St. M. Ilinca

Capcanele analizei gramaticale

verb?

subiect?

morfem?

adverb?

predicat?

regență?

conjuncție?

Dramis

Scanned with OKEN Scanner

Șt. M. Ilinca

Capcanele analizei gramaticale

Scanned with OKEN Scanner

• **Secretare de redacţie:**
Corina Tăbăraş

• **DTP:**
Cezar Petrovici

• **Coperta:**
Cezar Petrovici

• **ISBN 973-8066-12-3**

Copyright © 2001 **Aramis Print**
toate drepturile rezervate
Reproducerea integrală sau parţială a textului din această lucrare este posibilă numai cu acordul scris al **Aramis Print.**
Drepturile de distribuţie în străinătate a acestei ediţii aparţin în exclusivitate **Aramis Print.**

S.C. Aramis Print S.R.L.
redacţia şi sediul social:
B-dul. Metalurgiei nr. 32-44,
cod 75579, sector 4,
Bucureşti
O.P. 82 - C.P. 38

• **Departamentul difuzare:**
tel/fax: (01) 330.88.08; 410.93.33
330.88.10; 410.93.35
330.88.40; 410.94.74
330.88.66; 410.94.72

E-mail: **aramis_difuzare@dnt.ro**

tel/fax: (01) 330.88.08; 410.93.33
330.88.10; 410.93.35
330.88.40; 410.94.74
330.88.66; 410.94.72

E-mail: **aramis@dnt.ro**

Tiparul: Megapress holdings s.a.

PRINTED IN ROMANIA

Scanned with OKEN Scanner

În memoria tatălui meu,
care credea cu toată fiinţa lui că,
DACĂ IUBIRE NU E, NIMIC NU E...

Scanned with OKEN Scanner

PREFAȚĂ

Ideea autorului, de a alcătui această lucrare pornind de la romanul *Cel mai iubit dintre pământeni* al lui Marin Preda, este de două ori benefică.

Parcurgând romanul, orice cititor îi va observa bogăția lexicală extraordinară, dar, mai ales, va confirma știința aceea a lui Preda – unică în literatura română contemporană – de a crea cele mai interesante – și, uneori, ciudate – construcții lingvistice, ce deschid aria unor varii interpretări. Uneori se creează impresia că ne aflăm în plin „joc al cuvintelor", joc din care elevul, aspirantul la facultate, dar și profesorul nu au decât de câștigat, întrucât strădania de a descoperi structurile, formele gramaticale ori valorile afectiv-stilistice ale anumitor construcții converge spre o constatare esențială: frumusețea fără seamă a limbii române.

Lucrarea este alcătuită din trei seturi a câte 333 de texte:

- primul set conține texte (1-333) care beneficiază de rezolvări integrale;
- cel de-al doilea set cuprinde texte (334-666) rezolvate parțial;
- al treilea set include texte (667-999) propuse elevilor și profesorilor spre rezolvare.

Metoda aceasta este excelentă, întrucât, fiind concepută piramidal, oferă inițial baza și apoi subtilitățile pentru ca, o dată trecută această etapă, munca de cercetare asupra textului să fie din ce în ce mai ușoară (și plăcută), în așa fel încât, la ultimele 333 de texte, cel ce studiază să fie eliberat de orice constrângeri și, având deja un nivel ridicat de cunoștințe, să se poată descurca singur, fără temeri ori inhibiții. În aceasta constă și valoarea metodică și pedagogică a prezentei lucrări.

Noutatea constă în faptul că sunt propuse spre rezolvare *toate* problemele dificile pe care le ridică un text, demonstrațiile fiind argumentate până la cele mai fine nuanțe. Nu se explică nimic doar formal, ci se aduc toate argumentele necesare pentru clarificarea problemei în discuție. Autorul nu oferă doar răspunsurile, rezolvarea, ci face și demonstrația celor susținute (nu afirmă doar că un cuvânt oarecare este, spre exemplu, un complement sociativ, ci explică și de ce are această funcție sintactică sau cu ce se poate confunda).

Textul romanului lui Marin Preda oferă, la tot pasul, zeci și zeci de ambiguități lingvistice, pe care Șt. M. Ilinca le „demontează", aratând diversele variante de interpretare a anumitor structuri și lăsând lectorului posibilitatea de a alege propria lui variantă. Înarmat cu noțiunile teoretice complexe pe care le prezintă această lucrare, elevul (și nu numai) va deține, în final, cheia rezolvării tuturor capcanelor lingvistice.

Trebuie subliniat faptul, absolut remarcabil, că autorul este inițiatorul *metodei instrumentale de diagnosticare gramaticală și de argumentare* (vezi *Elemente de gramatică instrumentală*, Editura Festina, 1991).

Am menționat de la început că demersul profesorului Șt. M. Ilinca este de două ori benefic: în primul rând, prin deschiderea excepțională a concepției generale, prin metoda subtilă de a limpezi în amănunt orice neclaritate lingvistică, prin libertatea pe care o dă celui ce studiază aceste texte, de a accede, în cele din urmă, singur la adevăr (lucrarea de față nu este doar un instrument de lucru util celor ce vor susține examene de bacalaureat, de admitere în învățământul superior, ori profesorilor, la clasă, ci capătă coordonatele unui TRATAT INSTRUMENTAL DE LIMBA ROMÂNĂ); în al doilea rând – lucru pe care, din câte cunoaștem, nu l-a mai făcut nimeni în gramatica românească – marele câștig pe care îl va avea cititorul acestei cărți este acela de a fi pur și simplu captivat de textul lui Marin Preda și, dacă, dintr-un motiv sau altul, nu a citit încă *Cel mai iubit dintre pământeni*, cu siguranță o va face după ce va fi închis acest volum...

Magda Dinescu–Marin

Scanned with OKEN Scanner

MODUL DE LUCRU

Cerințe

1. **Desparte în propoziții frazele (textele) date.**
2. **Subliniază predicatele și precizează felul lor.**
3. **Numerotează propozițiile, indicând funcția lor și raporturile sintactice dintre ele.**
4. **Analizează morfosintactic cuvintele/structurile scrise cu aldine.**
5. **Menționează, unde este cazul, particularitățile fonetice, lexicale, morfosintactice sau stilistice.**

Recomandări

- Pentru analiza textelor, folosește coli A4.
- Nu îți irosi timpul cu transcrierea.
- Scrie citeț.
- Numerotează cu mare atenție predicatele și propozițiile.
- Folosește prescurtări onorabile (vezi mai jos, ca model, lista de abrevieri).
- Evită prescurtările „degradante", de forma CVS, PSCC... (ATENȚIE! LA EXAMENE, DE REGULĂ, PRESCURTĂRILE NU SUNT PERMISE).
- Cuvintele scrise cu aldine au fost considerate dificil de analizat (fără a se preciza care este natura dificultăților). Descoperă „capcana" și apoi oferă soluția potrivită.
- Nu citi răspunsurile înainte de a oferi propriile rezolvări.
- După ce rezolvi integral cerințele unui text (sau ale unui grup de texte), confruntă soluțiile cu cele oferite de mine.
- Nu te mira dacă rezolvările noastre nu coincid! Apelează la un alt specialist, care – mai mult ca sigur, anulând soluțiile noastre – va oferi a treia rezolvare!
- Pentru precizări legate de dificultățile gramaticale ale textelor sau de valorile afectiv-stilistice, nu ezita să folosești „Indicele selectiv al dificultăților".

SUCCES!

ABREVIERI. SIGLE

ARG	–	argumentare
C	–	coordonare/coordonat(ă)
R	–	regent(ă)
T.	–	textul/textele
ac.	–	acuzativ
adj.	–	adjectiv/adjectival
adv.	–	adverb/adverbial
art.	–	articol/articulat
atr.	–	atribut/atributivă
circumst.	–	circumstanțial(ă)
compl.	–	complement/completivă
cond.	–	condițional-optativ
conj.	–	conjunctiv
conjcț.	–	conjuncție/conjuncțional
dat.	–	dativ
elem.	–	element
fcț. sint.	–	funcție sintactică
g.d.	–	formă de genitiv/dativ
gen.	–	genitiv
ger.	–	gerunziu
imper.	–	imperativ
imperf.	–	imperfect
ind.	–	indicativ
inf.	–	infinitiv
interj.	–	interjecție
loc.	–	locuțiune
m.m.c.p.	–	mai mult ca perfect
nom.	–	nominativ
num.	–	numeral
part.	–	participiu
p.n.c.	–	predicat nominal complet
p.n.i.	–	predicat nominal incomplet
p.v.	–	predicat verbal
perf. c.	–	perfect compus
perf.	–	perfect
pers.	–	persoană
pl.	–	plural
pred.	–	predicat/predicativ
prep.	–	prepoziție/prepozițional
prez.	–	prezent
pron.	–	pronume/pronominal
prop.	–	propoziție
sg.	–	singular
subst.	–	substantiv/substantival
sup.	–	supin
suplim.	–	suplimentar(ă)
v.	–	vezi
vb.	–	verb/verbal
viit.	–	viitor
voc.	–	vocativ

Scanned with OKEN Scanner

Texte propuse*

setul I

_____1**

Înainte de a fi depus aici în această celulă, din care nu voi mai ieși **decât** pentru a intra într-o captivitate perpetuă, **în plimbările** mele solitare **pe la marginea orașului**, pe poteci, **uitându-mă** în jos și privind pământul, un sentiment senin se insinua în sufletul meu, **la început de dragoste** pentru el, **pământul negru, tăcut, liniștit**, apoi de atracție, de dorință, **un fel** de melancolie, de nostalgie blândă, de a mă culca pe el și **a rămâne** acolo **întins** pentru totdeauna. (I; 33)

_____2

Oricât **m-aș strădui**, mi-este **cu neputință** să-mi imaginez că, odată verdictul pronunțat, voi putea adresa lumii un tandru adio nepăsător. (I; 33)

_____3

Prietenul meu, **fostul judecător**, m-a sfătuit să scriu **pe larg** cum s-au petrecut **lucrurile**, și să-**i** dau **lui**, **care mi-e avocat**, mărturisirea, s-o aibă pentru ultima înfățișare **la proces**. (I; 34)

_____4

Poate că mărturia aceasta va apărea odată, **împreună cu eseul** meu *Era ticăloșilor* și voi trăi astfel și **prin cei** care mă vor citi, nu numai, **asemeni** tuturor, prin fetița mea, deci mai mult, fiindcă familiile se sting **și** ele, uneori **atât de repede** încât se justifică **pe deplin** existența acelor artiști care se lasă **devorați de demonul** creației și nu mai au timp, sau nu-i mai interesează să se lase **ispitiți** de perpetuarea ființei lor efemere, **posedați de ideea** durabilității ei **în spirit**. (I; 35)

_____5

Dar iată-**mă atingând**, chiar și pe un plan secund, miezul existenței mele și, **ca întotdeauna la cei loviți**, gândul mi se întoarce înapoi, la vremea inocenței pierdute, când am săvârșit prima infamie. (I; 36)

* Textele sunt preluate din romanul lui Marin Preda, *Cel mai iubit dintre pământeni*, vol. I, II, III, ed. a III-a, Editura Cartea Românească, București, 1984.

** În afara cerințelor de pe pagina din stânga mai pot fi formulate și altele, în funcție de posibilitățile de exploatare pe care le oferă fiecare text:
– construiește altă frază, utilizând schema obținută;
– precizează alți relatori (specializați și nespecializați) care introduc o subordonată;
– în cazul sintagmelor interpretabile, dă exemple clare pentru fiecare posibilitate de analiză etc.

Scanned with OKEN Scanner

___6

Aici e **cazul** să adaug că, deși aveam pe atunci abia șaisprezece ani, **îmi** pierdusem de mult credința în Dumnezeu și **în viața** viitoare, nu **prin vreun proces** dramatic, ci **pe nesimțite**, prin lipsa simplă **de credință** a altora, care spuneau **de pildă, la un pahar**, cu veselie, sau fără vreo zguduire: ai murit, te mănâncă viermii... sau: sufletul nu se duce nici în Rai, nici în Iad, fiindcă nu s-a întors nimeni de-acolo să ne spună **cum** e. (I; 37)

_____7

Hadesul și Câmpiile Elizee erau niște simple mituri și apoi cine să coboare acolo și să le dea sânge să bea acelor jalnice umbre și **în acest fel** să poată să mai reînvie în ei viața, cum povestește Homer? (I; 37)

_____8

Am spus în clasă, **după ce** dădusem de pasajul lui Platon, „dacă e să fim nemuritori **împreună cu domnul Lațcu** (era numele subdirectorului), dacă adică și sufletul lui **e** nemuritor, prefer să ne mănânce viermii pe amândoi și nemurirea să înceteze". (I; 38)

_____9

Am vrut să-**i** răspund că **asta** n-**o** să **se** întâmple, dar **mi**-am dat seama, adică am gândit că părintele nu e un fanatic nici al ideii de divinitate, nici al vreunei **alte** idei și că n-avea rost să-**mi** pierd vremea **cu el**. (I; 38)

_____10

În loc **să** fiu neliniștit, turmentat ca un erou dostoievskian că dacă Dumnezeu nu există **totul ne** este permis, dimpotrivă, simțeam o jubilațiune liniștită că sunt liber **de credință** și nici **un** imbold de a săvârși ceva nepermis nu mă ispitea. (I; 38)

_____11

Omul e astăzi pedepsit pentru curiozitatea lui **de a fi dorit** să descopere tainele universului și avea dreptate scriitorul rus care **își** pierduse credința, că ar dori să fie o cârnățăreasă grasă care se duce duminica la biserică și aprinde **cu evlavie** o lumânare sub icoana lui Cristos. (I; 39)

_____12

Învățase și ea la liceu (făcuse câteva clase, dar, lucru frecvent pe atunci, părinții n-o mai putuseră **ține**) că pământul e rotund, că e o planetă care se învârtește **în jurul** soarelui și că distanța dintre pământ și cea mai apropiată stea... da' nu, aceste lucruri n-o turburau **deloc**, n-avea sentimentul că sunt adevărate, erau simple *lecții*, care **trebuiseră** să fie învățate, în timp ce Dumnezeu era real, nu fusese **învățat**, ci se născuse cu el în suflet. (I; 39)

Scanned with OKEN Scanner

___13

Când se ducea în vizite, surorile ei îl primeau prost îmbrăcate și **pieptănate**, tăcute și absente, în timp ce numai sora lor mai mare arăta **elegantă**, servind ea la masă musafirul, vorbind numai ea, și încă cum, ca să se arate apoi după măritiș că nu-i plăcea nici să se îmbrace așa de bine și nici să vorbească atât de mult ca în acele vizite ale tatălui meu. Dorința unei fete de a se mărita poate să fie atât de vie, să pornească adică atât de mult din adâncul ființei ei încât poate să pară și în cele din urmă să fie chiar îndrăgostită. (I; 41)

_____14

Când venea în vizite la noi, deși o însoțea bărbatul, **sub adăpostul** rudeniei îl pupa pe tata și îl strângea în brațe și îl trăgea de păr prinsă **de o veselie** atât de mare încât ai fi zis chiar că e o stricată, dacă spre sfârșitul vizitei n-ar fi apărut pe fața ei o tristețe gravă și resemnată. (I; 41)

_____15

Tata se simțea bine cu această dragoste a cumnatei, dar nu se lăsa **ispitit** să-i răspundă, cum auzea că se întâmplă în alte case, îi ajungeau, se pare, acele clipe când mama, încă în casa părinților ei, îl întâmpina **plină de viață** și de afecțiune. (I; 41-42)

_____16

Afecțiunea rămăsese, dar strălucirea ei de atunci se potolise. **Într-un fel**, îi lăsa lui libertatea de bărbat, putea face ce vrea, să-i dea doar atâția bani **cât** avea el chef, să lipsească de acasă, să întârzie în bodegi **la aperitive cu prietenii**, să n-o îmbrace **luxos**, să n-o scoată în lume. (I; 42)

_____17

Nu toți oamenii se simt bine într-o implicare în viața obiectelor create de mâini destoinice care le făcuseră, pe cât era mama **în a le feri**, în a-și păstra bogăția sufletului **având grijă** să n-o risipească de desordinea pe care ar crea-o **eliminând** un lucru din viața ei, de care sunt legate clipe de preț, ziua când l-a cumpărat, când era poate fericită, când afară era **poate** primăvară, când vocile oamenilor, zgomotul străzii, zborul vrăbiilor aveau în ea un ecou magic, mâna bărbatului care o strângea pe-a ei îi dădea un fior subțire, adânc, diafan... (I; 42-43)

_____18

Femeie tânără, stătea printre babe și lungă vreme **îngenuncheată** în fața icoanei Maicii Domnului, cu gândul îndreptat spre ea, cea preacurată, care, **fecioară fiind**, născuse **prin Sfântul Duh**! Sfânt sau nu, avusese cu el un copil, putea deci s-o roage, și e de închipuit ce se întâmplă cu mama când nu mult după aceea rămase însărcinată. (I; 43)

Scanned with OKEN Scanner

___19

Fără să devină **bigotă agresivă**, cum erau **atâtea altele**, i se deslegă totuși limba și **păstrându-și** secretul sufletului, adică **nedorind** să convertească pe nimeni spre lumea de miracole a credinței, începu să interpreteze timid, dar cu hotărâre nenorocirile altora ca fiind o consecință a grelelor păcate pe care le săvârșiseră în viață, ei sau înaintașii lor, **mergând** înapoi până la nouă neamuri și care nu întârziau să-și ceară „răsplata". (I; 43)

_____20

Și începea să-și repete vechile amenințări, voalate acum, fiindcă eram mare și nu trebuia să aud eu, dar **destul de clare** ca să le înțeleg. (I; 44)

_____21

Oricum glasul ei mi se părea straniu, străin, **al unei străine**, parcă nu mai era mama, soția tatălui meu, ci o femeie **într-adevăr** necunoscută de noi doi, căci, deși nu-i prinsesem, sau mai bine zis nu-i surprinsesem niciodată **făcând** sau numai **dorind** să facă dragoste, cum auzisem că se întâmpla în alte familii, bănuiam că asta se întâmpla totuși **în lipsa** mea sigură **de acasă**, când plecam pe la rude sau la vreun coleg. (I; 46)

_____22

Nu-mi dădeam seama cum se copsese în mintea mea **ideea** că religia slăbește forța vitală a oamenilor, **de la ce** pornise, fiindcă preotul nostru care slujea în biserica din cartier era un om foarte vital, bea și mânca zdravăn și o istovise pe coana preoteasă **făcînd-o** să nască o puzderie de copii. (I; 48)

_____23

Era **adevărat**, se întâmpla ca unii prinți sau regi să prindă câte-un papă mai slab și să-l lovească peste obraz **cu mănușa** de fier, sau să-l silească să părăsească Vaticanul și să-și mute reședința la Avignon. (I; 49)

_____ _____24

Mai bine te-ai ruga pentru tine, fiindcă cine nu știe **ce e păcatul** nu înseamnă că e un sfânt, ci un neputincios, nu-l săvârșește fiindcă nu e **în stare**, nu fiindcă are credință puternică. (I; 49)

_____25

Ea trebuia să știe, să cunoască această temere **subterană**, care făcea să existe pe lume virtuoși sau doritori de virtute. (I; 52)

_____26

Am râs de m-am prăpădit când am citit prima oară *Hagi-Tudose* al lui Delavrancea, care zicea **că să** se taie coada pisicii că e prea lungă, până intra ea în casă se făcea **frig** și trebuia **să** cheltuiască cu un lemn mai mult **ca să** se facă iarăși **cald**. (I; 53)

Scanned with OKEN Scanner

27

Adică avea să alunece **singur**, că nu putea să stea mult, **gras cum** era, și într-adevăr, începuse să alunece, **țipând de groază** că nu **se** mai putea ține. (I; 53)

28

În ce privește lenea, să nu mai vorbim. Noi avem în literatură numai povestiri grosolane pentru copii, cu posmagii de care leneșul întreba, când i s-au oferit **pe gratis de către o cucoană**, dacă sunt muiați și a preferat să se lase **spânzurat** decât să **și-i** înmoaie **singur**. (I; 53)

29

Nici nu știu dacă această rană s-a mai închis vreodată în sufletul ei. Astăzi **sunt înclinat** să cred că nu, fiindcă abia acum, **în liniștea** celulei mele, îmi dau seama **cu adevărat** că în sufletul ei cuvântul păcat însemna tot ceea ce era impur, murdar, abject, fără să fi bănuit vreodată că putem săvârși ceva **abject rămânând curați**, dacă, bineînțeles, curați suntem și, dimpotrivă, putem **fi puri** în faptele noastre și murdari în noi înșine. (I; 54)

30

Mișcarea sufletului ei, **față de acest amestec dintre bine și rău**, pe care nu-l ghicea că poate coexista într-un om, avea ceva spectaculos, ași zice **fatal, cum** a fost hotărârea ei, a cărei cauză n-am descifrat-o și n-o înțeleg bine nici acum, **de a înceta**, încă tânără, să-și mai primească bărbatul în pat. (I; 54)

31

Pe vremea aceea însă tata se pare că se resemnase **cu acest gând**, sugerat de ea, că adică era bătrân și că ciclul lui se încheiase, și el fu acela **prin care** primi ea lovitura. (I; 55)

32

Erau foarte înțepate când încercam să le fac **curte**, pur și simplu îmi întorceau **spatele**, ca să fie vesele cu alții și mă trezeam într-un grup **singur, vorbind** fără să fiu auzit **de nimeni**. (I; 55)

33

Nu se interesau ei de filozofie și **cultură**, cum să spun, nici ceea ce învățau în mod obligatoriu nu se lipea de ei. Asta era ceva uimitor și absolut, **fie** că erau băieți de la țară, fie că erau din orașul nostru. (I; 55)

34

Rămâneau așa cum îi făcuse mă-**sa**, greu **de explicat cum**, dacă ar fi să-i idealizez puțin și să spun așa **cum** i-ar fi plăcut lui Rousseau, rămăseseră adică oameni naturali, cu fondul primar **nealterat**. (I; 56)

Scanned with OKEN Scanner

___35

Pentru a fi scurt aș putea să spun că respectul lor față de valori semăna **cu al preotului** cinstit, care, dacă s-a hotărât să trăiască **oficiind** în biserică și să primească pentru asta bani, **măcar** să creadă în Dumnezeu, **chiar** dacă nu **total** în el însuși, dar cel puțin în fața oamenilor, și să nu-și dea în petic niciodată. (I; 56)

_____36

În ceea ce mă privește, eu mă aflam **pe undeva pe la mijloc**, adică eram **tot** timpul curat, mama avea grijă să-mi pună alt costum pe pat **o dată** la trei luni. (I; 58)

_____37

Sper că nu ești **un destrăbălat**, aici vin **numai cei** care au ceva **pe suflet**, o durere, o singurătate care îi chinuie, un vis care a fost sfărâmat; vei găsi **ceea ce** n-ai crezut că poate fi găsit, cu condiția să nu te îmbeți și să începi să urli, sau să arunci cu paharele în pereți. (I; 59)

_____38

Clienții erau **aceiași** pe care îi vedeai în restaurantele bune, **domni** bine îmbrăcați, și era **de mirare** că nu văzui nicăieri oameni din cartier, adică muncitori sau mahalagii. (I; 59)

_____39

Era furioasă, cu toate că eu eram blând, nu mă repezisem la ea, stăteam **cuminte** în pat și **îi** ascultam protestele, care nu mai încetau, și nici nu se grăbea să se îmbrace **la loc**. (I; 62)

_____40

Era chiar ca în vis când mă trezii în intimitatea ființei ei, ca într-un miracol care într-adevăr nu se spulbera și ea care nu iubea ca mine **pentru întâia oară** scotea suspine **ca și când** eu eram cel puternic și experimentat și ea inocenta care descoperea **cu uluire** dragostea de care până atunci îi **fusese frică**. (I; 63)

_____41

Nu puteam să-mi revin din vraja primei îmbrățișări care, dacă s-ar fi petrecut **altfel**, poate că ar fi fost ultima pe care aș mai fi trăit-o **cu ea**. (I; 64)

_____42

Nu te-ai putea salva decât dacă ai fi o **mare** poetesă și ai descrie în versuri frumoase viața ta de curtizană, ca Bilitis, exprimând **în esență** ideea că așa ai înțeles tu datoria ta de femeie, să luminezi viața bărbaților **încătușați** de familii și să **ți**-o trăiești pe-a ta în dragoste și poezie. (I; 65)

Scanned with OKEN Scanner

43

„Sigur, mi-a răspuns Nineta, când bei nu te mai gândești la nimic și te simți bine, iar când faci **dragoste** moartea **își** ia tălpășița". (I; 66)

44

De obicei, eșecul e ceea ce consideră alții că e, fără să ne dăm seama că dacă am schimba direcția barei și s-**o** luăm pe alt drum, eșecul ar fi premisa unei adevărate victorii. (I; 67)

45

„Conștiința nu e dublă și nu se scindează, cum crede și Dostoievski, din pricină că putem **în același timp** să facem **și bine** și rău, sau să urâm fiindcă ni se face **binele** și alte descoperiri abisale care i-au turmentat marele său spirit." (I; 67)

46

Cine nu cade nu **se** poate înălța, iar faptul că un boier rus dădea **ordin** să fie sfâșiat [sic!] copiii **de către câinii** săi arată mai degrabă că se născuse într-o lume încă **neieșită** din barbarie, decât că **îi** e proprie omului crima abjectă. (I; 68)

47

Se pare că era **un gând** cu care trăia și care n-o împiedica să fie veselă, acel tub dimpotrivă urca parcă în ea tensiunea vieții cu un grad **față de mine**, care îmi proiectam viața prezentă în viitor, **în timp ce** ea îl alunga, fiindcă n-a reacționat cum doream eu, n-a făcut-o să tresară propunerea mea de căsătorie, viața pe care ar fi putut-o duce **întemeind** împreună o familie... (I; 68)

48

Te iubesc acum mi-a răspuns, dar nu știu dacă **și** mâine; nu vreau să mă căsătoresc niciodată, vreau să iubesc pe cine vreau eu **și** când n-o să mai fie **iubire** cu unul, **vorba ta**, schimb bara în altă direcție. (I; 69)

49

Se uita cu o lăcomie pe care n-o descifram, **oricum** strada o schimba, aveam chiar impresia că nu mai era **cu mine** și nu știam încotro **îi** zburau gândurile și ce fel de gânduri. (I; 69)

50

Ieșirea în lume e plină de surprize, **da**, e bine între noi doi, dar împreună cu alții privirea ei nu-ți mai aparține, surâsul ei nu-i mai înflorește pe chip când o privești, râde pe neașteptate **de ceea ce** spune altul și ești stupefiat să descoperi că deși e **aceeași** nu-ți mai aparține, aici e drama, e aceeași. (I; 69)

Scanned with OKEN Scanner

51

Pe de altă parte, simțeam în mod obscur că dacă ea, fără s-**o** spună, ar fi luat-**o** pur și simplu pe strada aceea ași fi urmat-**o** fără să observ ciudățenia de a ne fi plimbat pe **o** anumită stradă. (I; 69)

52

Te duci la biserică și nu înțelegi nimic din învățătura lui, el care a spus celor **ca voi**, care aruncați cu piatra, să arunce primul cu piatra cel care se consideră în sinea lui **fără păcat**. (I; 71)

53

Știam că era **fără păcat** și că n-ar fi aruncat **cu piatra**, dar nu știu **de ce**, tocmai pe ea vroiam s-o rănesc și mai tare, căci cu adevărat gestul ei îmi făcea rău. (I; 71)

54

Vroiam să i-l alung, să-și ia palma de la gură, fiindcă nu știam cum să răspund **la suferința** ei, în timp ce pentru tata pregăteam, **mintal**, ceva violent, să-l învăț minte **pentru totdeauna** să mai ridice brațele în aer și să-mi spună el mie ce este și ce nu este nenorocire pentru mine. (I; 71-72)

55

Nenorocire e numai ceea ce simt eu, nu un altul și nici măcar el, care mi-era tată, sau cu atât mai puțin. (I; 72)

56

Te-ai măritat fără să iubești și nici **pe urmă** nu l-ai iubit pe tata, și nu fiindcă ți-ar fi plăcut altul, ci așa. Dar **de măritat** te-ai măritat, în loc să te fi dus într-o mânăstire. (I; 72)

57

Adevăr îți grăiesc ție, am reluat **batjocoritor**, că **o** să cauți și **o** să găsești **o** altă femeie cu care să trăiești ca un bărbat **în putere** cum ești și în felul ăsta **o** s-**o** înșeli pe mama. (I; 73)

58

„Poți să te înhăitezi **cu cine** vrei, să faci ce vrei, **din moment ce** așa consideri tu că trebuie să vorbești cu părinții tăi și eu consider că nu mai ești băiatul meu, și o să spun **la toți**, să nu creadă lumea că (...) nu-mi pasă, te îndemn sau sunt mândru de tine, cum sunt alții". (I; 74)

59

L-a părăsit și pe acel negustor, abandonându-și copiii, și a început să trăiască **cu doi inși deodată**, care acceptau acest lucru, unul inginer, bărbat întreg, soț, pe care îl

Scanned with OKEN Scanner

manipula, du-te încolo, vin' încoace (și aceluia îi făcea o plăcere deosebită să se lase **manipulat** fiindcă murea după ea), și al doilea, un intelectual fin, dar care devenea neputincios îndată ce o lua în brațe, (...) lucru care pe ea n-o împiedica să-l iubească, să-și petreacă cu el chiar și nopțile, fiindcă avea totul de la celălalt, atrasă însă irezistibil de intelectualul fin, căci acesta o iubea într-un mod bizar, se îmbrăca cu rochiile ei, se îmbrobodea, iar alteori o întâmpina în costume fanteziste, de pildă cisme înalte până sub coaste, de cauciuc, de pescar sau instalator și haină cu broderii și lavalieră, iar chipul pudrat, dat cu fond de ten și buzele rujate. (I; 75-76)

60

După război Nineta se întoarse **singură** la București și curând aventurile ei mari încetară, **întâi** auzii că intrase într-o filatură de bumbac **ca simplă muncitoare**, ca să mi se spună, când o căutai acolo, că acum e redactoare la o revistă de literatură, unde ajunsese nu se știe cum. (I; 76)

61

În realitate, în mod obscur, nu amintirea faptului că am chinuit-o pe mama m-a făcut să mă întorc **atât de mult** înapoi, ci amintirea Ninetei, cu acel tub al ei, pe care fără îndoială că l-a folosit, fiindcă în acei ani i-am căutat copiii și pe tatăl lor; știrile pe care le aveau toți despre ea se opreau **acolo unde** se opriseră și ale mele: era clar, Nineta nu ezitase să curme singură o viață care „nu mai mergea". (I; 76)

62

Mai bine s-**o** sfârșim înainte!

Fiindcă aproape de moarte am mai fost și nu m-am temut, deși era o moarte *naturală* care mă aștepta și, e adevărat, cu ea ne împăcăm, e **ceva** în noi cu care ne-am născut și care apare în mod miraculos **îndată ce** simțim că *ea* se apropie de patul nostru. (I; 77)

63

Fanatismul legionarilor din facultate mă lăsa **indiferent** și nu-i puteam înțelege pe acei colegi care în loc să se ocupe **de fete** se ocupau de jidani. (I; 71)

64

El își începu ancheta pornind de la ideea simplă că **un oarecine** din anturajul fetei trebuie să știe unde e sau ce se întâmplase cu ea și, din motive despre care experiența lui îi spunea că sunt puternice, acest **cineva** nu vroia „să-și deschidă pliscul". (I; 71)

65

Trebuie să spun că din experiența de adolescent trăsesem concluzia că trebuie să stau **liniștit**, nici o fată nu se va îndrăgosti de mine și că lucrul cel mai bun pe care îl aveam **de făcut** era să-mi văd **de treabă**, să-mi urmăresc țelul meu, adică să ajung cineva în filozofie și când uneori noaptea mi se întâmpla să dorm asaltat de coșmaruri

Scanned with OKEN Scanner

(...), atunci mă duceam la „Mama răniților" (...) și, cu toate că nu mai găseam la ea o Ninetă, ci doar adrese de țărănci eșuate și cam trecute, sau de mahalagioaice bețive, **după aceea** simțeam cum gândurile îmi zburau din nou **cu elan** spre lumea pură a ideilor și uitam multă vreme că pe lume există și o altfel de dragoste. (I; 79)

66

Cine a văzut niște măști la un bal, **dansând** prietenește împreună și **ținându-se** de mână fără să se cunoască, zice mai departe filozoful, ca să se despartă **după o clipă** și să nu se mai vadă sau să le pară rău unora **de ceilalți**, își poate face astfel o părere despre lume. (I; 80)

67

„De ce te uiți tu așa la mine?" o întrebasem **în cele din urmă**; fiindcă, fără să fie frumoasă cum era căprioara, nu era lipsită de farmec și **pe de altă parte** mă făcuse **curios** să aflu pricina acestei aversiuni accentuate și instinctive (nu-i făcusem nici un rău, nu schimbasem cu ea **niciodată** nici **un** cuvânt). (I; 81)

68

Într-adevăr era cam dezolant să vezi cum o fată a cărei frumusețe era un mister, cum ar spune Dostoievski, să aibă un cap total lipsit **de mistere**, iar mintea coală albă de hârtie, pe care nu se înscria nimic. (I; 81)

69

O fată sau o femeie acostată, deși îi place insul care o atacă fără veste, se ține **în rezervă** tocmai pentru ca să nu facă vreo impresie că ar fi **ușor** abordabilă. (I; 81-82)

70

Fata era cam rece (...), dar eram eu înflăcărat și **de teamă** să n-o pierd îi făcui propunerea să ne căsătorim **de îndată ce** îmi luam eu licența, adică chiar în toamna care urma și ea putea să-și continue anul pe care îl mai avea de urmat **fiind căsătorită**. (I; 82)

71

Căprioarei i se întâmplă să dea peste doi tineri universitari noi care se întorseseră de pe zonă, unde fuseseră concentrați, **crunți** și îndârjiți n-o cruțară, **ba chiar**, cu un limbaj dur, o întrebară cum a ajuns ea până în anul trei fără să știe nimic, care era secretul și, **rânjind** cu o ironie grosolană, îi cerură să **li-l** spună și lor și **o** vor trece și ei. (I; 82)

72

Sunteți acum profesor, vă periclitați în cel mai fericit caz cariera **în învățământ** dacă vă puneți **în situația de bănuit**, și vă așteaptă **pușcăria** dacă sunteți complice **la crimă**. (I; 83)

Scanned with OKEN Scanner

73

Procedeele sunt variate, dar nu infinite, **de pildă** simplul fapt că anturajul victimei ascunde anumite fapte e pentru noi o certitudine că pista pornește **de-acolo**; scrisoarea **în chestiune** e scrisă de criminal, sau de un complice al lui, sau de o cunoștință căreia i s-a cerut acest lucru ca să îndepărteze cercetările de locul unde crima s-a înfăptuit. (I; 83)

74

Înșelându-se asupra ei, un medicinist strălucit (student care **își** asista deja profesorul la operații) se îndrăgosti de ea **luând**-o drept **ceea ce** nu era și trăiră împreună la țară în timpul vacanței. Asta în timp ce Căprioara răspunsese **da** cererii mele **în căsătorie** și fără să-mi scrie și să-mi spună că acel **da** devenise **nu**. (I; 86)

75

În timp ce eu mă pregăteam s-o primesc în casa părinților mei, **mândru dinainte** că mă căsătoream cu o fată **atât de frumoasă**, ea, **lovită** ca o găină de dragostea strălucitului medicinist, mă uitase absolut, ca și când nici n-aș fi existat, un zero, deși știa că zero nu eram; dar iubirea înstrăinează cumplit, ne aruncă parcă într-o altă planetă și facem ochi uluiți când dăm de cineva cu care ne-am culcat în pat, de a cărui gură am lipit-o pe-a noastră. (I; 86)

76

Nici măcar nu-mi dădu explicații despre schimbarea ei, **în trei minute** totul se consumă fără cuvinte, fiindcă nu e nevoie **de mai mult** ca să-ți dai seama de o înstrăinare: ochi care nu te văd, gură lovită de un mutism absent, o urâțenie a chipului pe care o observi stupefiat (și era curios cum vedeam **pentru întâia oară** că această fată era **de fapt** urâtă, fără să-mi dau seama **de ce**, fiindcă era aceeași), sugestia că nu e **nimic de spus** și că trebuie să înțelegi exact ceea ce vezi și să nu-ți faci iluzii, nu te înșeli, asta e, altceva nu va fi, chiar dacă altădată a fost ceva. (I; 86-87)

77

Trebuie să spun că iubeam frumusețea acestei fete, atât, capul ei frumos, nu sufletul ei amorf și nici corpul și cu atât mai puțin mintea, și mi-ar fi fost de-ajuns pentru toată viața, cu condiția, ei da, ca ea să accepte să fie iubită. (I; 87)

78

Ispita lucidității care te îndeamnă să afli **de ce** nu te mai iubește cineva constă **în faptul** că ai sentimentul acut, irezistibil că, **după ce** vei afla, vei înceta să suferi. (I; 87)

79

Într-adevăr, când vezi omul **de care** s-a îndrăgostit iubita ta, te liniștești **oricum**, doar dacă nu descoperi că e un ticălos. (I; 89)

780633

BIBLIOTECA UNIVERSITARĂ "GH. ASACHI" IAȘI

Scanned with OKEN Scanner

___80

Dacă e o nulitate **îți** spui că e **cu atât** mai bine că îi plac nulitățile, dacă e un om de valoare, ceva cavaleresc din tine te îndeamnă să-**ți** spui că a avut dreptate, era firesc să se întâmple așa, i-a plăcut mai mult etc. (I; 89)

_____81

Da, îmi aminteam de ce mi se păruse atunci că **de fapt** era o fată urâtă, apăruse pe chipul ei trufia, care o făcea să nu mai semene cu o căprioară, **ei da**, parcă îmi spunea, cum am putut să mă leg de tine, care **nici măcar** nu mă iubeai, a trebuit eu să mă uit la tine ca să mă vezi **și** tu. (I; 90)

_____82

Gândurile **mi** se învălmășeau, faptul că făcusem cunoștință cu medicinistul dădea aceste roade otrăvite, **în loc** să mă fi liniștit, cum crezusem. (I; 90)

_____83

Profesiunea mă acapara, predam logica la o școală **normală** de învățători și eram respectat de profesorii mai bătrâni că fusesem numit în învățământ **îndată ce îmi** luasem licența, iar elevii, unii dintre ei, îmi **plăceau**, era adică o surpriză pentru mine să-i văd cum se uită în ochii mei **hipnotizați** de limpezimea de cristal a lecțiilor mele, **de unde** deduceam că până atunci obiectul logicii li se păruse plicticos și superfluu. (I; 90)

_____84

„Nu pot", a zis și am înțeles din glasul ei, din intonația hotărâtă dar care ascundea ceva care nu se putea mărturisi, că într-adevăr nu putea, ceva o împiedica, ceva nu era în regulă. (I; 92)

_____85

Ea se uita la mine **cu o expresie** dublă, de disperare și **în același timp** de recunoștință, ca și când m-ar fi rugat astfel s-o eliberez de povara care **o** chinuia, să insist cu întrebările, dar s-o protejez, să am grijă de ea, **o** să-mi spună, dar îi e **frică**, **o** să-mi spună **negreșit**, dar să nu uit, după ce **o** să aflu, că mi-a cerut protecție și să n-**o** lovesc și eu. (I; 92-93)

_____86

Am mai întâlnit la oameni **asemenea** reacții, nu uit pe unul care povestea în casa noastră cum i s-a întâmplat de-a pierdut un picior, privirea îi strălucea **de viață**, gura care povestea lăsa să i se vadă dinții ca și când ar fi râs, ca și când piciorul acela care îi fusese tăiat i-ar fi fost pus **la loc** și acum putea să fie și el bucuros, când în realitate, în clipele acelea, mâinile lui țineau cârjele de care **n-avea** să se mai despartă. (I; 93)

_____87

E inutil, adăugă el, să vă mai previn că noi știm totul și vă spun dinainte că nu veți apărea **ca martor** în procesul care va urma. (I; 94)

Scanned with OKEN Scanner

88

„În timpul balului ei i s-a făcut **rău** și s-a speriat, am continuat eu atunci, și cu toate că ne hotărâsem să mergem la un ginecolog abia a doua zi seara, ea mi-a spus că trebuie să ne ducem imediat, să nu fie prea târziu.“ (I; 94)

89

Știam **de ce**; eu îi cerusem Căprioarei să scape de sarcină, **altfel** nu mă puteam căsători cu ea, nu i-o spusesem nici direct, nici indirect, dar ea înțelesese, iar eu nu-i spusesem: păstrează copilul... tăcusem și iată-ne **rătăcind** în noapte, de la un doctor la altul, **bătând**, fără să ne gândim, la porțile nenorocirii; căci spre uimirea mea în **chiar** clipele când îmi destăinuia secretul suferinței ei, **adică sarcina**, în loc s-o dau **afară** din casă și să rup cu ea pentru totdeauna, gândeam, n-o pot alunga, o iubesc acum și mai mult, sufletul ei mi s-a predat mie total și definitiv; dar n-o să pot totuși să suport niciodată să văd copilul, **întruchiparea trădării ei**. (I; 94-95)

90

Am sunat la ușă, a ieșit un individ care m-a întrebat brutal **ce** doresc, i-am spus, m-a înjurat și mi-a răspuns că acolo nu se află **nici o** fată. (I; 95)

91

„Nu vă punem acum să dați o declarație scrisă, ar însemna să vă inculpăm și să vă zdrobim cariera, a zis anchetatorul; nu sutem anchetatori orbi, suntem oameni, ați greșit **neanunțând** imediat unde ați dus fata, dar fiindcă noi, poliția judiciară, am prins medicul criminal, considerăm că ar fi excesiv să vă dăm pe mâna Curții; **în afară de cazul**, repet, că acest medic incoștient n-o să se poarte cum trebuie la proces.“ (I; 95)

92

Deși mintea îmi spunea că ea **de mult** e moartă, eu tot mai credeam și n-aș fi suferit să fie adevărat că ea se afla în alt oraș și se plimba **cu altul** la braț, deși pentru mine era absurd, fiindcă ea nu era Nineta. (I; 96)

93

Și nu tremuram nici **la gândul** că va trebui să depun mărturie în proces și să fiu apoi inculpat. Deși exista proba că ea era moartă (criminalul fusese arestat) și că soarta n-o protejase pe această fată **în derută**, eu mă simțeam **protejat**, **neatins și intangibil**, cu toate că ar fi trebuit să-mi dau seama că fusesem atins și că puteam nimeri curând la pușcărie. (I; 96)

94

Doctorul B. câștigase dar **și** băuse, **și** în loc să se ducă să se culce **și** să amâne operația pentru a treia zi, pune mâna pe instrumente (se știe cât curaj dă alcoolul, deși el nu avea nevoie de curaj, ci de prudență) **și** operează pe fată, care face imediat o hemoragie mare **și** intră în comă. (I; 96)

Scanned with OKEN Scanner

95

Îl vizitai din nou pe eminentul chirurg la spital, dar se purtă cu mine **distant și rece** și nici eu nu insistai, **citind** în privirea lui că riscam să mi se spună ceva dur la care n-aș fi avut **ce răspunde, de pildă**: „nu mi-amintesc să vă fi cunoscut vreodată", sau pur și simplu să-mi întoarcă spatele și să mă planteze pe coridor. (I; 98)

96

Nu pot să descifrez nimic, **afară de faptul** că biata Căprioară purta rochii cam largi, iar dragoste nu făcea decât **cu lumina** stinsă. (I; 99)

97

Imediat după război nu bănuiam **cât de strâns** va fi, într-adevăr ani senini au urmat pentru mine, **în ciuda secetei și a sărăciei** care însoțesc aproape în mod fatal pacea care urmează. (I; 105)

98

Gândirea altui filozof care declară că abia după ce a încetat să mai caute fericirea a putut **în sfârșit** să fie fericit e ispititoare ca gândire; în realitate cât timp există viață în noi, fericirea, ca și nenorocirea ne urmăresc în bârlogul în care să zicem că am fi reușit să ne retragem și ne afumă la gura vizuinii cu atâta viclenie încât ne silesc să ieșim fără măcar să ne dăm seama că o facem. (I; 106)

99

N-aș putea să spun că după dispariția Căprioarei m-aș fi hotărât să nu mai mă căsătoresc, dar îmi spuneam că acest eveniment va trebui să aibă **loc** târziu, pe la treizeci de ani și numai dacă, bineînțeles (firește, toți gândim la fel), voi găsi o femeie care să mă iubească și s-o iubesc **nu împins de circumstanțe**, ci în mod lucid, **cunoscându**-ne bine unul pe celălalt. (I; 106)

100

Replicile prietenului meu (căci ne împrietenisem, mă însoțea zilnic până acasă, **mergând** împreună pe jos, el **povestind** și eu **ascultând**) în convingerea lui erau zdrobitoare, când **în realitate** erau puerile, sau în orice caz expresia unei gândiri sensibile, care nu concepea să spună o grosolănie **în stare** să-l facă măcar **egalul** celorlalți și în ultima instanță **prieten** cu ei. (I; 107)

101

Petrică Nicolau, căci **așa** îl chema pe profesorul de limba română, credea că el face **excepție**, fără să-și dea seama că astfel se râdea și de el și râdeam eu însumi, bineînțeles **lăsându**-l să creadă că eram **de partea** lui și râsul mi-era stârnit de cretinia celorlalți. (I; 108)

Scanned with OKEN Scanner

___102

Unii tâmpiți cred că or să vie aici anglo-americanii, când se știe că paraliticu-ăla pe rotile, Roosevelt, s-a înțeles perfect cu Stalin să împartă **între ei** zonele de influență ca și când planeta asta ar fi fost moșia **lui tat-său**. (I; 109)

_____103

Firește, nu mă convingea nici cu o lotă, fiindcă eu știam din istorie că evenimentele politice și sociale sunt imprevizibile și nimeni nu e **în siguranță față de desfășurarea** lor, **fie** că ești popor mare sau popor mic. (I; 110)

_____104

Și toți oportuniștii nu numai că vor adera, dar vor mima fanatismul și în curând ne vor înlătura pe noi, cei mai buni, întâi pe cei care au avut nesansa să fi făcut politică înainte, apoi și pe ceilalți, a căror politică e să nu facă politică, și astfel se va adânci revoluția, care ne va arunca în excese **pentru cine știe cât timp**, cum s-a întâmplat totdeauna în istorie. (I; 112-113)

_____105

Ideea lui fundamentală pe care o formula cu claritate era că am putea **fi un mare popor** dacă am scăpa de lichele și de lichelism și am învăța să renunțăm la stupidul nostru humor. (I; 113)

_____106

Chiar mă întrebam în clipa aceea **cum** trăia el cu soția lui, **cum** arăta, dacă iritarea ceda și cunoștea clipe de destindere. (I; 114)

_____107

Abordă el însuși acest subiect chiar atunci când eu, deși îl ascultam cu atenție, nu **mă** putui stăpâni să nu întorc capul după o siluetă, *une passante*, cu splendide picioare în cisme de iarnă, picioare vizibile doar între haina de blană și negrul acestor cisme elegante, ah, picioare care parcă mă orbiră pentru o clipă. (I; 114-115)

_____108

„E ora când știe că eu vin acasă și **cu toate astea** nu sunt niciodată sigur dacă mă așteaptă sau nu; și niciodată nu știu dacă, **așteptându-mă**, o să-mi înghit în liniște borșul nenorocit pe care mi-l servește în farfurie, sau dacă există sau nu acel borș, deși îi plătesc o servitoare care **să**-l gătească.“ (I; 115)

_____109

Secretul, credem noi, învăluie ca un abur misterios o căsătorie fericită, **fără să** ne dăm seama că fericirea e un secret comun care nu miră **pe nimeni**, numai **nefericirea trebuie cu adevărat ascunsă**, ca și când ar fi o rușine să fii nefericit și s-o declari! (I; 115)

Scanned with OKEN Scanner

___110

În același timp ea arătase **zâmbitoare**, parcă **fericită sub ninsoarea** care cădea peste noi și peste oraș. (I; 116)

_____111

Da, avea pe chip un surâs parcă **de beatitudine** și în ochi o sclipire enigmatică; pe atunci însă nu știam nimic despre viața cuplurilor și în clipa aceea am gândit că **fără îndoială** el îi purta **pică pentru ceva**, se certaseră și **desigur**, cum el era ușor **de jignit**, ea îl jignise, nu în sensul că nu era sigur de borșul zilnic sau de prezența ei acasă (lucru care putea fi adevărat, dar cu care el se obișnuise), ci îl jignise **în personalitatea** și în orgoliul lui, unde era **atât de vulnerabil**. (I; 116)

_____112

„Lasă, Petrică, i-am spus, nu mai fi și tu atât de susceptibil", gândind, când ai o soție atât de frumoasă, astea sunt fleacuri **pe lângă fericirea** de a te culca cu ea în pat. „Nu sunt măgar, zise el, să nu fiu susceptibil, cu toate că și măgarul rabdă să-i pui tot felul de poveri în spinare, dar nu uită că i le pui și când te aștepți mai puțin aruncă și poveri și tot (...), dacă nu și mai rău". (I; 116)

_____113

Desigur, în forul meu interior eram încredințat sau doream ca râsul meu să-l antreneze și pe celălalt și să vadă și el că, iată, se putea râde de comedia umană, nu trebuie niciodată să iei lucrurile **în tragic**, mai proprie îi e omului înclinarea spre râs, starea de inocență... (I; 117)

_____114

Se uită la mine **cu coada** ochiului când mă vede că nu pot să mai rabd și mă apuc eu să fac **ordine**. (I; 120)

_____115

Și m-am culcat la mine în birou, **flămând**, dar fără dorința de a mânca, **cu speranța** că o să vină la mine și să mă cheme în bucătărie, să-mi infirme ideea care îmi dădea târcoale, că femeia asta nu știe ce e o căsnicie și **de ce dracu'** s-a mai căsătorit cu mine. (I; 122)

_____116

Nu vin, să știi de la mine, nu le aștepta niciodată, fiindcă nu vor veni, în întunericul odăii tale aștepți zadarnic un semn, acest semn nu-ți va fi dat. Pare neverosimil, îți contrazice întreaga ta concepție **despre** viață, dar e adevărat, **așa cum** e adevărat că trebuie să mori, nu-i pasă de tine și degeaba nu dormi, **chinuit** să afli adevărul. (I; 122)

Scanned with OKEN Scanner

117

Numita Matilda, cu sufletul ei generos pe seama cărților și chiar a lemnelor lui Petrică, nu-mi stârnea nici o curiozitate s-o cunosc. Viața acestui cuplu mi se părea că are în ea ceva minor și stupid, **în ciuda faptului** că erau amândoi intelectuali, fiindcă nu-mi trecea **prin cap** să pun **la îndoială** ceea ce îmi dezvăluise Petrică. (I; 125)

118

Mă înțelesesem cu mama să mă aștepte totdeauna până la ora două și, dacă nu veneam, să-mi lase un bilet în care să-mi spună ce am **de făcut** ca să mănânc și să plece. (I; 125)

119

Îi ghiceam aceste gânduri și o ocroteam acum și eu, spunându-mi că dacă Mântuitorul a învățat-o să fie **atât de răbdătoare** și să țină astfel la mine, care o chinuisem **până mai ieri**, înseamnă că pe ea credința o înălțase **cu adevărat**, **în timp ce** tata era **în stare** să-mi poarte atâta vreme ranchiună, deși era un om **de treabă**. (I; 125)

120

Biroul lui Petrică era **atât de spațios** încât simții invidia, mi-ar fi plăcut și mie să am ceva asemănător. (I; 126)

121

Avea aerul că venea de la o petrecere unde se simțise **minunat** și acum se întorcea acasă **plină** de generozitate pentru toți și pentru toate, **dispusă** să ierte **pe oricine și pentru orice**, cu forța pe care ți-o dă sufletul când viața ți-a dăruit o clipă de intensă fericire. (I; 128)

122

Ce sentimente îl stăpâneau pe Petrică, de arăta ca și când un devotament straniu pentru cineva scump și drag care zăcea bolnav în camera vecină îl împiedica să fie firesc, să dea **curs ca altădată** gândirii lui libere, să vorbească cu un timbru normal?... (I; 129)

123

Ceea ce luasem eu **drept frumusețe** la Căprioara era ceva palid, șters, inexpresiv, față de bogăția strălucitoare a chipului acestei femei. (I; 129)

124

Unii oameni, continuă Petrică deodată **pătimaș**, în timp ce servitoarea ne aducea **sus-zisa** supă, deși au cultură, sunt analfabeți prin concepția pe care o au despre cultură. (I; 130)

Scanned with OKEN Scanner

___125

„Te înșeli, zise el fără să reflecteze, semn că reflectase înainte, literatura rusă e o literatură polemică, și zadarnic a ignorat-o un timp Occidentul: a cucerit lumea și acum francezii se uită **uluiți** la sufletul rus, ale cărui adâncimi sondate de un Gogol, Dostoievski și Tolstoi îi amețesc, fiindcă se simt **ruși**, așa cum bunicii și străbunicii ruși ai lui Tolstoi se simțeau **francezi**, a căror limbă o vorbeau și **în intimitate**". (I; 131)

_____126

Ea ne ascultase **cu o expresie** care sugerase că îi venise în cap un gând, mai degrabă o întrebare pe care aștepta să i-o pună la urmă soțului ei; în această amânare savura parcă reacția lui, cu care **urma** să se delecteze și prin priviri neascunse pe care mi le arunca **din când în când**, îmi promitea că și eu o să mă distrez; soția își cunoștea soțul, punctele lui vulnerabile; firește, nu le va dezvălui, să-l facă de râs, dar nici nu va ezita să-i atingă puțin morga aceea a lui despre care, probabil, știa multe; devenisem curios, încât mă hotărâi ca după replica lui Petrică să nu mai răspund. (I; 132)

_____127

Totuși nu **mă** putui stăpâni să adaug, fără să-mi dau seama ce spun, lucru care, **reflectând** mai târziu, mă făcu să înțeleg de ce prietenul meu mă evită apoi câteva săptămâni la rând. (I; 132)

_____128

„Eu, continuă ea cu o veselie extraordinară pe chip, deși am cultură, sunt o analfabetă care râd de el că nu poate dormi fiindcă nu găsește aici la noi în oraș două cărți despre care se face **vâlvă** în Franța și vrea să se ducă la București să le caute." (I; 133)

_____129

Muierile **au** să-i mănânce capul, spune el când vede un bărbat înzestrat, dar care aleargă ca un smintit după ele, în timp ce după el aleargă ratarea, în care el nu crede. (I; 134)

_____130

„Și unde stai dumneata, domnule **Petrini**?" mă întrebă ea la plecare, în timp ce **își** ținea, cu tandrețe soțul de braț, care soț mă privea parcă de sus, nu știu **de ce**, ca și când ar fi obținut asupra mea o victorie. (I; 136)

_____131

N-am înțeles sau n-am auzit bine întrebarea, sau eram brusc plictisit și disprețuitor față de acest cuplu bizar ca să nu mai fiu atent la ceea ce mi se spunea, dacă era **vorba** de o vizită a lor împreună, banalitate, sau numai a ei, ceea ce mi s-a părut **din capul locului** absurd. (I; 136)

Scanned with OKEN Scanner

132

Mâinile ei **cu palmele** mari și corpul care vedeam acum că era voinic, picioare pline sporeau acest sentiment acut care mă stăpânea că această vizită n-avea nici **un** rost; **numai că** n-o dădeam afară **prin tăcerea** mea mohorâtă, fără să-mi pese însă că purtarea mea putea **fi jignitoare**. (I; 137)

133

Părea să spună că știe că sunt turburat și că de aceea nu pot **vorbi** și se uită deodată la mine **cu o intensă afecțiune**, care mă eliberă brusc din paralizia mea. (I; 137)

134

Femeia era **așa cum** era, dar el de ce era așa cum era și nu un altul, care să vadă lucrurile **în finalitatea** lor și nu în necontenită **ciocnire**, care **într-adevăr** pe el putea, dacă continua astfel, să-l uzeze definitiv, să-l epuizeze. (I; 139)

135

„Bine, i-am răspuns, dar n-o mai lungi și încetează să mai vorbești în șoaptă în propria ta casă, cum ai făcut **atunci când** ai uitat imediat tot ceea ce îți făcuse, ceea ce îmi povestiseși și altele pe care nu mi le-ai povestit, dar care probabil că durează **de mult**, și asta numai la simpla ei apariție." (I; 139)

136

Orice om **de bun-simț** mi-ar fi spus că poezia e bună și că trebuie să continui, pe ideea că **pe urmă**, scriind altele mai bune, **sigur** mi-ași fi dat seama că aceea pe care i-o citisem era tâmpită. (I; 139)

137

„S-ar putea să ai surprize, să-**și** dea seama că nu se poartă bine cu tine și să se schimbe." „Nici vorbă, zise Petrică, i-am pus problema". (I; 140)

138

Nimeni **dintre noi** nu e *totul*, nici tu, nici Matilda, nici eu însumi, deși în forul meu interior nu văd de ce n-aș fi; numai că natura e vicleană și pentru un om inteligent se pune **întrebarea** care i s-a pus și lui Arhimede, să afle, fără să topească o coroană de aur, cât aur și cât argint are în ea, fiindcă regele avea **bănuiala** că bijutierul îl înșelase **sustrăgând** o parte din aur și **înlocuind**-o cu argint. (I; 144-145)

139

El se uită la mine **cu o expresie** de derută care ținu cel puțin câteva secunde, pe urmă se gândi poate că râd de el, așa cum râd cei mai tineri de dramele celor mai în vârstă, într-un fel stupid, după ce mai înainte ai fi zis că stăteai **de vorbă** cu un om matur și cu gândirea gravă și adâncă, și râse și el **prin reflex**. (I; 145)

Scanned with OKEN Scanner

___140

Urma să spună că la mine ascundea **nu știu ce** comori sufletești; devenea penibil și îl întrerupsei **cu un nou hohot** de râs, izbindu-l puternic pe umăr, să-l trezesc din narcoza dostoievskiană în care căzuse și la care ar fi vrut să iau și eu parte, eu, el și Matilda, bineînțeles de la ea îi venea starea aceasta. (I; 146)

_____141

Ideea **de a-l vizita** mi-a venit într-o zi, adică într-una din acele zile când ai mare **poftă** să vezi un prieten, și dacă nu ai, e ziua când **ți**-l faci, când ești disponibil (și acest lucru se simte), disponibil chiar să te împaci cu un dușman sau să te împrietenești cu cineva pe care până atunci îl disprețuiai, **spre uimirea** aceluia. (I; 147)

_____142

Cum dracu' de n-am pus eu mâna atâția ani pe curea și să te croiesc peste buci **până la sânge**, să nu poți să stai pe scaun **decât** pe-o dungă, sau pe-o vangă, pe zbanț. (I; 148)

_____143

Înlemnisem și parcă mă cuprinsese spaima că ar fi putut spune **ceea ce mi** se părea iminent în acele clipe, și **ceea ce** o femeie nu poate spune fără enorme riscuri. (I; 149)

_____144

Petrică însă nu-i văzu surâsul și nu-i auzi răspunsul, rostit cu o tonalitate **care** ar fi trebuit să-l îngrozească sau s-o ucidă, căci din glasul ei nu se ascundea totuși **ceea ce** nu **se** putea rosti. (I; 149)

_____145

„A fost *firească*, rânji el cu o veselie feroce ca și zâmbetul ei pe care el nu-l văzuse sau îl ignorase, **ca și când** dacă un ticălos e *firesc*, n-avem *dreptul* să ne legăm de ticăloșia lui." (I; 149)

_____146

Așa e el, trebuie să căutăm să-l înțelegem, el poate că sufere, și dacă noi facem **pe virtuoșii** și nu încercăm să **ni**-l apropiem, sporim ura și ticăloșia din el. (I; 149)

_____147

Vezi să nu te trimit și pe tine să te calce un bou bălțat, dacă asta te interesează, că n-am fost eu politicos cu individul **de la parter**. (I; 151)

_____148

„Cum poate el **auzi** o discuție de-aici, continuă Petrică, și încă să-și dea seama că e interesantă și, **culmea**, că e prea tare, nu poate dormi?" (I; 151)

Scanned with OKEN Scanner

149

Eram însă extrem de curios să aflu totuși ce se întâmplase între el și Matilda și dacă **într-adevăr** era ultima încercare prin care trecuse Petrică și **aflând** să-mi dau seama dacă după o săptămână n-aveam să-i văd iar figura „umanistă", cum îi spuneam în sinea mea, în dosul căreia domina indefinit Matilda, dominație al cărei secret îmi scăpa. (I; 152)

150

Matilda îmi apărea de pildă acum **în primul rând** ridicolă, **pe lângă faptul** că nu îmi mai părea fascinantă fiindcă opinia ei, că un ticălos nu poate **fi învinuit** dacă e *firesc* în ticăloșia lui, îmi stăruia în amintire ca o mare stupiditate, care lăsa să se ghicească în spatele ei un șir nesfârșit de alte stupidități, cum ar fi aceea că nu avem *dreptul* să învinuim **un astfel de om** ci, dimpotrivă, să ne purtăm **frumos** cu el. (I; 154)

151

Trufia ei te ispitea s-o reprimi, **lucru** pe care însă nu-**l** puteai face **din pricina unui sentiment** obscur care îți șoptea: de fapt era firească, așa era ea, **își** trăia ideile cu toată ființa, nu vedea ce **i** se poate **reproșa**, concepția ei, ca să zic așa, despre lume era generoasă și nimeni nu te obliga să discuți sau să trăiești cu ea sub același acoperământ dacă nu-ți plăcea. (I; 156)

152

La o privire superficială, **cei cultivați** păreau cei mai anodini indivizi, blocați în forul lor interior **de jena de a nu părea ridiculi exprimând** idei despre care ei știau că nu sunt ale lor, și cum a avea idei proprii nu era o glumă, și **în nici un caz** să faci cu ele paradă în societate, ei discutau pașnic despre vreme, despre boli, despre avantajele sau dezavantajele carierei care le stătea în față, aveau **nu o dată** un limbaj voit vulgar, chiar deșucheat, se înjurau de mamă și stârneau nedumerire și desamăgire fiindcă se știa că sunt totuși mari specialiști în medicină, biologie, matematici ețetera. (I; 156-157)

153

Astfel mi s-a întâmplat **o dată** să aud cum cineva ar fi spus că de nenumărate ori s-a străduit el să-mi explice mie că Platon și Plotin nu e unul și același filozof, că sunt doi filozofi deosebiți, și că eu mă încăpățânam să nu înțeleg. (I; 157)

154

Aerul ei **de sus** dispăruse și văzui cu surprindere cum i se accentua pe chip o boare de tristețe, expresie parcă a unui regret adânc, a unui secret al ei despre care se vedea că n-avea de gând să vorbească, deși sugera că era **strâns** legat tocmai de discuția care avusese loc, discuție care nu mai putea continua. (I; 157-158)

155

Matilda, citii eu pe chipul destins al lui Petrică, este acum **hăt** departe, și ce bine era fără ea, să simți cum întreaga ta ființă **se** poate manifesta în toată libertatea și

Scanned with OKEN Scanner

complexitatea ei intimă, fără să te pliezi cuiva sau să lupți împotriva cuiva **ca să te faci înțeles.** (I; 160)

___156

Oricât te-ai strădui să ignori faptul evident că conștiința noastră are și o periferie (și la noi, la români, această periferie e mai întinsă ca la alții, și acolo, cred, se află cea mai mare parte a vestitului nostru humor) nu vei reuși să faci abstracție de ea. (I; 160)

_____157

Știu, continuă ea, eu am în mine și ceva grosolan și cred că această trăsătură **de care** nu eram pe atunci conștientă s-a agățat de Petrică, asta a fost greșeala mea, fiindcă să vezi ce s-a întâmplat... (I; 161)

_____158

Fără să-mi facă nimic propriu-zis, fiindcă altfel era plin de atenție și mă iubea, eram foarte neliniștită, aveam sentimentul că iubea numai ceea ce era rău în mine; mă împingea spre această zonă, spunându-mi că e mai bine să trăiesc de pe acum **așa cum** sunt, și voi fi fericită, decât să fac din viața mea o luptă, al cărei sfârșit e tot acolo, unde mă tem să nu fie. (I; 161)

_____159

Nu-mi venea să cred că poate să existe **un asfel de om** și căutam zadarnic să provoc în el **ceea ce** credeam că ascundea. (I; 162)

_____160

Am încetat să mai fiu turbulentă și era pentru mine o bucurie să-l văd **cu fruntea sus, puțin ironic cum** îl știi, **stăpân pe el, degajat și fericit**, trebuie s-o spun. (I; 162)

_____161

Probabil că mai degrabă asta îl trăgea acum înapoi, să dea socoteală că nu s-a ținut **ferm** pe poziție. (I; 164)

_____162

Nu, nu-mi scăpa doar ceva, îmi scăpa totul, acum când îți povestesc e foarte clar, ar fi trebuit să lămuresc scena care avusese **loc** acasă la Petrică **până în pânzele albe** și să văd adevărul **în față**, fără să-mi fie **frică de ceea ce o** să descopăr. (I; 164)

_____163

Orice s-ar zice, un bărbat care să-ți placă, să te simți **cu adevărat** bine cu el, să ai **ce vorbi** și nu să fii numai rob al naturii, să faci copii și să descoperi curând că totul s-a sfârșit și să înceapă istoria cu divorțul, cu tot alaiul, copiii să vadă pe urmă în casa mamei un alt bărbat, în casa tatălui o altă femeie, **un astfel de bărbat**, care să-ți dea sentimentul plenar că e **pentru totdeauna**, e greu **de găsit.** (I; 164)

Scanned with OKEN Scanner

164

Spune-i unui bărbat **cât** e el de inteligent, **cât** de bine îi vine costumul, cum nu seamănă el cu nimeni altul, și dacă nimerești peste unul care tocmai vrea să se însoare, gata, nu rezistă, în timp ce o femeie e **mai puțin dispusă** să-**și** piardă **capul** la astfel de trucuri, chiar dacă sunt sincere. (I; 164)

165

„M-am grăbit să mă căsătoresc cu Petrică, deși acum îmi dau seama că **de fapt** chiar dacă mai așteptam, tot n-aveam cum să descopăr din scena aceea ceea ce am descoperit îndată după căsătorie", continuă Matilda. (I; 166)

166

Sunt **lucruri** care, când ni **se** întâmplă, ne fac să ne dispară orgoliul, umilința nu ne mai umilește, adevărul, **oricare** ar fi el, e singurul care **ne** poate **liniști**. (I; 167)

167

Transmiteți-i că nu accept comportarea lui și fără să iau lucrurile în tragic, fiindcă ceea ce s-a întâmplat nu e o tragedie, este în primul rând **din partea dumitale** o necuviință că ai refuzat să intri la noi în casă, iar din partea lui un lucru pe care dacă nu-l explică imediat, să poftească totuși mâine dimineață, dacă nu chiar acum, să-și ia lucrurile, fiindcă eu chem chiar în seara asta avocatul și introduc divorț. (I; 167)

168

De acord, i-am răspuns, dacă ar fi intrat în casă, dacă s-ar fi comportat într-adevăr ca un tată care știe că fiul său s-a căsătorit, că are o soție care trebuie, dacă nu iubită, cel puțin respectată, și ar fi explicat, fără amănunte, că are **nevoie** de tine pentru o noapte sau mai multe, ași fi acceptat, deși el mi-a spus că **într-o stare de urgență** ești tu, că „te găsește cam **palid**" și că vrea să te îngrijească **de ficat**. (I; 168)

169

Am să mă retrag, mi-am spus, fiindcă oricât încercam să ghicesc „**starea de urgență**" care mi se invocase, ceea ce văzusem eu **cu proprii mei ochi** îmi spunea altceva, că nu era **vorba despre nici o stare de urgență**. (I; 168)

170

Ți-o spun ca s-o știi, **pentru mine** cineva care jignește nu e intangibil și în casa lui n-o să calc, și nici el într-a mea, până nu-și cere scuze. (I; 170)

171

Nu știu dacă **o** să mă înțeleg cu Petrică în viitor, dacă **o** să pot să-l iert pentru ceea ce mi-a făcut, dar **mai întâi** îl despart eu **de dumneata** și te asigur că lupta va fi ușoară și pe urmă mai vedem. (I; 171)

Scanned with OKEN Scanner

___172

Ar fi fost însă corect ca Petrică să-mi spună că **de fapt** el nu-**și** iubește soția și că regretă pasul făcut, ne despărțeam în mod civilizat, fără să fie **nevoie** să mă lase **singură** de sărbători, putea **în orice caz** să mă prevină. (I; 171)

_____173

Poate că el nu știe **ce** înseamnă să te însori, am continuat, se întâmplă, se pare că și însurătoarea se învață, dar dumneata, ca tată, poate ai auzit mai bine decât el **ce**-a spus preotul la cununie în biserică: **îți** lași părinții, pe mămica și pe tăticu, și te unești cu bărbatul sau femeia ta, ar fi trebuit să i-o spui. (I; 171-172)

_____174

„Nu e **așa** simplu, îmi răspunse ea **laconică**, nu fi impulsiv, un proces dacă nu-l câștigi, dacă una din părți se opune, întâi că poate să dureze și doi ani, și al doilea **te** poți trezi cu o hotărâre care respinge acțiunea și atunci...“ (I; 177)

_____175

Mă așezai pe pat **tăcut și sumbru**, **hotărât** la orice, să rup chiar cu ea și să mă smulg din această istorie și să nu-mi mai amintesc de ea. (I; 179)

_____176

Când iubești, **iubirea trebuie împlinită**, **orice-ar fi**, fiindcă nu se știe dacă te vei mai întâlni vreodată cu clipele acelea. (I; 182)

_____177

„Doamnă, resping invitația dumneavoastră, nu doresc să vă mai văd, mă bucur că prietenul meu nu-mi poartă pică, e **cu atât mai bine**, ardeți scrisorile pe care vi le-am trimis, nu așteptați să vă salut dacă vă întâlnesc pe stradă, nu aveți teamă că adevărurile intime pe care mi le-ați desvăluit vor fi aflate de alții.“ (I; 182-183)

_____178

Când scriu aceste rânduri am sentimentul că dacă aș fi, **printr-o minune**, eliberat, aș putea trăi în sfârșit **în afara erorii**, **uitând** că acest lucru se și întâmplase, că trăisem mulți ani cu acest sentiment, până într-o zi, când o fată a pus pe biroul meu o floare... (I; 183)

_____179

M-am întrebat totdeauna ce simte **de pildă** un sinucigaș **într-o astfel de zi**, ultima pe care o mai are de trăit, seara **fiind hotărât** să se culce și să nu se mai scoale. (I; 184)

_____180

„Ce faci, bă, a strigat medicul cu un astfel de glas încât mama a încetat pentru o clipă urletele și a pufnit-o **râsul**, vrei să ne arăți că **o** să ajungi general, a continuat

Scanned with OKEN Scanner

acela, ia mâna de la tâmplă", și m-a ciupit din nou, **bineînțeles atât de tare** încât mi-a pierit cheful s-o mai scot și am ieșit în lume precum toți copiii. (I; 184)

181

Matilda îl luă de braț și Petrică îmi făcu **impresia** că se sprijinea de ea, atât de tare se lipi și se făcu parcă mai mic lângă umărul ei, deși era mai înalt. (I; 186)

182

Ea nu mă văzu **la început**, se uita **flămândă în jur**, și cu toată puterea sufletului meu încercai s-o resping, s-o văd **așa cum** e, fiindcă **trăind** cu Nineta și Căprioara, și nu numai de la ele, ci prin simpla postură în care ne pune eșecul, învățasem că adevăratul chip al femeii nu apare când suntem îndrăgostiți, ci, ca în basme, **de astă dată** în sens invers, nu într-o babă vrăjită care ne cere un ajutor umil zace o tânără și răpitoare prințesă, ci într-o prințesă divină în frumusețea ei zace o cotoroanță urâtă și respingătoare. (I; 188)

183

Vedeam **cu uimire** că puritatea de care vorbea ea (și care mi se păruse ridicolă) exista **cu adevărat** pe chipul și în privirea ei, reflex misterios al sufletului, fiindcă nu-mi scăpa că acest chip **de fapt** nu era frumos **fizic**, **așa cum** era al Căprioarei, printr-un dar al naturii, ci prin jocul extraordinar al expresiei. (I; 189)

184

Putea o cotoroanță ascunsă să schimbe toate acestea? Nu într-o babă, **firește**, dar în ceva hidos, am văzut femei care, deși **tinere și deloc urâte**, sugerau ceva hidos, cum era fata aceea care mă întrebase cu indignare dacă eu știu ce este tandrețea. (I; 189)

185

Premeditase totul, venise deci **de-acasă cu scrisoarea în buzunar** și, **după ce** mă anesteziase pe drum **cu mărturisirea** că se va despărți de Matilda, părăsise starea lui umanistă și mă lovise cu atâta abilitate încât rămăsei **atât de uluit** și în continuare dezarmat, că nu răspunsei nimic. (I; 192)

186

E curios cum abia după mulți ani roșim că n-am râs când trebuia **de femeia** pe care o iubim. (I; 193)

187

Rămăsei apoi **tăcut** în timp ce ea își continua șoaptele. Că în fața acestui cer minunat... două inimi nu se pot apropia dacă nu aruncă, nu topesc din ele tot ceea ce au acumulat înainte ca zgură, vanitate, porniri oarbe, inconștiente, și nu ajung **la fel de pure** ca și el, cerul... nu avem dreptul... (I; 195)

Scanned with OKEN Scanner

___188

Contemplam, **în timp ce** rătăceam pe străzi, în timp ce rămâneam minute lungi în fața vitrinelor, a caselor frumoase pe care mi **se părea** că nu le mai văzusem până atunci, sau dimpotrivă mi **se păreau** familiare deși îmi erau necunoscute, în timp ce mă uitam la un câine prost și fără stăpân, care nu știa ce să facă, încotro s-**o** ia și de cine să se atașeze, oprindu-mă să mă uit la un copil tâmp și gălăgios care își chinuia niște părinți tineri, dar profund dezamăgiți de existență, **atât de scârbiți** chiar încât li se părea inutil să-și corecteze odrasla, în timp ce mă întrebam **întâlnind** oameni foarte bătrâni dacă e bine să ajungi foarte bătrân și ce-or fi gândind ei de sfârșitul lor foarte apropiat, asupra căruia nu mai puteau avea îndoieli, nu mai puteau alunga gândul cu superbă nepăsare (cum îl alungam eu), în timp ce întâlneam perechi înlănțuite prin parc, perechi tăcute, frumoase, dar cu o expresie opacă pe chipuri (te pomenești, gândeam, că această expresie oi fi avut-o și eu în apropierea Matildei), contemplam deci tot timpul, dar **fără grabă**, **acest alt eu însumi** care îmi făcuse această figură datorită căreia irupsesem în existența altora, vrusesem s-o dezagreg și să pun mâna pe femeie. (I; 199)

_____189

În acest sens, plăcintarul, **văzând** că fetele lui învățau prost, în loc să le trimită la muncă și să câștige și banii să-i investească în altceva, să ajungă nu boier, ci bogat, și asta să nu însemne lux, trândăveală și risipă, ci... (I; 216)

_____190

Mă adâncii în reflecție și hotărâi ca niciodată să nu-i dau Matildei să citească **ceea ce aveam** să scriu, sau să abordez vreodată în vreo discuție cu ea acest subiect. (I; 218-219)

_____191

Ne plimbam, eu încercam s-**o** consolez **spunându**-i că avem viața înainte, că iubirea noastră **o** trăiam de pe acum și că nu trebuia să ne sinchisim de Petrică, că el crede că această iubire **o** să se termine și ea se va întoarce atunci la el: mi-**o** spusese el însuși când într-**o** zi avusesem împreună **o** discuție. (I; 219)

_____192

Când auzisem că el declarase în fața instanței că n-are soție de lăsat, îl abordasem și, foarte liniștit, **zâmbitor** el îmi dezvăluise **fără ocol** strategia sa: când se va convinge că într-adevăr o iubesc pe Matilda (căci aceasta era teza lui, că eu n-o iubeam, că sunt un cinic care, cel puțin la această vârstă, nu știam ce înseamnă să iubești o femeie), atunci **își** va da **acordul** și divorțul se va pronunța imediat. (I; 219)

_____193

Dar nu zise că bine că găsise **ceea ce** căuta, ca și când n-ar fi avut nici acum încredere în el, după ce își bătuse joc de noi atâta vreme. (I; 220)

Scanned with OKEN Scanner

194

Ana **își** bău vinarsul dintr-o înghițitură și se retrase, în timp ce Matilda îi spunea să lase acum **totul** așa cum e, să plece și ea în oraș, și mâine dimineață să se întoarcă să spele vasele. (I; 221)

195

Și, ce era mai bizar, îmi alungau dorința în care se vărsa toată iubirea mea și începeam să gândesc că ar trebui să tacă, să-și dea seama că dezgolirea sufletelor poate **deveni dureroasă**, contopirea lor **ne** poate **face** să țipăm și firul vieții să se desfacă vertiginos de pe ghem ca în acel coșmar al unui copil care în câteva clipe a devenit moșneag cu barbă. (I; 222)

196

Totuși, am hotărât, odată tot trebuie să fiu și ei printre ei, nu pentru că n-ar fi fost bine să nu mă duc, cum îmi spusese Matilda (în acest sens nu-mi păsa și nici nu credeam în amenințări), ci pentru că una e să privești mișcarea **stând** pe loc și **alta poate fi** să faci parte chiar din mișcare. (I; 227)

197

Vorbirea îi era mieroasă, exclamația și accentul puternic dialectale, și **în loc de virgulă** frazele sale erau punctate de un ***ie***, care era **când** persiflator, **când trădând** un cinism care reducea totul la universul său și te făcea, în conversația cu el, ori să-i întorci spatele definitiv, ori să renunți, pentru o clipă, la universul tău, **spre a te distra**, dacă nu te costa prea scump această distracție, căci nu știai sigur dacă, cine știe **din ce pricină** și cu toate că te arătai **prietenos** cu el, nu va deveni mușcător și nu-ți va insinua o măgărie sau chiar ți-o va formula direct, cu o brutalitate deșănțată de golan sătesc. (I; 229-230)

198

Ceea ce avem în noi **murdar și abject**, te pomeneai că se trezește și își cere drepturile și îți spuneai că decât să riști ca acest gust pentru ceea ce e urât și josnic să se manifeste în tine însuți fără să vrei și când te așteptai mai puțin, mai bine să iei parte la un spectacol produs de **un altul**, plătești prețul, contempli scârbit, după ce ai râs, josnicia umană și te simți **eliberat** pentru multă vreme ca după o spovedanie. (I; 230)

199

Oboseala, stare pasageră, fără adâncime, nu poate **alunga ceea ce** constituie însăși rațiunea pentru care doi inși stau împreună, trecutul minunat care îi leagă și căruia nu poți să-i dai cu piciorul decât dacă acest trecut, împreună cu prezentul nu se mai proiectează în viitor, adică nu-l mai vezi, acest viitor, **lângă cel** cu care ai un trecut, ci cu totul altfel, singur, cu altă lume, alte speranțe, ***altcineva***. (I; 238-239)

200

Mi-era indiferent pe unde ne-am fi plimbat, dar **mi** se păruse că avea anumite „interese" pe strada aceea **urâtă și nepietruită**. (I; 240)

Scanned with OKEN Scanner

___201

Petrică știa că trăim împreună și chiar dacă ar fi vrut **amândoi** să nu se despartă, aveau între ei această realitate peste care nu se putea trece: dragostea dintre mine și Matilda. (I; 241)

_____202

Îmi spusei că trebuie să mă prefac că n-am băgat de seamă nimic și firește, să nu mai sun niciodată la ușă sau să mai încerc **să reînviu** amintiri similare. (I; 242)

_____203

Dar asta mai înseamnă că și ea putea să facă același lucru, după cum îl și făcuse, **cu o vagă scuză** că nu știa unde plecasem eu. (I; 245)

_____204

Nu vroiam mai mult, deși am văzut soți care își mărturiseau **unul altuia** cât de mult se iubesc **chiar ocolindu-și** privirile, fără să mai spun că atunci când li se întâlneau ai fi crezut că o lumină, ca să zic așa, **sepia** cădea asupra lor și îi învăluia; o șoaptă, un mic gest, o tăcere a unuia din ei drept răspuns, totul era **atât de intim** și în același timp detașat, încât, **privindu**-i, nu **te** puteai stăpâni să nu te întrebi: care e de fapt starea normală a oamenilor, a noastră, sau a ăstora? și să ai o clipă bănuiala că a lor este, și să te simți micșorat. (I; 246)

_____205

Intuiam doar că Matilda, **fără a dori** să placă și altora, avea o prea puternică personalitate ca să se plieze unui singur sentiment, să nu-și exprime din plin această personalitate și nu din vreun orgoliu, ci, potrivit unei expresii care reprezenta pentru ea aproape un concept filozofic, ***așa era ea***, și se lăsa din plin în voia tuturor impulsurilor care o stăpâneau. (I; 247)

_____206

Eram și eu curios să-l cunosc **pe cel** care iubea fiindcă nu iubea, precum și **pe cea** care îi inspira un astfel de sentiment răsucit. (I; 250)

_____207

Mă uitai și eu în altă parte, dar mai puțin sumbru, **simțind** cum urcă în inimă singurătatea între acești oameni străini, acești basarabeni (căci credeam că toți sunt basarabeni) pe care îmi propusei **liniștit** să nu-i mai văd niciodată. Fiindcă **nu știu ce** intuiție îmi spunea că ei nu mă simpatizează, deși nu le făcusem nimic și cu toate că **le** eram rudă, roșcatul **de pildă**, după felul cum i se adresase Matilda, era fratele ei (în minutele următoare această impresie mi se confirmă și îmi amintii că **de fapt** știam că are un frate **Petea**, dar uitasem), or el mă privise de la început cu o ostilitate neascunsă și Matilda bineînțeles că observase și totuși, ca să zic așa, puțin îi păsa, ca să nu zic mai rău, dimpotrivă, îi vorbise cu o vie afecțiune. (I; 250-251)

Scanned with OKEN Scanner

208

Tăcerea i-o ghicii **dintr-o dată**, îi era așternută pe chip ca o lespede, și nu neapărat pentru că gândea, ci pentru că chiar dacă era în ea un vid, peste el stăpânea o mască de bronz. (I; 251-252)

209

Nineta era o sufletistă, cu **moartea** în poșetă, în timp ce această Tamară, dacă gândea ceva, cred că se gândea nu cum să-și dea ei **însăși** moartea, ci cum s-o dea altora, **în orice caz** să-i ajute cât se poate de eficient să și-o ia singuri. (I; 252)

210

Acest scaun mă umilise și nu Petea și **de aceea** mă ridicasem apoi și-l vârâsem pe acesta în perete și îl gâtuisem. Masa corpului său era inertă, nu **fizic** era el violent, **altfel** ar fi reacționat și ne-am fi bătut, ci **psihic**, deși **cu astfel de tipi** nu se știe în mod sigur **dacă** chiar fără să-i răspunzi la provocări, nu te apucă el de gât și nu te scuipă în ochi. (I; 255)

211

În clipa următoare pusei mâna pe polonic și îl pocnii între ochi cu atâta furie încât linguroiul de alamă se rupse în locul unde era lipit de braț, lovitură **ratată**, care nu mă descumpăni, apucai marmita care mai avea în ea borș și **i-o** vârâi pe cap, în timp ce îl izbeam cu picioarele la țurloaie, cu bocancii duri și nu mă oprii până nu-l văzui la pământ. (I; 256)

212

Nu-mi aminteam să fi fost vreodată **atât de vulgar**, nu față de cineva, ci față de mine însumi, fiindcă mi se întâmplase nu **o dată** să gândesc: sunt vulgar cu ăsta sau cu asta, cu intenția de a insulta, eu nu sunt ceea ce exprim, cuvintele nu mă ating, deși eu sunt acela care le rostesc. (I; 264)

213

Și, desigur, toată lumea văzuse și mă disprețuise, lucru pe care nu-l mai premeditasem, fiindcă deși hotărâsem să nu-i mai văd de-aici înainte, nu dorisem să le ofer **o astfel de imagine**, erau **totuși** rudele Matildei, căreia nu puteam să-i cer să rupă cu ei **fiindcă** nu mă primiseră ei bine. (I; 265)

214

Dar eu știu, **aproape** că strigă ea, și **mai ales** de când te iubesc pe tine, că nu e așa, că nu sunt **un om și jumătate**, fiindcă nu sunt stăpână pe mine. (I; 268)

215

În loc să-mi spună simplu, Victor, te iubesc, nu lua în seamă ce mi se întâmplă mie, lucrurile astea n-au importanță **față de ceea ce** știm noi că simțim unul pentru altul, ea

Scanned with OKEN Scanner

continua să stea alături de mine cu chipul desfigurat, **străină și mortificată**, cu toate că eu o acoperisem **spunându**-i că de fapt nu s-a întâmplat chiar nimic și n-avea **rost** să se complacă în starea aceea. (I; 270)

216

Abia acum pot să spun că ideile erau blestemul ei, și când reușea să se ferească și să nu intre în jocul lor și **mai ales** cu mine, însemna că mă iubea foarte tare în acele clipe și se temea **de ceva**. (I; 274)

217

Firește că începui să ies și eu **singur**, fără să mai mă obosesc s-o invit. (I; 274-275)

218

Oricât am filozofa **pregătindu-ne de moarte**, nu ne pregătim deloc, ideea e o pură vanitate a gândirii, care ne sugerează falsa certitudine că prin filozofie putem trece bine înarmați Marele Prag, ți-o spun cu majuscule. (I; 283)

219

Firește că mă așteptam și la o sancțiune gravă, adică să mi se ia catedra, dar nu credeam că o să fiu întâmpinat la poarta universității **de un individ** brutal, care să-mi notifice cu o dușmănie personală că n-aveam, de-aici înainte, **ce mai căuta** în această clădire. (I; 290)

220

Caloriferistul, continuă marele poet, m-a poftit în biroul lui de secretar al celulei de partid, unde, cu alte cuvinte, bineînțeles, mi-a confirmat ceea ce îmi spusese celălalt, el era **în măsură** să-mi spună că pot **ocupa** postul de șef al bibliotecii municipale, unde pot foarte bine să citesc, nu-i așa, să scriu poezii, să-**mi** continui studiile care mă interesează. (I; 291)

221

N-aș putea să spun **pe ce** se baza instinctul meu, care mă îndemna să nu accept anomalia, căci așa îmi părea situația care se crease la facultate în urma îndepărtării marelui poet și filozof. (I; 292)

222

Un tâmpit, zise el tare, e **așa de bou** încât își închipuie că nu-l ia nimeni în seamă și poate el **să tragă cu urechea** și să-și facă pe urmă liniștit raportul către șefi. (I; 300)

223

Al nostru **își** lasă fiul să fie răstignit, îl părăsește, cu toate că acesta se rugase în grădina Ghetsemani cuprins de o spaimă **atât de mare** încât sudoarea care îi țâșnise pe frunte era **de sânge**, dacă, zicea, ar putea să treacă de la el paharul acesta. (I; 304)

Scanned with OKEN Scanner

224

Dacă e să continuăm analogia și să ne întrebăm **în ce** consta totuși puterea lor eu aș afirma că **sunt de acord** cu tine că o primesc, de la mase, dar n-o mai restituie, fiindcă... (I; 305)

225

Ei bine, masele nu l-au sprijinit să nu fie asasinat de puternicii aristocrați ai senatului, cu toate că la auzul știrii **și**-au exprimat revolta, și asasinii **au trebuit** să fugă. (I; 306)

226

Încercai zadarnic să continuu spunându-i că și eu fac parte din mase și am trăit destul ca să le cunosc, n-am descoperit în psihologia părinților și rudelor mele, a rudelor rudelor mele și a prietenilor tuturor acestora nici un apetit obscur de dominație și autoritate, **în afara unor prejudecăți** curente, moștenite prin tradiție; să nu te vorbească de rău lumea, să nu te faci de râs, să nu te-arate cu degetul, chiar dacă e în joc ceva care ție ți se pare că ar fi fericirea; această fericire să fie în rândul lumii etetera, etetera!... (I; 308)

227

E **drept** că nici el nu m-a recunoscut, lucru care complică problema. Însă nu arăta nici o urmă că ar fi fost torturat, în timp ce eu arătam. (I; 310)

228

„Ioane, zic, aș fi studiat **mai puțin liniștit** pe Hegel dacă aș fi știut că un student din generația mea e torturat în beciurile Siguranței și bineînțeles dacă aș fi aflat și **de ce**, dacă, adică, experiențele noastre ar fi coincis." (I; 311)

229

Va învinge **cel ce** are răbdare să aștepte fără să se lase ispitit de orgoliul de a acționa, când timpul nu e favorabil acțiunii. (I; 312)

230

Și gândirea nu înseamnă să-**ți** spargi capul **reflectând** în singurătate, ci să fii atent **la ceea ce** se întâmplă în jurul tău. (I; 313)

231

Or, americanii nu mai aveau **nici un chef** să mai moară, și atunci domnul Truman, în acord cu poporul său, a gândit, **de ce** să nu moară ei, japonezii, dacă continuă să le placă războiul? (și trebuie să nu uităm că le cam plăcea și cam omorâseră o grămadă de chinezi timp de ani de zile), de ce să nu le dăm o bombă în cap să-i săturăm? (I; 316)

Scanned with OKEN Scanner

232

Cine e puternic nu rezistă să nu te facă să simți această putere. (I; 316)

233

Într-un fel va arăta **cel** chinezesc (desigur cu chinezării) și altfel **cel** francez, care e greu **de imaginat** că va părăsi cuceririle anterioare ale revoluției burgheze; africanul va trebui să-și lepede repede belciugul din nas și concepția tribală, dacă poate fi **numită concepție**, și să cucerească ideea de națiune și de libertate, iar mulătrimea sud-americană să-și tempereze carnavalurile și să părăsească ideea că amorul singur le poate ajuta să-i alunge pe dictatori. (I; 317)

234

Poate că aceste două lumi, **resemnându-se** cu ideea că nici una dintre ele nu e sortită pieirii, vor începe **prin a se apropia** și vor sfârși **prin a depune** eforturi comune **pentru a feri** civilizația noastră de pericole mult mai mari decât reprezintă pentru una capitalismul și pentru alta comunismul?! (I; 317)

235

După tine ar trebui ca proletariatul să se revolte fără un țel precis, să fie reprimat **sângeros**, în genul Griviței, să aștepte un moment istoric favorabil, să-și câștige restul populației, să-și definească mai clar țelul și abia atunci **să facă revoluție** și să-i pice în gură para mălăiață a puterii. (I; 319)

236

Vroiam să înțeleg de la el **de ce** retragerea mea din universitate nu-mi punea la adăpost vocația (un protest organizat **pentru reintegrarea** marelui poet fiind acum tardiv), întrucât aș fi fost amenințat dacă m-aș fi dus să predau copiilor abecedarul. Fiindcă una e să cunoști amenințările din istorie și alta e să le cunoști pe cele care te pândesc pe tine însuți, în timpul unei istorii vii, care se face sub ochii tăi și în țara ta. (I; 320)

237

Dimpotrivă, simțeam o furie împotriva ei când îndată după masă se ridica și dracu știe ce făcea la bucătărie **cu servitoarea**, în timp ce aș fi dorit să lase totul **baltă** și să mai stăm împreună. (I; 322)

238

Această oră, nouă seara, devenise treptat ora înstrăinării ei totale de mine, parcă nici nu mai mă cunoștea, ea la ora aceea trebuia să se culce, parcă intra sub o narcoză și nu suporta nici cea mai ușoară mângâiere, chiar ideea că aș putea să-i spun ceva tandru o enerva dinainte; căci **asemenea** strigoilor, chiar de pe la ora aceea începeam eu să mă simt minunat și asta nu pentru că în timpul zilei aș fi fost apatic, ci pentru că seara aveam altă stare, atunci o iubeam **cel mai mult** și aș fi vrut să stau cu ea până în zori. (I; 322)

Scanned with OKEN Scanner

239

Intuiam, dar nu puteam să înțeleg cum reușise, și **ceea ce** mă neliniștea era faptul că seara Matilda era **pentru mine** o surpriză continuă, căci înstrăinările ei nu erau totdeauna aceleași, totdeauna rele, dar mereu inventive. (I; 323)

240

Numai că ale ei erau naturale, în timp ce eu tăceam **prin voință** și în realitate nici nu tăceam, fiindcă gândul nu se desprindea de ea și continuam să mă întreb ce avea, **fără să** reușesc să găsesc un răspuns. (I; 323)

241

Nu era cazul meu, dar ceva **pe-aproape** tot era, fiindcă mă uitam la prietenul meu cu alți ochi și însăși starea dramatică în care mă aflasem înainte scădea în intensitate și mă domina gândul: **va să zică** ea nu dormea, va să zică la ora nouă seara nevoia ei de a dormi nu mai apăruse în mod irezistibil. (I; 324)

242

Îmi trecu chiar prin minte să-mi iau la revedere de la Ion și să plec; dar alungai acest gând, n-avea, îmi spusei, decât să mă aștepte, dacă chiar mă aștepta, și mai bine ar fi dacă s-ar culca, e **în joc** destinul meu, trebuie să aflu azi, și nu mâine ce-**o să fie cu mine**, azi când simt că sunt eroul ființei mele conștiente, când concep că ceea ce gândesc îmi apare ca o sinteză inspirată după ceea ce reprezint, și nu mâine, când s-ar putea s-o iau de la cap, cu „dar dacă", și „dacă totuși", și voința mea, cum spune Hamlet, să înceapă din pricina gândirii de relație, de împrejurări, să șovăie și să devin un laș. (I; 324)

243

Dacă împăratul Chinei și-ar fi făcut tălpile lui la papuci ca împărat și nu ca simplu cetățean, **fără doar și poate** că s-ar fi găsit în Confucius un text care să atribuie acestui gest **nu știu ce** virtute. (I; 325)

244

Ca simplu cetățean, împăratul Chinei, **aruncat** de pe orbita sa, aruncat adică, nu **socialmente**, ci în sine, când **datorită „reeducării"** s-ar fi convins **cu adevărat** că e **cu mult** mai minunat să împletești un coș decât să fii împărat, trebuie să fi ajuns nu în starea simplă a unui simplu chinez, ci **într-una** de îndobitocire, dacă **e** să-l credem **pe cel** care cu un patos stupid a scris **povestind** despre metamorfoza împăratului. (I; 325)

245

Prin urmare, o cădere a mea n-ar fi fost spectaculoasă **socialmente**, ca a împăratului Chinei (la noi în Europa s-ar fi râs dacă noi românii, **lipsindu-l** pe Mihai I de tron și păstrându-l în țară, l-am fi „reeducat" să simtă bucuria simplă de a lucra la un strung), dar ar fi fost spectaculoasă în interior, **acceptând** să nu mă las **ghidat de idei** clare și distincte, adică să nu concep căderea mea, cum nu putem **concepe**, cu ceea ce e viu în noi, că într-o zi n-o să mai fim vii, dar știm că asta e inevitabil **prin idee**. (I; 325)

Scanned with OKEN Scanner

246

Puteam distinge apoi și indivizi infatuați, care țin, **dintr-o pornire** irezistibilă, să vorbească numai ei, deși astfel nu exprimau decât marea nerozie, și aceea nesărată, fiindcă există și nerozii interesante, a întregii lor personalități, indivizi **având** de obicei un vocabular inacceptabil, **frizând** nepolitețea, **tutuind** oameni pe care abia îi cunoșteau, legându-se de fizicul lor, care ar exprima că nu stăteai prea bine cu **nu știu ce**, agitându-se pe scaun, **surzi** la ceea ce li se spunea, puteai să-i înjuri și **de mamă** fără să-i clintești (eu însumi procedasem astfel cu unul și, în loc să se indigneze, afișase o politețe afectată, spunându-mi că buna-creștere îl împiedică să-mi răspundă cu aceeași monedă). (I; 328)

247

Domn Jenică, fă-mi ***un génie du christianisme!*** ceru el ca și când l-ar fi implorat, dând din cap sceptic, cu sensul că nu i se va face ceea ce cere, dar speră că omul **din fața lui** îl va servi totuși. (I; 328)

248

Era o sugestie jignitoare pentru mine, care mă complexa; **să** zic că nu înțelegea ce-i spuneam în chiar clipele acelea, nu puteam, însemna că nu-l înțelegeam eu, că discuția mă depășea. (I; 330)

249

El râse din nou, mai puțin excitat, dar mai îndelung, ca și când ar fi vrut să spună că nici el n-o ignora **pe cea** care mă aștepta și pe mine printre atâtea posibilități. (I; 331)

250

Firește, nu e **vorba** de înflorirea în natură, eu mă simțeam **înflorind**, un sentiment de forță, dar nu puteam să afirm că sunt fericit, nici nu știam ce înseamnă acest lucru, nu-l puteam concepe. (I; 332)

251

Vedeam că **nu vroia** să vină, dar eu vroiam să vină, știam că e trează, vroiam să vină. (I; 334)

252

În fața acestei catastrofe, căci asta exprima acum chipul ei, sentimentul că se petrecuse o catastrofă, masca hidoasă pierise **atât de total** încât avui și eu sentimentul că altcineva fusese în încăpere, nu Matilda. (I; 336)

253

Foarte bine, pot s-o iubesc și fără asta, mi-am spus, nu fără desamăgire, fiindcă victoriile în spirit sunt turburate de singurătatea în care ne condamnă familia, odată **întorși** acasă din cetate, unde suntem sărbătoriți. (I; 337)

Scanned with OKEN Scanner

254

Poate că ea nu pusese nimic **între ghilimele**, poate că nu rânjise **răsfoind** caietele, poate că aceste caiete nici măcar nu fuseseră răsfoite cu dispreț, ci doar cu grabă, gelozia, nedumerirea fiind singurele sentimente care o ghidaseră? mă întrebai **privindu**-i palma pe care continua s-o țină pe obrazul lovit. (I; 337)

255

Ai rostit acele cuvinte și n-ai bănuit că pot avea o consecință, **mai ales** că știai bine ce spui. (I; 339)

256

Soneria trebuia **în orice caz** să fie pentru tine buzduganul smeului care își anunță sosirea, intră în casă și se așează singur într-un cui, dacă nu era semnalul iubitului care vine acasă, a cărui inimă bate pentru tine și e nerăbdător să te vadă, să te ia în brațe și să te strângă ca și când te-ar fi regăsit după luni de așteptare. (I; 340)

257

Da, **iată, de aceea** desigur palma mea din astă seară nu fusese pentru ea o catastrofă, fusesem **în stare** să i-o dau, ea mă provocase, eu i-o dădusem și ea căpătase confirmarea că nu se înșelase **asupra mea.** (I; 343)

258

Cei **fără experiență** se duc spre ea, fără să-și dea seama că acea privire e o cursă în care trebuie să cazi, **pentru a fi mai bine lovit**, cei orgolioși rămân pe loc **bănuitori**, bănuială care li se confirmă. (I; 345)

259

Dacă nu mă mai iubește și nu mă mai poate **suporta**, trebuie să ne despărțim. (I; 345)

260

Era **limpede** că nu mă mai iubea, că adică oglinda era întoarsă, dar ceva a făcut-o să se întoarcă, ce **anume**? (I; 345)

261

Nu cumva a vrut să spună că eu nu trebuia să accept ca ea să taie punțile, să resping deci prezentul **pe care mi-l** oferea? (I; 346)

262

Și simții bucuria că ea era însărcinată și că despărțirea, chiar dacă împinsă de determinări fatale care îmi scăpau, ea va dori-o, nu era nici pentru mâine și nici pentru un viitor apropiat: nici o femeie nu deschide un divorț **fiind borțoasă.** (I; 346)

Scanned with OKEN Scanner

___263

Cele mai mari necazuri, a continuat el, le are cel care e inteligent, dar nu știe că îi e propriu inteligenței să nu se indigneze **pe cel așa-zis prost**. (I; 352)

_____264

Abia după ce omul neînsemnat, universitar **și** el, a devenit secretar cu agitația și propaganda în comitetul județean de partid i-am înțeles, dar n-am înțeles **ce dracu'** sperau ei de la el, fiindcă în loc **cel puțin** să-i protejeze, dimpotrivă, el i-a lăsat pe amândoi în plata ședințelor purificatoare de mentalitate burgheză și cosmopolitism în care au picat, și n-a mișcat un deget când au fost dați afară din universitate. (I; 353)

_____265

Să-i citești pe Rimbaud, Verlaine și Samain și să afle asta chiar omul complexat că nu se putea delecta **cu acești poeți, asta**, în acea vreme, era cu adevărat o dovadă de prostie și nu de inteligență, fiindcă omul neînsemnat chiar dacă ar fi vrut să-i apere n-ar fi putut, știa și el că cei trei erau niște „cosmopoliți". (I; 353)

_____266

Poți, **pe baza însăși a experienței** care te-a dus la pierderea lor, să capeți altele, de pildă, în cazul de față să ajungi la convingerea că un comunism care înjosește omul **silindu-l** să țină o conferință scabroasă nu e cel bun, fără ca neapărat să încetezi să mai crezi în idealurile comunismului. (I; 356)

_____267

Așadar, am încheiat eu, accepți să te umilești **din pricina acestei pasiuni**, care nici măcar nu e una nobilă, și tu știi acest lucru, din moment ce constați în conștiința ta că nu e indestructibilă, cum să-ți spun, faptul că poți **fi arestat** pe nedrept nu te tulbură? (I; 357)

_____268

Și de-acolo de la București din cabinetul acelui membru al Biroului politic pe care odată Ion Micu îl înfruntase la reprosul aceluia **că de ce** n-am învățat încă rusește întrebându-l când are de gând să învețe și el românește, porni cu brutalitate ordinul telefonic cum să i se facă **dreptate** poetului. (I; 537)

_____269

Dar ranchiuna omului politic se distilează, el preferă câteodată să te lase doar să știi că poate **veni și asta**, dacă, ei da, dacă îți vei mai permite să-i dai replici dure, și încă de față cu alții. (I; 358)

_____270

Mă plimbam prin parc și l-am văzut de departe, după mers și apoi și după surâsul larg care îi lumina chipul, că e un om în primul rând comunicativ și **cu suflet** încăpător,

Scanned with OKEN Scanner

își permite să-și arate bucuria care îl stăpânea, deși privirea inteligentă dovedea că știe că oamenii au treburile lor și **poate** nu le arde de unul care părea să n-aibă **nici una** și să fie extrem de încântat și mulțumit de sine. (I; 358)

271

A surâs și el, confirmând, și-a ridicat fruntea mai sus, gest care sugera că atunci când omul vorbește are nevoie de perspectivă să-și pună, ca să zic așa, interlocutorul în peisaj! (gest pe care apoi aveam să-l îndrăgesc foarte tare la el fiindcă aveam să descopăr că în acea clipă el gândea, nu-**i** ieșeau cuvintele din gură doar ca să exprime ceva previzibil) și mi-a răspuns **cu o uimire** de sine și cu o sinceritate în glas, ca și când s-ar fi întâlnit cu un vechi prieten: „Păi dacă am scăpat de belea?". (I; 358)

272

Și respingea acuzația și îl achita pe inculpat, care nici el nu părea să fie o lumină, se uita **posomorât** la judecător și **avea aerul** că nu crede că verdictul acestuia va fi respectat și i **se va da drumul** să plece acasă; știa el ce știa! (I; 360)

273

Un unic caz senzațional îi picase în **relativ** scurta lui carieră de judecător, dar cuvântul senzațional nu e cel potrivit, fiindcă ar fi trebuit ca acest caz să producă acea senzație, să fie adică adus sub toate aspectele la cunoștința publicului, ca să-și merite numele. (I; 360)

274

Femeia este împinsă înăuntru, și **în ciuda strigătelor** ei, șoferul, impasibil, pentru 25 de lei bacșiș, pornește mașina și în loc să oprească la primul post de miliție, îi ajută pe huligani și-i duce la destinație, unde femeia este târâtă și violată. (I; 363)

275

Nu se știe pe ce căi (fiindcă o atitudine demnă, din fericire, se află **la fel de rapid** și pe căi **la fel de uimitoare ca și una** nedemnă) soția șoferului îl căută și îi spuse că știe totul, cum a refuzat el să asculte de un ordin superior, cum i s-a luat dosarul și cum în urma verdictului el **și-a** dat demisia; îl ruga s-o ajute să-**și** scoată bărbatul din închisoare, care a fost lovit rău, fusese exclus din partid **înainte de a fi arestat,** într-o ședință în care organizația n-a votat **pentru excludere**, totuși l-au exclus din ordin de sus și el **săracu'** nici n-a fost chemat să fie **de față**, l-au judecat în lipsă și că s-a interesat de femeia aceea. (I; 365)

276

Tot cartierul o cunoaște, bărbatul ei e un bețiv care în seara cu violul a trimis-o după băutură, dar fără să-i dea bani, ea s-a încurcat cu cei doi neisprăviți pentru suma de două sute de lei, pe care aceștia **după ce** s-au distrat cu ea nu i-au mai dat fiindcă n-aveau și atunci asta, ca să justifice acasă de ce a lipsit **atâta**, dar să se și răzbune pe cei doi și mai ales de ce n-a adus băutură, i-a spus bărbatului ei că a fost violată. (I; 365)

Scanned with OKEN Scanner

277

Nu mai aveam familie, totul era pierdut pentru mine, fiindcă bucuria de a avea copii e **atât de indestructibil legată** și de mama care i-a făcut încât vederea lor, a copiilor, devine intolerabilă **prin gândul** eșecului de care îți amintesc, prin inocența lor, mai rău decât prezența mamei, însuși eșecul. (I; 367)

278

Trăia **cu o altă femeie**, nu pentru că nu-și iubise soția, ci dimpotrivă, o iubise prea mult, dar în cele din urmă se săturase și se scârbise de refuzurile ei pline de fumuri și dispreț și, **în ciuda faptului** că aveau împreună copii încă mici, îi părăsise pe toți și **aproape** că nu-i mai revăzuse decât **în cazuri** de boală și de moarte. (I; 367-368)

279

Nu mă gândeam **și** nu făceam altceva decât să scriu, bucurie care se prelungea **și** când mă opream ca să mănânc **și** să dorm. (I; 369)

280

E bine să-l am la mine din timp și îți promit că nu-l voi folosi dacă **nu va fi cazul**. (I; 371)

281

Gândul meu liniștitor că sarcina Matildei mă punea la adăpost vreme îndelungată de o eventuală despărțire fu ghicit parcă de ea, fiindcă a doua zi dimineața, la ceai, se uită la mine cu chipul ei **de altădată** – și eu tresării **recunoscând**-o, era de o stranie frumusețe și tot ceea ce se petrecuse aseară mi se păru că pierise din sufletul ei fără să lase vreo urmă – și îmi spuse: „Ei, când pleci?…“ (I; 372)

282

Mai bună fusese prima reacție, **violența**, apoi fusese bine că mă stăpânisem totuși, ar fi trebuit, apoi, dacă nu puteam să plec chiar imediat, să rup cu ea în mine **însumi**, să nu-i mai vorbesc, să mă mut în birou să nu mai dorm **cu ea** și să aștept să văd ce se mai întâmplă, până când voi căpăta convingerea că totul se sfârșise între noi și într-adevăr să plec apoi definitiv. (I; 373)

283

Iar mie mi se păru că dacă mă prefac că nu acord nici o importanță scenei care avusese loc, cuvintelor spuse de ea, tăcerii ei care urmă, însemna că nici n-o aveau și că **până la urmă totul** va reintra în normal. (I; 374)

284

Desigur, mă vedea, dar nu se mai uita la mine și nu pentru că nu vroia, ci pentru că eu nu mai existam, îi eram străin. (I; 374)

Scanned with OKEN Scanner

285

Nu luasem o asemenea hotărâre și în loc să-mi reamintesc de pitagoricieni și să tac, **în orice caz** să nu cedez impulsului **de a-i răspunde** și să mă gândesc înainte de a vorbi, s-o ascult încă, să văd ce mai urmează, spusesem ceea ce nu gândisem, **dându-i** ei avantajul de a tăcea îndelung și de a-și continua pasența **cu o expresie** impenetrabilă. (I; 375)

286

Și nu te hazarda **în ironii pe presupunerea** unei asemănări a mea **cu Petrică**, fiindcă **te poți** trezi că n-o să fac joc de ironii cu tine, ci **cu totul** altceva, chiar dacă te crezi **intangibilă** fiindcă ești **însărcinată**. (I; 376)

287

Avui intuiția fundamentală că n-**o** să realizez nimic în viață dacă voi continua să urmăresc **holbat** starea de spirit a soției mele și că în viața comună asta acapara forțele vitale ale tuturor, o veșnică pândă, ori a bărbatului, ori a femeii, a fiecărui gest, fiecărui cuvânt, fiecărui ceas petrecut **de celălalt** în absență, dar și în prezență, în societate, la petreceri și chiar când erau **nas în nas**, de ce te-ai uitat în lături, de ce ai trântit ușa, de ce **ți**-ai ferit privirile când m-ai sărutat, de ce nu mi-ai dat telefon când... (I; 376)

288

Ai ajuns să mă plictisești **de moarte cu stările** tale sufletești abisale, fii **fără grijă**, n-o să te bat decât dacă ai să mă provoci, trebuie să știi că eu sunt un om bun și blând, dar răspund la provocări, deși în marea tactică, în lupta pentru cucerirea puterii a clasei muncitoare, adăugai eu **divagând** ironic, s-a lansat și lozinca: tovarăși, nu răspundeți **la provocări**. (I; 376)

289

Cine a putut **iubi** doi ani, așa cum mă iubise ea, poate **uita** o vreme fericirea **de atunci**, dar ea va înflori **din nou**, cu alt chip, din același izvor, fiindcă un om nu poate **avea** două suflete și mai ales nu poate **trăi fără iubire**. (I; 377)

290

Reîncepu și ea să-mi povestească **așa cum** făcuse înainte și descoperii că se putea trăi plăcut și fără iubire, ba chiar mi se păru că era chiar mai bine, lucram **liniștit** și în timpul lucrului nu-mi mai apărea, **trăsnindu**-mă parcă, gândul unui eșec **al meu** cu Matilda, un cuțit care mi se înfigea în inimă: de ce mi-a spus ceea ce mi-a spus, cum a putut s-o facă? (I; 378)

291

De două ori numai această pace fu turburată, într-o zi nu veni la masă și avu **chef** să nu-mi explice **de ce** și îi spusei pe un ton amenințător că orice s-ar întâmpla între noi, masa e sfântă și că dacă are de gând să repete istoria cu Petrică, n-o să fie bine. (I; 378)

Scanned with OKEN Scanner

292

Datoria e una și dragostea e **alta**, datoria e **neclintită**, în timp ce dragostea poate să-și facă de cap, depinde de norocul omului. (I; 378)

293

Ea se împotrivi cu adevărat (nu era **vorba** de împotrivirile ei obișnuite care-i veneau dintr-o temere obscură, dintr-o idee a ei intuită doar de mine că intra într-un tărâm în care o altă Matildă ar fi putut să învingă în viața ei, acel abandon, acea părăsire care dacă ar fi biruit ar fi robit-o fără scăpare și nu mai știa **ce**-ar deveni), ci o împotrivire totală, însoțită de o forță fizică neobișnuită. (I; 378)

294

„Ahhh!" strigă în prada unei imense surprize și începu să se zbată, dar era prea târziu, zbaterile, știam asta, îi topeau voința ca prin farmec, căci astfel era ea făcută, **cedând la doi demoni**, ideile care aveau asupra ei efectul unui drog și îmbrățișările mele care o împingeau spre tărâmul abandonului, în care celălalt demon, pe care de fapt ea îl iubea, căci o făcea să fie admirată **de lume**, deși știa că devenea odioasă, o lua la goană schelălăind. (I; 379)

295

De obicei nu revenea din el cel puțin o zi, când se întâmpla ca **trecând** pe lângă ea să-și întoarcă privirea după mine și să-i întâlnesc minunații ei ochi în care licărea ceva **fără nume**, **indefinitul**, **privire** pe care i-o descoperisem numai **trăind** împreună... de fapt te iubesc, parcă îmi spunea, asta e ceva care nici eu nu știu ce e, vezi? îți dai seama? mai ai îndoieli? (I; 379)

296

Dacă totul poate **fi numit minciună**, ne vom strădui ca totul să nu mai însemne **nimic**, chiar dacă un adevăr ne-ar năuci **cu lumina** lui orbitoare. (I; 380)

297

Studentul inteligent putea să-și dea singur seama dacă era **cazul** sau nu s-o combată, să lupte împotriva ei, dacă era propriu filozofiei în general și celei idealiste în special să fie considerată una **justă** și alta o **primejdie**. (I; 381)

298

Și apoi, chiar dacă trebuia să zici că dialectica hegeliană trebuia **răsturnată** cu capul în jos ca să devină o adevărată dialectică, era o mare desfătare că totuși putea **fi predat** fără să lupți împotriva lui. (I; 382)

299

Bineînțeles că există necesitate care trebuie **înțeleasă**, dar **mai întâi** trebuie s-o

Scanned with OKEN Scanner

înțelegi în mod liber și, **al doilea**, dacă n-o înțeleg nu înseamnă că **mi**-am pierdut libertatea. (I; 382-383)

300

Dar **tot atât de adevărat** era faptul că, fără să-mi dau seama de ce, nu-i vorbisem niciodată de Matilda, în timp ce el venea totdeauna la braserie cu Clara, soția lui încă studentă. (I; 384)

301

Mai târziu, când relațiile devin familiare și dacă gazda are destul spirit să facă la rândul ei considerații nu prea măgulitoare pentru bărbați, subiectul poate **distra** pe toată lumea. (I; 386)

302

Da, zise Matilda, dar o iubea **umil**, în loc să-i taie capul sau s-o bage într-o mânăstire, pe Josephine, deși știa că ea îl înșeală, tocmai pe el, marele împărat. (I; 389)

303

Sclavia femeii a încetat în clipa când o femeie poate să-i facă unui bărbat toate acele lucruri pe care **el i le** face. (I; 389)

304

Cu o feministă lucrurile sunt **măcar** clare, **din motive** biologice, nu poți să te culci cu ea, pentru că ai tot timpul sentimentul că e indignată că trebuie să desfacă picioarele și să stea cu fața în sus. (I; 390)

305

Așa, zise Matilda, pentru că un bărbat nu are farmec, în timp ce femeia e plină, și farmecele ei îl zăpăcesc, pentru că ea poate să le **și** joace, iubește, să zicem, puțin, dar dă ochii peste cap ca și când ar muri **de iubire**, și atunci când ea nu mai vrea să joace comedia, gata, le monsieur începe să disprețuiască femeile. (I; 390)

306

Or, **după mine**, omul trebuie să fie superior altfel decât înșelând să-și depășească natura, **fie și pentru simplul motiv** că odată copiii făcuți, viața devine cam searbădă, pentru că creșterea lor nu poate suplini ceea ce Eminescu numea **„acel farmec sfânt"**, care poate suplini absența copiilor chiar dacă suferința **de a nu-i avea** n-ar lipsi. (I; 391)

307

De ce l-ați chemat, zic, acolo la țară e **tot atât de important**, dacă n-avem de mâncare, n-o să roadem, **în loc de carne**, fontă la grătar. (I; 392)

Scanned with OKEN Scanner

308

Era o fată odihnitoare, care știa să asculte și era plină de farmec când te gândeai că, **deși frumoasă** (o frumusețe îndelung șlefuită și conștientă că între oameni superiori cochetăria și credința femeii frumoase că ar fi irezistibilă nu țineau), nici un gest, nici un cuvânt nu trădau că trebuia **crezută** pe cuvânt sau pe temperament. (I; 393)

309

Nu i-am văzut **de pildă** niciodată **dând semne** că se iubesc, nici cel mai mic, dar gândul acela secret pe care el i-l adresa și modestia cu care ea îl primea fără să fie **tentată** să-l desvăluie erau semnul superior unei mângâieri, care n-ar fi avut nimic nenatural, unei tandrețe în voce, unei priviri revelatoare, adesea neștiute de cei ce se iubesc. (I; 393)

310

Fiind vie și nu rece, atât de delicat făcută, mă trezeam în mine cu o dorință pură de a o mângâia și era pentru mine o mare bucurie când îmi vorbea direct, chiar dacă nu făcea **decât** să mă întrebe de chirie sau de alte lucruri obișnuite, cum făcuse mai înainte. (I; 393)

311

Rămase câteva clipe **perplexă** (în loc să fi urmat, ca la început, calea reflecției), apoi se decise și, **în loc** să învingă obstacolul, se supuse riscului de a-l ocoli. (I; 394)

312

Sufletul omului e **mult** mai larg, dacă l-ar deschide, ceea ce ne face astăzi să suferim s-ar pierde în lărgimea asta, ar deveni meschin, stupid, am râde toți de ceea ce ne-a făcut odată să fim **atât de crispați** și atât de lași. (I; 395)

313

Văd, zisei, că nu vrei să infirmi **ce** se spune, că abia pleacă musafirii și gazdele încep să-**i** bârfească. (I; 396)

314

Eu sunt cum vreau eu, dacă **e** să vorbim sincer. (I; 397)

315

Am vrut s-o fac **de două ori, o dată** când am intrat, dar m-am reținut fiindcă aveai aerul că nici nu mă cunoști, și a doua oară când ai formulat tu celebra idee că Artimon o iubește pe Tamara fiindcă n-o iubește. (I; 397)

316

Înseamnă că nici actuala, „discreta", nu e mai brează, în loc să învețe sanscrita, **mai bine** s-ar ocupa puțin de sentimentele bărbatului ei pentru cealaltă. (I; 398)

Scanned with OKEN Scanner

317

Dar asta o gândesc acum, dacă aș fi știut atunci că ăsta e un remediu sigur și eficace împotriva nepăsării unei femei, nu eu i-aș mai fi urmărit stările ei schimbătoare care nu încetau să mă ia **fără veste**, ci ea s-ar fi neliniștit **de-ale mele**, **gustând** din această papară numită nesiguranță. (I; 400)

318

Îl doream acest copil și mai ales îi doream să-l iubească foarte tare și să mă neglijeze, nu cum îi spusesem în seara aceea că nașterea lui nu trebuie s-o determine să se înstrăineze de mine. (I; 401)

319

În timp ce lucram, și **mai ales** dacă lucram bine, mi se făcea **dor** de ea, nu mai aveam **nimic** în minte, siguranța se restabilea în mine, ca și când nimic nu s-ar fi întâmplat între noi, reveneau cu putere scene din primele noastre întâlniri și, **prins** de o puternică iluzie că o s-o regăsesc și **stăpânit** de o jubilațiune interioară care era o expresie a certitudinii că visul meu se realizează (ceea ce scriam era filozofie proprie, nu simple însăilări datorită contactului cu marile sisteme, examinam **textul** și îmi dădeam seama că atât ideea cât și exprimarea erau armonioase), mă făceau să plasez pe undeva pe planul cinci conflictul surd **dintre mine și Matilda** și să cred că simpla mea bucurie de a o vedea era suficientă ca ea să cedeze. (I; 401)

320

Nu s-ar mira nici dacă ar afla că o înșel, că aș putea veni seara târziu **beat** acasă și să fac **scandal** sau să nu vin **decât** în zori! (I; 402)

321

Și reintram în biroul meu, **crezând** că ea va veni după mine să-mi spună că n-am deranjat-o deloc și să se mire ce m-a apucat. (I; 402)

322

Și chiar mă simțeam **perfect liber**, fiindcă brutalitatea reacției ei înlătura din mine strângerea de inimă, neliniștea, în timp ce puterea de a iubi nu se mai scurgea, fiindcă în acele clipe n-o mai iubeam deloc. (I; 403)

323

El ciugulea niște struguri, ea stătea alături și era veselă, căci uriașul îi povestea ceva **cu glasul** lui bâlbâit, în care bucuria de a trăi era **atât de îmbulzită** în gândurile lui **înecate de băutură**, încât numai dacă erai foarte atent înțelegeai ce spune. (I; 403)

324

Spre o astfel de ticăloșie alunecam și eu cu Matilda, îmi spusese că îi e **scârbă** de mine și în loc să plec de îndată și pentru totdeauna din casa ei, o înjurasem și eu **cu**

Scanned with OKEN Scanner

satisfacția grasă a unei eliberări. Urma să ne împăcăm și să ne proptim capetele într-o dulce tandrețe. (I; 404)

___325

„Cu cine vorbeai la telefon?" o întrebai totuși **flegmatic**, **ținându-mi** bine hățurile în mâini, căci furia ei **de a se fi simțit surprinsă** și nestăpânita ură a acelui **„ce vrei"** mi se transmiseseră și mie, îmi venea s-o calc în picioare și așa s-ar fi întâmplat dacă n-ar fi fost însărcinată. (I; 405)

_____326

Bineînțeles că nu mă privește, spusei eu cu dispreț, și mă mir că ai întrerupt brusc convorbirea, ca și când m-ar fi interesat pe mine cu cine pălăvrăgești tu la telefon. (I; 405)

_____327

Te sfătuiesc, îi mai spusei, să-**ți** porți ura **liniștită**, să nu crezi că sarcina e o pavăză, n-am să te calc în picioare, dar găsesc eu ac de cojocul tău fără să dăunăm copilului. (I; 405)

_____328

Mă hotărâi (și avui o clipă impulsul să i-o și spun, dar mă abținui **din instinct** în ultima clipă) să mă port ireproșabil cu ea, orice mi-ar face. (I; 406)

_____329

O singură dată intrai peste ea (aveam și eu nevoie de telefon, dar nu mă gândii să bat la ușa propriei mele neveste, care ar avea secrete pe care eu nu trebuia să le aud, **asta** ar fi fost culmea, să-i mai respect și secretele) și într-adevăr o găsii **întinsă** în pat, **foarte veselă de astă dată** și nu închise când eu intrai. (I; 406)

_____330

Dar trebuie să spun că înseninarea ei nu mă mai făcu să uit, apele despicate nu se mai împreunau să arunce în uitare scena care se petrecuse în ziua aceea. (I; 407)

_____331

Eram hotărât **s-o** ignor și să **n-o** alimentez, poate că avea viață scurtă. (I; 407)

_____332

Auzind-o inima îmi bătu **cu un svâcnet** care mă făcu, ca odinioară când venise prima dată la mine, să simt un fulger prin șale **în zig-zag**, care îmi tăie răsuflarea. (I; 410)

_____333

Nu mai știu ce-ar fi făcut **după aceea**, dar știu ce-ași fi făcut eu, ași fi așteptat-o la ieșire și ași fi adus-o acasă **cu povara** tuturor acestor variante **în spinare**, dintre care **pentru ultima**, că am lăsat-o să nască **singură**, nu m-ar fi cruțat și mi-ar fi reproșat-o în eternitate. (I; 411)

Scanned with OKEN Scanner

334

Și toate acestea nu erau justificare **a posteriori**, pentru că nu exista în mine curajul s-o las să plece, chiar dacă aș fi fost gata să accept în sinea mea că nu avusesem atunci **pe loc** chiar intuiția tuturor acelor variante; simțisem însă că nu era bine s-o abandonez pe Matilda pe un drum **de ale cărei consecințe** nu era conștientă în pornirea ei... (I; 412)

335

Și încă eu eram oarecum la adăpost, continuai să raționez **în singurătatea** biroului meu, **mai tânăr** ca ea puteam fi înțeles că nu știu încă să mă port cu o femeie, dar ea, care era la a treia căsătorie, **de ce** nu știa să se poarte cu un bărbat? (I; 412)

336

Aveam s-o aflu curând, după două luni de la nașterea copilului, când credeam că amenințările mele anterioare o vor face, cum îi spusesem, să-și poarte **ura liniștită**, dacă acest eveniment biologic, etern și fundamental, care marchează aproape totdeauna în bine viața unui cuplu, **cum** e nașterea unui copil, n-o să-i schimbe **starea de spirit**. (I; 412-413)

337

Trebuie să spun însă că n-ar mai fi apărut această iluzie dacă în tot acest timp, adică începând după scena **cu fugitul** ei **de-acasă** și până la acea sărbătoare de botez, **cu Matilda** nu s-ar fi petrecut totuși ceva, și anume apariția unei stări de calm, de tandrețe și chiar de fericire, sentimente care e adevărat că nu-mi erau adresate, dar pe care nu și le mai reprima ca înainte, când mă bucuram că le avea. (I; 413)

338

Foarte bine, gândii, văd că îți place să te joci cu el încă de pe acum, înseamnă că n-**o** să mai ai timp de mine, **o** să pot să mă ocup **liniștit** de filozofie. (I; 415)

339

Matilda nu mă văzu, deși tocmai când lipeam ușa, ea **cu perna** în brațe, se muta de la un capăt la celălalt al patului. (I; 417)

340

Doamna când a auzit, a întors capul: dă-o-ncolo, a zis, credeam că e băiat. Dar **pe urmă** nu mai putea **de dorul** s-o vadă, când o duceam cu căruciorul în rezervă unde e, zicea, vreau s-o văd. (I; 417)

Scanned with OKEN Scanner

___341

În timpul lehuziei vorbisem zilnic împreună la telefon, deși prindeam foarte greu maternitatea, suna veșnic **ocupat** și tot din aceeași pricină nici ea nu putea să mă cheme, telefonul era pe coridor și nu putea să aștepte în picioare să-i vie **rândul** și nici să vorbim mult. (I; 418)

_____342

Știam că totuși nașterea putea să vină abia peste câteva zile, dar e adevărat că putea surveni și peste câteva ore sau chiar imediat. **Întors** acasă pusesem ceasul să mă scoale după două ore și telefonul **alături**, să mă sune aceeași infirmieră, dacă se întâmplă ceva. (I; 418)

_____343

Vrusei să-i spun că, dacă doarme, s-o lase **în pace**, dar ea părăsi receptorul și după câtva timp auzii vocea Matildei, care nu știa ce vorbește, nu-mi auzea glasul... „**da, da**,... am văzut-o... mi-au luat-o, **mi-e somn**...“ (I; 418)

_____344

Acolo, reîncepu Matilda **cu un glas** șoptit, **semn** că trebuia să fiu atent, că **o** să mor de râs, fiecare gravidă își alege un ginecolog s-**o** asiste, să aibă adică mai multă grijă de ea să nască ușor, să nu se chinuie mult. (I; 419)

_____345

Dar cine își mai aducea aminte când îl vedea pe urmă pe-ăla micu' **orăcăind**, când același medic i-l arăta **triumfător**, **jalnic** de îți venea să plângi când îi vedeai gurița disperată **răcnind** că fusese alungat **de-acolo de unde** îi era atât de bine. (I; 421)

_____346

E uimitor să-ți vezi părinții încă tineri, **în timp ce** ai devenit tu însuți un bărbat care **s-a** însurat **și** are **și** un copil. (I; 425)

_____347

O femeie trebuie să stea lângă bărbatul ei și lângă părinții acestuia, nu cum făcea ea acum, că i se auzea **râsul** printre străini și la ei nu venea să-i întrebe măcar **de sănătate**... (I; 426)

_____348

„Tu să iei una mai tânără?“ îl întrebă bunica **uitându-se** la el **cu același humor** senin al bătrânilor care au trăit și s-au înțeles bine **cât** au fost **în putere** și a căror singură distracție **în doi** era acum să-și spună unul altuia **cât de bătrâni** au ajuns încât nu mai fac amândoi nici **cât o ceapă** degerată. (I; 427)

Scanned with OKEN Scanner

349

Olandezul, fără să fie colectivizat, produce cantități considerabile de lapte, brânză și carne, în timp ce e îndoielnic că ar produce mai mult, dimpotrivă ar intra într-o depresiune și penurie cronică dacă s-ar colectiviza și iată de ce: **inițiativa** pentru sine când trebuie să produci lucruri **atât** de variate și care cer **atâta** grijă, cum ar fi verdețurile, legumele, carnea de toate soiurile, toată gama de produse care dacă sunt **de calitate** ne fac viața **atât** de plăcută, în etapa actuală a civilizației noastre, **inițiativa pentru sine** e mai productivă **decât inițiativa pentru toți**. (I; 435)

350

Legea unirii forțelor, **în mod paradoxal**, n-ar mai funcționa, fiindcă oamenii răspund **la chemare** și se unesc doar în fața primejdiilor, inundații (chiar cazul Olandei, care și-a construit cunoscutele diguri în fața mării), foc, secetă generalizată, război, dar **după ce** toate acestea trec se întorc în ei înșiși și doresc să trăiască așa cum le place, să se spetească **muncind**, dacă asta îi pasionează, **în vederea unui câștig** care ar fi măsura efortului depus și nu să depună un efort în pagubă, fiindcă, să fim atenți, degeaba ar munci ei din toate puterile în colectiv, dacă alții ar sta și ar munci prost: gospodăria colectivă ar fi săracă sau mediocră și valoarea zilei de muncă ar fi scăzută. (I; 435)

351

„Eu râd când e rău, fiindcă o să fie bine și nu râd deloc când e bine pentru că știu că o să fie rău", zise Micu și **spre uluirea** mea toată lumea izbucni **în hohote**. (I; 444)

352

Părerea mea e că e mai bine să nu pleci, desființarea unei catedre ar fi un fapt obiectiv, nu te-ar putea învinui nimeni **de ceva**, n-ai fi în situația marelui filozof, căruia i s-a desființat catedra numai ca să-l dea pe el afară. (I; 452)

353

„Bătrânul", cum îi spunea Einstein lui Dumnezeu, va trebui să suporte trufia unor ființe care i-au smuls multe secrete și care astăzi (în posesia mijloacelor **de a explora** atât atomul, considerat **ultima particulă și ultimul dintre secrete**, cât și marele **cosmos**), pot să-și permită să gândească nu numai pe plan existențial, ca domnul Sartre, că angajarea mea angajează totul, dar numai pe planul unei conștiințe doar în relații **cu o alta**, nu și cu cea a unui câine sau a unui cal, ci pur științific, că sunt angajat la nivel cosmic. (I; 452-453)

354

Asta ar însemna că, dacă există gândire în univers, trebuie să ne abținem s-o opunem materiei, să nu mai credem în această dualitate, care presupune o natură scizionată, care ar face **de neînțeles** postulatul: gândesc în cosmos, pentru că eu gândesc, postulat de nerespins... (I; 453)

Scanned with OKEN Scanner

___355

Marele Vasile părea să rumege ceva **în sensul că** nu era bine ce se întâmplă, dar nici n-avea **ce** să facă.(I; 455)

_____356

„Înseamnă că nu te-a bătut bine", răspunse bunicul care știa el adevăruri fundamentale, că numai un bețiv și un stricat **își** bate nevasta **degeaba** și n-avea el nevoie să mă audă pe mine **negând** ca să se convingă că nu eram dintre aceștia și că deci n-am bătut-o eu **fără motiv**. (I; 458)

_____357

A mai omorât el pe cineva, o fată cu care a trăit, o studentă, a lăsat-o **însărcinată** și în loc să se însoare cu ea, a dus-o la un doctor, un criminal, că altul n-a mai găsit și așa a scăpat de ea. (I; 459)

_____358

Vroiam s-o mai ascult, mi-era chiar **frică** să nu înceteze, să treacă la sentimente mai bune, și rudele, care sunt setoase **de spectacol** ca toți oamenii, să nu încerce apoi, **văzând** că gluma se îngroașă, să micșoreze proporțiile catastrofei, să ne îndemne la împăcare, nu s-a întâmplat nimic, așa fac **cei care** se iubesc, aveți un copil trebuie să vă înțelegeți, mai lasă **unul**, mai închide ochii altul, sunteți tineri, aveți sângele fierbinte, n-aveți minte **deloc**... (I; 459-460)

_____359

Era prieten cu ultimul meu bărbat, care a făcut prostia să-i povestească **aproape tot** ce se întâmpla la noi în casă, nu ne prea înțelegeam, recunosc, dar a venit el și a început să-l îndemne, zilnic îl îndemna, el mi-a povestit, divorțează, desparte-te, **îți** ratezi viața, tu ești poet, te împiedică să scrii. (I; 460)

_____360

Poate că așa aș fi făcut, dar lui Petrică nu i-a venit ideea, a preferat să insinueze că nu pe Matilda o iubeam eu, ci frumoasa ei casă, cum încercase să-i sugereze și **lui taică-său**. (I; 461)

_____361

Bunicul începu să mă irite cu intervențiile lui: mă uitai la Matilda **crunt**, simulând că aș fi copleșit și furios ca să-mi dea adică noi lovituri, să nu se oprească acum, **la mijloc** când tocmai aflam că infama Tamara îi povestise totul, nu numai scena de la Tasia, ci și în mod sigur, cum aveam să aflu o oră mai târziu, și istoria **cu Nineta Romulus și cu Căprioara**; se interesase, făcuse, cum se zice, investigații și trebuie să recunosc că tot ceea ce aflase era exact, **în afară de câteva lucruri** esențiale în ceea ce o privea pe Căprioara și venise și-i spusese Matildei; o făcuse din proprie

Scanned with OKEN Scanner

inițiativă? asta era neîndoielnic: o crezusem **femeie fatală**, când colo era o poamă vanitoasă care ținea la cinstea bărbatului pe care îl înșela pe toate drumurile, da, dar îl înșela ea, noi trebuie să continuăm să-l respectăm, și pe ea **în primul rând**, să nu-i spunem la masă ce nu trebuie. (I; 462-463)

362

„Pe urmă, continuă Matilda, tot el m-a făcut să nu dorm două săptămâni, că **de ce** nu m-am uitat la el, de ce am închis ușa nu știu cum, că am fost odioasă, mă urâțisem, îmbătrânisem cu cinci ani **de câte** mi-a făcut…" (I; 464)

363

Nu vroiam să văd totul altfel, cum spusese șeful clanului că o să se întâmple după acest vin, ci, **dimpotrivă**, să amplific ceea ce trăisem, ca să văd apoi mai clar **ceea ce** o să vie **după**. (I; 468)

364

Se potolise, își permitea chiar, **grijuliu**, să ne spulbere orice iluzie, să știm de pe acum că nimic nu-mi va ajuta, să nu mai cheltuim degeaba și bani **cu avocatul**… (I; 472)

365

Mă trezii fără să fi deschis ochii simțind că am adormit **cu capul pe biroul** meu **cu lumina** aprinsă. (II; 7)

366

Așadar, să dărâmăm **cu gândul** această celulă în care n-am ce să caut și din care trebuie să ies **cât mai curând**, fiindcă sunt nevinovat, și să practic un exercițiu preventiv care să mă ferească de surprize și să pot accepta ce e mai rău. (II; 8)

367

Acești domni au fost acuzați că au trimis în Elveția valori stoarse din bunuri naționale, e foarte posibil să fi trimis, e chiar neverosimil să nu fi trimis, **oricum**, nu gândul meu putea **fi solidar** cu ei, care, chiar dacă nu erau vinovați **de aceste crime**, erau vinovați de altele (de pildă, de mizeria materială a muncitorilor care au lucrat în industriile lor), solidari cu un regim nu atât de liberal ca să îngăduie o puternică mișcare sindicală, existentă în lumea civilizată, care să-i împiedice să fie stăpâni absoluți ai efortului uman. (II; 9)

368

Au știut cu abilitate să sugereze oamenilor că sărăcia și chiar mizeria e o stare naturală **cu care** trebuie să te obișnuiești, deși timpurile se schimbaseră; au speculat geniul oamenilor simpli **de a putea trăi** din salarii mici, de a se descurca, **numai** ei știau **cum, de la o lună la alta**, veșnic îndatorați și **traversând** o viață **fără speranța** unei ușurări de greutatea ei care le apăsa umerii. (II; 9)

Scanned with OKEN Scanner

369

Și ce era mai curios erau recrutați chiar dintre ei, dintre oamenii simpli, și se amestecau cu ei prin tramvaie și autobuze, pe stradă și în restaurante, **cu aerul** cel mai firesc, **cu capelele și uniformele** lor **cu însemne** albastre, ca și când numai lucruri inocente ar fi făcut ei prin acele clădiri **cu celule jos în beciuri.** (II; 10)

370

Înțelesei că, fără să fi știut vreodată (o surpriză greu de suportat), suprimarea libertății mele nu avea **urmări de conștiință,** ci în instincte, ca la sticleți, care își bagă gheara în gât dacă îi închizi în colivie. (II; 10)

371

Într-adevăr, deși reușii să mă liniștesc **în gândurile** mele, îmi dădui **seama** că mă simt **rău** în ființa mea. (II; 10-11)

372

Aceste gânduri și sentimente și mai ales această lumină îndepărtată care era viitorul meu îmi apărură abia **după ce**, așa cum dorisem și nu sperasem să se întâmple, un ofițer superior, nu știu dacă era general sau chiar Generalul, **șeful Securității Regionale**, mă chemă la el la orele opt. (II; 12)

373

Se înfuriase, se făcuse roșu, dar ochii săi orbi, holbați **asupra mea**, îmi făcură în mod straniu **impresia** că, pentru o clipă, implorau dintr-ai mei, care îl măsurau neclintiți și cu aviditate, adevărul acestei lumi, care îl urcase atât de sus, **sugerându-i în același timp** temerea, din practica lucrurilor pe care fusese pus să le comită, că ar putea **ajunge și el, la fel de vertiginos, în locul meu.** (II; 12)

374

Deși îmi dădeam seama că n-aveam nimic **de sperat** din judecata unui om care făcea confuzie între șovinism și discriminare rasială, mă agățai totuși **de acea luminiță** de o clipă care lucise în privirea sa înecată în întunericul furiei și prinsei **curaj** să-l înfrunt și să mă salvez; „...**de-aia** ne-a trimis aici partidul și poporul, să apărăm cuceririle politice ale clasei muncitoare, încheie el izbind cu pumnul în birou... intelectuali, **oameni cu carte**, uneltesc să se întoarcă în vremurile apuse..." (II; 12-13)

375

Eram concentrat **cum** să-mi conduc atacul și nu mai auzisem clar **ce** spusese mai înainte. (II; 13)

376

Aici scrie clar, dai ordine și primești, trebuie să mărturisești **ce fel de ordine**, dacă nu, te așteaptă **plutonul de execuție**! (II; 13)

Scanned with OKEN Scanner

377

Totuși, e un drept absolut al acuzatului să se apere când viața lui e **în joc**, spusei deloc **speriat**, aproape **zâmbind**, dar **fără sfidare**, ci **cu certitudinea** că voi fi ascultat. (II; 13)

378

Puteți accepta ideea că un om arestat de dumneavoastră s-ar putea să fie nevinovat și că nu e cazul să fie trimis în instanță? (II; 14)

379

Asta era, și nu știam atunci că **îndată după arestare** nu se căutau motive de a elibera prizonierul, ci **de a-l condamna**, chiar dacă acesta **își** proba nevinovăția. (II; 14)

380

Apropierea, confuzia fonetică **între „ordine" și „ordonanțe"** era o subtilitate derizorie pentru un om care urmărea fugari periculoși, bandiți porci, cum era cel care trebuia chiar acum **arestat**, și **cine știe ce** alte cazuri de spioni și sabotori care alimentau și justificau existența acestei clădiri și a lucrătorilor din ea. (II; 14)

381

Gândul îi sbura **pesemne** la cei trei **care** s-ar fi putut să-i scape și la alții, **desigur**, care erau urmăriți... (II; 15)

382

Trebuie să spui **tot** ce știi **în legătură cu acest Iustin Comănescu**, cu care ai fost prieten, și, dacă se va dovedi că ești nevinovat, ești liber. (II; 15)

383

O să ți se dea drumul, murmură el **absent și întunecat**, dacă se va dovedi că n-ai nici o legătură cu Sumanele Negre, și o să explici detailat **ce este cu aceste ordine**... (II; 15)

384

Am văzut noi alții care se declarau **și mai nevinovați** decât tine și în realitate... (II; 15)

385

Nu mă dădui însă **bătut** în fața acestui om care nu avea forța necesară a inteligenței și a instinctului **de a tresări** înaintea unui om acuzat numai pentru că într-o scrisoare i s-a spus o propoziție ridiculă. (II; 15)

Scanned with OKEN Scanner

386

Pentru a aresta pe cineva, trebuie **o dovadă** de vinovăție – **în cazul meu**, că am făcut **parte** din organizația Sumanele **Negre**. (II; 16)

387

Aveam intuiția că nu stătea în puterea acestui om să micșoreze răul care se abătuse asupra mea, era și incapabil și orb, nu cunoștea legile care guvernează viața oamenilor, nici cele făcute **de ei**, nici cele divine, dar, credeam eu, nici mai mult rău nu putea să-mi facă decât **cel pe care** vroia să mi-l facă, adică **cel mai mare**, să mă arunce în mecanismul unei anchete **care** nu trebuia să dea greș și al unui proces **pe care** ei nu-**și** puteau îngădui și nu îngăduiau să-l piardă... (II; 16)

388

Trebuie să spun că acest adevăr aveam să-l aflăm **noi toți** mai târziu, **ca adevăr** clar și distinct, dar arestarea noastră pune **sub stare de alarmă** toate instinctele, și numai **cei** neavertizați, **cei** naivi, **cei care** puteau **fi uluiți** când erau arestați **și** strigau „**dar** n-am făcut nimic...“ (II; 16)

389

În clipa aceea însă mi s-a trezit cu putere dorința **de a-l smulge** pe acest om din mecanismul al cărui instrument era și **a-l face** să înțeleagă că poate și altfel să-și folosească puterea, și **anume**, să judece **singur și pur și simplu** să-mi dea drumul. (II; 17)

390

Și dacă nu pot să vă dovedesc? am reluat. Dacă toți **cei care** mă cunosc, din frică să nu fie ei înșiși arestați arbitrar, **așa cum** arbitrară e și arestarea mea, vor spune: da, l-am văzut că e în oraș, dar n-am stat cu ochii pe el, am avut alte griji, nu știm exact dacă a lipsit sau nu, dacă a stat **tot** timpul în oraș. (II; 17)

391

Uneori **cu lampa de birou în ochi**, cu un bec orbitor, alteori **silindu-mă** să-l urmăresc, ca să-i pot auzi întrebările, plimbarea odihnită de-a lungul și de-a latul biroului, ajunsesem să mă gândesc cu nostalgie la primirea și interogatoriul colonelului ungur în biroul **căruia** nimerisem parcă din întâmplare în seara când fusesem arestat. (II; 20-21)

392

Anchetatorul era altul, el poate că nu știa, sau poate era mai inteligent decât ceilalți și s-ar putea ca, **auzindu-te**, să înțeleagă și să fie ultimul interogatoriu care ți se mai ia. (II; 23)

Scanned with OKEN Scanner

393

Aici însă trebuie **făcută o precizare**: e **vorba** de cinismul care se instalează în închisori, cinism menit să-i facă pe toți **egali**, să poată trăi fără să-și piardă sarcasmul, umorul **devenit negru** și toată gama de sentimente umane, care îți dau certitudinea că, **deși închis**, nu ți-ai pierdut judecata și nu **te** poate duce nimeni **de nas**. (II; 23-24)

394

Unul e **cel pe care** îl spune el, altul e cel pe care îl știe doar el și nu-l spune, altul **pe care** îl știu alții despre el, altul pe care îl știe Securitatea și mai e un adevăr pe care nu-l știe nimeni, dar care va apărea prea târziu, când n-o să mai intereseze pe nimeni. (II; 24)

395

N-am fost judecat **după ele**, probabil că n-au avut un expert să le studieze, sau poate că expertul nu era un idiot și n-a făcut un referat care să mă acuze. (II; 24)

396

Și mai era adevărul gândirii mele intime, pe care o cunoștea doar Ion Micu, **adevăr** pe care îl formulasem în acea memorabilă discuție de la braserie, cu care el nu fusese **de acord**: că **o revoluție** trebuie **întâi pregătită și apoi declanșată**, ca să poată cu adevărat să ne dea tuturor sentimentul jubilator al unei profunde eliberări... (II; 24)

397

Fuseseră smulși din familiile lor unde ar fi putut duce o viață demnă, **oferindu-și** serviciile noii societăți, căci Marx nu scrie nicăieri că trebuiesc **urmăriți oamenii**, ci desființat doar sistemul, regimul capitalist; ba chiar el scrie undeva că fostul proprietar de uzină are dreptul la o despăgubire, fiindcă nu e el vinovat ca individ, că a acționat în unicul cadru al unui sistem de producție considerat atâtea secole drept natural: era un produs istoric al dezvoltării, și nu al unei conspirații individuale împotriva poporului, ca să poată **fi apoi judecat și pedepsit**. (II; 25)

398

Se povestea acolo în închisoare că fusese trimis **de Scânteia** să scrie un reportaj **de la un proces** al unor teroriști care se judeca la Timișoara, **orașul său natal**. L-a scris, deși știa că același tribunal avea și pe rol și jos în beci pe tatăl său, căruia trebuia să-i vie **rândul**. (II; 26)

399

Cine vroia să se poarte **ca și când** ar mai fi însemnat **ceva** era luat **în derâdere**, și degeaba ascultam șoaptele unui poet care îi cunoștea pe toți, rangurile, meritele, mărimile mi se învălmășeau în minte și nu reușeam să le rețin numele, mai ales că n-am stat mult printre ei. (II; 26)

Scanned with OKEN Scanner

___400

Poetul, **un ins înalt ca o prăjină, semănând cu o barză, bucureștean**, avea parcă tot timpul un surâs sarcastic pe buze, dar un sarcasm bonom sau **mai bine zis** boem, ca și când nu putea uita cafenelele și viața literară din care fusese smuls fiindcă fusese prieten cu doi critici țărăniști care îl cultivau. (II; 27)

_____401

Bineînțeles că nu-l credeam, foarte rapid mi se impusese cinismul de care am pomenit, să nu crezi ce ți se spune și să nu te miri dacă **ceea ce** ți se spune se adevărește **într-o zi** că n-a fost minciună sau **prefăcătorie**. (II; 28)

_____402

În ingeniozitatea sa, fără să măsoare **cu nimic**, țăranul își împletește un coș care îi permite să-și evalueze **fără alte măsurători** recolta sa de porumb **pe un pogon**, adică numără câte coșuri a adus acasă și știe câte duble a făcut, calcul care îi permite să-și dea seama **cât** poate să vândă pe piață și cât să-i rămână **pentru hrana** sa zilnică, pentru însămânțat și pentru orătăniile pe care le are el în curtea sa... (II; 28)

_____403

E îndoielnic că împăratul Chinei a avut de-a face cu un mai ingenios maistru care **să**-i dezvăluie mai repede secretul producerii revelației unei noi conștiințe, fiindcă **după câte** am înțeles eu, drumul lui a fost lung... (II; 29)

_____404

Nu păstrez astfel de amintiri din minele **de la Baia-Sprie**, unde am fost trimis **cu poetul**, care a murit acolo... (II; 30)

_____405

„Victor", strigă ea când mă văzu în prag, **plimbându-și întâi** privirea asupra chipului meu, ca și când nu i-ar fi venit să-**și** creadă ochilor; sufletul însă **îmi** era inert, ascuns și tăcut, încât mă ferii de această privire, mă uitai **într-o parte**, închisei ușa pe care o băteau rafalele viscolului și uitai că sosisem acasă, deși sosisem aievea și într-o fracțiune de secundă văzusem ochii ei încărcați **de iubirea de altădată**. (II; 31)

_____406

Deplasarea gândirii și amintirilor mele fusese **aproape** totală, ca să pot să trăiesc mai departe, să râd, să gândesc la ceea ce vedeam, să pot să mănânc, să mă culc și să dorm. (II; 32)

_____407

Eu mă pregătisem **atât de bine** încât, dacă la expirarea termenului, **în loc să** mi se dea drumul, mi s-ar fi spus că mi-a sosit o nouă condamnare (și acest lucru nu era

Scanned with OKEN Scanner

absurd, li se întâmplase unora), n-aşi fi fost nici **prea** surprins, nici prea disperat... (II; 32)

408

A te mai gândi la cea mai mică urmă de iubire ar fi fost o prostie şi o orbire: n-ajunge că iubeşti tu, iubeşte, aici e totul, căci ea înţelegea să rămână **activă** în viaţa cu tine, până când... Ei, până când? Până când n-o s-o mai iubeşti nici tu! Şi pe urmă? **Pe urmă** vom mai vedea... (II; 33)

409

Era ameţitor cum mă privea, se uita în lături, **într-o parte**, apoi în cealaltă, apoi iar la mine, calmă, **puţin uimită**, **cu o ezitare** a mişcării de întoarcere a gâtului ca şi când între timp **i**-ar fi mers **mintea**, s-ar fi gândit, **fără gesturi** necontrolate, **fără grimase** de dorinţe de copil care nu poate **sta locului** mai mult de câteva clipe, **cum** erau alţii. (II; 34-35)

410

Căldura dulce a corpului ei mi se transmise şi mă turbură şi o pace adâncă se lăsă asupra mea, o încordare ascunsă se despleti în mine, neliniştea, **privind** această minune care nu sperasem să arate **astfel**, mă părăsi. (II; 35)

411

„Fetiţa asta nu e proastă", murmurai **răguşit** de o emoţie copleşitoare, **nemai-ştiind** ce spun, căci nu ăsta era gândul meu **din acea clipă**, ci un altul, pe care nu vroiam să-l exprim, de recunoştinţă pentru **cea care** o făcuse şi o învăţase în lipsa mea să spună tată, **pentru Matilda**... (II; 35)

412

Cel puţin şapte, căci aşa am aflat, **pentru nimic** se dă trei ani, să aibă ei timp să-ţi răscolească viaţa, şi dacă găsesc ceva, îţi **mai** dau... (II; 36)

413

„**Poate** că ar mai fi fost, cine ştie, mai târziu, poate că ar fi fost trimise chiar la Bucureşti, dar am intervenit şi eu şi mi le-au trimis acasă, mai spuse Matilda **în timp ce** mă spăla pe spinare; **în orice caz**, ori trebuie să le pitieşti bine, ori să le arzi..." (II; 37)

414

Ăsta e un om, am gândit eu **despre Mircea**, nu ştiu dacă a învăţat el marxismul **în toată litera lui**, dar uite că i-au rămas în minte şi alte **lucruri** pe care le **şi** aplică. (II; 38)

415

I-am povestit **totul**, i-am spus că dacă mai e posibil să credem **în oameni**, atunci eu l-aş ruga să mă creadă şi pe mine: bărbatul meu e nevinovat! (II; 39)

Scanned with OKEN Scanner

___416

Și dacă e nevinovat, și eu te cred că dumneata crezi, dar totuși trebuiesc văzute motivele lor, atunci îți promit eu că n-o să pățească nimic... (II; 39)

_____417

Să vedem **pentru cine**, că dacă vine **pentru el**, a pățit-**o**, îl trimit la canal. (II; 39)

_____418

Sunt trimis să văd dacă îl aveți, **altfel** telefonez imediat **chiar** la Securitate să vină să vă aresteze pentru abuz. (II; 39-40)

_____419

Nu mă credea că nu te cunoșteam **cu mult mai înainte**, **ba** chiar e sigur că știa totul despre mine, nu se împrietenesc ei cu cineva fără să se informeze. (II; 41)

_____420

Cel mai firesc ar fi fost să ceară, nu să mă vadă, n-aș fi avut pretenția asta, dar să ceară **pur și simplu** o declarație scrisă **din partea bănuitului** și s-o citească, această declarație **o fi cerut-o**, dar **de unde** să le-o dea? (II; 44)

_____421

Altfel de declarație trebuia să dau, în care să recunosc că am făcut **parte** din **numita** bandă și să dau numele **celor pe care** i-am cunoscut acolo în nordul Ardealului, unde am luat **parte** la acte teroriste. (II; 44)

_____422

Și-a dat **seama** ce e cu ele, căci i-a spus că dacă mă judecau **după ele** nu luam **numai** trei ani. (II; 44)

_____423

Și eu eram curios să aflu cum a fost el dus **de nas de către general**, **în afara faptului** că vroiam să-l rog să-mi aprobe să lucrez **de pildă** la vreo bibliotecă, așa cum se procedase cu marele poet și filozof. (II; 45)

_____424

Era un om care nu-**și** arăta vârsta, părea **mult mai tânăr**, nici un fir de păr alb, voinic, figură de ins experimentat, cunoscător de oameni, cu gesturi puține, fizionomie care semăna **cu a tatălui** meu, reflexiv însă și greu **de presupus** că se putea **înfuria** vreodată. (II; 45)

Scanned with OKEN Scanner

425

Dar dacă insistam să ți se dea **drumul**, se agățau de caiete **și** mi-ar fi putut spune că le-au **și** trimis la București **și chiar** le-ar fi trimis **și pe urmă** le coroborau, aceste două probe **și** caietele **și** scrisoarea, **și** te-ar fi expediat **și** pe tine la București. (II; 46)

426

De ce să silești copilul s-o învețe **de mic**, e o chestiune de conștiință, să decidă singur **la maturitate** dacă îi e sau nu **de folos**. (II; 47)

427

Îi spuse acelui Vătămanu să-mi rezolve **pe parcurs** situația mea, adică să-mi găsească totuși un loc la o bibliotecă și înțelesei că trebuie să mă ridic și să plec. (II; 47)

428

Și ieșii nu fără să observ că nici secretarul și nici activistul nu schițaseră vreun gest din care să înțeleg că, dacă nu-mi întindeau ei **mâna**, ași fi putut s-o întind eu. (II; 47)

429

Îmi spusese că omul trebuie să fie liber **de orice religie**, dar era el liber **de altele**, când experiența îi spunea că nu, **de pildă să se poată apăra** când era arestat arbitrar și pus să se învinuiască **singur** ca să poată **fi condamnat**? (II; 48)

430

Încetul cu încetul mă obișnuii cu gândul că sunt liber și amintirile și sentimentul acela bizar de complicitate **cu minele** în care lucrasem și cu oamenii **de-acolo** începură să se retragă și **în același timp** și apropierea de Matilda, de astă dată sub semnul unei profunde melancolii, începu să-mi reînvie sentimente **retrase**, speranțe închise. (II; 48)

431

Și când se spunea „**organele noastre de securitate**“, vocea avea parcă accente lirice, erau „ale noastre“, aceste organe, ca și când ar fi fost rude apropiate, copiii noștri dragi, sânge **din sângele** nostru. (II; 49)

432

A te îndoi de justețea acțiunilor lor era ca și când te-ai fi îndoit de tine însuți. (II; 49)

433

Asta nu mai era întrebare, **avansând**, **înainte** de a aștepta răspunsul, judecata că el n-o mai **putea considera tovarășă**, sugera adunării că el știe că ea n-a făcut acest lucru, adică să-și denunțe soțul și deci nu va avea ce să răspundă; era vinovată. (II; 49)

Scanned with OKEN Scanner

___434

Eu, a spus altul, pun întrebarea dacă e **întâmplător faptul** că și-a ales **un astfel de soț**! (II; 49)

_____435

În realitate, cum avea să i se spună **după aceea**, era un ins de care toată lumea se ferea, fiindcă îi pândea pe toți și fusese dovedit că era în slujba instituției de care pomenise **cu atâta lirism**. (II; 49)

_____436

Al doilea, care se și grăbise să n-o mai considere **tovarășă**, o vedea adică deja **exclusă**, era un muncitor care ai fi zis că e inocent, dar **iată** ce ieșea din el; pe-ăsta Matilda îl cunoștea bine, credea ea; totdeauna vesel, zâmbăreț, adică „optimist" ducea o viață de familie infernală, îl bătea nevastă-sa, **exasperată de optimismul** lui stupid, când ea se chinuia cu cinci copii încă mici și muncea ca o roabă **spălând** rufele altora, **singura sursă de câștig** care se mai adăuga la salariul lui de zidar, nu mai mic **decât al altora**, dar insuficient să-**și** hrănească **și** să-**și** îmbrace atâția copii. (II; 49-50)

_____437

Era promoție proaspătă și nici măcar meserie nu știa, ca să compenseze **cu ceva** urâtele-i calități. (II; 50)

_____438

Matilda nu era speriată, înțelesese că o vor exclude și era hotărâtă să nu facă **nici o concesie**, să declare că soțul ei e nevinovat și că timpul va dovedi că s-a greșit **cu arestarea și condamnarea** lui, deci n-avea ce să fi anunțat în organizație, nu era nici reacționar, nici contrarevoluționar și a știut bine **cu cine** s-a căsătorit. (II; 50)

_____439

Se pomeni, în acea pauză în care toată lumea afecta că nu se întâmplă nimic **în afară de faptul** că se prefăceau toți că nu vor s-o evite, deși o evitau în mod discret, lăsând-o **singură** pe scaunul ei, de unde nu se ridică **decât** să se uite **liniștită** pe geam, **chemată** în camera biroului organizației, unde se retrăseseră doar betonistul și activistul de la sector, care lua de obicei **parte** la ședințe. (II; 50)

_____440

Ba nicidecum, a zis Matilda, am știut, **de ce** să-mi acuz bărbatul **sugerând** că, deși n-am știut, el a putut totuși să se ascundă de mine. (II; 51)

_____441

Aveți un copil, o să vă fie foarte greu să ajungeți **din arhitectă cine știe pe unde, funcționară la poștă** sau și mai rău, să spălați coridoarele! (II; 51)

Scanned with OKEN Scanner

442

Bine, se adresase ea celor doi, accept, dar două cuvinte **tot o** să-i spun colegului meu, acest incapabil care și-a permis să afirme că soțul meu „s-a strecurat" în Universitate... (II; 53)

443

Puteți să-i spuneți și trei cuvinte, a zis betonistul **zâmbind** greu, ăsta ar merita să fie trimis la țară să construiască și el cotețe, nu să facă aici **pe arhitectul** și să strige la muncitori ca un patron **de pe vremuri**. (II; 53)

444

Ședința s-a reluat după această lungă pauză și i s-a dat **cuvântul** Matildei, fără să mai fie întrebată adunarea dacă mai sunt întrebări și **mai ales** fără să se mai treacă la discuții, **ca într-un fel de încheiere**. (II; 53)

445

Alții poate s-au strecurat printre arhitecți, **încasând** salariul degeaba ca să vină aici și să acuze pe alții, când mai bine ar fi să pună **mâna** și să învețe meseria, să nu se facă **de râsul** muncitorilor, **la care își** permit să strige. (II; 53)

446

Mama nu se întrebase dacă sunt sau nu vinovat (copilul ei rămânea **nevinovat orice**-ar fi făcut), rea era doar nenorocirea, **cum** ar fi boala și moartea sau infirmitatea pe viață. (II; 54)

447

Părea sigur **de ceea ce** spunea, de unde înțelesei că alții avuseseră grijă să-i smulgă orice iluzie, cu brutalitatea oamenilor simpli, care consideră că prezentul e dat pentru totdeauna și că, **odată căzut**, nu te mai ridici, inconștienți, ca animalele, se cred **la adăpost, gândind**: cine vrea să fie mare ajunge **tot mic** (**admițând** în sinea lor că numai din lumea celor mari ies și rămân oameni mari, deși trăiau acum niște vremuri când tocmai ei, **cei mici și obscuri**, erau chemați să se considere „conducători", **clasa conducătoare**; nu credeau deci **în această lozincă,** pe care o citeau zilnic pe pereții uzinelor în care munceau?). (II; 54)

448

Tată, îi spusei, mă așteptam să-mi spui că **a munci cu lopata** nu e o rușine și că tot ce există s-a făcut cu lopata și târnăcopul și că nu e vina mea că **învățând** carte n-o să-i pot învăța **la rândul meu** pe alții. (II; 54-55)

449

„Mie să-mi spui **ce** prostie ai făcut, fiindcă **degeaba** nu te-au arestat ei", zise cu un glas **aproape de furie**, nu împotriva mea, dar nici împotiva celor care mă arestaseră,

Scanned with OKEN Scanner

nici el nu știa **împotriva cui**, nici măcar împotriva soartei, fiindcă asta ar fi însemnat să aibă o idee despre soartă, cum avea mama, și să gândească simplu, bine că a trecut și n-a fost mai rău. (II; 55)

450

Starea lui de spirit se strecură însă în sufletul meu ca o realitate inexorabilă de care nimeni n-avea **de gând** să mă elibereze, căci înțelesei că oamenii cu care muncea el acolo în uzină, chiar și prietenii, gândeau astfel, și el, **tatăl meu**, nu era deosebit **de ei**, deși în cauză era propriul său fiu. (II; 55)

451

„Așa va să zică, râsei eu din nou, multe?! Bravo, mă Ioane, bine, Ioane, repetai, ca și când aș fi vrut să-l consolez eu pe el, **în orice caz** să-i confirm, sau **mai degrabă** să-i spulber temerea că aș vrea cumva să-l văd și să mai mergem ca odinioară la braserie. Adio braserie, eu sunt mai departe la închisoare, bine, bine" și închisei eu telefonul, tot așa, **cu grijă pentru el** să nu se simtă **prost** că nu mai vroia să se vadă **cu mine** și nici telefon să nu-i mai dau... (II; 56)

452

Eu însă nu-l încurajai, dar el își întârzie mâna pe brațul meu, pe care mi-l strângea, **contemplându-mă** să vadă parcă dacă sunt întreg... (II; 56)

453

Nu mă întrebă nimic, nu-l interesa ceea ce mi se întâmplase, nu-l interesa **decât ceea ce i** se întâmpla **lui**. (II; 57)

454

Viața mea **cu Matilda** fusese cumva **atât de greu fisurată** încât **în ciuda faptului** că acum ea mă iubea **ca la început** când ne cunoscuserăm, fisura nu se lipea și îmi dădea această durere adâncă pe care eu vroiam s-o ignor, dar nu mă ignora ea pe mine? (II; 58)

455

Da, mă gândeam la acest lucru, dar eram pregătit, sau **mai bine zis** resemnat că va fi inevitabil, asta îmi era soarta, și aveam speranța că această acumulare să dureze cât mai mult, și poate, cu anii, să ducă la izbucniri din ce în ce mai rare. (II; 58-59)

456

În minele de plumb **de la Baia-Sprie** omorâsem **pe unul**, fiindcă îl văzusem la față, îi suportasem ura, ne priviserăm **ochi în ochi** și gândul uciderii se născuse în mine cu o forță copleșitoare; când se împlinise, nicicând nu simțisem un sentiment atât de puternic de libertate, deși știam bine că eram închis într-un lagăr și silit să cobor în mină și să muncesc **din greu** câte șaisprezece ore pe zi. (II; 59)

Scanned with OKEN Scanner

457

Munca devenise infinit mai ușoară și marii bolovani de minereu **pe care** trebuia să-i împing spre gura prin care cădeau în vagoneți mi se părea că sunt nu din plumb, ci din pâslă. (II; 59)

458

Chiar moartea **în preajma cărei**a munceam **clipă de clipă** (căci oricând **se** puteau desprinde din bolta minei și să te strivească, cum **se** și desprinseseră și striviseră pe unii dintre noi, bucăți mari de pământ dislocate **de pârâitul** perforatoarelor) dădea clipelor o tensiune de înfrățire cu această boltă, cum probabil se întâmplă în război, când se naște un sentiment straniu de simpatie între bătaia inimii care aude șuieratul bombei și bomba însăși: că n-a căzut pe tine și poate că n-o să cadă niciodată. (II; 59)

459

La intrarea în galerie, treceam prin fața unei gherete, în care stătea la căldură, **în timp ce** noi tremuram de frig, un gardian, **căruia** trebuia să-i spunem **ce** număr suntem (fiindcă nu mai aveam nume, eram numere). (II; 60)

460

Intrând în lagărul **din apropierea** minelor avui surpriza să constat că înăuntru era **cald**, că la masă pâinea era **la discreție** și că în fiecare zi aveam carne și lapte, iar paturile aveau saltele și pături (e drept, păturile erau scorțoase și vechi, puteau **a** sudoare de cal, dar erau totuși pături). (II; 60-61)

461

Gardienii lansară svonul că au fost toți împușcați, în realitate, cum aflarăm mai târziu, au fost împrăștiați prin alte închisori și lagăre, unde au devenit **cumpliți** torționari, înaintați deci **în grad sub amenințarea** reală că dacă nu vor dori să execute ceea ce li se cerea, vor fi executați **pentru evadarea de la Baia-Sprie.** (II; 63)

462

Credeam că e **vorba** doar de un val de represiune, ca să ne învețe **minte** să nu mai evadăm, dar brutalitățile continuau și, **chinuit de nesomn** și de aceste culcări care mă trimiteau **istovit** în mină, într-o noapte rămăsei în picioare, refuzai să mă mai culc... (II; 63)

463

Unii își spuneau (**cei mai mulți**) că trebuie să se miște, să nu înghețe și să moară. (II; 63)

464

Mă făcui deci **covrig**, îmi strânsei brațele la piept, îmi pusei capul pe genunchi și adormii **lipit** de scândura, care mi se păru caldă, a acestei invenții menite să elimine

Scanned with OKEN Scanner

pe cei care **odată închiși** mai vroiau să rămână oameni și să reacționeze ca ființe umane. (II; 64)

465

„Nu e bine", îi răspunsei, **cu speranța** pe care glasul său mă făcea s-o întrevăd, că **de-aia** venise la mine, să-mi dea drumul și să mă duc în dormitor. (II; 64)

466

Îmi aminteam acolo în carceră **cu câtă abilitate** încercau anchetatorii să mă facă să recunosc ceea ce nu făcusem, cum își alternau rolurile, unul era blând și cinic („bine, îmi spunea, nu recunoști acum, și se uita la ceas, o să recunoști mâine dimineață la patru, n-o să recunoști la patru, o să recunoști la zece, n-o să recunoști la zece, o să recunoști peste trei zile, sau peste trei luni, sau peste zece ani, e timp, nu ne grăbim..."), altul mă înjura în mod ordinar **de mamă**, mă ținea în picioare opt ore, **în timp ce** el mânca sandviciuri, bea cafele, fuma, **după ce** în prealabil avusese **grijă** să nu mi se dea să mănânc în ziua aceea, și râgâia, se scobea în măsele și mă asigura că singura mea șansă e să recunosc, să fiu condamnat, să ispășesc pedeapsa și să scap... să mă orientez în direcția asta, fiindcă nu exista alta, și atunci toate acestea, celulă, interogatoriu, nopți nedormite, **or** să înceteze. (II; 66)

467

El nu trăia **într-un joc** complicat de smulgere a unei recunoașteri, ca aceia care mă trimiseseră aici, **în fața cărora** spiritul meu **se** putea mobiliza, el era un om simplu, și iată ce vroia să-mi facă el mie... să mă lovească în cap, da, descoperise locul... (II; 66)

468

Ceea ce spusese el în acea mare discuție **de la braserie** îmi sunase atunci prea abstract, dar el știuse ce spune și **de aceea** acceptase o clipă de umilință, numai să nu mai trăiască încă **o dată ceea ce** trăiam și eu acum... (II; 67)

469

Zguduirea, șocul mâhnirii încetă apoi după asalturi repetate, în care suferința atingea creasta înaltă a eliberării, **eliminând**, ca pe-un microb periculos, duioșia abjectă a stârpiturii umane, gardianul **care** crezusem o clipă că venise să-mi dea drumul să mă duc în dormitor și să dorm **cu ceilalți**. (II; 67)

470

Ei bine, îmi spusei, cu **o** hotărâre mai rece decât frigul care mă învălui, n-**o** să mor, dar în schimb **o** să te omor eu pe tine, dacă nu cumva mi-e scris să mor totuși eu și tu să trăiești și să înflorești mai departe. (II; 68)

471

Ar fi trebuit să mă curăț și m-aș fi curățat dacă gardianului i-ar fi trecut **prin cap**

Scanned with OKEN Scanner

să-mi descheie cămașa. (II; 68)

_____472

Ah, strigă Matilda când auzi, trebuia să insiști și să nu te încăpățânezi **la o bibliotecă**, trebuia să te fi dus **iar** la Mircea și să-i spui că dacă nu sunt **locuri** de bibliotecar, să-ți dea altceva. (II; 72-73)

_____473

Ți-**au trebuit** câteva luni să te odihnești, dar acum e **timpul** să ieși **din letargie**. (II; 73)

_____474

Dacă ai încredere că viața e **așa cum** zici că e, trebuie să fii pregătit, nu cu o carte, **cu mai multe**! Nu abia atunci, după ce-o să îmbătrânești, să te-apuci să le scrii; atunci n-o să mai scrii nimic, or să vină alții mai tineri care or să fie luați **în seamă**. (II; 73)

_____475

Pe urmă nu mai știu ce este, dar nu pot să cred că paharul ăsta din care beau apă e spirit... (II; 75)

_____476

Fui îndrumat într-un birou, unde mi se dădu să completez un formular și un individ îmi puse câteva întrebări suplimentare, printre care și **aceea** dacă am suferit condamnări. (II; 75)

_____477

Mi s-a spus să vă comunic că dacă refuzați, **degeaba** vă mai duceți pe la ei. (II; 76)

_____478

Ajunseseră lângă puț și începură să bea apă dintr-un vas mare pe care totdeauna mama avea **grijă** să-l umple **pentru orătănii**, apoi reveniră în același șir indian și dispărură **fără grabă**; n-aveau **frică**, se pare că moartea nu-i speria. (II; 78)

_____479

Și atunci se supune și, ca să-și ascundă înfrângerea, îl acceptă pe *sil* cu fanatism, **lăsându-se umilit** și martirizat, umilind și martirizând **la rândul lui** pe alții și, dacă s-ar putea, întreaga lume. (II; 79)

_____480

Dar, gândii, poate la bătrânețe s-**o** scriu, când n-**o** să-mi mai pese de nimic și s-**o** las moștenire Silviei, s-**o** publice ea sau copiii ei dacă **o** să mai intereseze atunci pe cineva **un astfel de subiect**. (II; 79)

Scanned with OKEN Scanner

481

Desigur, Matilda, care deși era membră **de partid**, avea un nivel teoretic foarte scăzut, n-avea să înțeleagă această „necesitate". (II; 79-80)

482

Bineînțeles că nu-i voi spune nimic, iar dacă avea să afle, o să vedem atunci ce mai e **de făcut**. (II; 80)

483

Nu știu ce-i spunea paingului, în orice caz acela **își** permitea să surâdă cu gura lui **ca o tăietură** de buzunar și **din timp în timp** să-l ia **peste picior cu o voce** cântată, **afectând** avertismente **neduse** până la capăt... (II; 82)

484

Iar de mine se lipi un individ care părea să fie un famen, **cu un ten** de adolescent și păr albit la tâmple, ai fi zis **simpatic și inocent**, dacă gura și ochii nu te-ar fi izbit **prin ceva** indefinibil murdar și care, **de îndată și fără introducere**, ca și când ne-am fi cunoscut de mulți ani, începu să-mi facă, **vorbind** tare, și **cu o pasiune** rece și indiferentă, teoria șobolanului. (II; 82)

485

Aflai astfel în timpul drumului (după ce **mai întâi** ne oprirăm și intrarăm **într-un fel de garaj** și un ins ne deschise și ne încărcarăm fiecare cu aparate **numite vermorele**, **cu material de lipit** crăpăturile și încheieturile ușilor și ferestrelor și câteva scări) că șobolănimea nu trăiește în desordine, că se organizează acolo unde sunt **condiții**, adică apă și mâncare, în colonii și **pe clanuri**, fiecare cu familia lui, soț, soție și copii, și că la maturizarea fetelor (așa le numea famenul, fete) șeful de clan își omoară nevasta și alege dintre tinerele copile pe cea mai drăguță și mai aptă în înmulțire și reîncepe ciclul de reproducere. (II; 82-83)

486

Așa sunt ei dați de la Dumnezeu, să **le** crească dinții și să nu mai poată **mânca** și să moară **de foame** dacă nu rod **tot** timpul lemn! (II; 83)

487

Sunt și basme, continuă famenul, că îi poți goni dintr-un loc dacă prinzi unul, îi dai foc cu benzină sau îl jupoi de viu și îi dai **drumul** și ăsta fuge în colonie, și îi sperie pe toți și fug. (II; 83)

488

Pesemne că în cinstea mea ținură toți să-mi arate că munca noastră avea mai mult haz **decât a altora**, care se credeau, adică nu se credeau, chiar erau mari șefi, dar **în**

Scanned with OKEN Scanner

fond se plictiseau, fiindcă erau prizonieri într-un aer rarefiat **de răspunderi** în care viața se golea **de concret.** (II; 84)

489

Ei, de ce credeți că l-au dat?! mă întrebă Vintilă **cu superioritatea celui care,** deși nu ți-a oferit **nici o** cifră a ecuației, pretinde să vadă de la tine că ești la fel de deștept ca el și o să ghicești... (II; 86)

490

Dom' Bacaloglu, lasă-i **dracului** că mor **și singuri,** zise țiganul, **hai** să terminăm repede, să mergem și noi să bem un șpriț, face cinste dom' **profesor de facultate**... (II; 90)

491

Bufetierul, ca să ne unească două mese, goni **cu brutalitate** un bătrân, care **după cât** se părea stătea și el acolo degeaba și nu consuma nimic. (II; 94)

492

Țiganul fluieră **a pagubă** și se holbă la mine, dar fără respect, parcă ar fi vrut să spună că dacă am chiar atâția bani să comand **salam de Sibiu,** atunci **ce dracu'** mai căutam acolo printre ei? (II; 94)

493

Tu ești un mare povestitor, mă Vintilă, zise Bacaloglu cu un glas care afecta semeția ironică și detașată, în aceste timpuri, dacă ai fi avut mai multă ambiție și **nici o condamnare,** ajungeai scriitor, fiindcă ai un patetism **bine controlat** și mergi direct la esență, nu te încurci **în descripții** inutile și biografii fastidioase. (II; 97)

494

Alo, domnu' Calistrat, susură Bacaloglu **subliniindu-și** printr-o nepăsare parcă adormită înfrângerea (nu reușise să-l intimideze pe Vintilă, dimpotrivă, îi stârnise și mai mult verva sarcastică), **domnul Calistrat,** fii atent, domne, nu te lansa, fiindcă s-ar putea să rămâi foarte ușor, deși ești **așa de gras**... (II; 99)

495

Făcui un semn vag, **atent** la țigan, fiindcă știam că ei se prefac **blânzi** și supuși după **ce** îi lovești, până **ce** deodată pun mâna pe-o sticlă și te pocnesc în cap pe neașteptate. (II; 102-103)

496

Da, nu poți niciodată să-ți imaginezi un astfel de eveniment; nu e **cum** crezi și nu vine când ți se pare inevitabil! Seamănă **cu moartea,** când simți că apropierea ei este ne-

Scanned with OKEN Scanner

îndoielnică și **de astă dată** nu te va cruța: e foarte rău, nu seamănă cu morțile care până atunci îți reamintiseră doar că ea există și că **trăind** nu trebuie să uiți sfârșitul. (II; 105)

497

Te desparți **de mai multe ori** până te desparți (cum mi se întâmplase mie până atunci), iar când **e** să fie **de-adevăratelea** simți cum moare **pentru tine** speranța fericirii, despre care nu bănuiești ce întindere are în ființa ta și **cât de adânc** este ea împletită cu bucuria de a trăi, **bucurie** care până atunci crezuseși că e autonomă și nu poate **fi alungată** de nimic. (II; 106)

498

Pasăre rănită, care spera să se vindece, inima mea agoniza cu aripile **tăiate** și gândul „ar fi mai bine să mor" veni ca o liniștită salvare. (II; 106)

499

Cine știe **ce** porcărie o fi pus bufetierul acela în vin, ca să poată **turna** apă, metabisulfit de **dracul** să-l pieptene, deși se zicea că vinul roșu nu poate **fi dres**, fiindcă i se schimbă **culoarea**... (II; 107)

500

Istoriile astea **dintre inși** care s-au iubit, apoi nu se mai iubesc, apoi se urăsc și apoi se despart n-au în ele nimic catastrofic, cu condiția, **desigur**, să fii tânăr și s-**o** poți lua de la capăt, bineînțeles **cu mai multă minte**, și să găsești una mai bună, să nu cazi, **adică**, din lac în puț. (II; 108)

501

Pentru mine n-are **nici o** importanță care dintre noi a vrut-o, sau dacă am vrut-o împreună. (II; 108-109)

502

Trei șobolani care țâșniră rapid **unul după altul** și se îndreptară în goană în trei direcții diferite, ca și când ar fi meditat înăuntru cum să procedeze ca să scape, întrerupseră această discuție care promitea **multe**. (II; 112)

503

Ăștia au un plan fin de evadare, zise Bacaloglu, trebuie să ne așteptăm **la cine știe ce** altă metodă ingenioasă, deși nu văd. (II; 112)

504

Ce să faci tu acuma! Că nici pe capul **nevesti-tii** nu poți să stai și să nu faci nimic, ai fi putut sta un oarecare timp dacă ai fi luat și tu **o** fată cu scaun la cap, să înțeleagă

Scanned with OKEN Scanner

că acuma ți-e **și** ție greu, până trece greul, că n-**o** să țină așa cu metodele astea în vecii vecilor, dar muierea ta, ce să mai vorbim, e femeie trufașă și, nu te supăra că ți-**o** spun, cam nesăbuită, te înțeleg și pe tine că nu poți să mănânci **liniștit** din ciorba aia pe care **o** să ți-**o** pună pe masă fără să-ți scoată ochii, dar nici acolo, să omori șobolani, nu poți să rămâi... (II; 114)

505

Și chiar dacă din întâmplare mă angajează unul, vine altul mai vigilent și o să mă dea repede afară zicând că „m-am strecurat" în sânul clasei muncitoare, să fac și să dreg. (II; 115)

506

Adică toți aveam câte ceva, eu că lucram unde lucram, **nevastă-mea** că **era așa cum era**, mama că era cam bolnavă, bunicul știam și eu că nu mai simțea **nici o** bucurie de viață, iar el, **tata**, ce să facă el acuma, să mai încerce sau să nu mai încerce să mă aducă la el în uzină? (II; 115-116)

507

Bularca, înainte să ajungă director general, fusese muncitor ca și noi, ași fi vrut să-l aud că nu mă ascultă, că mă trimite la ăsta, că refuză să-și exercite drepturile lui de șef și se spală **pe mâini de răspunderea de a judeca și singur** și a angaja un băiat tânăr, care a suferit o condamnare **pe nedrept**. (II; 117)

508

Dacă tata era **atât de naiv** și nu știa cine e un șef **de cadre**, cine anume îl susține, ce instituție, era **greu de crezut** că directorul său general nu știa. (II; 118)

509

Poate că dacă te iubeam mai puțin, mai spusei, cine știe, trufia ta nu m-ar fi rănit **atât de tare** și viața mea cu tine ar fi fost, **poate**, tolerabilă, dacă **bineînțeles** n-ar fi survenit trădarea **de o parte și de alta**. (II; 119)

510

Ași fi înghițit sau ar fi trebuit să tac, să nu întreb niciodată unde te duci de îți pui cel mai frumos costum și cea mai frumoasă cravată la **cea mai frumoasă** cămașă, spălată și **apretată** de mine, și unde întârzii sau îți petreci nopțile, în timp ce eu te-ași aștepta **încercând** zadarnic să dorm?... (II; 120)

511

Atunci, **da**, în anul acela m-ai iubit, când ți-era **frică** să nu mă pierzi, nu știai sigur dacă într-o zi n-o să-ți spun că renunț la divorț și mă întorc la Petrică, după ce te-ai convins că nu (și Matilda făcu cu degetele în aer o mișcare de împrăștiere), **adio**, iubire! (II; 121)

Scanned with OKEN Scanner

___512

Așadar, o atrăsese un individ total străin de firea ei, dacă **ar fi** să admit că, fără să știu eu, **astfel** arătam, asta era imaginea pe care i-o oferisem? (II; 123)

_____513

Silvia **își** vedea **cuminte** de mica ei viață și era aproape în mod egal **atașată de maică-sa** și de mine, deși Matilda nu se bucura **câtuși de puțin** când o vedea că mi se urca **veselă** în brațe: se predase, dar și pusese stăpânire pe ea și nu-și ascundea iritarea că Silvia descoperise o a doua ființă în viața ei, căreia îi spunea **„tata"** și care o lua aproape zilnic la plimbare în oraș. (II; 123-124)

_____514

Vitrinele strălucitoare o atrăgeau ca un magnet și vigoarea bruscă de opoziție pe care mi-o transmitea trupul ei când vroiam să plec mă făcea să înțeleg că **de fapt** o vrăjeau și ar fi vrut să stăm acolo și să ne uităm un timp nedefinit. (II; 124)

_____515

O să i le spună fetiței când s-**o** face mare, să știe și ea **ce fel de tată** a avut și **cât de mult** a dorit el să vie ea pe lume. (II; 125)

_____516

Dacă ar fi înțeles că în acea clipă am fost atins **de bagheta** magică **a tot ceea ce** poate să ne uimească pe această lume, speranța, visul, bucuria că aspirațiile noastre nu sunt deșarte și că se împlinesc undeva chiar dacă nu cu noi, adică nu încă și că privirea mea nu era decât expresia unei adânci turburări, a unui cutremurat regret, a unei dureroase melancolii că n-o s-o mai întâlnesc niciodată, ar fi dat din umeri cu nepăsare și nu s-ar fi îndrăgostit de mine, căci astfel de sentimente i le dăruise din plin Petrică? (II; 126)

_____517

Nu, ea exprima de fapt și extindea acum asupra întregului nostru trecut idei care nu erau decât ale degradării care urmase, ale degradării rapide a iubirii ei pentru mine și pe care eu o urmărisem fără s-o înțeleg și n-o înțelegeam nici astăzi, deși avusesem destul timp să mă opun, să sufăr pentru ea, să sper că se va opri în cădere și să meditez îndelung **asupra faptului** dacă nu cumva eu eram cel vinovat. (II; 127)

_____518

Cât privește băile, o vreme, după căsătorie, în clipele calme ale vieții noastre zilnice, mă spăla adesea pe spinare și se minuna **de netezimea** pielii mele, și că i-ar plăcea să fie **și a ei la fel**, adică săpunul să facă și pe ea de la început un clăbuc atât de abundent și curat. (II; 128-129)

_____519

Nu-l negai, ca să înțeleagă și ea **ce** înseamnă să aluneci în zone care trebuie să

Scanned with OKEN Scanner

rămână **intangibile.** (II; 129)

520

În ce mă privește, o să încerc și eu să înțeleg, ba chiar înțeleg de pe acum, și îmi dau seama că **după ce** un om e lovit, e o pură sminteală să mai crezi că **după aceea** cuvintele pe care i le mai spui **or** să-i mai pară inocente și cu atât mai puțin o expresie a iubirii (deși marea ta scenă **de la botez**, când am rămas singuri, te-a pufnit **râsul** și mi-ai spus că nebună mai ești **și** tu și dacă nu m-ai fi iubit, n-ai fi făcut ce-ai făcut, adică să arunci cu vasul în mine și să-mi sfâșii obrazul, fără să mai vorbesc de cuvintele care ți-au ieșit din gură, și eu te-am crezut, ți-am spus doar că am căzut amândoi **în** **ticăloșie**, ca vecinul părinților mei, **Acojocăriței**; și îți spun acum că dacă n-aș fi fost arestat chiar atunci, ne-am fi iubit și noi în noaptea aceea exact ca acela!). (II; 132)

521

Tu, **dimpotrivă**, deși **aproape** am îngenuncheat lângă tine, ai continuat să simți acele nenorocite de cuvinte drept o continuare a violenței fizice, ai căzut și tu în genunchi, și deși îți evocasem trecutul nostru și speranța mea într-o întoarcere în acel trecut, care nici nu era așa departe de noi, doar câteva luni, mi-ai spus, cu o disperare care m-a uimit, să plec chiar în clipa aceea și, cum nu te înțelegeam, dar nici nu-mi dădeai răgaz să încerc s-o fac, ai strigat împreunându-ți mâinile: Mă rog de tine să pleci! (II; 132)

522

Iată-l **acceptând** cu mare deliciu căderea, **cu toate că** s-a purtat bine cu el **după ce** s-a întors **de-acolo**, ca să descopere că n-are nici **o** voință și vrea el să ne judece pe toți, că nu mai credem în valorile absolute... (II; 134-135)

523

Nu mai era însă ridicolă, ca **atunci când își** fredona acel *tibia* al ei, dimpotrivă, îmi părea **iar** minunată, ca odinioară... o dilemă **tărăgănată**, o indecizie **veselă** și în același timp **nostalgică**, de o mare puritate și **hrănită** de o credință că **oricum** ea tot va fi fericită, chiar dacă, așa cum spunea cântecul, nu știa pe cine să aleagă. (II; 135)

524

Femeia nu uită nimic, **dom' profesor**, ea doar se preface că uită, din veselă **ce** e, fie că ești acasă, **fie** că ești cu ea în vizită la rude sau la un prieten, odată o trăznește gândul care a stat pitit în mintea ei și îți strică toată distracția, îți scoate **pe nas** toate clipele fericite pe care ea ți le-a dăruit... (II; 141-142)

525

Era atât de liniștit și somnolent, încât vrăbiile îți păreau că fac o gălăgie asurzitoare. Sau **poate** totul era în mine somnolent și numai prezența și istorisirile lui Vintilă mă țineau **treaz** și mă făceau, în mod straniu, să simt că orașul, deși era dimineață și locuitorii lui demult împrăștiați în uzine și fabrici, prin școli și instituții, se înțeleseseră **între ei** să rămână toți în paturi? (II; 142)

Scanned with OKEN Scanner

___526

Domnișoară, zic, prietenul dumneavoastră v-a trădat. De ce? zice. Fiindcă nu se mai întoarce, **așa că dacă** prezența mea vă cauzează o neplăcere, eu vă conduc până unde doriți, sau dacă vreți nu vă conduc și puteți să plecați. (II; 145)

_____527

În raza vederii mele îmi dădui **seama** că fostul meu prieten se îngrășase foarte tare și că, deși noi mergeam încet, el răsufla greu. (II; 148)

_____528

Era adevărat, însă, că nici eu n-aveam **chef** să tresar **la auzul** cuvântului prietenie și să-l ajut să fie mai convingător. (II; 149)

_____529

De ce altul trebuia să stea mereu acolo și să se plimbe **prin fața ei** în pijama? Sau și mai rău, Silvia să aibă un suflet prea fragil și să înceapă să țină la acel individ și, deși n-avea să uite că are un tată, cei mai curați ani ai ei să și-i trăiască totuși mai mult cu el, și nu cu mine? (II; 152)

_____530

Mă hotărâi să rămân în oraș, să mă plimb, să văd cerul, să văd **poate** oameni fericiți, să scap **de tristețea** care când rămâneam **singur** începea să se infiltreze din adâncuri în ritmul totuși liniștit al inimii mele... (II; 151)

_____531

Crezusem că puteam opera **prin reducere** la o idee: că n-am cunoscut-o niciodată pe Matilda, că n-am iubit-o, că n-am avut **nici** un copil, că n-am fost închis, **ba chiar că nici** nu m-am despărțit de ea! (II; 152)

_____532

Să-mi imaginez, îmi ziceam, că **timp de cinci-șase ani** am suferit **de o amnezie** și am dormit tot timpul, și poate doar în vis mi s-a părut că am fost profesor la școala normală și am cunoscut pe un oarecare Petrică Nicolau și **pe o anume Matilda**, soția lui, **cu care** am trăit o istorie turbure. (II; 152)

_____533

Trebuia, de îndată **ce** mi-am dat seama că Matilda nu mai e Matilda, să încetez să mai sper în reîntoarcerea ei, chiar din prima zi, **din clipa când intrând** la rudele ei, la acea faimoasă petrecere, când se făcuse că nu mă cunoaște, să părăsesc casa ei blestemată și să plec imediat. (II; 152)

Scanned with OKEN Scanner

534

Suntem uimiți când auzim cum doi **inși** se despart îndată ce au început să trăiască **împreună**, fără să ne dăm **seama** că unul din ei a auzit la celălalt o notă nebănuită, o notă profundă și rău prevestitoare, care turbura deodată marele cântec care până atunci îl vrăjise. (II; 152)

535

Deși adânc turburat, sufletul meu fusese greoi, **robit** unei puternice reprezentări, cu toate că iubirea mea pentru ea nu era totală, sau **poate** tocmai de-aceea... (II; 153)

536

N-aveam însă **de ce** să mă plâng, fiindcă avusesem totuși la timp revelația disarmoniei vieții în care eram atras. Putea **fi și mai rău, ba chiar răul total**, adică să nu am nici o revelație, să trăiesc într-o perpetuă **nedumerire** și suferință și să mă trezesc prea târziu, când n-aș mai fi avut douăzeci și șapte de ani, ci patruzeci sau șaizeci. (II; 153)

537

Nu mai știam **sigur** dacă ți-am spus să vii chiar azi, mi s-a părut că ți-am spus, dar fiindcă **m-ai luat tare**, m-am zăpăcit și... (II; 155)

538

Destupă, zise Clara, și mi se păru că disting în glasul ei ceva nou, o nădejde **proaspătă** că apariția mea, **încărcată** de grele experiențe, va schimba, poate, viața **monotonă** a bărbatului ei, **prinsă** între această cămășuială și destupare **de care** nu se săturase, dar ar fi vrut, dacă se putea, s-o schimbe, cu toate că legea ei, **dibuită** în vechile rostiri sanscrite, îi spunea că schimbările nu sunt **în bine**. (II; 155-156)

539

Eu spusesem asta pe-atunci, și iată, în mod naiv vroia să redevin vesel, să potențez adică iarăși prin prezența mea afecțiunea ei bleagă pentru **bărbatu-său**, care, **desigur**, îi spusese că sunt liber și totuși nu-i trecuse prin minte că ar fi putut **să-mi dea un telefon**... (II; 156)

540

Desigur, discutaseră între ei și **probabil** că el îi dăduse un consemn, pe care ea nu îndrăznise să-l calce. (II; 159)

541

Mă ispitise gândul că întreaga ei ființă e numai spirit și că dacă aș fi iubit-o m-aș fi spiritualizat și eu... (II; 159)

Scanned with OKEN Scanner

542

Acum el gândește și asta îi vine dintr-o *prise de conscience* că reprezintă și el ceva, nu numai tu, ba chiar crede că îți e superior, fiindcă el e **cu masele**, care nu l-au pus acolo **de florile mărului**, ci tocmai ca să te stârpească pe tine... (II; 157)

543

„Să mori **simțind** că **odată** cu tine **îți** mor și ideile, iată o ruptură între existență și esență pe care martirii celor două milenii ale erei noastre n-au cunoscut-o", zise Micu **în sfârșit instalat** înaintea filtrului și a scrumierei sale pline de mucuri și **cenușă**. (II; 158)

544

Gravitatea responsabilă cu care vorbea ca și la început nu-mi mai spunea însă astăzi nimic, nu mă mai fascina. Fiindcă cel mai ușor pentru un om care are obișnuința gândirii este să aibă dreptate, și cel mai greu să te facă să simți că are și o acoperire sau măcar o neliniște sau rezervă interioară **dictată în cazul lui de conștiința** fisurării ființei sale. (II; 159)

545

Fără să parcurgă **cu el** o atât de lungă experiență cum parcursesem eu **cu el**, Matilda îl intuise de la prima întâlnire, și provocările ei de atunci, care mi se păruseră și chiar erau grosolane, nu fuseseră mai puțin eficace, deși în acele clipe Ion Micu păruse că el o studiază pe Matilda, și nu Matilda pe el. (II; 159)

546

Mă gândeam acum **cât de fericit** aș fi fost azi să-i pot **spune** că avusese dreptate, să-i mărturisesc adică un lucru de preț, **că nu numai că** o iubeam, dar ea îmi rămăsese și singurul prieten adevărat. (II; 159)

547

Atunci eu spusei că bogomilismul e mai aproape de adevăr în ceea ce privește relațiile dintre Dumnezeu și **Lucifer** și că în lumea **de azi** ar fi mai bine dacă oamenii din această parte a pământului unde trăim noi, bulgarii și alți vecini, ar recunoaște în mod rațional adevărul acestei vechi erezii. (II; 160)

548

N-o spusei cu ironie, ci cu o împăcată nepăsare și începui să mă uit peste mesele pline ale frumoasei braserii, cu gândul la discuția de neuitat pe care o avusesem cu el în acea zi, când vrusesem să plec de la facultate și el cheltuise o multitudine de argumente să mă împiedice s-o fac. (II; 161)

549

E drept că **rupând contactul cu studenții** mei poate n-ar fi apărut „caietele", dacă ar fi să cred că aceste caiete l-au împiedicat pe primul-secretar Mircea să mă apere

Scanned with OKEN Scanner

până la capăt. (II; 161)

550

Au cam fost, zise Micu, și râse **sincopat** și îndelung, cu privirea **sticlind** de o bizară satisfacție, ca și când ar fi fost bine că acei deviatori fuseseră mai numeroși decât se credea. (II; 162)

551

Trecuse la atac, ca și când s-ar fi dovedit între timp **cu prisosință** că n-a fost un laș și avea acum resentimente împotriva **tuturor celor** care îl blamaseră. (II; 163)

552

Îl lăsai să creadă ce vrea, **înțelegând** în același timp de ce nu-i mai era frică acum să stea cu mine **de vorbă** într-o braserie: situația se schimbase, puternicul personaj pe care îl înfruntase odată în aula Universității și care îi făcuse „două lucruri" (eu știam numai **unul**) fusese zgâlțâit, și destinul său de lider, pecetluit, chiar dacă poza lui va mai continua o vreme să apară **purtată** de mulțime la manifestații și numele lui să nu lipsească din lista marilor protocoale. (II; 163)

553

Îmi dădui seama că încă mai țineam la el, dacă, **în ciuda** antipatiei pe care mi-o inspira starea lui **de spirit**, continuam să beau bere acolo în loc să mă ridic și să plec. (II; 163)

554

Primul lucru pe care mi l-a făcut, de neiertat, începu Micu, a fost să lovească în idealul meu, care nu e numai al meu, că trebuie să schimbăm în adânc natura umană și să trecem de la relațiile **pe bază de conflict**, de luptă **între indivizi**, **la relații** de colaborare, visul umanității. Asta nu înseamnă că vom putea să suprimăm inegalitatea dintre indivizi, unul, de pildă, e idiot din naștere și dacă spune o prostie care are consecințe sociale, noi trebuie să ne astupăm urechile. (II; 164)

555

În loc să înghită și să se corecteze, uită că avem idealuri comune și abuzează de puterea pe care o deține în numele lor și mă amenință cu închisoarea... (II; 164)

556

Faptul că nu există nici **unul** ține de intuiția colectivă, care îți șoptește că dacă vei fi primul, nu va urma al doilea, al treilea, ețetera, și vei rămâne singurul. (II; 166)

557

Rămăsei stupefiat **pomenindu-mă** că îi dădeam **dreptate**, deși simțeam în forul meu interior că nu avea. (II; 166)

Scanned with OKEN Scanner

___558

Nu pot să presupun că adeziunea maselor e totală, asta ar fi imposibil, și nu pot să presupun că ești singurul care n-ai fi acceptat să fii umilit. (II; 166)

_____559

Când ai fost tu arestat, nu s-au cumulat în conștiința mea fapte care să-mi dovedească mie **însumi** că ai fi nevinovat, ci dimpotrivă, că ești în mod obiectiv vinovat, adică **fără voia ta**, în sensul că în mod conștient ai fi săvârșit vreo acțiune contrarevoluționară, fiindcă te cunoșteam că ești un om cinstit. (II; 167)

_____560

În această perioadă de tranziție, liberalismul tău, **deși subiectiv**, nu a făcut din tine un anticomunist, (sunt eu martor în acest sens), în mod obiectiv te-a plasat în categoria reacționarilor, fie că ai vrut, fie că n-ai vrut, și eu știu că n-ai vrut, și dacă aș fi fost chemat la procesul tău aș fi depus **mărturie**, de care, **de altfel** nu s-ar fi ținut **seama**, că ești nevinovat: am și depus, am fost chemat să dau o declarație și am dat-o exact în acest sens, fiindcă fără să știu ce e în dosarul tău eram convins că n-ai făcut nimic. (II; 167)

_____561

L-am convins să riște și să facă un referat care să nu țină seama **de ce** concepție despre lume reiese din ele. (II; 167-168)

_____562

Și, deși tu ai fost acolo, și afli acum ce se gândea afară, continui să faci supoziția că dacă l-ați fi înfruntat mai departe pe I.C. acțiunea aceasta a mea ar fi avut vreun **ecou**. (II; 168)

_____563

Degeaba sunteți voi precauți, dacă **va fi** să iasă un număr **câștigător**, nici măcar nu se va ține seama că ești vinovat. (II; 168)

_____564

Voi **o** să picați (dacă **o** să picați) **în cu totul altceva**, ce-**o** fi atunci nu se poate prevedea, surpriza va fi, când te vei trezi acolo, totală. (II; 168-169)

_____565

Dar mă oprii **citind** pe chipul lui Ion Micu iritarea lui obișnuită când nu sesiza un sens și înțelesei că spusele mele îi păreau **a fi** ale unuia care crede că, dacă a pățit el ceva, **or** să pățească și ceilalți, deci o simplă obsesie de om **marcat** de o anumită **experiență** prin care trecuse și îi amenința și pe alții că vor păți la fel. (II; 169)

Scanned with OKEN Scanner

566

Credea **sincer** că dacă ar fi fost arestat, ar fi fost condamnat exact **pentru ce** făcuse, adică pentru **luarea în deriziune** a poeziei și poeților care... în timp ce eu eram convins că s-ar fi trezit **acuzat** de cu totul altceva... (II; 169)

567

„**Ceea ce** nu înțeleg unii, zise el **ca și când** n-ar fi auzit ce-i spusesem, e că în epoca noastră tragicul nu mai e **cu putință** și că, astfel, tragedia e mai mare, pentru că s-a degradat și, **odată cu ea**, noi înșine." (II; 169)

568

Nu se uita nimeni la el că trăgea să moară, **un așa zis medic dădu din umeri**, nu avea paturi de spital să-l scoată din celulă, îl părăsi acolo, să moară sau să trăiască – un legionar mai puțin **întrucât** putea asta să intereseze pe cineva? (II; 170)

569

Visul lui era să fie eliberat și să fie numit șef la un institut pe care el l-ar crea și l-ar îmbogăți cu aceste comori **imprimându**-le pe plăci, căci suferea că o să treacă timpul (clătina mereu din cap și ofta), nimeni, spunea, n-avea să le imprime și se vor pierde. (II; 170)

570

Folcloristul îi pândea chipul, să-l audă **vorbind**, fiindcă asta ar fi însemnat că omul lui scăpase din ghearele morții, că, adică, mergea **hotărât spre vindecare** și că stăruințele lui nu fuseseră zadarnice. (II; 171)

571

Deci totul a existat, gîndii **continuîndu-mi** plimbarea, a existat și Matilda, și mai ales există o fetiță **numită Silvia, pe care** va trebui să o părăsesc, să n-o mai văd **decât din când în când**, și încă asta va depinde de Matilda, care dacă ea va socoti că „am eșuat" n-**o** voi mai vedea-**o** deloc și numele meu nu se va mai pronunța în fața ei. (II; 172-173)

572

Simțeam **pentru întîia oară** suflul rece al singurătății iremediabile și aveam revelația că eram **departe de a semăna**, Matilda și cu mine, cu Acojocăriței și muierea lui, la aceia spectacolul pe care **și-l** dădeau **lor** înșile și vecinilor era o comedie cu care **poate** se distrau, în timp ce peste noi, dincolo de cuvintele care se spuneau, **oricât de grele**, se deschidea **tot mai mult**, ca în basme, **borta** vânturilor negre ale nenorocirii. (II; 174)

573

Aveam **nevoie** de ea, să apucăm amândoi mai departe de otgonul de ură care ne

Scanned with OKEN Scanner

lega și să tragem de el cu toate puterile până îl vom rupe. Fiindcă simțeam că altfel **n-o pot părăsi**, deși ieri mi se păruse că eram liber. (II; 177)

574

Știam **ce** înseamnă să nu mai iubești, asta mi se păruse dintotdeauna simplu și **firesc**, să-i spui cuiva sau să ți se spună: nu **te mai** iubesc. (II; 177)

575

Mi se strângea însă inima și mă întrebam dacă nu se și scindase când vedeam, la întoarcere, cum privirea ei **atrasă de prezența** mamei nu mă mai vedea... (II; 181-182)

576

Gata, nu mai era a mea, intrase și ea în această lume care dădea senzația că zbori și te va duce departe într-o călătorie miraculoasă și fără sfârșit, când de fapt ea te întorcea în fiecare clipă înapoi în cerc, mereu înapoi în jurul axei lui, stătea pe loc, deși **punea totul în mișcare** și în curând totul se va opri. (II; 183)

577

Uneori se prefăcea că vrea să muște pe copii și își pleca lungul lui cap **într-o parte**, prins în inima lui de cal de o ciudată efuziune pentru mogâldețele acelea **din jur**, care de când trăia el nu mai creșteau **de loc**... (II; 183)

578

Se vedea că e un dulău nerod, care nu reușise și el să se lipească de-un stăpân, pesemne nimeni nu-i găsise vreo calitate și toată lumea îl gonise, și atunci se resemnase să trăiască pe străzi, dar având aerul că dacă nu e **al nimănui**, e **al tuturor**... (II; 185)

579

El își îndoi trupul spre o formă de covrig, chiar a îndoială, și își lăsă capul în jos parcă **spunând**: „Nu e sigur că dacă vin n-o să-mi dai **un picior**, așa că mai bine aștept, dacă vrei vino tu la mine, deși nici atunci nu știu dacă sunt ferit **de cine știe ce surpriză**". Încât, apropiindu-ne de el, se îndepărtă, **păstrând** o distanță și **umilit de propria-i lașitate** ne așteptă, pentru **ca apoi** din nou să se retragă. (II; 185)

580

Intrarăm în marea librărie centrală în care nu răsfoii **nici o carte**, mă uitam doar pe deasupra, în timp ce Silvia, care nu ajungea nici cu capul până la ele, se agățase cu mâinile de marginea mesei, curioasă să vadă ce era acolo sus pe mesele lungi. (II; 185)

581

Desigur, fiindcă nu puteam să-mi închipui că i-ar fi plăcut acești ilari continuatori ai

Scanned with OKEN Scanner

lui Slavici și Rebreanu, dar asta numai pentru că eu îl cunoșteam, ce trebuiau să creadă însă cititorii care nu știau că redactorul șef al acestei publicații e un om atât de subtil încât publica aceste texte ca să-i înveselească? (II; 189)

582

Nu, n-aveam **chef** să învăț formele de simulare și disimulare a gândirii ca să-mi creez iluzia că rămâneam liber când hotăram publicarea unor texte de **a căror** stupiditate eram conștient. (II; 190)

583

Mă uitai la ea cum se așează pe un scaun alături de mine **cu aerul** că n-are **nimic de spus**, deși nu numai glasul, ci și mișcările ei, **mimând** o discretă nepăsare afectată, arătau că părăsise joaca cu un anumit gând... (II; 190)

584

Nu eram pregătit să-i fac față, fusesem fericit în această săptămână cât lipsise, îmi aminteam că totuși gândul la caietele mele, chiar dacă nu resuscitase în conștiința mea stinsele elanuri **de altă dată**, o mișcare a inerției tot se produsese, o vagă curiozitate de a le răsfoi, deși presimțeam că în clipa când aș face-o o greutate **ca de plumb** îmi va apăsa mîinile. (II; 192)

585

„A fost **o mare dragoste**, **Matilda**, pe care după căsătorie, așI putea spune că chiar din primele zile când am venit la tine în casă, ai început s-o sapi **cu îndârjire** la rădăcină și s-o distrugi.“ (II; 197)

586

Acum însă nu mă mai interesa, și nepăsarea îmi dădea o **astfel de** jubilație, încât răsturnai cu o altă lovitură de picior și fotoliul în care mă așezasem atâția ani, **martor al atâtor scene** din care ieșisem totdeauna micșorat în proprii mei ochi, și **acceptând** mereu și mereu această micșorare, **tot sperând** că visul meu de fericire poate **fi apărat**. (II; 197)

587

„Bine, Matilda, continuai, văd că nu vrei să vorbești, **călătorie sprâncenată**, (și mă apropiai din nou de ea, îi luai mâna și **i-o** sărutai, ea și-o retrase ca și când i-ar fi atins-**o o** viperă, căci **o** bruscă repulsie îi apăruse pe chip), ai **grijă** de fetiță și vezi să nu ajungă acolo în noua ta familie **o** biată făptură vitregă, fiindcă n-**o** să fie bine, te avertizez, oricât de mare e știabul cu care ne-ai trădat, pe mine și pe ea, încă înainte ca ea să se fi născut...“ (II; 197-198)

588

Cât despre ultimele lui cuvinte, atât de umane, bineînțeles că știam că în acele

Scanned with OKEN Scanner

clipe erau sincere, da, în acele clipe, desigur, își adusese aminte că e om, dar **pe urmă**, dacă l-aș fi cruțat, ar fi uitat de această fulgerătoare iluminare a conștiinței lui nici măcar abrutizate, ci rele **din naștere, din firea** lui infamă, și nu m-ar fi cruțat el pe mine, cu atât mai mult cu cât n-o făcuse înainte, când eu, ca om, nu-i făcusem nici un rău, dar el avusese revelația lui acolo, la gura sobei, **cu vătraiul în mână**, că tocmai ca om eu trebuie să fiu curățat... (II; 200)

589

Interese superioare însă ar trebui să ne împiedice să transformăm un lucru atât de simplu (și ce e mai simplu decât să te desparți **de cineva** dacă înțelegerea nu mai e posibilă?) **într-o ruptură** totală și definitivă **luând** în stăpânire o a treia ființă, **un copil**, care s-a născut într-o lume în care acest copil trebuia să aibă în preajma lui **pe cei care** l-au făcut. (II; 201)

590

Pusese cu sarcasm cuvântul enigma între ghilimele, **vrând** parcă să spună că nu există **nici o enigmă** și nu dădea, după cum nu dăduse nici până atunci, nici un ban pe gândirea mea, incapabilă să înțeleagă în mod firesc **ceea ce** e atât de firesc... (II; 201-202)

591

În loc să pleci, cum ar fi făcut orice om normal și civilizat, te-ai așezat și ai început să asculți **cu o plăcere** sadică. (II; 202)

592

Ți-am spus atunci că Petrică a dat de scrisorile tale, ca să te determin să nu-mi mai scrii, continuă ea, mai ți-aduci aminte? Că a venit acasă **în lipsa** mea, a scotocit **peste tot** și le-a găsit. Ei, află că nu le-a găsit el, eu i le-am dat, dacă vrei să știi, să le citească și să vadă **ce fel de om ești**, ce fel de prieten avea, că murea **după tine de admirație**. (II; 203)

593

„Și acum mă întreb cum am putut suporta atâtea josnicii, continuă ea **cu o expresie** iluminată (se vedea că nu-și încăpea în piele **de mândrie** că în sfârșit redevenise ea însăși), ar fi trebuit să-ți dau **pașaportul chiar de atunci**, când în fața lui Petrică **sfâșiat de durere** ai încercat să te urci pe mine." (II; 204)

594

Ăsta e bărbat, care îmi spune că o să-mi pună copilul **pe băț** chiar în clipa când soția lui îl anunță că va fi tată și o să-l arunce într-o prăpastie? (II; 206)

595

Nici eu n-o să mă apuc acum să-ți spun că între mintea ta și a unei măgărițe nu e nici o deosebire. **Una** că nu te-aș putea convinge, **al doilea** că nu sunt nici eu de fapt

Scanned with OKEN Scanner

convins, deși am avut multă vreme senzația asta netă, care separă un om de un animal, când ne aflăm în preajma lui: vezi că are ochi, are gură cu care mănâncă ca și un om cu care te înțelegi, se dă la **o parte** când îi spui să se dea, muncește când îl pui la ham și totuși simți tot timpul că între tine și el e un zid, un gol **de netrecut**, în ciuda comuniunii cu el a unui sentiment care nu se desminte, că suntem amândoi ființe vii, care ne ajutăm **unul pe altul** în această viață și într-o zi vom avea aceeași soartă, adică vom muri. (II; 206-207)

596

Când nu mai iubești, poate să apară și această repulsie, această greață pentru un om care nu-ți mai place, dar asta nu înseamnă că a existat întotdeauna. (II; 207)

597

Cine se înșeală **atât** de grosolan **atâta** vreme n-are șanse să-i apară convingerea că nu va cădea într-o murdărie și mai mare. (II; 207)

598

Nu-ți spun ce-așI fi putut **gândi** eu în clipele acelea, ce-mi sugera acel surâs, pe care îl mai văzusem odată, pe vremuri, fiindcă eu nu mă iau **după semne de-astea**, care ne pot înșela, cum s-a întâmplat atunci, în acea noapte nefericită când te-am lovit... (II; 208)

599

Suntem însă făcuți să nu putem **concepe** în noi înșine că am putea **muri**, să simțim adică, nu doar să gândim, că murim în minutul acela, că totul s-a sfârșit, fiindcă altfel știm prea bine că într-o bună zi va trebui să pierim. (II; 212)

600

Extincția vieții (căci moartea nu există) trebuie să se petreacă simplu, undeva într-o pădure, la marginea unei ape, într-un ultim somn care să te facă să visezi, în timp ce auzi încă foșnetul etern al copacilor și susurul undelor, și să dorești că trebuie să te trezești, da, **de îndată**, să te îmbraci și... fiindcă te așteaptă... minunata ei tâmplă dezvelită sub pieptănătură, surâsul ei care... despre ce tâmplă și despre ce surâs era vorba...? (II; 213-214)

601

Spune-i, Puiule, să audă ce gândești tu despre el, să culeagă roadele, poate se face bine și o să-i treacă prin cap să vină să te vadă, să-ți aducă și el ție o jucărie **de pomul de Crăciun**. (II; 219)

602

Dacă e la epiglotă, **cum** e **cazul** dumneavoastră, chestiunea pare dramatică, dar nu trebuie s-o luați **în tragic**, s-ar putea să aveți o carență a unor vitamine **din pricina** anilor pe care i-ați petrecut pe unde ați fost. (II; 220)

Scanned with OKEN Scanner

___603

Se putea și asta, gândii, nimeni nu poate să știe dacă până să ajungă aici, n-o pornise demult, dar el, **desigur**, îmi spunea că nu, și eu n-aveam cum să știu cum sunt acele „alte simptome". (II; 221)

_____604

Se ridică și ieși fără să se uite înapoi, deși o însoții **câtva** timp pe lungul culoar cu o mică speranță că s-ar putea opri și să aflu... (II; 223)

_____605

Cât despre bătrânul zimbru se poate spune că ochiul lui vulturesc, „al unei rase necunoscute", nici nu le zărise și chiar dacă privirea sa se oprise o clipă asupra lor, nici măcar o clipă nu se întrebase **cine** sunt, cu toate că în timpul unor festivități și recepții cu protocol restrâns desigur că avusese prilejul chiar să schimbe câteva cuvinte cu ele. (II; 230-231)

_____606

Credeam că n-o să ne ajute, nu speram să vorbească, nici nu vedeam cum ar putea el să se amestece el **în țele** încurcate ale acestor contemporani ai scrisului **de care** el fugise **încă** din anii de ucenicie. (II; 231)

_____607

Experimentat în ședințe, **având** oamenii lui printre noi, el știa că aceștia nu vor întârzia să recționeze, făcuse o greșeală că încercase „să bage pumnul în gură" vorbitorilor, când în mod firesc scriitorii înșiși își vor băga pumnul **în gură unii altora**. (II; 232)

_____608

Păi nu era bine dacă un scriitor afirma acest lucru, fiindcă mulți din vechile generații se abțineau să publice și când unul dintre ei era **câștigat**, victoria nu era mică și aveau grijă de el... (II; 232)

_____609

Am vrut să-i răspund că individul abuziv va cădea, și el știe asta, și nu va îndrăzni să ne sfideze **aducându-l în fruntea noastră** pe Amăicălițului, dar mi-am dat seama că nu era necesar, știa și el că **trogloditul** nu era potrivit într-un astfel de post care cerea alte calități **decât agresivitatea și violența**. (II; 234)

_____610

Ea nu poate să susțină că un scriitor poate **fi împiedicat de cineva** să scrie, dar nici să vadă că un secretar general promovează nulități, umple presa cu numele lor și ni-i dă **drept exemplu**. (II; 235)

Scanned with OKEN Scanner

611

Nu numai articolele le-am întrerupt, răspunse scriitorul **cu o bruscă schimbare** de ton din care înțelesei că se va lăsa acum **dus de marea** sa fantezie a recriminării piezișe, pe care doar puțini i-o cunoșteau, că nu va mai vorbi **cu limbajul** rațiunii și al logicii, **știind** bine că în anumite împrejurări nimic nu era mai elocvent și neliniștitor decât s-o iei razna, să devii incontrolabil și imprevizibil, **simulând** în același timp exasperarea, **dealtfel** existentă în forul său interior, căci la vârsta lui și **atât de celebru**, după ce aderase prin 46 la P.C.R. părăsind Partidul Național Țărănesc și **înjurându**-l îndelung în presă, se pomenise **îndepărtat și izolat**, **gata** să fie exclus din partid, da, nu numai articolele le-am întrerupt, ci și pagina din noul meu roman a rămas **albă**, roman dedicat luptei ilegale a comuniștilor... (II; 237)

612

Nu sunt un **astfel de** scriitor, deși unii sugerează că aș fi, nu chiar criminal, deși **a-ți ponegri** neamul e și asta o crimă, o trădare de patrie dintre cele mai ignobile, căci patria e mama noastră a tuturor, pe pământul ei am deschis ochii, pe mirișțile ei am auzit ciocârlia, în ogrăzile ei am văzut răsăritul soarelui și am auzit minunatul fluierat al graurului... (II; 241)

613

Dar el o întinse, sau **cel puțin** așa mi se părea mie, fiindcă îl cunoșteam de cinci ani, o întinse după o teorie a lui că trebuie s-o întinzi chiar până pleznește și în clipa când pleznește să-i dai **drumul** din mână și să zboare celui pe care îl vizezi pe lângă urechi, să-i vâjâie pe lângă tâmple, și imediat să-ți alegi altă coardă, să ai mai multe și s-o iei de la cap... (II; 241)

614

Când luă cuvântul **cel care** ceruse să-i fie asigurate **lemnele** și un kilogram de carne pe zi, el îl apără pe secretarul general al Uniunii, lucru care mă scârbi pe mine **de astă dată**, deși îl prețuiam, era și el un mare scriitor, avea **într-adevăr** nevoie de lemne și de carne, avea și doi copii, dar... (II; 243)

615

Înseamnă că nu e un poet, ci **cu totul altceva**, nu ne interesează **ce**, într-o societate nouă apar psihologii bizare și **atât de neverosimile** încât generațiile viitoare vor ridica din umeri dacă se va găsi **cineva** să le descrie. (II; 248)

616

Într-o **astfel de** ședință te pomenești că spui ceea ce n-ai dorit să spui și, dimpotrivă, te apucă o amnezie și uiți să vorbești despre lucruri care te-au indignat **atâta** vreme și plănuiai să le dai **la iveală**. (II; 249)

617

Mă întrebai dacă n-ar trebui să ies o zi din spital să mă duc la înmormântarea lui, dar

Scanned with OKEN Scanner

găsii în forul meu interior o împotrivire; îi purtam **pică** pentru refuzul său net și agresiv **de a se împăca cu mine**, când îi telefonasem, **la îndemnul** Matildei, și întrebasem dacă n-ar vrea să ne întâlnim ca odinioară și să redevenim **prieteni**. (II; 259)

618

Era adevărat că nu-mi era gândul la el și, desigur, nici telefonul meu nu-i sugerase **cine știe ce** afecțiune, dar poate că această afecțiune n-ar fi lipsit dacă așI fi surprins în vocea lui **o cât de vagă tresărire**. (II; 259)

619

Avea **aerul** omului mărginit dar sublim, care nu înțelege **cum** cineva, fiindcă a răgușit, crede că n-o să moară, cu toate că văzuse cum un om, fiul său, **deși nevinovat**, trebuise să ispășească o grea pedeapsă. (II; 260)

620

Asta mă făcuse să înțeleg că nu credea în propria-**i** moarte și că dacă totuși s-ar fi întâmplat, n-ar fi cerut **celor vii** să creadă în ea, ci să-și vadă **dracului** de viața lor, **în timp ce** el și-ar fi văzut de mcartea **lui**, cu care **singur** avea răfuieli **de încheiat**... (II; 261)

621

Le vezi cum vin la biserică la bătrânețe și se mocăie **în fața Sfintei Fecioare** să le ierte pentru toată viața lor când **nu le păsa** că o să vină și ceasul căinței. (II; 262)

622

Fiecare să-**și** vadă de el, că vine la patul lui de moarte dracul **și**-l ia în furcă, sau vine un înger și-l duce în Rai, pentru el e **totuna**, **de murit** tot moare, mortul de la groapă nu se mai întoarce. (II; 263)

623

„Al doilea, continuai eu **neturburat**, ție nu ți s-a întâmplat să mergi așa pe stradă și să vezi un om **pe care** să ți se pară că l-ai mai cunoscut, **ăhă**, așa cândva, în altă viață?“ (II; 264)

624

Nu mă simțem bine **cu ele** în casă și nu aveam sentimentul net că reprezentau o valoare în sine, ca să-mi pară rău că trebuia să le distrug... (II; 265)

625

Înțelesei din aceste confidențe că acest om mă va angaja, fiindcă nu ții pe cineva **să** asiste la durerea ta **de cap** și la preocupările tale de director al unei mari uzine, **ca pe urmă să**-l lași să plece **așa cum** a venit. (II; 267)

Scanned with OKEN Scanner

626

Lăsai această întrebare **fără răspuns. Stăpânit** de mulțumirea pe care o simțeam atunci, în prezent: **nu numai că** îmi făcusem norma, deși pierdusem aproape două ore **așteptând** să vină maistrul să-mi spună dacă puteam sau nu să lucrez la o mașină oarbă, dar îmi rămăsese **chiar** o oră, timp pe care îl petrecusem lângă strungul celui care mă calificase, cu care discutasem dacă **nu s-ar putea monta** în panoul meu alte beculețe decât cele originale **de 25 de wați**. (II; 274)

627

El avea, **desigur**, o mașină și un șofer, *foarte bine*, dar ar fi trebuit **totuși** să se ocupe **puțin** și **de autobuzele** noastre, gândii eu pe drum când simții că sunt obosit și că mi-e **foame**... (II; 276)

628

Trebuia să fac un efort **de cel puțin câteva clipe** și să-mi spun că e normal ca el să gândească astfel, că, adică, avea **dreptate**, în lumea simplă nu se judecă niciodată cauzele, sau **în orice caz** nu se ține prea mult timp **seama** de ele, ci numai **efectele**, iar biciuirea **la care** ești supus trebuie să o accepți ca pe un stimulent și nu ca pe o umilire. Mai târziu, dacă vei reuși să reintri pe spirala pe care n-ai știut să te menții, trebuie să mulțumești acestei lumi simple că n-ai fost cruțat. (II; 277)

629

Nu sunteți **în stare** să-i spuneți lui Bularca **în ce** condiții plecați zilnic de la uzină și mă judecați pe mine că am fost arestat, ca și când eu aș fi dorit să fiu închis și trimis la ocnă și nu m-ar fi arestat și închis **tot ai voștri, muncitori ajunși securiști**. (II; 279)

630

Dar **și** eu gândii că acest om, dacă mai stăteam lângă el, ar fi fost o **veșnică** buturugă neagră de care m-aș fi împiedicat **cu surprindere ori de câte ori** aș fi intrat în casă. (II; 281)

631

„Nu fi prost, zise ea **ferindu-se cu o tandrețe** care acum, în celula mea, îmi apasă inima, dacă vrei să știi, atunci te iubeam **cel** mai mult, fiindcă simțeam că ești **plin de viață** și simțeam că n-o să sufăr **de grijă** că n-o să te descurci..." (II; 283)

632

Nu-i căina nimeni, nu era timp acolo să-ți amintești că murise un om și că dacă te abrutizai **până într-atât încât nu numai că nu**-ți mai păsa când unul pierise, dar chiar te bucurai că ai scăpat de el și de avântul lui scabros, nici viața ta de om viu nu mai valora **mare lucru**. (II; 287)

Scanned with OKEN Scanner

___633

Descurcă-te și n-o să mă opun dacă uzina trebuie să-ți plătească nu **o mie** de lei, ci **douăzeci**. (II; 290)

_____634

Când m-am uitat la copil, senzația de realitate, atât de puternică în noi chiar când privim un mort și ne cutremurăm, dar nu ne pierdem firea **gândind** că acel mort e un om și deci și noi o să zăcem astfel într-o zi **fără viață**, această divină senzație că suntem vii și că restul nu ne privește s-a tulburat în mine **atât de tare**, încât înspăimântat am ieșit imediat afară și am plecat: copilul Sibilei era acel monstru pe care îl credeam **o emanație** a ființei mele, a creierului meu rătăcit în tenebrele somnului. (II; 293)

_____635

Tata a vorbit **în numele lui**, orice tată își dorește ca fiul său să ocupe un post mai bun, intenția mea, și v-o spun fiindcă văd că ați fost sincer cu mine, este să mă întorc, când se va considera că este nevoie de mine, la Universitate, pentru care am fost pregătit. (II; 299)

_____636

Aveam sau n-aveam noi, filozofii, ceea ce întrebase el, puteam să avem, unii da, alții nu, unii mai puțin, alții mai mult, ca toți oamenii, dar în mod aproape sigur el nu se prea putea **lăuda** că are **din plin**. (II; 300)

_____637

Nouă ne-ar conveni, fiindcă ar mai veni și ea pe-aici și i-ar plăcea să-**și** vadă mobilele așa cum le-a lăsat, e un copil care se atașează **de lucruri** și ar fi bine să-i satisfacem această dorință... (II; 303)

_____638

„Dar nu mă simt **jignită**", răspunse ea **atât de jignită** încât se făcu **palidă** și o mare tristețe i se așternu pe chipul ei care exprima o **atât de vie** sensibilitate încât cerea **parcă** o protecție perpetuă care îi imprimase nu numai în privire, ci și în mișcări o veșnică suferință și timiditate. (II; 308)

_____639

O, dacă ar fi să-l credem pe filozoful român, numai rața nu ratează, un om, adică, **oricine** ar fi el, are totdeauna **ceva de ratat**, totdeauna descoperă că a vrut ceva, chiar fără să știe precis ce anume, i-o spun alții **la urmă** când nu mai e **nimic de făcut**, chiar dacă el ar dori să nu știe. (II; 312)

_____640

Dar negustorul începu să afle, deși nu dorea, fiindcă faptele **chiar dacă** nu venim noi spre ele, vin ele spre noi, că trecutul Ninetei, **așa și pe dincolo**, o istorie care

Scanned with OKEN Scanner

durează **de totdeauna** și va dura, adică lipsa de linie dreaptă în fața majorității oamenilor, cu alte cuvinte căderi, erori prelungite, schimbarea bruscă de bară care naște nesiguranța, imprevizibilul, neliniștea... (II; 313)

641

„Dar nu e timpul trecut, Nineta", îi șoptii **gândind că dacă** o lăsam prea mult pe panta lamentărilor, nu se va mai apropia de acel timp de odinioară, singurul în care ne puteam refugia și **iubi**, ci, dimpotrivă, se va îndepărta **tot mai mult** și de acel timp și **de mine**. (II; 314)

642

Da, **după**, va putea să se lamenteze în voie, mai gândii și începui să o mângâi pe chipul ei în care privirea îi juca **rătăcită**, ca și când ar fi fost surprinsă, uluită, că **după atâția ani** și **după ce** eu însumi trecusem prin atâtea, n-o uitasem și mai aveam pentru ea **atâta** tandrețe, deși experiența ar fi trebuit să-i spună că semănam în acele clipe cu flăcăul **de la țară** care **copleșit de dorință** îi spune fetei că **o s-o** ia de nevastă, numai s-o înduplece, sau în orice caz s-o amețească, și să-i înmoaie genunchii prea strânși. (II; 314-315)

643

„Da, murmură și ea, ar fi atât de bine... Pentru că, să știi, și eu te-am iubit pe tine și te mai iubesc și acum, nu-mi vine să cred că **nu te-am putut uita**, dar să știi că te-am părăsit tocmai fiindcă simțeam că ne pândește o mare primejdie dacă nu ne despărțim, ne-am fi legat prea tare și tu n-ai fi putut să-ți mai termini studiile și **din ce**-am mai fi trăit?" (II; 315-316)

644

De fapt vroiam să știu dacă era adevărat ceea ce auzisem despre ea de la teologul Asanache și ceea ce aflasem eu însumi când o căutasem la acea revistă literară, unde fusese angajată „să îmbunătățească compoziția socială a redacției", cum îmi spusese **cu un surâs** cinic un tip **de-acolo**, și că nu mai lucrase la acea revistă. (II; 318)

645

Mai rău îmi face. Sunt **așa de frumoși** și m-aș pune în patru labe în fața tatălui lor să mă întorc acasă și să trăiesc cu ei, să am grijă de ei, să fac să șteargă din mintea lor și **din a mea** anii când i-am părăsit... (II; 318)

646

Am ajuns să-**mi** doresc ca tatăl **lor** să moară, s-**o** gonesc pe sora **lui** și să-**i** aduc aici... (II; 318)

647

Dar n-are **de gând** să moară, arată bine, deși are acum **șaizeci de ani**, ba chiar, **al dracului**, ai zice că a întinerit, copiii îi dau forța asta, îl pun la muncă, aleargă, se sbate, se bagă în tot felul de combinații, să câștige ceva bani, fiindcă cu leafa lui de vânzător n-ar putea să-i țină." (II; 318-319)

Scanned with OKEN Scanner

___648

Nu m-ar mira să aflu, Nineta, că și turnătoriile care ți se pun **în cârcă** sunt adevărate și că, dacă Olaru este, **prin funcția lui**, ca orice șef de cadre, foarte strâns legat **de serviciul** Securității statului, ești și tu... (II; 320)

_____649

Dar poate că ar trebui să alung această obsesie a ordinii clipelor, fiindcă, **iată**, dacă la Oraca, într-o dimineață aș fi luat din vasul lui **inocentul** fir de floare care apăruse pe biroul meu și pur și simplu l-aș fi aruncat (am avut acest impuls, dar mi s-a părut **fără sens**, de ce să arunc o floare, ce rău poate să-mi facă un boboc roșu de trandafir; acum îmi spun că puteam să-l păstrez și să alung doar sugestia lui poetică, **vinovată intruziune a mâinii** care îl pusese acolo), atunci însă s-ar mai fi putut schimba ordinea clipelor existenței mele. (II; 325)

_____650

Teama intră în mintea mea **în ebuliție** și **după câtva timp** îmi dădui **seama** că era prea vastă, nu fiindcă n-aș fi putut-o stăpâni, ci pentru că, așa cum spune Nietzsche, mi-ar fi cerut o mare încordare a spiritului, care s-ar fi transmis și cititorului și l-ar fi obosit. (II; 328)

_____651

Mi se păru firesc să consider că oamenii, deși erau oameni care gândeau ca și mine, nu erau conștienți că, de mii de ori mai mult **ca în trecut**, sunt cobai... (II; 328)

_____652

Și poate că **pentru întâia oară** în istoria cantitativă a omenirii, **eliberați de credința în Dumnezeu**, de chingile unei morale căreia i se supuneau fiindcă știința nu sfâșiase încă vălurile divine care le inspirau vina și teama, ticăloșii se simțeau **din ce în ce mai în largul lor** și domnia care li se așternea înainte, care li se prepara **sub ochii** noștri, nu era însoțită de **nici un fel de amenințare** și formele de ticăloșie începeau să apară pe pământ **drept** cele mai fascinante spectacole, expresia de jubilațiune a ticăloșiei mai puternică, mai atractivă, mai curajoasă față de moarte (eterna tragedie) decât **cea** a conștiințelor pure, tot mai rarefiate și cărora li se rânjește: ei bine, așa este, recunoaștem, sunteți puri, aveți revelațiile voastre sublime, dar rezistă ele gândului că până la urmă o să muriți într-un mod tot atât de scandalos ca și noi și lespedea mormântului va închide **odată** cu trupurile voastre și idealurile pentru care ați luptat? (II; 328-329)

_____653

După atâția ani grasul Calistrat, care fusese condamnat **la un an închisoare** pentru că violase în deplasare o curvă , îmi apărea acum **drept** un inocent, Bacaloglu un ranchiunos mai degrabă comic, iar faptul că își lăsase tatăl să cerșească afară în fața porții, după ce îi mâncase averea, îmi apărea drept una din acele istorii pe care le poți auzi într-o anumită lume, ca o parabolă, foarte adesea o invenție populară **menită**

Scanned with OKEN Scanner

să apere codul moral de dezordinea de care se simt adesea **ispitite unele vlăstare** rele **din naștere**. (II; 334)

654

A mărturisit, dom' profesor, și istoria **cu ștecărul**, nu știu cum, fiindcă sunt specialiști **la anchetă** care te fac să spui și ce n-ai făcut, **darămite** ce-ai făcut. (II; 335)

655

„Nu vă spun" râse el, ca și când mi-ar fi sugerat că ținea **atât de mult la mine**, încât nu vroia să mă lipsească de **plăcerea de a descoperi singur** ceva **extrem** de interesant. (II; 340)

656

Ca și în prima zi când ne cunoscuserăm la deratizare, famenul, palidul Pantelimonescu, strelitul, mă acapară **vorbindu-mi** ca și atunci în șoaptă și **uitându-se din când în când într-o parte** să vadă dacă nu-l auzea cineva, deși nu-mi spunea **nimic secret**... (II; 341)

657

În acest timp urmăream contorsiunile gurii lui, care nu știu de ce îmi sugera, ca și în primele clipe când îl cunoscusem, un nedefinit sentiment de repulsie, de murdărie, și o dorință **de a mă desprinde de el**, cu toate că insul îmi făcea destăinuiri care ar fi trebuit să mă acapareze. (II; 342)

658

„Dom' profesor, v-o spun, orice ființă umană dacă trebuie să moară, trebuie s-o lăsăm să moară, indiferent că e copil, adolescent sau matur. Salvarea ei încarcă omenirea **cu probleme** insolubile **prin simpla existență în plus** a unei ființe pe care natura a decis s-o înlăture, pentru ca marele furnicar uman să nu aibă **de suferit**..." (II; 342-343)

659

Care ar fi sensul condamnării lui ca să nu se poată juca, să nu poată alerga și el ca alți copii și să stea **tot timpul** în cărucior? (II; 343)

660

Dacă o să constatăm, după ce veți fi liberă, că nu vă ajunge, o să ne mai vedem și **în orice caz** nu veți mai putea să-i învățați pe copii, un model de prostie **cum** sunteți. (II; 344)

661

N-am putut s-o fac, dacă ea n-ar fi fost **de față**, aș fi făcut-o, dar dacă n-ar fi fost de față n-aș fi putut auzi răspunsul la întrebarea cu copilul și nu mi-aș fi dat seama **de ceea ce** înseamnă eroare. (II; 345)

Scanned with OKEN Scanner

662

Învăluită printr-o anumită știință de a fuma într-un nor de rotocoale de fum, se uita la mine cu acel **surâs** și acea **privire** care îți sugerează că deși cineva te vede **pentru întâia oară**, te cunoaște **de mult** și ce bucuroasă ar fi să se afle **singură cu tine, la ea** acasă sau la tine, cu o cafeluță alături, lângă o veioză potolită, care să te facă să n-o vezi că nu mai e, **desigur** o fetiță, dar nici **atât de bătrână** cum ar face-**o o** luminație *á giorno* sub care uneori și tinerii arată ridați, și să depeni **cu ea** amintiri, **dintre cele care** sporesc tandrețea sufletului, topesc asperitățile, nasc dorința unei intensități prezente a clipei, mai încărcată de voluptăți decât îmbrățișările tinerilor care nu au un trecut și nu-**i** cunosc valoarea... (II; 350)

663

Dar în loc să-i răspund **la privire** începui să mă ocup **de vecina** mea, **cea care** își pusese **în gând** să-l scape pe strelit de formidabila lui **tipesă, din pricina** căreia toate femeile păleau **în ochii** lui. (II; 350)

664

„Cioară, îi șoptii, cioară dragă, ai niște sâni minunați, ei, **de ce** te uiți așa urât la mine, da, arăți ca o cioară, nu fiindcă ești brunetă, că ai fi țigancă, ci fiindcă mie îmi plac ciorile, cum ciugulesc ele un bob de porumb nedigerat dintr-o baligă, sau păduchii din coama unui cal pe care se așează. (II; 351)

665

I-ai aruncat **o buca' de pâine** când l-ai văzut **cerșetor** la poarta lui și în loc să te apropii și tu **cu o vorbă bună** și să-i spui **tăicuțule, hai** în casă, nu mai sta tu aici să râdă lumea de noi și să chemi o femeie să-l desbrace și să-l spele și să-i facă și lui o supă grasă și fierbinte să-și mai vie în fire, tu i-ai zis, când el a spus, **bogdaproste, Costaichie**, bogdaproste, i-ai răspuns tu, să fie în c... morților. (II; 353)

666

Dar în timp ce eu mă reașezam **gâfâind** la masă, individul părea să fi uitat **cu totul de sine**, se vedea că nu mai știe ce i se întâmplă, **atât** de beat era. (II; 354)

Scanned with OKEN Scanner

667

„Bine, mă Calistrat, **așa** e **cum** spui, dar **de ce** nu recunoști tu că l-ai invitat pe dom' profesor și erai treaz când mi-ai spus că **ți-e dor** de el, și te-apuci acuma să-l jignești?" (II; 355)

668

Agresiunea mea **contra lui Calistrat** îi deranjase? Fiindcă el nu făcuse **decât să** spună cuvinte, **care** în anumite împrejurări nu mai au **nici o** importanță, **mai ales** dacă omul e beat, în timp ce eu asvârlisem cu paharul și „fetele" văzuseră sânge... (II; 356)

669

Paharul care **i** se făcuse **țăndări** în frunte era însă foarte concret, un ciob i-ar fi putut **nimeri** într-un ochi și la gândul că s-ar fi putut să rămână **individul chior**, mă înviorai și nevoia mea de violență și **vulgaritate** se potoli. (II; 357)

670

Nu e nimic apocaliptic **în ceea ce** spui tu, ba chiar s-ar putea **afirma** că e o viziune practică, gospodărească, însă grea **de un presentiment** care te apsă **la urmă** ca o piatră de moară. (II; 357-358)

671

„Nu e nimic ciudat, s-a spus și despre Schopenhauer, **cu ironie**, că în viața lui intimă nu era **de loc** pesimist și că s-a bucurat **de ea cât** a putut..." (II; 358)

672

Nu e un fenomen bun **pentru logica** noastră, fiindcă deși au trecut aproape **patruzeci de ani** de când se cunoaște comportarea stranie a luminii, numai unda ei există, **atâta timp cât** n-o privești, dar **îndată ce** un aparat de experiență îi semnalează prezența, adică o „privește", ea dispare și cum dăm de corpuscul (cele două entități ale luminii, fiind, după cum știe orice elev, unda și fotonul, care e o particulă), el nu mai există și apare iarăși unda, eveniment misterios și ilogic, care a fost numit tranziție cuantică, sau *colaps*, pus sub ecuație de Schrödinger, **după atâta timp** deci **tot** nu se știe mai mult despre acest fenomen acauzal. (II; 359)

Scanned with OKEN Scanner

673

Ciceo chiar se aiurise, multă vreme **după aceea**, deși schimbasem subiectul, o lumină de stupoare **îi** stăruia în priviri și vedeam clar că dacă ași fi continuat pe aceeași temă l-ar fi apucat **neliniștea**... (II; 360)

674

Ceea ce **mi** se părea însă incredibil **mie**, care eșuasem **cu atâtea ființe** iubite, era faptul că eroii acestei reușite erau aci de față și **nici un** gest, **nici o** umbră în priviri, nici o pândă a unui gând neexprimat nu sugerau că peste această poveste în care un judecător și o juristă se îndrăgostiseră **unul de altul, cu chipurile aplecate** într-un dosar (care conținea o semnificativă existență întârziată într-o lume la care nu se putea adapta), nu trecuse **nici o** furtună, **nici un** nor greu care să le zgâlțâie sau să le întunece senina lor iubire (deși ceva trecuse, când el își dăduse **demisia ca judecător** și începuse să practice avocatura: s-ar fi putut să n-o practice, să fie adică respins **de barou** și el știuse că o **astfel de primejdie** fusese reală). (II; 364)

675

Până și mama fusese silită, ca să-și recapete liniștea, să rupă **în floarea vârstei**, fără să se despartă, cu tatăl meu. (II; 364-365)

676

O chinuia gândul că omul de care ea se îndrăgostise o mângâia și o săruta de față cu ea pe sora ei mai mică și nimic n-o putea face să creadă că se mulțumiseră **amândoi** doar **cu aceste sărutări** a căror vinovăție era rău mascată de rudenie; și pe ea o sărutase astfel, **cu aceeași privire** aprinsă, cu aceeași jubilațiune oarbă a instinctului triumfător; nu acceptase să i se turbure pentru toată viața sufletul; mai bine nu fără el, decât să pună stăpânire pe clipele ei viermele scârbos al geloziei... de ce nu putuse redeveni senină **acceptându**-l așa cum era? pentru că presimțise ce era în ea, rumoarea din adâncuri a desordinei, o auzise în acele clipe de trădare și, desigur, se speriase... (II; 365)

677

Asta nu înseamnă că nu încercam să-i turbur, cum făcusem acum **relatându**-i lui Ciceo strania comportare a luminii **în aparatele** de experiență, fără să fiu însă inițiat, ca un fizician, **în acest fenomen.** (II; 365)

678

(...Abraham căruia îi cere să-și jertfească fiul ca să-i dovedească credința, e o istorie naivă, **de adormit** popoarele, **în realitate** n-a venit nici un înger care să oprească mâna fanaticului, copilul a fost înjunghiat și nu numai **o dată** în timpul erei noastre și fără ca această jertfă **să** folosească cuiva), dar l-am și interogat adesea și aceia dintre noi, care se credeau **cuprinși de starea de grație**, ne-au răspuns totdeauna că nu putem, **cu mintea** noastră, să pătrundem **ceea ce** e **de nepătruns.** (II; 367)

Scanned with OKEN Scanner

679

La urma urmei, părea ea să spună, totul poate fi adevărat, dar **întrucât** ne-ar schimba chestia asta destinul? (II; 367)

680

„Nu, repetă el, fiindcă și așa, în ceea ce mă privește, sunt furios **pe savanți** că m-au silit să aflu că cerul nu e mai înalt **de două-trei sute de kilometri.**“ (II; 368-369)

681

Vreau doar să spun un lucru simplu, că **aflând** că cerul **care** mi-a încântat copilăria nu mai e același, nici eu n-am mai rămas **același, în timp ce** bunica stătea și se uita la el ceasuri întregi, **fericită**. (II; 369)

682

Înainte omul era **mai mult** un aventurier **în căutarea** fericirii, astăzi a devenit un aventurier **în spirit**, vrea neapărat să afle, **cu mijloacele** științei și nu prin pură **speculație** filozofică, cine e, ca să poată **ști ce-o** să devină. (II; 370)

683

Vreau să spun, **în afara pasiunii de a cerceta**, ce ne mai place să facem? Fiindcă tocmai ascultam astăzi la radio un fel de prelegere, pe care individul o ținea **cu aerul** cel mai firesc din lume că spune ceva util și rațional: cum să ne organizăm timpul liber. Fără să-și dea seama că farmecul timpului liber tocmai în asta constă, să nu-l organizezi, fiindcă din clipa aceea a încetat să mai fie liber. **Timp liber** înseamnă să faci ce vrei, adică să dai **curs în voie** oricărei tentații, **fără sentimentul** de culpabilitate că în felul acesta îl pierzi, acel **timp**. (II; 370-371)

684

Drept să-ți spun, zisei, nu știu ce să-ți răspund, dar dacă mă pui **la ambiție** îți fac și eu, **din lemn**, un vrăjitor african **de care** poți să **te** și sperii, nu numai să **te** amuzi. (II; 372)

685

Dar dacă mă pui chiar să imit, **cu modelul** alături, un Moise de Michelangelo, îți declar că nu pot, **oricât** m-ași strădui, după cum nici o frază mozartiană, în timp ce o simfonie modernă m-ar ispiti, fiindcă sunetele ei nu exprimă nici un mister, adică **nici o coerență**... (II; 372)

686

N-aveai ce să înțelegi, fiindcă îndată ce **suflătorii** ai fi zis că voiau să închege o melodie, cum spui tu **cât de cât** coerentă, dirijorul reteza brusc și iar o luau **de la cap** cu și-su-su și fi-fi-fi. (II; 372)

Scanned with OKEN Scanner

___687

Tatăl nu era **aproape** și venea s-o vadă doar duminica, iar pe mama trebuia s-o vadă cum îi servea acelui om ceaiul, dimineața, cum se gătea apoi să plece **de-acasă** și pleca **împreună cu el cu mașina**, pentru ca la întoarcere să-i pună supă fierbinte în farfurie, să stea **de vorbă** cu el, nu mai terminau **de vorbit**. (II; 374)

_____688

Atât, nu riscam să-i spun să vie de pe acum, s-ar fi putut să n-o mai văd niciodată, căci timpul când ea ar fi ajuns la vârsta să opteze era incomensurabil, și ruptă de mine atâția ani s-ar fi înstrăinat de mine și opțiunea ei ar fi fost **cu totul** nesigură. (II; 375)

_____689

Chiar la prima mea vizită, după șase luni (fiindcă îmi era insuportabil gândul să-i mai văd vreodată chipul), o găsisem **veselă și cu priviri** care se fixau asupra mea ca odinioară, fără să se sinchisească **de bărbatul** ei care era **de față**, ca într-un joc ce reedita parcă în mod straniu situația în care ne aflam **noi doi** când ea era **măritată** cu Petrică. (II; 377)

_____690

Da, copilul nu mai era **cu totul** inocent, era clar că simțise nefirescul invitației **maică-sii** și **nu-și putuse exprima** prin cuvinte desacordul; îl exprimase însă în felul ei. (II; 378)

_____691

Știam că n-avea nimic să-mi spună și dacă avea nu acum îmi va spune, voia doar să-și dea seama pentru început dacă mai puteam **comunica**. (II; 379)

_____692

„**Întâi** că va ști, fiindcă îți ghicesc gândul: pace și armonie între noi trei, lucru imposibil, fiindcă **nu se poate uita** că acest ștab **mi**-a luat copilul, **în timp ce** știa că el mai avea doi.“ (II; 382)

_____693

„Am să repar această greșeală cum **o** să pot, **o** să **ți-o** trimit pe Silvia în vacanțe **de câte ori** vrei, și când **o** să se facă **mare nu va mai fi problema** că fetița **ți**-a fost luată. (II; 382)

_____694

Nu era o enigmă, Silvia se îndepărta de ea, fie că își descoperea tatăl, deși se spune că asta vine mai târziu, fie că o făcea de pe acum să plătească, **ghicindu**-i în mod obscur vinovăția **de a fi adus între noi** un străin. (II; 382)

Scanned with OKEN Scanner

695

Ce bizar, credeam că m-am despărțit de ea definitiv și iată că a fost suficient ca Matilda să se apropie **iar** de mine, chiar în acest fel care nu mă îndreptățea **cu nimic** să-mi fac iluzii, ca să uit **tot** ceea ce îmi făcuse și să-i sugerez, **prin declarația mea**, că voi trăi **singur**, că **oricând** se poate întoarce. (II; 383)

696

Desigur, însă în condiții ideale: să revină la starea ei **de dinaintea** căsătoriei noastre, lucru care nu mi se părea imposibil, **atât de încredințat** eram că mă iubise **cu adevărat**, **în cei doi ani**, că eu rămăsesem **aceleași** și că schimbarea ei ulterioară era inexplicabilă, străină **de ea**, nefirească, **asemenea** unei maladii misterioase **de care**, după divorțul nostru, se vindecase. (II; 383)

697

Bine, îmi spuse, o să trăiești **singur** în casă, deși eu nu cred, fiindcă nu te-ai desprins **de tot de mine** și nu poți iubi pe cineva **cu rămășițele** alteia în suflet, dar ce te împiedică să accepți propunerea mea? (II; 383)

698

Până va apărea acea societate ideală în care fiecare vom plăti prompt **pentru erorile** noastre, o să mai curgă apă pe Dunăre, acum nici măcar dacă moare unul nu e oportun să-i răscolim erorile, fiindcă asta ar duce la descoperirea altor erori și asta la altele... (II; 384)

699

Rațional ai, **adică acest Mircea**, are dreaptate, fiindcă altfel ar trebui să nu mai fie ceea ce este, asta e soarta lui, pe care și-a asumat-o și chiar dacă, să zicem, ar fi judecat și condamnat, el n-ar recunoaște că a trăit în eroare. (II; 384)

700

Mi-ar fi ușor s-o fac, dar instinctiv **mă** dau înapoi, fiindcă ar însemna, **prin înțelegerea** mea, să-mi dau girul **pentru noi erori**. (II; 385)

701

Mi-e greu să-ți spun, o să mă mai gândesc și dacă vă interesează (adică pe tine și pe Mircea) o să vă spun... (II; 385)

702

Și mie mi s-a întâmplat **de multe ori** în viață, zisei, să întâlnesc oameni care erau **la un pas de izbăvire** și mi se părea **de neînțeles de ce** nu fac pasul acela. (II; 387)

Scanned with OKEN Scanner

___703

N-aşi putea să spun **cu certitudine** că chiar aş muri **sufleteşte** dacă aş accepta să-i fac pe plac Matildei şi acestui Mircea, căruia i se pare că a întemeiat o dinastie şi n-ar vrea să figureze în arborele ei genealogic numele unui oarecare individ, **contabil de meserie, fost soţ al Alteţei-Sale Matilda** şi tată bun al principesei **Silvia.** (II; 388)

_____704

Nu spun deci că s-ar putea ca resorturile mele adânci să fie ameninţate **acceptând** să colaborez **cu aceşti snobi** bizari care au şi început să se creadă **eterni,** dar spun că rezistenţa pe care o simt e reală şi profundă. (II; 388)

_____705

De acest Mircea nu mă mir, nu e copilul lui, continuă el, deşi e **de mirare** ca un om **în toată firea** să se preteze la un astfel de joc (Ciceo avea aerul că n-a reţinut ideea mea cu snobismul acelui şef), dar Matilda, cum poate ea să-şi pună problema că Silvia s-ar simţi **înjosită** dacă ar spune la şcoală că tatăl ei este contabil? (II; 388-389)

_____706

Uite, **de pildă,** eu sunt sătulă **de oraş,** mi-ar plăcea să trăiesc la ţară, îmi plac animalele şi natura, înseamnă că sunt o orăşeancă pervertită? (II; 391)

_____707

„**Vă** arăt eu **vouă**" strigă ea şi într-adevăr auzirăm apoi palme **date** şi ţipete **mult exagerate de durere** nesinceră, fiindcă **oricât ar fi fost de îndesate,** palmele mamei demult nu mai aveau asupra lor **vreun** efect... (II; 392)

_____708

Nu se dădea **dusă** din faţa porţii, de unde înţelesei că **într-adevăr** ei nu erau acasă şi că aşi fi putut s-o fac să mă ajute să-**mi** văd fetiţa. (II; 392)

_____709

Vara asta au plecat la mare, pe mine m-au lăsat acasă **cu fetiţa,** care făcuse cu o lună înainte hepatită şi medicii au spus că analizele nu sunt încă bune şi Silviuţa n-are **voie** anul ăsta să meargă la mare. (II; 394)

_____710

Grija ta era să-i aduci aminte, zise şoferul, acuma **eu** trebuie să mă întorc **iar** la mare, că le vrea neapărat în seara asta **şi pe urmă iar să** fac un drum îndărăt, că nu vrea să mă cazeze până mâine dimineaţă, asta înseamnă că trebuie să alerg cu viteză o mie de kilometri din pricina ta! (II; 394)

Scanned with OKEN Scanner

711

La noi, te-ai măritat, ai luat un bărbat, ăla e, trebuie să te înțelegi cu el, să-l asculți, că **de-aia** e bărbat și să nu dai dosu' dacă vine și el odată acasă **cu chef** și îți trage o bătaie, **așa pe degeaba**... (II; 395)

712

Hai să vă arăt unde e, că tovarășul a discutat cu doamna că e mai bine s-o dea la școala din raion și nu la școala lor specială, e bine să cunoască **fetița copii** obișnuiți fiindcă acolo lui nu-i place, a auzit că nu prea se țin **de carte** și au prins **fel de fel de fumuri**... (II; 395)

713

Zidul pe care pot să-l pună aceste fete **de la țară** între ele și lume, când lumea asta nu e **pe placul lor**, impune respect, e un zid gros, **de netrecut**, **menit** să le apere de orice intruziune care ar putea să le ia sufletul, având o foarte coerentă **conștiință de sine** că acest suflet e singura lor avere, în timp ce alții își bat **joc** de-al lor și **de-al altora**, **într-un desmăț** nerușinat. (II; 396)

714

Venea, ca să zic așa, **cu sârg**, avea și ea o țintă, dar mergea ca o rățușcă, fără spor (când căpătase ea mersul ăsta?) și parcă nu mai crescuse de când **maică-sa** n-o mai lăsase s-o întâlnesc sau poate aceste spații mari în care eu n-o văzusem niciodată de la distanță mă făceau să descopăr **cât era ea de micuță** pe această lume în care i se dăduse **drumul**? (II; 397)

715

N-am stat mult **cu ea**, să poată Florica să răspundă dacă fetița va povesti Matildei că m-a văzut, că ea n-avea cum să mă împiedice s-o aștept la poarta școlii. (II; 398)

716

Își aduce aminte **de bunică-sa**, du-o la ea să stea acolo, că la tine nu te pricepi tu să ai grijă de un copil, nu poți s-o lași **singură** când te duci la serviciu. (II; 399)

717

Mircea zice că **la toate** le lipsește **câte** o doagă, pe lângă că sunt și hoațe și puturoase, când nu sunt și bețive, mai ales alea mai bătrâne. (II; 400)

718

Și mă lăsă să înțeleg că așI putea să-l calc în picioare dacă eu, **descoperindu-i** vreo vină spusă de ea, aș fi ispitit să-l pedepsesc: își desfăcu brațele **cu sensul** că era gata să ispășească. (II; 401)

Scanned with OKEN Scanner

719

„Ci **nu sunt ci impertinentă**!" protestă cu atâta forță și **negație** încât dacă n-ași fi văzut-o eu însumi **cât putea fi de impertinentă**, ași fi crezut-o, ba chiar ași fi fost indignat că **iată** cum e năpăstuit un copil. (II; 402)

720

Și simții o sfâșiere **la gândul** că s-ar fi putut ca aceste clipe să se repete pentru mine zilnic, dacă am fi rămas **toți trei împreună**... (II; 403)

721

Dacă te-ai hotărî, îmi spuse **în franțuzește**, ai fi la București și n-ar fi o problemă s-o vezi pe Silvia oricând ai vrea. (II; 403)

722

Nemernicule, îi spuse ea într-o zi (și nu **într-o** zi oarecare, ci **într-una** în care i se făcu prima injecție **cu morfină** și se ridică în capul oaselor triumfătoare, ca și când durerile, care îi ținuseră sufletul în chingi, **pierind**, credința că se va face bine renăștea năvalnic), ei, lasă, îi zise, că mă dau eu **jos** din pat și o să-ți plătesc **pentru toate de-o** să zici, mamă, **de ce** m-ai făcut. (II; 405)

723

Și încă animalul ăla îl tai și îl mănânci, fiindcă așa a lăsat Dumnezeu, tu n-o să fii **de folos** decât viermilor, fiindcă o să mori și tu, n-o să trăiești **cât** lumea! (II; 406)

724

Îmi trecui palma peste față și îmi reprimai plânsul care mă turburase în adâncuri, **simțind instinctiv** în măruntaiele ființei mele că dacă i-ași fi dat **drumul** nu mă aștepta o eliberare, ci **un chin fără soluție**. (II; 407)

725

Și tu suferi și acum pentru ea, bărbat **ca bradul**, când te văd că mergi cu ceafa așa, îndoită, îmi vine să te iau **la bătaie**. (II; 409)

726

Dar n-o să te duci, bine că o să mor, să nu mai văd ce-**o** să se aleagă **și de capul** tău! (II; 411)

727

Nu zic de el, care a luat umilința mea **drept prostie** și în loc să înțeleagă, să sufere și să se întoarcă la mine, a așteptat **ce**-a așteptat și **pe urmă** s-a înhăitat **cu alta**. (II; 412)

Scanned with OKEN Scanner

728

Atunci prindea **curaj** și credea că o să-l iert ca și când sufletul meu ar fi fost de ceară să se topească numai pentru că **mi**-era **și mie dor** de el. (II; 412)

729

Eu nu eram ca asta **din spate**, să mă las **târnuită**, să dau **și** eu **și** să mai cred că asta era **trai**. (II; 412)

730

Da, știu că nu putea, dar nici măcar nu i-a trecut vreodată **prin cap** că așa ar fi trebuit să facă, să-și plece și el puțin fruntea și.eu să înțeleg că **își** cere iertare, nu să-l aud că zice! (II; 412)

731

Cum să-i spun astăzi că nu chemasem pe nimeni, când descopeream că ea crezuse **tot timpul** că am petrecut și am chefuit numai **cu rudele** ei? (II; 415)

732

Nu, n-are nici **un** rost, răspunsese și ea, fără să-mi dau **seama** că rudele ei sărbătoriseră **de două ori** evenimentul, în timp **ce** mama îl așteptase și n-o chemase nimeni și nici măcar n-avusesem grijă s-o avertizez și să-i explic. (II; 415-416)

733

„Da, mamă, da, mamă, murmuram, suntem niște sălbatici, suntem vinovați **față de tine**! Dar și tu ești, fiindcă ne-ai lăsat să credem că nu ai tu nevoie de toate astea!" „N-am avut și nici acum n-am, florile mele o să crească singure pe mormânt", îmi răspunsese ea **cu un glas** răgușit **de astă dată de ceva** care era și ură și disperare neagră și singurătate care n-o consola, **în timp ce** eu gândeam că mica noastră grădină era totdeauna plină **de flori** și **de aceea** nu-mi trecuse **prin cap** vreodată să mă duc la florărie și să-i aduc un buchet de ziua ei... (II; 416)

734

Repeta asta pe toate tonurile, **spunând** că o chinuiesc și n-o las să moară, fiindcă n-o să moară până nu mă duc, dar niciodată **cu un glas** din care să înțeleg **ce rost** avea acest **dus**. (II; 417)

735

Era rece, disprețuitoare, plină **de ranchiună** (care mi se transmitea și mie), vanitoasă, plină de trufie, toată gama de sentimente care pot hărțui pe cineva, **fără ieșire**, și pe care niciodată cât trăise nu le exprimase ca soție (să-l facă pe bărbat să ridice brațele și să-**și** ia lumea **în cap**) și nici ca mamă să stârnească în copii aceeași reacție exasperată. (II; 417)

Scanned with OKEN Scanner

___736

Se îmbrăcase într-un taior negru, bine croit, și își făcuse un coc sever, care în loc s-o îmbătrânească, dădea chipului ei **o atât de firească** distincție încât tresării cu putere când o văzui de-aproape, ca totdeauna în fața unei întâlniri de șoc cu o frumoasă figură, **venită** parcă de pe altă lume. (II; 417-418)

_____737

Nu cumva **își** omorâse **și** copilul? Nu trebuia **pentru asta** să-l arunce într-o copcă pe un râu înghețat, ca Margareta din Faust, ci era suficient să-i facă o baie și să-l uite pe niște cârpe ude, cum făcuse **una** din cartier. (II; 418)

_____738

Dar intuise că chipul mamei, care nu **mai** arăta **cum** îl știam toți și trebuise să îndure **chiar** ea această sluțire, mă înspăimântase... (II; 419)

_____739

Mă chinuia **mai ales** gândul că nu fusesem lângă ea în ultimele clipe și că nu reușisem să-i spun **cât de mult** însemnase **ea pentru mine** și că nu se trudise zadarnic să facă din bărbatul ei **un om**... (II; 420)

_____740

Și desigur nu m-ar fi alungat dacă pudoarea n-ar fi împiedicat-o să mă știe **alături** când puterile o părăsiseră și n-o mai țineau picioarele să se dea **jos** din pat. (II; 420)

_____741

Mă întorsesem la birou, fiindcă fusesem cu o zi înainte **căutat** acasă și **amenințat** să dau **drumul la bilanțul** întrerupt acum zece zile, dacă nu vroiam să **mi** se desfacă contractul de muncă. (II; 420)

_____742

Ceva m-a speriat **din glasul** ei, m-am zăpăcit, nu știam ce să mai fac, **pe urmă mi**-am zis eu să alerg să vină rudele. Au venit imediat, am trimis un copil **de pe stradă** care a luat-**o la goană**... (II; 421)

_____743

Nu mai era așa cum mi se păruse când urcase treptele verandei, dar **desigur** nici pe departe cum arătase ea acum câțiva ani **cu hidoșenia ei de copil** în brațe... (II; 422)

_____744

Cred că nu, mi-ar fi spus-o, fusese doar geloasă că o iubisem **atât de tare** pe Matilda, **sau mai bine zis**, că Matilda mă iubise mai puțin și **mai ales** că după despărțire întârziam să mă recăsătoresc (de aici gândul că nu încetam s-o mai iubesc

Scanned with OKEN Scanner

încă și nu mă despărțeam în sufletul meu de ea, cum nu se despărțise ea de tata, dar analogiile, deși ne ispitesc totdeauna cel mai tare și ne chinuie cel mai mult, sunt și cele mai false dintre toate ispitele care ne fascinează sufletul). (II; 422)

745

S-ar putea spune însă că îndoiala e **a trupului** care piere și nu va mai renaște niciodată, spaima, revolta și regretul lui că n-a fost, cât a trăit, decât **sclavul** spiritului, acest tiran al bucuriilor vitale și frenetice... (II; 423)

746

El, însă, spiritul, nu se îndoiește **de sine** și dacă tace în fața acestei revolte finale **a celui în care** s-a întrupat, nu înseamnă că el nu știe că nu e niciodată mort. (II; 423)

747

Această stare era **tot** atât de puternică și totală, cum e aceea a celor care se simt tot timpul **muritori**, și nu uită de acest lucru nici când mănâncă, nici când beau, nici când petrec și nici când țin în brațe femeia iubită; contemplă ochii ei minunați și gândesc: acești ochi într-o zi se vor închide pentru totdeauna. (II; 423)

748

Dar parcă mama n-ar fi putut întâlni **unul** care să aibă ce-i povesti și ea să înțeleagă că un om care a suferit se va feri multă vreme să facă **altora** ceea ce i se făcuse lui cu vârf și **îndesat**? (II; 426)

749

Încerc astăzi să înțeleg **de ce** pentru mine răul **își** pierduse sensul, de ce **atât de total** în această euforie stăruitoare, **deloc** efemeră care se instalase în mine parcă definitiv și care mă făcea să văd totul scăldat **într-o eternă lumină**? (II; 426)

750

Era cumva o sublimare a durerii pe care moartea mamei mi-o lăsase în suflet? Poate! Fiindcă adesea rămâneam ore întregi în fața chipului ei, **cu coatele** pe masă, **contemplând** stăruitor trăsăturile dragi, **până ce** un singur amănunt (care îmi amintea gesturile ei rituale) se detașa și devenea viață, privirea **tăcută și încărcată** de uimită dragoste când mă vedea că intru pe poartă, ca și când nu i-ar fi venit să-**și** creadă ochilor că existam și eram al ei, mâinile **întinse** cu sfială de-a lungul rochiei, într-o clipă, la fotograf, să-i prindă într-o imagine ființa efemeră, dar atunci vie, **menită** să-i supraviețuiască, veșnica ei prezență în curte, veșnicii ei umeri **aplecați** asupra rufei, veșnicele ei brațe **ridicate** în sus să le întindă pe frânghie, rufe curate prin care **uitându-mă** de lângă coapsa ei vedeam soarele în irizări albastre și aurii... această cută pură a obrazului care cu anii se adâncise fără să devie amară, acet păr niciodată **coafat**, **strâns** pe lângă tâmple într-un coc savant pe care nu-l văzusem niciodată **desfăcut** (când o surprindeam că și-l spală mă gonea cu o imperioasă voce), acești ochi mari, negri, de o strălucire opacă, în care parcă lumea nu se reflecta, **asemeni**

Scanned with OKEN Scanner

unei fântâni în care nu se zărea cerul **răsturnat**, ochi care erau și ai mei, ai fi zis dușmănoși dacă **larg deschiși** n-ar fi sugerat inocența... (II; 426-427)

751

Atunci am simțit **pentru întâia oară** că pământul e hidos, că **în nici un fel** nu e mama noastră, că e orb și dușman și că ne hrănește nu pentru că vrea el, ci pentru că noi îi smulgem roadele... că nu el, ci marele cosmos a făcut apele și soarele, animalele și oamenii, **fără de care** el, pământul, ar fi rămas **singur cu vulcanii** lui, sinistru astru negru, **mai mort** decât moartea... (II; 427-428)

752

„S-a chinuit mult?" mă întrebase cu acea știință naivă despre viață și moarte care nu consideră **rele** nici **viața** nici moartea (ne sunt date!), ci suferința, pe care n-o merităm, fiindcă nimeni n-a vrut să se nască și nimeni nu crede că nu trebuie să moară, dar **de ce** să suferim, **oricâte** rele am fi făcut pe acest pământ...? (II; 428)

753

Rămăsei o clipă parcă **suspendat**, **trecând** în revistă toate femeile care lucrau **cu mine** la Oraca: niște grăsane vorbărețe și simpatice, încă tinere, dar departe de a-mi fi aruncat vreodată una din acele priviri care sugerează disponibilitatea afectivă chiar **fără intenție** de finalizare într-o aventură sau măcar simpla prietenie colegială, puțină curte, acea multitudine de gesturi și cuvinte care nu au altă menire decât să potențeze afecțiunea fundamentală pe care o avem pentru alții, de care suntem **cu adevărat legați** și îi iubim... verificări dacă mai plăcem și altora... siguranța că nu ne-a pălit **farmecul**, seducția... verva pe care ne-o inspiră această certitudine, pe care o transmitem acasă celor care se simt prea siguri de noi... puțină neliniște, puțină gelozie, pentru a ni se prețui apoi dulcea supunere, abandonul **de sub plapumă**... (III; 7)

754

Directorul chiar **își** persecuta subalterna, **doar-doar** se va găsi cineva să-i spună nevestei că între el și secretară, vezi, nu e nimic... Nu se găsea nimeni și, chiar dacă s-ar fi găsit, nu asta dorea geloasa, ci „s-o dea **afară** pe târfa aia"... (III; 8)

755

Secretara însă chiar ținea la el și, **dându-și seama** că omul n-avea liniște în casă **din pricina ei**, vrusese să plece, cu toate că îi părea rău. (III; 8)

756

„Un șef **așa de bun** nu găsești oriunde", dar se vede **treaba** că **omul** știa **el** ceva, în locul ei ar fi venit alta, și numai dacă ar fi fost o babă știrbă istoria n-ar mai fi continuat... „deși... mormăise el furios, am avut odată și o astfel de babă, nu chiar știrbă, dar cică mi-ar fi plăcut de ea că făcea **pe mămica cu mine**" și i-a aruncat tava **cu sandviciuri și cafele** în față, când a văzut-o că intră în birou... (III; 8)

Scanned with OKEN Scanner

757

Da, știu, continuase însă fata să se smiorcăie, e geloasă, și e gelos și prietenul meu cu care o să mă căsătoresc, vine câteodată pe-aici și stă **pe capul** meu să vă vadă, și **după ce** vă vede se cară, și ce-mi face **pe urmă**... (III; 9)

758

Mă ridicai, deschisei ușa **de alături**, unde se afla casiera, și mă uitai îndelung la noua casieră, o figură învăluită în nedefinit, cu trăsături ascunse de părul care îi acoperea curgând pe umeri obrazul... din pricina părului astfel pieptănat, adică mai degrabă nepieptănat, părea să aibă un chip alungit... (III; 9)

759

Nu se putea să-mi răspundă cu o astfel de alarmă supusă în glas, încât sării, ca să spun așa, înapoi în mine însumi. (III; 11)

760

O luam apoi spre casă și îmi părea totuși **bine** că nu murisem, îmi aminteam de Silvia, de cărțile mele **scrise** sau **de cele pe care** vroiam să le mai scriu, **bucurându-mă** că le-am scris și **o** să mai scriu altele, că am văzut-**o** săptămâna trecută pe Silvia și **o** s-**o** mai văd ani nesfârșiți, fără să uit însă voluptoasa apropiere de *Marea Taină*, gândind că **o** voi păstra **cu mine** mereu și mă va ajuta să văd justa măsură a lucrurilor, zădărnicia pasiunilor, sminteala conflictelor în care trăim încleștați, iluzia că am putea **fi fericiți prin cineva**. (III; 12)

761

Ce mă atrăgea atunci? Viața spiritului, dar și a trupului (îmi dădeam bine **seama**), devenea intangibilă, cum **intangibil** era copacul pe care puneam mâna, cum intangibilă era și tenebroasa **pădure**, chiar dacă nu mâna ași fi pus-o pe copac, ci **securea**, și chiar dacă mii de securi ar fi doborât **și** întreaga pădure... (III; 13)

762

Îmi strânsei hârtiile mele contabile fără să mai aștept ora trei, **cu gândul** să mă duc totuși să-l văd pe bunicul, fiindcă istoria cu vaza îmi reamintise că nu-l mai văzusem de aproape o lună și putea fi **totuși** bolnav. (III; 16)

763

Ghicisem atunci în el **bărbatul de modă veche**, care nu putea concepe să acorde în sinea lui femeii un locșor **cât de mic**, oricâte viclenii, ură sau iubire l-ar fi asaltat din partea vreuneia **cât** fusese tânăr, sau din partea bunicii, **după ce** se însurase și îi făcuse atâtea fete. (III; 16-17)

764

„Ce-i fi mai așteptând tu de la viață?!" îi spunea ea **încercând** să se răzbune prea târziu că îl servise atâta amar de vreme, că nu știa nici acum să-și ia un pahar **singur**,

Scanned with OKEN Scanner

757

Da, știu, continuase însă fata să se smiorcăie, e geloasă, și e gelos și prietenul meu cu care o să mă căsătoresc, vine câteodată pe-aici și stă **pe capul** meu să vă vadă, și **după ce** vă vede se cară, și ce-mi face **pe urmă**... (III; 9)

758

Mă ridicai, deschisei ușa **de alături**, unde se afla casiera, și mă uitai îndelung la noua casieră, o figură învăluită în nedefinit, cu trăsături ascunse de părul care îi acoperea curgând pe umeri obrazul... din pricina părului astfel pieptănat, adică mai degrabă nepieptănat, părea să aibă un chip alungit... (III; 9)

759

Nu se putea să-mi răspundă cu o astfel de alarmă supusă în glas, încât sării, ca să spun așa, înapoi în mine însumi. (III; 11)

760

O luam apoi spre casă și îmi părea totuși **bine** că nu murisem, îmi aminteam de Silvia, de cărțile mele **scrise** sau **de cele pe care** vroiam să le mai scriu, **bucurându-mă** că le-am scris și **o** să mai scriu altele, că am văzut-**o** săptămâna trecută pe Silvia și **o** s-**o** mai văd ani nesfârșiți, fără să uit însă voluptoasa apropiere de *Marea Taină*, gândind că **o** voi păstra **cu mine** mereu și mă va ajuta să văd justa măsură a lucrurilor, zădărnicia pasiunilor, sminteala conflictelor în care trăim încleștați, iluzia că am putea **fi fericiți prin cineva**. (III; 12)

761

Ce mă atrăgea atunci? Viața spiritului, dar și a trupului (îmi dădeam bine **seama**), devenea intangibilă, cum **intangibil** era copacul pe care puneam mâna, cum intangibilă era și tenebroasa **pădure**, chiar dacă nu mâna ași fi pus-o pe copac, ci **securea**, și chiar dacă mii de securi ar fi doborât **și** întreaga pădure... (III; 13)

762

Îmi strânsei hârtiile mele contabile fără să mai aștept ora trei, **cu gândul** să mă duc totuși să-l văd pe bunicul, fiindcă istoria cu vaza îmi reamintise că nu-l mai văzusem de aproape o lună și putea fi **totuși** bolnav. (III; 16)

763

Ghicisem atunci în el **bărbatul de modă veche**, care nu putea concepe să acorde în sinea lui femeii un locșor **cât de mic**, oricâte viclenii, ură sau iubire l-ar fi asaltat din partea vreuneia **cât** fusese tânăr, sau din partea bunicii, **după ce** se însurase și îi făcuse atâtea fete. (III; 16-17)

764

„Ce-i fi mai așteptând tu de la viață?!" îi spunea ea **încercând** să se răzbune prea târziu că îl servise atâta amar de vreme, că nu știa nici acum să-și ia un pahar **singur**,

Scanned with OKEN Scanner

iar el îi răspundea cu veșnica istorie **cu dulapurile de care** era casa plină, **cerute** de ea înadins ca nimeni să nu se poată descurca cu ele (un pahar e într-un dulap, dar în care dracu dintre ele!?) (III; 17-18)

765

De schepsis o luasei tu, să nu zic eu că ți-am făcut un cadou, să spui acum, când nu mai ai și tu ce spune, că nu ți-am făcut și nu ți-am dres. (III; 18)

766

Era puțin agitat și îmi spuse că am căzut **la țanc**, de dimineață a descoperit în salcâmul din spatele casei un roi de albine sălbatice, și că să-l ajut să-l prindă... (III; 18)

767

El nici măcar nu juca, se uita doar... e drept, era un chibiț **de prima clasă**, nu exista să piardă cineva dacă îl avea pe el alături (exclama el ridicând un deget în sus cu mândrie, ca și când a chibița era și ăsta un secret, nu orice nătărău avea darul să influențeze astfel hazardul). (III; 19)

768

„Bunico, dar ce-ai fi vrut să realizeze?" zisei **prins de un interes** extraordinar să aflu deodată de la ea ce e tinerețea, ce e viața și ce-ar trebui să realizăm ca să avem dreptul să facem până târziu **umbră** pământului. (III; 23)

769

Și dacă străbunicul ar fi fost **în stare** sau dacă ar fi vrut s-o ia **din scurt** și s-o întrebe, ar fi aflat, desigur, când își cumpărase ea scurteica aceea de catifea sau rochia aceea mov care o întinerea și o făcea **atât de frumoasă**... (III; 24)

770

Niciodată, pesemne, nu reușise ea să-i dea replica în acest punct, deși ideea ei cu „iconomia" ar fi putut fi mortală: să faci o viață întreagă pe chibițul și pe urmă să îmbătrânești, chiar că nu mai avea **rost** să faci umbră pământului, dar bunicul era **atât de plin de sine** încât această suliță svârlită în el nimerea într-o platoșă groasă. (III; 26)

771

Degeaba insinua că regretă că nu trăise și ea **ca maică-sa, o cochetă** care stârnise invidia cartierului, păstrase dragostea și supunerea bărbatului, iar căsătoria și copiii n-o împiedicaseră multă vreme să se ducă și să danseze mai departe pe la baluri și serate, ca și când (și fără să-i stea rău) ar fi rămas **tot domnișoară**. (III; 26)

772

Le punea tot **pe ele, pe fete**, să spele și să gătească, încât mâinile lor erau veșnic înroșite, în timp ce **pe ale ei și le** păstra **albe** și catifelate. (III; 27)

Scanned with OKEN Scanner

773

Nu era miere simplă, ci bucăți de faguri, o minune, îți venea să înghiți și ceara lor parfumată **odată cu mierea**, care păstra în ea, proaspete, miresmele florilor prin care cutreieraseră albinele bunicului. (III; 28)

774

Se zice că copiii **făcuți** târziu ies **mai deștepți** dacă sunt făcuți cu o muiere tânără... da, dar ce faci pe urmă... (III; 29)

775

Ba mie îmi place bunicul, zise blonda nevastă, care se vede că nu se pierduse **cu firea sub îmbrățișarea** zbanghiului. (III; 30)

776

„Eu mă duc să mă întind nițel", zise bunica și se ridică **sprintenă** și nu știu **de ce** vru să ia și taburetul **cu ea**, dar în loc să-l ia se așeză încet lângă el și se întinse **moale** în iarbă. (III; 30)

777

Nu înțelegea ce-i spunea bunicul, să nu mai cânte, fiindcă sperie albinele, îi dădea înainte **cu ochii pierduți**, în transă, ca toți maniacii acestui instrument de clămpănit, **de țipat** și de horcăit, **crezând** că, așa cum se simțea el, **vrăjit**, ne vrăjea și pe noi... (III; 30)

778

Înseninarea lui **îi** venea **din altă parte**, pesemne că îl plictiseai, cum îl plictisea **și** marea **și** cum îl plictisea, desigur, **și** Xantipa, ale cărei ocări l-au silit să-**și** petreacă zilele în cetate **și** să cultive înțelepciunea... (III; 33)

779

Și **continuând** astfel, simții că eram **pe punctul de a fi considerat un tip** care eșuase pentru totdeauna **în căsnicie** și că în ceea ce le privea pe ele, dacă toate ar fi fost libere, nu la mine **și**-ar fi ridicat ochii și în orice caz bărbații lor erau **mai presus decât inși** de genul meu, care au fost odată **ceva** și au eșuat **și în direcția** asta (un fel de mândrie, de priviri de sus, îmi sugerau gândirea lor neexprimată), când auzii o șoaptă lângă umăr: „Nu le mai răspundeți". (III; 35-36)

780

Mă părăsise oare pe mine acel **sentiment** minunat pe care la douăzeci de ani mă făcea să-i știu pe oameni ca pe mine însumi, să știu **cine** sunt fără să stau de vorbă cu ei, ultima mea amintire, și cea mai puternică, fiind marea manifestație pe care o privisem dinafară și când toate expresiile lor **îmi** erau spontan și firesc familiare și descifrabile? (III; 42)

Scanned with OKEN Scanner

___781

Trecătorii pe care îi zăream pe aici nu erau niciodată grăbiți... loc de plimbare pe acest bulevard larg cu numeroase vitrine în care altădată erau expuse în multicolore **lumini** orbitoare blănuri scumpe, mătăsuri, galanterii luxoase, ceasornicării și bijuterii scânteietoare la prețuri **atât de mari**, încât te linișteai pe deplin **contemplându-le**: e perfect, îți spuneai, n-o să ai niciodată atâția bani ca să cumperi ceva **din aceste vitrine**, și chiar dacă nu gândeai ca Socrate („ce de lucruri de care n-am nici o trebuință") sentimentul de detașare era același... (III; 44)

_____782

O istorie **cu un tip** caraghios, care se îndrăgostise de ea și abia putuse să se debaraseze de el, dură **atât de mult** încât devenii curios să văd **cât** o să țină și mă uitai **fără discreție** la ceas... (III; 47-48)

_____783

Nici ea nu știa **de ce**, uita, sau se gândea **poate** că dacă mi s-ar face **frică noaptea**, să pot să intru la ei, să nu ocolesc **prin întuneric** pe partea ailaltă, prin budoar... (III; 52)

_____784

Grija lui e să producă **cât mai ieftin**, și dacă n-ar ști **cât de mică** e punga săracului, ar da repede **faliment**, fiindcă **un altul**, care ar ști mai multe despre bugetele celor mulți, l-ar elimina **cât** ai zice pește... (III; 54)

_____785

Tăcui, dar puterea ei de a abstractiza și **generaliza** părea epuizată, fiindcă nu mai zise **după aceea** nimic și nici nu părea că ar mai avea **ce** să zică. (III; 55)

_____786

Unii făceau acest lucru **în deplin acord cu părinții**, să poată să se mențină prin facultăți, să învețe să-și facă **un rost**... (III; 55)

_____787

Vroia să fie înștiințată, era surprinsă, vroia să știe ce trebuia să facă, cunoștea riscul, dar vroia să **și**-l asume, **cu sentimentul** fatalității tragice sau al ridicolului. (III; 56)

_____788

Găsisem nu numai **firești și proprii ființei** mele **bucuriile** apropierii de moarte, dar începusem chiar să cred că această apropiere e singura care avea valoare și durată, singura care scoate ființa noastră **din intemporal**, **sporind**, **prin refuzul** corpului nostru **de a muri**, plenitudinea vieții **din noi** și a scurgerii armonioase a clipelor... (III; 57)

Scanned with OKEN Scanner

789

Ar fi trebuit deci să plec, să părăsesc acel trup **asemeni omului de odinioară**, care, **zărind** în pădure o femelă, o fugărește, o prinde, o posedă **flămând**, apoi, fără gândul că o părăsește, o părăsește totuși, cum părăsim **fără gând ceea ce** nu ne aparține... (III; 57)

790

Iar ora următoare era deja prizoniera încărcăturii **celor două**, **în timp ce** sentimentul detașării, **în loc să se** diminueze, sporea se lărgea, **diminuându-se** însă pe nesimțite impulsul inițial, **de a o părăsi**, căruia omul din pădure îi dădea curs fără șovăire, fiindcă el nu gândea: ce e rău dacă rămân? (III; 58)

791

Mi se mai întâmplase s-o visez astfel, dar niciodată **cu sentimentul** că nu vroia să-și arate fața și nu fiindcă ar fi avut **ceva cu mine**, ci pentru că în singurătatea ei nu mă auzea. (III; 59)

792

Nu e **o rușine** că nu ai vrut să-l păstrezi, **fie** că ai fost bogat sau, și cu atât mai mult, dacă ești sărac. (III; 61)

793

Tata l-a semnat, ași zice, ușurat, cu toate că nu s-a făcut **nici un** inventar și nici nu i s-a dat **voie** să mai ia ceva de-acolo, iar aurul a trebuit să-l predea. (III; 63)

794

De fapt nu aveau, căci astfel nu făceau decât să-l desarmeze, chiar dacă **ceea ce** urmă părea să confirme teama lor irațională de animale care simțeau că **aveau** să fie hăituite... (III; 65-66)

795

Se uita la mine **stupefiată** și se vedea cum patetismul o părăsește și i se anunță pe chip **râsul**, **până ce** izbucni, **întâi** înalt, **apoi** repetat, pe trepte mai joase, fermecător ca și surâsul indescriptibil. (III; 67-68)

796

Se retrăsese în pat și mă întreba **din priviri** dacă știu unde pierduse firul și dacă mai doream, ca și înainte, să-mi povestească. (III; 69)

797

Tată, încercam să-l liniștesc, astea sunt vorbe, lumea nu se creează **pe ceea ce** e nefiresc, se creează **prin voința** noastră a tuturor și **urmând** numai legile pe care ea

Scanned with OKEN Scanner

le știe din instinct că nu-i pun **în primejdie** viitorul. (III; 69)

___798

Vroia să înțeleagă **cum de** se produce acest abandon total al vechilor valori, care, credea el, se prăbușeau fără **să**-și dea seama că **de fapt doar** se retrăgeau **lăsând** pitecantropul să ocupe și el scena **o dată**, să-l vedem **dansând** cu frenezie și să învățăm, să ne pierdem adică iluziile și complexele de vinovăție că nu i s-a acordat și lui șansa **de a evolua**... (III; 70)

_____799

Platon ne arată că până și un sclav știa ceea ce nu se credea că poate **ști**, era **de-ajuns** să i se pună întrebări. (III; 70)

_____800

Avocatul, în loc să fi citat martorii, **muncitorii care** știau **toți** de felul cum se închisese fabrica și de existența acelei materii prime, care fusese folosită **în continuare**, fiindcă în realitate fabrica nu se închisese, s-a bâlbâit ca un idiot, dar cu o bâlbâială ticăloasă, intenționată, **împiedicându-l** pe tata să vorbească, **luându-l prin surprindere**. (III; 70)

_____801

A venit pe urmă la noi transpirat, cu o stupidă satisfacție pe figură, „domnule Culala, a ieșit bine, extraordinar de satisfăcător, dacă vorbeați i-ați fi îndârjit și acum n-ați mai fi fost în libertate, credeți-**mă pe mine**, care știu **multe**, martorii n-ar fi depus **în favoarea** dumneavoastră, am stat de vorbă cu ei, n-am vrut să vă avertizez, ca să nu faceți vreo prostie **la proces**, să le spuneți vreun cuvânt urât... (III; 70-71)

_____802

Vorbea ca și când ar fi și cunoscut unul care putea să declare **o astfel de inepție**, și la întrebarea mea răspunse **gâfâind** că nu numai că îl cunoaște, dar sesizarea exista în dosarul domnului Culala... (III; 72)

_____803

Nu e nevoie, zise el, să **vă** fac **atentă** că dacă spuneți cuiva că eu **v**-am prevenit, risc pușcăria. (III; 72)

_____804

Domniță, zise, tatăl dumneavoastră trebuie să dispară de-acasă astăzi, pe lumină, fiindcă s-ar putea ca chiar **la noapte** să vie să-l ridice. (III; 72-73)

_____805

Se liniștise, nu-l mai obseda gândul că asta sau aia veneau în contradicție **cu nu știu ce valori** absolute la care, vezi dragă Doamne, nu trebuie să renunțăm. (III; 73)

Scanned with OKEN Scanner

___806

Ne-am înțeles să nu ne scrie scrisori, să nu telefoneze, să nu ne spună unde e... „și să nu **te** însori **pe-acolo**, glumi și mama". (III; 73)

_____807

Nu știu unde e tatăl meu, și chiar dacă ași ști, faptul că e acuzat că ar fi criminal **de război** m-ar împiedica să-i divulg adresa. (III; 75)

_____808

Deci știi unde se ascunde și nu vrei să spui, zise el fără să se mire (singurul semn că molia, în felul ei **lânos**, gândea, înțelegea așadar, că era firesc ca o fată să-**și** apere tatăl). (III; 75)

_____809

Din păcate, aceste succese ar fi riscat să fie umbrite, dacă am fi lăsat mai departe să se lăfăie **în voie** printre noi concepțiile și comportările străine **de universitatea** noastră și pe care noi, aici, trebuie să le curmăm **din rădăcină**. (III; 78)

_____810

Mai degrabă poate pentru că nu fusesem niciodată convocată în vreo duminică la o „acțiune U.T.M.", la care bineînțeles că nu m-ași fi dus, nu eram **atât de naivă** precum cele două bănățene, să nu știu **ce** înseamnă o acțiune U.T.M. **de acest gen**. (III; 79)

_____811

Fiindcă am gândit imediat că putea fi și mai rău decât o exmatriculare, plecarea mea fără doar și poate ar fi însemnat o sfidare, **ba poate pentru unii naivi** chiar o recunoaștere a învinuirilor **aduse**, **din moment ce** nu avusesem curajul să mă ridic și să mă apăr... (III; 81)

_____812

Declarația asta naivă stârni rumoare și ilaritate, dar nu de simpatie, se veseleau ca și când **a te simți atât de departe** de ceea ce ți se spune că e tatăl tău înseamnă că vrei să prostești pe alții **cu perfidia** ta care simulează inocența. (III; 82)

_____813

N-o vor lăsa să dea alt răspuns, decât că a uneltit, a răspândit în facultate, printre colegi și colege, idei chiaburești, **afirmând** că la ea în sat cei săraci erau drojdia satului, fiindcă nu le plăcea să muncească, și ajungeau bețivi și hoți... (III; 83)

_____814

Tata s-a întors acasă **sperând** că dacă mă scăpa astfel **de învinuirea** că nu vreau să declar unde e ascuns voi fi reprimită în facultate. (III; 84)

Scanned with OKEN Scanner

___815

Care e enigma? Păi, pentru că am fost foarte atentă și multă vreme am crezut că „toate acestea" nu angajează pe nimeni, nici cei care fac **pe procurorii** în aceste adunări, nici cei care sunt puși la zid nu se simt câtuși de puțin **implicați**, fiindcă adevărul e **în altă parte** și toată lumea îl cunoaște, nu moare nimeni **din niște cuvinte**, cel mult e dat **afară** și trebuie să meargă pe un șantier. (III; 84)

_____816

Nu strică nimănui să învețe să pună o cărămidă, înveți, **cu această ocazie**, să prețuiești mai bine clădirile și te desveți pentru totdeauna să te mai plictisești în ele. Dacă aș avea bani mi-aș face eu una singură cu mâinile mele, un vis. Nu așa mare ca asta, nu se vor mai face multă vreme **astfel de case**, dar aș ști eu cum s-o concep **în așa fel** încât să stau eu în ea **așa singurică** și fericită... (III; 85)

_____817

„A!" făcui și începui și eu să râd de acest lucru **într-adevăr vesel**, că poți muri, și cei care trăiesc să uite sau să nu uite, când **da**, când **ba**, dacă mai ești sau nu în viață, chiar dacă nu ești un om de rând... (III; 85)

_____818

Și deodată mă pomenii **retrăind cu ea ceea ce** îmi povestise și enigma propusă care îmi apăruse **simplă** se tulbură, și tot ceea ce știam eu despre oameni și despre mine însumi, din câte trăisem, se încețoșă. (III; 86)

_____819

Așa mi se părea mie, iar în ședința aceea o vreme am fost **încredințată** că vorbitorul era **vinovat**, fiindcă se răzbuna că fusese **respins**. (III; 86)

_____820

Acuzațiile lui, **oricât de inepte**, intrau în acest **consens**: eu spun niște aiureli, tu o să pleci din facultate, din care și-așa n-ai fi ieșit **cine știe ce**, o profesoară **ca oricare alta**, ba chiar cam văcuță, iar eu o să fac carieră, dar cu un semn de întrebare dacă o să ajung prea departe, fiindcă au apărut mulți ca mine și nu se știe dacă n-o să ajung și eu tot un profesor pe undeva, un mic **cinic** supus **în intimitate** unei zgripțuroaice, care, fără să-mi știe bine trecutul, mi-ar pune copiii în brațe și m-ar înlănțui să-i împărtășesc soarta, robia gineceului. (III; 86-87)

_____821

Înțeleg, tipul ăsta de la orășenesc o fi fost umilit vreodată **de chiaburi**, dar el nu era deloc abstract când s-a aflat în fața unei fetițe concrete, **vinovată** doar că nu declarase că tatăl ei avusese un joagăr... (III; 87)

Scanned with OKEN Scanner

822

Vezi? repetă și întrebarea ei se formulă ca un timid și fermecător reproș, ca și când eu ași fi susținut contrariul, că aceste enigme puteau **fi descifrate**, vârâte într-o simplă formulă, cum ar fi lipsa de imaginație a unor creiere joase **în stare** să se lase **târâte** de primul isteric care i-ar biciui să devină sadici. (III; 87)

823

Mă întreb și eu... unii naivi spun că o aprobase, dar nu **în stilul** în care a fost făcută, că s-a înfuriat când i s-a raportat **rezultatul**. (III; 87)

824

Probabil, încheiai, că nu prevăzuse nici el urmările, dar mai mult ca sigur că el era acela care dăduse **ordin** să se organizeze în universitate o **asemenea** ședință. (III; 88)

825

Nu mă puteau însă face decât să leșin și nu pot spune că ași fi fost **atât de tare** încât să rezist să nu fiu împinsă până la marginea disperării... și că n-ași fi zăcut **după aia zile în șir**... (III; 89)

826

Ești amenințat să se rupă ceva în tine, să nu mai poți **după aceea** să mai crezi în ei, să ajungi adică să te simți **alungat** chiar din carapacea în care **ți** s-a refugiat spiritul, conștiința în care **te** retrăgeai să rămâi **liber**. (III; 89)

827

Nu era posibil! Fiindcă tot acolo e **cuibărită** și ideea că nu poți **trăi singur**, și atunci cum **i**-ai mai fi putut **privi** pe stradă fără să-ți spui că sunt (**și** au făcut **și** din tine) niște handicipați și că **oricât** te-ai fi străduit, ai fi revenit printre ei și ai fi ajuns, printr-o ciudată mișcare psihică a acelorași oameni, să fii iarăși simpatizată și, printr-un **consens** tacit, **oblojită de căldura** lașității lor generale și comune?! (III; 89)

828

Nu mă ocoleau, dimpotrivă (firește, unii mă ocoleau), dar eram foarte neliniștită **la gândul** că dacă ședința s-ar relua (cu mine sau cu alții) ei tot n-ar fi ieșit **din pasivitate**, de teama riscului că puteau fi **la rigoare** exmatriculați toți și viața lor ar fi luat **un cu totul alt curs** decât cel **dorit de ei**... (III; 89-90)

829

Ești condamnat de-aici înainte să te abții de la acest gest, n-o mai ai, această mână, fiindcă singura ființă umană care **te** putea ierta și să fii izbăvit, acea blondă bănățeancă, nu mai era... (III; 90)

Scanned with OKEN Scanner

___830

Atunci m-a cuprins **un fel de panică** la gândul că dacă n-aș fi fost implicată, o forță **nevăzută și irațională** mi-ar fi violentat poate conștiința și aș fi făcut ca și ceilalți, **gândind** fără să vreau că nu e chiar **așa o mare tragedie** dacă n-o să mai fie o oarecare Adriana S. profesoară undeva într-un sat. (III; 90)

_____831

Îți dai **seama cât de tare** a vrut să moară dacă nu s-a apucat ea cu mâinile de duș sau să-și proptească tălpile de marginea căzii și să scape... Fiindcă așa se spune, în clipa când sinucigașul își dă seama că chiar o să moară, ceea ce l-a împins la acest gest îi apare **neînsemnat** față de pierderea vieții și încearcă să scape, **dă înapoi**, dacă mai are cum... (III; 91)

_____832

Nu vor alerga la voința acestei fete și **a nici unei alteia**, asta nu înseamnă că nu poate să-mi rămână **dragă**, că nu poate să se nască între noi o tandră prietenie... (III; 94)

_____833

Nu mă mai uitai la ea și mă posomorâi, să nu-mi ghicească intensa bucurie pe care o simțeam **observându-i cu priviri** piezișe mișcările rapide și feline... și tăcui să nu-i mai aud glasul, în care, **oricât** aș fi fost de rece, nu descopeream nici o stridență care să mă ajute să rămân **detașat**... (III; 100)

_____834

Falsa fervoare continuă apoi și după ce ieșirăm, la început **pe tema** schimbării timpului („ai văzut?! ai văzut că a ieșit iar soarele?"), apoi **pe aceea** a caselor, e drept, de astă dată reușind să mă antreneze și pe mine, fiindcă într-adevăr ceea ce spunea ea despre ele nu era lipsit de interes și nu străin **de un gând** mai adânc, care putea să însemne o retragere, o intenție de a feri de cuvinte ceea ce începuse să trăiască în noi: o prietenie frumoasă, o tandrețe încă fragilă, care trebuia protejată... (III; 102)

_____835

Dacă era să fie **mai mult**, să nu grăbim nimic, ba chiar să încetinim cât putem creșterea simțirii noastre, care **altfel** ar putea deveni turbure (nu avusesem eu un **prim** gând de gelozie când mă întrebasem dacă surâsul ei **îmi** era numai **mie** adresat?) și am începe, astfel, **iubindu-ne** să suferim... (III; 102)

_____836

Nu știu, zise, **lâna** e **lână**, mi-ajunge să știu eu că e **de pe oile alea** pe care le păzesc ciobanii **pe munte**! (III; 103)

_____837

Eram hotărât să întrerup plimbarea dacă nu și-ar fi amintit ce vrusese să-mi spună când pomenise **de prima ei dragoste**. (III; 104)

Scanned with OKEN Scanner

___838

Și aici izbucni **în râs, luând** o notă foarte înaltă și juvenilă, **semn** că **tot astfel** râsese și atunci când aflase că primul băiat de care se îndrăgostise ea o părăsise fiindcă vorbea prea mult! (III; 104)

_____839

Nu omori o femeie care poate nu era leneșă (legenda spune că într-adevăr ar fi tras în țeapă o muiere al cărei bărbat nu avea cămașa **spălată**, adică pentru lenevie), ci poate că era doar bolnavă, și chiar dacă ar fi fost leneșă, nu era și nu va fi niciodată singura și e stupid să glosezi **pe tema** îndreptării acestui viciu **prin violență**; ar trebui atunci să tragi **în țeapă** cel puțin un sfert dintre femei, și chiar dacă, să zicem, ai arăta la televizor un spectacol ca ăsta, n-ai putea îndrepta natura umană, fiindcă la originea lenei, la femei ca și la bărbați, stă plăcerea contemplației, **un sentiment superior**, pe care numai cei bogați își pot permite să-l aibă în voie: ceilalți trebuie să trudească **din greu**... (III; 108)

_____840

Avea, **de astă dată**, pasul decis și părea obosită, fiindcă tăcea, nu părea să fi ascultat peroratia mea. (III; 108)

_____841

Complotiștii, după cum vedeți, reușiseră să anihileze nu numai paza sediului, dar **își** aveau oamenii lor și în sânul securității regiunii, fiindcă e imposibil să nu se fi știut de prima tentativă a lui Nicolaev, când fusese prins **cu o armă asupra lui.** (III; 111)

_____842

„Nimic, zisei, **clănțănind**, nimic!", și fugii, o luai **literalmente la goană**, să scap **de frigul** interior care urca **tot mai mult** din adâncuri și amenința să mă înghețe, **spunându-mi liniștit** că dacă fugeam, căldura nu pierise din mine... (III; 115)

_____843

Te rog să **mă** ierți, m-**am** zăpăcit, nu trebuia să **te** las să pleci, cred că ai prins o gripă, trebuia să **te** întorci să mai bei un ceai și să-**ți** dau o aspirină! (III; 116)

_____844

Un instinct adânc îmi spunea că ar trebui să mă opresc aici, că nu puteam trece peste această istorie **cu fotografia**, că adică **totul** trebuia **retras, și tandrețea și prietenia**. (III; 117)

_____845

Se apropie de mine **cu aceiași pași** care înainte mi se păreau că nu vor mai sosi, **lentoare** însă care acum o făcea să semene cu o tânără **regină**... (III; 119)

Scanned with OKEN Scanner

___846

Așa e și mama, câte nu-i fac eu, rabdă **de** mă face să am remușcări, și **când colo** e și mirată că îi cer scuze. (III; 120)

_____847

Începu astfel să-mi placă foarte tare **de ea**, deși când rămâneam **singur** aveam foarte **net** sentimentul că **de**-ar fi să nu ne mai vedem m-ar fi cuprins **o melancolie** pe care în clipa aceea chiar o doream. (III; 125)

_____848

Urechile îi erau puțin mai libere decât ar fi trebuit, dar foarte puțin, așa zice **atât cât** era necesar, printr-o bizarerie a naturii, ca să-i accentueze expresivitatea deosebită a chipului ei alb, **de transilvăneancă**. (III; 127-128)

_____849

Dacă se îndrăgostește și dacă ne place (fiindcă s-ar putea **abia atunci** să nu ne mai placă) venim și noi **din urmă cu aerul** că suntem **la unison** – și dacă nu, bine am făcut că nu ne-am înșelat. (III; 129)

_____850

Se vroia **simplă**, dar farmecul ființei ei era atât de ferit, încât **orice** destăinuire **smulsă** mă făcea să simt un straniu regret. (III; 129-130)

_____851

Nu era ascunsă, dar **ceea ce** arăta nu era revelator, și **aveam senzația** că chiar dacă, **dotat cu o putere** supranaturală, ași fi putut să văd lumea **cu ochii** ei, până la sursa gândirii și a sentimentelor, n-aș fi descoperit nimic **peste ceea ce** exprima ea prin cuvinte și gesturi, **surâs** și ocheade, tăceri sau cascade de veselie. (III; 130)

_____852

Mi-era imposibil să cred că era **atât de ascuns** încât nu-l descifram eu, sau că nu era **încă** format. (III; 131)

_____853

Da, ași fi spus fără vreun sentiment abisal că eu o iubesc și ea nu, și ași fi așteptat liniștit ca totul să-mi treacă și ruptura să vină într-o zi de la sine. (III; 134)

_____854

Eram **la mine** acasă, pe o vreme **atât de urâtă** încât nici cele două mari geamuri, care totdeauna **îmi** aduceau mult aer în odaie, nu mai reușeau să **mă** facă să simt că pe lume există **lumină**. (III; 134)

Scanned with OKEN Scanner

___855

Nici nu știam dacă chiar aveam s-o fac, dar mi-era clar că prezența ei nu-mi mai apărea **încărcată de vrajă**. (III; 135)

_____856

Da, se speriase **de ceva, asemeni** copiilor care încep să urle **din senin** (așa ni se pare nouă!), o să aflu eu, dacă o fi să aflu, dacă nu cumva această reacție nu era chiar semnul că evoluam pe orbite foarte îndepărtate, că ne apropiasem **unul de altul** o perioadă oarecare de timp pentru ca apoi să ne detașăm pe imensa elipsă pe care fuseserăm proiectați la naștere, **pentru a nu ne mai întâlni niciodată**. (III; 138-139)

_____857

Totuși, gândisem mai târziu, confesiunea ei **din prima noastră noapte de dragoste** mă apropiase de ea **atât de mult**, încât fără asta nu știu dacă mi-ar fi fost chiar atunci **atât de dragă**, și mi-era greu să-mi imaginez cum mi-ar fi putut deveni pe **urmă fără acea patetică desvăluire**. (III; 141-142)

_____858

Ar fi trebuit să adauge: nu conta pe impresia pe care o să ți-o fac, fiindcă **într-adevăr** începusem apoi să mă îndoiesc că ar mai fi aceeași **din acea noapte**. (III; 142)

_____859

Această reacție, **adusă în conștiință**, poate fi învinsă, fiindcă nu e firesc ca o femeie să rămână **însărcinată** și să nu poată reține sarcina. (III; 151)

_____860

Se vedea că face un efort considerabil să exprime exact **ceea ce** era în ea, fără să **mă** înșele **pe mine** și nici pe sine... (III; 152)

_____861

Oricum, îi zisei, să-mi răspunzi **numai prin tăcere** e imposibil să aflu ce dorești, **pe lângă faptul** că ar putea să-mi fie greu să acord acestui gen original de a **conversa** o înaltă semnificație. (III; 153-154)

_____862

Când **m**-am îndrăgostit **eu de tine** și **tu** știai și **ți s**-a părut firesc să sufăr **pentru tine**, nici prin cap nu **ți**-a trecut să **mă** compătimești, și acuma... (III; 155)

_____863

Se citea pe fața mea că n-aș fi fost **în stare** să frânez ceea ce insinua această exuberanță: că adică tipul care venise **de-atâtea ori** în această cârciumă nu arătase

Scanned with OKEN Scanner

niciodată **atât de sigur pe sine**? (III; 155)

____864

Bineînțeles că nu încercai s-o determin să-mi confirme ceea ce îi scăpase în timpul durerilor, că **mai bine** ar fi născut, n-ar fi suferit mai mult... (III; 158)

_____865

I-am putea jena **cu lipsa** mea de chef, dacă s-ar întâmpla ca **lipsa** mea de apetit să persiste. (III; 161)

_____866

Nici măcar nu mai gândește, îți face impresia că totul se retrage în ființa lui și nu mai rămâne decât așteptarea, pânda, să vadă dacă se înaintează, dacă individul aceia **cu căciula, din față**, care stă ca un imbecil **de o jumătate de oră** și nu se mișcă deloc, o să se decidă **în sfârșit** să facă un pas, sau baba aceea care nu se mai clintește de lângă cântar și tot încarcă (o să ia toate fructele în imensele ei sacoșe!) o să termine vreodată și o să se care **în cele din urmă**? (III; 161-162)

_____867

„Auzi ce mi-a spus Victor când stam la coadă, că nu suntem un popor **rău** guvernabil", zise Suzy la masă, **adresându-se**, desigur, tatălui ei, fiindcă doamna **Culala**, ca orice soție de modă veche, avea interesul tocit **pentru discuțiile zise de idei** și nu se înviora decât când era vorba de mici întâmplări din universul ei casnic, **în general legat de bucătărie** (cum i-a reușit, sau nu i-a reușit un anumit fel de mâncare sau prăjitură, fiindcă a avut, sau n-a avut, **cutare** condiment, sau a uitat că trebuia **întâi** să treacă zarzavaturile prin sită, sau să bată **întâi foarte insistent** albușul și **abia după aceea** să adauge gălbenușul). (III; 162-163)

_____868

„Numai la asta nu mi-era mie gândul, dacă suntem sau nu suntem **rău** guvernabili", reluă Suzy **uitându-se la mine dintr-o parte** („totuși am simțit că mă iubești, parcă îmi spunea, dar **în loc să** mi-o spui ți-ai permis să te gândești **la altceva**: crezi că ți-ai câștigat acest drept, să mă iubești și să nu mi-o mai spui?"). (III; 163)

_____869

Acum a devenit doar o necesitate, trebuie să cumperi, n-ai încotro, dar parcă ți se face **silă** să vezi **iar** mutra unui vânzător care **își** iese repede **din pepeni** dacă îi ceri să mai vezi și alte modele: are dreptate, cred că visează și el **noaptea** mutrele iritate ale clienților, prea numeroși și pretențioși ca să-l determine să mai fie **și** agreabil **și** serviabil... (III; 163-164)

_____870

Uitasem acest gând, dar acum eram sigur că **nu**, și nu mă putui stăpâni și îi mângâiai ușor frumoasa ei tâmplă, **în timp ce** îi răspundeam domnului Culala. (III; 164)

Scanned with OKEN Scanner

___871

Hai bă, zice românul, care **în general** e un om **cu simțul datoriei**, în sensul că îi displace să rămână **dator**, are, **în acest sens**, o veche noblețe, puneți mâna și munciți, că **de-aia** vă plătește statul. (III; 168-169)

_____872

Sunt ani care durează **de** ți se face lehamite și sunt ani care nici nu știi când **dracu** ți-au fugit **pe sub nas**. (III; 173)

_____873

„Petrini, ce e, dragă, cu tine?", zise Clara **în receptor**, tot așa, **imitându-și** soțul **prin sugestia** că nu era deloc surprinsă **de gândul** că nu ne-am mai văzut de trei ani și că le venea acum **de la mine** un semn. (III; 173)

_____874

Poate că într-o viață anterioară oi fi fost un mare risipitor și a trebuit să mă reîncarnez **într-un contabil**, ca să adun cifre și să le cunosc ordinea! (III; 174)

_____875

Astfel se încheie convorbirea, ca și când nici n-ar fi avut loc, **din pricina fostului meu prieten**, care lăsase să se aștearnă **o tăcere** lungă **între noi** când auzise că vreau să-i aduc **ceva** să citească. (III; 174)

_____876

Tolstoi, un mare spirit, nu-și înțelegea soția, un spirit comun, care îl iubea și era foarte geloasă **pe toată existența lui**, deși în joc nu fusese niciodată o altă femeie și ea fusese aceea care îi copiase o viață întreagă manuscrisele, **ba chiar** i le și corectase, și nu numai stilistic. (III; 177)

_____877

Important e, gândii, că îmi place mie (ce-am scris) și **de această gândire** sunt pe deplin conștient că nu mă iluzionez, restul e aventura ei (a lucrării), care urmează, și **nu a mea**... (III; 177)

_____878

Și aici se opri deodată, își dădu **parcă seama** că era **pe punctul** să spună cum sunt oamenii, lucru care n-o mai încânta, sau n-avea **chef**, sau spusesem eu în ceea ce citise și ar fi însemnat să mă rezume, ceea ce iarăși i-ar fi stricat plăcerea pe care o resimțise... (III; 178)

_____879

Și spuse asta cu mare **chef de a-i veni de hac** „indiscretei" doamne care, de când Suzy se mutase la mine, încetase să mai fie indiscretă (doar o singură dată mă

Scanned with OKEN Scanner

întrebase când mă căsătoresc, **conform observației** lui Goethe, care spune că oamenii când își dau seama că doi inși s-au îndrăgostit, ar dori să-i vadă **căsătoriți**, iar **după aceea** îi pândesc să vadă când se despart; noi, **românii**, insistăm doar asupra primului fenomen: maică, spun babele, când văd că o pereche întârzie prea mult să se ducă la primărie, dacă vă iubiți de ce nu vă luați? (III; 179)

880

Se pare că Suzy **își** dăduse seama că, dacă **ar** fi rămas, i-ar **fi** fost imposibil să-**i** vie de hac bătrânei pisăloage. (III; 181)

881

O să vă aduc eu totul aici, insistă ea fără **să** se sinchisească, numai șampania cred că n-**o** să ajungă, beți și voi vin, fiindcă decât așa șampanie, mai bine lipsă, e **un fel de sirop** grețos care n-are decât meritul că face spumă... (III; 182)

882

Petrecerea noastră fu **reținută** din pricina micuței și suferindei doamne Valer (așa îl chema pe ginerele doamnei Cucu), care nu se liniști nici după ce se convinse că mama ei n-o să mai revină (chiar nu mai reveni!), nu putu să mănânce nimic și numai **din politețe pentru noi** nu ceru soțului ei s-o ducă acasă. (III; 182)

883

Ceea ce s-a împlinit **cu tine** să continue, ceea ce a fost eșec să iei **cu tine** în neant, și o nouă rotație în jurul soarelui, a pământului nostru plin de albastre și imense **întinderi** de ape, să fie benefică oceanului uman **în totalitatea lui** și fiecăruia dintre noi **în parte**... (III; 183)

884

Sări în pat, unde se așeză **turcește** și netezi cuvertura în fața ei, ca și când m-ar fi invitat să jucăm **împreună** pietre sau să-și dea în cărți, să-mi ghicească norocul... (III; 185)

885

Am crezut că ne aștepți șuieră **de astă dată furioasă**, dar mereu **stăpânită** de aceeași **euforie** exaltată, deși te înțeleg, adăugă cu înțelegere, dar trebuia să ne spui... (III; 186)

886

„Și de ce n-ai revenit **cu telefonul**?" „Fiindcă domnul Cucu m-a avertizat că nu ești acasă la această oră și că probabil n-o să fii nici mai târziu, faci Revelionul **cine știe unde**, fiindcă i-a spus nevastă-sa că n-ai pregătit nimic acasă..." (III; 186)

887

Nu mă miră, îmi răspunse **foarte rece** (euforia îi pierise), **în orice caz**, dacă vrei să mai stai **de vorbă cu ea** (și simții că nu din proprie voință mai concepea un

Scanned with OKEN Scanner

asemenea lucru, mai avea și Silvia ceva **de spus**), în casa asta **n-o s-o** las, ne găsești la Tasia, unde o să stăm vreo săptămână. (III; 188)

____888

În același timp **la vederea** acestor ființe care obosiseră se pare, **în ritualul** vieții lor anonime, știam că dacă am să rămân să beau cu ei depresiunea mea s-ar fi retras și i-așI fi văzut cine știe, **poate** în culori de epopee, în care nu triumfam decât eu și Silvia, **zeitate** care se uita la mine **cu o expresie** turburătoare de singurătate și **nepăsare**: știu multe, parcă vroia să spună, dar eu nu vreau să știu nimic, deși m-ați silit să aflu, viața mea nu este atinsă de zgomotul, cuvintele, rumoarea și **paharele** voastre. (III; 195)

_____889

Când cineva îți vorbește urât fără să se jeneze înseamnă că în **realitate** zace în el o mare **furie, abia stăpânită.** (III; 196)

_____890

Dar n-o să-ți aduc niciodată în conșiință marile noastre vinovății, să-ți împovărez viața **cu un destin** grav, **presimțit de tine** încă de pe vremea când te-am găsit **dormind prosternată**, ca și când ai fi vrut să ne spui că n-ai fi vrut să vii pe această lume. (III; 199)

_____891

Vreau să vă spun ceva, continuă fără să-mi dea aparatul, ca și când **după aceea** știa și ea că n-ar mai fi avut timp să mă piseze **cu cine știe ce istorie**, bărbatul meu vă cere scuze, zice că nu și-a mai adus **aminte** dacă fosta dumneavoastră soție n-a luat totuși **contact cu dumneavoastră** și ați ajuns la un aranjament pentru vizita de a doua zi... (III; 199)

_____892

Nu știam **de ce** era **mai bine așa**, dar mă invadă o convingere absolută că ea gândise **bine**, deși întrebarea dacă se va **mai** întoarce la mine stătea **alături** de sentimentul copleșitor pe care mi-l stârnise declarația ei. (III; 200)

_____893

Bineînțeles că vorbești **în vânt**, când știi bine cum s-au petrecut lucrurile și **oricum** nu înțeleg **ce** rost mai are acum să desgropăm **morții**. (III; 201)

_____894

Duci jugul, și **după ce** se face copilul mare, n-ai decât să începi să alergi **iar cu limba** scoasă **după ceea ce** crezi tu că e fericire. (III; 201)

_____895

Noi zicem **de un câine** care latră că nu te mușcă niciodată, dar zicala asta umană nu e sigur că o știu **chiar toți** câinii. (III; 202)

Scanned with OKEN Scanner

___896

E frumos să crezi că o căsătorie vine de la Dumnezeu și că și jugul vine **tot** de la el și trebuie să-l înduri, dar cum ți-am spus, măcar în acest punct **cei doi** ar trebui să gândească **la fel, nu** unul să dea bir cu fugiții și celălalt să încerce să-l oprească, **umilindu-se** zadarnic... (III; 202)

_____897

Cineva mi-a povestit că **și**-a prins copilul **cerșind**, cu toate că părinții îi cumpărau **tot ce** dorea. (III; 203)

_____898

Ași face-o, Tasia, dacă **nu mi-ași da seama** că un nou eșec ar distruge nu numai o familie, **fapt** care s-a și întâmplat și sunt puține speranțe că s-ar mai putea **drege ceva**, ci ne-ar distruge **și** pe noi, **pe fiecare în parte**, iar Silvia ar rămâne chiar orfană! (III; 204)

_____899

A venit să-mi ceară cheile, ca și când aș fi fost un om despre care știi că n-o să iasă din spital **decât cu picioarele înainte**, și nu mai are nevoie **de ele**. (III; 204-205)

_____900

Ai plătit tu că ai despărțit-o pe Matilda **de Petrică**, a plătit **și** Mircea, cât e el de știab, și tu o să mai plătești **odată** dacă nu-i întinzi Matildei mâna, s-o ajuți să-și repare greșeala. Să știi de la mine, să dea Dumnezeu să nu fie așa, că nu-ți doresc răul, suntem rude **oricum** ar fi, și m-ași simți nu știu cum să... dar tare **mă** tem că... (III; 205)

_____901

Nu eram curios s-o aflu, fiindcă bănuiam despre ce putea **fi vorba**, ba chiar eram hotărât s-o împiedic s-o formuleze. (III; 207)

_____902

Oricum ar fi, vederea ei displace **în mod fatal** și asta ia forma rea a înstrăinării, fiindcă dacă e frumoasă stârnește gelozia, iar dacă e urâtă disprețul: cum ai putut să trăiești **cu ea**? (III; 207)

_____903

Adică ea să facă ce vrea, să se mărite cu altul, să-**ți** ia copilul și tu să stai **pe margine**, să te învârtești **în jurul** ei ca un titirez. (III; 207)

_____904

N-a spus, fiindcă nu e atât de inteligentă să înțeleagă semnificația pornirii inconștiente **spre rău** a Silviei, dar am înțeles eu că, **în egoismul** ei sublim, fetița vrea ca mama și tata să trăiască împreună. (III; 208)

Scanned with OKEN Scanner

__905

Până acum a fost prea mică să dea **urmare** acestui instinct, dar **pe urmă** o fi descoperit că poate, dacă nu să ne împace, **cel puțin** să ne pedepsească. (III; 208)

_____906

Nu, nici nu vreau să mă gândesc, o să fac tot ce-o să pot ca Silvia să uite, să înțeleagă măcar pe unul **din noi doi, cu desnădejdea** că n-o s-o pot împiedica totuși să intre în viață **cu gândul** crud că înțelegerea **între două ființe** umane e o iluzie. (III; 209)

_____907

Bineînțeles eram supărat că nu găseam nici un truc s-o determin să-mi mărturisească **și mai ales** să regrete și să promită că n-o să-mi facă și mie ceea ce făcea **maică-sii**; nu-i arătai nici o tandrețe. (III; 210)

_____908

De planșetă nu vă faceți **sânge rău**, mi se adresă, se poate găsi alta, sau **pur și simplu** să vă cumpărați un birou mai mare. Sau să vă cumpărați **o față de masă** și s-o puneți **pe deasupra**, dacă țineți **cu tot dinadinsul** la planșeta asta, dacă n-aveți **pentru moment** destui bani pentru un birou mai spațios... (III; 211)

_____909

Bine, îi spusei **lăsând-o** să se aplece peste planșetă și să se zgâiască în hârtii, **uitând** sau prefăcându-se că nu ia **în seamă de ce** o chemasem, ar trebui să cred că **îți** merge mintea, dar mă întreb dacă **maică-ta** n-a greșit că nu ți-a croit la timp și câteva la spate **cu o curelușă**... (III; 213)

_____910

Asta s-ar numi o mică perversitate infantilă, care dacă ar persista ar fi un semn că n-o să le fie **prea agreabil celor care** or să te iubească mai târziu, când o să **te** faci mare. (III; 213)

_____911

Văzând că n-o fac, se uită la mine pe sub cot **cu o privire** în care se vedea că știe că inocența e o **irezistibilă** seducție. (III; 213)

_____912

„Bineînțeles că nu, dar nu poți împiedica pe cineva să vorbească", zise ea cu o vioiciune și **o veselie** tristă, **așa cum** par **unii** oameni care vor să afecteze că nu li s-a întâmplat nimic **ieșit din comun**, deși li s-a întâmplat **ceva** foarte grav. (III; 215)

_____913

Da, conveni Matilda, **din când în când** pun **astfel de** întrebări, dar vezi **după ochii**

Scanned with OKEN Scanner

lor că nu așteaptă să le răspunzi, sau dacă le răspunzi nu înțeleg **mare lucru**. (III; 217)

914

Pot să te asigur, zise atunci Matilda **foarte sigură pe ea**, că eu aș fi ultima mamă din lume care ar căuta **o astfel de scuză**, după cum nu sunt nici **prima** și nici **ultima** care a făcut ce-am făcut. (III; 217)

915

Eu sunt o mamă concretă, de care Silvia o să aibă **nevoie oricum**, că o să fie puternică sau slabă, fericită sau nefericită. (III; 217)

916

Da, e **adevărat**, nu trăiește **în lipsuri**, dar nu face ce vrea, e mai puțin liber **decât unul** care, după ce iese de la muncă și **după ce stă la coadă**, ia un chil de vin și se distrează în voie **cu câțiva prieteni**, **pe urmă** se culcă și doarme zdravăn. (III; 218)

917

A trebuit să treacă multă **vreme** până să înțeleg: îmi atrăgeam, **cică**, prea multe simpatii **cu felul meu de a fi**, cu toate că nu făceam nimic deosebit, îmi dădeam și eu seama că o recepție **cu protocol** înalt nu e o petrecere ca acasă, unde nu te vede nimeni. (III; 219)

918

Declarație rece, indirectă, solemnă, că el o iubise pe fosta lui soție foarte tare și **de pierderea** ei nu se ferea să sugereze că era neconsolat. (III; 220)

919

Îi devenise **și** ei dragă **și** simțea că dacă **ar** fi trăit și ar **fi** cunoscut-o, **i**-ar fi fost prietenă devotată. (III; 222)

920

Dacă aș fi bănuit că poți **fi atât de mic** încât să intri **în panică** fiindcă **anumitor** persoane nu le plăcea **prezența** mea **la anumite recepții** fii sigur că nu mi-aș fi lăsat bărbatul ca să vin după tine. (III; 223)

921

Vrei să faci acum mare **paradă de fidelitate dincolo de mormânt**, cu toate că lângă tine stă o femeie vie, care nu e o pocită. (III; 223)

922

Nu mă bucur, fiindcă nu **cu un ștab** m-am recăsătorit eu, ci cu un bărbat, și poți să fii sigur că dacă se va întâmpla să nu mai fii **ceea ce** ești, o să țin mai mult **la tine**... (III; 223)

Scanned with OKEN Scanner

923

Cât despre divorț, m-a întrebat dacă sunt **de acord**... Dacă nu sunt și eu de părere că ne-am înșelat amândoi și că nu mai are **rost** să ducem **împreună** o viață grea... (III; 224)

924

Înțelegi acum, îmi spuse ea la ușă, că poți s-o vezi pe Silvia când vrei, **la tine** sau aici, unde îți convine și oricând. (III; 224-225)

925

...Suzy se întoarse la mine, dar ar fi putut să nu se întoarcă, adică faptul mi s-ar fi părut, cum am spus, **neînsemnat**, **față de sentimentul** înalt și statornic că nimic și nimeni nu ne mai putea **despărți**, **sentiment** care se instalase în ființa mea la începutul acestui nou an. (III; 225)

926

Se întoarse **la fel de simplu** cum plecase, sună la ușă **rebegită**, nu ca să-i deschid, fiindcă avea cheile, ci ca să-i iau din mână geamantanul pe care însă nu mi-l dădu și încercai să-i descleștez **cu sila** degetele **de pe mâner**, **învinețite de frig**. (III; 225)

927

...Învățasem să schiez **încă de la zece ani**, dar mai târziu sportul ăsta începuse să mă plictisească, aveam, **mai ales** când trebuia să urc, vaga senzație că îmi pierd timpul. (III; 230)

928

Și pe urmă, continuă ea **cu însuflețire**, nimeni nu ne obligă să stăm cu ei **la taclale** și să ne pilim în cabană **râzând de orice prostie debitată de unul** din ei..., dar să știm că suntem împreună și că putem să-i chemăm dacă e **cazul**... (III; 231)

929

Alteori faptul că unul vrea s-o ia pe **o** stradă și celălalt **pe alta** poate să însemne **pentru cel care** e legat mai mult că își dă **singur foc** la valiză, cum îmi spusese odinioară Nineta când mă părăsise. (III; 231)

930

Dar la urma urmei, îmi spusei, asta **tot** trebuie să se întâmple **odată**, și dacă **e** să nu fie bine, ce poți face? (III; 232)

931

Nu eram naiv, dar îmi spuneam adesea că grupurile sunt amorfe și **într-adevăr** nu urmăresc decât să se distreze, să danseze dacă zăpada și schiul nu le-au stors toate

Scanned with OKEN Scanner

forțele, și apoi să se culce în cabană și să se acupleze **în neștire** într-un dormitor comun și sordid; iar a doua zi, cu forțe proaspete, să asalteze trenurile cu schiurile lor incomode **în spate** și să se întoarcă **la timp** în orașele lor, să atace o nouă săptămână de existență și de muncă. (III; 232-233)

932

Când unul vroia să spună o anecdotă, nu întrerupea pe un altul, iar dacă cineva era vesel, nu ținea **cu tot dinadinsul** să-**și** exprime gălăgios starea aceasta **de spirit**, era atent să vadă dacă lumea e dispusă să-l asculte, **în lipsa** unuia mai inteligent. (III; 233)

933

„Am văzut eu ghinioane **din en părți**", îi răspunse deținătorul secretului **cu un astfel de glas** încât toată lumea deveni veselă, dar **cu discreție**, să nu i se dea aceluia **de bănuit** că grupul nu-i comunicase și lui programul. (III; 235)

934

Mi-era greu să-**mi** dau seama dacă era **sub puterea** unei obsesii, dacă gândea cu intensitate, sau **pur și simplu** nu gândea nimic, ci era doar prizoniera unei **apăsate** inerții psihice. (III; 238)

935

E drept că nici ea nu afirma **clar** acest lucru, îmi sugera **numai**, ca să mă descurajeze s-o „pisez", cum îmi reproșase **la un moment dat**, fără însă ca eu s-o fi făcut-o vreodată. (III; 239)

936

Înseamnă că un altul **o** făcuse înaintea mea, și **atât de tare**, încât căpătase convingerea că ăsta era un chin **la care** orice bărbat avea s-o supună toată viața. (III; 239-240)

937

Cert este că, **evitând** această primejdie, Suzy nu vedea că **în afară de ceea ce** îmi povestise ea în prima noastră noapte de dragoste eu nu știam **aproape nimic din viața** ei, în timp ce **a mea îi** era cunoscută, destăinuiri, **smulse** cu simulată indiferență. ...Este imposibil să-ți închizi trecutul ca pe-un robinet, ți-l deschide ea **distrăgându-ți atenția, simulând cea mai curată dintre curiozități**... (III; 240)

938

Îți spun **din experiență**, prima dragoste nu se uită, îmi lipea cu ocazia asta și o scamă **pe suflet**, să cred că nici ea n-a încetat să-l iubească pe primul bărbat pe care îl iubise... (III; 240)

939

Să vezi brazii defilând sub tine, brazii pe care atâția ani îi privișeși **de jos în sus**, te făcea să simți că odinioară, **cu milioane de ani în urmă**, când nu existai **nici măcar ca**

Scanned with OKEN Scanner

specie, existai totuși ca pasăre, și planai ca acum peste singurătatea văilor adânci, **cu sentimentul** divin că ai fost aici totdeauna și vei fi... (III; 244)

940

Asta **și** vroia **și** rămăsei **mirat** când o văzui cum își dădu **drumul**. (III; 245)

941

Trebuia să pornesc direct **făcând plugul**, îmi spusei, și nu trebuia să cad, ci să mă aplec pe piciorul stâng, și să fac cristiana. **De acord**, îmi spusei cu voce tare, **conștient** că vorbesc **singur** în mijlocul naturii și (ceea ce stârni în mine o mare veselie) **cu certitudinea** că învățasem totuși ceva, înainte, brav soldat!... (III; 246)

942

Era foarte agreabil să simți cum după fiecare coborâre ființa ta fizică învăța **din ce în ce mai bine** să stea **relaxată** pe schiuri **în timp ce** aluneca cu o viteză **crescândă** pe imensa pârtie care devenise orbitoare **sub soarele** care se ridica. (III; 246)

943

N-am dispărut, după cum vezi, am venit să te iau, mergem la cabană să mâncăm și să ne odihnim puțin, **pe urmă** ne întoarcem... (III; 247)

944

Ba da, zice Sălăjan, știu **cine** sunt și ca să vindec un bolnav, să nu trădez jurământul lui Hipocrate, trebuie să fiu sănătos, să pot inspira bolnavului optimism, încredere. (III; 248)

945

Când ieșirăm și ne puserăm din nou schiurile, Suzy se reînsufleți, dar ghicii **după expresia** ei că era hotărâtă să rămână până la sfârșit numai **cu mine**. (III; 249)

946

Ascultă, Suzy, o întrebai în timp ce schiurile mele începură să alunece la vale cu moderație, fiindcă preferam să fac des **plugul** decât să mă pomenesc aiurea cu picioarele răsucite în aer (lipsa de performanță e **de preferat ridicolului**), era **vorba ca astă-toamnă** să reintri la facultate! (III; 249-250)

947

Unii aterizau spectaculos, alții însă (și aceștia erau cei mai caraghioși) se pomeneau **surprinși de ceva** și se vedea clar **ce-o** să li se întâmple: schiurile o luau vizibil înaintea picioarelor în timp ce schiorul încerca disperat să se redreseze; cădea aiurea, **alunecând** apoi pe pârtie **până hăt departe**. (III; 250)

948

Un mic sentiment de admirație și invidie mă stăpânea **privindu-i cum** se adunau în vale **unul după altul** și se îndreptau apoi spre telescaune, cu acea **mișcare** de

Scanned with OKEN Scanner

eleganță pe care mersul **pe schi** ți-o impune chiar dacă pe pământ ferm n-o ai (schiorii pasionați o capătă **cu timpul** și în mersul obișnuit). (III; 250-251)

_____949

Știi, aicea sus nu e **ca la noi**, când vine **furtuna cu viscol** sau cu ploaie nu se mai vede nimic, fiindcă norii se prăbușesc... (III; 251)

_____950

Cu acest chicotit vesel în urechi întorsei capul spre cer ca să fac brusc descoperirea că poți **trăi** adesea **instantaneu** exact **ceea ce** ți se povestește că li s-a întâmplat altora cândva. (III; 252)

_____951

Dacă se lăsa **întunericul** și n-o mai vedem, numai senzația că urcăm ne mai poate ghida, gândeam. (III; 255)

_____952

Natura nu-**mi** era prietenă, deși mă refugiasem atâta vreme în ea, o interogasem prea mult (formă **de respingere**) și nu eram dispus să pier în sânul ei, chiar dacă o aveam alături **pe cea mai dragă ființă dintre pământene**. (III; 256)

_____953

Indivizi primejdioși, violenți și imprevizibili, care, deși nu mai sperau nimic, nu se puteau îndepărta de ființa iubită, **asemeni** acelor morți care, deși morți, nu se pot depărta de casă și hohotesc pe la uși sau prin cotloane **speriind** lumea, **până ce** e adus **un medium** care le explică **în ce** constă noua lor stare. (III; 259)

_____954

El îi explica **foarte liniștit** că totul i-a venit fără să dorească, a fost anunțat **de plecarea** ei la Sinaia **cu un tip** cu care trăiește de mult („nu știam că trăiești de mult **cu un tip**, poate dacă mi-o spuneai tu **singură de la început** m-aș fi resemnat, dar când am auzit că o să te duci **cu el** la cota 2000, unde ai fost **de-atâtea ori cu mine**, și o să tragi la același hotel și o să chicotești pe pârtie cum ai chicotit **și cu mine**“...). (III; 261)

_____955

Ai fi vrut să afli amănunte, să mă ajuți, și el ar fi aflat că suntem **împreună** și scena care a avut loc aici în cabină s-ar fi produs atunci aiurea, cu aceleași consecințe, când mă îndrăgostisem **de tine** și nu voiam să te pierd... (III; 262)

_____956

Nu, **zeiță**, omul tău a fost **în legitimă apărare, amenințat** să fie, el și iubita lui, cei din prăpastie, ei bine, ai omul tău în prăpastie, **pentru pierderea** libertății alege-ți mâine

Scanned with OKEN Scanner

un altul, el și-a mai pierdut-o **o dată**, nu-l face să creadă că ești oarbă, fiindcă, deși pari, el știe că nu ești!... (III; 263)

957

Ar fi trebuit, zisei, dacă știai **de ce e în stare**, să nu ne urcăm în cabină. (III; 264)

958

N-am știut că medicamentul **numit Nozinan** e **atât** de puternic, încât câteva pastile pot **provoca** moartea, când Petrini mi-a cerut să-i fac **rost** de un tub, mi s-a părut că mi-a spus că el suferă **de ficat**... (III; 271-272)

959

Am povestit toate acestea ca să explic **de ce auzindu-l** pe prietenul meu că dorește să intrăm la mine în birou am înțeles **de îndată** că nu e bine **cu el** și am mai înțeles că dacă ar fi fost vinovat, **nu** la mine ar fi venit, care știa **ce fel de cauze** apăr. (III; 276)

960

Experiența unui om care vede colectivitatea umană, ca să zic așa, **din spate**, adică pe cei care rămân în urmă **împleticindu-se** și așteaptă să fie „înhățați", fără să fie atât de bogată ca a unui preot care vedea omul și **orăcăind** ca un broscoi în cristelniță, la botez, și agonizant și **dus** apoi la groapă, e totuși **destul** de mare și îi conferă o **anume** forță a spiritului, fie chiar și **prin simplul fapt** că îi vede pe semenii lui **în înfrângere**, în timp ce el, **avocatul**, în deplină siguranță în fotoliul său (un om în nenorocire ne întărește pe noi, **cei** la adăpost, oricât ar părea de neverosimilă această afirmație, tocmai asta însă ne dă puterea necesară să-l ajutăm). (III; 276-277)

961

Eram **atât de fericit**, murmură el, **atât de tare fericit**, încât devenisem umil, să nu sfidez cine știe **ce** zeu sau zeiță geloasă. (III; 277)

962

Terminându-mi însemnările, rosteam toate acestea **cu glas tare**, să audă **și** Petrini și să capete certitudinea că nu va fi condamnat, dar în același timp să-și dea seama că nu putea evita un proces. (III; 282)

963

Acest joc de expresie era atât de atractiv, încât **te** făcea **de îndată** să dorești să-i fii prieten, să-i fii util, **fără nici un gând de reciprocitate**. (III; 285)

964

Ah, Petrini, gândii în clipa aceea, este sigur că ai jubilat totuși și ai sfidat, poate **nu**

Scanned with OKEN Scanner

în dragoste, ci în trufia gândirii, și anume că poți smulge fericirea chiar dacă nu **ți**-e dată. Fiindcă, **iată**, nu pierderea libertății ar fi chinul tău, ci pierderea acestei ființe **de care** nu **te** poți rupe fără să sângerezi apoi necontenit... (III; 285)

_____965

Doamnă Culala, îi spusei foarte ferm și cu solemnitate, un mort trebuie dus la groapă **creștinește**, **înconjurat de ființele** care i-au fost apropiate și dragi și ca să-l plângă și să-i păstreze în amintire regrete eterne și **mai ales** să nu învinuiască pe nimeni **de moartea** lui. (III; 286)

_____966

Dacă vreți cumva să ispășiți o vină secretă, mergeți la o mânăstire și faceți acolo **penitență**, dar să nu mai declarați niciodată **vreunui** anchetator că vă simțiți nu știu cum, fiindcă el n-o să vadă în asta expresia unei nevoi de destăinuire și a unei remușcări, ci **o probă** care vă poate **vârî într-un paragraf** al codului penal. (III; 286)

_____967

Ar fi însemnat să nege că fusese **cu el și fericită și** că acum, ca să scape și să fie fericită **cu un altul** (după ce, cu chibzuială și scrupulozitate, îl părăsise și fără să vrea îl omorâse), trecea **cu cinism** peste cadavrul lui, fiindcă eu, ca s-o salvez, și care cunoșteam bine justiția, i-o ceream **implacabil**. (III; 289)

_____968

Trebuie să mă ajutați, **doamnă**, să colaborați **cu mine**, dacă vreți să nu riscați **amândoi** o condamnare! (III; 289-290)

_____969

Probabil că tot îl mai iubea **pe fostul ei bărbat** și are nevoie de un proces ca să-i dovedească **post-mortem** că e nevinovată, chiar și cu riscul **de a mă trimite** pe mine la închisoare **pe viață**. (III; 292)

_____970

Asta aș fi vrut să-i spun **lui** Petrini, că trecerea anilor nu acoperă **nici o** crimă, ba chiar se zice că sufletul **celui** mort nu-și găsește pace pe lumea ailaltă până nu e răzbunat, și apare în visurile **celor** care l-au cunoscut și le spune **cine** i-a luat **lui** viața. (III; 294)

_____971

De ce să ajungă să trăiască **astfel** de zile prietenul meu, chiar dacă el se credea **un dur, afirmând** că nu i-ar păsa? (III; 294)

_____972

Dar se pare că nu aceste argumente pe care le reluai **cu glas** tare, **vorbindu-i de bănuiala** oamenilor, care nu i-ar fi dat **pace**, îl convinseră să cedeze, ci faptul că își

Scanned with OKEN Scanner

dădea și el **seama** că prietena lui nu va putea să reziste **la anchetă**. (III; 294)

973

Semăna **cu Petrini**, dar puțin și **cu maică-sa**, **cu deosebirea** că ea avea **în plus**, peste chipul ei expresiv, inocența, însă, ași zice, o inocență care știa, lucru rar, căci îți sugera că micile suferinți mărunte care rod **de obicei** marile elanuri și idealuri pe ea n-o vor atinge, **orice** i s-ar întâmpla în viață. (III; 297)

974

...Da, m-a ferit, **dar nu direct**, ci **prin legea de atunci** care reglementa **nu** în ani, ci în norme de muncă, durata unei condamnări, lege la care poate că o fi contribuit și el... (III; 298)

975

În loc **să** mă bucur că **în curând** aveam să fiu liber, perspectiva aceasta fu primită în ființa mea intimă **cu o depresiune** inexplicabilă și persistentă, care nu avea în gândirea mea **nici un** sprijin. (III; 300)

976

În general ești **oare** sigur că **tot ceea ce** ai gândit și **simțit** tu **până acum**, a gândit și **simțit** și ea **la fel**? (III; 301)

977

De ce nu mi-a spus de **la început** că era căsătorită, **sau ceva mai târziu, dar cu mult înainte să** înceapă să se teamă că, dacă și-ar destăinui secretul, s-ar putea să mă piardă...? (III; 301)

978

Îmi dădeam **seama** că n-o să pot să mai comunic cu nimeni, nici prin scris, fiindcă aveam sentimentul că, dacă nu mă puteam adresa contemporanilor mei, cu speranța să fiu citit **de ei** cândva (și această speranță mă trezeam că n-o mai aveam), gândul **la o posteritate** abstractă la care **de fapt** nu mă gândisem niciodată nu-**mi** dădea puterea să alung din mine izolarea în care mă aflam **în mijlocul** lumii mele, lume în care mă născusem, descoperisem miracolul existenței, suferisem și fusesem fericit... (III; 302)

979

Dovadă era **faptul** că de când fugise **de-acasă** el n-o căutase, **oricum** nu se interesase **de existența** ei și nici n-o urmărise; dacă ar fi făcut-o i-ar fi fost ușor să afle că **un alt bărbat** intrase în viața ei. (III; 303)

980

Până la urmă tot ar fi trebuit să-mi spună că e **măritată** și atunci ași fi descoperit **de ce** refuzase ea să poarte sarcina, adică ași fi înțeles exact cuvintele ei care vroiau să-mi sugereze că nu poate **concepe** să trăiască **împreună cu un om** „toată viața" (când o cerusem în căsătorie). (III; 304)

Scanned with OKEN Scanner

___981

...Dar să presupunem, îmi spuneam **iarăși și iarăși**, că ipoteza aceasta a damnării ei (neputința **de a-l părăsi** pe dipsoman), cu **tot** corolarul ispititor al oricărei ipoteze **de a închide** o existență într-o idee, este falsă **în întregime**. Și că doar a greșit, iubirea există, restul, dezamăgirea mea că n-a fost sinceră, chiar dezvăluirea ulterioară și directă că încă îl mai iubește, îndoiala ei dacă mă iubește pe mine mai mult sau nu, așteptările chinuitoare ale unui divorț, stările ei rele de catalepsie psihică (așa cum avusese **una** în camera de la hotel **de la Sinaia, premoniție a nenorocirii** care avea să ne lovească **a doua zi**, sau poate și mai verosimil expresie a unei vinovății paroxistice, tocmai pentru că se gândea la el și descoperea că îl iubește) toate acestea n-aveau să aibă, să zicem, o importanță decisivă, le-aș fi îndurat și aș fi ieșit **învingător**. (III; 305)

_____982

Dar nu-mi sugerase aceasta ideea, că, adică, **totul** o să se aranjeze **într-o zi**, când fusesem angajat în uzina **în care** lucra el. (III; 306)

_____983

Parcă ar fi ghicit, **acolo unde** se afla, că sufletul meu se înstrăina **de ea** (totdeauna când trăisem împreună ghicea asta **cu o precizie** extraordinară și lua imediat măsuri energice), că mă și pomenii **cu ea** la vorbitor, chiar în acea perioadă de criză când mă gândeam că n-o cunosc și că nu mai pot repeta experiența **cu Matilda**; că iubesc adică o femeie care nu mai există. (III; 307)

_____984

Da, zisei, **destul de tare**, ca să mă pui mai presus de Aristotel, dar nu atât de tare ca să mă jignești, deși un gând te-a ispitit. (III; 243)

_____985

Eu sunt acuma liberă, și sunt aceeași, și te iubesc **atât de tare** încât pot să te aștept **nu** câteva luni câte mai ai de făcut, ci, **ăhă, ani întregi**... (III; 308)

_____986

Trebuie să-ți desvălui sufletul și să vedem dacă **într-adevăr** suntem legați **pe viață, orice** ni s-ar întâmpla! (III; 308)

_____987

Cine știe **ce dracu** ni se mai poate întâmpla dacă **în loc de** comunicare vom trăi **pe sugestie**, și în loc să trăim bucuria sincerității să trăim pe infinite temeri, **cu minciuna drept numitor comun**... (III; 308)

_____988

Acuma, **de pildă**, dăduse **ordin** să-mi primesc musafira într-o odăiță goală și să stau **cu ea** oricât. (III; 308)

Scanned with OKEN Scanner

___989

E clar, a ieșit **mult mai devreme** și vrea să diminueze, **printr-o minciună** sau prin sugestia unei date aproximative a ieșirii, gravitatea faptului că a lăsat să treacă **atâta** timp să se decidă să mă vadă. (III; 309)

_____990

Chiar, zisei, **turnând** în pahar, nu ești curioasă să afli care e salvarea **celor** învinși? (III; 310)

_____991

Și imitai glasul ei când încerca să vorbească în numele plopilor și al cârciumioarei care populaseră la început lumea edenică a iubirii noastre, daaa, frumoasa zidăriță, **biata de ea**, nu e liberă, au condamnat-o **pe nedrept**, dar **iată** cum muncește cât trei ca să scape... (III; 310)

_____992

Continuai, fiindcă, îmi spuneam, dacă nici **după ce prin nesinceritatea** ei și-a trimis iubitul la pușcărie, nu înțelege că numai sinceritatea mai poate salva **ceea ce** a fost frumos între noi și să putem astfel să ne construim un viitor, înseamnă că ea va continua să-și ascundă sufletul **în care** nu vrea să intru și să dorească să-i inventez eu altul mai departe, iar **dinspre al ei** să-mi vină mereu noi surprize, **desigur** nu atât de catastrofice ca pierderea civică a libertății, dar pierderea afectivă a libertății mele **ca bărbat, născut** nu doar **pentru a o inventa pe ea la nesfârșit.** (III; 311)

_____993

Bineînțeles că ai să-mi explici **de ce** ai venit să mă vezi **atât de târziu** și o să-mi spui ceva **tot atât de verosimil cât a fost de verosimilă** explicația pe care mi-ai dat-o a doua zi la Oraca **după ce** descoperisem cu o seară înainte în albumul acela chipul tău **înconjurat de șapte hăndrălăi.** (III; 311)

_____994

Și nu înțelegi **cât de grav** e acest lucru și că după cele întâmplate trebuie să ne apropiem **atât de tare unul de altul** încât să devenim transparenți și tu să vezi prin mine și eu să văd prin tine. (III; 311)

_____995

Rămăsei **mut** în fața acestei declarații oarbe în care erau concentrate ca într-un nucleu indestructibil acceptarea **fără cenzură a ceea ce** suntem, trufia liniștită a unei vechi descoperiri că nu putem să fim **cum** nu suntem și că **nici o** aventură n-a putut și nu va putea **ispiti** acest eu, bun sau rău, care constituie singura realitate **a celui căruia** îi e dat să parcurgă o viață, să accepte să lupte **cu sine.** (III; 312)

_____996

Ești surescitat și înțeleg că îmi porți **pică de ceva** (nu, gândii, simți că te-am

Scanned with OKEN Scanner

judecat **în lipsă** și te retragi **fără curiozitate** și dorință să afli de ce te-am judecat și să te aperi...), în timp ce eu m-am pregătit **zăpăcită** pentru clipa asta când aveam să te revăd... (III; 312)

997

Desigur, așteptam de la ea o desvăluire, uitând că ea desvăluiri nu făcea decât ca să spună o minciună (una singură fusese adevărată, **cea** din studenția ei, în prima noastră noapte de dragoste, dar asta pentru că îi eram străin; generație bizară de fete care s-au golit **de viață** interioară, n-au secrete **față de necunoscuți**), când i-am devenit apropiat a apucat-o regretul că s-a „procopsit", că, **adică**, s-a pomenit că iubește. Dar nu atât de tare încât să se desvăluie și să-mi spună în sfârșit că nu e liberă și să ceară chiar **a doua zi** divorțul. (III; 313-314)

998

Ea însă, **dorind** să fie sinceră, cum înțelesese din învinuirile mele că nu fusese, zădărnici acea reînviere și mă făcu să descopăr că eu iubisem pe **nesincera aceea**, care mă fermeca, și nu pe sincera asta **fără vocație**: nu mai știa să fie fascinantă. (III; 316)

999

Mi-am recitit acest lung manuscris și **dincolo de ceea ce** el conține, m-a uimit barbaria concretului, **pe larg etalat**, și cu plăcere vizibilă, și pe care nu l-am putut ocoli **fiind încredințat** că altfel m-aș fi chinuit îndelung, fără să obțin, **spiritualmente**, **eliberarea totală a conștiinței mele de ceea ce am trăit.** (III; 316)

Scanned with OKEN Scanner

1

(1) Înainte de a fi depus aici în această celulă /.../ în plimbările mele solitare pe la marginea orașului, pe poteci, uitându–mă în jos și privind pământul, un sentiment senin se insinua în sufletul meu, la început de dragoste pentru el, pământul negru, tăcut, liniștit, apoi de atracție, de dorință, un fel de melancolie, de nostalgie blândă, de a mă culca pe el și a rămâne acolo întins pentru totdeauna = /p.v./ prop. principală;

(2) din care nu voi mai ieși decât pentru a intra într–o captivitate perpetuă = /p.v./ prop. atributivă.

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **(înainte de) a fi depus** = verb /.../ diateza pasivă /.../ infinitiv /.../ (particularități: în afară de prepoziția specifică (morfem) pentru infinitiv, verbul apare însoțit și de locuțiunea prepozițională „înainte de"); fcț. sint. de compl. circumstanțial de timp (*ARG*: ...se insinua[1]/ *înainte să fi fost depus*...[2]/; propoziția (2) este circumst. de timp);

2. **decât** = adv. (în literatura de specialitate este socotit semiadverb) /.../ de mod, cu valoare restrictivă /.../ fără fcț. sint.;

3. **(în) plimbările** = subst. /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de timp (nu este compl. circumstanțial de loc; opoziția textuală se referă la timp, nu la spațiu: *în plimbările... apoi...*)

4. **pe la marginea orașului**

a. (*pe la*) *marginea* = subst. /.../ (nu este locuțiune prepozițională ca în exemplele: *la marginea zării*; *la marginea răbdării* etc.; *ARG*: orașul are un centru, un contur, o intrare, o *margine* etc.) /... / fcț. sint. de compl. circumstanțial de loc;

b. *orașului* = subst. /.../ fcț. sint. de atr. substantival genitival;

5. **uitându-(mă)** = verb /.../ diateza reflexivă /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de timp (*ARG*: ...se insinua[1]/ *în timp ce mă uitam în jos*...[2]/; propoziția (2) este circumst. de timp);

6. **la început de dragoste**

a. *la început* = loc. adverbială (nu este substantiv cu prepoziție, autorul nu are în vedere *începutul dragostei*, nici verb la supin; opoziția textuală se face cu adverbul „apoi": *la început* (de dragoste) – *apoi* (de atracție) /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de timp;

b. (*de*) *dragoste* = subst. /.../ fcț. sint. de atribut subst. prepozițional (regentul său este un nume: substantivul *sentiment*; v. supra, 6. a.)

7. **pământul negru, tăcut, liniștit** = apoziție dezvoltată

a. *pământul* = subst. /.../ fcț. sint. de atr. substantival apozițional în cadrul apoziției dezv. „pământul negru, tăcut, liniștit";

b. *negru* = adj. /.../ fcț. sint. de atr. adj. în cadrul apoziției dezv. „pământul negru, tăcut, liniștit";

c. *tăcut* = adj. /.../ fcț. sint. de atr. adj. în cadrul apoziției dezv. „pământul negru, tăcut, liniștit";

Scanned with OKEN Scanner

d. *liniștit* = adj. /.../ fcț. sint. de atr. adj. în cadrul apoziției dezv. „pământul negru, tăcut, liniștit";

8. **(un) fel** = subst. /... / (nu este loc. adjectivală „un fel de", ca în exemplul: ...era și el *un fel de paznic*, acolo, o persoană neînsemnată...); fcț. sint. de atr. substantival apozițional în cadrul apoziției dezv. „un fel de melancolie" (dacă se cere analiza sintactică și morfologică a sintagmei, se pornește cu apoziția dezvoltată „un fel de melancolie", se menționează prin ce este exprimată și apoi se precizează funcția sintactică a elementelor componente în cadrul acestei apoziții);

9. **a rămâne** = verb /.../ fcț. sint. de atribut verbal (regent: substantivul *dorință*);

10. **întins** = adj. /.../ elem. predicativ suplimentar.

2

(1) Oricât m–ași strădui = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R2);
(2) mi–este cu neputință = /p.n.c./ prop. principală;
(3) să–mi imaginez = /p.v./ prop. subiectivă (R2);
(4) că, odată verdictul pronunțat, voi putea adresa lumii un tandru adio nepăsător = /p.v./ prop. compl. directă (R3).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice.

1. **m-ași strădui** = verb /.../ diat. reflexivă /.../ (particularități: auxiliarul condiționalului este scris cu „i", semn al unei pronunțări palatalizate, regionale), fcț. sint. de pred. verbal;

2. **cu neputință** = locuțiune adjectivală /.../ alcătuită din prep. „cu" și din subst. „neputință" /.../ (particularități: în asociere cu vb. „a fi", dă o expresie verbală unipersonală, de aceea, propoziția (3), care i se subordonează, este subiectivă); fcț. sint. de nume predicativ (sau jumătate din p.n.c., cealaltă jumătate fiind semipredicatul „este").

3

(1) Prietenul meu, fostul judecător, m–a sfătuit = /p.v./ prop. principală;
(2) să scriu pe larg = /p.v./ prop. circumst. de relație (R1; C4);
(3) cum s–au petrecut lucrurile = /p.v./ prop. compl. indirectă (R2);
(4) și să–i dau lui /... / mărturisirea = /p.v./ prop. circumst. de relație (R1; C2);
(5) care mi–e avocat = /p.n.c./ prop. atributivă (R4);
(6) s–o aibă pentru ultima înfățișare la proces = /p.v./ prop. circumst. de scop (R5).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **fostul judecător**

a. *fostul* = adj. /.../ (particularități: provine dintr-un participiu verbal, iar articolul *l*, este, de drept, al subst. regent „judecător"); fcț. sint. de atr. adj. în cadrul apoziției dezvoltate „fostul judecător";

b. *judecător* = subst. /.../ (particularități: este, de drept, articulat, dar articolul său, *l*, este, formal, preluat de adjectivul din procliza sa) /.../ fcț. sint. de atr. substantival apozițional în cadrul apoziției dezvoltate „fostul judecător";

2. **pe larg** = loc. adverbială /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de mod;

Scanned with OKEN Scanner

3. **lucrurile** = subst. /.../ fcț. sint. de subiect;
4. **i** (dau) **lui**
a. *i* = pron. personal /.../ dativ, forma scurtă (neaccentuată sau atonică), fcț. sint. de compl. indirect, anticipat;
b. *lui* = pron. personal /.../ dativ, forma lungă (accentuată sau tonică), fcț. sint. de compl. indirect;
5. **care mi-e avocat**
a. *care* = pron. interogativ-relativ (aici are doar valoare relativă) /.../ fcț. sint. de subiect;
b. *mi* = pron. personal /.../ cazul dativ (particularități: este un dativ posesiv) /.../ fcț. sint. de compl. indirect (unii specialiști echivalează acest pron. cu un adj. posesiv și îl subordonează substantivului din sintagma respectivă *mi-este avocat* = *este avocatul meu*; în felul acesta, dativul posesiv va fi totdeauna atribut, ceea ce nu este adevărat; comparați: *în juru-**i** se-nvârteau băieții* (compl. circumstanțial de loc)/*pălăria-**i** nu se asortează cu cravata* (atr. pron.);
c. *e* = verb /.../ nepredicativ (copulativ) /.../ fcț. sint de semipredicat (sau jumătate din p.n.c., cealaltă jumătate fiind numele predicativ „avocat“);
d. *avocat* = subst. /.../ fcț. sint. de nume predicativ (sau jumătate din p.n.c., cealaltă jumătate fiind semipredicatul „e“);
6. (**la**) **proces** = subst. /.../ fcț. sint. de: atribut (dacă vom considera că regentul său este numele „înfățișare“); complement (dacă vom considera că regentul său este verbul „să aibă“); complement de timp (dacă vom considera că se obține extensia: ...s-o aibă[1]/ *când se va întruni completul de judecată.*[2]/); complement de loc (dacă vom considera că se obține extensia: ...s-o aibă[1]/ *unde va avea loc întrunirea completului de judecată*[2]/);

Propoziția (3) este compl. indirectă, dacă se acceptă contragerea: ...să scriu *despre ceva*/*despre derularea...*; este prop. circumst. de relație, dacă se acceptă contragerea: ...să scriu *în privința derulării...*

4

(1) Poate = /p.v./ prop. principală;
(2) că mărturia aceasta va apărea odată, împreună cu eseul meu *Era ticăloșilor* = /p.v./ prop. subiectivă (R1; C3);
(3) și voi trăi astfel și prin cei /.../ nu numai, asemeni tuturor, prin fetița mea, deci mai mult = /p.v./ prop. subiectivă (R1; C2);
(4) care mă vor citi = /p.v./ prop. atributivă (R3);
(5) fiindcă familiile se sting și ele, uneori atât de repede = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R3);
(6) încât se justifică pe deplin existența acelor artiști = /p.v./ prop. circumst. consecutivă (R5);
(7) care se lasă devorați de demonul creației = /p.v./ prop. atributivă (R6; C8; C9);
(8) și nu mai au timp = /p.v./ prop. atributivă (R6; C7; C9);
(9) sau nu-i mai interesează = /p.v./ prop. atributivă (R6; C7; C8);
(10) să se lase ispitiți de perpetuarea ființei lor efemere, posedați de ideea durabilității ei în spirit = /p.v./ prop. subiectivă (R9).

Scanned with OKEN Scanner

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **(împreună cu) eseul** = subst. /.../ acuzativ (precedat de locuțiunea prepoziționlă „împreună cu" /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial sociativ;

2. **(prin) cei** = pron. demonstrativ semiindependent de depărtare /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial instrumental;

3. **asemeni** = prep. simplă, cere cazul dativ (prepoziții care cer dativul: *aidoma, asemeni, analog, conform, datorită, grație, mulțumită, potrivit),* fără fcț. sint.;

4. (sting) **și** (ele) = (semi)adverb /.../ fără fcț. sintactică.;

5. **atât de repede** = adverb /.../ gradul superl. absolut (realizat prin morfeme nespecifice: adverbul „destul" și prep. „de", echivalând cu „foarte") /... / fcț. sint. de compl. circumstanțial de mod;

6. **pe deplin** = loc. adverbială /... / fcț. sint. de compl. circumstanțial de mod;

7. **devorați de demonul**

a. *devorați* = verb /.../ modul participiu /.../ fcț. sint. de elem. predicativ suplimentar;

b. (*de*) *demonul* = subst. /.../ acuzativ (precedat de prep. simplă „de") /... / fcț. sint. de compl. de agent;

8. **ispitiți** = verb /.../ modul participiu /.../ funcție sintactică de elem. predicativ suplimentar;

9. **posedați de ideea**

a. *posedați* = verb /.../ modul participiu /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de cauză (*ARG*...nu-i mai interesează [1]/ să se lase ispitiți[2]/ *fiindcă sunt acaparați de ideea*... [3]/; propoziția (3) este circumst. de cauză);

b. (*de*) *ideea* = subst. /.../ fcț. sint. de compl. de agent;

10. **(în) spirit** = subst. /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de relație (*ARG*: ...posedați de ideea durabilității ei[1]/ *în ceea ce privește sufletul*...[2]/; propoziția (2) este circumst. de relație).

Verificarea funcției sintactice a propoziției (10):

- este o prop. subordonată;
- regentul său este un verb („nu interesează");
- verbul regent nu este copulativ;
- verbul regent este unipersonal;
- prin contragere ar trebui să rezulte un subiect;
- iată contragerea: ...nu-i mai interesează *a se lăsa* ispitiți... ;
- *a se lăsa* este subiect;
- propoziția (10) este subiectivă;
- între aceste două noțiuni (*subiectivă–subiect*) avem o corespondență nominală;
- deci: analiza este corect făcută.

5

(1) Dar iată-mă atingând, chiar și pe un plan secund, miezul existenței mele = /p.v./ prop. principală (C2);

(2) și, ca întotdeauna la cei loviți, gândul mi se întoarce înapoi, la vremea inocenței pierdute = /p.v./ prop. principală (C1);

(3) când am săvârșit prima infamie = /p.v./ prop. atributivă (R2).

Scanned with OKEN Scanner

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. (iată-)**mă atingând**

a. *mă* = pron. personal /.../ cazul acuz., forma scurtă (neaccentuată, atonică) /.../ fcț. sint. de compl. direct;

b. *atingând* = verb /.../ modul gerunziu /.../ fcț. sint. de elem. predicativ suplimentar;

2. **ca întotdeauna la cei loviți**

a. *ca întotdeauna* = loc. adverbială /.../ compl. circumstanțial de mod; val. stilistică de comparație (al doilea termen al comparației);

b. (*la cei*) *loviți* = adj. provenit din participiu /.../ articulat (este însoțit ade art. demonstrativ-adjectival „cei") /.../ cazul acuzativ (precedat de prep. simplă „la") (particularități: este provenit, prin articulare, dintr-un participiu verbal) /.../ fcț. sint. de compl. indirect.

6

(1) Aici e cazul = /p.v./ prop. principală;
(2) să adaug = /p.v./ prop. atributivă (R1);
(3) că, /.../ îmi pierdusem de mult credința în Dumnezeu și în viața viitoare, nu prin vreun proces dramatic, ci pe nesimțite, prin lipsa simplă de credință a altora = /p.v./ prop. compl. directă (R2);
(4) deși aveam pe atunci abia șaisprezece ani = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R3);
(5) care spuneau de pildă, la un pahar, cu veselie, sau fără vreo zguduire = /p.v./ prop. atributivă (R3; C8);
(6) ai murit = /p.v./ prop. circumst. de timp (R7);
(7) te mănâncă viermii = /p.v./ prop. compl. directă apozitivă (R5);
(8) sau = /pred. eliptic/ prop. neanalizabilă (R3; C5);
(9) sufletul nu se duce nici în Rai, nici în Iad = /p.v./ prop. compl. directă apozitivă (R8)
(10) fiindcă nu s-a întors nimeni de-acolo = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R9);
(11) să ne spună = /p.v./ prop. circumst. de scop (R10);
(12) cum e = /p.n.c./ prop. compl. directă (R11).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **cazul** = subst. /.../ fcț. sint. de subiect (particularități: în relația cu verbul „a fi", realizează o sintagmă unipersonală, care nu dă statut de subiectivă propoziției (2); vezi și: *nu e **momentul** să...*; *nu era **prilejul** să...*, unde subst. evidențiate sunt subiecte, iar propozițiile care ar fi urmat ar fi fost atributive);

2. **îmi** (pierdusem) = pron. reflexiv, cazul dativ, forma neaccentuată (scurtă, atonică), fără fcț. sint. (este morfem pentru diateza reflexivă; „îmi pierdusem" este reflexiv posesiv);

3. **(în) viața** = subst. /.../ fcț. sint. de atr. substantival prep. (dacă se acceptă ca regent numele „credința": ...credința [1]/ *care are în vedere viața...*[2]/ propoziția (2) este atributivă) sau compl. circumstanțial de relație (dacă se acceptă ca regent grupul verbal „îmi pierdusem credința": ...îmi pierdusem credința[1]/ *în ceea ce privește viața...*[2]/ propoziția (2) este circumst. de relație);

4. **prin vreun proces**

a. (*prin*) /.../ *proces* = subst. /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial instrumental;

Scanned with OKEN Scanner

b. *vreun* = adj. pronominal nehotărât /.../ fcț. sint. de atr. adj.;
5. **pe nesimțite** = loc. adverbială /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de mod;
6. **(de) credință** = subst. /.../ fcț. sint. de atr. substantival prep. (nu poate fi interpretat și ca un compl. de relație, pentru că exclude orice raportare la un regent verbal);
7. **de pildă, la un pahar**
a. *de pildă* = loc. adverbială /.../ fără fcț. sint. (este socotită sintagmă „de umplutură" sau sintagmă incidentă; v. *Indice selectiv de dificultăți*: cuvânt incident/ sintagmă incidentă/ prop. incidentă);
b. (*la un*) *pahar* = subst. /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de timp;
8. **cum** = adv. (pronominal) interogativ-relativ (aici are doar valoare relativă) /.../ fcț. sint. de nume predicativ (sau jumătate din p.n.c., cealaltă jumătate fiind semipredicatul „e"); la nivel frastic este element de relație subordonator semispecializat.

I. Verificarea funcției sintactice a propoziției (2):
- este o prop. subordonată;
- regentul său este un nume („cazul");
- prin contragere, ar trebui să rezulte un atribut;
- iată contragerea: ...e cazul *de a adăuga*...;
- structura „de a adăuga" este atribut;
- propoziția (2) este atributivă;
- între aceste două noțiuni (*atributivă-atribut*) avem corespondență nominală;
- deci: analiza este corect făcută.

II. nu prin vreun proces dramatic, ci pe nesimțite = nu este o prop. eliptică de predicat; nu se neagă o acțiune, o stare etc., adică predicația, ci se neagă compl. instrumental (*prin proces*).

7

(1) Hadesul și Câmpiile Elizee erau niște simple mituri = /p.n.c./ prop. principală (C2; C3; C5);
(2) și apoi cine să coboare acolo = /p.v./ prop. principală (C1; C3; C5);
(3) și să le dea sânge /... / acelor jalnice umbre = /p.v./ prop. principală (C1; C2; C5);
(4) să bea = /p.v./ prop. circumst. de scop (R3);
(5) și în acest fel să poată = /p.v./ prop. principală (C1; C2; C3);
(6) să mai reînvie în ei viața = /p.v./ prop. compl. directă (R5);
(7) cum povestește Homer = /p.v./ prop. circumst. de mod. (R6).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **în acest fel** = sintagmă complexă;
a. (*în*) /.../ *fel* = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de mod în cadrul sintagmei complexe „în acest fel";
b. *acest* = adj. pronominal demonstrativ /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de atr. adj. în cadrul sintagmei complexe „în acest fel".

Scanned with OKEN Scanner

I. Verificarea funcției sintactice a propoziției (6):

- este o prop. subordonată;
- regentul său este un verb („să poată");
- verbul regent nu este unipersonal (sau impersonal-reflexiv);
- verbul regent nu este copulativ;
- verbul regent este tranzitiv;
- are echivalentul general CEVA;
- prin contragere, ar trebui să rezulte un complement direct;
- iată contragerea: …să poată *reînvia*…;
- cuvântul „reînvia" este compl. direct;
- propoziția (6) este completivă directă;
- între aceste două noțiuni (*completivă directă–complement direct*) avem corespondență nominală;
- deci: analiza este corect făcută.

II. Propozițiile (2), (3), (5) sunt principale datorită valorii lor interogative (chiar dacă propoziția (2) nu mai are exprimat pronumele interogativ„cine", subînțeles însă) și pentru că exprimă o idee esențială (nu secundară, subordonată altei idei) în context; propoziția (2) nu apare în poziția unui autor de acțiune (pentru a fi subiectivă), iar propoziția (3) nu are elemente formale suficiente pentru a exprima scopul.

8

(1) Am spus în clasă = /p.v./ prop. principală;
(2) după ce dădusem de pasajul lui Platon = /p.v./ prop. circumst. de timp (R1);
(3) dacă e = /p.v./ prop. circumst. opozițională (R7; C6);
(4) să fim nemuritori împreună cu domnul Lațcu = /p.n.c./ prop. subiectivă (R4);
(5) (era numele subdirectorului) = /p.n.c./ prop. atributivă apozitivă (R4);
(6) dacă adică și sufletul lui e nemuritor = /p.n.c./ prop. circumst. opozițională (R7; C3);
(7) prefer = /p.v./ prop. compl. directă (R1);
(8) să ne mănânce viermii pe amândoi = /p.v./ prop. compl. directă (R7; C9);
(9) și nemurirea să înceteze = /p.v./ prop. compl. directă (R7; C8).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **după ce** = loc. adverbială /…/ fcț. sint. de compl. circumstanțial de timp; la nivel frastic este elem. de relație subordonator semispecializat;
2. (dacă) **e** = verb /…/ unipersonal /…/ fcț. sint. de predicat verbal;
3. **împreună cu domnul Lațcu**
   a. (*împreună cu*) *domnul* = subst /…/ cazul acuz. (însoțit de locuțiunea prepozițională „împreună cu") /…/ fcț. sint. de compl. circumstanțial sociativ;
   b. *Lațcu* = subst. /…/ fcț. sint. de atr. substantival apozițional (apoziție simplă);
4. **e** (nemuritor) = verb /…/ nepredicativ (copulativ) /…/ fcț. sint. de semipredicat (sau jumătate din p.n.c., cealaltă jumătate fiind numele pred. „nemuritor").

Scanned with OKEN Scanner

I. Propoziția (3) și propoziția (6) nu sunt condiționale (nu exprimă o condiție a acțiunii *de a prefera*); ele se opun, prin întregul lor conținut, acțiunii din regentă.

II. Propoziția (7) reclamă, prin logica textului un „că", element prin care se subordonează verbului „a spune", din propoziția (1), de aceea am considerat-o compl. directă (R1).

9

(1) Am vrut = /p.v./ prop. principală (C4; C5);
(2) să-i răspund = /p.v./ prop. compl. directă (R1);
(3) că asta n-o să se întâmple = /p.v./ prop. compl. directă (R2);
(4) dar mi-am dat seama = /p.v./ prop. principală (C1; C5);
(5) adică am gândit = /p.v./ prop. principală (C1; C4);
(6) că părintele nu e un fanatic nici al ideii de divinitate, nici al vreunei alte idei = /p.n.c./ prop. compl. directă (R5; C7);
(7) și că n-avea rost = /p.v./ prop. compl. directă (R5; C6);
(8) să-mi pierd vremea cu el = /p.v./ prop. subiectivă (R7).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. (să)-**i** (răspund) = pron. personal /.../ fcț. sint. de compl. indirect;
2. **asta** = pron. demonstrativ de aprop. /.../ cazul nom., (particularități: este o formă populară) /.../ fcț. sint. de subiect;
3. (n)-**o** = auxiliarul „a avea", invariabil, folosit pentru a exprima viitorul popular;
4. (să) **se** (întâmple) = pron. reflexiv, cazul acuz., formă neaccentuată; este morfem pentru diateza reflexivă, aici formând un reflexiv propriu-zis) /... / singur nu are fcț. sint., ci împreună cu verbul regent;
5. **mi**-(am dat) = pron. reflexiv, cazul dativ, formă neaccentuată; particularități: provine de la pronumele personal „eu", de pers. I; (pronumele reflexive neavând forme proprii decât pentru referire la pers. a III-a); nu este morfem pentru diateza reflexivă, aici formând un reflexiv posesiv) /.../ singur nu are fcț. sint., ci împreună cu, loc. verbală „a-și da seama";
6. **alte** = adj. pronominal nehotărât. /.../ fcț. sint. de atr. adj.;
7. (să)-**mi** (pierd) = pron. reflexiv, cazul dativ, formă neaccentuată; particularități: provine de la pronumele personal „eu", de pers. I; (pron. reflexive neavând forme proprii decât pentru referire la pers. a III-a); este morfem pentru diateza reflexivă, aici formând un reflexiv posesiv) /... / singur nu are fcț. sint., ci împreună cu verbul regent „a pierde";
8. (**cu**) **el** = pron. personal /... / fcț. sint. de compl. indirect;

I. Propoziția (8) este subiectivă (R7); *ARG*: ...*pierderea* de vreme n-avea rost... (subiect).

II. Pentru structura *și că n-avea rost*..., v. îndeosebi texul 26, texul 132, textul 215.

10

(1) În loc să fiu neliniștit, turmentat ca un erou dostoievskian = /p.n.c., cu nume predicativ multiplu/ prop. circumst. opozițională (R4);
(2) că /.../ totul ne este permis = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R1);

Scanned with OKEN Scanner

(3) dacă Dumnezeu nu există = /p.v./ prop. circumst. condițională (R2);
(4) dimpotrivă, simțeam o jubilațiune liniștită = /p.v./ prop. principală (C6);
(5) că sunt liber de credință = /p.n.c./ prop. circumst. de cauză (R4);
(6) și nici un imbold de a săvârși ceva nepermis nu mă ispitea = /p.v./ prop. principală (C4).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. (în loc) **să** (fiu) = conj. cu dublă apartenență morfologică (intră în structura locuțiunii conj. „în loc să" și este morfem pentru conjunctiv);
2. **totul ne**
   a. *totul* = pron. nehotărât /.../ fcț. sint. de subiect;
   b. *ne* = pron. personal /.../ fcț. sint. de compl. indirect;
3. **(de) credință** = subst. /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de relație;
4. (și nici) **un** (imbold) = împreună cu „nici" formează adjectivul negativ „nici un" /... / singur nu are fcț. sint.

Alte valori ale lui **un**, care se stabilesc prin opoziție textuală:

exemplu	opoziție textuală	valoare morfologică
Nici unul, nici celălalt nu mai aleargă în concursuri.	un(ul)/celălalt	pron. nehotărât
Nu avea nici un prieten și nici vreun dușman.	un/vreun	adj. nehotărât
Nu avea nici un ban, nici măcar doi lei.	un/doi	numeral
Nu avea nici un ban sau niște parale, măcar.	un/niște	art. nehotărât

I. Am socotit principală propoziția (6), întrucât se coordonează cu ideea din propoziția (4) nu cu cea din propoziția (5) (pentru a o socoti circumst. de cauză).

II. Verificarea funcției sintactice a propoziției (1):

- este o propoziție subordonată;
- regentul său este un verb („simțeam");
- are echivalent general: ÎN LOC DE CEVA (ÎN LOCUL CUIVA);
- prin contragere, ar trebui să rezulte un complement circumst. opozițional;
- iată contragerea: ...simțeam o jubilațiune *în loc de neliniște*... ;
- sintagma *în loc de neliniște* este complement circumst. opozițional;
- propoziția (1) era circumstanțială opozițională;
- între aceste două noțiuni (*prop. circumst. opozițională–complement circumst. opozițional*) avem corespondență nominală;
- deci: analiza este corect făcută.

11

(1) Omul e astăzi pedepsit pentru curiozitatea lui de a fi dorit = /p.v./ prop. principală (C3);
(2) să descopere tainele universului = /p.v./ propoziție completivă directă (R1);
(3) și avea dreptate scriitorul rus = /p.v./ prop. principală (C1);
(4) care își pierduse credința = /p.v./ prop. atributivă (R3);

Scanned with OKEN Scanner

(5) că ar dori = /p.v./ prop. circumst. de relație (R3);
(6) să fie o cârnățăreasă grasă = /p.n.c./ prop. compl. directă (R5);
(7) care se duce duminica la biserică = /p.v./ prop. atributivă (R6; C8);
(8) și aprinde cu evlavie o lumânare sub icoana lui Cristos = /p.v./ prop. atributivă (R6; C7).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **(de) a fi dorit** = verb /.../ diat. pasivă, modul infinitiv (particularități: este însoțit de două prepoziții, „de" și „a"), fcț. sint. de atr. verbal;

2. **își** = pronume reflexiv, formă inițială (sau formă-tip, de nom.) nu are, de aceea apare în forma de dativ, persoana a III-a singular, forma neaccentuată (particularități: este formă proprie de pronume reflexiv, nu este marcă/morfem pentru diateza reflexivă a verbului „a pierde"; formează un reflexiv posesiv), funcția sintactică de compl. indirect (vezi, la textul 80, schema de analiză a pronumelui reflexiv) .

3. **(cu) evlavie** = subst. /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de mod.

12

(1) Învățase și ea la liceu = /p.v./ prop. principală (C8; C9; C11);
(2) (făcuse câteva clase = /p.v./ prop. principală apozitivă (C3);
(3) dar, lucru frecvent pe atunci, părinții n-o mai putuseră ține) = /p.v./ prop. principală apozitivă (C2);
(4) că pământul e rotund = /p.n.c./ prop. compl. directă (R1; C5; C7);
(5) că e o planetă = /p.n.c./ prop. compl. directă (R1; C4; C7);
(6) care se învârtește în jurul soarelui = /p.v./ prop. atributivă (R5);
(7) și că distanța dintre pământ și cea mai apropiată stea... = /pred. eliptic./ prop. compl. directă (R1; C4; C5);
(8) da' nu, aceste lucruri n-o turburau deloc = /p.v./ prop. principală (C1; C9; C11);
(9) n-avea sentimentul = /p.v./ prop. principală (C1; C8; C11);
(10) că sunt adevărate = /p.n.c./ prop. atributivă (R9);
(11) erau simple lecții = /p.n.c./ prop. principală (C1; C8; C9);
(12) care trebuiseră = /p.v./ prop. atributivă (R11);
(13) să fie învățate = /p.v./ prop. compl. directă (R12);
(14) în timp ce Dumnezeu era real = /p.n.c./ prop. opozițională (R13; C15; C16);
(15) nu fusese învățat = /p.v./ prop. opozițională (R13; C14; C16);
(16) ci se născuse cu el în suflet = /p.v./ prop. opozițională (R13; C14; C15).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **ține** = verb /.../ infinitiv /.../ fcț. sint. de compl. direct;

2. **în jurul** = locuțiune prepozițională /.../ cere cazul genitiv /.../ singură nu are fcț. sint., ci împreună cu subst. pe care îl însoțește;

3. **deloc** = adverb /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de mod;

4. **trebuiseră** = verb personal (de aceea cere o prop. compl. directă; de regulă, acest verb apare cu valoare impersonală, regent pentru o prop. subiectivă) /... /

5. (nu fusese) **învățat** = verb, forma inițială (de infinitiv) „a învăța" /.../ forma negativă, diateza pasivă /.../; singur nu are fcț. sint., ci împreună cu celelalte morfeme (care îi dau forma și diateza), deci: *nu fusese învățat* = pred. verbal.

Scanned with OKEN Scanner

13

(1) Când se ducea în vizite = /p.v./ prop. circumst. de timp (R2);
(2) surorile ei îl primeau prost îmbrăcate și pieptănate, tăcute și absente = /p.v./ prop. principală;
(3) în timp ce numai sora lor mai mare arăta elegantă, servind ea la masă musafirul, vorbind numai ea = /p.n.c./ prop. circumst. opozițională (R1; C3);
(4) și încă cum = /p. eliptic/ prop. circumst. opozițională (R1; C2);
(5) ca să se arate apoi după măritiș = /p.n.i./ prop. circ. consecutivă (R2);
(6) că nu-i plăcea = /p.v./ prop. predicativă (R4);
(7) nici să se îmbrace așa de bine = /p.v./ prop. subiectivă (R5; C7);
(8) și nici să vorbească atât de mult ca în acele vizite ale tatălui meu = /p.v./ prop. subiectivă (R5; C6);
(9) Dorința unei fete de a se mărita poate = /p.v./ prop. principală;
(10) să fie atât de vie = /p.n.c./ prop. compl. directă (R8; C10);
(11) să pornească adică atât de mult din adâncul ființei ei = /p.v./ prop. compl. directă (R8; C9);
(12) încât poate = /p.v./ prop. circumst. consecutivă (R9);
(13) să pară = /p. n. c., cu numele pred. „îndrăgostită", subînțeles, întrucât apare în prop. următoare/ prop. compl. directă (R11; C13);
(14) și în cele din urmă să fie chiar îndrăgostită = /p.n.c./ prop. compl. directă (R11; C12).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **pieptănate** = verb /.../ participiu /.../ fcț. sint. de element predicativ suplimentar;
2. **elegantă** = adj. /.../ fcț. sint. de nume predicativ.

Verificarea funcției sintactice a propoziției (12):
- este o propoziție subordonată;
- regentul său este un verb („să pornească");
- verbul regent nu este unipersonal (sau impersonal-reflexiv);
- verbul regent nu este copulativ;
- are cuvânt de relație specializat ÎNCÂT (sau un sinonim);
- prin contragere ar trebui să rezulte un complement circumst. consecutiv;
- iată contragerea: ...să pornească, *de neimaginat*, din...;
- sintagma *de neimaginat* este complement circumst. consecutiv;
- propoziția (12) este circumst. consecutivă;
- între aceste două noțiuni (*prop. circumst. consecutivă–complement circumst. consecutiv*) avem o corespondență nominală;
- deci: analiza este corect făcută.

14

(1) Când venea în vizite la noi = /p.v./ prop. circumst. de timp (R3);
(2) deși o însoțea bărbatul = /p.v./ prop. concesivă (R3);
(3) sub adăpostul rudeniei îl pupa pe tata = /p.v./ propoziție principală (C4; C5);
(4) și îl strângea în brațe = /p.v./ prop. principală (C3; C5);

Scanned with OKEN Scanner

(5) și îl trăgea de păr prinsă de o veselie atât de mare = /p.v./ prop. principală (C3; C4);
(6) încât ai fi zis chiar = /p.v./ prop. circumst. consecutivă (R5);
(7) că e o stricată = /p.n.c./ prop. compl. directă (R6);
(8) dacă spre sfârșitul vizitei n-ar fi apărut pe fața ei o tristețe gravă și resemnată = /p.v./ prop. circumst. condițională (R6).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **(sub) adăpostul** = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. elem. predicativ suplimentar;
2. **(de o) veselie** = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. de agent.

Verificarea funcției sintactice a propoziției (2):
- este o propoziție subordonată;
- regentul său este un verb („pupa");
- verbul regent nu este unipersonal (sau impersonal-reflexiv);
- verbul regent nu este copulativ;
- are cuvânt de relație specializat (DEȘI);
- prin contragere ar trebui să rezulte un complement circumst. concesiv;
- iată contragerea: ...îl pupa *în ciuda prezenței* bărbatului...;
- sintagma *în ciuda prezenței* este complement circumst. concesiv;
- propoziția (2) este circumst. concesivă;
- între aceste două noțiuni (*prop. circumst. concesivă–complement circumst. concesiv*) avem o corespondență nominală;
- deci: analiza este corect făcută.

15

(1) Tata se simțea bine cu această dragoste a cumnatei = /p.v./ prop. principală (C2; C6);
(2) dar nu se lăsa ispitit = /p.v./ prop. principală (C1; C6);
(3) să-i răspundă = /p.v./ prop. circumst. de relație (R2);
(4) cum auzea = /p.v./ prop. circumst. de mod (R2);
(5) că se întâmplă în alte case = /p.v./ prop. compl. directă (R4);
(6) îi ajungeau /.../ acele clipe = /p.v./ prop. principală (C1; C2);
(7) se pare = /p.v./ prop. principală incidentă;
(8) când mama, încă în casa părinților ei, îl întâmpina plină de viață și de afecțiune = /p.v./ prop. atributivă (R6).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **ispitit** = adj. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de elem. predicativ suplimentar;
2. **plină** = adj. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de elem. predicativ suplimentar;
3. **(de) viață** = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. indirect.

16

(1) Afecțiunea rămăsese = /p.v./ prop. principală (C2);
(2) dar strălucirea ei de atunci se potolise = /p.v./ prop. principală (C1);

Scanned with OKEN Scanner

(3) Într-un fel, îi lăsa lui libertatea de bărbat = /p.v./ prop. principală (C4);
(4) putea face = /p.v./ prop. principală (C3);
(5) ce vrea = /p.v./ prop. compl. directă (R4);
(6) să-i dea doar atâția bani = /p.v./ prop. atributivă (R3; C8; C9; C10; C11);
(7) cât avea el chef = /p.v./ prop. atributivă (R6);
(8) să lipsească de acasă = /p.v./ prop. atributivă (R3; C6; C9; C10; C11);
(9) să întârzie în bodegi la aperitive cu prietenii = /p.v./ prop. atributivă (R3; C6; C8; C10; C11);
(10) să n-o îmbrace luxos = /p.v./ prop. atributivă (R3; C6; C8; C9; C11);
(11) să n-o scoată în lume = /p.v./ prop. atributivă (R3; C6; C8; C9; C10).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **într-un fel** = subst. /.../ articulat (are art. nehotărât proclitic „un") /.../ acuzativ (are prep. simplă „între") /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de mod (v. textul 233);
2. **cât** = adverb interogativ-relativ (aici are doar val. relativă) /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de mod; la nivel frastic este element de relație subordonator semispecializat;
3. **la aperitive cu prietenii**
   a. *la aperitive* = subst. /.../ acuzativ (are prep. simplă „la") /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de timp (nu este compl. indirect; v. și textul nr. 6, propoziția 5);
   b. *cu prietenii* = subst. /.../ acuzativ (are prep. simplă „cu") /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial sociativ (nu este compl. indirect);
4. **luxos** = adverb /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de mod.

17

(1) Nu toți oamenii se simt bine într-o implicare în viața obiectelor create de mâini destoinice = /p.v./ prop. principală;
(2) care le făcuseră = /p.v./ prop. atributivă (R1);
(3) pe cât era mama în a le feri, în a-și păstra bogăția sufletului având grijă = /p.n.c./ prop. circumst. de mod (R1);
(4) să n-o risipească de desordinea = /p.v./ prop. compl. indirectă (R3);
(5) pe care ar crea-o eliminând un lucru din viața ei = /p.v./ prop. atributivă (R4);
(6) de care sunt legate clipe de preț, ziua = /p.v./ prop. atributivă (R5);
(7) când l-a cumpărat = /p.v./ prop. atributivă (R6; C8; C9; C10; C12);
(8) când era poate fericită = /p.n.c./ prop. atributivă (R6; C7; C8; C9; C10);
(9) când afară era poate primăvară = /p.v./ prop. atributivă (R6; C7; C8; C9; C10).
(10) când vocile oamenilor, zgomotul străzii, zborul vrăbiilor aveau în ea un ecou magic, mâna bărbatului = /p.v./ prop. atributivă (R6; C7; C8; C9; C10).
(11) care o strângea pe-a ei = /p.v./ prop. atributivă (R10);
(12) îi dădeau un fior subțire, adânc, diafan = /p.v./ prop. atributivă (R6; C7; C8; C9; C10).

Scanned with OKEN Scanner

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **în a le feri**
   a. *în a /.../ feri* = verb /.../ infinitiv /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de relație;
   b. *le* = pron. personal /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. direct;
2. **având grijă**
   a. *având* = verb /.../ gerunziu /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de mod;
   b. *grijă* = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. direct;
3. **eliminând** = verb /.../ gerunziu /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial condițional;
4. **poate** = adverb de mod /.../ fără fcț. sint. (fiind socotit cuvânt incident/cuvânt de umplutură).

18

(1) Femeie tânără, stătea printre babe și lungă vreme îngenuncheată în fața icoanei Maicii Domnului, cu gândul îndreptat spre ea, cea preacurată = /p.v./ prop. principală;
(2) care, fecioară fiind, născuse prin Sfântul Duh = /p.v./ prop. atributivă (R1);
(3) sfânt = /pred. eliptic/ prop. circumst. concesivă (R5; C4);
(4) sau nu = /pred. eliptic, reprezentat doar de adverbul „nu", care ar fi dat forma negativă verbului-predicat, dacă ar fi fost exprimat/ prop. circumst. concesivă (eliptică de predicat; R5; C3);
(5) avusese cu el un copil = /p.v./ prop. principală (C6; C8);
(6) putea deci = /p.v./ prop. principală (C5; C8);
(7) s-o roage = /p.v./ prop. compl. directă;
(8) și e de închipuit = /p.n.c./ prop. principală (C5; C6)
(9) ce se întâmplă cu mama = /p.v./ prop. subiectivă (R8);
(10) când nu mult după aceea rămase însărcinată = /p.n.c./ prop. circumst. de timp.

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **femeie** = subst. /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de nume predicativ în cadrul unei sintagme complexe subînțelese „fiind *femeie* tânără";
2. **îngenuncheată** = verb /.../ participiu /.../ fcț. sint. de elem. predicativ suplimentar;
3. **fecioară fiind** = sintagmă complexă; compl. circumstanțial de timp;
   a. *fecioară* = subst. /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de nume predicativ în cadrul sintagmei complexe „fiind fecioară";
   b. *fiind* = verb /.../ gerunziu /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de timp în cadrul sintagmei complexe „fiind fecioară";
4. **prin Sfântul Duh**
   a. *(prin) /.../ Duh* = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial instrumental;
   b. *Sfântul* = adj. /.../ fcț. sint. de atr. adjectival.

Scanned with OKEN Scanner

(1) Fără să devină bigotă agresivă = /p.n.c./ prop. circumst. concesivă (R3);
(2) cum erau atâtea altele = /p.n.c./ prop. circumst. de mod (R1);
(3) i se deslegă totuși limba = /p.v./ prop. principală (C4);
(4) și păstrându-și secretul sufletului, adică nedorind /.../ începu = /p.v./ prop. principală (C3);
(5) să convertească pe nimeni spre lumea de miracole a credinței = /p.v./ prop. compl. directă (R4; C6);
(6) să interpreteze timid, dar cu hotărâre nenorocirile altora ca fiind o consecință a grelelor păcate = /p.v./ prop. compl. directă (R4; C5);
(7) pe care le săvârșiseră în viață, ei sau înaintașii lor, mergând înapoi până la nouă neamuri = /p.v./ prop. atributivă (R6; C8);
(8) și care nu întârziau = /p.v./ prop. atributivă (R6; C7);
(9) să-și ceară „răsplata" = /p.v./ prop. circumst. de relație (R8).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **bigotă agresivă**
   a. *bigotă* = subst. /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de nume pred.;
   b. *agresivă* = adj. /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de atr. adj.;
2. **atâtea altele**
   a. *atâtea* = adj. /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de atr. adj.;
   b. *altele* = pron. nehotărât /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de subiect;
3. **păstrându-și**
   a. *păstrând(u)* = verb /.../ diteza activă pronominală /.../ gerunziu /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de timp (*ARG* : ...începu[1]/ să interpreteze timid[2]/ *în timp ce păstra secretul*...[3]/; propoziția (3) este circumst. de timp);
   b. *-și* = pron. reflexiv /.../ dativ/.../ particularități: nu este morfem pentru diateza reflexivă, deci are statut individual, fcț. sint. de compl. indirect;
4. **nedorind** = verb /.../ gerunziu /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de timp (*ARG* : idem 3.a.);
5. **mergând** = verb /.../ gerunziu /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de timp.

Verificarea funcției sintactice a propoziției (9):
- este o propoziție subordonată;
- regentul său este un verb („nu întârziau");
- are echivalent general: PRIVITOR LA CEVA (CU PRIVIRE LA CINEVA);
- prin contragere, ar trebui să rezulte un compl. circumstanțial de relație;
- iată contragerea: ...nu întârziau în privința *răsplății*... ;
- cuvântul *răsplății* este complement circumst. de relație;
- propoziția (9) este circumstanțială de relație;
- între aceste două noțiuni (*prop. circumst. de relație–complement circumst. de relație*) avem corespondență nominală;
- deci: analiza este corect făcută.

Scanned with OKEN Scanner

20

(1) Și începea = /p.v./ prop. principală;
(2) să-și repete vechile amenințări, voalate acum, /.../ dar destul de clare = /p.v./ prop. compl. directă;
(3) fiindcă eram mare = /p.n.c./ prop. circumst. de cauză (R2; C4);
(4) și nu trebuia = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R2; C3);
(5) să aud eu = /p.v./ prop. subiectivă (R4);
(6) ca să le înțeleg = /p.v./ prop. circumst. consecutivă (R2).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

(**destul de**) **clare** = adj., forma inițială (de nom., sg., neart.) „clar/clară" /.../ gradul superlativ absolut (realizat prin morfeme nespecifice: adverbul „destul" și prep. „de", echivalând cu „foarte") /.../ fcț. sint. de atr. adj. (nu am considerat că ar putea fi o prop. eliptică de pred., deoarece nu sugerează o predicație, ci face un raport de coord. adversativă, prin conj. „dar" cu atributul „voalate").

21

(1) Oricum glasul ei mi se părea straniu, străin, al unei străine = /p.n.c., cu nume predicativ multiplu/ prop. principală (C2);
(2) parcă nu mai era mama, soția tatălui meu, ci o femeie într-adevăr necunoscută de noi doi = /p.n.c., cu nume predicativ multiplu/ prop. principală (C1)
(3) căci, /.../ bănuiam = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R2);
(4) deși nu-i prinsesem = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R3; C5);
(5) sau mai bine zis nu-i surprinsesem niciodată făcând sau numai dorind = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R3; C4);
(6) să facă dragoste = /p.v./ prop. compl. directă (R5);
(7) cum auzisem = /p.v./ prop. circumst. de mod (R5);
(8) că se întâmpla în alte familii = /p.v./ prop. compl. directă (R7);
(9) că asta se întâmpla totuși în lipsa mea sigură de acasă = /p.v./ prop. compl. directă (R3);
(10) când plecam pe la rude sau la vreun coleg = /p.v./ prop. circumst. de timp (R9).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **oricum** = adverb nehotărât /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial concesiv;
2. **al unei străine** = subst. /.../ articulat (are art. posesiv-genitival proclitic „al" și art. nehotărât proclitic „unei") /.../ genitiv /.../ fcț. sint. de nume predicativ multiplu, alături de celelalte componente, „straniu, străin";
3. **într-adevăr** = loc. adverbială /.../ fără fcț. sint. (fiind socotită sintagmă sau structură incidentă; vezi și cuvânt incident; prop. incidentă);
4. **făcând** = verb /.../ gerunziu /.../ fcț. sint. de elem. predicativ suplimentar;
5. **dorind** = verb /.../ gerunziu /.../ fcț. sint. de elem. predicativ suplimentar;
6. **în lipsa** = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de timp.
7. **de acasă** = loc. adverbială /.../ fcț. sint. de atr. adverbial.

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

22

(1) Nu-mi dădeam seama = /p.v./ prop. principală;
(2) cum se copsese în mintea mea ideea = /p.v./ prop. compl. indirectă (R1; C4);
(3) că religia slăbește forța vitală a oamenilor = /p.v./ prop. atributivă (R2);
(4) de la ce pornise = /p.v./ prop. compl. indirectă (R1; C2);
(5) fiindcă preotul nostru /.../ era un om foarte vital = /p. n. c/ prop. circumst. de cauză (R4; C7; C8; C9);
(6) care slujea în biserica din cartier = /p.v./ prop. atributivă (R5);
(7) bea = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R4; C5; C8; C9);
(8) și mânca zdravăn = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R4; C5; C7; C9);
(9) și o istovise pe coana preoteasă făcînd-o = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R4; C5; C7; C8);
(10) să nască o puzderie de copii = /p.v./ prop. pred. suplimentară (R9).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **ideea** = subst. /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de subiect;
2. **de la ce** = pron. interogativ-relativ (aici are doar valoare relativă) /.../ acuzativ (are prep. compusă „de la") /.../ fcț. sint. de compl. indirect;
3. **făcînd-o**
   a. *făcînd* = verb /.../ gerunziu /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de cauză (*ARG*: ...o istovise[1]/ *fiindcă o făcuse*[2]/ să ...[3]/; propoziția (2) este circumst. cauzală);
   b. *o* = pron. personal, forma inițială (de nom. sg.) „ea" /.../ acuzativ, forma neaccentuată (scurtă sau atonică) /.../ fcț. sint. de compl. direct.

Verificarea funcției sintactice a propoziției (7):
- este o prop. subordonată;
- regentul său este un verb („pornise");
- verbul regent nu este unipersonal (sau impersonal-reflexiv);
- verbul regent nu este copulativ;
- are element de relație (subînțeles) specializat (FIINDCĂ);
- prin contragere, ar trebui să rezulte un complement circumst. de cauză;
- iată contragerea: ...pornise *din cauza băuturii*... ;
- sintagma *din cauza băuturii* este complement circumst. de cauză;
- propoziția (7) este circumstanțială de cauză;
- între aceste două noțiuni (*prop.circumst. de cauză–complement circumst. de cauză*) avem o corespondență nominală;
- deci: analiza este corect făcută.

23

(1) Era adevărat = /p.n.c./ prop. principală (C2);
(2) se întâmpla = /p.v./ prop. principală (C1);
(3) ca unii prinți sau regi să prindă câte-un papă mai slab = /p.v./ prop. subiectivă (R2; C4; C5);

(4) și să-l lovească peste obraz cu mănușa de fier = /p.v./ prop. subiectivă (R2; C3; C5);
(5) sau să-l silească = /p.v./ prop. subiectivă (R2; C3; C4);
(6) să părăsească Vaticanul = /p.v./ prop. compl. indirectă (R5; C7);
(7) și să-și mute reședința la Avignon = /p.v./ prop. compl. indirectă (R5; C6).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **adevărat** = adverb predicativ /.../ fcț. sint. de nume predicativ (sau jumătate din p.n.c., cealaltă jumătate fiind semipredicatul „era");
2. **(cu) mănușa** = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial instrumental.

24

(1) Mai bine te-ai ruga pentru tine = /p.v./ prop. principală;
(2) fiindcă /.../ nu înseamnă = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R1);
(3) cine nu știe = /p.v./ prop. subiectivă (R5);
(4) ce e păcatul = /p.n.c./ prop. compl. directă (3);
(5) că e un sfânt, ci un neputincios = /p.n.c., cu nume predicativ multiplu/ prop. subiectivă (R2; C6; C8)
(6) nu-l săvârșește = /p.v./ prop. subiectivă (R2; C5; C8);
(7) fiindcă nu e în stare = /p.n.c./ prop. circumst. de cauză (R6);
(8) nu = /predicat eliptic, reprezentat doar de adverbul „nu", care ar fi dat forma negativă verbului-predicat, dacă ar fi fost exprimat/ prop. prop. subiectivă (eliptică de predicat; R2; C5; C6);
(9) fiindcă are credință puternică = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R8).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **ce e păcatul**
   a. *ce* = pron. interogativ-relativ (aici are doar valoare relativă) /.../ fcț. sint. de nume predicativ (sau jumătate din p.n.c., cealaltă jumătate fiind semipredicatul „e");
   b. *e* = verb /.../ nepredicativ (copulativ) /.../ fcț. sint. de semipredicat (sau jumătate din p.n.c., cealaltă jumătate fiind numele predicativ „ce");
   c. *păcatul* = subst. /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de subiect;

în stare = loc. adjectivală /.../ fcț. sint. de nume predicativ.

Verbul **(nu) înseamnă** are, aici, doar valoare unipersonală (nu are, concomitent, și valoare copulativă, cum apare de obicei); el guvernează trei subiective: propozițiile (5), (6), (8) și nici o predicativă.

25

(1) Să știe (ea) = /p.v./ prop. subiectivă (R2; C3);
(2) trebuia = /p.v./ prop. principală;
(3) să cunoască această temere subterană = /p.v./ prop. subiectivă (R2; C1)
(4) care făcea = /p.v./ prop. atributivă (R3);
(5) să existe pe lume virtuoși sau doritori de virtute=/p.v./prop. compl. directă (R4)

Scanned with OKEN Scanner

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

subterană = adjectiv, forma inițială (de nom. sg., neart.) „subteran, subterană…", variabil, cu două terminații, simplu, nearticulat, genul feminin, nr. singular, cazul acuzativ (se acordă în gen, nr. și caz cu substantivul regent „temere"), nu are grad de comparație, funcție sintactică de atribut adjectival, valoare afectiv-stilistică de epitet.

(*N. B.*) ***Adjectivul*** se analizează conform schemei următoare:

(I)	denumirea;	(VII)	(felul articolului);
(II)	forma inițială (sau forma-tip, de nom. sg., neart.);	(VIII)	genul;
		(IX)	numărul;
		(X)	cazul;
(III)	variabil/invariabil;	(XI)	gradul de comparație (realizat prin…);
(IV)	cu o terminație/cu două terminații;	(XII)	particularități;
(V)	simplu/compus;	(XIII)	funcție sintactică;
(VI)	articulat/nearticulat;	(XIV)	valoare stilistică.

26

(1) Am râs = /p.v./ prop. principală;
(2) de m-am prăpădit = /p.v./ prop. circumst. consecutivă (R1);
(3) am citit prima oară *Hagi-Tudose* al lui Delavrancea = /p.v./ prop. circumst. de timp (R1);
(4) care zicea = /p.v./ prop. atributivă (R3);
(5) că să se taie coada pisicii = /p.v./ prop. compl. directă (R4);
(6) că e prea lungă = /p.n.c./ propoziție circumstanțială de cauză (R5; C8; C9);
(7) până intra ea în casă = /p.v./ prop. circumst. de timp (R8);
(8) se făcea frig = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R5; C6; C9);
(9) și trebuia = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R5; C6; C8);
(10) să cheltuiască cu un lemn mai mult = /p.v./ prop. subiectivă (R9);
(11) ca să se facă iarăși cald = /p.v./ prop. circumst. de scop (R10).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **că să** (se taie) = conjuncție compusă; *să* este și morfem pentru conjunctiv;
2. **să** (cheltuiască) = conjuncție simplă; este și morfem pentru conjunctiv;
3. **ca să** (se facă) = locuțiune conjuncțională (întrucât componentele aparțin unor clase morfologice diferite: prep. „ca" și conj. „să"); *să* este și morfem pentru conjunctiv (*Gramatica Academiei*, vol. 1, p. 398; 412 etc. consideră *ca să* conjuncție compusă);
4. se făcea **frig**/să se facă **cald**: sunt două structuri care, în aparență, au același statut morfologic (de locuțiuni verbale) și sintactic (de predicate verbale); în realitate, situația lor este diferită:

a) prima structură nu este locuțiune; substantivul poate primi determinări de orice fel (se făcea frig *cumplit*/frig *cumplit* se făcea; se făcea *un* frig cumplit/*un* frig cumplit se făcea), ceea ce înseamnă că el are statut individual, cu fcț. sint. separată (de subiect); în aceeași situație s-ar fi aflat și structura „se făcea căldură";

Scanned with OKEN Scanner

b) a doua structură este locuțiune; adjectivul nu poate apărea pe post de subiect și nu poate primi determinări tipice adjectivului, ceea ce înseamnă că el nu are statut individual, cu funcție sintactică separată (ci împreună cu celelalte componente ale locuțiunii sau în cadrul locuțiunii).

Comparați structurile:

A.

1.	SĂ	SE	FACĂ	FRIG
	conjuncție	pronume reflexiv	verb	substantiv
	PREDICAT			SUBIECT
2.	SĂ	SE	FACĂ	RECE/CALD
	conjuncție	pronume reflexiv	verb	adjectiv
	PREDICAT			

B.

1.	structura sintactică	NU	AVEA	HABAR	*LOCUȚIUNE*
		adverb	verb	substantiv	
		PREDICAT			
	verificare	Nu avea **un** habar **esențial** (?!).			
		Nu avea **un esențial** habar (?!).			
2.	structura sintactică	NU	AVEA	ROST	*ÎMBINARE LIBERĂ DE CUVINTE*
		adverb	verb	substantiv	
		PREDICAT		COMPLEMENT DIRECT	
	verificare	Nu avea **un** rost **esențial**.			
		Nu avea **un esențial** rost.			

Verificarea funcției sintactice a propoziției (11):

- este o prop. subordonată;
- regentul său este un verb („să cheltuiască");
- verbul regent nu este unipersonal (sau impersonal-reflexiv);
- verbul regent nu este copulativ;
- are element de relație CA SĂ / PENTRU CA SĂ (...SĂ);
- prin contragere ar trebui să rezulte un complement circumst. de scop;
- iată contragerea: ...să cheltuiască *pentru a încălzi*...;
- sintagma *pentru a încălzi* este complement circumst. de scop;
- propoziția (11) este circumst. de scop;
- între aceste două noțiuni (*prop. circumst. de scop–complement circumst. de scop*) avem o corepondență nominală;
- deci: analiza este corect făcută.

27

(1) Adică avea să alunece singur = /p.v./ prop. principală;
(2) că nu putea = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R1; C4);
(3) să stea mult, gras = /p.v./ prop. compl. directă (R2);
(4) cum era = /p.n.c./ prop. circumst. de cauză (R2);
(5) și într-adevăr, începuse = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R1; C2);
(6) să alunece, țipând de groază = /p.v./ prop. compl directă (R5);
(7) că nu se mai putea ține = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R6).

Scanned with OKEN Scanner

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **singur** = adj /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de elem. predicativ suplimentar;
2. **gras** = adj /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de nume predicativ;
3. **cum** = (formal) adverb interogativ-relativ; aici, din p. d. v. semantic, are dublă valoare concomitentă: a) valoare relativă (*precum*); b) conjuncție subordonatoare (*fiindcă*);
4. **țipând de groază**
   a. *țipând* = verb /.../ gerunziu /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de timp;
   b. (*de*) *groază* = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. circumst. consecutiv (dacă subst. „groază" ar fi fost articulat ...țipând *de groaza* că nu se mai putea ține..., se iveau următoarele modificări: *de groaza* ar fi fost compl. circumstanțial de cauză, iar propoziția *că nu se mai putea ține* ar fi fost atributivă).
5. **se** = pronume refelexiv /.../ acuzativ (particularități: intră în corelație cu verbul „a ține", realizând pentru acesta diateza activă pronominală (nu intră în relație cu verbul „a putea") /.../ fcț. sint. de compl. direct.

28

(1) În ce privește lenea = /p.v./ prop. circumst. de relație (R2);
(2) să nu mai vorbim = /p.v./ prop. principală;
(3) noi avem în literatură numai povestiri grosolane pentru copii, cu posmagii = /p.v./ prop. principală;
(4) de care leneșul întreba = /p.v./ prop. atributivă (R3; C7);
(5) când i s-au oferit pe gratis de către o cucoană = /p.v./ prop. circumst. de timp;
(6) dacă sunt muiați = /p.v./ prop. circumst. de relație (R4);
(7) și a preferat = /p.v./ prop. atributivă (R3; C4)
(8) să se lase spânzurat = /p.v./ prop. compl. directă (R7);
(9) decât să și-i înmoaie singur = /p.v./ propoziție circumstanțială opozițională (R8).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **pe gratis de către o cucoană**
   a. *pe gratis* = loc. adverbială /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de mod;
   b. (*de către o*) *cucoană* = subst. /.../ articulat (are art. nehotărât proclitic „o") acuzativ (are prep. compusă „de către") /.../ fcț. sint. de compl. de agent;
2. **spânzurat** = verb /.../ participiu /.../ fcț. sint. de elem. predicativ suplimentar;
3. **singur** = adj. /.../ fcț. sint. de elem. predicativ suplimentar;
4. **și-i**
   a. *și* = pron. reflexiv /.../ dativ, forma scurtă (neaccentuată, atonică) /.../ fcț. sint. de compl. indirect (nu este morfem pentru diateza reflexivă);
   b. *-i* = pron. personal /.../ acuzativ, forma scurtă (neaccentuată, atonică) /.../ fcț. sint. de compl. direct.

Propoziția (6), care are predicat verbal exprimat prin verb la diateza pasivă (comparați: *Posmagii sunt muiați* – predicat verbal/*Posmagii sunt moi* – predicat

Scanned with OKEN Scanner

nominal complet) nu este compl. directă, nici indirectă; leneșul nu întreba nici *ceva*, nici *despre ceva*, ci *în legătură cu ceva/în privința cuiva*.

29

(1) Nici nu știu = /p.v./ prop. principală;
(2) dacă această rană s-a mai închis vreodată în sufletul ei = /p.v./ prop. compl. directă (R1);
(3) Astăzi sunt înclinat = /p.n.c./ prop. principală;
(4) să cred = /p.v./ prop. compl. indirectă (R3);
(5) că nu = /predicat eliptic, reprezentat doar de adverbul „nu", care ar fi dat forma negativă verbului-predicat, dacă ar fi fost exprimat/ propoziție compl. directă (R4);
(6) fiindcă abia acum, în liniștea celulei mele, îmi dau seama cu adevărat = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R4);
(7) că în sufletul ei cuvântul păcat însemna tot = /p.n.c./ prop. compl. indirectă;
(8) ceea ce era impur, murdar, abject = /p.n.c., cu nume predicativ multiplu/ prop. atributivă (R7);
(9) fără să fi bănuit vreodată = /p.v./ propoziție circumstanțială de mod (R7);
(10) că putem săvârși ceva abject rămânând curați = /p.v./ prop. compl. directă (R9; C12);
(11) dacă, bineînțeles, curați suntem = /p.n.c./ prop. circumst. condițională (R10);
(12) și, dimpotrivă, putem fi puri în faptele noastre și murdari în noi înșine = /p.v./ prop. compl. directă (R9; C10).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **(în) liniștea** = subst. /.../ articulat (are art. nehotărât enclitic „a") /.../ acuzativ (are prep. simplă „în") /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de timp;
2. **cu adevărat** = loc. adverbială /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de mod;
3. **abject rămânând curați**
   a. *abject* = adj. /.../ fcț. sint. de atr. adj. (are regent pron. nehotărât „ceva");
   b. *rămânând* = verb /.../ gerunziu /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de timp (*ARG* : ... putem săvârși ceva abject[1]*/în timp ce rămânem curați*... [2]/; propoziția (2) = circumst. de timp);
   c. *curați* = adj. /.../ fcț. sint. de nume predicativ (verbul copulativ „rămânând" nu este semipredicat, fiind la gerunziu);
4. **fi puri** = sintagmă complexă; compl. direct;
   a. *fi* = verb /.../ infinitiv /.../ fcț. sint. de compl. direct în cadrul sintagmei complexe „fiind puri";
   b. *puri* = adj. /.../ fcț. sint. de compl. direct în cadrul sintagmei complexe „fiind puri";
5. **(în) faptele** = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de relație (idem: *în noi*, din aceeași propoziție).
6. **sunt înclinat**: a) putem considera că este verbul „a înclina" la diateza pasivă, cu „a fi" auxiliar (deci *sunt înclinat* = pred. verbal); b) putem considera că este verbul

Scanned with OKEN Scanner

„a fi“ copulativ (deci *sunt înclinat* = pred. nominal complet), dacă „înclinat“ este considerat adjectiv (cum ar fi: sunt *bucuros* să…).

30

(1) Mișcarea sufletului ei, față de acest amestec dintre bine și rău /…/ avea ceva spectaculos, /…/ fatal = /p.v./ prop. principală;
(2) pe care nu-l ghicea = /p.v./ prop. atributivă (R1);
(3) că poate coexista într-un om = /p.v./ prop. pred. suplimentară (R2);
(4) ași zice = /p.v./ prop. principală independentă;
(5) cum a fost hotărârea ei /…/ de a înceta, încă tânără = /p.n.c./ prop. atributivă, regentul său este pron. „ceva“ (R1);
(6) a cărei cauză n-am descifrat-o = /p.v./ prop. atributivă (R5; C7);
(7) și n-o înțeleg bine nici acum = /p.v./ prop. atributivă (R5; C6);
(8) să-și mai primească bărbatul în pat = /p.v./ prop. compl. directă (R5).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **față de acest amestec**
   a. (*față de*) /…/ *amestec* = subst. /…/ acuzativ (are locuțiunea prepozițională „față de“) /…/ fcț. sint. de compl. circumstanțial de relație;
   b. *acest* = adj. pronominal demonstrativ /…/ acuzativ /…/ fcț. sint. de atr. adj.;
2. **dintre bine și rău** = sintagmă complexă;
   a. *dintre bine* = subst. /…/ acuzativ (are prep. simplă „dintre“) /…/ fcț. sint. de atr. substantival prep. în cadrul sintagmei complexe „dintre bine și rău“;
   b. (dintre) *rău* = subst. /…/ acuzativ (presupune prep. simplă „dintre“, care apare la primul element) /…/ fcț. sint. de atr. substantival prep. în cadrul sintagmei (structurii) sintactice complexe „dintre bine și rău“;

2. **fatal** = adj. /…/ acuzativ /…/ fcț. sint. de atr. adj. (regentul său este pron. „ceva“, de aceea se coordonează paratactic cu celălalt atribut, „spectaculos“; dacă ar fi avut regent verbul „a zice“, ar fi fost elem. predicativ suplimentar)

3. **cum** = adverb (pronominal) interogativ-relativ (aici are doar valoare relativă), simplu, nu are grad de comparație, funcția sintactică de nume predicativ (sau jumătate din p.n.c., cealaltă jumătate fiind semipredicatul „a fost“); la nivel frastic este element de relație subordonator semispecializat în exprimarea modalității (vezi, la textul 238, schema de analiză a adverbului);

4. **(de) a înceta** = verb /…/ infinitiv /…/ fcț. sint. de atr. verbal (regentul său este subst. „hotărârea“).

31

(1) se pare = /p.v./ prop. principală;
(2) că (pe vremea aceea însă tata) se resemnase cu acest gând, sugerat de ea = /p.v./ prop. subiectivă (R1; C5);
(3) că adică era bătrân = /p.n.c./ prop. circumst. de relație (R2; C4);
(4) și că ciclul lui se încheiase = /p.v./ propoziție circumstanțială de relație (R2; C3);
(5) și el fu acela = /p.n.c./ prop. subiectivă (R1; C2);
(6) prin care primi ea lovitura = /p.v./ prop. atributivă (R5).

Scanned with OKEN Scanner

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **cu acest gând**
   a. (*cu*) /.../ *gând* = subst. /.../ acuzativ (are prep. simplă „cu") /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de relație;
   b. *acest* = adj. pronominal demonstrativ /.../ fcț. sint. de atr. adj.;
2. (**prin**) **care** = pron. interogativ-relativ (aici are doar valoare relativă) /.../ acuzativ (are prep. simplă „prin") /.../ fcț. sint. de compl. circ instrum.

32

(1) Erau foarte înțepate = /p.n.c./ prop. principală (C4; C6);
(2) când încercam = /p.v./ prop. circumst. de timp (R1);
(3) să le fac curte = /p.v./ prop. compl. directă (R2);
(4) pur și simplu îmi întorceau spatele = /p.v./ prop. principală (C1; C6);
(5) ca să fie vesele cu alții = /p.n.c./ propoziție circumstanțială consecutivă (R4);
(6) și mă trezeam într-un grup singur, vorbind = /p.v./ prop. circumst. consecutivă (R4; C1; C5)
(7) fără să fiu auzit de nimeni = /p.v./ prop. circumst. de mod (R6).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. (să fac) **curte** = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. direct în cadrul loc. verbale „să fac curte" (deci: *să fac curte* = pred. verbal);
2. **spatele** = subst. /.../ acuzativ (particularități: este component al locuțiunii verbale „a întoarce (cuiva) spatele", deci: *întorceau spatele* = pred. verbal) /.../ fcț. sint. de compl. direct în cadrul locuțiunii verbele „întorceau spatele";
3. **singur, vorbind**
   a. *singur* = adj. /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de elem. predicativ suplimentar;
   b. *vorbind* = verb /.../ gerunziu /.../ fcț. sint. de elem. predicativ suplimentar;
4. (**de**) **nimeni** = pron. negativ /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. de agent.

Propoziția (5) nu exprimă un scop (un țel, o finalitate).

33

(1) Nu se interesau ei de filozofie și cultură = /p.v./ propoziție principală (C4; C5);
(2) cum să spun = /p.v./ prop. principală incidentă;
(3) nici ceea ce învățau în mod obligatoriu = /p.v./ propoziție subiectivă (R4);
(4) nu se lipea de ei = /p.v./ prop. principală (C1; C5);
(5) Asta era ceva uimitor și absolut = /p.n.c./ propoziție principală (C1; C4)
(6) fie că erau băieți de la țară = /p.n.c./ propoziție circumstanțială concesivă (R5; C7);
(7) fie că erau din orașul nostru = /p.n.c./ prop. concesivă (R5; C6).

Scanned with OKEN Scanner

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **cultură** = subst. /.../ acuzativ (presupune prep. simplă „de", care apare la primul element) /.../ fcț. sint. de compl. indirect;

2. **fie** (că) = conj. coord. disjunctivă, simplă (aici intră în corelație cu conj. subord. „că", formând o loc. conjuncțională, DEȘI / CHIAR DACĂ, specializată în exprimarea concesiei), fără fcț. sint.

34

(1) Rămâneau = /p.n.i./ prop. principală (C3; C8);
(2) așa cum îi făcuse mă-sa = /p.v./ prop. predicativă (R1);
(3) greu de explicat cum = /p.n.c., cu semipredicatul subînțeles/ prop. principală (C1; C8);
(4) dacă ar fi = /p.v./ prop. circumst. condițională (R3);
(5) să-i idealizez puțin = /p.v./ prop. subiectivă, regent este verbul unipersonal „a fi" cu sensul de *a se întâmpla* (R4; C6);
(6) și să spun = /p.v./ prop. subiectivă (R4; C5);
(7) așa cum i-ar fi plăcut lui Rousseau = /p.v./ prop. circumst. de mod (R6);
(8) rămăseseră adică oameni naturali, cu fondul primar nealterat = /p.n.c./ prop. principală (C1; C3).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. (mă-)**sa** = adj. pronominal posesiv /.../ singur nu are fcț. sint., ci împreună (conjunct) cu subst. are fcț. sint. de subiect; (Atenție! În propoziția *Mama sa îl făcuse*, subst. *mama* = subiect și adj. pron. *sa* este atribut adjectival);

2. **așa** (cum) = adverb /.../ simplu /.../ singur nu are fcț. sint., ci împreună cu celălalt component, cu care formează adverb compus (*așa cum* = compl. circumstanțial de mod); la nivel frastic fiind elem. de relație semispecializat;

3. (așa) **cum** = vezi supra;

4. **de explicat cum**
   a. *de explicat* = verb /.../ supin /.../ fcț. sint. de subiect (*ARG*: ...greu[1]/ *să se explice*[2]/ cum...[3]/; propoziția (2) = subiectivă);
   b. *cum* = adverb de mod (de regulă este folosit ca adverb interogativ-relativ) /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de mod;

5. **nealterat** = verb, forma inițială „a altera" /.../ forma negativă /.../ participiu /.../ fcț. sint. de atr. adj.

Verificarea funcției sintactice a propoziției (7):
- este o prop. subordonată;
- regentul său este un verb („să spun")
- verbul regent regent nu este unipersonal (sau impersonal-reflexiv);
- verbul regent nu este copulativ;
- are echivalent general CUMVA/ASTFEL;
- prin contragere ar trebui să rezulte un compl. circumstanțial de mod;
- iată contragerea: ...să spun *astfel/ca Rousseau*;
- sintagma *ca Rousseau* (*astfel*) este complement circumst. de mod;
- propoziția (7) este circumst. de mod;

Scanned with OKEN Scanner

- între aceste două noțiuni (*propoziție circumst. de mod–complement circumst. de mod*) avem o corespondență nominală;
- deci: analiza este corect făcută.

35

(1) Pentru a fi scurt aș putea = /p.v./ prop. principală;
(2) să spun = /p.v./ prop. compl. directă (R1);
(3) că respectul lor față de valori semăna cu al preotului cinstit = /p.v./ prop. compl. directă (R2);
(4) care /.../ măcar să creadă în Dumnezeu = /p.v./ propoziție atributivă (R3; C10);
(5) dacă s-a hotărât = /p.v./ prop. circumst. opozițională (R4);
(6) să trăiască oficiind în biserică = /p.v./ prop. circumst. de relație (R5; C7);
(7) și să primească pentru asta bani = /p.v./ prop. circumst. de relație (R5; C6);
(8) chiar dacă nu total în el însuși = /predicat eliptic, reprezentat doar de adverbul „nu", care ar fi dat forma negativă verbului-predicat/ prop. circumst. concesivă (R4; C9);
(9) dar cel puțin în fața oamenilor = /predicat eliptic/ prop. circumst. concesivă (R4; C8);
(10) și să nu-și dea în petic niciodată = /p.v./ prop. atributivă (R3; C4).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **pentru a fi scurt** = sintagmă complexă
   a. (*pentru*) *a fi* = verb /.../ infinitiv /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de scop în cadrul sintagmei complexe „pentru a fi scurt";
   b. *scurt* = adj /.../ fcț. sint. de nume predicativ în cadrul sintagmei complexe „pentru a fi scurt";
2. **cu al preotului**
   a. (*cu al*) = pronume demonstrativ semiindependent, de depărtare, acuzativ (are prep. simplă „cu"), fcț. sint. de compl. indirect;
   b. *preotului* = subst. /.../ genitiv /.../ fcț. sint. de atr. substantival genitival;
3. **oficiind** = verb /.../ gerunziu /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial instrum.;
4. **măcar** = (semi)adverb /.../ fără fcț. sintactică;
5. **chiar** (dacă) = (semi)adverb /.../; particularități: împreună cu conj. „dacă", formează o loc. conjuncțională specializată (echivalentă cu *deși*) în exprimarea concesiei /.../ fără fcț. sint.;
6. **total** = adverb /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de mod.

36

(1) În ceea ce mă privește = /p.v./ prop. circumst. de relație (R2);
(2) eu mă aflam pe undeva pe la mijloc = /p.v./ prop. principală (C3; C4);
(3) adică eram tot timpul curat = /p.n.c./ prop. principală (C2; C4);
(4) mama avea grijă = /p.v./ prop. principală (C2; C3);
(5) să-mi pună alt costum pe pat o dată la trei luni = /p.v./ prop. compl. indir.(R4).

Scanned with OKEN Scanner

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **pe undeva pe la mijloc**
   a. *pe undeva* = loc. adverbială /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de loc;
   b. *pe la mijloc* = loc. adverbială /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de loc;
2. **tot** = adj. pronominal nehotărât /.../ fcț. sint. de atr. adj.;
3. **o dată** = numeral cardinal de repetițe (adverbial) /.../ fcț. sint. se compl. circumstanțial de mod.

37

(1) Sper = /p.v./ prop. principală (C3; C7);
(2) că nu ești un destrăbălat = /p.n.c./ prop. compl. indirectă (R1);
(3) aici vin numai cei = /p.v./ prop. principală (C1; C7);
(4) care au ceva pe suflet, o durere, o singurătate, /.../ un vis = /p.v./ prop. atributivă (R3);
(5) care îi chinuie = /p.v./ prop. atributivă (R4);
(6) care a fost sfărâmat = /p.v./ prop. atributivă (R4);
(7) vei găsi /.../ cu condiția = /p.v./ prop. principală (C1; C3);
(8) ceea ce n-ai crezut = /p.v./ prop. compl. directă (R7);
(9) că poate fi găsit = /p.v./ prop. compl. directă (R8);
(10) să nu te îmbeți = /p.v./ prop. atributivă (R7; C11);
(11) și să începi = /p.v./ prop. atributivă (R7; C10);
(12) să urli = /p.v./ prop. compl. directă (R11; C13);
(13) sau să arunci cu paharele în pereți = /p.v./ prop. compl. directă (R11; C12).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **un destrăbălat** = subst. (particularități: provine, prin articulare, dintr-un adjectiv, care, la rândul său, este un fost participiu verbal) /.../ fcț. sint. de nume predicativ (sau jumătate din p.n.c., cealaltă jumătate fiind semipredicatul „ești");
2. **numai cei**
   a. *numai* = (semi)adverb de restricție /.../ fără fcț. sint.;
   b. *cei* = pron. demonstrativ semiindependent /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de subiect;
3. **(pe) suflet** = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. indirect (nu este compl. circumstanțial de loc);
4. **ceea ce** = pron. relativ compus /.../ fcț. sint. de compl. direct.

Propoziția (2) este compl. indirectă, dacă se acceptă contragerea: ...sper *în ceva/ în corectitudinea* ta; este compl. directă, dacă se acceptă contragerea: ...sper *a fi un.../ceva*.

38

(1) Clienții erau aceiași /.../ domni bine îmbrăcați = /p.n.c./ prop. principală (C3);
(2) pe care îi vedeai în restaurantele bune = /p.v./ prop. atributivă (R1);
(3) și era de mirare = /p.n.c./ prop. principală (C1);
(4) că nu văzui nicăieri oameni din cartier, adică muncitori sau mahalagii = /p.v./ prop. subiectivă (R3).

Scanned with OKEN Scanner

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **aceiași** = pron. demonstrativ de identitate (de identificare) /.../ fcț. sint. de nume predicativ (sau jumătate din p.n.c., cealaltă jumătate fiind semipredicatul „erau");

2. **domni** = subst. /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de atribut subst. apozițional (apoziție simplă)

3. **de mirare** = locuțiune adjectivală (echivalează cu *uimitor, uluitor*) /.../ fcț. sint. de nume predicativ (sau jumătate din p.n.c., cealaltă jumătate fiind semipredicatul „era"; nu este subst. cu prep., fiindcă nu acceptă determinări: era de *mare* mirare (?!)/ era de *o impresionantă* mirare (?!); prin asocierea cu verbul „a fi", se obține o expresie verbală unipersonală.

39

(1) Era furioasă = /p.n.c./ prop. principală (C7);
(2) cu toate că eu eram blând = /p.n.c./ prop. circumst. concesivă (R1; C3; C4; C5);
(3) nu mă repezisem la ea = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R1; C2; C4; C5);
(4) stăteam cuminte în pat = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R1; C2; C3; C5);
(5) și îi ascultam protestele = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R1; C2; C3; C4);
(6) care nu mai încetau = /p.v./ prop. atributivă (R5);
(7) și nici nu se grăbea = /p.v./ prop. principală (C1);
(8) să se îmbrace la loc = /p.v./ prop. compl. indirectă (R7).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **cuminte** = adj. /.../ fcț. sint. de elem. predicativ suplimentar;

2. **îi** (ascultam) = pron. personal /.../ dativ posesiv /.../ fcț. sint. de compl. indirect (nu vom proceda așa, cum din păcate se întâmplă adeseori: *îi ascultam protestele* = *ascultam protestele sale*; „sale" este atribut, înseamnă că și „îi" este atribut; în felul acesta, dativul posesiv ar trebui să fie totdeauna atribut, ceea ce este inexact (vezi și textele 42; 207) etc.

3. **la loc** = loc. adverbială /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de mod.

40

(1) Era chiar ca în vis /.../ ca într-un miracol = /p.v./ prop. principală;
(2) când mă trezii în intimitatea ființei ei = /p.v./ prop. circumst. de timp (R1; C4);
(3) care într-adevăr nu se spulbera = /p.v./ prop. atributivă (R1);
(4) și ea /.../ scotea suspine = /p.v./ prop. circumst. de timp (R1; C2);
(5) care nu iubea ca mine pentru întâia oară = /p.v./ prop. atributivă (R4);
(6) ca și când eu eram cel puternic și experimentat = /p.n.c., cu nume predicativ multiplu/ prop. circumst. de mod (R4; C7);

Scanned with OKEN Scanner

(7) și ea inocenta = /p.n.c., cu semipredicatul subînțeles/ prop. circumst. de mod (R4; C6);
(8) care descoperea cu uluire dragostea = /p.v./ prop. atributivă (R7);
(9) de care până atunci îi fusese frică = /p.v./ prop. atributivă (R8).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **era** (chiar ca în vis) = verb /.../ verb predicativ, verb unipersonal (*se întâmpla*) /.../ fcț. sint. de pred. verbal;
2. **pentru întâia oară** = sintagmă complexă; complement circumstanțial de mod;
   a. (*pentru*) /.../ *oară* = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de mod în cadrul sintagmei complexe „pentru întâia oară";
   b. *întâia* = numeral ordinal /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de atribut adj. în cadrul sintagmei complexe „pentru întâia oară";
3. **ca și când** = loc. adverbială /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de mod; la nivel frastic este element de relație subordonator semispecializat;
4. **(cu) uluire** = subst /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de mod.
5. **frică** = subst /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de subiect.
6. **fusese** = verb /.../ predicativ /.../ fcț. sint. de pred. verbal; (verbul nu este copulativ, iar „frică" nu este nume pred., ci subiect; în propoziții de tipul: *Mi-e teamă*; *Mi-e groază*; *Mi-e greață*; *Mi-e foame*; substantivele „teamă", „groază", „greață", „foame" sunt subiecte).

41

(1) Nu puteam = /p.v./ prop. principală;
(2) să-mi revin din vraja primei îmbrățișări = /p.v./ prop. compl. directă (R1);
(3) care /.../ poate = /p.v./ prop. atributivă (R2);
(4) dacă s-ar fi petrecut altfel = /p.v./ propoziție circumstanțială condițională (R5);
(5) că ar fi fost ultima = /p.n.c./ prop. subiectivă (R3);
(6) pe care ași mai fi trăit-o cu ea = /p.v./ prop. atributivă (R5).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **altfel** = adverb /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de mod;
2. **(cu) ea** = pron. personal /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de complement circumstanțial sociativ.

42

(1) Nu te-ai putea salva = /p.v./ prop. principală;
(2) decât dacă ai fi o mare poetesă = /p.n.c./ prop. circumst. de excepție (R1; C3);
(3) și ai descrie în versuri frumoase viața ta de curtizană, ca Bilitis, exprimând în esență ideea = /p.v./ prop. circumst. de excepție (R1; C2);
(4) că așa ai înțeles tu datoria ta de femeie = /p.v./ prop. atributivă (R3);
(5) să luminezi viața bărbaților încătușați de familii = /p.v./ prop.

Scanned with OKEN Scanner

atributivă (R4; C6);

(6) și să ți-o trăiești pe-a ta în dragoste și poezie = /p.v./ prop. atributivă (R4; C5).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **mare** (poetesă) = adj. /.../ fcț. sint. de atribut adj.;

2. **(în) esență** = subst. /.../ acuzativ /.../ funcție sintactică de complement indirect (*ARG*: ... exprimă ideea[1]/ în ce are mai important...[2]/; propoziția (2) = compl. indirectă)

3. **încătușați** = verb /.../ participiu /.../ fcț. sint. de atribut adj.;

4. (să) **ți**(-o trăiești) = pronume personal, forma inițială (sau forma-tip, de nom.) „tu", nr. singular, nu are gen, cazul dativ (particularități: este un dativ posesiv), forma neaccentuată (scurtă sau atonică), funcție sintactică de compl. indirect.

(*N. B.*) ***Pronumele personal*** se analizează conform schemei următoare:

(I) denumirea;	(VI) cazul;
(II) felul;	(VII) forma (accentuată/neaccentuată;
(III) forma inițială (sau forma-tip, de nom.);	(VIII) particularități;
(IV) numărul;	(IX) funcție sintactică;
(V) genul;	(X) valoare afectiv-stilistică.

43

(1) Sigur = /p.n.c., cu semipredicatul subînțeles/ prop. principală (C4; C5; C6);

(2) mi-a răspuns Nineta, = /p.v./ prop. principală independentă;

(3) când bei = /p.v./ prop. circumst. de timp (R4);

(4) nu te mai gândești la nimic = /p.v./ propoziție principală (C1; C5; C6);

(5) și te simți bine, = /p.v./ prop. principală (C1; C4; C6);

(6) iar /.../ moartea își ia tălpășița = /p.v./ propoziție principală (C1; C4; C5);

(7) când faci dragoste = /p.v./ prop. circumst. de timp (R6).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **dragoste** = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. direct; (nu este component al unei locuțiuni, deoarece poate primi determinări adjectivale și are topică mobilă; v. și textul 96; compară: *a face dragoste* – îmbinare liberă și *a-și lua tălpășița* – locuțiune verbală);

2. **își** = pron. reflexiv /.../ dativul posesiv /.../ fcț. sint. de compl. indirect (regent este verbul „ia", nu subst. „tălpășița").

Propozițiile (4); (5); (6) pot fi soscotite subiective, dacă vom considera că adverbul predicat „sigur" reclamă în mod imperios un element de relație, cum ar fi „că"; mai ales datorită intercalărilor, am considerat că există o relație de coordonare între propoziția (1) și celelalte trei propoziții menționate mai sus.

Scanned with OKEN Scanner

44

(1) De obicei, eșecul e = /p.n.i./ prop. principală;
(2) ceea ce consideră alții = /p.v./ prop. predicativă (R1);
(3) că e = /p.n.c. (cu numele pred. subînțeles)/ prop. compl. directă (R2);
(4) fără să ne dăm seama = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R1);
(5) că /.../ eșecul ar fi premisa unei adevărate victorii = /p.n.c./ prop. compl. indirectă (R4);
(6) dacă am schimba direcția barei = /p.v./ prop. circumst. condițională (R5; C7);
(7) și s-o luăm pe alt drum = /p.v./ prop. compl. circumstanțială condițională (R5; C6).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **de obicei** = loc. adverbială /.../ fără fcț. sint. (fiind socotită sintagmă incidentă; vezi *Indice selectiv al dificultăților*);

2. (s-)**o** (luăm) = pron. personal, forma inițială „ea"/.../ acuzativ, valoare neutră /.../ fără fcț. sintactică;

I. Verificarea funcției sintactice a propoziției (2):
- este o prop. subordonată;
- regentul său este un verb („e");
- verbul regent nu este unipersonal (sau impersonal-reflexiv);
- verbul regent este copulativ (care nu este însoțit de un nume predicativ);
- prin contragere ar trebui să rezulte un nume predicativ;
- iată contragerea: ...eșecul e *considerabil*...;
- cuvântul *considerabil* este nume predicativ;
- propoziția (2) era predicativă;
- între aceste două noțiuni (*predicativă–nume predicativ*) avem o corespondență nominală;
- deci: analiza este corect făcută.

II. Dacă în propoziția (2) ar fi apărut un compl. direct (*Ceea ce îl consideră alții*), propoziția (3) ar fi fost predicativă suplimentară.

45

(1) Conștiința nu e dublă /.../ și alte descoperiri abisale = /p.n.c./ prop. principală (C2);
(2) și nu se scindează = /p.v./ prop. principală (C1);
(3) cum crede și Dostoievski = /p.v./ prop. principală incidentă;
(4) din pricină că putem în același timp = /p.v./ propoziție circumstanțială de cauză (R2);
(5) să facem și bine și rău = /p.v./ prop. compl. directă (R4; C6);
(6) sau să urâm = /p.v./ prop. compl. directă (R4; C5);
(7) fiindcă ni se face binele = /p.v./ propoziție circumstanțială de cauză (R6);
(8) care i-au turmentat marele său spirit = /p.v./ prop. atributivă (R1)

Scanned with OKEN Scanner

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **în același timp** = sintagmă complexă; compl. circumstanțial de timp;
   a. *(în) /.../ timp* = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de timp în cadrul sintagmei complexe „în același timp";
   b. *același* = adj. pronominal demonstrativ de identitate. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de atribut adj. în cadrul sintagmei complexe „în același timp";
2. **și bine**
   a. *și* = (semi)adverb /.../ fără fcț. sint.;
   b. *bine* = subst. /.../ acuzativ; particularități: provine dintr-un adverb /.../ fcț. sint. de compl. direct;
3. **binele** = subst. /.../ nominativ; particularități: provine dintr-un adverb, prin articulare /.../ fcț. sint. de subiect.

46

(1) Cine nu cade = /p.v./ prop. subiectivă (R2);
(2) nu se poate înălța = /p.v./ prop. principală (C3);
(3) iar faptul /.../ arată mai degrabă = /p.v./ prop. principală (C2);
(4) că un boier rus dădea ordin = /p.v./ prop. atributivă (R3);
(5) să fie sfâșiat [sic!] copiii de către câini = /p.v./ prop. circumst. de relație (R4);
(6) că se născuse într-o lume încă neieșită din barbarie = /p.v./ prop. compl. directă (R3);
(7) decât că îi e proprie omului crima abjectă = /p.n.c./ prop. circumst. opozițională (R6).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **se** (poate înălța) = pron. reflexiv /.../ acuzativ. fcț. sint. de compl. direct (nu este morfem pentru diateză reflexivă; argument: poate fi reluat prin alt pronume; se înalță *pe sine*);
2. **ordin** = subst. (nu este component al unei locuțiuni) /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. direct;
3. **neieșită** = verb /.../ forma negativă /.../ participiu /.../ fcț. sint. de atribut adj.;
4. **îi** = pron. personal /.../ dativ posesiv /.../ fcț. sint. de compl indirect.
5. **(de către) câini** = substantiv, forma inițială (sau forma-tip, de nom. sg., neart.) „câine", articulat (are articol hotărât enclitic, aglutinat, „i"), simplu, comun, genul masculuin (particularități: este substantiv epimobil), numărul plural, cazul acuzativ (este însoțit de prep. compusă „de către"), funcția sintactică de complement de agent.

(*N. B.*) ***Substantivul*** se analizează conform schemei următoare:

(I) denumirea;	(V) simplu/compus;
(II) forma inițială (sau forma-tip, de nom. sg., neart.);	(VI) comun/propriu;
(III) articulat/nearticulat;	(VII) genul;
(IV) (felul articolului);	(VIII) numărul;
	(IX) cazul;

Scanned with OKEN Scanner

(X) particularități:
a) colectiv;
b) defectiv – de singular (plurale tantum)/de plural (singulare tantum);
c) moțiunea – mobil/epimobil/epicen;
d) alte particularități;
(XI) funcția sintactică;
(XII) valoare afectiv-stilistică.

47

(1) Se pare = /p.v./ prop. principală (C6);
(2) că era un gând = /p.v./ prop. subiectivă (R1);
(3) cu care trăia = /p.v./ prop. atributivă (R2; C4);
(4) și care n-o împiedica = /p.v./ prop. atributivă (R2; C3);
(5) să fie veselă = /p.n.c./ prop. compl. indirectă (R4);
(6) acel tub dimpotrivă urca parcă în ea tensiunea vieții cu un grad față de mine = /p.v./ prop. principală (C1);
(7) care îmi proiectam viața prezentă în viitor = /p.v./ propoziție atributivă (R6);
(8) în timp ce ea îl alunga = /p.v./ prop. circumst. opozițională (R7);
(9) fiindcă n-a reacționat = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R8; C11);
(10) cum doream eu = /p.v./ prop. circumst. de mod (R9);
(11) n-a făcut-o = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R8; C9);
(12) să tresară propunerea mea de căsătorie, viața = /p.v./ prop. pred. suplimentară (R11);
(13) pe care ar fi putut-o duce întemeind împreună o familie = /p.v./ prop. atributivă (R12).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **(un) gând** = subst. /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de subiect;
2. **(față de) mine** = pron. personal /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de relație;
3. (ar fi putut-)**o** (duce) = pron. personal /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. direct (regentul său este verbul „a duce", nu verbul „a putea");
4. **întemeind** = verb /.../ gerunziu /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial condițional;
5. **în timp ce*** = locuține adverbială (nu conjuncțională, întrucât rolul său joncțional este mult mai mic decât valorea lexicală pe care o are grupul: ideile de răstimp și de opoziție – se desprind din întreaga propoziție; acest fapt conferindu-i și o funcție sintactică; v. *Indice selectiv al dificultăților*).

48

(1) Te iubesc acum = /p.v./ prop. principală (C3; C5; C7; C10);
(2) mi-a răspuns = /p.v./ prop. principală independentă;

**Gramatica Academiei* consideră această structură când *locuțiune conjuncțională* (vol. 1, p. 17; 385; 387; 417; vol. 2, p. 297, unde se dau exemple de genul: „...spunea agentul, *în timp ce* căpitanul citea ordinul... "), când *conjuncție* (vol. 2, p. 374, unde se dă exemplul „*În timp ce* noi intram, ea a ieșit.") sau, pur și simplu, *locuțiune*, fără a mai preciza felul ei (vol. 2, p. 465), ori nici măcar locuțiune (vol. 2, p. 373: „...viitorul introdus prin *în timp ce* în subordonată...").

Scanned with OKEN Scanner

(3) dar nu știu = /p.v./ prop. principală (C1; C5; C7; C10);
(4) dacă și mâine = /pred. eliptic/ prop. compl. directă (R3);
(5) nu vreau = /p.v./ prop. principală (C1; C3; C7; C10);
(6) să mă căsătoresc niciodată = /p.v./ prop. compl. directă (R5);
(7) vreau = /p.v./ prop. principală (C1; C3; C5; C10);
(8) să iubesc = /p.v./ prop. compl. directă (R7);
(9) pe cine vreau eu = /p.v./ prop. compl. directă (R8);
(10) și, vorba ta, /.../ schimb bara în altă direcție = /p.v./ prop. principală (C1; C3; C5; C7);
(11) când n-o să mai fie iubire cu unul = /p.v./ prop. circumst. de timp (R10).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **și** (mâine) = (semi)adverb /.../ fără fcț. sint.;
2. **și** (când) = conj. coord. cop., simplă, fără fcț. sint.; la nivel frastic realizează un raport de coordonare cop. între două prop. identice;
3. **iubire** = subst. /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de subiect;
4. **vorba ta** = subst. + adj. posesiv /.../ fără fcț. sint. (fiind construcție sau sintagmă incidentă; vezi *Indice selectiv al dificultăților*, cuvânt *incident*; prop. *incidentă*).

49

(1) Se uita cu o lăcomie = /p.v./ prop. principală (C3; C4);
(2) pe care n-o descifram = /p.v./ prop. atributivă (R1);
(3) oricum strada o schimba = /p.v./ prop. principală (C1; C4);
(4) aveam chiar impresia = /p.v./ prop. principală (C1; C3);
(5) că nu mai era cu mine = /p.v./ prop. atributivă (R4; C6);
(6) și nu știam = /p.v./ prop. atributivă (R4; C5);
(7) încotro îi zburau gândurile = /p.v./ prop. compl. directă (R6; C8);
(8) și ce fel de gânduri = /pred. eliptic/ prop. compl. directă (R6; C7).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **oricum** = adverb /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial concesiv;
2. **(cu) mine** = pron. personal /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial sociativ;
3. **îi** = pron. personal /.../ dativ posesiv /.../ fcț. sint. de compl. indirect.

50

(1) Ieșirea în lume e plină de surprize = /p.n.c./ prop. principală (C2; C3; C4; C6; C8; C12; C13);
(2) da, e bine între noi doi = /p.v./ prop. principală (C1; C3; C4; C6; C8; C12; C13);
(3) dar împreună cu alții privirea ei nu-ți mai aparține = /p.v./ prop. principală (C1; C2; C4; C6; C8; C12; C13);
(4) surâsul ei nu-i mai înflorește pe chip = /p.v./ prop. principală (C1; C2; C3; C6; C8; C12; C13);

Scanned with OKEN Scanner

(5) când o privești = /p.v./ prop. circumst. de timp (R4);
(6) râde pe neașteptate = /p.v./ prop. principală (C1; C2; C3; C4; C8; C12; C13);
(7) de ceea ce spune altul = /p.v./ prop. compl. indirectă (R6);
(8) și ești stupefiat = /p.n.c./ prop. principală (C1; C2; C3; C4; C6; C12; C13);
(9) să descoperi = /p.v./ prop. circumst. de timp (R8);
(10) că /.../ nu-ți mai aparține = /p.v./ prop. compl. directă (R9);
(11) deși e aceeași = /p.n.c./ prop. circumst. concesivă (R10);
(12) aici e drama = /p.v./ prop. principală (C1; C2; C3; C4; C6; C8; C13);
(13) e aceeași = /p.n.c./ prop. principală (C1; C2; C3; C4; C6; C8; C12).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **da** = adverb modal, de afirmație (v. *Gramatica Academiei*, II, p. 46; 49), fără fcț. sint.;

2. **(de) ceea ce** = pron. relativ compus /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. indirect (regentul său este în propoziția (6), iar locul său este în propoziția (7); fenomenul se numește „împletirea regentei cu subordonata").

3. **aceeași** = pronume demonstrativ de identitate/de identificare, forma inițială (sau forma-tip, de nom.) „aceeași", simplu, nearticulat, genul feminin, nr. singular, cazul nominativ, funcția sintactică de nume predicativ (sau jumătate din p.n.c., cealaltă jumătate fiind semipredicatul „e").

(*N. B.*) ***Pronumele demonstrativ*** se analizează conform schemei următoare:

(I) denumirea;	(VII) genul;
(II) felul;	(VIII) numărul;
(III) forma inițială (sau forma-tip, de nom.);	(IX) cazul;
(IV) simplu/compus;	(X) particularități;
(V) articulat/nearticulat;	(XI) funcție sintactică;
(VI) (felul articolului);	(XII) valoare afectiv-stilistică.

51

(1) Pe de altă parte, simțeam în mod obscur = /p.v./ prop. principală;
(2) că /.../ așă fi urmat-o = /p.v./ prop. compl. directă (R1);
(3) dacă ea /.../ ar fi luat-o pur și simplu pe strada aceea = /p.v./ prop. circumst. condițională (R2);
(4) fără s-o spună = /p.v./ prop. predicativă suplimentară (R3);
(5) fără să observ ciudățenia de a ne fi plimbat pe o anumită stradă = /p.v./ prop. circumst. de mod (R2).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **pe de altă parte** = sintagmă complexă; compl. circumstanțial de mod;
   a. (*pe de*) /.../ *parte* = subst. /.../ acuzativ (are prep. compusă „pe de") /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de mod în cadrul sintagmei complexe „pe de altă parte";

Scanned with OKEN Scanner

b. *altă* = adj. pronominal nehotărât /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de atr. adj. în cadrul sintagmei complexe „pe de altă parte";

2. (s-)**o** (spună) = pron. personal /.../ acuzativ, valoare neutră /.../ fără fcț. sint.;

3. (ar fi luat-)**o** = pron. personal /.../ acuzativ, valoare neutră /.../ fără fcț. sint.;

4. (aşi fi urmat-)**o** = pron. personal /.../ acuzativ, forma scurtă (atonică sau neaccentuată) /.../ fcț. sint. de compl. direct;

5. (pe) **o** (anumită stradă) = art. nehotărât /.../ singur nu are fcț. sint., ci împreună cu subst. pe care îl însoțește; deci: *pe o stradă* = compl. circumstanțial de loc.

Verificarea funcției sintactice a propoziției (3):

- este o prop. subordonată;
- regentul său este un verb („aș fi urmat");
- verbul regent nu este unipersonal (sau impersonal-reflexiv);
- verbul regent nu este copulativ;
- are cuvânt de relație semispecializat DACĂ (sau un sinonim);
- prin contragere ar trebui să rezulte un complement circumst. condițional;
- iată contragerea: ...*luând*-o pur și simplu pe strada aceea, aşi fi urmat-o... ;
- cuvântul *luând* este compl. circumstanțial condițional;
- propoziția (3) este circumst. condițională;
- între aceste două noțiuni (*prop. circumst. condițională–compl. circumst. condițional*) avem o corespondență nominală;
- deci: analiza este corect făcută.

52

(1) Te duci la biserică = /p.v./ prop. principală (C2);
(2) și nu înțelegi nimic din învățătura lui, el = /p.v./ prop. principală (C1);
(3) care a spus celor ca voi = /p.v./ prop. atributivă (R2);
(4) care aruncați cu piatra = /p.v./ prop. atributivă (R3);
(5) să arunce primul cu piatra cel = /p.v./ prop. compl. directă (R3);
(6) care se consideră în sinea lui fără păcat = /p.v./ prop. atributivă (R5).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. (**ca**) **voi** = pron. personal /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de atr. pronominal;
2. (**fără**) **păcat** = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de elem. predicativ suplimentar.

53

(1) Știam = /p.v./ prop. principală (C4);
(2) că era fără păcat = /p.n.c./ prop. compl. directă (R1; C3);
(3) și că n-ar fi aruncat cu piatra = /p.v./ prop. compl. directă (R1; C2);
(4) dar /.../ tocmai pe ea vroiam = /p.v./ prop. principală (C1);
(5) nu știu de ce = /p.v./ prop. principală incidentă;
(6) s-o rănesc și mai tare = /p.v./ prop. compl. directă (R4);
(7) căci cu adevărat gestul ei îmi făcea rău = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R6).

Scanned with OKEN Scanner

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **(fără) păcat** = subst. (nu este loc. adj.) /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de nume predicativ;
2. **(cu) piatra** = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial instrumental;
3. **de ce** = loc. adverbială (alcătuită din prep. „de" și din pron. „ce") fcț. sint. de compl. circumstanțial de cauză.

54

(1) Vroiam = /p.v./ prop. principală;
(2) să i-l alung = /p.v./ prop. compl. directă (R1; C3);
(3) să-și ia palma de la gură = /p.v./ prop. compl. directă (R1; C2);
(4) fiindcă nu știam = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R1);
(5) cum să răspund la suferința ei = /p.v./ prop. compl. directă (R4);
(6) în timp ce pentru tata pregăteam, mintal, ceva violent = /p.v./ prop. circumst. opozițională (R1);
(7) să-l învăț minte pentru totdeauna = /p.v./ prop. circumst. consecutivă (R6);
(8) să mai ridice brațele în aer = /p.v./ prop. circumst. de relație (R7; C9);
(9) și să-mi spună el mie = /p.v./ prop. circumst. consecutivă (R6; C8);
(10) ce este = /p.n.c., cu numele pred. subînțeles, deoarece este exprimat în prop. următoare/ prop. compl. directă (R9; C11);
(11) și ce nu este nenorocire pentru mine = /p.n.c./ prop. compl. directă (R9; C10).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **(la) suferința** = subst /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. indirect;
2. **mintal** = adverb /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de mod;
3. **pentru totdeauna** = loc. adverbială /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de timp.

În propoziția (10): *ce* = subiect, iar *este* = predicat nominal complet, cu numele predicativ subînțeles (formularea pare ilogică, dar nu este dacă vom avea în vedere că: a) termenul „complet" vizează numele predicativ exprimat sau subînțeles și intră în opoziție noțională cu „incomplet", care înseamnă că numele predicativ nici nu este exprimat, nici nu este subînțeles și cere, în complinire, o prop. predicativă; b) în acest context, numele predicativ nu a mai fost exprimat, din motive de concizie, fiindcă apare în prop. următoare; c) nu putem vorbi aici de predicat nominal incomplet, întrucât nu are subordonată o propoziție predicativă.

55

(1) Nenorocire e numai = /p.n.c./ prop. principală;
(2) ceea ce simt eu = /p.v./ prop. subiectivă (R1; C3; C4);
(3) nu un altul = /predicat eliptic, reprezentat de adverbul „nu", care ar fi dat forma negativă verbului-predicat/ prop. subiectivă (R1; C2; C4);
(4) și nici măcar el = /predicat eliptic/ prop subiectivă (R1; C2; C3);
(5) care mi-era tată = /p.n.c./ prop. atributivă (R4; C6);
(6) sau cu atât mai puțin = /predicat eliptic/ prop. atributivă (R4; C5).

Scanned with OKEN Scanner

56

(1) Te-ai măritat = /p.v./ prop. principală (C3; C4);
(2) fără să iubești = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R1);
(3) și nici pe urmă nu l-ai iubit pe tata = /p.v./ prop. principală (C1; C4);
(4) și nu /.../ ci așa = /predicat eliptic, reprezentat de adverbul „nu", care ar fi dat forma negativă verbului-predicat/ prop. principală (C1; C3);
(5) fiindcă ți-ar fi plăcut altul = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R4);
(6) Dar de măritat te-ai măritat = /p.v./ prop. principală;
(7) în loc să te fi dus într-o mânăstire = /p.v./ prop. circumst. opozițională (R6).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **pe urmă** = loc. adverbială /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de timp;
2. **de măritat** = verb /.../ supin /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de relație.

57

(1) Adevăr îți grăiesc ție = /p.v./ prop. principală;
(2) am reluat batjocoritor = /p.v./ prop. principală independentă;
(3) că o să cauți = /p.v./ prop. circumst. de relație (R1; C4; C7)
(4) și o să găsești o altă femeie = /p.v./ prop. circ. de relație (R1; C3; C7)
(5) cu care să trăiești ca un bărbat în putere = /p.v./ prop. atributivă (R4);
(6) cum ești = /p.n.c./ prop. atributivă (R5);
(7) și în felul ăsta o s-o înșeli pe mama = /p.v./ prop. circumst. de relație (R1; C3; C4).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **adevăr** = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. direct;
2. **batjocoritor** = adj. /.../ fcț. sint. de elem. predicativ suplimentar;
3. **o** (să cauți) = verb, forma inițială (sau forma-tip, de infinitiv) „a avea", verb auxiliar (dă verbului „a căuta", împreună cu celelalte elemente, forma populară de viitor) /.../ singur nu are fcț. sint., ci împreună cu celelalte componente ale structurii; deci: *o să cauți* = pred. verbal);
4. **o** (să găsești) = verb, forma inițială (sau forma-tip, de infinitiv) „a avea", verb auxiliar (dă verbului „a găsi", împreună cu celelalte elemente, forma populară de viitor) /.../ singur nu are fcț. sint., ci împreună cu celelalte componente ale structurii; deci: *o să găsești* = pred. verbal);
5. **o** (altă femeie) = art. nehotărât /.../ singur nu are fcț. sint., ci împreună cu subst. pe care îl însoțește; deci: *o /.../ femeie* = compl. direct;
6. **în putere** = locuțiune adjectivală /.../ fcț. sint. de atr. adjectival;
7. **o** = verb, forma inițială (sau forma-tip, de infinitiv) „a avea", verb auxiliar (dă verbului „a înșela", împreună cu celelalte elemente, forma populară de viitor) /.../ singur nu are fcț. sint., ci împreună cu celelalte componente ale structurii; deci: *o s(ă) /.../ înșeli* = pred. verbal;
8. (s-)**o** (înșeli) = pron. personal /.../ acuzativ, forma neaccentuată (scurtă sau atonică) /.../ fcț. sint. de compl. direct.

Scanned with OKEN Scanner

58

(1) Poți = /p.v./ prop. principală;
(2) să te înhăitezi = /p.v./ prop. compl. directă (R1);
(3) cu cine vrei = /p.v./ prop. circumst. sociativă (R2);
(4) să faci = /p.v./ prop. compl. directă (R1);
(5) ce vrei = /p.v./ prop. compl. directă (R4);
(6) din moment ce așa consideri tu = /p.v./ prop. circumst. opozițională (R1; C9; C11);
(7) că trebuie = /p.v./ prop. compl. directă (R6);
(8) să vorbești cu părinții tăi = /p.v./ prop. subiectivă (R7);
(9) și eu consider = /p.v./ prop. circumst. opozițională (R1; C6; C11);
(10) că nu mai ești băiatul meu = /p.n.c./ prop. compl. directă (R9);
(11) și o să spun la toți = /p.v./ prop. circumst. opozițională (R1; C6; C9);
(12) să nu creadă lumea = /p.v./ prop. circumst. de scop (R11);
(13) că (...) nu-mi pasă = /p.v./ prop. compl. directă (R12; C14; C15);
(14) te îndemn = /p.v./ prop. compl. directă (R12; C13; C15);
(15) sau sunt mândru de tine = /p.n.c./ prop. compl. directă (R12; C13; C14);
(16) cum sunt alții = /p.n.c./ prop. circumst. de mod (R15).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **(cu) cine** = pron. interogativ-relativ (aici are doar valoare relativă) /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial sociativ (regentul său este în propoziția (4), iar locul său este în propoziția (3); fenomenul se numește „împletirea regentei cu subordonata").

2. **din moment ce** = loc. conjuncțională (v. *Gramatica Academiei*, I, p. 385; 387; II, 302), alcătuită din prepoziție, substantiv și pron. relativ /.../ fără fcț. sint.;

3.**(la) toți** = pron. nehot. /.../ acuzativ (are prep. simplă „în"); particularități: formal este acuzativ, dar conținutul este dativ (*la toți = tuturor*).

Verificarea funcției sintactice a propoziției (3):
- este o propoziție subordonată;
- regentul său este un verb („te înhăitezi");
- are echivalent general ÎMPREUNĂ CU CINEVA / CEVA;
- prin contragere, ar trebui să rezulte un complement circumst. sociativ;
- iată contragerea: ...te înhăitezi *cu oameni* răi... ;
- sintagma *cu oameni* este complement circumst. sociativ;
- propoziția (3) este circumstanțială sociativă;
- între aceste două noțiuni (*prop. circumst. sociativă–complement circumst. sociativ*) avem corespondență nominală;
- deci: analiza este corect făcută.

59

(1) L-a părăsit și pe acel negustor, abandonându-și copiii = /p.v./ prop. principală (C2);
(2) și a început = /p.v./ prop. principală (C1);
(3) să trăiască cu doi inși deodată, /.../ unul inginer, bărbat întreg, soț, /.../ și al doilea, un intelectual fin = /p.v./ prop. compl. directă (R2);

Scanned with OKEN Scanner

(4) care acceptau acest lucru = /p.v./ prop. atributivă (R3; C5);
(5) pe care îl manipula = /p.v./ prop. atributivă (R3; C4);
(6) du-te încolo = /p.v./ prop. circumst. de mod (R5; C7);
(7) vin încoace = /p.v./ prop. circumst. de mod (R5; C6);
(8) și aceluia îi făcea o plăcere deosebită = /p.v./ prop. atributivă (C5, deși apare în alt plan narativ);
(9) să se lase manipulat = /p.v./ prop. subiectivă (R8);
(10) fiindcă murea după ea) = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R9);
(11) dar care devenea neputincios (...) lucru = /p.n.c./ prop. atributivă (R2);
(12) îndată ce o lua în brațe = /p.v./ prop. circumst. de timp (R11);
(13) care pe ea n-o împiedica /.../ atrasă însă irezistibil de intelectualul fin = /p.v./ prop. atributivă (R11);
(14) să-l iubească = /p.v./ prop. circumst. de relație (R13; C15);
(15) să-și petreacă cu el chiar și nopțile = /p.v./ prop. circumst. de relație (R13; C14);
(16) fiindcă avea totul de la celălalt = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R15);
(17) căci acesta o iubea într-un mod bizar = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R13; C18 ; C19; C20);
(18) se îmbrăca cu rochiile ei = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R13; C17; C19; C20);
(19) se îmbrobodea = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R13; C17; C18; C20);
(20) iar alteori o întâmpina în costume fanteziste, de pildă cisme înalte până sub coaste, de cauciuc, de pescar sau instalator și haină cu broderii și lavalieră, iar chipul pudrat, dat cu fond de ten și buzele rujate = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R13; C17; C18; C19).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **cu doi inși deodată**
   a. *(cu) /.../ inși* = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial sociativ;
   b. *doi* = numeral cardinal, propriu-zis, simplu, acuzativ, fcț. sint. de atr. adjectival;
   c. *deodată* = adverb /.../ compus /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de timp;
2. **manipulat** = verb /.../ participiu /.../ fcț. sint. de elem. predicativ suplimentar.

Propozițiile (6) și (7) sunt interpretabile și, din cauza stilului autorului, este greu (dacă nu, chiar imposibil) să decidem categoric dacă sunt: a) circumst. de mod (exprimând o *modalitate de manipulare* a inginerului), b) circumst. instrumentale (indicând *instrumentele de manipulare*), c) compl. directe (pe lângă un verb, cum ar fi „a zice", „a ordona", neexprimat, din cauza oralității stilului) sau d) principale incidente.

60

(1) După război Nineta se întoarse singură la București = /p.v./ prop. principală (C2; C3);
(2) și curând aventurile ei mari încetară = /p.v./ prop. principală (C1; C3);
(3) întâi auzii = /p.v./ prop. principală (C1; C2)
(4) că intrase într-o filatură de bumbac ca simplă muncitoare = /p.v./ prop. compl. directă (R3);

Scanned with OKEN Scanner

(5) ca să mi se spună = /p.v./ prop. circumst. consecutivă (R4);
(6) când o căutai acolo = /p.v./ prop. circumst. de timp (R5);
(7) că acum e redactoare la o revistă de literatură = /p.n.c./ prop. subiectivă (R5);
(8) unde ajunsese = /p.v./ prop. circumst. de loc (R7);
(9) nu se știe cum = /p.v./ prop. circumst. de mod (R8).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **singură** = adj. /.../ fcț. sint. de elem. predicativ suplimentar;
2. **întâi** = adverb /.../; particularități: provine dintr-un numeral ordinal /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de timp;
3. **ca simplă muncitoare**
   a. (*ca*) /.../ *muncitoare* = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de elem. predicativ suplimentar;
   b. *simplă* = adj. /.../ fcț. sint. de atribut adjectival.

I. Propoziția (8) are ca regent grupul verbal „e redactoare"; pentru a fi atributivă ar fi trebuit să aibă regent subst. „revistă", iar acesta să fie articulat.

II. Propoziția (9) are elementul de relație („cum") plasat în final, loc unde nu este întâlnit prea des.

61

(1) În realitate, în mod obscur, nu amintirea faptului, /.../ ci amintirea Ninetei, cu acel tub al ei /.../ m-a făcut = /p.v./ prop. principală (C7; C10);
(2) că am chinuit-o pe mama = /p.v./ prop. atributivă (R1);
(3) să mă întorc atât de mult înapoi = /p.v./ prop. predicativă suplimentară (R1);
(4) pe care fără îndoială = /p.v./ prop. atributivă (R1);
(5) că l-a folosit = /p.v./ prop. subiectivă (R4);
(6) fiindcă în acei ani i-am căutat copiii și pe tatăl lor = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R4);
(7) știrile /.../ se opreau = /p.v./ prop. principală (C1; C10);
(8) pe care le aveau toți despre ea = /p.v./ prop. atributivă (R7);
(9) acolo unde se opriseră și ale mele = /p.v./ prop. circumst. de loc (R7);
(10) era clar = /p.n.c./ prop. principală (C1; C7);
(11) Nineta nu ezitase = /p.v./ prop. subiectivă (R10);
(12) să curme singură o viață = /p.v./ propoziție circumstanțială de relație (R11);
(13) care „nu mai mergea" = /p.v./ prop. atributivă (R12).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **atât de mult** = adv. /.../ gradul superlativ absolut (realizat prin morfeme nespecifice: adverbul „atât" și prep. „de", echivalând cu „foarte") /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de mod;
2. **acolo unde** = adv. compus /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de loc (v. *Indice selectiv al dificultăților*, statutul corelativelor „atunci când"; „acolo unde"; „așa cum").

Scanned with OKEN Scanner

(1) Mai bine = /p.v./ prop. principală;
(2) s-o sfârșim înainte = /p.v./ prop. subiectivă (R1);
(3) Fiindcă aproape de moarte am mai fost = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R2; C4; C9);
(4) și nu m-am temut = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R2; C3; C9);
(5) deși era o moarte naturală = /p.n.c./ prop. circumst. concesivă (R4; C7);
(6) care mă aștepta = /p.v./ prop. atributivă (R5);
(7) și /.../ cu ea ne împăcăm = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R4; C5);
(8) e adevărat = /p.n.c./ prop. principală incidentă;
(9) e ceva în noi = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R2; C3; C4);
(10) cu care ne-am născut = /p.v./ prop. atributivă (R9; C11);
(11) și care apare în mod miraculos = /p.v./ prop. atributivă (R9; C10);
(12) îndată ce simțim = /p.v./ prop. circumst. temporală (R11);
(13) că ea se apropie de patul nostru = /p.v./ prop. compl. directă (R12).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **mai bine** = adv. predicativ /.../ gradul comp. de super. /.../ fcț. sint. de pred. verbal;
2. (s-)**o** (sfârșim) = pron. personal /.../ acuzativ, valoare neutră /.../ fără fcț. sint.;
3. **ceva** = pron. nehotărât /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de subiect;
4. **îndată** (ce) = adv. compus /.../; singur nu are fcț. sint., ci împreună cu pron. „ce", cu care alcătuiește o loc. adverbială; deci: *îndată ce* = compl. circumstanțial de timp (observațiile făcute la texul 47, în legătură cu „în timp ce" sunt aplicabile și pentru „îndată ce").

I. Verificarea funcției sintactice a propoziției (8):
- este propoziția care nu aduce nici un plus de informație în comunicare (așadar ea poate lipsi, fără ca potențialul comunicării să scadă în vreun fel);
- nu are (exceptând valențele sale stilistice) nici o legătură de conținut cu celelalte propoziții ale frazei;
- are statutul unui enunț „de umplutură";
- este apropiată de configurația unui tic, a unui automatism verbal;
- deci: analiza este corect efectuată; propoziția (8) este principală incidentă.

II. Propoziția (3) este cauzală chiar dacă regenta sa este în fraza anterioară; adeseori întâlnim, în unele lucrări de specialitate, ideea că aici este vorba de un „fiindcă narativ", iar propoziția este principală, ceea ce ni se pare o exagerare din moment ce „fiindcă" este un element de relație specializat în exprimarea cauzalității.

(1) Fanatismul legionarilor din facultate mă lăsa indiferent = /p.v./ prop. principală (C2);
(2) și nu-i puteam înțelege pe acei colegi = /p.v./ prop. principală (C1);
(3) care /.../ se ocupau de jidani = /p.v./ prop. atributivă (R2);
(4) în loc să se ocupe de fete = /p.v./ prop. circumst. opozițională (R3).

Scanned with OKEN Scanner

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **indiferent** = adj. /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de elem. predicativ suplimentar;
2. **(de) fete** = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. indirect.

64

(1) El își începu ancheta pornind de la ideea simplă = /p.v./ prop. principală;
(2) că /.../ trebuie = /p.v./ prop. atributivă (R1);
(3) să știe (un oarecine din anturajul fetei) = /p.v./ prop. subiectivă (R2);
(4) unde e = /p.v./ prop. compl. directă (R3; C5; C6);
(5) sau ce se întâmplase cu ea = /p.v./ prop. compl. directă (R3; C4; C6);
(6) și, din motive /.../ acest cineva nu vroia = /p.v./ prop. compl. directă (R3; C4; C5);
(7) despre care experiența lui îi spunea = /p.v./ prop. atributivă (R6);
(8) că sunt puternice = /p.n.c./ prop. compl. directă (R7);
(9) să-și deschidă pliscul = /p.v./ prop. compl. directă (R6).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **(un) oarecine** = subst. /.../ nominativ; particularități: provine dintr-un pronume nehotărât (substantivizarea s-a făcut prin articulare) /.../ fcț. sint. de subiect;
2. **cineva** = idem; (substantivizarea s-a făcut datorită adj. pronominal demonstrativ „acest", care este și *cheia* cu ajutorul căreia se verifică substantivele).

65

(1) Trebuie = /p.v./ prop. principală (C12; C19);
(2) să spun = /p.v./ prop. subiectivă (R1);
(3) că din experiența de adolescent trăsesem concluzia = /p.v./ prop. compl. directă (R2);
(4) că trebuie = /p.v./ prop. atributivă (R3; C6; C7);
(5) să stau liniștit = /p.v./ prop. subiectivă (R4);
(6) nici o fată nu se va îndrăgosti de mine = /p.v./ prop. atributivă (R3; C4; C7)
(7) și că lucrul cel mai bun /.../ era = /p.n.i./ prop. atributivă (R3; C4; C6)
(8) pe care îl aveam de făcut = /p.v./ prop. atributivă (R7);
(9) să-mi văd de treabă = /p.v./ prop. predicativă (R7; C10; C11);
(10) să-mi urmăresc țelul meu = /p.v./ prop. predicativă (R7; C9; C11);
(11) adică să ajung cineva în filozofie = /p.n.c./ prop. predicativă (R7; C9; C10);
(12) și /.../ atunci mă duceam la „Mama răniților" = /p.v./ prop. principală (C1; C15);
(13) când uneori noaptea mi se întâmpla = /p.v./ prop. circumst. de timp (R12);
(14) să dorm asaltat de coșmaruri = /p.v./ prop. subiectivă (R13);
(15) și /.../ după aceea simțeam = /p.v./ prop. principală (C1; C12);
(16) cu toate că nu mai găseam la ea o Ninetă ci doar adrese de țărănci eșuate și cam trecute, sau de mahalagioaice bețive = /p.v./ prop.

Scanned with OKEN Scanner

circumst. concesivă (R15);
(17) cum gândurile îmi zburau din nou cu elan spre lumea pură a ideilor = /p.v./ prop. compl. directă (R15; C18);
(18) și uitam multă vreme = /p.v./ prop. compl. directă (R15; C17);
(19) că pe lume există și o altfel de dragoste = /p.v./ prop. compl. directă (R18).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **liniștit** = adj. /.../ fcț. sint. de elem. predicativ suplimentar;
2. **de făcut** = verb /.../ supin /.../ fcț. sint. de compl. direct;
3. **(de) treabă** = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. indirect;
5. **după aceea** = loc. adverbială (= *apoi*) /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de timp;
6. **(cu) elan** = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de mod.

66

(1) Cine a văzut niște măști la un bal, dansând prietenește împreună și ținându-se de mână = /p.v./ prop. subiectivă (R7);
(2) fără să se cunoască = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R1);
(3) zice mai departe filozoful = /p.v./ prop. principală independentă;
(4) ca să se despartă după o clipă = /p.v./ prop. circumst. consecutivă (R1; C5; C6);
(5) și să nu se mai vadă = /p.v./ prop. circumst. consecutivă (R1; C4; C6);
(6) sau să le pară rău unora de ceilalți = /p.v./ prop. circumst. consecutivă (R1; C4; C5);
(7) își poate face astfel o părere despre lume = /p.v./ prop. principală.

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **dansând** = verb /.../ gerunziu /.../ fcț. sint. de atr. verbal;
2. **ținându-se** = verb /.../ gerunziu /.../ fcț. sint. de atr. verbal; dacă ar fi apărut în altă topică și dacă ar fi existat un pronume-complement („Cine *le*-a văzut, *dansând* prietenește împreună și *ținându*-se de mână, niște măști la un bal"), cele două atribute verbale ar fi avut fcț. sint. de elem. predicative suplimentare.
3. **(după o) clipă** = subst. /.../ articulat (are art. nehotărât proclitic „o") /.../ acuzativ (are prep. simplă „după") /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de timp;
4. **(de) ceilalți** = pron. demonstrativ /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. indirect.

67

(1) De ce te uiți tu așa la mine = /p.v./ prop. principală;
(2) o întrebasem în cele din urmă = /p.v./ prop. principală independentă;
(3) fiindcă /.../ nu era lipsită de farmec = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R2; C6);
(4) fără să fie frumoasă = /p.n.c./ prop. circumst. concesivă (R3);
(5) cum era căprioara = /p.n.c./ prop. circumst. de mod (R4);
(6) și pe de altă parte mă făcuse curios = /p.v./ prop. circumst. de cauză

Scanned with OKEN Scanner

(R2; C3);
(7) să aflu pricina acestei aversiuni accentuate și instinctive = /p.v./ prop. circumst. de relație (R6);
(8) nu-i făcusem nici un rău = /p.v./ prop. principală (C9);
(9) nu schimbasem cu ea niciodată nici un cuvânt = /p.v./ prop. principală (C8).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **în cele din urmă** = loc. adverbială /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de timp;
2. **pe de altă parte** = (v. textul 51);
3. **curios** = adj. /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de elem. predicativ suplimentar;
4. (nici) **un** (cuvânt) = pron. nehotărât /.../; singur nu are fcț. sint., ci împreună cu adv. „nici" formează un adjectiv pron. negativ; deci: *nici un* = atr. adjectival.
5. **niciodată** = adverb pronominal nehotărât, compus /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de timp;

Alte valori ale cuvintelor **niciodată, nici odată, nici o dată** care se stabilesc prin opoziție textuală:

exemplu	opoziție textuală	valoare morfologică
N-a venit niciodată pe la mine.	niciodată/cândva	adverb
Nici odată, nici acum, nici în viitor nu va reveni.	nici odată/nici acum	adverb + adverb
Nici o dată și nici altă informație nu erau corecte.	nici o dată/nici altă informație	adverb + adj. pron. + substantiv
Nici o dată, dar nici niște informații verificate nu l-au mulțumit.	nici o dată/nici niște informații	adverb + art. nehot. + substantiv
Nici o dată, dar nici măcar două hărți digitale nu au fost de-ajuns.	nici o dată/nici două hărți	adverb + num. + substantiv
N-a citit lecția nici o dată, nici de două ori.	nici o dată/nici de două ori	numeral cardinal adv. (de repetiție)

68

(1) Într-adevăr era cam dezolant = /p.n.c./ prop. principală;
(2) să vezi = /p.v./ prop. subiectivă (R1);
(3) cum o fată /.../ să aibă un cap total lipsit de mistere = /p.v./ prop. compl. directă (R2; C6);
(4) a cărei frumusețe era un mister = /p.n.c./ prop. atributivă (R3);
(5) cum ar spune Dostoievski = /p.v./ prop. principală incidentă;
(6) iar mintea coală albă de hârtie = /p.n.c., cu semipredicatul neexprimat/ prop. compl. directă (R2; C3);
(7) pe care nu se înscria nimic = /p.v./ prop. atributivă (R6).

Scanned with OKEN Scanner

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **într-adevăr** = loc. adv. /.../ fără fcț. sint.;
2. **(de) mistere** = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. indirect.

În propoziția (6) se poate vorbi de un predicat nominal complet, cu semipredicatul subînțeles, dacă vom considera că autorul a intenționat să spună: „iar mintea (*era*) *coală* albă de hârtie".

69

(1) O fată sau o femeie acostată /.../ se ține în rezervă = /p.v./ prop. principală;
(2) deși îi place insul = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R1);
(3) care o atacă fără veste = /p.v./ prop. atributivă (R2);
(4) tocmai pentru ca să nu facă vreo impresie = /p.v./ prop. circumst. de scop (R1);
(5) că ar fi ușor abordabilă = /p.n.c./ prop. circumst. de relație (R4).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **(în) rezervă** = subst. /.../ acuzativ /.../ singur nu are fcț. sint., ci împreună cu celelalte componente ale locuțiunii verbale; deci: *se ține în rezervă* = pred. verbal;
2. **ușor** = adverb /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de mod.

Propoziția (5) are regent grupul verbal „să nu facă vreo impresie", prin contragere se ajunge la un compl. circumstanțial de relație (să nu facă vreo impresie *referitor la abordare*); dacă subst. „impresie", din regentă, ar fi fost articulat, propoziția (5) era atributivă.

70

(1) Fata era cam rece = /p.n.c./ prop. principală (C2; C3; C8);
(2) dar eram eu înflăcărat = /p.n.c./ prop. principală (C1; C3; C8);
(3) și de teamă /.../ îi făcui propunerea = /p.v./ prop. principală (C1; C2; C8);
(4) să n-o pierd = /p.v./ prop. atributivă (R3);
(5) să ne căsătorim = /p.v./ prop. atributivă (R3);
(6) de îndată ce îmi luam eu licența, adică chiar în toamna = /p.v./ prop. circumst. de timp (R5);
(7) care urma = /p.v./ prop. atributivă (R6);
(8) și ea putea /.../ fiind căsătorită = /p.v./ prop. principală (C1; C2; C3);
(9) să-și continue anul = /p.v./ prop. compl. directă (R8);
(10) pe care îl mai avea de urmat = /p.v./ prop. atributivă (R9).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **(de) teamă** = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. circumst. de cauză;
2. **de îndată ce** = loc. adverbială (în *Gramatica Academiei*, I, 387; II, 296 este considerată loc. conjuncțională, deci fără fcț. sint.), fcț. sint. de compl. circumst. de timp;
3. **fiind căsătorită** = verb /.../ diateza pasivă, modul gerunziu /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de cauză.

Scanned with OKEN Scanner

(1) Căprioarei i se întâmplă = /p.v./ prop. principală;
(2) să dea peste doi tineri universitari noi = /p.v./ prop. subiectivă (R1);
(3) care se întorseseră de pe zonă = /p.v./ prop. atributivă (R2; C5; C6; C10; C12);
(4) unde fuseseră concentrați = /p.v./ prop. circumst. de loc (R3);
(5) crunți și îndârjiți n-o cruțară = /p.v./ prop. atributivă (R2; C3; C6; C10; C12);
(6) ba chiar, cu un limbaj dur, o întrebară = /p.v./ prop. atributivă (R2; C3; C5; C10; C12);
(7) cum a ajuns ea până în anul trei = /p.v./ prop. compl. directă (R6; C9);
(8) fără să știe nimic = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R7);
(9) care era secretul = /p.n.c./ prop. compl. directă (R6; C7);
(10) și, rânjind cu o ironie grosolană, îi cerură = /p.v./ prop. atributivă (R2; C3; C5; C6; C12);
(11) să li-l spună și lor = /p.v./ prop. compl. directă (R10);
(12) și o vor trece și ei = /p.v./ prop. atributivă (R2; C3; C5; C6; C10).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **crunți** = adj. /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de cauză (verificarea se face prin extensie);
2. **ba chiar**
   a. *ba* = adv. (semiadverb) /.../ fără fcț. sint.;
   b. *chiar* = adv. (semiadverb) /.../ fără fcț. sint.
3. **rânjind** = verb. /.../ gerunziu /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de timp (verificarea se face prin extensie);
4. **li-l**
   a. *li* = pron. personal /.../ dativ, forma neaccentuată (scurtă sau atonică) /.../ fcț. sint. de compl. indirect anticipat;
   b. *-l* = pron. personal /.../ acuzativ, forma neaccentuată (scurtă sau atonică) /.../ fcț. sint. de compl. direct reluat;
5. **o** (vor trece) = pron. personal /.../ acuzativ, forma neaccentuată (scurtă sau atonică) /.../ fcț. sint. de compl. direct.

Verificarea funcției sintactice a propoziției (4):
- este o propoziție subordonată;
- regentul său este un verb („se întorseseră");
- verbul regent nu este unipersonal (sau impersonal-reflexiv);
- verbul regent nu este copulativ;
- are echivalent general: UNDEVA / ACOLO;
- prin contragere, ar trebui să rezulte un complement circumst. de loc;
- iată contragerea: ...nu închise *acolo/în zona* aceea...;
- sintagma *în zona* este complement circumst. de loc;
- propoziția (4) este circumst. de loc;
- între aceste două noțiuni (*prop. circumst. de loc–complement circumst. de loc*) avem o corespondență nominală;
- deci: analiza este corect făcută.

Scanned with OKEN Scanner

72

(1) Sunteți acum profesor = /p.n.c./ prop. principală (C2; C4);
(2) vă periclitați în cel mai fericit caz cariera în învățământ = /p.v./ prop. principală (C1; C4);
(3) dacă vă puneți în situația de bănuit = /p.v./ prop. circumst. condițională (R2);
(4) și vă așteaptă pușcăria = /p.v./ prop. principală (C1; C2);
(5) dacă sunteți complice la crimă = /p.n.c./ prop. circumst. condițională (R4).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **(în) învățământ** = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de atr. substantival prep.;
2. **în situația de bănuit**
   a. (*în*) *situația* = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. compl. indirect;
   b. (*de*) *bănuit* = subst. provenit din verb la participiu /.../ fcț. sint. atribut subst. prepozițional;
3. **pușcăria** = subst. /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de subiect;
4. **(la) crimă** = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. compl. indirect.

73

(1) Procedeele sunt variate, dar nu infinite = /p.n.c., cu nume predicativ multiplu/ prop. principală (C2; C5);
(2) de pildă simplul fapt /.../ e pentru noi o certitudine = /p.n.c./ prop. principală (C1; C5);
(3) că anturajul victimei ascunde anumite fapte = /p.v./ prop. atributivă (R2);
(4) că pista pornește de-acolo = /p.v./ prop. circumst. de relație (R2);
(5) scrisoarea în chestiune e scrisă de criminal, sau de un complice al lui, sau de o cunoștință = /p.v./ prop. principală (C1; C2);
(6) căreia i s-a cerut acest iucru = /p.v./ prop. atributivă (R5);
(7) ca să îndepărteze cercetările de locul = /p.v./ prop. circumstanțială de scop (R6);
(8) unde crima s-a înfăptuit = /p.v./ prop. atributivă (R7).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **de pildă** = loc. adverbială /.../ fără fcț. sint. (fiind socotită sintagmă sau structură incidentă; vezi *Indice selectiv al dificultăților*);
2. **de-acolo** = loc. adverbială /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de loc;
3. **(în) chestiune** = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de atr. substantival prepozițional.

74

(1) Înșelându-se asupra ei, un medicinist strălucit (student /.../ se îndrăgosti de ea luând-o = /p.v./ prop. principală (C4);
(2) care își asista deja profesorul la operații) = /p.v./ prop. atributivă (R1);
(3) drept ceea ce nu era = /p.n.c./ prop. pred. suplimentară (R1);

Scanned with OKEN Scanner

(4) și trăiră împreună la țară în timpul vacanței = /p.v./ prop. principală (C1);
(5) Asta = /pred. eliptic/ prop. principală;
(6) în timp ce Căprioara răspunsese da cererii mele în căsătorie = /p.v./ prop. circumst. de timp (R5);
(7) și fără să-mi scrie = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R6; C8);
(8) și să-mi spună = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R6; C7);
(9) că acel da devenise nu = /p.n.c./ prop. compl. directă (R8).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **înșelându-se asupra ei**
   a. *înșelând(u)* = verb /.../ gerunziu /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de cauză;
   b. *se* = pron. reflexiv, particularități: provenit din pron. personal; realizează pentru verbul „a înșela" diateza activă pronominală /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. direct;
   c. (*asupra*) *ei* = pron. personal /.../ genitiv /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de relație;
2. **își** (asista) = pron. reflexiv /.../ dativ /.../ fcț. sint. de compl. indirect;
3. **luând**-(o) = verb /.../ gerunziu /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de cauză;
4. (răspunsese) **da** = subst. /.../ acuzativ; particularități: provine dintr-un adverb /.../ fcț. sint. de compl. direct;
5. **în căsătorie** = loc. adj. /.../ fcț. sint. de atr. adjectival;
6. (acel) **da** = subst. /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de subiect;
7. (devenise) **nu** = subst. /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de nume predicativ
8. **ceea ce** = pronume relativ, forma inițială (sau forma-tip, de nom.) „ceea ce", compus, cazul nominativ, particularități: este invariabil, de aceea nu are nici gen, nici număr, funcția sintactică de nume predicativ (sau jumătate din p.n.c., cealaltă jumătate fiind semipredicatul „nu era").

(*N. B.*) ***Pronumele interogativ-relativ*** se analizează conform schemei următoare:

(I) denumirea;	(VI) numărul;
(II) valoarea contextuală;	(VII) cazul;
(III) forma inițială (sau forma-tip, de nom.);	(VIII) particularități;
(IV) simplu/compus;	(IX) funcție sintactică;
(V) genul;	(X) valoare afectiv-stilistică.

75

(1) În timp ce eu mă pregăteam /.../ mândru dinainte = /p.v./ prop. circumst. opozițională (R4);
(2) s-o primesc în casa părinților mei = /p.v./ prop. circumst. de relație (R1);
(3) că mă căsătoream cu o fată atât de frumoasă = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R1);
(4) ea, lovită ca o găină de dragostea strălucitului medicinist, mă uitase absolut = /p.v./ prop. principală;
(5) ca și când nici n-aș fi existat, un zero = /p.v./ prop. circumst. de mod (R4);

Scanned with OKEN Scanner

(6) deși știa = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R4);
(7) că zero nu eram = /p.n.c./ prop. compl. directă (R6);
(8) dar iubirea înstrăinează cumplit = /p.v./ prop. principală (C9; C10);
(9) ne aruncă parcă într-o altă planetă = /p.v./ prop. principală (C8; C10);
(10) și facem ochi uluiți = /p.v./ prop. principală (C8; C9);
(11) când dăm de cineva = /p.v./ prop. circumst. de timp (R10);
(12) cu care ne-am culcat în pat = /p.v./ prop. atributivă (R11; C13);
(13) de a cărui gură am lipit-o pe-a noastră = /p.v./ prop. atributivă (R11; C12).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **în timp ce** = (vezi textul nr. 47);
2. **mândru dinainte**
   a. *mândru* = adj. /.../ fcț. sint. de nume predicativ în cadrul sintagmei, cu verb copulativ subînțeles, „fiind mândru";
   b. *dinainte* = adv. /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de timp (regentul său fiind sintagma, cu verb copulativ subînțeles, „fiind mândru");
3. **atât de frumoasă** = adj. /.../ grad superlativ absolut (realizat prin morfeme nespecifice: adverbul „atât" și prep. „de", echivalând cu „foarte") /.../ fcț. sint. de atr. adj.;
4. **lovită** = verb /.../ participiu (*ARG*: prezența compl. de agent „de dragoste") /.../ fcț. sint. de atr. adj.

Propoziția (2) este circumst. de relație, dacă se acceptă contragerea: ...mă pregăteam *în privința primirii*...; este circumst. de scop, dacă se acceptă contragerea: ...mă pregăteam *pentru a* (o) *primi*...;

76

(1) Nici măcar nu-mi dădu explicații despre schimbarea ei = /p.v./ prop. principală (C2);
(2) în trei minute totul se consumă fără cuvinte = /p.v./ prop. principală (C1);
(3) fiindcă nu e nevoie de mai mult = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R2);
(4) ca să-ți dai seama de o înstrăinare = /p.v./ prop. circumst. consecutivă (R3);
(5) ochi /.../ gură lovită de un mutism absent, o urâțenie a chipului /.../ sugestia /.../ nu te-nșeli = /p.v./ prop. compl. ind. apozitivă (R4; C18; C19);
(6) care nu te văd = /p.v./ prop. atributivă (R5);
(7) pe care o observi stupefiat = /p.v./ prop. atributivă (R5);
(8) și era curios = /p.n.c./ prop. principală;
(9) cum vedeam pentru întâia oară = /p.v./ prop. subiectivă (R8);
(10) că această fată era de fapt urâtă = /p.n.c./ prop. compl. directă (R9);
(11) fără să-mi dau seama de ce = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R10);
(12) fiindcă era aceeași = /p.n.c./ prop. circumst. concesivă (R10);
(13) că nu e nimic de spus = /p.v./ prop. atributivă (R5; C14; C17)
(14) și că trebuie = /p.v./ prop. atributivă (R5; C13; C17);
(15) să înțelegi exact = /p.v./ prop. subiectivă (R14);
(16) ceea ce vezi = /p.v./ prop. compl. directă (R15);
(17) și să nu-ți faci iluzii = /p.v./ prop. atributivă (R5; C13; C14);
(18) asta e = /p.v./ prop. principală (C5; C19);

Scanned with OKEN Scanner

(19) altceva nu va fi = /p.v./ prop. principală (C5; C18);
(20) chiar dacă altădată a fost ceva = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R19).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **nici măcar** (cele două elemente nu constituie nici locuțiune, nici cuvânt compus; ele se vor analiza separat; verificarea se face prin schimbarea topicii);
   a. *nici* = conjcț. coordonatoare simplă, copulativă, fără fcț. sint.;
   b. *măcar* = semiadverb /.../ fără fcț. sint.;
2. **în trei minute** = sintagmă complexă, compl. circumstanțial de timp;
   a. (*în*) /.../ *minute* = subst. /.../ acuzativ, compl. circumstanțial de timp în cadrul sintagmei complexe „în trei minute";
   b. *trei* = numeral /.../ acuzativ, atr. adj. în cadrul sintagmei complexe „în trei minute";
3. **de mai mult** = loc. adverbială (alcătuită din adverbul „mult" și din prep. „de") /.../ gradul comp. de superioritate (realizat prin semiadverbul „mai"), fcț. sint. de compl. indirect;
4. **pentru întâia oară** = sintagmă complexă, compl. circumstanțial de timp;
   a. (*pentru*) /.../ *oară* = subst. /.../ acuzativ (are prep. simplă „pentru"), compl. circumstanțial de timp în cadrul sintagmei complexe „pentru întâia oară";
   b. *întâia* = numeral ordinal /.../ acuzativ, atr. adj. în cadrul sintagmei complexe „pentru întâia oară";
5. **de fapt** = loc. adverbială /.../ fără fcț. sint. (fiind socotită sintagmă sau structură incidentă; vezi *Indice selectiv al dificultăților*);
6. **de ce** = loc. adverbială (alcătuită din prep. „de" și din pron. „ce") fcț. sint. de compl. indirect; la nivel frastic este element de relație subordonator semispecializat; *de ce* poate fi interpretat și ca element de relație subordonator pentru o prop. compl. indirectă, eliptică de predicat: „de ce era urâtă";
7. **nimic de spus**
   a. *nimic* = pron. negativ /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de subiect;
   b. *de spus* = verb /.../ supin /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de relație.

77

(1) Trebuie = /p.v./ prop. principală;
(2) să spun = /p.v./ prop. subiectivă (R1);
(3) că iubeam frumusețea acestei fete, atât, capul ei frumos, nu sufletul ei amorf și nici corpul și cu atât mai puțin mintea = /p.v./ prop. compl. directă (R2; C4);
(4) și mi-ar fi fost de-ajuns pentru toată viața, cu condiția, ei da = /p.n.c./ prop. compl. directă (R2; C3);
(5) ca ea să accepte = /p.v./ prop. atributivă (R4);
(6) să fie iubită = /p.v./ prop. compl. directă (R5).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

I. Dacă în propoziția (6) structura *să fie iubită* va reclama:
   a. un compl. de agent (DE CĂTRE CINEVA), structura este predicat verbal

Scanned with OKEN Scanner

(diateza pasivă);

b. un grad de comparație (FOARTE iubită), structura va fi predicat nominal (verb copulativ–semipredicat și adjectiv–nume predicativ);

c. determinare adjectivală pentru cuvântul „iubită" (ACEASTĂ iubită), structura va fi predicat nominal (verb copulativ-semipredicat și substantiv-nume predicativ).

Fiind ambiguu, textul acceptă (considerăm noi) oricare dintre aceste variante.

II. Regent pentru propoziția (5) este subst. „condiția"; dacă regent ar fi fost grupul verbal „mi-ar fi fost de-ajuns", propoziția (5) ar fi fost subiectivă.

78

(1) Ispita lucidității /.../ constă în faptul = /p.v./ prop. principală;
(2) care te îndeamnă = /p.v./ prop. atributivă (R1);
(3) să afli = /p.v./ prop. compl. indirectă (R2);
(4) de ce nu te mai iubește cineva = /p.v./ prop. completivă directă (R3);
(5) că ai sentimentul acut, irezistibil = /p.v./ prop. atributivă (R1);
(6) că /.../ vei înceta = /p.v./ prop. atributivă (R5);
(7) să suferi = /p.v./ prop. compl. directă (R6);
(8) după ce vei afla = /p.v./ prop. circumst. de timp (R7).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **de ce** = loc. adverbială (alcătuită din prep. „de" și din pron. „ce") fcț. sint. de compl. circumstanțial de cauză; la nivel frastic este element de relație subordonator semispecializat; poate fi o „capcană" pentru cei care utilizează întrebarea ca mijloc de diagnosticare; („de ce" este complement circumst. de cauză, cauzalitatea reducându-se la acest stadiu, fără a fi transferată și la nivel frastic).

2. **(în) faptul** = subst. /.../ acuzativ (are prep. simplă „în") /.../ fcț. sint. de compl. indirect;

3. **după ce** = loc. adverbială (alcătuită din prep. „după" și din pron. „ce"), fcț. sint. de compl. circumstanțial de timp; la nivel frastic este element de relație subordonator semispecializat;

79

(1) Într-adevăr /.../ te liniștești oricum = /p.v./ prop. principală;
(2) când vezi omul = /p.v./ prop. circumst. de timp (R1);
(3) de care s-a îndrăgostit iubita ta = /p.v./ prop. atributivă (R2);
(4) doar dacă nu descoperi = /p.v./ prop. circumst. de excepție (R1);
(5) că e un ticălos = /p.n.c./ prop. compl. directă (R4).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **într-adevăr** = loc. adverbială /.../ fără fcț. sintactică;

2. **(de) care** = pron. interogativ-relativ (aici are doar valoare relativă) /.../ fcț. sint de compl. indirect; la nivel frastic este element de relație subordonator nespecializat;

3. **oricum** = adverb pronominal /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial concesiv.

Scanned with OKEN Scanner

80

(1) Dacă e o nulitate = /p.n.c./ prop. circumst. condițională (R2);
(2) îți spui = /p.v./ prop. principală (C6);
(3) că e cu atât mai bine = /p.v./ prop. compl. directă (R2);
(4) că îi plac nulitățile = /p.v./ prop. subiectivă (R3);
(5) dacă e un om de valoare = /p.n.c./ prop. circumst. condițională (R6);
(6) ceva cavaleresc din tine te îndeamnă = /p.v./ prop. principală (C2);
(7) să-ți spui = /p.v./ prop. compl. indirectă (R6);
(8) că a avut dreptate = /p.v./ prop. compl. directă (R7; C9; C11);
(9) era firesc = /p.n.c./ prop. compl. directă (R7; C8; C11);
(10) să se întâmple așa = /p.v./ prop. subiectivă (R9);
(11) i-a plăcut mai mult etc. = /p.v./ prop. compl. directă (R7; C8; C9).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **îți** = pronume reflexiv, forma inițială (sau forma-tip, de nom.) „tu", persoana a II-a singular, cazul dativ, forma neaccentuată, scurtă sau atonică (particularități: este o formă împrumutată, provine de la pron. personal „tu"; nu este marcă, morfem pentru diateza reflexivă), funcția sintactică de complement indirect.

(*N. B.*) ***Pronumele reflexiv*** se analizează conform schemei următoare:

(I) denumirea;	(VI) forma (accentuată/neaccetuată);
(II) forma inițială (sau forma-tip, de nom.);	(VII) formă proprie/formă împrumutată;
(III) persoana;	(VIII) funcție sintactică;
(IV) numărul;	(IX) valoare stilistică.
(V) cazul;	

2. **cu atât** = loc. adverbială /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de mod;
3. **ți** = idem 1 supra.

I. Propoziția (9) are elem. de relație subînțeles („că").

II. Propoziția (11) poate fi socotită circumst. de cauză dacă: a) vom considera că regenta sa este propoziția (10); b) vom presupune ca elem. de relație „fiindcă".

81

(1) Da, îmi aminteam = /p.v./ prop.principală (C7);
(2) de ce mi se păruse atunci = /p.v./ prop. compl. directă (R1; C4);
(3) că de fapt era o fată urâtă = /p.n.c./ prop. subiectivă (R2);
(4) apăruse pe chipul ei trufia = /p.v./ prop. compl. directă (R1; C2);
(5) care o făcea = /p.v./ prop. atributivă (R4);
(6) să nu mai semene cu o căprioară = /p.v./ prop. pred. suplimentară (R5);
(7) ei da, parcă îmi spunea = /p.v./ prop. principală (C1);
(8) cum am putut = /p.v./ prop. compl. directă (R7; C11);
(9) să mă leg de tine = /p.v./ prop. compl. directă (R8);
(10) care nici măcar nu mă iubeai = /p.v./ prop. atributivă (R9);
(11) a trebuit = /p.v./ prop. compl. directă (R7; C8);

Scanned with OKEN Scanner

(12) eu să mă uit la tine = /p.v./ prop. subiectivă (R11);
(13) ca să mă vezi și tu = /p.v./ prop. circumst. de scop (R12).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **de fapt** = (vezi texul nr. 76);
2. **ei da**
   a. *ei* = interj. /.../ fără fcț. sintactică;
   b. *da* = adverb (folosit aici cu valoare de interjecție) /.../ fără fcț. sintactică;
3. **și** = (semi)adverb /.../ fără fcț. sintactică.

I. Propoziția (2), datorită elem. de relație „de ce" (care este și compl. circumstanțial de cauză în această propoziție și, eventual, punându-se greșit întrebarea „de ce?") dă impresia că este compl. indirectă; în realitate, ea este compl. directă; dovada este contragerea: ...îmi aminteam CEVA (*impresia că era o fată...*), nu „îmi aminteam DE CEVA" (adică *de impresia că era o fată...*).

II. Verificarea funcției sintactice a propoziției (6):
- este o propoziție subordonată;
- are dublu regent: unul de origine verbală – verbul „făcea"; altul, nominal – pronumele-compl. direct „o";
- are echivalent general: CUMVA și totodată, ASTFEL;
- prin contragere, ar trebui să rezulte un elem. predicativ suplimentar;
- iată contragerea: ...o făcea *inconfundabilă...*;
- cuvântul *inconfundabilă* are funcția sint. de elem. predicativ suplimentar;
- între aceste două noțiuni (*prop. predicativă suplimentară–element pred. suplimentar*) există o corespondență nominală;
- deci: analiza este corect făcută.

82

(1) Gândurile mi se învălmășeau = /p.v./ prop. principală (C2);
(2) faptul /.../ dădea aceste roade otrăvite = /p.v./ prop. principală (C1);
(3) că făcusem cunoștință cu medicinistul = /p.v./ prop. atributivă (R2);
(4) în loc să mă fi liniștit = /p.v./ prop. circumst. opozițională (R3);
(5) cum crezusem = /p.v./ prop. circumst. de mod (R4).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **mi** = pron. personal /.../ dativ posesiv /.../ fcț. sint. de compl. indirect;
2. **(în) loc** (să) = subst. /.../ acuzativ /.../ fără fcț. sint.; intră în componența locuțiunii conjuncționale specializate în exprimarea opoziției, „în loc să".

83

(1) Profesiunea mă acapara = /p.v./ prop. principală (C2; C3; C6; C7; C10);
(2) predam logica la o școală normală de învățători = /p.v./ prop. principală (C1; C3; C6; C7; C10);

Scanned with OKEN Scanner

(3) și eram respectat de profesorii mai bătrâni = /p.v./ prop. principală (C1; C2; C6; C7; C10);
(4) că fusesem numit în învățământ = /p.v./ propoziție circumstanțială de cauză (R3);
(5) îndată ce îmi luasem licența = /p.v./ prop. circumst. de timp (R4);
(6) iar elevii, unii dintre ei, îmi plăceau = /p.v./ prop. principală (C1; C2; C3; C7; C10);
(7) era adică o surpriză pentru mine = /p.n.c./ prop. principală (C1; C2; C3; C6; C10);
(8) să-i văd = /p.v./ prop. subiectivă (R7);
(9) cum se uită în ochii mei hipnotizați de limpezimea de cristal a lecțiilor mele = /p.v./ prop. pred. suplimentară (R8);
(10) de unde deduceam = /p.v./ prop. principală (C1; C2; C3; C6; C7);
(11) că până atunci obiectul logicii li se păruse plicticos și superfluu = /p.n.c., cu nume predicativ multiplu/ prop. compl. directă (R10).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. (școală) **normală** = adj. /.../ singur nu are fcț. sintactică, ci împreună cu subst. „școală", cu care alcătuiește un subst. compus;
2. **îndată ce** = loc. adverbială /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de timp;
3. **îmi** (luasem) = pron. reflexiv (particularități: la origine este un pronume personal) /.../ dativ, forma scurtă (neaccentuată, atonică) /.../ fcț. sint. de compl. indirect (nu este morfem pentru diateza reflexivă);
4. **plăceau** = verb /.../ unipersonal (folosit aici cu valoare personală, prin acord cu subiectul „elevii", care poate fi echivalat cu pron. de pers. a III-a pl.) /.../ fcț. sint. de pred. verbal;
5. **hipnotizați** = verb /.../ participiu /.../ fcț. sint. de elem. predicativ suplimentar.
6. **de unde** = loc. adverbială (particularități: de obicei apare ca loc. adverbială interogativ-relativă, având rolul unui element de relație subordonator semispecializat) /.../ fcț. sint. de compl. indirect (la nivel de frază nu mai îndeplinește nici un rol).

84

(1) Nu pot = /p.v./ prop. principală;
(2) a zis = /p.v./ prop. principală independentă (C3);
(3) și am înțeles din glasul ei, din intonația hotărâtă = /p.v./ prop. principală independentă (C2);
(4) dar care ascundea ceva = /p.v./ prop. atributivă (R3);
(5) care nu se putea mărturisi = /p.v./ prop. atributivă (R4);
(6) că într-adevăr nu putea = /p.v./ prop. compl. directă (R3; C7; C8);
(7) ceva o împiedica = /p.v./ prop. compl. directă (R3; C6; C8);
(8) ceva nu era în regulă = /p.v./ prop. compl. directă (R3; C6; C7).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

Propozițiile (7) și (8) pot fi socotite circumst. de cauză dacă le vom considera subordonate propoziției (6) și cu elementul subordonator „fiindcă" subînțeles.

Scanned with OKEN Scanner

(1) Ea se uita la mine cu o expresie dublă, de disperare și în același timp de recunoștință = /p.v./ prop. principală;
(2) ca și când m-ar fi rugat astfel = /p.v./ propoziție circumstanțială de mod (R1);
(3) s-o eliberez de povara = /p.v./ prop. compl. directă (R2; C5; C6; C7; C11; C14);
(4) care o chinuia = /p.v./ prop. atributivă (R3);
(5) să insist cu întrebările = /p.v./ prop. compl. directă (R2; C3; C6; C7; C11; C14);
(6) dar s-o protejez = /p.v./ prop. compl. directă (R2; C3; C5; C7; C11; C14);
(7) să am grijă de ea = /p.v./ prop. compl. directă (R2; C3; C5; C6; C11; C14);
(8) o să-mi spună = /p.v./ propoziție circumstanțială de cauză (R7; C9; C10);
(9) dar îi e frică = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R7; C8; C10);
(10) o să-mi spună negreșit = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R7; C8; C9);
(11) dar să nu uit = /p.v./ prop. compl. directă (R2; C3; C5; C6; C7; C14);
(12) după ce o să aflu = /p.v./ prop. circumst. de timp (R11);
(13) că mi-a cerut protecție = /p.v./ prop. compl. directă (R11);
(14) și să n-o lovesc și eu = /p.v./ prop. compl. directă (R2; C3; C5; C6; C7; C11).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. (**cu o**) **expresie** = subst. /.../ articulat (are art. nehotărât proclitic „o") /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de relație;
2. **în același timp** = sintagmă complexă; compl. circumstanțial de timp;
   a. (*în*) */.../ timp* = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint de compl. circumstanțial de timp în cadrul sintagmei complexe „în același timp";
   b. *același* = adj. pronominal demonstrativ de identitate/identificare /.../ fcț. sint de atr. adj. în cadrul sintagmei complexe „în același timp";
3. **o** (chinuia) = pron. personal /.../ acuzativ, forma neaccentuată (scurtă sau atonică) /.../ fcț. sint. de compl. direct;
4. (s-)**o** (protejez) = idem 3, supra;
5. **o** (să-mi spună) = verb, forma inițială (sau forma-tip, de infinitiv) „a avea", verb auxiliar (dă verbului „a spune" – împreună cu celelalte elemente – forma populară de viitor) /.../ singur nu are fcț. sint., ci împreună cu celelalte componente ale structurii; deci: *o să spună* = pred. verbal);
6. (îi e) **frică** = subst. /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de subiect;
7. **o** (să-mi spună) = idem 5, supra;
8. **negreșit** = adverb de mod (aici nu este adv. predicativ) /.../ fcț. sint de compl. circumstanțial de mod;
9. **o** (să aflu) = idem 5, supra;
10. (n-)**o** (lovesc) = idem 3, supra.

Scanned with OKEN Scanner

I. Structura „să am grijă", din propoziția (7), nu este o locuțiune, deoarece lipsa sudurii tipice locuțiunilor se poate pune în evidență prin atașarea unor adjective la subst. „grijă": *mare* grijă/grijă *deosebită* etc.;

II. Propozițiile (8); (9); (10) sunt cauzale, întrucât reclamă elem. subord. „fiindcă".

86

(1) Am mai întâlnit la oameni asemenea reacții = /p.v./ prop. principală (C2);
(2) nu uit pe unul = /p.v./ prop. principală (C1);
(3) care povestea în casa noastră = /p.v./ prop. atributivă (R2; C6; C7);
(4) cum i s-a întâmplat = /p.v./ prop. compl. directă (R3);
(5) de-a pierdut un picior = /p.v./ prop. subiectivă (R4);
(6) privirea îi strălucea de viață = /p.v./ prop. atributivă (R2; C3; C7);
(7) gura /.../ lăsa = /p.v./ prop. atributivă (R2; C3; C6);
(8) care povestea = /p.v./ prop. atributivă (R7);
(9) să i se vadă dinții = /p.v./ prop. compl. directă (R7);
(10) ca și când ar fi râs = /p.v./ prop. circumst. de mod (R9; C11; C13);
(11) ca și când piciorul acela /.../ i-ar fi fost pus la loc = /p.v./ prop. circumst. de mod (R9; C10; C13);
(12) care îi fusese tăiat = /p.v./ prop. atributivă (R11);
(13) și acum putea = /p.v./ prop. circumst. de mod (R9; C10; C11);
(14) să fie și el bucuros = /p.n.c./ prop. compl. directă (R13);
(15) când în realitate, în clipele acelea, mâinile lui țineau cârjele = /p.v./ prop. circumst. opozițională (R11);
(16) de care n-avea să se mai despartă = /p.v./ prop. atributivă (R15).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **asemenea** = adj. (în alt context, „asemenea" mai poate fi: a) adverb; b) prep. care cere dativul) /.../ invariabil /.../ fcț. sint. de atr. adj.;
2. **(de) viață** = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de cauză;
3. **(la) loc** = subst. /.../ acuzativ (nu se realizează loc. adverbială; subst. poate flexiona: *ar fi fost pus la locul său*) /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de loc;
4. **n-avea** = verb /.../ auxiliar (realizează o formă populară de viitor în trecut /.../ singur nu are fcț. sint., ci împreună cu întreaga structură; deci: *n-avea să se mai despartă* = pred. verbal.

Propozițiile (6) și (7) presupun elem. de relație „care" în forma de genitiv.

87

(1) E inutil = /p.n.c./ prop. principală (C5);
(2) adăugă el = /p.v./ prop. principală independentă;
(3) să vă mai previn = /p.v./ prop. subiectivă (R1);
(4) că noi știm totul = /p.v./ prop. circumst. de relație (R3);
(5) și vă spun dinainte = /p.v./ prop. principală (C1);
(6) că nu veți apărea ca martor în procesul = /p.v./ prop. compl. directă (R5);
(7) care va urma = /p.v./ prop. atributivă (R6).

Scanned with OKEN Scanner

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **(ca) martor** = subst. /.../ acuzativ (are prep. simplă „ca") /.../ fcț. sint. de elem. predicativ suplimentar.

2. **e** = verb, forma inițială (sau forma-tip, de infinitiv) „a fi", conjugarea a IV-a, verb nepredicativ (copulativ), personal (particularități: deși este verb personal, prin asociere a adverbul predicativ „inutil", se obține o expresie verbală unipersonală), intranzitiv, forma afirmativă, diateza activă, mod indicativ, timpul prezent, persoana a III-a, singular, funcția sintactică de semipredicat (sau jumătate din p.n.c., cealaltă jumătate fiind numele predicativ „inutil").

(*N. B.*) *Verbul* se analizează conform schemei următoare:

(I) denumirea;
(II) forma inițială (sau forma-tip, de infinitiv.);
(III) conjugarea;
(IV) verb predicativ/ nepredicativ/copulativ/auxilia;
(V) verb personal/unipersonal/ impersonal;
(VI) verb tranzitiv/intranzitiv;
(VII) forma: afirmativă/negativă;
(VIII) diateza;
(IX) mod personal, predicativ/ mod nepersonal, nepredicativ;
(X) timpul;
(XI) persoana;
(XII) numărul;
(XIII) particularități;
(XIV) funcție sintactică;
(XV) valoare afectiv-stilistică.

88

(1) În timpul balului ei i s-a făcut rău = /p.n.c./ prop. principală (C2; C4);
(2) și s-a speriat = /p.v./ prop. principală (C1; C4);
(3) am continuat eu atunci = /p.v./ prop. principală independentă;
(4) și /.../ ea mi-a spus = /p.v./ prop. principală (C1; C2);
(5) cu toate că ne hotărâsem = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R4);
(6) să mergem la un ginecolog abia a doua zi seara = /p.v./ prop. circumst. de relație (R5);
(7) că trebuie = /p.v./ prop. compl. directă (R4);
(8) să ne ducem imediat = /p.v./ prop. subiectivă (R7);
(9) să nu fie prea târziu = /p.n.c./ propoziție circumstanțială consecutivă (R8).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

(i s-a făcut) **rău** = adv. /.../ fcț. sint. de nume predicativ în cadrul locuțiunii verbale „s-a făcut rău".

89

(1) Știam de ce = /p.v./ prop. principală (C2; C5; C6; C7; C9; C10);
(2) eu îi cerusem Căprioarei = /p.v./ prop. principală (C1; C5; C6; C7; C9; C10);
(3) să scape de sarcină = /p.v./ prop. compl. directă (R2);

Scanned with OKEN Scanner

(4) altfel nu mă puteam căsători cu ea = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R3);
(5) nu i-o spusesem nici direct, nici indirect = /p.v./ prop. principală (C1; C2; C6; C7; C9; C10);
(6) dar ea înțelesese = /p.v./ prop. principală (C1; C2; C5; C7; C9; C10);
(7) iar eu nu-i spusesem = /p.v./ prop. principală (C1; C2; C5; C6; C9; C10);
(8) păstrează copilul = /p.v./ prop. compl. directă apozitivă (R7);
(9) tăcusem = /p.v./ prop. principală (C1; C2; C5; C6; C7; C10);
(10) și iată-ne rătăcind în noapte, de la un doctor la altul, bătând /.../ la porțile nenorocirii = /p.v./ prop. principală (C1; C2; C5; C6; C7; C9);
(11) fără să ne gândim = /p.v./ prop. circumst. de mod (R10);
(12) căci spre uimirea mea în chiar clipele /.../ gândeam = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R11);
(13) când îmi destăinuia secretul suferinței ei, adică sarcina = /p.v./ prop. atributivă (R12);
(14) în loc s-o dau afară din casă = /p.v./ prop. circumst. opozițională (R12; C15);
(15) și să rup cu ea pentru totdeauna = /p.v./ prop. circumst. opozițională (R12; C14);
(16) n-o pot alunga = /p.v./ prop. compl. directă (R12; C17; C18; C19);
(17) o iubesc acum și mai mult = /p.v./ prop. compl. directă (R12; C16; C18; C19);
(18) sufletul ei mi s-a predat mie total și definitiv = /p.v./ prop. compl. directă (R12; C16; C17; C19);
(19) dar n-o să pot totuși = /p.v./ prop. compl. directă (R12; C16; C17; C18);
(20) să suport niciodată = /p.v./ prop. compl. directă (R19);
(21) să văd copilul, întruchiparea trădării ei = /p.v./ prop. compl. directă (R20).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **de ce** = loc. adverbială (alcătuită din prep. „de" și din pron. „ce") fcț. sint. de compl. direct; la nivel frastic este element de relație subordonator semispecializat;
2. **altfel** = adverb /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial condițional;
3. **rătăcind** = verb /.../ gerunziu /.../ fcț. sint. de elem. predicativ suplimentar;
4. **bătând** = idem 3, supra;
5. **chiar** = (semi)adverb /.../ fără fcț. sintactică;
6. **adică** = (semi)adverb /.../ fără fcț. sintactică;
7. **sarcina** = subst. /.../ fcț. sint. de atribut subst. apozițional;
8. (s-o dau) **afară** (din casă) = adverb /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de loc;
9. **întruchiparea trădării ei**
   a. *întruchiparea* = subst. /.../ fcț. sint. de atr. subst. apozițional în cadrul apoziției dezvoltate „întruchiparea trădării ei";
   b. *trădării* = subst. /.../ fcț. sint. de atr. substantival genitival în cadrul apoziției dezvoltate „întruchiparea trădării ei";
   c. *ei* = pron. personal /.../ genitiv /.../ fcț. sint. de atr. pronominal în cadrul apoziției dezvoltate „întruchiparea trădării ei".

I. Pentru propoziția (4) se subînțelege elem. de relație subordonator „fiindcă".
II. Pentru propoziția (16) se subînțelege elem. de relație subordonator „că".

Scanned with OKEN Scanner

III. Propozițiile (17), (18) și (19) pot fi socotite prop. circumst. de cauză dacă vom considera că exprimă cauza „neputinței de a alunga", (propoziția 12), și că presupun elem. subordonator „fiindcă".

IV. Dacă verbul regent „a gândi", din propoziția (12) ar fi fost reflexiv („mă gândeam"), propozițiile (16), (17), (18), (19) ar fi fost compl. indirecte (mă gândeam LA CEVA).

90

(1) Am sunat la ușă = /p.v./ prop. principală (C2; C5; C6; C7);
(2) a ieșit un individ = /p.v./ prop. principală (C1; C5; C6; C7);
(3) care m-a întrebat brutal = /p.v./ prop. atributivă (R2);
(4) ce doresc = /p.v./ prop. compl. directă (R3);
(5) i-am spus = /p.v./ prop. principală (C1; C2; C6; C7);
(6) m-a înjurat = /p.v./ prop. principală (C1; C2; C5; C7);
(7) și mi-a răspuns = /p.v./ prop. principală (C1; C2; C5; C6);
(8) că acolo nu se află nici o fată = /p.v./ prop. compl. directă (R7).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **ce** = pronume interogativ-relativ /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. direct; la nivel frastic este element de relație subordonator nespecializat.
2. **nici o** = adj. pron. negativ /.../ fcț. sint. de atr. adjectival.

91

(1) Nu vă punem acum = /p.v./ prop. principală (C3; C7; C8; C9; C11; C15);
(2) să dați o declarație scrisă = /p.v./ prop. compl. indirectă (R1);
(3) ar însemna = /p.n.i./ prop. principală (C1; C7; C8; C9; C11; C15);
(4) să vă inculpăm = /p.v./ prop. predicativă (R3; C5);
(5) și să vă zdrobim cariera = /p.v./ prop. predicativă (R3; C4);
(6) a zis anchetatorul = /p.v./ prop. principală independentă;
(7) nu sutem anchetatori orbi = /p.n.c./ prop. principală (C1; C3; C8; C9; C11; C15);
(8) suntem oameni = /p.n.c./ prop. principală (C1; C3; C7; C9; C11; C15);
(9) ați greșit neanunțând imediat = /p.v./ prop. principală (C1; C3; C7; C8; C11; C15);
(10) unde ați dus fata = /p.v./ prop. compl. directă (R9);
(11) dar /.../ considerăm = /p.v./ prop. principală (C1; C3; C7; C8; C9; C15);
(12) fiindcă noi, poliția judiciară, am prins medicul criminal = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R11);
(13) că ar fi excesiv = /p.n.c./ prop. compl. directă (R11);
(14) să vă dăm pe mâna Curții /.../ în afară de cazul = /p.v./ prop. subiectivă (R13);
(15) repet = /p.v./ prop. principală (C1; C3; C7; C8; C9; C11);
(16) că acest medic inconștient n-o să se poarte /.../ la proces = /p.v./ prop. atributivă (R14);
(17) cum trebuie = /p.v./ prop. circumst. de mod (R16).

Scanned with OKEN Scanner

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **neanunțând** = verb /.../ gerunziu /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de cauză (*ARG*: ...ați greșit [1]/ *fiindcă nu ați anunțat...*[2]/)
2. **(în afară de) cazul** = subst. /.../ acuzativ (are locuțiunea prepozițională „în afară de") /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de excepție.

92

(1) Deși mintea îmi spunea = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R3);
(2) că ea de mult e moartă = /p.n.c./ prop. compl. directă (R1);
(3) eu tot mai credeam = /p.v./ prop. principală (C4);
(4) și n-ași fi suferit = /p.v./ prop. principală (C3);
(5) să fie adevărat = /p.n.c./ prop. completivă directă (R4);
(6) că ea se afla în alt oraș = /p.v./ prop. subiectivă (R5; C7);
(7) și se plimba cu altul la braț = /p.v./ prop. subiectivă (R5; C6);
(8) deși pentru mine era absurd = /p.n.c./ prop. circumst. concesivă (R7);
(9) fiindcă ea nu era Nineta = /p.n.c./ prop. circumst. de cauză (R8).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **de mult** = loc. adverbială /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de timp;
2. **(cu) altul** = subst. /.../ fcț. sint. de compl. sociativ.

93

(1) Și nu tremuram nici la gândul = /p.v./ prop. principală;
(2) că va trebui = /p.v./ prop. atributivă (R1);
(3) să depun mărturie în proces = /p.v./ prop. subiectivă (R2; C4);
(4) și să fiu apoi inculpat = /p.v./ prop. subiectivă (R2; C3);
(5) Deși exista proba = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R9);
(6) că ea era moartă = /p.n.c./ prop. atribuivă (R5; C8);
(7) (criminalul fusese arestat) = /p.v./ prop. principală incidentă;
(8) și că soarta n-o protejase pe această fată în derută = /p.v./ prop. atributivă (R5; C6);
(9) eu mă simțeam protejat, neatins și intangibil = /p.v./ prop. principală;
(10) cu toate că ar fi trebuit = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R9);
(11) să-mi dau seama = /p.v./ prop. subiectivă (R10);
(12) că fusesem atins = /p.v./ prop. compl. indirectă (R11; C13);
(13) și că puteam nimeri curând la pușcărie = /p.v./ propoziție completivă indirectă (R11; C12).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **(la) gândul** = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de cauză;
2. **(în) derută** = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de atr. substantival prepozițional;
3. **protejat, neatins și intangibil**
   a. *protejat* = verb. /.../ participiu /.../ fcț. sint. de elem. predicativ suplimentar;

Scanned with OKEN Scanner

b. *neatins* = verb (pentru probarea valorii verbale, se poate face corelația cu verbul-predicat din propoziția (12), „fusesem atins") /.../ forma negativă /.../ participiu /.../ fcț. sint. de elem. predicativ suplimentar;
c. *intangibil* = adj. /.../ fcț. sint. de elem. predicativ suplimentar;

I. Vom considera că „protejat" și „neatins", din propoziția (9) sunt adjective, dacă - prin logica textului – presupun un grad de comparație („foarte protejat" și „cel mai neatins") sau verbe la participiu, dacă presupun un compl. de agent („de către cineva").

II. În structura „să fiu inculpat", „inculpat" nu este adjectiv, ci verb la participiu, deci „să fiu" nu este verb copulativ, ci auxiliar, care dă diateza pasivă verbului în cauză, de aceea nu se poate vorbi de predicat nominal, ci de predicat verbal.

94

(1) Doctorul câștigase = /p.v./ prop. principală (C2; C3; C10);
(2) dar și băuse = /p.v./ prop. principală (C1; C3; C10);
(3) și /.../ pune mâna pe instrumente = /p.v./ prop. principală (C1; C2; C10);
(4) în loc să se ducă = /p.v./ prop. circumst. opozițională (R3; C6);
(5) să se culce = /p.v./ prop. circumst. de scop (R4);
(6) și să amâne operația pentru a treia zi = /p.v./ prop. circumst. opozițională (R3; C4);
(7) (se știe = /p.v./ prop. principală;
(8) cât curaj dă alcoolul = /p.v./ prop. subiectivă (R7);
(9) deși el nu avea nevoie de curaj, ci de prudență) = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R8);
(10) și operează pe fată = /p.v./ prop. principală (C1; C2; C3);
(11) care face imediat o hemoragie mare = /p.v./ prop. atributivă (R10; C12);
(12) și intră în comă = /p.v./ prop. atributivă (R10; C11).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **și** (băuse) = (semi)adverb /.../ fără fcț. sintactică;
2. **și** (în loc să) = conjuncție coordonatoare copulativă, simplă. fără fcț. sintactică;
3. **și** (să amâne) = idem 2, supra;
4. **și** (operează) = idem 2, supra;
5. **și** (intră în comă) = idem 2, supra.

95

(1) Îl vizitai din nou pe eminentul chirurg la spital = /p.v./ prop. principală (C2; C3);
(2) dar se purtă cu mine distant și rece = /p.v./ prop. principală (C1; C3);
(3) și nici eu nu insistai, citind în privirea lui = /p.v./ prop. principală (C1; C2);
(4) că riscam = /p.v./ prop. compl. directă (R3);
(5) să mi se spună ceva dur = /p.v./ prop. compl. directă (R4; C9; C10);
(6) la care n-ași fi avut ce răspunde, de pildă = /p.v./ prop. atributivă (R5);
(7) nu mi-amintesc = /p.v./ prop. compl. directă apozitivă (R7);
(8) să vă fi cunoscut vreodată = /p.v./ prop. compl. directă (R7);

Scanned with OKEN Scanner

(9) sau pur și simplu să-mi întoarcă spatele = /p.v./ prop. compl. directă (R3; C5; C10);
(10) și să mă planteze pe coridor = /p.v./ prop. compl. directă (R3; C5; C9).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **distant și rece**
   a. *distant* = adverb /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de mod;
   b. *rece* = adverb /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de mod;
2. **citind** = verb /.../ gerunziu /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de cauză.
3. **ce răspunde** = construcție infinitivală; fcț. sint de compl. direct
   a. *ce* = pron. interogativ-relativ /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. direct (regentul său este verbul „răspunde") în cadrul construcției infinitivale „ce răspunde";
   b. *răspunde* = verb /.../ infinitiv /.../ fcț. sint. de compl. direct (regentul său este verbul „are") în cadrul construcției infinitivale „ce răspunde";
4. **de pildă** = loc. adverbială /.../ fără fcț. sint. (este sintagmă, construcție incidentă).

96

(1) Nu pot = /p.v./ prop. principală;
(2) să descifrez nimic, afară de faptul = /p.v./ prop. compl. directă (R1);
(3) că biata Căprioară purta rochii cam largi = /p.v./ propoziție atributivă (R2; C4);
(4) iar dragoste nu făcea decât cu lumina stinsă = /p.v./ prop. atributivă (R2; C3).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **(afară de) faptul** = subst. /.../ acuzativ (are locuțiunea prepozițională „afară de") /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de excepție;
2. **(cu) lumina** = subst. /.../ acuzativ (are prep. simplă „cu") /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de mod.

97

(1) Imediat după război nu bănuiam = /p.v./ prop. principală (C3);
(2) cât de strâns va fi = /p.n.c./ prop. compl. directă (R1);
(3) într-adevăr ani senini au urmat pentru mine, în ciuda secetei și a sărăciei = /p.v./ prop. principală (C1);
(4) care însoțesc aproape în mod fatal pacea = /p.v./ prop. atributivă (R3);
(5) care urmează = /p.v./ prop. atributivă (R4).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **cât de strâns** = adj. /.../ gradul superlativ absolut (realizat prin morfeme nespecifice: adverbul „cât" și prep. „de", echivalând cu „foarte") /.../ fcț. sint. de nume predicativ (sau jumătate din p.n.c., cealaltă jumătate fiind semipredicatul „va fi");
2. **în ciuda secetei și a sărăciei**

Scanned with OKEN Scanner

a. (*în ciuda*) *secetei* = subst. /.../ articulat (are art. hot. enclitic aglutinat „i") /.../ genitiv (are locuțiunea prepozițională „în ciuda") /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial concesiv;
b. (în ciuda) *a sărăciei* = subst. /.../ articulat (are art. hot. enclitic aglutinat „i" și art. posesiv-genitival „a") /.../ genitiv (cu locuțiunea prepozițională „în ciuda"subînțeleasă, datorită căreia apare și art. posesiv-genitival „a") /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial concesiv.

98

(1) Gândirea altui filozof /.../ e ispititoare ca gândire = /p.n.c./ prop. principală;
(2) care declară = /p.v./ prop. atributivă (R1);
(3) că abia /.../ a putut în sfârșit = /p.v./ prop. compl. directă (R2);
(4) după ce a încetat = /p.v./ prop. circumst. de timp (R3);
(5) să mai caute fericirea = /p.v./ prop. compl. directă (R4);
(6) să fie fericit = /p.n.c./ prop. compl. directă (R3);
(7) în realitate /.../ fericirea, ca și nenorocirea ne urmăresc în bârlogul = /p.v./ prop. principală (C12);
(8) cât timp există viață în noi = /p.v./ prop. circumst. de timp (R7);
(9) în care să zicem = /p.v./ prop. atributivă (R7);
(10) că am fi reușit = /p.v./ prop. compl. directă (R9; C12);
(11) să ne retragem = /p.v./ prop. compl. directă (R10);
(12) și ne afumă la gura vizuinii cu atâta viclenie = /p.v./ prop. principală (C7);
(13) încât ne silesc = /p.v./ prop. circumst. consecutivă (R12);
(14) să ieșim = /p.v./ prop. compl. indirectă (R13);
(15) fără măcar să ne dăm seama = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R14);
(16) că o facem = /p.v./ prop. compl. indirectă (R15).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

în sfârșit = loc. adverbială /.../ fără fcț. sint. (fiind sintagmă, construcție incidentă).

99

(1) N-aș putea = /p.v./ prop. principală (C5);
(2) să spun = /p.v./ prop. compl. directă (R1);
(3) că după dispariția Căprioarei m-aș fi hotărât = /p.v./ prop. compl. directă (R2);
(4) să nu mai mă căsătoresc = /p.v./ prop. circumst. de relație (R3);
(5) dar îmi spuneam = /p.v./ prop. principală (C1);
(6) că /.../ va trebui = /p.v./ prop. compl. directă (R5);
(7) să aibă loc târziu (acest eveniment), pe la treizeci de ani = /p.v./ prop. subiectivă (R6);
(8) și numai dacă, bineînțeles /.../ voi găsi o femeie = /p.v./ prop. circumst. condițională (R7);
(9) (firește, toți gândim la fel) = /p.v./ prop. principală (necoord. cu celelalte prop. principale);

Scanned with OKEN Scanner

(10) care să mă iubească = /p.v./ prop. atributivă (R8; C11);
(11) și s-o iubesc nu împins de circumstanțe, ci în mod lucid, cunoscându-ne bine unul pe celălalt = /p.v./ prop. atributivă (R8; C10).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. (să aibă) **loc** = subst. /.../ singur nu are fcț. sint., ci împreună cu întreaga locuțiune; deci: *să aibă loc* = pred. verbal;
2. **nu împins de circumstanțe**
   a. (*nu*) *împins* = verb /.../ forma negativă /.../ participiu /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de cauză;
   b. (*de*) *circumstanțe* = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. de agent;
3. **cunoscându**(-ne) = verb /.../ gerunziu /.../ fcț. sint. de elem. predicativ suplimentar.

100

(1) Replicile prietenului meu /.../ în convingerea lui erau zdrobitoare = /p.n.c./ prop. principală;
(2) (căci ne împrietenisem = /p.v./ prop. circumst. de cauză (regenta ne-exprimată; C3);
(3) mă însoțea zilnic până acasă, mergând împreună pe jos, el povestind și eu ascultând) = /p.v./ prop. circumst. de cauză (regenta ne-exprimată; C2);
(4) când în realitate erau puerile, sau în orice caz expresia unei gândiri sensibile = /p.n.c., cu nume predicativ multiplu/ prop. circumst. opozițională (R1);
(5) care nu concepea = /p.v./ prop. atributivă (R4);
(6) să spună o grosolănie în stare = /p.v./ prop. compl. directă (R5);
(7) să-l facă măcar egalul celorlalți și în ultima instanță prieten cu ei = /p.v./ prop. compl. indirectă (R6).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **mergând** = verb /.../ gerunziu /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de mod;
2. **povestind** = verb /.../ gerunziu /.../ fcț. sint. de elem. predicativ suplimentar;
3. **ascultând** = verb /.../ gerunziu /.../ fcț. sint. de elem. predicativ suplimentar;
4. **în realitate** = loc. adverbială /.../ fără fcț. sint. (este sintagmă, structură incidentă);
5. **în stare** = locuțiune adjectivală /.../ fcț. sint. de atr. adjectival;
6. **egalul** = subst. (particularități: provine, prin articulare, dintr-un adjectiv) /.../ fcț. sint. de elem. predicativ suplimentar;
7. **prieten** = subst. /.../ fcț. sint. de elem. predicativ suplimentar.

101

(1) Petrică Nicolau /.../ credea = /p.v./ prop. principală;
(2) căci așa îl chema pe profesorul de limba română = /p.n.c./prop.incidentă;

Scanned with OKEN Scanner

(3) că el face excepție = /p.v./ prop. compl. directă (R1);
(4) fără să-și dea seama = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R1);
(5) că astfel se râdea și de el = /p.v./ prop. compl. indirectă (R4; C6; C9);
(6) și râdeam eu însumi, bineînțeles lăsându-l = /p.v./ prop. compl. indirectă (R4; C5; C9);
(7) să creadă = /p.v./ prop. pred. suplimentară (R6);
(8) că eram de partea lui = /p.v./ prop. compl. directă (R7);
(9) și râsul mi-era stârnit de cretinia celorlalți = /p.v./ prop. compl. indirectă (R4; C5; C6).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **așa** = adverb /.../ fcț. sint. de nume predicativ (sau jumătate din p.n.c., cealaltă jumătate fiind semipredicatul „chema");
2. **excepție** = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. direct;
3. **lăsându**(-l) = verb /.../ gerunziu /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de cauză;
3. **de partea** (lui) = locuțiune prepozițională /.../ singură nu are fcț. sint., ci împreună cu elementul regent; deci: *de partea lui* = nume predicativ (sau jumătate din p.n.c., cealaltă jumătate fiind semipredicatul „eram").

102

(1) Unii tâmpiți cred = /p.v./ prop. principală;
(2) că or să vie aici anglo-americanii = /p.v./ propoziție completivă directă (R1);
(3) când se știe = /p.v./ prop. circumst. opozițională (R1);
(4) că paraliticu-ăla pe rotile, Roosevelt, s-a înțeles perfect cu Stalin = /p.v./ prop. subiectivă (R3);
(5) să împartă între ei zonele de influență = /p.v./ prop. circumst. de relație (R4);
(6) ca și când planeta asta ar fi fost moșia lui tat-său = /p.n.c./ prop. circumst. de mod (R5).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **(între) ei** = pron. personal /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. indirect;
2. **(lui) tat-(său)** = subst. /.../ genitiv /.../ însoțit de adj. posesiv „său"/.../ fcț. sint a întregii structuri este de atribut subst. genitival (vezi statutul sintactic și morfologic al substantivelor-grade de rudenie însoțite de adjective posesive).

103

(1) Firește = /p.v./ prop. principală;
(2) nu mă convingea nici cu o iotă = /p.v./ prop. subiectivă (R1);
(3) fiindcă eu știam din istorie = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R2);
(4) că evenimentele politice și sociale sunt imprevizibile = /p.n.c./ prop. compl. directă (R3; C5);

Scanned with OKEN Scanner

(5) și nimeni nu e în siguranță față de desfășurarea lor = /p.v./ prop. compl. directă (R3; C4);
(6) fie că ești popor mare sau popor mic = /p.n.c., cu nume pred. multiplu/ prop. circumst. concesivă (R5).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **în siguranță față de desfășurarea**
   a. (*în*) *siguranță* = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. compl. circumst. de mod; nu este loc. adjectivală; deoarece poate accepta determinări (în *mare* siguranță/în siguranță *deplină*);
   b. (*față de*) *desfășurarea* = subst. /.../ acuzativ (are locuțiunea prepozițională „față de") /.../ fcț. sint. de compl. (dacă vom considera că regentul său este grupul verbal „nu e în siguranță"): a) circumst. de relație, dacă se acceptă extensia: ...nu e în siguranță [1]/ *în ce privește desfășurarea...*[2]/; b) indirect, dacă se acceptă extensia: ...nu e în siguranță[1]/ *în ce se desfășoară...*[2]/, sau de atribut (dacă vom considera regent subst. „siguranță"): ...nu e în siguranță[1]/ *a ceea ce se desfășoară...*[2]/;
2. **fie** = conjuncție coordonatoare disjunctivă, simplă, fără fcț. sintactică.

I. Propoziția (2) presupune elem. de relație subordonator „că"; în locul său, după adv. predicativ „firește" s-a folosit virgula;

104

(1) Și toți oportuniștii /.../ dar vor mima fanatismul = /p.v./ prop. principală (C3; C7);
(2) nu numai că vor adera = /p.v./ prop. circumst. cumulativă (R1);
(3) și în curând ne vor înlătura pe noi, cei mai buni /.../ întâi pe cei /.../ apoi și pe ceilalți = /p.v./ prop. principală (C1; C7);
(4) care au avut neșansa = /p.v./ prop. atributivă (R3);
(5) să fi făcut politică înainte = /p.v./ prop. atributivă (R4);
(6) a căror politică e = / p.n.i./ prop. atributivă (R3);
(7) să nu facă politică = /p.v./ prop. predicativă (R5);
(8) și astfel se va adânci revoluția = /p.v./ propoziție principală (C1; C3);
(9) care ne va arunca în excese pentru cine știe cât timp = /p.v./ prop. atributivă (R7);
(10) cum s-a întâmplat totdeauna în istorie = /p.v./ propoziție circumstanțială de mod (R8).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **pentru cine știe cât timp** = sintagmă complexă /.../ compl. circumstanțial de timp;
   a. (*pentru*) */.../ timp* = subst. /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de timp în cadrul sintagmei complexe „pentru cine știe cât timp";
   b. *cine știe cât* = locuțiune adjectivală (echivalentă cu *mult*, *destul*) /.../ fcț. sint de atribut adj. în cadrul sintagmei complexe „pentru cine știe cât timp";

Scanned with OKEN Scanner

Verificarea funcției sintactice a propoziției (2):

- este o propoziție subordonată;
- regentul său este un verb („vor mima");
- are echivalent general: ÎN AFARĂ DE/PE LÂNGĂ CEVA; ÎN AFARĂ DE/PE LÂNGĂ CINEVA;
- prin contragere, ar trebui să rezulte un complement circumst. cumulativ;
- iată contragerea: *...pe lângă aderare/în afară de aderare*, vor mima fanatismul...;
- sintagma *pe lângă aderare* (*în afară de aderare*) este complement circumst. cumulativ;
- propoziția (2) este circumstanțială cumulativă;
- între aceste două noțiuni (*prop. circumst. cumulativă–complement circumst. cumulativ*) avem corespondență nominală;
- deci: analiza este corectă.

105

(1) Ideea lui fundamentală /.../ era = /p.n.i./ prop. principală;
(2) pe care o formula cu claritate = /p.v./ prop. atributivă (R1);
(3) că am putea fi un mare popor = /p.v./ prop. predicativă (R1);
(4) dacă am scăpa de lichele și de lichelism = /p.v./ prop. circumst. condițională (R3; C5);
(5) și am învăța = /p.v./ prop. circumst. condițională (R3; C4);
(6) să renunțăm la stupidul nostru humor = /p.v./ propoziție completivă directă (R5).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **fi un mare popor**
   a. *fi un /.../ popor* = sintagmă complexă, compl. direct; *fi* = verb /.../ infinitiv /.../ fcț. sint. de compl. direct în cadrul sintagmei complexe „fi un popor";
   b. (*un*) *popor* = subst. /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de compl. direct în cadrul sintagmei complexe „fi un popor";
   c. *mare* = adj. /.../ gradul pozitiv /.../ fcț. sint. de atribut adjectival.

106

(1) Chiar mă întrebam în clipa aceea = /p.v./ prop. principală;
(2) cum trăia el cu soția lui = /p.v./ prop. circumst. de relație (R1; C3; C4; C5);
(3) cum arăta = /p.n.c./ prop. circumst. de relație (R1; C2; C4; C5);
(4) dacă iritarea ceda = /p.v./ prop. circumst. de relație (R1; C2; C3; C5);
(5) și cunoștea clipe de destindere = /p.v./ prop. circumst. de relație (R1; C2; C3; C4).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **cum** (trăia) = adverb interogativ-relativ (aici are doar valoare realtivă), simplu, fcț. sint. de compl. circumstanțial de mod; la nivel frastic este element de relație subordonator semispecializat;

Scanned with OKEN Scanner

2. **cum** (arăta) = adverb interogativ-relativ (aici are doar valoare realtivă), simplu, fcț. sint. de nume predicativ; la nivel frastic este element de relație subordonator semispecializat;

I. Propoziția (2) este circumst. de relație, dacă se acceptă contragerea: ...mă întrebam *în privința traiului* lui lor; este compl. indirectă,dacă se acceptă contragerea: ...mă întrebam *de/ despre traiul* lor;

II. Idem pentru propozițiile (3); (4); (5).

107

(1) Abordă el însuși acest subiect chiar atunci = /p.v./ prop. principală;
(2) când eu /.../ nu mă putui stăpâni = /p.v./ prop. circumst. de timp (R1);
(3) deși îl ascultam cu atenție = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R2);
(4) să nu întorc capul după o siluetă, *une passante*, cu splendide picioare în cisme de iarnă, picioare vizibile doar între haina de blană și negrul acestor cisme elegante, ah, picioare = /p.v./ prop. compl. indirectă (R2);
(5) care parcă mă orbiră pentru o clipă = /p.v./ prop. atributivă (R4).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

(nu) **mă** (putui stăpâni) = pron. reflexiv (particularități: nu aparține verbului „a putea", ci verbului „a stăpâni", care este la diateza activ-pronominală) /.../ acuzativ; fcț. sint. de compl. direct.

108

(1) E ora = /p.v./ prop. principală (C4; C7);
(2) când știe = /p.v./ prop. atributivă (R1);
(3) că eu vin acasă = /p.v./ prop. compl. directă (R2);
(4) și cu toate astea nu sunt niciodată sigur = /p.n.c./ propoziție principală (C1; C7);
(5) dacă mă așteaptă = /p.v./ prop. compl. indirectă (R4; C6);
(6) sau nu = /predicat eliptic, reprezentat doar de adverbul „nu", care ar fi dat formă negativă verbului, dacă ar fi fost exprimat/ prop. compl. indirectă (R4; C5);
(7) și niciodată nu știu = /p.v./ prop. principală (C1; C4);
(8) dacă, așteptându-mă, o să-mi înghit în liniște borșul nenorocit = /p.v./ prop. compl. directă (R7; C10; C11);
(9) pe care mi-l servește în farfurie = /p.v./ prop. atributivă (R8);
(10) sau dacă există = /p.v./ prop. compl. directă (R7; C8; C11);
(11) sau nu acel borș = /predicat eliptic, reprezentat doar de adverbul „nu", care ar fi dat formă negativă verbului, dacă ar fi fost exprimat/ prop. compl. directă (R7; C8; C10);
(12) deși îi plătesc o servitoare = /p.v./ propoziție circumstanțială concesivă (R9);
(13) care să-l gătească = /p.v./ prop. atributivă (R12).

Scanned with OKEN Scanner

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **cu toate astea** = loc. adverbială /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial concesiv;
2. **așteptându-mă**
   a. *așteptând(u)* = verb /.../ gerunziu /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial concesiv (*ARG*: *...chiar dacă mă așteaptă*[1]/ o să-mi înghit ...[2]/);
   b. *mă* = pron. personal /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. direct.
3. (care) **să**(-l gătească) = conjuncție (particularități: aici este doar morfem, marcă pentru conjunctiv, fără să mai aibă și rol de elem. de relație subordonator; acest rol îl are pron. interogativ-relativ „care") /.../ singură nu are fcț. sint., ci împreună cu verbul căruia îi impune modul conjunctiv; deci: *să gătească* = pred. verbal (vezi altă situație a lui „să" la textul 109).

109

(1) Secretul /.../ învăluie ca un abur misterios o căsătorie fericită = /p.v./ prop. principală (C6);
(2) credem noi = /p.v./ prop. principală independentă;
(3) fără să ne dăm seama = /p.v./ prop. circumst. de mod (R1);
(4) că fericirea e un secret comun = /p.n.c./ prop. compl. indirectă (R3);
(5) care nu miră pe nimeni = /p.v./ prop. atributivă (R4);
(6) numai nefericirea trebuie cu adevărat ascunsă = /p.v./ prop. principală (C1);
(7) ca și când ar fi o rușine = /p.n.c./ prop. circumst. de mod (R6);
(8) să fii nefericit = /p.n.c./ prop. subiectivă (R7; C9);
(9) și s-o declari = /p.v./ prop. subiectivă (R7; C8).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. (fără) **să** (ne dăm seama) = conjuncție cu dublă valoare concomitentă:
   a. (fără) *să* = intră în structura loc. conjuncționale „fără să";
   b. *să* (ne dăm seama) = este morfem, marcă pentru conjunctiv;
2. (**pe**) **nimeni** = pronumele negativ, forma inițială (sau forma-tip, de nom.) „nimeni", simplu, nearticulat, număr singular (cu înțeles de plural), cazul acuzativ, (particularități: dintre cele trei pronume negative: *nimeni*, *nimic*, *nici unul/una*, primele două nu au gen), funcția sintactică de compl. direct.

(*N. B.*) ***Pronumele negativ*** se analizează conform schemei următoare:

(I)	denumirea;	(VI)	genul;
(II)	forma inițială (sau forma-tip, de nom.);	(VII)	numărul;
		(VIII)	cazul;
(III)	simplu/compus;	(IX)	particularități;
(IV)	articulat/nearticulat;	(X)	funcție sintactică;
(V)	(felul articolului);	(XI)	valoare afectiv-stilistică.

3. **nefericirea trebuie cu adevărat ascunsă**
   a. *cu adevărat* = loc. adverbială /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de mod;
   b. *nefericirea trebuie /.../ ascunsă*

Scanned with OKEN Scanner

nefericirea = subst. /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de ... (v. demonstrația de mai jos, „salcâmul");

trebuie = verb /.../ unipersonal /.../ fcț. sint. de predicat verbal;

ascunsă = verb /.../ participiu /.../ fcț. sint. de ... (v. demonstrația de mai jos, „tăiat");

Această structură, datorită verbului unipersonal „a trebui" necesită multiple interpretări, fiecare în felul ei fiind corectă, totuși pe deplin satisfăcătoare, niciuna. Reproducem o demonstrație pe care am făcut-o la textul nr. 234 din lucrarea ***Analize morfosintactice...*** (de Șt. M. Ilinca și Florin Ioniță, Ed. Univers, 1998, p.188): *...salcâmul trebuia tăiat ...*

Aparent simplă (*salcâmul* = subiect; *trebuia* = predicat; *tăiat* = element predicativ suplimentar), această structură este, până la urmă, **inanalizabilă** din punct de vedere sintactic. Iată cum se prezintă lucrurile:

Pornind de la premisa/premisele că:

I. a) verbul *a trebui* este unipersonal (în formă), impersonal (în conținut) și nu acceptă subiect, ci necesită o prop. subiectivă ca autor al acțiunii pe care o exprimă;

b) acest verb, cu câteva rare excepții de compl. circumstanțiale, apare singur într-o propoziție, cel mult cu elementul de relație al propoziției respective, care nici măcar nu are fcț. sintactică în acea propoziție, ci în alta (vezi în acest sens, mai ales textele în care se întâlnește fenomenul de împletire a regentei cu subordonata);

c) substantivul *salcâmul* apare în poziția sintactică de subiect, dar nu al verbului-predicat „a trebui", care, după cum s-a văzut, nu acceptă subiect, ci subiectivă;

II. extensia duce la corespondente nominale (subiect-subiectivă; atribut-atributivă etc.)

III. vom face extensia pentru cele două funcții sintactice mai aparte (*salcâmul* și *tăiat*) și vom obține:

1. *Salcâmul* [1]/trebuia [2]/ *să fie tăiat.* [1]/, din care deducem că:

a. *tăiat* este subiect, pentru că extensia sa a dat o prop. subiectivă (*să fie tăiat salcâmul*);

b. *salcâmul* este subiect al predicatului „să fie tăiat" (îi permite acest statut diateza pasivă a verbului).

2. Trebuia[1]/ *să fie tăiat salcâmul*[2]/, din care deducem că:

a. *tăiat* este subiect, pentru că extensia sa a dat o prop. subiectivă (*să fie tăiat salcâmul*);

b. *salcâmul* este compl. direct; nu mai este un subiect (nu îi permite acest statut diateza activă a verbului).

Concluzii:

1. *tăiat* deși părea elem. predicativ suplimentar și s-a dovedit a fi subiect (un subiect destul de rar, dacă nu chiar ciudat, pentru că, din punct de vedere morfologic, el este un... participiu!);

2. *salcâmul* deși părea subiect (al predicatului „trebuia"), s-a dovedit a fi, în funcție de diateza verbului cu care intră în relație, când compl. direct, când subiect (dar al altui predicat!).

110

(1) În același timp ea arătase zâmbitoare, parcă fericită sub ninsoarea = /p.n.c., cu nume predicativ multiplu/ prop. principală;

(2) care cădea peste noi și peste oraș = /p.v./ prop. atributivă (R1).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **în același timp** = sintagmă complexă, compl. circumstanțial de timp;

a. (*în*) /.../ *timp* = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de

Scanned with OKEN Scanner

timp în cadrul sintagmei complexe „în același timp";

b. *același* = adj. pronominal demonstrativ /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de atr. adjectival în cadrul sintagmei complexe „în același timp";

2. **zâmbitoare** = adj. /.../ nominativ /.../ component al numelui predicativ multiplu;

3. **fericită sub ninsoarea**

a. *fericită* = adj. /.../ nominativ /.../ component al numelui predicativ multiplu;

b. (*sub*) *ninsoarea* = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de cauză (*ARG*: ...fericită[1]/ *fiindcă ningea...* [2]/).

111

(1) Da, avea pe chip un surâs parcă de beatitudine și în ochi o sclipire enigmatică = /p.v./ prop. principală (C2; C3);
(2) pe atunci însă nu știam nimic despre viața cuplurilor = /p.v./ prop. principală (C1; C3);
(3) și în clipa aceea am gândit = /p.v./ prop. principală (C1; C2);
(4) că fără îndoială el îi purta pică pentru ceva = /p.v./ prop. compl. directă (R3; C5; C6);
(5) se certaseră = /p.v./ prop. compl. directă (R3; C4; C6);
(6) și desigur = /p.v./ prop. compl. directă (R3; C4; C5);
(7) cum el era ușor de jignit = /p.n.c./ prop. circumst. de cauză (R8);
(8) ea îl jignise, nu în sensul = /p.v./ prop. subiectivă (R6; C12);
(9) că nu era sigur de borșul zilnic sau de prezența ei acasă (lucru = /p.n.c./ prop. atributivă (R8);
(10) care putea fi adevărat = /p.v./ prop. atributivă (R9; C11);
(11) dar cu care el se obișnuise) = /p.v./ prop. atributivă (R9; C10);
(12) ci îl jignise în personalitatea și în orgoliul lui = /p.v./ prop. subiectivă (R6; C8);
(13) unde era atât de vulnerabil = /p.n.c./ prop. atributivă (R12).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. (**de**) **beatitudine** = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de atribut subst. prep.;

2. **fără îndoială** = loc. adverbială /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de mod;

3. **pică pentru ceva**

a. *pică* = subst. (nu realizează loc. verbală, cu verbul „a purta", întrucât poate primi determinări adjectivale: îi purta *mare pică*/ îi purta o *pică sălbatică* etc.) /.../ fcț. sint. de compl. direct;

b. (*pentru*) *ceva* = pron. nehotărât /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de cauză;

4. **desigur** = adv. /.../ fcț. sint. de predicat verbal;

5. **de jignit** = verb /.../ supin / .../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de relație (ARG: ...el era ușor[1]/ *în ceea ce privește jignirea...*[2]/; propoziția (2) = circumst. de relație);

6. (**în**) **personalitatea** = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de relație;

7. (era) **atât de vulnerabil** = adj. /.../ gradul superlativ absolut (realizat prin morfeme nespecifice) fcț. sint. de nume predicativ.

Scanned with OKEN Scanner

112

(1) Lasă, Petrică = /p.v./ prop. principală (C3);
(2) i-am spus /.../ gândind = /p.v./ prop. principală independentă;
(3) nu mai fi și tu atât de susceptibil = /p.n.c./ prop. principală (C1);
(4) când ai o soție atât de frumoasă = /p.v./ prop. circumst. timp (R5);
(5) astea sunt fleacuri pe lângă fericirea de a te culca cu ea în pat = /p.n.c./ prop. compl. directă (R2);
(6) Nu sunt măgar = /p.n.c./ prop. principală;
(7) zise el = /p.v./ prop. principală independentă;
(8) să nu fiu susceptibil = /p.n.c./ prop. circumst. consecutivă (R6);
(9) cu toate că și măgarul rabdă = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R8; C11; C13; C15);
(10) să-i pui tot felul de poveri în spinare = /p.v./ prop. compl. directă (R9);
(11) dar nu uită = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R8; C9; C13; C15);
(12) că i le pui = /p.v./ prop. compl. directă (R11);
(13) și /.../ aruncă și poveri și tot = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R8; C9; C11; C15);
(14) când te aștepți mai puțin = /p.v./ prop. circumst. de timp (R13);
(15) dacă nu și mai rău = /predicat eliptic, reprezentat doar de adverbul „nu", care ar fi dat forma negativă verbului-predicat, dacă ar fi fost exprimat/ prop. circumst. concesivă (R8; C9; C11; C13).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

(pe lângă) fericirea = subst. /.../ acuzativ (are prep. compusă „pe lângă") /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial cumulativ.

I. Propoziția (5) presupune, prin logica textului, un elem. de relație subordonator, „că".
II. Propoziția (4) este circumst. de cauză, dacă se acceptă contragerea: ...astea sunt fleacuri *datorită soției...;* este circumst. de timp, dacă se acceptă contragerea: ...astea sunt fleacuri *atunci...*;

113

(1) Desigur = /p.v./ prop. principală;
(2) în forul meu interior eram încredințat = /p.v./ prop. subiectivă (R1; C3);
(3) sau doream = /p.v./ prop. subiectivă (R1; C2);
(4) ca râsul meu să-l antreneze și pe celălalt = /p.v./ prop. compl. directă (R3; C5);
(5) și să vadă și el = /p.v./ prop. compl. directă (R3; C4);
(6) că /.../ se putea râde de comedia umană = /p.v./ prop. compl. directă (R5; C8; C10);
(7) iată = /p.v./ prop. principală incidentă;
(8) nu trebuie = /p.v./ prop. compl. directă (R5; C6; C10);
(9) niciodată să iei lucrurile în tragic = /p.v./ prop. subiectivă (R8);
(10) mai proprie îi e omului înclinarea spre râs, starea de inocență = /p.n.c./ prop. compl. directă (R5; C6; C8).

Scanned with OKEN Scanner

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

(să iei) **în tragic** = loc. adverbială /.../ fcț. sint. de elem. predicativ suplimentar în cadrul locuțiunii verbale „să iei în tragic".

114

(1) Se uită la mine cu coada ochiului = /p.v./ prop. principală;
(2) când mă vede = /p.v./ prop. circumstanțială de timp (R1);
(3) că nu pot = /p.v./ prop. pred. suplimentară (R2; C5);
(4) să mai rabd = /p.v./ prop. compl. directă (R3);
(5) și mă apuc eu = /p.v./ prop. pred. suplimentară (R2; C3);
(6) să fac ordine = /p.v./ prop. compl. indirectă (R5).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. (**cu**) **coada** = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial instrumental;

2. **ordine** = subst. (nu realizează locuțiune cu verbul „a face") /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. direct.

115

(1) Și m-am culcat la mine în birou, flămând, dar fără dorința de a mânca, cu speranța = /p.v./ prop. principală;
(2) că o să vină la mine = /p.v./ prop. atributivă (R1; C3; C4);
(3) și să mă cheme în bucătărie = /p.v./ propoziție atributivă (R1; C2; C4);
(4) să-mi infirme ideea = /p.v./ prop. atributivă (R1; C2; C3);
(5) care îmi dădea târcoale = /p.v./ prop. atributivă (R4; C6);
(6) că femeia asta nu știe = /p.v./ prop. atributivă (R4; C5);
(7) ce e o căsnicie = /p.n.c./ propoziție completivă directă (R6; C8);
(8) și de ce dracu s-a mai căsătorit cu mine = /p.v./ prop. completivă directă (R6; C7).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **flămând** = adj /.../ fcț. sint. de elem. predicativ suplimentar;

2. (**cu**) **speranța** = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial sociativ;

3. **de ce dracu'** = sintagmă complexă; compl. circumstanțial de cauză;

a. *de ce* = loc. adverbială /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de cauză în cadrul sintagmei complexe *de ce dracu'*;

b. *dracu'* = subst. /.../ fără funcție sintactică în cadrul sintagmei complexe *de ce dracu'*, fiind socotit cuvânt incident (numit de unii specialiști „cuvânt de umplutură");

Propoziția (4) intră în raport de coordonare cu propozițiile (2) și (3); ea nu exprimă un scop, ci o calitate a regentului „speranța".

Scanned with OKEN Scanner

116

(1) Nu vin = /p.v./ prop. principală (C3; C5; C6);
(2) să știi de la mine = /p.v./ prop. principală incidentă;
(3) nu le aștepta niciodată = /p.v./ prop. principală (C1; C5; C6);
(4) fiindcă nu vor veni = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R3);
(5) în întunericul odăii tale aștepți zadarnic un semn = /p.v./ prop. principală (C1; C3; C6);
(6) acest semn nu-ți va fi dat = /p.v./ prop. principală (C1; C3; C5);
(7) Pare neverosimil = /p.n.c./ prop. principală (C8; C9);
(8) îți contrazice întreaga ta concepție despre viață = /p.v./ prop. principală (C7; C9);
(9) dar e adevărat = /p.n.c./ prop. principală (C7; C8);
(10) așa cum e adevărat = /p.n.c./ prop. circumst. de mod (R9);
(11) că trebuie = /p.v./ prop. subiectivă (R10; C13; C14);
(12) să mori = /p.v./ prop. subiectivă (R11);
(13) nu-i pasă de tine = /p.v./ prop. subiectivă (R10; C11; C14);
(14) și degeaba nu dormi, chinuit = /p.v./ prop. subiectivă (R10; C11; C13);
(15) să afli adevărul = /p.v./ prop. compl. indirectă (R14).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **despre** (viață) = prepoziție compusă, cere cazul acuzativ (asigură relația sintactică a atributului cu substantivul), singură nu are funcție sintactică, ci împreună cu elementul regent, deci: *despre viață* = atribut substantival prepozițional.

(*N. B.*) ***Prepoziția*** se analizează conform schemei următoare:

(I) denumirea;	(IV) relația sintactică;
(II) simplă/compusă;	(V) particularități;
(III) regimul cazual;	(VI) funcția sintactică.

2. **așa cum** = adverb relativ compus /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de mod; la nivel de frază este element de relație subordonator semispecializat (atenție la cele trei situații ale punctuației acestui adverb: a) virgula între cele două elemente; b) virgula înainte de „așa"; c) fără virgulă)

3. **chinuit** = adj. /.../ fcț. sint. de elem. pred. suplimentar.

117

(1) Numita Matilda, cu sufletul ei generos pe seama cărților și chiar a lemnelor lui Petrică, nu-mi stârnea nici o curiozitate = /p.v./ prop. principală;
(2) s-o cunosc = /p.v./ prop. circumst. de relație (R1);
(3) Viața acestui cuplu mi se părea = /p.n.i./ prop. principală;
(4) că are în ea ceva minor și stupid, în ciuda faptului = /p.v./ prop. predicativă (R3);
(5) că erau amândoi intelectuali = /p.n.c./ prop. atributivă (R4);
(6) fiindcă nu-mi trecea prin cap = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R4);

Scanned with OKEN Scanner

(7) să pun la îndoială = /p.v./ prop. subiectivă (R6);
(8) ceea ce îmi dezvăluise Petrică = /p.v./ prop. compl. directă (R7).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **numita** = verb (nu este adjectiv; *ARG*: nu presupune un grad de comparație, tipic adjectivelor, ci un compl. de agent, DE CĂTRE CINEVA, tipic participiilor) /.../ participiu /.../ fcț. sint. de atribut adjectival;

2. **(în ciuda) faptului** = subst. /.../ genitiv (are locuțiunea prepozițională „în ciuda") /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial concesiv;

3. **(prin cap)** = subst. /.../ fcț. sint. compl. indirect (nu este element ale unei locuțiuni verbale deoarece poate primi determinări adjectivale atât în procliză, cât și în encliză);

4. **(la) îndoială** = subst. /.../ fcț. sint. compl. indirect (nu este element ale unei locuțiuni verbale deoarece poate primi determinări adjectivale atât în procliză, cât și în encliză).

Dacă subst. *curiozitate*, din propoziția (1) apărea cu art. hotărât (*curiozitatea*), propoziția (2) ar fi fost atributivă.

118

(1) Mă înțelesesem cu mama = /p.v./ prop. principală;
(2) să mă aștepte totdeauna până la ora două = /p.v./ prop. circumst. de relație (R1; C3; C8);
(3) și /.../, să-mi lase un bilet = /p.v./ prop. circumst. de relație (R1; C2; C8);
(4) dacă nu veneam = /p.v./ prop. circumst. condițională (R3);
(5) în care să-mi spună = /p.v./ prop. atributivă (R3);
(6) ce am de făcut = /p.v./ prop. compl. directă (R5);
(7) ca să mănânc = /p.v./ prop. circumst. de scop (R6);
(8) și să plece = /p.v./ prop. circumst. de relație (R1; C2; C3).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

(de) făcut = verb /.../ modul supin /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de relație.

119

(1) Îi ghiceam aceste gânduri = /p.v./ prop. principală (C2);
(2) și o ocroteam acum și eu, spunându-mi = /p.v./ prop. principală (C1);
(3) că /.../ înseamnă = /p.n.i./ prop. compl. directă (R2);
(4) dacă Mântuitorul a învățat-o = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R8);
(5) să fie atât de răbdătoare = /p.n.c./ prop. compl. directă (R4; C6);
(6) și să țină astfel la mine = /p.v./ prop. compl. directă (R4; C5);
(7) care o chinuisem până mai ieri = /p.v./ prop. atributivă (R6);
(8) că pe ea credința o înălțase cu adevărat = /p.v./ prop. predicativă (R3);
(9) în timp ce tata era în stare = /p.n.c./ prop. circumst. opozițională (R8);

Scanned with OKEN Scanner

(10) să-mi poarte atâta vreme ranchiună = /p.v./ prop. compl. indirectă (R9);
(11) deși era un om de treabă = /p.n.c./ prop. circumst. concesivă (R10).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. (**atât de**) **răbdătoare** = adjectiv /.../ gradul superlativ absolut (realizat cu morfeme nespecifice: adverbul „atât" și prep. „de", echivalând cu „foarte") /.../ fcț. sint. de nume predicativ (sau jumătate din p.n.c., cealaltă jumătate fiind semipredicatul „să fie");

2. **până mai ieri**

a. *până /.../ ieri* = adverb de timp compus (nu realizează locuțiune, întrucât au aceeași apartenență morfologică: adverb + adverb) /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de timp;

b. *mai* = (semi)adverb /.../ (nu dă grad de comp. adverbului „până ieri"; *ARG*: topica sa mobilă; el poate apărea și înainte: *mai până ieri*) /.../ fără fcț. sint.;

3. **cu adevărat, în timp ce**

a. *cu adevărat* = loc. adverbială /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de mod;

b. *în timp ce* = (vezi textul 47)

4. **în stare** = locuțiune adjectivală /.../ fcț. sint. de nume predicativ (sau jumătate din p.n.c., cealaltă jumătate fiind semipredicatul „era");

5. **de treabă** = locuțiune adjectivală /.../ fcț. sint. de atribut adj.

120

(1) Biroul lui Petrică era atât de spațios = /p.n.c./ prop. principală (C3);
(2) încât simții invidia = /p.v./ propoziție circumstanțială consecutivă (R1);
(3) mi-ar fi plăcut și mie = /p.v./ prop. principală (C1);
(4) să am ceva asemănător = /p.v./ prop. subiectivă (R3).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **atât de spațios** = adj. /.../ gradul superlativ absolut (realizat prin morfeme nespecifice: adverbul „atât" și prep. „de", echivalând cu „foarte") /.../ fcț. sint. de nume predicativ (sau jumătate din p.n.c., cealaltă jumătate fiind semipredicatul „era").

Propoziția (3) poate fi socotită circumst. de cauză (ca în atâtea situații de exprimare tipice pentru stilul lui Marin Preda), dacă vom considera că presupune elementul de relație subordonator „fiindcă" și că exprimă o motivație/cauză a *invidiei* despre care se vorbește în propoziția (2).

121

(1) Avea aerul = /p.v./ prop. principală (C4);
(2) că venea de la o petrecere = /p.v./ prop. atributivă (R1; C4);
(3) unde se simțise minunat = /p.v./ prop. atributivă (R2);
(4) și acum se întorcea acasă plină de generozitate pentru toți și pentru toate, dispusă /.../ cu forța = /p.v./ prop. atributivă (R1; C2);

Scanned with OKEN Scanner

(5) să ierte pe oricine și pentru orice = /p.v./ propoziție completivă indirectă (R4);
(6) pe care ți-o dă sufletul = /p.v./ prop. atributivă (R4);
(7) când viața ți-a dăruit o clipă de intensă fericire = /p.v./ prop. circumst. de timp (R6).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **minunat** = adv. /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de mod;
2. **plină** = adj. /.../ fcț. sint. de elem. predicativ suplimentar;
3. **dispusă** = adj. /.../ fcț. sint. de elem. predicativ suplimentar;
4. **pe oricine și pentru orice**
   a. (*pe*) *oricine* = pron. nehotărât /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. direct;
   b. (*pentru*) *orice* = pron. nehotărât /.../ acuzativ /.../ funcție sintactică de complement indirect.

Propoziția (3) nu poate fi socotită circumst. de loc, întrucât nu i se poate găsi nici un regent verbal și nici contragerea nu duce la un complement circumst. de loc; ea este atributivă, chiar dacă regentul nominal „petrecere" este nearticulat.

122

(1) Ce sentimente îl stăpâneau pe Petrică = /p.v./ prop. principală;
(2) de arăta = /p.n.i./ prop. circumst. consecutivă (R1);
(3) ca și când un devotament straniu pentru cineva scump și drag /.../ îl împiedica = /p.v./ prop. predicativă (R2);
(4) care zăcea bolnav în camera vecină = /p.v./ prop. atributivă (R3);
(5) să fie firesc = /p.n.c./ prop. compl. indirectă (R3; C6; C7);
(6) să dea curs ca altădată gândirii lui libere = /p.v./ prop. compl. indirectă (R3; C5; C7);
(7) să vorbească cu un timbru normal = /p.v./ prop. compl. indirectă (R3; C5; C6).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. (să dea) **curs ca altădată**
   a. (să dea) *curs* = subst. (nu alcătuiește o posibilă locuțiune verbală, întrucât topica sa este mobilă și poate primi determinări adjectivale atât în procliză, cât și în encliză) /.../ acuzativ /.../ funcție sintactică de complement direct;
   b. *ca altădată* = loc. adverbială /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de mod; la nivel stilistic este o comparație.

123

(1) Ceea ce luasem eu drept frumusețe la Căprioara = /p.v./ prop. subiectivă (R2);
(2) era ceva palid, șters, inexpresiv, față de bogăția strălucitoare a chipului acestei femei = /p.n.c./ prop. principală.

Scanned with OKEN Scanner

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

(**drept**) **frumusețe** = subst. /.../ acuzativ (are prep. simplă „drept") /.../ fcț. sint. de elem. predicativ suplimentar.

124

(1) Unii oameni /.../ sunt analfabeți prin concepția = /p.n.c./ prop. principală;
(2) continuă Petrică deodată pătimaș = /p.v./ prop. principală independentă;
(3) în timp ce servitoarea ne aducea sus-zisa supă = /p.v./ prop. circumst. de timp (R2);
(4) deși au cultură = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R1);
(5) pe care o au despre cultură = /p.v./ prop. atributivă (R1).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **pătimaș** = adjectiv /.../ fcț. sint. de elem. predicativ suplimentar;
2. **sus-zisa** = adjectiv /.../ compus /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de atr. adjectival.

125

(1) Te înșeli = /p.v./ prop. principală (C5; C6);
(2) zise el = /p.v./ prop. principală independentă;
(3) fără să reflecteze, semn = /p.v./ prop. circumst. de mod (R2);
(4) că reflectase înainte = /p.v./ prop. atributivă (R3);
(5) literatura rusă e o literatură polemică = /p.n.c./ prop. principală (C1; C6);
(6) și zadarnic a ignorat-o un timp Occidentul = /p.v./ prop. principală (C1; C5);
(7) a cucerit lumea = /p.v./ prop. circumst. de cauză apozitivă (C8);
(8) și acum francezii se uită uluiți la sufletul rus = /p.v./ prop. circumst. de cauză apozitivă (C7);
(9) ale cărui adâncimi sondate de un Gogol, Dostoievski și Tolstoi îi amețesc = /p.v./ prop. atributivă (R8);
(10) fiindcă se simt ruși = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R9);
(11) așa cum bunicii și străbunicii ruși ai lui Tolstoi se simțeau francezi = /p.v./ prop. circumst. de mod (R10);
(12) a căror limbă o vorbeau și în intimitate = /p.v./ prop. atributivă (R11).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **uluiți** = adj. /.../ fcț. sint. de elem. predicativ suplimentar;
2. **ruși** = subst. /.../ fcț. sint. de elem. predicativ suplimentar;
3. **francezi** = subst. /.../ fcț. sint. de elem. predicativ suplimentar;
4. (**în**) **intimitate** = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de timp (*ARG*: extensia duce nu la o circumst. de mod, ci la o circumst. de timp: ...o vorbeau[1]/ *când se găseau în*...[2]/).

Scanned with OKEN Scanner

126

(1) Ea ne ascultase cu o expresie = /p.v./ prop. principală (C6; C10; C12; C13);
(2) care sugerase = /p.v./ prop. atributivă (R1);
(3) că îi venise în cap un gând, mai degrabă o întrebare = /p.v./ prop. compl. directă (R2);
(4) pe care aștepta = /p.v./ prop. atributivă (R3);
(5) să i-o pună la urmă soțului ei = /p.v./ propoziție completivă directă (R4);
(6) în această amânare savura parcă reacția lui = /p.v./ prop. principală (C1; C10; C12; C13);
(7) cu care urma = /p.v./ prop. atributivă (R6);
(8) să se delecteze = /p.v./ prop. subiectivă (R7);
(9) pe care mi le arunca din când în când = /p.v./ prop. atributivă (R8);
(10) si prin priviri ascunse /.../ îmi promitea = /p.v./ prop. principală (C1; C6; C12; C13);
(11) că și eu o să mă distrez = /p.v./ propoziție completivă directă (R10);
(12) soția își cunoștea soțul, punctele lui vulnerabile = /p.v./ prop. principală (C1; C6; C10; C13);
(13) firește = /p.v./ prop. principală (C1; C6; C10; C12);
(14) nu le va dezvălui = /p.v./ prop. subiectivă (R13; C16);
(15) să-l facă de râs = /p.v./ propoziție circumstanțială consecutivă (R14);
(16) dar nici nu va ezita = /p.v./ prop. subiectivă (R13; C14);
(17) să-i atingă puțin morga aceea a lui = /p.v./ prop. circumst. de relație (R16);
(18) despre care, probabil, știa multe = /p.v./ propoziție atributivă (R17);
(19) devenisem curios = /p.n.c./ prop. principală;
(20) încât mă hotărâi = /p.v./ prop. circumst. consecutivă (R19);
(21) ca după replica lui Petrică să nu mai răspund = /p.v./ prop. circumst. de relație (R20).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **(cu o) expresie** = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. circumst. sociativ;
2. **urma** = verb /.../ unipersoanal /.../ fcț. sint. de pred. verbal;
3. **din când în când** = loc. adverbială de timp /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de timp.

127

(1) Totuși nu mă putui stăpâni = /p.v./ prop. principală;
(2) să adaug = /p.v./ prop. circumst. de relație (R1);
(3) fără să-mi dau seama /.../ lucru = /p.v./ prop. circumst. de mod (R2);
(4) ce spun = /p.v./ prop. compl. indirectă (R3);
(5) care, reflectând mai târziu, mă făcu = /p.v./ propoziție atributivă (R3);
(6) să înțeleg = /p.v./ propoziție predicativă suplimentară (R5);
(7) de ce prietenul meu mă evită apoi câteva săptămâni la rând = /p.v./ prop. compl. directă (R6).

Scanned with OKEN Scanner

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. (nu) **mă** (putui stăpâni) = pron. reflexiv (nu impune diateza reflexivă verbului „a putea", ci verbului „a (se) stăpâni") /.../ singur nu are fcț. sint., ci împreună cu verbul regent; deci: se stăpâni = compl. direct;

2. **reflectând** = verb /.../ gerunziu /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de timp (dacă acceptăm extensia: ...să înțeleg[1]/ *după ce am reflectat...*[2]/) sau de compl. circumstanțial de cauză (dacă acceptăm extensia: ...să înțeleg[1]/ *fiindcă am reflectat...*[2]/).

128

(1) Eu /.../ sunt o analfabetă = /p.n.c./ prop. principală;
(2) continuă ea cu o veselie extraordinară pe chip = /p.v./ prop. principală independentă;
(3) deși am cultură = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R1);
(4) care râd de el = /p.v./ prop. atributivă (R1);
(5) că nu poate dormi = /p.v./ propoziție circumstanțială de cauză (R5);
(6) fiindcă nu găsește aici la noi în oraș două cărți = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R5; C8);
(7) despre care se face vâlvă în Franța = /p.v./ propoziție atributivă (R6);
(8) și vrea = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R5; C6);
(9) să se ducă la București = /p.v./ propoziție completivă directă (R8);
(10) să le caute = /p.v./ prop. circumst. de scop (R9).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

vâlvă = subst. (nu compune o eventuală locuțiune verbală; *ARG*: a) mobilitatea topicii; b) poate primi determinări adjectivale atât în procliză, cât și în encliză) /.../ funcție sintactică de compl. direct.

129

(1) Muierile au să-i mănânce capul = /p.v./ prop. principală;
(2) spune el = /p.v./ prop. principală independentă;
(3) când vede un bărbat înzestrat = /p.v./ propoziție circumstanțială de timp (R2);
(4) dar care aleargă ca un smintit după ele = /p.v./ propoziție atributivă (R3);
(5) în timp ce după el aleargă ratarea = /p.v./ prop. circumst. opozițională (R4);
(6) în care el nu crede = /p.v./ prop. atributivă (R5).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

au (să-i mănânce capul) = verb, forma inițială (sau forma-tip, de infinitiv) „a avea", auxiliar (dă verbului „a mânca", împreună cu celelalte elemente, forma populară de viitor) /.../ singur nu are fcț. sint., ci împreună cu celelalte componente ale structurii; deci: *o să mănânce* = pred. verbal.

Scanned with OKEN Scanner

130

(1) Și unde stai dumneata, domnule Petrini = /p.v./ prop. principală;
(2) mă întrebă ea la plecare = /p.v./ prop. principală independentă;
(3) în timp ce își ținea, cu tandrețe soțul de braț = /p.v./ prop. circumst. de timp (R2);
(4) care soț mă privea parcă de sus = /p.v./ prop. atributivă (R3);
(5) nu știu de ce = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R4);
(6) ca și când ar fi obținut asupra mea o victorie = /p.v./ prop. circumst. de mod (R4).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **Petrini** = subst. /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de atr. substantival apozițional;
2. **își** (ținea) = pron. reflexiv (realizează un reflexiv posesiv al verbului „a ține") /.../ dativ /.../ fcț. sint. de compl. indirect;
3. **de ce** = loc. adverbială /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de cauză.

Propoziția (5) presupune, prin logica textului, un elem. de relație subordonator, „deși".

131

(1) N-am înțeles = /p.v./ prop. principală (C2; C3);
(2) sau n-am auzit bine întrebarea = /p.v./ prop. principală (C1; C3);
(3) sau eram brusc plictisit și disprețuitor față de acest cuplu bizar = /p.n.c., cu nume predicativ multiplu/ prop. principală (C1; C2);
(4) ca să nu mai fiu atent = /p.n.c./ prop. circumst. concesivă (R3);
(5) la ceea ce mi se spunea = /p.v./ prop. compl. indirectă (R4; C6);
(6) dacă era vorba de o vizită a lor împreună, banalitate, sau numai a ei = /p.v./ prop. compl. indirectă (R4; C5);
(7) ceea ce mi s-a părut din capul locului absurd = /p.n.c./ prop. atributivă (R6).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **vorba** = subst. /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de subiect;
2. **din capul locului** = loc. adverbială /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de timp.

132

(1) Mâinile ei cu palmele mari și corpul /.../ picioare pline sporeau acest sentiment acut = /p.v./ prop. principală (C6);
(2) care vedeam acum = /p.v./ prop. atributivă (R1);
(3) că era voinic = /p.n.c./ prop. compl. directă (R2);
(4) care mă stăpânea = /p.v./ prop. atributivă (R1);
(5) că această vizită n-avea nici un rost = /p.v./ prop. atributivă (R1);
(6) numai că n-o dădeam afară prin tăcerea mea mohorâtă = /p.v./ prop. principală (C1);
(7) fără să-mi pese însă = /p.v./ prop. concesivă (R6);
(8) că purtarea mea putea fi jignitoare = /p.v./ prop. subiectivă (R7).

Scanned with OKEN Scanner

130

(1) Și unde stai dumneata, domnule Petrini = /p.v./ prop. principală;
(2) mă întrebă ea la plecare = /p.v./ prop. principală independentă;
(3) în timp ce își ținea, cu tandrețe soțul de brat = /p.v./ prop. circumst. de timp (R2);
(4) care soț mă privea parcă de sus = /p.v./ prop. atributivă (R3);
(5) nu știu de ce = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R4);
(6) ca și când ar fi obținut asupra mea o victorie = /p.v./ prop. circumst. de mod (R4).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **Petrini** = subst. /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de atr. substantival apozițional;
2. **își** (ținea) = pron. reflexiv (realizează un reflexiv posesiv al verbului „a ține") /.../ dativ /.../ fcț. sint. de compl. indirect;
3. **de ce** = loc. adverbială /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de cauză.

Propoziția (5) presupune, prin logica textului, un elem. de relație subordonator, „deși".

131

(1) N-am înțeles = /p.v./ prop. principală (C2; C3);
(2) sau n-am auzit bine întrebarea = /p.v./ prop. principală (C1; C3);
(3) sau eram brusc plictisit și disprețuitor față de acest cuplu bizar = /p.n.c., cu nume predicativ multiplu/ prop. principală (C1; C2);
(4) ca să nu mai fiu atent = /p.n.c./ prop. circumst. concesivă (R3);
(5) la ceea ce mi se spunea = /p.v./ prop. compl. indirectă (R4; C6);
(6) dacă era vorba de o vizită a lor împreună, banalitate, sau numai a ei = /p.v./ prop. compl. indirectă (R4; C5);
(7) ceea ce mi s-a părut din capul locului absurd = /p.n.c./ prop. atributivă (R6).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **vorba** = subst. /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de subiect;
2. **din capul locului** = loc. adverbială /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de timp.

132

(1) Mâinile ei cu palmele mari și corpul /.../ picioare pline sporeau acest sentiment acut = /p.v./ prop. principală (C6);
(2) care vedeam acum = /p.v./ prop. atributivă (R1);
(3) că era voinic = /p.n.c./ prop. compl. directă (R2);
(4) care mă stăpânea = /p.v./ prop. atributivă (R1);
(5) că această vizită n-avea nici un rost = /p.v./ prop. atributivă (R1);
(6) numai că n-o dădeam afară prin tăcerea mea mohorâtă = /p.v./ prop. principală (C1);
(7) fără să-mi pese însă = /p.v./ prop. concesivă (R6);
(8) că purtarea mea putea fi jignitoare = /p.v./ prop. subiectivă (R7).

Scanned with OKEN Scanner

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. (**cu**) **palmele** = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de atr. substantival prepozițional;

2. (n-avea nici) **un** (rost) = cuvânt cu dublă valoare concomitentă: a) este component al adj. pronominal negativ „nici un" (acceptarea existenței acestui adj. exclude posibilitatea alcătuirii unei loc. verbale, *a (nu) avea rost*) /.../ fcț. sint. de atr. adj.; b) articol nehotărât (sintactic nu are singur funcție, ci împreună cu subst. „rost"; pentru structura „a nu avea rost", v. îndeosebi textul 26; texul 9; texul 215);

3. **numai că** = loc. conjuncțională coordonatoare adversativă (echivalentă cu *dar*), alcătuită din (semi)adverbul compus „numai" și din conjuncția „că", fără fcț. sint.; la nivel frastic realizează un raport de coordonare adversativă (în alt context, poate avea valoare subordonatoare, sugerând ideea de cumul, v. textul 104, sau de restricție, v. textul 240)

4. (**prin**) **tăcerea** = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial instrumental;

5. **fi jignitoare** = sintagmă complexă; compl. direct;
   a. *fi* = verb /.../ infinitiv /.../ fcț. sint. de compl. direct în cadrul sintagmei complexe „fi jignitoare";
   b. *jignitoare* = adj. /.../ fcț. sint. de nume predicativ în cadrul sintagmei complexe „fi jignitoare".

Propoziția (8) este: a) subiectivă, dacă vom lua în considerație doar aspectul impersonal al verbului regent „a păsa"; b) compl. indirectă, dacă se eludează valoarea impersonală a regentului și dacă se acceptă contragerea: ...fără să-mi pese *de ceva/de jignire*; c) circumst. de relație, dacă se eludează valoarea impersonală a regentului și dacă se acceptă contragerea: ...fără să-mi pese *în privința cuiva/în privința jignirii*.

133

(1) Părea = /p.n.i./ prop. principală (C6);
(2) să spună = /p.v./ prop. predicativă (R1);
(3) că știe = /p.v./ prop. compl. directă (R2; C5);
(4) că sunt turburat = /p.n.c./ prop. compl. directă (R3);
(5) și că de aceea nu pot vorbi = /p.v./ propoziție completivă directă (R2; C3);
(6) și se uită deodată la mine cu o intensă afecțiune = /p.v./ prop. principală (C1);
(7) care mă eliberă brusc din paralizia mea = /p.v./ prop. atributivă (R6).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **vorbi** = verb /.../ infinitiv /.../ fcț. sint. de compl. direct;

2. **cu o intensă afecțiune**
   a. (*cu /.../ o*) *afecțiune* = subst. /.../ articulat, are art. hot. proclitic neaglutinat, „o"/.../ acuzativ (are prep. simplă „cu") /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial sociativ;
   b. *intensă* = adj. /.../ fcț. sint. de atribut adj.

Scanned with OKEN Scanner

134

(1) Femeia era = /p.n.i./ prop. principală (C3; C5);
(2) așa cum era = /p.n.c./ prop. predicativă (R1);
(3) dar el de ce era = /p.n.i./ prop. principală (C1; C5);
(4) așa cum era = /p.n.c./ prop. predicativă (R3);
(5) și nu un altul = /predicat eliptic, reprezentat doar de adverbul „nu", care ar fi dat forma negativă verbului-predicat, dacă ar fi fost exprimat/ prop. principală (C1; C3);
(6) care să vadă lucrurile în finalitatea lor și nu în necontenită ciocnire = /p.v./ prop. atributivă (R5);
(7) care într-adevăr pe el îl putea = /p.v./ prop. atributivă (R6);
(8) dacă continua astfel = /p.v./ propoziție circumstanțială condițională (R7);
(9) să-l uzeze definitiv = /p.v./ propoziție completivă directă (R7; C10);
(10) să-l epuizeze = /p.v./ prop. compl. directă (R7; C9).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **așa cum** = adverb relativ compus /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de mod; la nivel frastic este element de relație subordonator semispecializat (vezi textul 116)

2. **(în) finalitatea** (lor) = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de elem. predicativ suplimentar;

3. (în) /.../ **ciocnire** = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de elem. predicativ suplimentar;

4. **într-adevăr** = loc. adverbială /.../ fără fcț. sint. (fiind socotită sintagmă incidentă).

135

(1) Bine = /p.v./ prop. principală (C3; C4);
(2) i-am răspuns = /p.v./ prop. principală independentă;
(3) dar n-o mai lungi = /p.v./ prop. principală (C1; C4);
(4) și încetează = /p.v./ prop. principală (C1; C3);
(5) să mai vorbești în șoaptă în propria ta casă = /p.v./ prop. compl. directă (R4);
(6) cum ai făcut = /p.v./ prop. circumst. de mod (R5);
(7) atunci când ai uitat imediat tot /.../ și altele = /p.v./ prop. circumst. de timp (R6; C13);
(8) ceea ce îți făcuse = /p.v./ prop. atributivă (R7; C9; C10; C11);
(9) ceea ce îmi povestiseși = /p.v./ prop. atributivă (R7; C8; C10; C11);
(10) pe care nu mi le-ai povestit = /p.v./ propoziție atributivă (R7; C8; C9; C11);
(11) dar care probabil = /p.n.c., cu semipredicatul subînțeles/ prop. atributivă (R7; C8; C9; C10);
(12) că durează de mult = /p.v./ prop. subiectivă (R11);
(13) și asta numai la simpla ei apariție = /pred. eliptic/ prop. circumst. de timp (R6; C7).

Scanned with OKEN Scanner

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **atunci când** = adverb compus /.../ fcț. sint. de compl. circumst. de timp (v. *Indice selectiv al dificultăților*, statutul corelativelor „atunci când", „acolo unde"; „așa cum");
2. **de mult** = loc. adverbială /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de timp;

Propoziția (13) exprimă tot o idee de temporalitate, ca și propoziția (7).

136

(1) Orice om de bun-simț mi-ar fi spus /.../ pe ideea = /p.v./ prop. principală;
(2) că poezia e bună = /p.n.c./ prop. compl. directă (R1; C3);
(3) și că trebuie = /p.v./ prop. compl. directă (R1; C2);
(4) să continui = /p.v./ prop. subiectivă (R3);
(5) că pe urmă, scriind altele mai bune, sigur mi-ași fi dat seama = /p.v./ prop. atributivă (R1);
(6) că aceea /.../ era tâmpită = /p.n.c./ prop. compl. indirectă (R5);
(7) pe care i-o citisem = /p.v./ prop. atributivă (R6).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **(de) bun-simț** = substantiv (nu este loc. adj., întrucât poate primi determinări: om de *mare* bun-simț) /.../ compus /.../ acuzativ (are prep. simplă „de") /.../ fcț. sint. de atr. substantival prep.;
2. **pe urmă** = loc. adverbială /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de timp;
3. **sigur** = adjectiv /.../ fcț. sint. de elem. predicativ suplimentar.

137

(1) S-ar putea = /p.v./ prop. principală;
(2) să ai surprize = /p.v./ prop. subiectivă (R1; C3; C5);
(3) să-și dea seama = /p.v./ prop. subiectivă (R1; C2; C5);
(4) că nu se poartă bine cu tine = /p.v./ prop. compl. indirectă (R3);
(5) și să se schimbe = /p.v./ prop. subiectivă (R1; C2; C3);
(6) Nici vorbă = / pred. eliptic/ prop. principală (C8);
(7) zise Petrică = /p.v./ prop. principală independentă;
(8) i-am pus problema = /p.v./ prop. principală (C6).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

(să-)**și** (dea seama) = pronume reflexiv /.../ dativ /.../ singur nu are funcție sintactică (fiind morfem pentru diateza reflexivă, deci: întreaga locuțiune verbală *să-și dea seama* = predicat verbal).

138

(1) Nimeni dintre noi nu e totul = /p.n.c./ prop. principală (C2; C5; C6);
(2) nici tu, nici Matilda, nici eu însumi = /predicat eliptic/ prop. principală

Scanned with OKEN Scanner

(C1; C5; C6);
(3) deși în forul meu interior nu văd = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R1);
(4) de ce n-aș fi = /p.n.c., cu numele predicativ subînțeles, întrucât a mai fost o dată exprimat în propoziția (1)/ prop. compl. directă (R3);
(5) numai că natura e vicleană = /p.n.c./ prop. principală (C1; C2; C6);
(6) și pentru un om inteligent se pune întrebarea = /p.v./ prop. principală (C1; C2; C5);
(7) care i s-a pus și lui Arhimede = /p.v./ prop. atributivă (R6; C8);
(8) să afle = /p.v./ prop. atributivă (R6; C7);
(9) fără să topească o coroană de aur = /p.v./ prop. circumst. de mod (R8);
(10) cât aur = /predicat eliptic/ prop. compl. directă (R8; C11);
(11) și cât argint are în ea = /p.v./ prop. compl. directă (R8; C10);
(12) fiindcă regele avea bănuiala = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R7);
(13) că bijutierul îl înșelase sustrăgând o parte din aur și înlocuind-o cu argint = /p.v./ prop. atributivă (R12).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **dintre noi** = pron. personal /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de atribut pronominal;
2. **întrebarea** = subst. /.../ nominativ /.../ fcț. sint de subiect;
3. **bănuiala** = subst. (nu alcătuiește loc. verbală împreună cu vb. „a avea") /.../ fcț. sint de compl. direct;
4. **sustrăgând** = verb /.../ gerunziu /.../ fcț. sint. de: a) compl. circumstanțial de timp (dacă se acceptă extensia: ...îl înșelase[1]/ *în timp ce sustrăgea o parte...*[2]/); b) compl. circumstanțial instrumental (dacă vom considera că „sustragerea" este instrumentul prin care s-a făcut înșelăciunea, iar extensia este ...îl înșelase[1]/ *prin ceea ce a sustras...*[2]/);
5. **înlocuind** = verb /.../ gerunziu /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de timp (idem supra, 4) sau compl. circumstanțial instrumental (idem supra, 4).

I. Propoziția (2) este eliptică de predicat, fiindcă logica textului presupune predicația „nu e totul" (în această topică, „tu", „Matilda", „eu" alcătuiesc un subiect multiplu; dacă această structură ar fi fost plasată imediat după pronumele „nimeni", ar fi fost apoziție dezvoltată);

II. Pentru raportul de coordonare adversativ al propozițiilor (5); (6), v. textul 132.

III. Propoziția (8) nu este circumst. de scop, ea nu se raportează la un regent verbal (fie el verbul „a pune", fie grupul verbal „a pune întrebarea"), ci la unul nominal („întrebarea").

139

(1) El se uită la mine cu o expresie de derută = /p.v./ prop. principală (C3; C9);
(2) care țin cel puțin câteva secunde = /p.v./ prop. atributivă (R1);
(3) pe urmă se gândi = /p.v./ prop. principală (C1; C9);
(4) poate = /p.v./ prop. compl. indirectă (R3);
(5) că râd de el = /p.v./ prop. subiectivă (R4);

Scanned with OKEN Scanner

(6) așa cum <u>râd</u> cei mai tineri de dramele celor mai în vârstă, într-un fel stupid = /p.v./ prop. circumst. de mod (R5);
(7) după ce mai înainte <u>ai fi zis</u> = /p.v./ propoziție circumstanțială de timp (R2);
(8) că <u>stăteai</u> de vorbă cu un om matur și cu gândirea gravă și adâncă = /p.v./ prop. compl. directă (R7);
(9) și <u>râse</u> și el prin reflex = /p.v./ prop. principală (C1; C3).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **(cu o) expresie** = subst. /.../ articulat /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial sociativ;

2. (stăteai **de**) **vorbă** = subst. /.../ acuzativ /.../ singur nu are fcț. sint., ci împreună cu celelalte componente ale loc. verbale; deci: *stăteai de vorbă* = pred. verbal.

3. **(prin) reflex** = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de cauză (nu exprimă, aici, o modalitate de „a râde").

I. În propoziția (4), *poate* a fost considerat adverb predicativ datorită propoziției subiective (5) pe care o subordonează; în această calitate, el reclamă conjuncția „că", pe care autorul n-a mai folosit-o, întrucât apare și în propoziția următoare; dacă l-am fi considerat adverb de mod, în propoziția (3), cu această calitate nu mai putea fi regent pentru propoziția (5);

II. Datorită ambiguității textului, structura *într-un fel stupid* poate să aparțină, fie propoziției (5), fie propoziției (6).

140

(1) <u>Urma</u> = /p.v./ prop. principală (C4; C5);
(2) <u>să spună</u> = /p.v./ prop. subiectivă (R1);
(3) că la mine <u>ascundea</u> nu știu ce comori sufletești = /p.v./ prop. compl. directă (R2);
(4) <u>devenea penibil</u> = /p.n.c./ prop. principală (C1; C5);
(5) și îl <u>întrerupsei</u> cu un nou hohot de râs, izbindu-l puternic pe umăr = /p.v./ prop. principală (C1; C4);
(6) <u>să</u>-l <u>trezesc</u> din narcoza dostoievskiană = /p.v./ prop. circumst. de scop (R5);
(7) în care <u>căzuse</u> = /p.v./ prop. atributivă (R6; C8; C10);
(8) și la care <u>ar fi vrut</u> = /p.v./ prop. atributivă (R6; C7; C10);
(9) <u>să iau</u> și eu <u>parte</u>, eu, el și Matilda = /p.v./ propoziție completivă directă (R8);
(10) <u>bineînțeles</u> = /p.v./ prop. atributivă (R6; C7; C8);
(11) de la ea îi <u>venea</u> starea aceasta = /p.v./ prop. subiectivă (R10).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **nu știu ce** = locuțiune pentru adj. pronominal nehotărât *oarecare* /.../ fcț. sint. de atribut adjectival;

a. (*nu*) *știu* = verb /.../ fcț. sint. de predicat în cadrul locuțiunii „nu știu ce";
b. *ce* = pron. relativ /.../ fcț. sint. de compl. direct în cadrul locuțiunii „nu știu ce";

Scanned with OKEN Scanner

2. **cu un nou hohot**
   a. (*cu un*) /.../ *hohot* = subst. /.../ articulat /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial instrumental;
   b. *nou* = adj. /.../ fcț. sint. de atr. adjectival.

I. Propoziția (10) presupune elem. de relație „care".
II. Propoziția (11) presupune elem. de relație „că".

141

(1) Ideea de a-l vizita mi-a venit într-o zi, adică într-una din acele zile = /p.v./ prop. principală;
(2) când ai mare poftă = /p.v./ prop. atributivă (R1; C4; C7);
(3) să vezi un prieten = /p.v./ prop. atributivă (R2);
(4) și, /.../ e ziua = /p.n.c./ prop. atributivă (R1; C2; C7);
(5) dacă nu ai = /p.v./ prop. circumst. condițională (R6);
(6) când ți-l faci = /p.v./ prop. atributivă (R4);
(7) când ești disponibil /.../ disponibil chiar = /p.n.c. (nu are nume predicativ multiplu)/ prop. atributivă (R1; C2; C4);
(8) (și acest lucru se simte) = /p.v./ prop. principală incidentă;
(9) să te împaci cu un dușman = /p.v./ prop. circumst. de relație (R7; C10);
(10) sau să te împrietenești cu cineva = /p.v./ prop. circumst. de relație (R7; C9);
(11) pe care până atunci îl disprețuiai, spre uimirea aceluia = /p.v./ prop. atributivă (R10).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **de a-l vizita**
   a. (*de*) *a /.../ vizita* = verb. /.../ infinitiv /.../ fcț. sint. de atr. verbal;
   b. *-l* = pron. personal /.../ fcț. sint. de compl. direct;

2. **poftă** = subst. /.../ fcț. sint. de compl. direct; (nu intră într-o posibilă loc. verbală *a avea poftă = a pofti*, deoarece topica sa este mobilă (*avea poftă/poftă avea*) și poate primi determinări adjectivale sau articol în orice topică: *avea o poftă mare/avea o mare poftă* ; deci nu ne vom rezuma la echivalarea cu un singur cuvânt a întregii structuri!);

3. **ți**(-l faci) = pron. reflexiv (este provenit dintr-un pron. personal; impune verbului „a face" forma de reflexiv posesiv) /.../ dativ /.../ fcț. sint. de compl. indirect;

4. (**spre**) **uimirea** = subst. /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial concesiv.

142

(1) Cum dracu' = /predicat eliptic/ prop. principală;
(2) de n-am pus eu mâna atâția ani pe curea = /p.v./ prop. subiectivă (R1; C3);
(3) și să te croiesc peste buci până la sânge = /p.v./ prop. subiectivă (R1; C2);

Scanned with OKEN Scanner

(4) să nu poți = /p.v./ prop. circumst. consecutivă (R3);
(5) să stai pe scaun decât pe-o dungă, sau pe-o vangă, pe zbanț = /p.v./ prop. compl. directă (R4).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **cum dracu'**
a. *cum* = adverb interogativ-relativ (aici are valoare interogativă) /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de mod;
b. *dracu'* = subst. /.../ nominativ exclamativ /.../ fără fcț. sintactică;
2. **(până la) sânge** = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial consecutiv;
3. **decât** (pe-o dungă) = (semi)adverb /.../ fără fcț. sint. (dă impresia, datorită valorii sale restrictive, că ar fi prepoziție care ajută subst. „dungă" să capete fcț. sint de compl. circumstanțial de excepție, dar ca prep., nu ar putea să-și schimbe topica: *decât* pe-o dungă/pe-o dungă *decât*).

143

(1) Înlemnisem = /p.v./ prop. principală (C2);
(2) și parcă mă cuprinsese spaima = /p.v./ prop. principală (C1);
(3) că ar fi putut spune = /p.v./ prop. atributivă (R2);
(4) ceea ce mi se părea iminent în acele clipe = /p.n.c./ prop. compl. directă (R3; C5);
(5) și ceea ce o femeie nu poate spune fără enorme riscuri = /p.v./ prop. compl. directă (R3; C4).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **ceea ce mi**
a. *ceea ce* = pron. relativ compus /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de subiect;
b. *mi* = pron. personal /.../ dativ /.../ fcț. sint. de compl. indirect;
2. **ceea ce** (o femeie nu poate spune) = pron. relativ compus /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. direct (regentul său este infinitivul „spune").

144

(1) Petrică însă nu-i văzu surâsul = /p.v./ prop. principală (C2);
(2) și nu-i auzi răspunsul, rostit cu o tonalitate = /p.v./ prop. principală (C1);
(3) care ar fi trebuit = /p.v./ prop. atributivă (R2);
(4) să-l îngrozească = /p.v./ prop. subiectivă (R3; C5);
(5) sau s-o ucidă = /p.v./ prop. subiectivă (R3; C4);
(6) căci din glasul ei nu se ascundea totuși = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R2);
(7) ceea ce nu se putea rosti = /p.v./ prop. subiectivă (R6).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **care** = pron. interogativ-relativ /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de subiect;
2. **ceea ce** = pron. relativ compus /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. direct

Scanned with OKEN Scanner

(regentul său este infinitivul „rosti");

3. (nu) **se** (putea rosti) = pron. reflexiv /.../ singur nu are fcț. sint., ci împreună cu verbul „a rosti"; deci: *se rosti* = compl. direct; (ARG: încercând să facem extensia compl. direct „rosti", se obțin variantele: a) ...ceea ce *se* putea[1]/ să rostească...[2]/; b) ...ceea ce putea[1]/ să *se* rostească...[2]/, de unde se vede că locul pron. *se* este alături de verbul „a rosti", nu alături de verbul „a putea").

În propoziția (3) „care" este elem. de relație subordonator , dar funcția sintactică (de subiect) și-o exercită în propoziția (4) (fenomenul se numește *împletirea regentei cu subordonata*).

145

(1) A fost firească = /p.n.c./ prop. principală;
(2) rânji el cu o veselie feroce ca și zâmbetul ei = /p.v./ prop. principală independentă;
(3) pe care el nu-l văzuse = /p.v./ prop. atributivă (R2; C4);
(4) sau îl ignorase = /p.v./ prop. atributivă (R2; C3);
(5) ca și când /.../ n-avem dreptul = /p.v./ prop. circumst. de mod (R1);
(6) dacă un ticălos e firesc = /p.n.c./ prop. circumst. condițională (R7);
(7) să ne legăm de ticăloșia lui = /p.v./ prop. atributivă (R5).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

ca și când = locuțiune adverbială de mod /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de mod; la nivel frastic este element de relație subordonator semispecializat.

146

(1) Așa e el = /p.n.c./ prop. principală (C2; C5; C7);
(2) trebuie = /p.v./ prop. principală (C1; C5; C7);
(3) să căutăm = /p.v./ prop. subiectivă (R2);
(4) să-l înțelegem = /p.v./ prop. compl. directă (R3);
(5) poate = /p.v./ prop. principală (C1; C2; C7);
(6) că sufere (el) = /p.v./ prop. subiectivă (R5);
(7) și /.../ sporim ura și ticăloșia din el = /p.v./ prop. principală (C1; C2; C5);
(8) dacă noi facem pe virtuoșii = /p.n.c./ prop. circumst. condițională (R7; C9);
(9) și nu încercăm = /p.v./ prop. circumst. condițională (R7; C8);
(10) să ni-l apropiem = /p.v./ prop. compl. directă (R9).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **așa** = adverb de mod /.../ fcț. sint. de nume predicativ (sau jumătate din p.n.c, cealaltă jumătate fiind semipredicatul „e");

2. **(pe) virtuoșii** = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de nume predicativ (sau jumătate din p.n.c, cealaltă jumătate fiind semipredicatul „facem", care are sensul de „a părea", „a deveni"; *pe virtuoșii* nu este elem. predicativ suplimentar);

3. **ni** = pron. reflexiv (este provenit dintr-un pron. personal; dă verbului „a

Scanned with OKEN Scanner

apropia“ forma de reflexiv-posesiv) /.../ dativ /.../ fcț. sint. de compl. indirect.

În structura „el poate că sufere“, am considerat că pron. „el“ este subiect pentru predicatul „să sufere“, de unde apar și implicațiile la nivel frastic; dacă în locul conj. „că“ ar fi fost conj. „să“, analiza nu punea probleme.

147

(1) Vezi = /p.v./ prop. principală;
(2) să nu te trimit și pe tine = /p.v./ prop. compl. directă (R1);
(3) să te calce un bou bălțat = /p.v./ prop. circumst. de scop (R2);
(4) dacă asta te interesează = /p.v./ propoziție circumstanțială condițională (R1);
(5) că n-am fost eu politicos cu individul de la parter = /p.n.c./ prop. subiectivă (R4).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

(de la) parter = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de atr. substantival prepozițional.

148

(1) Cum poate el auzi o discuție de-aici /.../ și încă = /p.v./ prop. principală;
(2) continuă Petrică = /p.v./ prop. principală independentă;
(3) să-și dea seama = /p.v./ prop. compl. directă (R1);
(4) că e interesantă = /p.n.c./ propoziție completivă indirectă (R3; C5);
(5) și, culmea, /.../ nu poate dormi = /p.v./ prop. completivă indirectă (R3; C4);
(6) că e prea tare = /p.n.c./ prop. circumst. de cauză (R5).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **auzi** = verb /.../ infinitiv /.../ fcț. sint. de compl. direct;
2. **culmea** = subst. /.../ nominativ exclamativ /.../ fără fcț. sint.

149

(1) Eram însă extrem de curios = /p.n.c./ prop. principală;
(2) să aflu totuși = /p.v./ propoziție circumstanțială de relație (R1; C6);
(3) ce se întâmplase între el și Matilda = /p.v./ prop. completivă directă (R2; C4);
(4) și dacă într-adevăr era ultima încercare = /p.n.c./ prop. compl. directă (R2; C3);
(5) prin care trecuse Petrică = /p.v./ prop. atributivă (R4);
(6) și (aflând) să-mi dau seama = /p.v./ propoziție circumstanțială de relație (R1; C2);
(7) dacă după o săptămână n-aveam să-l văd iar figura „umanistă“ /.../

Scanned with OKEN Scanner

în dosul = /p.v./ prop. compl. indirectă (R6);
(8) cum îi spuneam în sinea mea = /p.v./ prop. principală incidentă;
(9) căreia domina indefinit Matilda, dominație = /p.v./ prop. atributivă (R7);
(10) al cărei secret îmi scăpa = /p.v./ prop. atributivă (R10).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **într-adevăr** = loc. adverbială /.../ fără fcț. sint. (fiind socotită sintagmă incidentă);

2. **aflând** = verb /.../ gerunziu /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de timp (dacă se acceptă extensia: ...să-mi dau seama[1]/ *după ce voi afla*[2]/), sau de compl. circumstanțial de cauză (dacă se acceptă extensia: ...să-mi dau seama[1]/ *fiindcă voi afla*[2]/).

150

(1) Matilda îmi apărea de pildă acum în primul rând ridicolă, pe lângă faptul = /p.n.c./ prop. principală;
(2) că nu îmi mai părea fascinantă = /p.n.c./ prop. atributivă (R1);
(3) fiindcă opinia ei /.../ îmi stăruia în amintire ca o mare stupiditate = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R2);
(4) că un ticălos nu poate fi învinuit = /p.v./ prop. atributivă (R3);
(5) dacă e firesc în ticăloșia lui = /p.n.c./ prop. circumst. condițională (R4);
(6) care lăsa = /p.n.c./ prop. atributivă (R3);
(7) să se ghicească în spatele ei un șir nesfârșit de alte stupidități = /p.v./ prop. compl. directă (R6);
(8) cum ar fi aceea = /p.n.c./ prop. atributivă (R7);
(9) că nu avem dreptul = /p.v./ prop. atributivă (R8);
(10) să învinuim un astfel de om = /p.v./ prop. atributivă (R9; C11);
(11) ci, dimpotrivă, să ne purtăm frumos cu el = /p.v./ prop. atributivă (R9; C10).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **în primul rând** = sintagmă complexă; compl. circumstanțial de timp;
   a. *(în) /.../ rând* = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. circumst. de timp; în cadrul sintagmei complexe „în primul rând";
   b. *primul* = numeral ordinal /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de atribut adjectival în cadrul sintagmei complexe „în primul rând";

2. **(pe lângă) faptul** = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial cumulativ;

3. (nu poate) **fi învinuit** = verb, forma inițială (sau forma-tip, de infinitiv) „a învinui" /.../ diateza pasivă, mod nepersonal-nepredicativ (infinitiv) /.../ fcț. sint. de compl. direct;

4. **un astfel de om**
   a. *(un) /.../ om* = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. direct;
   b. *astfel de* = locuțiune adjectivală (echivalentă cu *atare*, *așa*; nu poate apărea decât înaintea subst. regent) /.../ fcț. sint. de atr. adj.;

Scanned with OKEN Scanner

5. **frumos** = adverb /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de mod.

Dacă ar fi avut regent verbal (verb, locuțiune verbală sau adj.), propoziția (4) ar fi fost circumst. de relație.

151

(1) Trufia ei te ispitea /.../ lucru = /p.v./ prop. principală;
(2) s-o reprimi = /p.v./ prop. compl. indirectă (R1);
(3) pe care însă nu-l puteai face din pricina unui sentiment obscur = /p.v./ prop. atributivă (R1);
(4) care îți șoptea = /p.v./ prop. atributivă (R3);
(5) de fapt era firească = /p.n.c./ prop. compl. directă (R4; C6; C7; C8; C10; C12);
(6) așa era ea = /p.n.c./ prop. compl. directă (R4; C5; C7; C8; C10; C12);
(7) își trăia ideile cu toată ființa = /p.v./ prop. compl. directă (R4; C5; C6; C8; C10; C12);
(8) nu vedea = /p.v./ prop. compl. directă (R4; C5; C6; C7; C10; C12);
(9) ce i se poate reproșa = /p.v./ prop. compl. directă (R8);
(10) concepția ei /.../ despre lume era generoasă = /p.n.c./ prop. compl. directă (R4; C5; C6; C7; C8; C12);
(11) ca să zic așa = /p.v./ prop. principală incidentă;
(12) și nimeni nu te obliga = /p.v./ prop. compl. directă (R4; C5; C6; C7; C8; C10);
(13) să discuți = /p.v./ prop. compl. indirectă (R12; C14);
(14) sau să trăiești cu ea sub același acoperământ = /p.v./ prop. compl. indirectă (R12; C13);
(15) dacă nu-ți plăcea = /p.v./ prop. circumst. condițională (R14).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **lucru** = subst. /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de subst. apozițional (sau apoziție simplă);

2. (nu)-**l** (puteai face) = pron. personal /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. direct (regent este verbul „face", nu verbul „puteai");

3. (**din pricina unui**) **sentiment** = subst. /.../ acuzativ (are locuțiunea prepozițională „din pricina") /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de cauză;

4. **își** (trăia) = pron. reflexiv (dă verbului „a trăi" diateza reflexivă, reflexivul posesiv) /.../ fcț. sint. de compl. indirect;

5. (ce) **i** (se poate) **reproșa**
   a. *i* = pron. personal /.../ dativ /.../ fcț. sint. de compl. indirect (regent este verbul „reproșa", nu verbul „se poate");
   b. *reproșa* = verb /.../ infinitiv /.../ fcț. sint. de compl. direct.

152

(1) La o privire superficială, cei cultivați păreau cei mai anodini indivizi, blocați în forul lor interior de jena de a nu părea ridiculi exprimând idei = /p.n.c./ prop. principală (C4; C8; C9; C10);

Scanned with OKEN Scanner

(2) despre care ei știau = /p.v./ prop. atributivă (R1);
(3) că nu sunt ale lor = /p.n.c./ prop. compl. directă (R2);
(4) și /.../ ei discutau pașnic despre vreme, despre boli, despre avantajele sau dezavantajele carierei = /p.v./ prop. principală (C1; C8; C9; C10);
(5) cum a avea idei proprii nu era o glumă = /p.n.c./ prop. circumst. de cauză (R4; C6);
(6) și în nici un caz să faci cu ele paradă în societate = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R4; C5);
(7) care le stătea în față = /p.v./ prop. atributivă (R4);
(8) aveau nu o dată un limbaj voit vulgar, chiar deșucheat = /p.v./ prop. principală (C1; C4; C9; C10);
(9) se înjurau de mamă = /p.v./ prop. principală (C1; C4; C8; C10);
(10) și stârneau nedumerire și desamăgire = /p.v./ prop. principală (C1; C4; C8; C9);
(11) fiindcă se știa = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R10);
(12) că sunt totuși mari specialiști în medicină, biologie, matematici ețetera = /p.n.c./ prop. subiectivă (R11).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **(cei) cultivați** = subst. (provenit, prin articulare, din participiu verbal) /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de subiect;

2. **de jena de a nu părea ridiculi exprimând**
   a. *(de) jena* = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. de agent;
   b. *de a nu părea ridiculi* = sintagmă complexă; atribut verbal;
      (de) a (nu) părea = verb /.../ infinitiv /.../ fcț. sint. de atribut verbal în cadrul sintagmei complexe „de a nu părea ridiculi";
      ridiculi = adj. /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de nume predicativ în cadrul sintagmei complexe „de a nu părea ridiculi";
   c. *exprimând* = verb /.../ gerunziu /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de cauză (dacă se acceptă extensia: ...de a nu părea ridicoli[1]/ *fiindcă exprimă idei...*[2]/), sau de compl. circumstanțial de timp (dacă se acceptă extensia: ...de a nu părea ridicoli[1]/ *când exprimă idei...*[2]/);

3. **în nici un caz** = sintagmă complexă; compl. circumstanțial concesiv;
   a. *(în) /.../ caz* = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial concesiv în cadrul sintagmei complexe „în nici un caz";
   b. *nici un* = adj. pronominal negativ /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de atribut adj. în cadrul sintagmei complexe „în nici un caz";

4. **nu o dată**
   a. *nu* = (semi)adverb /.../ fără fcț. sint.;
   b. *o dată* = numeral cardinal adverbial (de repetiție) /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de mod.

153

(1) Astfel mi s-a întâmplat o dată = /p.v./ prop. principală;
(2) să aud = /p.v./ prop. subiectivă (R1);
(3) cum cineva ar fi spus = /p.v./ prop. compl. directă (R2);

Scanned with OKEN Scanner

(4) că de nenumărate ori s-a străduit el = /p.v./ prop. compl. directă (R3);
(5) să-mi explice mie = /p.v./ prop. compl. circumst. de relație (R4);
(6) că Platon și Plotin nu e unul și același filozof = /p.n.c./ prop. compl. directă (R5; C7; C8);
(7) că sunt doi filozofi deosebiți = /p.n.c./ prop. compl. directă (R5; C6; C8);
(8) și că eu mă încăpățânam = /p.v./ prop. compl. directă (R5; C6; C7);
(9) să nu înțeleg = /p.v./ prop. circumst. de relație (R8).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **o dată** = numeral (ca adverb se scrie într-un cuvânt: *odată*), cardinal adverbial (de repetiție) /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de mod.

154

(1) Aerul ei de sus dispăruse = /p.v./ prop. principală (C2);
(2) și văzui cu surprindere = /p.v./ prop. principală (C1);
(3) cum i se accentua pe chip o boare de tristețe, expresie parcă a unui regret adânc, a unui secret al ei = /p.v./ prop. compl. directă (R2);
(4) despre care se vedea = /p.v./ prop. atributivă (R3);
(5) că n-avea de gând = /p.v./ prop. subiectivă (R4);
(6) să vorbească = /p.v./ prop. compl. directă (R5);
(7) deși sugera = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R5);
(8) că era strâns legat tocmai de discuția /.../ discuție = /p.v./ prop. compl. directă (R7);
(9) care avusese loc = /p.v./ prop. atributivă (R8; C10);
(10) care nu mai putea continua = /p.v./ prop. atributivă (R8; C9).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **de sus** = loc. adverbială /.../ fcț. sint. de atribut adverbial;
2. **strâns** = adverb /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de mod.

155

(1) Matilda, /.../ este acum hăt departe = /p.v./ prop. principală (C3);
(2) citii eu pe chipul destins al lui Petrică = /p.v./ prop. principală incidentă;
(3) și ce bine era fără ea = /p.v./ prop. principală (C1);
(4) să simți = /p.v./ prop. subiectivă (R3);
(5) cum întreaga ta ființă se poate manifesta în toată libertatea și complexitatea ei intimă = /p.v./ prop. compl. directă (R4);
(6) fără să te pliezi cuiva = /p.v./ prop. circumst. de mod (R5; C7);
(7) sau să lupți împotriva cuiva = /p.v./ prop. circumst. de mod (R5; C6);
(8) ca să te faci înțeles = /p.v./ prop. circumst. de scop (R7).

Scanned with OKEN Scanner

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **hăt** = adverb (provenit dintr-o interjecție) /.../ singur nu are fcț. sint., ci împreună cu adverbul „departe", căruia îi dă sensul de superlativ; deci: *hăt departe* = compl. circumstanțial de loc;

2. **se** (poate manifesta) = pron. reflexiv (intră în componența diatezei reflexive a verbului „manifesta", nu verbului „poate") /.../ acuzativ /.../ singur nu are fcț. sint., ci împreună cu verbul regent; deci: *(a) se manifesta* = compl. direct;

3. **ca să te faci înțeles**

a. *ca să* = loc. conjuncțională /.../ fără fcț. sint.; la nivel de frază este element de relație subordonator nespecializat; (vezi dubla valoare concomitentă a conjuncției „să": component al unei locuțiuni și morfem pentru conjunctiv);

b. *să /.../ faci* = verb /.../ conjunctiv /.../ fcț. sint. de pred. verbal;

c. *te* = pron. reflexiv (este provenit dintr-un pron. personal; dă verbului „a face" forma de reflexiv-posesiv) /.../ dativ /.../ fcț. sint. de compl. direct; (vezi și textele 141;146;155)

d. *înțeles* = verb /.../ participiu /.../ fcț. sint. de elem. predicativ suplimentar.

156

(1) Oricât te-ai strădui = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R7);
(2) să ignori faptul evident = /p.v./ prop. circumst. de relație (R1);
(3) că conștiința noastră are și o periferie = /p.v./ prop. atributivă (R2);
(4) (și la noi, la români, această periferie e mai întinsă ca la alții = /p.n.c./ prop. principală incidentă (C5; C6);
(5) și acolo, /.../ se află cea mai mare parte a vestitului nostru humor) = /p.v./ prop. principală incidentă (C4; C6);
(6) cred = /p.v./ prop. principală incidentă (C4; C5);
(7) nu vei reuși = /p.v./ prop. principală;
(8) să faci abstracție de ea = /p.v./ prop. compl. directă (R7).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

Propoziția (2) este circumst. de scop, dacă se acceptă contragerea: ...te-ai strădui *pentru a ignora...* ; este circumst. de relație, dacă se acceptă contragerea: ...te-ai strădui *în privința ignorării...*

157

(1) Știu = /p.v./ prop. principală (C3; C4; C7);
(2) continuă ea = /p.v./ prop. principală independentă;
(3) eu am în mine și ceva grosolan = /p.v./ prop. principală (C1; C4; C7);
(4) și cred = /p.v./ prop. principală (C1; C3; C7);
(5) că această trăsătură /.../ s-a agățat de Petrică = /p.v./ prop. compl. directă (R4);
(6) de care nu eram pe atunci conștientă = /p.n.c./ prop. atributivă (R5);
(7) asta a fost greșeala mea = /p.n.c./ prop. principală (C1; C3; C4);
(8) fiindcă să vezi = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R7);
(9) ce s-a întâmplat = /p.v./ prop. compl. directă (R8).

Scanned with OKEN Scanner

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

(de) care = pronume interogativ-relativ (aici are doar valoare relativă) /.../ acuzativ /.../ funcție sintactică de complement indirect, dacă se acceptă extensia: ...nu eram conștientă[1]/ *de ceea ce îl caracteriza pe...*[2]/, de complement circumstanțial de relație, dacă se acceptă extensia: ...nu eram conștientă[1]/ *în ceea ce îl caracteriza pe...*[2]/.

158

(1) Fără să-mi facă nimic propriu-zis = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R4)
(2) fiindcă altfel era plin de atenție = /p.n.c./ prop. circumst. de cauză (R1; C3);
(3) și mă iubea = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R1; C2);
(4) eram foarte neliniștită = /p.n.c./ prop. principală (C5; C8);
(5) aveam sentimentul = /p.v./ prop. principală (C4; C8);
(6) că iubea numai = /p.v./ prop. atributivă (R5);
(7) ceea ce era rău în mine = /p.n.c./ propoziție completivă directă (R6);
(8) mă împingea spre această zonă, spunându-mi = /p.v./ prop. principală (C4; C5);
(9) că e mai bine = /p.v./ prop. compl. directă (R8; C12);
(10) să trăiesc de pe acum = /p.v./ prop. subiectivă (R9);
(11) așa cum sunt = /p.n.c./ prop. circumst. de mod (R10);
(12) și voi fi fericită = /p.n.c./ prop. compl. directă (R8; C9);
(13) decât să fac din viața mea o luptă = /p.v./ prop. circumst. opozițională (R10);
(14) al cărei sfârșit e tot acolo = /p.v./ prop. atributivă (R13);
(15) unde mă tem = /p.v./ prop. circumst. de loc (R14);
(16) să nu fie = /p.v./ prop. compl. indirectă (R15).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

așa cum = adverb compus /.../ funcție sintactcă de complement circumstanțial de mod (v. *Indice selectiv al dificultăților*, „atunci când"; „acolo unde"; „așa cum").

159

(1) Nu-mi venea = /p.v./ prop. principală (C5);
(2) să cred = /p.v./ prop. subiectivă (R1);
(3) că poate = /p.v./ prop. compl. directă (R2);
(4) să existe un asfel de om = /p.v./ prop. subiectivă (R3);
(5) și căutam zadarnic = /p.v./ prop. principală (C1);
(6) să provoc în el = /p.v./ prop. compl. directă (R5);
(7) ceea ce credeam = /p.v./ prop. compl. directă (R6);
(8) că ascundea = /p.v./ prop. compl. directă (R7).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **un asfel de om**
   a. (*un*) /.../ *om* = subst. /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de subiect;

Scanned with OKEN Scanner

b. *asfel de* = loc. adj. /.../ fcț. sint. de atr. adj.;
2. **ceea ce** = pron. relativ, compus /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. direct.

160

(1) Am început = /p.v./ prop. principală (C3; C6);
(2) să mai fiu turbulentă = /p.n.c./ propoziție completivă directă (R1);
(3) și era pentru mine o bucurie = /p.n.c./ prop. principală (C1; C6);
(4) să-l văd cu fruntea sus, puțin ironic /.../ stăpân pe el, degajat și fericit = /p.v./ prop. subiectivă (R3);
(5) cum îl știi = /p.v./ prop. predicativă suplimentară (R4);
(6) trebuie = /p.v./ prop. principală (C1; C3);
(7) s-o spun = /p.v./ prop. subiectivă (R6).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **cu fruntea sus, puțin ironic cum**
   a. *cu fruntea sus* = locuțiune adjectivală (structura este fixă; subst. „fruntea" nu acceptă determinări adjectivale) /.../ fcț. sint. de elem. predicativ suplimentar (*cu fruntea* = elem. pred. suplim. , iar *sus* = atr. adv. în cadrul locuțiunii);
   b. *puțin* = adverb de mod /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de mod;
   c. *ironic* = adj. /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de elem. predicativ suplimentar;
   d. *cum* = adv. interogativ-relativ /.../ fcț. sint. de elem. predicativ suplimentar;
2. **stăpân pe el, degajat și fericit**
   a. *stăpân pe el* = locuțiune adjectivală (structura este fixă; subst. „stăpân" nu acceptă determinări adjectivale) /.../ fcț. sint. de elem. predicativ suplimentar (*stăpân* = elem. pred. suplim., iar *pe el* = compl. indirect în cadrul locuțiunii);
   b. *degajat* = adj. /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de elem. predicativ suplimentar;
   c. *și* = conjuncție coordonatoare copulativă, simplă, fără fcț. sintactică;
   d. *fericit* = adj. /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de elem. predicativ suplimentar.

161

(1) Probabil = /p.n.c., cu semipredicat subînțeles/ prop. principală;
(2) că mai degrabă asta îl trăgea acum înapoi = /p.v./ prop. subiectivă (R1);
(3) să dea socoteală = /p.v./ propoziție circumstanțială consecutivă (R2);
(4) că nu s-a ținut ferm pe poziție = /p.v./ propoziție circumstanțială de relație (R3).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **probabil** = (vezi, la textul 238, schema de analiză a adverbului) adverb predicativ, simplu, gradul pozitiv, funcția sintactică de predicat nominal complet, cu semipredicat subînțeles;
2. **ferm** = adverb /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de mod.

I. „Să dea socoteală" – nu este locuțiune verbală;

Scanned with OKEN Scanner

II. „Nu s-a ținut pe poziție" – nu este locuțiune verbală;

III. Am considerat că acțiunea de „a trage înapoi" (prop. 2) nu presupune un scop, ci are o consecință (prop. 3).

IV. Propoziția (4) nu exprimă cauza acțiunii de „a da socoteală cuiva", ci referința (relația).

162

(1) Nu = /predicat eliptic, reprezentat doar de adverbul „nu", care ar fi dat forma negativă verbului-predicat, dacă ar fi fost exprimat/ prop. principală (C2; C3; C4; C6);
(2) nu-mi scăpa doar ceva = /p.v./ prop. principală (C1; C3; C4; C6);
(3) îmi scăpa totul = /p.v./ prop. principală (C1; C2; C4; C6);
(4) acum /.../ e foarte clar = /p.n.c./ propoziție principală (C1; C2; C3; C6);
(5) când îți povestesc = /p.v./ prop. circumst. de timp (R4);
(6) ar fi trebuit = /p.v./ prop. principală (C1; C2; C3; C4);
(7) să lămuresc scena /.../ până în pânzele albe = /p.v./ prop. subiectivă (R6; C9);
(8) care avusese loc acasă la Petrică = /p.v./ propoziție atributivă (R7);
(9) și să văd adevărul în față = /p.v./ prop. subiectivă (R6; C7);
(10) fără să-mi fie frică = /p.v./ prop. circumst. de mod (R9);
(11) de ceea ce o să descopăr = /p.v./ prop. completivă indirectă (R10).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. (avusese) **loc** = subst. (intră în componența loc. verbale „a avea loc") /.../ acuzativ /.../ singur nu are fcț. sint., ci împreună cu celelalte componente ale locuțiunii; deci: *avusese loc* = pred. verbal;

2. **până în pânzele albe** = loc. adverbială /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial consecutiv (prin extensie nu se obține o prop. circumst. de mod, cum ar părea la prima vedere, ci una consecutivă: ...să lămuresc scena...[1]/ *încât totul să fie clar*...[2]/);

3. **în față** = locuțiune adjectivală (echivalentă cu *limpede*, *curat*) /.../ fcț. sint. de atr. adj. (considerăm că regentul său este subst. „adevăr"); plasată în altă topică, *să văd în față adevărul*, structura ar fi avut un alt statut morfologic – loc. adverbială, dar și sintactic – compl. circumst. de mod;

4. **frică de ceea ce o** (să descopăr);
   a. *frică* = subst. /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de subiect;
   b. (*de*) *ceea ce* = pron. relativ compus /.../ acuzativ (are prep. simplă „de") /.../ fcț. sint. de compl. indirect (este elem. de relație subordonator pentru propoziția (11), dar funcția sintactică și-o exercită în propoziția (10); fenomenul se numește *împletirea regentei cu subordonata*);
   c. *o* (să descopăr) = verb, forma inițială (sau forma-tip, de infinitiv) „a avea", verb auxiliar (dă verbului „a descoperi", împreună cu celelalte elemente, forma populară de viitor) /.../ singur nu are fcț. sint., ci împreună cu celelalte componente ale structurii; deci: *o să descopăr* = pred. verbal.

Propoziția (11) nu are regent doar „a fi" sau „frică", ci întregul grup verbal „să-mi fie frică".

Scanned with OKEN Scanner

(1) Orice s-ar zice = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R2);
(2) un bărbat /.../ un astfel de bărbat /.../ e greu de găsit = /p.n.c./ prop. principală;
(3) care să-ți placă = /p.v./ prop. atributivă (R2; C4; C5; C6; C7; C8; C10; C11);
(4) să te simți cu adevărat bine cu el = /p.v./ prop. atributivă (R2; C3; C5; C6; C7; C8; C10; C11);
(5) să ai ce vorbi = /p.v./ prop. atributivă (R2; C3; C4; C6; C7; C8; C10; C11);
(6) și nu să fii numai rob al naturii = /p.n.c./ prop. atributivă (R2; C3; C4; C5; C7; C8; C10; C11);
(7) să faci copii = /p.v./ prop. atributivă (R2; C3; C4; C5; C6; C8; C10; C11);
(8) și să descoperi curând = /p.v./ prop. atributivă (R2; C3; C4; C5; C6; C7; C10; C11);
(9) că totul s-a sfârșit = /p.v./ prop. compl. directă (R8);
(10) și să înceapă istoria cu divorțul, cu tot alaiul = /p.v./ prop. atributivă (R2; C3; C4; C5; C6; C7; C8; C11);
(11) să vadă (copiii) pe urmă în casa mamei un alt bărbat, în casa tatălui o altă femeie = /p.v./ prop. atributivă (R2; C3; C4; C5; C6; C7; C8; C10);
(12) care să-ți dea sentimentul plenar = /p.v./ propoziție atributivă (R11);
(13) că e pentru totdeauna = /p.n.c./ prop. atributivă (R12).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **să**(-ți placă) = conjuncție (aici este doar marcă, morfem de conjunctiv, nemaiîndeplinind și rolul subordonator, pe care l-a preluat pron. „care") /.../ fără funcție sintactică;

2. **cu adevărat** = loc. adverbială /.../ funcție sintactică de complement circumstanțial de mod;

3. **ce vorbi** = construcție/sintagmă infinitivală /.../ fcț. sint. de compl. direct;
   a. *ce* = pron. interogativ-relativ /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. direct (regentul său este verbul „a vorbi") în cadrul construcției infinitivale „ce vorbi";
   b. *vorbi* = verb /.../ infinitiv /.../ fcț. sint. de compl. direct (regentul său este verbul „a avea") în cadrul construcției infinitivale „ce vorbi";

4. **un astfel de bărbat**
   a. (*un*) */.../ bărbat* = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. direct;
   b. *astfel de* = locuțiune adjectivală /.../ fcț. sint. de atr. adj.;

5. **pentru totdeauna** = loc. adverbială /.../ fcț. sint. de nume predicativ (sau jumătate din p.n.c., cealaltă jumătate fiind semipredicatul „e");

6. **de găsit** = verb /.../ supin /.../ funcție sintactică de subiect (prin extensie se obține o prop. circ. de relație: ...e greu[1] */ în ceea ce privește găsirea unui bărbat...*[2]/;
Atenție! Dacă subiectul („un bărbat") nu ar fi fost exprimat sau dacă s-ar fi aflat în altă

Scanned with OKEN Scanner

topică (...*e greu de găsit un bărbat*...), exista următoarea situație: *de găsit* = subiect; *un bărbat* = compl. direct.

Propozițiile (3); (4); (5); (6); (7); (8); (9); (11); (12):

a) trebuie înțelese ca definind niște *calități, atribute, însușiri* ale subst. regent „bărbat";

b) presupun pron. relativ „care" (folosit doar în propoziția (3), nereluat și în celelalte subordonate, nici singur nici împreună cu vreo prepoziție: *cu care, de la care* etc.);

c) de aceea se și creează impresia că elem. de relație în aceste propoziții este conj. „să".

164

(1) Spune-i unui bărbat = /p.v./ prop. principală (C5; C9);
(2) cât e el de inteligent = /p.n.c./ prop. compl. directă (R1; C3; C4);
(3) cât de bine îi vine costumul = /p.v./ prop. compl. directă (R1; C2; C4);
(4) cum nu seamănă el cu nimeni altul = /p.v./ prop. compl. directă (R1; C2; C3);
(5) și /.../ gata = /p.v./ prop. principală (C1; C9);
(6) dacă nimerești peste unul = /p.v./ prop. circumst. de timp (R5);
(7) care tocmai vrea = /p.v./ prop. atributivă (R6);
(8) să se însoare = /p.v./ prop. compl. directă (R7);
(9) nu rezistă = /p.v./ prop. principală (C1; C5);
(10) în timp ce o femeie e mai puțin dispusă = /p.n.c/ prop. circumst. opozițională (R9);
(11) să-și piardă capul la astfel de trucuri = /p.v./ prop. compl. indirectă (R10);
(12) chiar dacă sunt sincere = /p.n.c./ prop. circumst. concesivă (R11).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **cât** (e el de inteligent) = adverb (apare ca morfem nespecific în realizarea superlativului absolut al adj. „inteligent"; /.../ singur nu are fcț. sint., ci împreună cu celelalte componente; deci: *cât de inteligent* = nume pred.;

2. **cât** (de bine) = idem supra, 1 (pentru adverbul „bine");

3. **mai puțin dispusă**

a. *mai puțin* = adverb /.../ gradul comparativ de superioritate (pare ciudată afirmația, dar pentru a fi la gradul comp. de inferioritate, ar fi trebuit să apară *mai puțin puțin*, ceea ce...);

b. *dispusă* = adj. (provenit dintr-un participiu) /.../ gradul pozitiv (structura „mai puțin", care apare, de regulă, ca formant al comparativului de inferioritate, nu are această menire și aici pentru că topica sa nu este fixă: *mai puțin* dispusă/dispusă *mai puțin*; vezi și obs. de mai sus) /.../ fcț. sint. de nume predicativ (sau jumătate din p.n.c., cealaltă jumătate fiind semipredicatul „e");

4. (să-)**și** (piardă) **capul**

a. *și* = pron. reflexiv /.../ dativ /.../ fcț. sint. de compl. indirect;

b. *capul* = subst. /.../ intră în componența loc. verbale „a-și pierde capul".

Scanned with OKEN Scanner

Propoziția (6) exprimă timpul când se realizează acțiunea de „a rezista", nu condiția rezistenței (deși elem. de relație „dacă" este semispecializat în exprimarea condiției).

165

(1) M-am grăbit = /p.v./ prop. principală;
(2) să mă căsătoresc cu Petrică = /p.v./ prop. circumst. de relație (R1);
(3) deși acum îmi dau seama = /p.v./ propoziție circumstanțială concesivă (R1);
(4) că de fapt /.../ tot n-aveam = /p.v./ propoziție compl. indirectă (R3);
(5) chiar dacă mai așteptam = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R4);
(6) cum să descopăr din scena aceea = /p.v./ propoziție completivă directă (R4);
(7) ceea ce am descoperit îndată după căsătorie = /p.v./ prop. compl. directă (R6);
(8) continuă Matilda = /p.v./ prop. principală independentă.

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

de fapt = loc. adverbială /.../ fără fcț. sint. (fiind socotită sintagmă sau structură *incidentă*; vezi *Indice selectiv al dificultăților*);

Verificarea funcției sintactice a propoziției (4):
- este o prop. subordonată;
- regentul său este o loc. verbală („a-și da seama");
- loc. verbală regentă nu este unipersonală/impersonal-reflexivă;
- loc. verbală regentă nu este copulativă;
- loc. verbală regentă (în acest context) nu este tranzitivă;
- are echivalent general: CUIVA/prep. + CEVA/prep. + CINEVA; (în cazul nostru DE CEVA);
- prin contragere ar trebui să rezulte un complement indirect;
- iată contragerea: ...îmi dau seama *de ceva/de imposibilitatea* descoperirii... ;
- sintagma *de imposibilitatea* este compl. indirect;
- propoziția (4) este compl. indirectă;
- între aceste două noțiuni (*completivă indirectă–complement indirect*) avem o corespondență nominală;
- deci: analiza este corect făcută.

166

(1) Sunt lucruri = /p.v./ prop. principală (C5; C6);
(2) care, /.../ ne fac = /p.v./ prop. atributivă (R1);
(3) când ni se întâmplă = /p.v./ prop. circumst. de timp (R2);
(4) să ne dispară orgoliul = /p.v./ prop. pred. suplimentară (R2);
(5) umilința nu ne mai umilește = /p.v./ prop. principală (C1; C6);
(6) adevărul /.../ e singurul = /p.n.c./ prop. principală (C1; C5);
(7) oricare ar fi el = /p.n.c./ prop. circumst. concesivă (R6);
(8) care ne poate liniști = /p.v./ prop. atributivă (R6).

Scanned with OKEN Scanner

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **se** (întâmplă) = pronume reflexiv, persoana a III-a singular, cazul acuzativ, forma neaccentuată ; particularități: nu are formă inițială (sau formă-tip, de nom.) de aceea apare în forma de dativ, neaccentuată (scurtă sau atonică); este formă proprie de pronume reflexiv, marcă pentru diateza reflexivă a verbului „a întâmpla"; (formează un reflexiv impersonal); /.../ singur nu are funcție sintactică, ci împreună cu verbul regent, deci: *se întâmplă* = pred. verbal (vezi, la textul 80, schema de analiză a pron. reflexiv)

2. **lucruri** = subst. /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de subiect;

3. **oricare** = pron. nehotărât /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de nume predicativ (sau jumătate din p.n.c., cealaltă jumătate fiind semipredicatul „ar fi");

4. **ne** (poate) **liniști**

a. *ne* = pron. personal /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. direct (regentul său este verbul „a liniști", nu verbul „a putea");

b. *liniști* = verb /.../ infinitiv /.../ fcț. sint. de compl. direct.

167

(1) Transmiteți-i = /p.v./ prop. principală;
(2) că nu accept comportarea lui = /p.v./ prop. compl. directă (R1; C6; C9);
(3) fiindcă /.../ nu e o tragedie = /p.n.c./ propoziție circumstanțială cauzală (R4);
(4) fără să iau lucrurile în tragic = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R3);
(5) ceea ce s-a întâmplat = /p.v./ prop. subiectivă (R3);
(6) și /.../ este în primul rând din partea dumitale o necuviință = /p.n.c./ prop. compl. directă (R1; C2; C9);
(7) că ai refuzat = /p.v./ prop. subiectivă (R6);
(8) să intri la noi în casă = /p.v./ prop. compl. directă (R7);
(9) iar din partea lui un lucru = /p.n.c., cu semipredicatul subînțeles/ prop. compl. directă (R2; C2; C6);
(10) pe care /.../ să poftească totuși mâine dimineață = /p.v./ prop. atributivă (R9);
(11) dacă nu-l explică imediat = /p.v./ propoziție circumstanțială condițională (R10);
(12) dacă nu chiar acum = / predicat eliptic, reprezentat doar de adverbul „nu", care ar fi dat forma negativă verbului-predicat, dacă ar fi fost exprimat/ prop. circumst. opozițională (R10);
(13) să-și ia lucrurile = /p.v./ prop. compl. indirectă (R10);
(14) fiindcă eu chem chiar în seara asta avocatul = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R10; C15);
(15) și introduc divorț = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R10; C14).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **(din partea) dumitale** = pron. personal de politețe /.../ acuzativ (are locuțiunea prepozițională „din partea") /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de relație;

2. (să-)**și** (ia lucrurile) = pron. reflexiv (exprimă reflexivul posesiv) /.../ fcț. sint. de compl. indirect.

Scanned with OKEN Scanner

168

(1) De acord = /p.v.; loc. verbală cu verbul „a fi" subînțeles/ prop. principală (C13);
(2) i-am răspuns = /p.v./ prop. principală independentă;
(3) dacă ar fi intrat în casă = /p.v./ prop. circumst. condițională (R13; C4; C11);
(4) dacă s-ar fi comportat într-adevăr ca un tată = /p.v./ prop. circumst. condițională (R13; C3; C11);
(5) care știe = /p.v./ prop. atributivă (R4);
(6) că fiul său s-a căsătorit = /p.v./ prop. compl. directă (R5; C7);
(7) că are o soție = /p.v./ prop. compl. directă (R5; C6);
(8) care trebuie = /p.v./ prop. atributivă (R7);
(9) dacă nu iubită = /p.v., cu verbul auxiliar care ar fi realizat diateza pasivă, subînțeles/ prop. circumst. opozițională (R10);
(10) cel puțin respectată = /p.v., cu verbul auxiliar care ar fi realizat diateza pasivă, subînțeles/ prop. subiectivă (R8);
(11) și ar fi explicat, fără amănunte = /p.v./ prop. circumst. condițională (R13; C3; C4);
(12) că are nevoie de tine pentru o noapte sau mai multe = /p.v./ prop. compl. directă (R11);
(13) aș fi acceptat = /p.v./ prop. principală (C1);
(14) deși el mi-a spus = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R13);
(15) că într-o stare de urgență ești tu = /p.v./ prop. compl. directă (R14; C16; C17);
(16) că „te găsește cam palid" = /p.v./ prop. compl. directă (R14; C15; C17);
(17) și că vrea = /p.v./ prop. compl. directă (R14; C15; C16);
(18) să te îngrijească de ficat = /p.v./ prop. compl. directă (R17).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. (are) **nevoie** = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. direct;
2. **(într-o) stare de urgență** = loc. subst. /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de timp;
3. **palid** = adj. /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de elem. predicativ suplimentar;
4. **(de) ficat** = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de relație (dacă vom considera că se acceptă extensia: ...să te îngrijească[1] */în ceea ce privește organul bolnav.*[2]/) sau de compl. indirect (dacă vom considera că se acceptă extensia: ...să te îngrijească[1]/ *de ceea ce suferi.*[2]/).

169

(1) Am să mă retrag = /p.v./ prop. principală;
(2) mi-am spus = /p.v./ prop. principală independentă;
(3) fiindcă /.../ îmi spunea altceva = /p.v./ propoziție circumstanțială de cauză (R1);
(4) oricât încercam = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R3);
(5) să ghicesc „starea de urgență" = /p.v./ prop. compl. directă (R4);
(6) care mi se invocase = /p.v./ prop. atributivă (R5);

Scanned with OKEN Scanner

(7) ceea ce văzusem eu cu proprii mei ochi = /p.v./ prop. subiectivă (R3);
(8) că nu era vorba despre nici o stare de urgență = /p.v./ prop. compl. directă (R7).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **am** (să mă retrag) = verb, forma inițială (sau forma-tip, de infinitiv) „a avea", verb auxiliar (impune verbului „a se retrage", împreună cu celelalte elemente, forma populară de viitor) /.../ singur nu are fcț. sint., ci împreună cu celelalte componente ale structurii; deci: *o să mă retrag* = pred. verbal;
2. **starea de urgență** = (vezi supra, textul 168) /.../ fcț. sint. de compl. direct;
3. **cu proprii mei ochi**
   a. (*cu*) /.../ *ochi* = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial instrumental;
   b. *proprii* = adj. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de atr. adj.;
   c. *mei* = adj. pronominal posesiv /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de atr. adj.;
4. **vorba despre nici o stare de urgență**
   a. *vorba* = subst. /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de subiect;
   b. *despre /.../ stare de urgență* = (vezi supra, textul 168) /.../ fcț. sint. de compl. indirect;
   c. *nici o* = adj. pronominal negativ /.../ fcț. sint. de atr. adj.

170

(1) Ți-o spun = /p.v./ prop. principală (C3; C5; C6);
(2) ca s-o știi = /p.v./ prop. circumst. de scop (R1);
(3) pentru mine cineva /.../ nu e intangibil = /p.n.c./ prop. principală (C1; C5; C6);
(4) care jignește = /p.v./ prop. atributivă (R3);
(5) și în casa lui n-o să calc = /p.v./ prop. principală (C1; C3; C6);
(6) și nici el într-a mea = / predicat eliptic/ prop. principală (C1; C3; C5);
(7) până nu-și cere scuze = /p.v./ prop. circumst. de timp (R5).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **(pentru) mine** = pron. personal /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de relație;
2. (nu-)**și** (cere scuze) = pron. reflexiv (realizează reflexivul posesiv) /.../ fcț. sint. de compl. indirect.

171

(1) Nu știu = /p.v./ prop. principală (C6; C7; C9);
(2) dacă o să mă înțeleg cu Petrică în viitor = /p.v./ prop. compl. directă (R1; C3);
(3) dacă o să pot = /p.v./ prop. compl. directă (R1; C2);
(4) să-l iert = /p.v./ prop. compl. directă (R3);
(5) pentru ceea ce mi-a făcut = /p.v./ prop. compl. indirectă (R4);

Scanned with OKEN Scanner

(6) dar mai întâi îl despart eu de dumneata = /p.v./ prop. principală (C1; C7; C9);
(7) și te asigur = /p.v./ prop. principală (C1; C6; C9);
(8) că lupta va fi ușoară = /p.n.c./ prop. circumst. de relație (R7);
(9) și pe urmă mai vedem = /p.v./ prop. principală (C1; C6; C7).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **o** (să mă înțeleg) = verb, forma inițială (sau forma-tip, de infinitiv) „a avea", verb auxiliar (impune verbului „a putea", împreună cu celelalte elemente, forma populară de viitor) /.../ singur nu are fcț. sint., ci împreună cu celelalte componente ale structurii; deci: *o să /.../ înțeleg* = pred. verbal;

2. **o** (să pot) = verb, forma inițială (sau forma-tip, de infinitiv) „a avea", verb auxiliar (impune verbului „a putea", împreună cu celelalte elemente, forma populară de viitor) /.../ singur nu are fcț. sint., ci împreună cu celelalte componente ale structurii; deci: *o să pot* = pred. verbal;

3. **mai întâi** = loc. adverbială /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de timp.

4. (**de**) **dumneata** = pronume personal de politețe, forma inițială (sau forma-tip, de nom.) „dumneata", compus, nearticulat, genul masculin (dedus din context), nr. singular, cazul acuzativ (este însoțit de prep. simplă „de"), funcție sintactică de compl. indirect.

(*N. B.*) ***Pronumele personal de politețe*** se analizează conform schemei următoare:

(I) denumirea;	(VI) genul;
(II) forma inițială (sau forma-tip, de nom.);	(VII) numărul;
	(VIII) cazul;
(III) simplu/compus;	(IX) particularități;
(IV) articulat/nearticulat;	(X) funcție sintactică;
(V) (felul articolului);	(XI) valoare afectiv-stilistică.

172

(1) Ar fi fost însă corect = /p.n.c./ prop. principală (C5; C8);
(2) ca Petrică să-mi spună = /p.v./ prop. subiectivă (R1);
(3) că de fapt el nu-și iubește soția = /p.v./ prop. compl. directă (R2; C4);
(4) și că regretă pasul făcut = /p.v./ prop. compl. directă (R2; C3);
(5) ne despărțeam în mod civilizat = /p.v./ prop. principală (C1; C8);
(6) fără să fie nevoie = /p.v./ prop. circumst. de mod (R5);
(7) să mă lase singură de sărbători = /p.v./ prop. compl. indirectă (R6);
(8) putea în orice caz = /p.v./ prop. principală (C1; C5);
(9) să mă prevină = /p.v./ prop. compl. directă (R8).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **de fapt** = loc. adverbială /.../ fără fcț. sint. (fiind socotită sintagmă sau structură *incidentă*; vezi *Indice selectiv al dificultăților*);

2. (nu-)**și** (iubește) = pron. reflexiv (dă verbului „a iubi" forma de reflexiv-posesiv)

Scanned with OKEN Scanner

/.../ dativ /.../ fcț. sint. de compl. indirect;
3. **nevoie** = subst. /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de subiect;
4. **singură** = adj. /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de elem. predicativ suplimentar;
5. **în orice caz** = sintagmă complexă; compl. circumstanțial concesiv;
   a. (*în*) /.../ *caz* = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial concesiv în cadrul sintagmei complexe „în orice caz";
   b. *orice* = adj. pronominal nehotărât /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de atr. adj. în cadrul sintagmei complexe „în orice caz".

173

(1) Poate = /p.v./ prop. principală (C7; C9; C14);
(2) că el nu știe = /p.v./ prop. subiectivă (R1);
(3) ce înseamnă = /p.n.c./ prop. compl. directă (R2);
(4) să te însori = /p.v./ prop. subiectivă (R3);
(5) am continuat = /p.v./ prop. principală independentă;
(6) se întâmplă = /p.v./ prop. principală incidentă;
(7) se pare = /p.v./ prop. principală (C1; C9);
(8) că și însurătoarea se învață = /p.v./ prop. subiectivă (R7);
(9) dar /.../ poate = /p.v./ prop. principală (C1; C7; C14);
(10) ai auzit (dumneata, ca tată) mai bine decât el = /p.v./ prop. sub. (R9);
(11) ce-a spus preotul la cununie în biserică = /p.v./ prop. compl. directă (R10);
(12) îți lași părinții, pe mămica și pe tăticu = /p.v./ prop. compl. directă apozitivă (R11; C13);
(13) și te unești cu bărbatul sau femeia ta = /p.v./ prop. compl. directă apozitivă (R11; C12);
(14) ar fi trebuit = /p.v./ prop. compl.principală (C1; C7; C9);
(15) să i-o spui = /p.v./ prop. subiectivă (R14).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **ce** (înseamnă) = pron. interogativ-relativ (aici are doar valoare relativă) /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de nume predicativ (sau jumătate din p.n.c., cealaltă jumătate fiind semipredicatul „înseamnă");
2. **ce**(-a spus) = pron. interogativ-relativ (aici are doar valoare relativă) /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. direct;
3. **îți** (lași) = pron. reflexiv (este provenit dintr-un pron. personal; dă verbului „a lăsa" forma de reflexiv posesiv) /.../ dativ /.../ fcț. sint. de compl. indirect; (vezi și textele 141, 146, 155).

174

(1) Nu e așa simplu = /p.n.c./ prop. principală (C3; C8);
(2) îmi răspunse ea laconică = /p.v./ prop. principală independentă;
(3) nu fi impulsiv = /p.n.c./ prop. principală (C1; C8);
(4) că (un proces) poate = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R3);
(5) dacă nu-l câștigi = /p.v./ prop. circumst. condițională (R7; C6);
(6) dacă una din părți se opune, întâi /.../ și al doilea = /p.v./ prop. circumst. condițională (R7; C5);

Scanned with OKEN Scanner

(7) să dureze și doi ani = /p.v./ prop. compl. directă (R4);
(8) te poți trezi cu o hotărâre = /p.v./ prop. principală (C1; C3);
(9) care respinge acțiunea = /p.v./ prop. atributivă (R8);
(10) și atunci... = /predicat eliptic/ prop. principală neanalizabilă.

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. (nu e) **așa** (simplu) = adverb /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de mod (dacă după adverbul „așa" ar fi fost virgulă, acesta ar fi fost primul nume predicativ, iar „simplu" ar fi fost al doilea (deci rezulta un nume predicativ multiplu); dacă adverbul „așa" ar fi fost urmat de prep. „de", se realiza un superlativ absolut cu morfeme nespecifice pentru adverbul „simplu": *așa de simplu* = foarte simplu);
2. **laconică** = adj. /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de elem. predicativ suplimentar;
3. **te** (poți trezi) = pron. reflexiv /.../ singur nu are fcț. sint., ci împreună cu verbul „a trezi"; deci: *se trezi* = compl. direct (vezi și textul 144).

175

(1) Mă așezai pe pat tăcut și sumbru, hotărât la orice = /p.v./ prop. principală;
(2) să rup chiar cu ea = /p.v./ propoziție circumstanțială de relație (R1; C3; C4);
(3) și să mă smulg din această istorie = /p.v./ prop. circumst. de relație (R1; C2; C4);
(4) și să nu-mi mai amintesc de ea = /p.v./ prop. circumst. de relație (R1; C2; C3).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

tăcut și sumbru, hotărât = adjective /.../ în nominativ /.../ fiecare având fcț. sint. de elem. predicativ suplimentar.

176

(1) Când iubești = /p.v./ prop. circumst. de timp (R2);
(2) iubirea trebuie împlinită = /p.v./ prop. principală;
(3) orice-ar fi = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R2);
(4) fiindcă nu se știe = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R2);
(5) dacă te vei mai întâlni vreodată cu clipele acelea = /p.v./ prop. subiectivă (R4).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **orice-ar fi**
   a. *orice* = pron. nehotărât /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de subiect;
   b. *ar fi* = verb /.../ unipersonal (*s-ar întâmpla*) /.../ fcț. sint. de pred. verbal;
2. **iubirea trebuie împlinită** (v. observațiile de la textul 109).

Scanned with OKEN Scanner

177

(1) Doamnă, resping invitația dumneavoastră = /p.v./ prop. principală (C2; C4; C6; C7; C9; C12);
(2) nu doresc = /p.v./ prop. principală (C1; C4; C6; C7; C9; C12);
(3) să vă mai văd = /p.v./ prop. compl. directă (R2);
(4) mă bucur = /p.v./ prop. principală (C1; C2; C6; C7; C9; C12);
(5) că prietenul meu nu-mi poartă pică = /p.v./ prop. compl. indirectă (R4);
(6) e cu atât mai bine = /p.v./ prop. principală (C1; C2; C4; C7; C9; C12);
(7) ardeți scrisorile = /p.v./ prop. principală (C1; C2; C4; C6; C9; C12);
(8) pe care vi le-am trimis = /p.v./ prop. atributivă (R7);
(9) nu așteptați = /p.v./ prop. principală (C1; C2; C4; C6; C7; C12);
(10) să vă salut = /p.v./ prop. compl. directă (R9);
(11) dacă vă întâlnesc pe stradă = /p.v./ prop. circumst. de timp (R10);
(12) nu aveți teamă = /p.v./ prop. principală (C1; C2; C4; C6; C7; C9);
(13) că adevărurile intime /.../ vor fi aflate de alții = /p.v./ prop. compl. indirectă (R12);
(14) pe care mi le-ați desvăluit = /p.v./ prop. atributivă (R13).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **cu atât mai bine**

a. *cu atât* = loc. adverbială /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de mod;

b. *mai bine* = adv. /.../ gradul comp. de superioritate /.../ fcț. sint. de pred. verbal împreună cu verbul „e".

I. În propoziția (5), structura „a purta pică" nu constituie o loc. verbală (chiar dacă are sensul „a dușmăni", „a urî"), întrucât subst. „pică" poate primi determinări adjectivale atât în encliza, cât și în procliza sa (nu-mi poartă *o pică deosebită*/nu-mi poartă *vreo pică)* și are topică mobilă (nu poartă *pică*/*pică* nu-mi poartă.

II. Idem, propoziția (12), structura „nu aveți teamă".

III. Propoziția (11) nu exprimă o condiție (deși elem. său de relație este „dacă"), ci timpul, momentul unui posibil gest de a saluta.

IV. Regentul propoziției (13) este grupul verbal „nu aveți teamă"; dacă subst. „teamă" ar fi avut articol hotărât, propoziția (13) ar fi fost atributivă.

178

(1) Când scriu aceste rânduri = /p.v./ prop. circumst. de timp (R2);
(2) am sentimentul = /p.v./ prop. principală;
(3) că /.../ aș putea trăi în sfârșit în afara erorii, uitând = /p.v./ prop. atributivă (R2);
(4) dacă aș fi, printr-o minune, eliberat = /p.v./ prop. circumst. condițională (R3);
(5) că acest lucru se și întâmplase = /p.v./ prop. compl. directă (R3; C6);
(6) că trăisem mulți ani cu acest sentiment, până într-o zi = /p.v./ prop.

Scanned with OKEN Scanner

compl. directă (R3; C5);
(7) când o fată a pus pe biroul meu o floare = /p.v./ prop. circumst. de timp (R6).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **în afara erorii, uitând**
   a. *(în afara) erorii* = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de mod;
   b. *uitând* = verb /.../ gerunziu /.../ fcț. sint. de elem. predicativ suplimenar;
2. **(printr-o) minune** = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial instrumental;

Regentul propoziției (7) este grupul verbal „trăisem până într-o zi"; dacă subst. „zi" ar fi avut articol hotărât, propoziția (7) era atributivă.

179

(1) M-am întrebat totdeauna = /p.v./ prop. principală;
(2) ce simte de pildă un sinucigaș într-o astfel de zi, ultima /.../ seara fiind hotărât = /p.v./ prop. circumst. de relație (R1);
(3) pe care o mai are de trăit = /p.v./ prop. atributivă (R2);
(4) să se culce = /p.v./ prop. compl. indirectă (R2; C5);
(5) și să nu se mai scoale = /p.v./ propoziție completivă indirectă (R2; C4).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **de pildă** = loc. adverbială /.../ fără fcț. sint. (fiind socotită construcție incidentă);
2. **într-o astfel de zi**
   a. *(într-o) /.../ zi* = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de timp;
   b. *astfel de* = locuțiune adjectivală (echivalentă cu *atare*, *așa anumită*) /.../ fcț. sint. de atr. adj.;
3. **fiind hotărât** = sintagmă sintactică complexă; compl. circumstanțial de cauză;
   a. *fiind hotărât* = verb /.../ gerunziu /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de cauză în cadrul sintagmei complexe „fiind hotărât";
   b. *hotărât* = adj. /.../ fcț. sint. de nume predicativ în cadrul sintagmei complexe „fiind hotărât".

180

(1) Ce faci, bă = /p.v./ prop. principală (C5; C9);
(2) a strigat medicul cu un astfel de glas = /p.v./ prop. principală independentă (C10);
(3) încât mama a încetat pentru o clipă urletele = /p.v./ prop. circumst. consecutivă (R2; C4);
(4) și a pufnit-o râsul = /p.v./ prop. circumst. consecutivă (R2; C3);

Scanned with OKEN Scanner

(5) vrei = /p.v./ prop. principală (C1; C9);
(6) să ne arăți = /p.v./ prop. compl. directă (R5);
(7) că o să ajungi general = /p.n.c./ prop. compl. directă (R6);
(8) a continuat acela = /p.v./ prop. principală independentă;
(9) ia mâna de la tâmplă = /p.v./ prop. principală (C1; C5);
(10) și m-a ciupit din nou, bineînțeles atât de tare = /p.v./ prop. principală independentă (C2);
(11) încât mi-a pierit cheful = /p.v./ prop. circumst. consecutivă (R10; C13);
(12) s-o mai scot = /p.v./ prop. atributivă (R11);
(13) și am ieșit în lume precum toți copiii = /p.v./ prop. circumst. consecutivă (R10; C11).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **râsul** = subst. /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de subiect;
2. **o** (să ajungi) = verb, forma inițială (sau forma-tip, de infinitiv) „a avea", verb auxiliar (impune verbului „a ajunge", împreună cu celelalte elemente, forma populară de viitor) /.../ singur nu are fcț. sint., ci împreună cu celelalte componente ale structurii; deci: *o să ajungi* = semipredicat; *o să ajungi general* = predicat nominal complet;
3. **bineînțeles atât de tare**
   a. *bineînțeles* = adverb /.../ fără fcț. sint. (este considerat cuvânt incident);
   b. *atât de tare* = adj. /.../ gradul superlativ absolut (realizat prin morfeme nespecifice), fcț. sint. de compl. circumstanțial de mod.

181

(1) Matilda îl luă de braț = /p.v./ prop. principală (C2);
(2) și Petrică îmi făcu impresia = /p.v./ prop. principală (C1);
(3) că se sprijinea de ea = /p.v./ prop. atributivă (R2; C4; C5);
(4) atât de tare se lipi = /p.v./ prop. atributivă (R2; C3; C5);
(5) și se făcu parcă mai mic lângă umărul ei = /p.n.c./ prop. atributivă (R2; C3; C4);
(6) deși era mai înalt = /p.n.c./ prop. circumst. concesivă (R5).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

impresia = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. direct (nu alcătuiește locuțiune cu verbul „a face", deoarece: a) are topică mobilă; b) poate primi determinări adjectivale).

182

(1) Ea nu mă văzu la început = /p.v./ prop. principală (C2; C3);
(2) se uita flămândă în jur = /p.v./ prop. principală (C1; C3);
(3) și cu toată puterea sufletului meu încercai = /p.v./ prop. principală (C1; C2);
(4) s-o resping = /p.v./ prop. compl. directă (R3; C5);

Scanned with OKEN Scanner

(5) s-o văd = /p.v./ prop. compl. directă (R3; C4);
(6) așa cum e = /p.n.c./ prop. pred. suplimentară (R5);
(7) fiindcă trăind cu Nineta și Căprioara, și nu numai de la ele, ci prin simpla postură /.../ învățasem = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R5);
(8) în care ne pune eșecul = /p.v./ prop. atributivă (R7);
(9) că adevăratul chip al femeii nu apare = /p.v./ prop. compl. directă (R7; C11; C13);
(10) când suntem îndrăgostiți = /p.n.c./ prop. circumst. de timp (R9);
(11) ci, ca în basme, de astă dată în sens invers, nu într-o babă vrăjită = /predicat eliptic, reprezentat doar de adverbul „nu", care ar fi dat forma negativă verbului-predicat, dacă ar fi fost exprimat/ prop. compl. directă (R7; C9; C13);
(12) care ne cere un ajutor umil zace o tânără și răpitoare prințesă = /p.v./ prop. atributivă (R11);
(13) ci într-o prințesă divină în frumusețea ei zace o cotoroanță urâtă și respingătoare = /p.v./ prop. compl. directă (R7; C9; C11).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **(la) început** = subst. (nu este loc. adverbială, întrucât poate primi determinări adjectivale sau articol) /.../ nearticulat /.../ acuzativ (are prep. simplă „la") /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de timp;

2. **flămândă în jur**
   a. *flămândă* = adj. /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de elem pred. suplimentar;
   b. *în jur* = loc. adverbială /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de loc;

3. **așa cum** (e) = adv. compus /.../ fcț. sint. de nume predicativ (sau jumătate din p.n.c., cealaltă jumătate fiind semipredicatul „e");

4. **trăind** = verb /.../ gerunziu /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de timp (*ARG*: ...învățasem...[1]/ *când trăiam cu Nineta...*[2]/);

5. **de astă dată** = sintagmă complexă; compl. circumstanțial de timp;
   a. (*de*) /.../ *dată* = subst. /.../ acuzativ (are prep. simplă „de") /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de timp în cadrul sintagmei complexe „de astă dată";
   b. *astă* = adj. pronominal demonstrativ /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de atr. adj. în cadrul sintagmei complexe „de astă dată".

183

(1) Vedeam cu uimire = /p.v./ prop. principală;
(2) că puritatea /.../ exista cu adevărat pe chipul și în privirea ei, reflex misterios al sufletului = /p.v./ prop. compl. directă (R1);
(3) de care vorbea ea = /p.v./ prop. atributivă (R2; C4);
(4) (și care mi se păruse ridicolă) = /p.n.c./ prop. atributivă (R2; C3);
(5) fiindcă nu-mi scăpa = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R1);
(6) că acest chip de fapt nu era frumos fizic, /.../ printr-un dar al naturii, ci prin jocul extraordinar al expresiei = /p.n.c./ propoziție subiectivă (R5);
(7) așa cum era al Căprioarei = /p.n.c./ propoziție circumstanțială de mod (R6).

Scanned with OKEN Scanner

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **(cu) uimire** = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de mod;
2. **cu adevărat** = loc. adverbială /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de mod;
3. **de fapt** = loc. adverbială /.../ fără fcț. sint. (este socotită sintagmă de umplutură sau sintagmă incidentă; v. *Indice selectiv al dificultăților*);
4. **fizic, așa cum**
   a. *fizic* = adverb /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de relație;
   b. *așa cum* = adv. compus /.../ fcț. sint. de nume predicativ (sau jumătate din p.n.c., cealaltă jumătate fiind semipredicatul „era"; v. *Indice selectiv al dificultăților*, statutul corelativelor „atunci când"; „acolo unde"; „așa cum"); este element de relație subordonator pentru propoziția (7); dacă autorul ar fi pus virgulă între cele două componente, acestea ar fi căpătat (separat) statut morfologic și sintactic: „așa" ar fi devenit adverb simplu și nume predicativ alături de celălalt nume pred., „frumos", iar „cum" ar fi devenit adverb simplu și rămânea nume predicativ pentru semipredicatul „era"; totodată ar fi fost (singur) element de relație subordonator pentru propoziția (7).

184

(1) Putea o cotoroanță ascunsă = /p.v./ prop. principală;
(2) să schimbe toate acestea = /p.v./ prop. compl. directă (R1);
(3) Nu într-o babă, firește = /pred. eliptic/ prop. principală (C4; C5);
(4) dar în ceva hidos = /pred. eliptic/ prop. principală (C3; C5);
(5) am văzut femei = /p.v./ prop. principală (C3; C4);
(6) care, deși tinere și deloc urâte, sugerau ceva hidos = /p.v./ prop. atributivă (R5);
(7) cum era fata aceea = /p.n.c./ prop. atributivă (R6);
(8) care mă întrebase cu indignare = /p.v./ prop. atributivă (R7);
(9) dacă eu știu = /p.v./ prop. compl. directă (R8);
(10) ce este tandrețea = /p.n.c./ prop. compl. directă (R9).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **firește** = adverb /.../ fără fcț. sint. (este socotit cuvânt incident; v. *Indice...*
2. **tinere și deloc urâte**
   a. (deși) *tinere* = adj. /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial concesiv;
   b. *și* = conjuncție coord., copulativă, simplă, fără fcț. sint.;
   c. *deloc* = adverb /.../ fcț. sint de compl. circumstancl de mod;
   d. *urâte* = adj. /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial concesiv;

Propoziția (7) are regent pronumele „ceva" din propoziția (6).

185

(1) Premeditase totul = /p.v./ prop. principală (C2; C3; C6);
(2) venise deci de-acasă cu scrisoarea în buzunar = /p.v./ prop.

Scanned with OKEN Scanner

principală (C1; C3; C6);
(3) și, /.../ părăsise starea lui umanistă = /p.v./ prop. principală (C1; C2; C6);
(4) după ce mă anesteziase pe drum cu mărturisirea = /p.v./ prop. circumst. de timp (R3);
(5) că se va despărți de Matilda = /p.v./ prop. atributivă (R4);
(6) și mă lovise cu atâta abilitate = /p.v./ prop. principală (C1; C2; C3);
(7) încât rămăsei atât de uluit și în continuare dezarmat = /p.n.c., cu nume predicativ multipu/ prop. circumst. consecutivă (R6);
(8) că nu răspunsei nimic = /p.v./ prop. circumst. consecutivă (R7).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **de-acasă cu scrisoarea în buzunar**
   a. *de-acasă* = loc. adverbială /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de loc;
   b. (*cu*) *scrisoarea* = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial sociativ;
   c. (*în*) *buzunar* = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de atr. substantival prep.;
2. **după ce** = loc. adverbială /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de timp; la nivel frastic este elem. de relație subordonator semispecializat;
3. (**cu**) **mărturisirea** = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial instrumental;
4. **atât de uluit** = adj. /.../ gradul superlativ absolut (realizat prin morfeme nespecifice: adverbul „atât" și prep. „de", echivalând cu „foarte") /.../ fcț. sint. de nume predicativ.

186

(1) E curios = /p.n.c./ prop. principală;
(2) cum abia după mulți ani rosim = /p.v./ prop. subiectivă (R1);
(3) că n-am râs /.../ de femeia = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R2);
(4) când trebuia = /p.v./ prop. circumst. de timp (R3);
(5) pe care o iubim = /p.v./ prop. atributivă (R3).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

(**de**) **femeia** = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. indirect.

187

(1) Rămăsei apoi tăcut = /p.n.c./ prop. principală;
(2) în timp ce ea își continua șoaptele = /p.v./ prop. circumst. opozițională (R1);
(3) Că în fața acestui cer minunat, două inimi nu se pot apropia = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R. neexprimată);
(4) dacă nu aruncă = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R3; C5; C7);
(5) nu topesc din ele tot = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R3; C4; C7);
(6) ceea ce au acumulat înainte ca zgură, vanitate, porniri oarbe, inconștiente = /p.v./ prop. atributivă (R5);

Scanned with OKEN Scanner

(7) și nu ajung la fel de pure ca și el, cerul = /p.n.c./ prop. circumst. de cauză (R3; C4; C5);
(8) nu avem dreptul = /p.v./ prop. principală.

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **tăcut** = adj. /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de elem. predicativ suplimentar;
2. **la fel de pure** = adj. /.../ nominativ /.../ gradul comparativ de egalitate /.../ fcț. sint. de nume predicativ (sau jumătate din p.n.c., cealaltă jumătate fiind semipredicatul „nu ajung");

I. Propoziția (3) este cosiderată, de către unii specialiști, propoziție principală (atribuindu-i lui „că" valoare narativă).
II. Propoziția (4) exprimă cauza *neputinței de a se apropia*, nu condiția acestuia.
III. Idem, propoziția (5) .

188

(1) Contemplam = /p.v./ prop. principală (C28; C29);
(2) în timp ce rătăceam pe străzi = /p.v./ prop. circumst. de timp (R1; C3; C8; C17; C24);
(3) în timp ce rămâneam minute lungi în fața vitrinelor, a caselor frumoase = /p.v./ prop. circumst. de timp (R1; C2; C8; C17; C24);
(4) pe care mi se părea = /p.v./ prop. atributivă (R3);
(5) că nu le mai văzusem până atunci = /p.v./ prop. subiectivă (R4; C6);
(6) sau dimpotrivă mi se păreau familiare = /p.n.c./ propoziție subiectivă (R4; C5);
(7) deși îmi erau necunoscute = /p.n.c./ prop. circumst. concesivă (R6);
(8) în timp ce mă uitam la un câine prost și fără stăpân, /.../ oprindu-mă = /p.v./ prop. circumst. de timp (R1; C2; C3; C17; C24);
(9) care nu știa = /p.v./ prop. atributivă (R8);
(10) ce să facă = /p.v./ prop. compl. directă (R9; C11; C12);
(11) încotro s-o ia = /p.v./ prop. compl. directă (R9; C10; C12);
(12) și de cine să se atașeze = /p.v./ prop. compl. directă (R9; C10; C11);
(13) să mă uit la un copil tâmp și gălăgios = /p.v./ prop. circumstanțială de scop (R8);
(14) care își chinuia niște părinți tineri, dar profund dezamăgiți de existență, atât de scârbiți chiar = /p.v./ prop. atributivă (R13);
(15) încât li se părea inutil = /p.n.c./ prop. circumst. consecutivă (R14);
(16) să-și corecteze odrasla = /p.v./ prop. subiectivă (R15);
(17) în timp ce mă întrebam întâlnind oameni foarte bătrâni = /p.v./ prop. circumst. de timp (R1; C2; C3; C8; C24);
(18) dacă e bine = /p.v./ prop. circumst. de relație (R17; C20);
(19) să ajungi foarte bătrân = /p.n.c./ prop. subiectivă (R18);
(20) și ce-or fi gândind ei de sfârșitul lor foarte apropiat = /p.v./ prop. circumst. de relație (R17; C18);
(21) asupra căruia nu mai puteau avea îndoieli = /p.v./ prop. atributivă (R20; C22);
(22) nu mai puteau alunga gândul cu superbă nepăsare = /p.v./ prop.

Scanned with OKEN Scanner

atributivă (R20; C21);
(23) (cum îl alungam eu) = /p.v./ prop. circumst. de mod (R22);
(24) în timp ce întâlneam perechi înlănțuite prin parc, perechi tăcute, frumoase, dar cu o expresie opacă pe chipuri = /p.v./ prop. circumst. de timp (R1; C2; C3; C8; C17);
(25) (te pomenești = /p.v./ prop. principală;
(26) gândeam = /p.v./ prop. principală independentă;
(27) că această expresie oi fi avut-o și eu în apropierea Matildei) = /p.v./ prop. compl. indirectă (R25);
(28) contemplam deci tot timpul, /.../ acest alt eu însumi = /p.v./ prop. principală (C1; C29);
(29) dar fără grabă = /predicat eliptic/ prop. principală (C1; C28);
(30) care îmi făcuse această figură = /p.v./ prop. atributivă (R28);
(31) datorită căreia irupsesem în existența altora = /p.v./ prop. atributivă (R30; C32);
(32) vrusesem = /p.v./ prop. atributivă (R30; C31);
(33) s-o dezagreg = /p.v./ prop. compl. directă (R32; C34);
(34) și să pun mâna pe femeie = /p.v./ prop. compl. directă (R32; C33).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **în timp ce** (vezi textul 47);
2. **se părea** = verb /.../ unipersonal, diateza reflexivă /.../ fcț. sint. de pred. verbal;
3. **se păreau** = verb /.../ copulativ, unipersonal, diateza reflexivă /.../ fcț. sint. de semipredicat (numele pred. fiind adj. „familiare", cu care alcătuiește un predicat nominal complet);
4. (s)-**o** (ia) = pron. personal /.../ acuzativ, valoare neutră, fără fcț. sint.;
5. **atât de scârbiți** = adj. (provenit dintr-un participiu) /.../ gradul superlativ absolut (realizat prin morfeme nespecifice: adverbul „atât" și prep. „de", echivalând cu „foarte");
6. **întâlnind** = verb /.../ gerunziu /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de timp;
7. (**fără**) **grabă** = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de mod;
8. (**acest alt**) **eu** (**însumi**) = pron. personal, în acuzativ, compl. direct (regent pentru trei atribute diferite: „acest"– adj. pronominal demonstrativ; „alt"– adj. pronominal nehotărât; „însumi"– adj. pronominal de întărire).

189

(1) În acest sens, plăcintarul, văzând /.../ și asta să nu însemne lux, trândăveală și risipă, ci... = /p.n.c. cu nume predicativ multiplu/ prop. principală;
(2) că fetele lui învățau prost = /p.v./ prop. compl. directă (R1);
(3) în loc să le trimită la muncă = /p.v./ prop. circumst. opozițională (R1; C4; C5);
(4) și să câștige = /p.v./ prop. circumst. opozițională (R1; C3; C5);
(5) și banii să-i investească în altceva = /p.v./ prop. circumst. opozițională (R1; C3; C4);

Scanned with OKEN Scanner

(6) să ajungă nu boier, ci bogat = /p.n.c. cu nume predicativ multiplu/ prop. circumst. de scop (R5).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

văzând = verb /.../ gerunziu /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de timp.

190

(1) Mă adâncii în reflecție = /p.v./ prop. principală (C2);
(2) și hotărâi = /p.v./ prop. principală (C1);
(3) ca niciodată să nu-i dau Matildei = /p.v./ prop. circumst. de relație (R2);
(4) să citească = /p.v./ prop. circumst. de scop (R4);
(5) ceea ce aveam = /p.v./ prop. compl. directă (R4; C7);
(6) să scriu = /p.v./ prop. compl. indirectă (R5);
(7) sau să abordez vreodată în vreo discuție cu ea acest subiect = compl. directă (R4; C5).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **ceea ce aveam**
   a. *ceea ce* = pron. relativ compus /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. direct (regentul său este în propoziția (6), iar locul său este în propoziția (5); fenomenul se numește *împletirea regentei cu subordonata*);
   b. *aveam* = verb /.../ predicativ /.../ imperfect /.../ fcț. sint. de pred. verbal;

Contragerea propoziției (6): ...ceea ce aveam *de scris*... conduce la un compl. indirect.

191

(1) Ne plimbam = /p.v./ prop. principală (C2);
(2) eu încercam = /p.v./ prop. principală (C1);
(3) s-o consolez spunându-i = /p.v./ propoziție completivă directă (R2);
(4) că avem viața înainte = /p.v./ propoziție completivă directă (R3; C5; C6);
(5) că iubirea noastră o trăiam de pe acum = /p.v./ prop. compl. directă (R3; C4; C6);
(6) și că nu trebuia = /p.v./ prop. compl. directă (R3; C4; C5);
(7) să ne sinchisim de Petrică = /p.v./ prop. subiectivă (R6);
(8) că el crede = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R7);
(9) că această iubire o să se termine = /p.v./ propoziție completivă directă (R8; C10);
(10) și ea se va întoarce atunci la el = /p.v./ propoziție completivă directă (R8; C9);
(11) mi-o spusese el însuși = /p.v./ propoziție circumst. de cauză apozitivă (R7);
(12) când într-o zi avusesem împreună o discuție = /p.v./ prop. circumst. de timp (R11).

Scanned with OKEN Scanner

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. (s)-**o** (consolez) = pron. personal /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. direct;
2. **spunându** = verb /.../ gerunziu /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial instrumental;
3. **o** (trăiam) = pron. personal /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. direct;
4. **o** (să se termine) = verb, forma inițială (sau forma-tip, de infinitiv) „a avea" /.../ verb auxiliar (impune, împreună cu celelalte elemente, forma populară de viitor) /.../ singur nu are funcție sintactică, ci împreună cu celelalte componente; deci: *o să se termine* = pred. verbal;
5. (mi)-**o** (spusese) = pron. personal /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. direct;
6. (într)-**o** (zi) = adj. pronominal nehotărât (realizează opoziția contextuală: într-*o* zi/în *alte* zile), acuzativ /.../ fcț. sint. de atr. adj.;
7. **o** (discuție) = art. nehotărât (la pl. realizează opoziția *„o/niște"*), singur nu are fcț. sint., ci împreună cu subst. pe care îl articulează; deci: *o discuție* = compl. direct.

192

(1) Când auzisem = /p.v./ prop. circumst. de timp (R4);
(2) că el declarase în fața instanței = /p.v./ prop. compl. directă (R1);
(3) că n-are soție de lăsat = /p.v./ prop. compl. directă (R2);
(4) îl abordasem = /p.v./ prop. principală (C5; C14; C15);
(5) și, foarte liniștit, zâmbitor el îmi dezvăluise fără ocol strategia sa = /p.v./ prop. principală (C4; C14; C15);
(6) când se va convinge = /p.v./ prop. circumst. de timp (R14);
(7) că într-adevăr o iubesc pe Matilda = /p.v./ prop. circumst. de relație (R6);
(8) (căci aceasta era teza lui = /p.n.c./ prop. circumst. de cauză (R5);
(9) că eu n-o iubeam = /p.v./ prop. atributivă (R8; C10);
(10) că sunt un cinic = /p.n.c./ prop. atributivă (R8; C9);
(11) care, cel puțin la această vârstă, nu știam = /p.v./ prop. atributivă (R10);
(12) ce înseamnă = /p.n.c./ prop. compl. directă (R11);
(13) să iubești o femeie) = /p.v./ prop. subiectivă (R12);
(14) atunci își va da acordul = /p.v./ prop. principală (C4; C5; C15);
(15) și divorțul se va pronunța imediat = /p.v./ prop. principală (C4; C5; C14).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **zâmbitor** = adj. /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de elem. predicativ suplimentar;
2. (**fără**) **ocol** = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de mod;
3. **își** = pron. reflexiv /.../ dativ /.../ fcț. sint. de compl. indirect;
4. **acordul** = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. direct.

Propoziția (7) este circumst. de relație, dacă se acceptă contragerea: ...se va convinge *în privința iubirii*...; este compl. indirectă, dacă se acceptă contragerea: ...se va convinge *de iubirea*...

Scanned with OKEN Scanner

193

(1) Dar nu zise = /p.v./ prop. principală;
(2) că bine = /p.v./ prop. compl. directă (R1);
(3) că găsise = /p.v./ prop. subiectivă (R2);
(4) ceea ce căuta = /p.v./ prop. compl. directă (R4);
(5) ca și când n-ar fi avut nici acum încredere în el = /p.v./ prop. circumst. de mod (R1);
(6) după ce își bătuse joc de noi atâta vreme = /p.v./ prop. circumst. de timp (R5).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

ceea ce = pron. relativ, compus /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. direct.

194

(1) Ana își bău vinarsul dintr-o înghițitură = /p.v./ prop. principală (C2);
(2) și se retrase = /p.v./ prop. principală (C1);
(3) în timp ce Matilda îi spunea = /p.v./ prop. circumst. de timp (R2);
(4) să lase acum totul = /p.v./ prop. compl. directă (R3; C6; C7);
(5) așa cum e = /p.n.c./ prop. circumst. de mod (R4);
(6) să plece și ea în oraș = /p.v./ prop. compl. directă (R3; C4; C7);
(7) și mâine dimineață să se întoarcă = /p.v./ prop. compl. directă (R3; C4; C6);
(8) să spele vasele = /p.v./ prop. circumst. de scop (R7).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **își** = pronume reflexiv /.../ dativ posesiv /.../ fcț. sint. de compl. indirect;
2. **totul** = pronume nehotărât /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. direct.

195

(1) Și, /.../ îmi alungau dorința = /p.v./ prop. principală (C4);
(2) ce era mai bizar = /p.n.c./ prop. principală;
(3) în care se vărsa toată iubirea mea = /p.v./ prop. atributivă (R1);
(4) și începeam = /p.v./ prop. principală (C1);
(5) să gândesc = /p.v./ prop. compl. directă (R4);
(6) că ar trebui = /p.v./ prop. compl. indirectă (R5);
(7) să tacă = /p.v./ prop. subiectivă (R6; C8; C12);
(8) să-și dea seama = /p.v./ prop. subiectivă (R6; C7; C12);
(9) că dezgolirea sufletelor poate deveni dureroasă = /p.v./ prop. compl. indirectă (R8; C10);
(10) contopirea lor ne poate face = /p.v./ prop. compl. indirectă (R8; C9);
(11) să țipăm = /p.v./ prop. pred. suplimentară (R10);
(12) și firul vieții să se desfacă vertiginos de pe ghem ca în acel coșmar al unui copil = /p.v./ prop. subiectivă (R6; C7; C8);

Scanned with OKEN Scanner

(13) care în câteva clipe a devenit mosneag cu barbă = /p.n.c./ prop. atributivă (R12).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. (poate) **deveni dureroasă** = sintagmă complexă; compl. direct;
   a. *deveni* = verb copulativ /.../ infinitiv /.../ fcț. sint. de compl. direct, în cadrul sintagmei complexe „deveni dureroasă";
   b. *dureroasă* = adj. /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de nume predicativ, în cadrul sintagmei complexe „deveni dureroasă";
2. **ne** (poate) **face**
   a. *ne* = pron. personal /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. direct (regentul său este verbul „face", nu verbul „poate");
   b. *face* = verb /.../ infinitiv /.../ fcț. sint. de compl. direct.

196

(1) Totuși, am hotărât = /p.v./ prop. principală;
(2) odată tot trebuie = /p.v./ prop. compl. directă (cu elementul de relație „că" neexprimat, dar impus de logica textului; R1);
(3) să fiu și ei printre ei = /p.v./ prop. subiectivă (R2; C4);
(4) nu = /pred. eliptic, reprezentat doar de adverbul „nu", care ar fi dat forma negativă verbului-predicat, dacă ar fi fost exprimat/ prop. subiectivă (R2; C3);
(5) pentru că n-ar fi fost bine = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R4; C10; C12);
(6) să nu mă duc = /p.v./ prop. subiectivă (R5);
(7) cum îmi spusese Matilda = /p.v./ prop. circumst. de mod (R6);
(8) (în acest sens nu-mi păsa) = /p.v./ prop. principală (C9);
(9) (și nici nu credeam în amenințări) = /p.v./ prop. principală (C8);
(10) ci pentru că una e = /p.n.i./ prop. circumst. de cauză (R4; C5; C12);
(11) să privești mișcarea stând pe loc = /p.v./ prop. predicativă (R10);
(12) și alta poate fi = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R4; C5; C10);
(13) să faci parte chiar din mișcare = /p.v./ prop. predicativă (R12).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **stând** = verb /.../ gerunziu /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de timp;
2. **alta poate fi**
   a. *alta* = pron. nehotărât /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de subiect;
   b. *poate* = verb predicativ /.../ fcț. sint. de pred. verbal;
   c. *fi* = verb copulativ /.../ infinitiv /.../ fcț. sint. de compl. direct.

197

(1) Vorbirea îi era mieroasă = /p.n.c./ prop. principală (C2; C3);
(2) exclamația și accentul puternic dialectale = /p.n.c., cu semipredicatul subînțeles/ prop. principală (C1; C3);

Scanned with OKEN Scanner

(3) și în loc de virgulă frazele sale erau punctate de un *ie* = /p.v./ prop. principală (C1; C2);
(4) care era când persiflator = /p.n.c./ prop. atributivă (R3; C5);
(5) când trădând un cinism = /p.n.c., cu semipredicatul subînțeles/ prop. atributivă (R3; C4);
(6) care reducea totul la universul său = /p.v./ prop. atributivă (R5; C7);
(7) și te făcea, în conversația cu el = /p.v./ prop. atributivă (R5; C6);
(8) ori să-i întorci spatele definitiv = /p.v./ prop. pred. suplimentară (R7; C8);
(9) ori să renunți, pentru o clipă, la universul tău, spre a te distra = /p.v./ prop. pred. suplimentară (R7; C7);
(10) dacă nu te costa prea scump această distracție = /p.v./ prop. circumst. condițională (R9);
(11) căci nu știai sigur = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R9);
(12) dacă /.../ nu va deveni mușcător = /p.n.c./ prop. compl. directă (R11; C14; C16);
(13) cine știe din ce pricină = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R12);
(14) și /.../ și nu-ți va insinua o măgărie = /p.v./ prop. compl. directă (R11; C12; C16);
(15) cu toate că te arătai prietenos cu el = /p.n.c./ prop. circumst. concesivă (R14);
(16) sau chiar ți-o va formula direct, cu o brutalitate deșănțată de golan sătesc = /p.v./ prop. compl. directă (R11; C12; C14).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **(în loc de) virgulă** = subst. /.../ acuzativ (are locuțiunea prepozițională „în loc de") /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial opozițional;
2. (de un) ***ie*** = subst. /.../ acuzativ (are prep. simplă „de") /.../ fcț. sint. de compl. de agent (pentru diateza pasivă a verbului regent „erau punctate");
3. **când** (persiflator) = adverb de timp (de regulă, acesta apare ca adverb interogativ-relativ) /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de timp;
4. **când trădând**
   a. *când* = adverb de timp (vezi supra) /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de timp;
   b. *trădând* = verb /.../ gerunziu /.../ fcț. sint. de nume predicativ (una dintre rarele situații când gerunziul poate apărea ca nume predicativ);
5. **(spre) a (te) distra** = verb /.../ infinitiv /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de scop;
6. **din ce pricină** = sintagmă complexă; compl. direct;
   a. (*din*) */.../ pricină* = subst. /.../ acuzativ /.../ /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de cauză în cadrul sintagmei complexe „din ce pricină";
   b. *ce* = adj. pronominal interogativ-relativ /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de atr. adj. în cadrul sintagmei complexe „din ce pricină";
7. **prietenos** = adj. /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de nume predicativ (sau jumătate din p.n.c., cealaltă jumătate fiind semipredicatul „arătai").

I. Propoziția (13) exprimă o cauzalitate prin întreaga sa structură (la care

Scanned with OKEN Scanner

concurează și topica), nu prin elemente gramaticale specifice.

II. Propozițiile (13) și (14) au între ele un *și* coordonator, cu toate că au funcții sintactice diferite!

198

(1) Ceea ce avem în noi murdar și abject = /p.v./ prop. subiectivă (R3);
(2) te pomeneai = /p.v./ prop. principală (C5);
(3) că se trezește = /p.v./ prop. compl. indirectă (R2; C4);
(4) și își cere drepturile = /p.v./ prop. compl. indirectă (R2; C3);
(5) și îți spuneai = /p.v./ prop. principală (C2);
(6) că /.../ mai bine = /p.v./ propoziție completivă directă (R5; C13; C14; C16);
(7) decât să riști = /p.v./ prop. circumst. opozițională (R6);
(8) ca acest gust /.../ să se manifeste în tine însuți = /p.v./ prop. compl. directă (R7);
(9) pentru ceea ce e urât și josnic = /p.n.c., cu nume predicativ multiplu/ prop. atributivă (R8);
(10) fără să vrei = /p.v./ prop. circumst. de mod (R8; C11);
(11) și când te așteptai mai puțin = /p.v./ prop. circumst. de mod (R8; C10);
(12) să iei parte la un spectacol produs de un altul = /p.v./ prop. subiectivă (R6);
(13) plătești prețul = prop. compl. directă (R5; C6 ; C14; C16)
(14) contempli scârbit, /.../ josnicia umană = /p.v./ prop. compl. directă (R5; C6; C13; C16);
(15) după ce ai râs = /p.v./ prop. circumst. de timp (R14);
(16) și te simți eliberat pentru multă vreme ca după o spovedanie = /p.v./ prop. compl. directă (R5; C6; C13; C14).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **murdar și abject**
   a. *murdar* = adj. /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de elem. predicativ suplimentar;
   b. *și* = conjuncție coord. copulativă, simplă, fără fcț. sint.;
   c. *abject* = idem „murdar";
2. **(un) altul** = subst. (provenit, prin articulare, dintr-un pron. nehotărât) /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. compl. de agent;
3. **eliberat** = adj. /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de elem. predicativ suplimentar.

199

(1) Oboseala, stare pasageră, fără adâncime, nu poate alunga /.../ trecutul minunat = /p.v./ prop. principală;
(2) ceea ce constituie însăși rațiunea = /p.v./ prop. compl. directă (R1);
(3) pentru care doi inși stau împreună = /p.v./ prop. atributivă (R2);
(4) care îi leagă = /p.v./ prop. atributivă (R1; C5);
(5) și căruia nu poți = /p.v./ prop. atributivă (R1; C4);
(6) să-i dai cu piciorul = /p.v./ prop. compl. directă (R5);

Scanned with OKEN Scanner

(7) decât dacă acest trecut, împreună cu prezentul nu se mai proiectează în viitor = /p.v./ propoziție circumstanțială de excepție (R5; C8);
(8) adică nu-l mai vezi, acest viitor, lângă cel = /p.v./ prop. circumst. de excepție (R5; C7);
(9) cu care ai un trecut, ci cu totul altfel, singur, cu altă lume, alte speranțe, altcineva = /p.v./ prop. atributivă (R8).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **alunga ceea ce**
   a. *alunga* = verb /.../ infinitiv /.../ fcț. sint. de compl. direct;
   b. *ceea ce* = pron. relativ, compus /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de subiect;
2. (**lângă**) **cel** = pron. demonstrativ semiindependent, de depărtare /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de mod.

200

(1) Mi-era indiferent = /p.n.c./ prop. principală (C3);
(2) pe unde ne-am fi plimbat = /p.v./ prop. subiectivă (R1);
(3) dar mi se păruse = /p.v./ prop. principală (C1);
(4) că avea anumite „interese" pe strada aceea urâtă și nepietruită = /p.v./ prop. subiectivă (R3).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **mi** = pronume personal /.../ dativ /.../ fcț. sint. de compl. indirect;
2. **urâtă și nepietruită**
   a. *urâtă* = adj. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de atr. adjectival;
   b. *și* = conjuncție coordonatoare copulativă, simplă, fără fcț. sintactică;
   c. *nepietruită* = verb /.../ participiu /.../ fcț. sint. de atr. adjectival.

201

(1) Petrică știa = /p.v./ prop. principală (C3);
(2) că trăim împreună = /p.v./ prop. compl. directă (R1);
(3) și /.../ aveau între ei această realitate = /p.v./ prop. principală (C1);
(4) chiar dacă ar fi vrut amândoi = /p.v./ propoziție circumst. concesivă (R4);
(5) să nu se despartă = /p.v./ prop. compl. directă (R4);
(6) peste care nu se putea trece: dragostea dintre mine și Matilda = /p.v./ prop. atributivă (R3).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

amândoi = numeral cardinal colectiv, forma inițială (sau forma-tip, de nom.) „amândoi", compus, nearticulat, valoare de substantiv, genul masculin, nr. plural, cazul nominativ, funcția sintactică de subiect.

Scanned with OKEN Scanner

(*N. B.*) ***Numeralul*** se analizează conform schemei următoare:

(I) denumirea;	(VII) valoarea;
(II) felul;	(VIII) (genul);
(III) forma inițială (sau forma-tip, de nom.);	(IX) (numărul);
	(X) (cazul);
(IV) simplu/compus;	(XI) particularități;
(V) articulat/nearticulat;	(XII) funcție sintactică;
(VI) felul articolului;	(XIII) valoare afectiv-stilistică.

202

(1) Îmi spusei = /p.v./ prop. principală;
(2) că trebuie = /p.v./ prop. compl. directă (R1; C5);
(3) să mă prefac = /p.v./ prop. subiectivă (R2);
(4) că n-am băgat de seamă nimic = /p.v./ prop. pred. suplimentară (R3);
(5) și firește = /p.v./ prop. compl. directă (R1; C2);
(6) să nu mai sun niciodată la ușă = /p.v./ prop. subiectivă (R5; C7);
(7) sau să mai încerc = /p.v./ prop. subiectivă (R5; C6);
(8) să reînviu amintiri similare = /p.v./ prop. compl. directă (R7).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

să reînviu = verb /.../ (formele de ind. și de conj. sunt: *reînvii, reînvii, reînvie, reînviem, reînviați, reînvie*) /.../ predicat verbal.

203

(1) Dar asta mai înseamnă = /p.n.i./ prop. principală;
(2) că și ea putea = /p.v./ prop. predicativă (R1);
(3) să facă același lucru = /p.v./ prop. compl. directă (R2);
(4) după cum îl și făcuse, cu o vagă scuză = /p.v./ prop. circumst. de mod (R3);
(5) că nu știa = /p.v./ prop. atributivă (R4);
(6) unde plecasem eu = /p.v./ prop. compl. directă (R5).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **cu o vagă scuză**
   a. (*cu o*) /.../ *scuză* = subst /.../ articulat (are art. nehotărât proclitic „o") /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial sociativ;
   b. *vagă* = adj. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de atr. adjectival.

Dacă propoziția (5) avea regent verbal (verb, locuțiune verbală sau adjectiv), ar fi fost circumst. de relație.

204

(1) Nu vroiam mai mult = /p.v./ prop. principală;
(2) deși am văzut soți = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R1);

Scanned with OKEN Scanner

(3) care își mărturiseau unul altuia = /p.v./ prop. atributivă (R2);
(4) cât de mult se iubesc chiar ocolindu-și privirile = /p.v./ prop. compl. directă (R3);
(5) fără să mai spun = /p.v./ prop. circumst. de excepție (R1);
(6) că /.../ ai fi crezut = /p.v./ prop. compl. directă (R5; C11);
(7) atunci când li se întâlneau = /p.v./ prop. circumst. de timp (R6);
(8) că o lumină, /.../ sepia cădea asupra lor = /p.v./ prop. compl. directă (R6; C10);
(9) ca să zic așa = /p.v./ prop. principală incidentă;
(10) și îi învăluia; o șoaptă, un mic gest, o tăcere a unuia din ei drept răspuns = /p.v./ prop. compl. directă (R6; C8);
(11) totul era atât de intim și în același timp detașat = /p.n.c., cu nume predicativ multiplu/ prop. compl. directă (R5; C6);
(12) încât, privindu-i, nu te puteai stăpâni = /p.v./ prop. circumst. consecutivă (R11);
(13) să nu te întrebi = /p.v./ prop. circumst. de relație (R12; C15; C17);
(14) care e de fapt starea normală a oamenilor, a noastră, sau a ăstora = /p.n.c./ prop. compl. indirectă apozitivă (R13);
(15) și să ai o clipă bănuiala = /p.v./ prop. circumst. de relație (R12; C13; C17);
(16) că a lor este = /p.n.c./ prop. atributivă (R15);
(17) și să te simți micșorat = /p.v./ prop. circumst. de relație (R12; C13; C15).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **unul altuia** = sintagmă complexă; fcț. sint. de compl. circumstanțial de mod;
a. *unul* = pron. nehot. /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de mod în cadrul sintagmei complexe „unul altuia";
b. *altuia* = pron. nehot. /.../ dativ /.../ fcț. sint. de compl. indirect în cadrul sintagmei complexe „unul altuia";
2. **chiar ocolindu-și** = sintagmă complexă; compl. circumstanțial concesiv;
a. *chiar* = (semi)adverb /.../ fără fcț. sintactică;
b. *ocolind(u)* = verb /.../ gerunziu /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial concesiv în cadrul sintagmei complexe „chiar ocolindu-și";
c. *și* = pron. reflexiv /.../ dativ /.../ fcț. sint. de compl. indirect;
3. **sepia** = subst. /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de atr. substantival apozițional (apoziție simplă);
4. **atât de intim** = adj. /.../ nominativ /.../ gradul superlativ absolut (realizat prin morfeme nespecifice: adverbul „atât" și prep. „de", echivalând cu „foarte");
5. **privindu**(-i) = verb /.../ gerunziu /.../ fcț. sint. de compl. circumst. condițional;
6. (nu) **te** (puteai stăpâni) = pron. reflexiv (impune diateza reflexivă verbului „a stăpâni", nu verbului „a putea") /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. direct.

205

(1) Intuiam doar = /p.v./ prop. principală;
(2) că Matilda, fără a dori /.../ avea o prea puternică personalitate = /p.v./ prop. compl. directă (R1; C9; C10);

Scanned with OKEN Scanner

(3) să placă și altora = /p.v./ prop. compl. directă (R2);
(4) ca să se plieze unui singur sentiment = /p.v./ prop. circumst. consecutivă (R1; C5; C6; C7; C9);
(5) să nu-și exprime din plin această personalitate = /p.v./ prop. circumst. consecutivă (R1; C4; C6; C7; C9);
(6) și nu din vreun orgoliu = /predicat eliptic, reprezentat doar de adverbul „nu", care ar fi dat forma negativă verbului-predicat, dacă ar fi fost exprimat/ prop. circumst. consecutivă (R1; C4; C5; C7; C9);
(7) ci, potrivit unei expresii /.../ așa era ea = /p.n.c./ prop. circumst. consecutivă (R1; C4; C5; C6; C9);
(8) care reprezenta pentru ea aproape un concept filozofic = /p.n.c./ prop. atributivă (R7);
(9) și se lăsa din plin în voia tuturor impulsurilor = /p.v./ prop. circumst. consecutivă (R1; C4; C5; C6);
(10) care o stăpâneau = /p.v./ prop. atributivă (R9).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

(**fără**) **a dori** = verb /.../ infinitiv /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial concesiv.

I. Propoziția (4) exprimă ideea de consecință; verbul regent „a avea" nu poate (în acest caz) să impună exprimarea ideii de scop.

II. Ideea de consecință este nuanțată prin propozițiile (5), (6) și (7).

206

(1) Eram și eu curios = /p.n.c./ prop. principală;
(2) să-l cunosc pe cel /.../ precum și pe cea = /p.v./ prop. circumst. de relație (R1);
(3) care iubea = /p.v./ prop. atributivă (R2; C5);
(4) fiindcă nu iubea = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R3);
(5) care îi inspira un astfel de sentiment răsucit = /p.v./ prop. atributivă (R2; C3).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. (**pe**) **cel** = pron. demonstrativ semiindependent, de depărtare /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. direct;
2. (**pe**) **cea** = idem „pe cel" (supra).

207

(1) Mă uitai și eu în altă parte = /p.v./ prop. principală (C2);
(2) dar mai puțin sumbru, simțind = /pred. eliptic/ prop. principală (C1);
(3) cum urcă în inimă singurătatea între acești oameni străini, acești basarabeni = /p.v./ prop. compl. directă (R3);
(4) (căci credeam = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R1);
(5) că toți sunt basarabeni) = /p.n.c./ prop. compl. directă (R4);

Scanned with OKEN Scanner

(6) pe care îmi propusei liniștit = /p.v./ prop. atributivă (R5);
(7) să nu-i mai văd niciodată = /p.v./ prop. compl. directă (R6);
(8) Fiindcă nu știu = /p.v./ prop. circumst. de cauză (logic, regenta ar trebui să fie propoziția (2) și să aibă un raport de coordonare cu propoziția 4);
(9) ce intuiție îmi spunea = /p.v./ prop. compl. directă (R8);
(10) că ei nu mă simpatizează = /p.v./ prop. compl. directă (R9; C13; C21; C26);
(11) deși nu le făcusem nimic = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R10; C12);
(12) și cu toate că le eram rudă = /p.n.c./ prop. circumst. concesivă (R10; C11);
(13) roșcatul de pildă, după felul /.../ era fratele ei = /p.n.c./ prop. compl. directă (R9; C10; C20; C21; C26);
(14) cum i se adresase Matilda = /p.v./ prop. atributivă (R13);
(15) (în minutele următoare această impresie mi se confirmă = /p.v./ prop. principală (C16; C19);
(16) și îmi amintii = /p.v./ prop. principală (C15; C19);
(17) că de fapt știam = /p.v./ prop. compl. directă (R16);
(18) că are un frate Petea = /p.v./ prop. compl. directă (R17);
(19) dar uitasem) = /p.v./ prop. principală (C15; C16);
(20) or el mă privise de la început cu o ostilitate neascunsă = /p.v./ prop. circumst. de opoziție (R13);
(21) și bineînțeles = /p.v./ prop. compl. directă (R9; C10; C13; C26);
(22) că observase (Matilda) = /p.v./ prop. subiectivă (R21; C23);
(23) și totuși, /.../ puțin îi păsa = /p.v./ prop. subiectivă (R21; C22);
(24) ca să zic așa = /p.v./ prop. principală incidentă (C25);
(25) ca să nu zic mai rău = /p.v./ prop. principală incidentă (C24);
(26) dimpotrivă, îi vorbise cu o vie afecțiune = /p.v./ prop. compl. directă (R9; C10; C13; C20; C21).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **simțind** = verb /.../ gerunziu /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de timp;
2. **liniștit** = adj. /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de elem. predicativ suplimentar;
3. **nu știu ce** (intuiție) = loc. adjectivală, echivalentă cu un adj. pronominal nehotărât (*oarecare*) /.../ fcț. sint. de atr. adj.;
4. **le** (eram rudă) = pron. personal /.../ dativ (posesiv) /.../ fcț. sint. de compl. indirect (regentul său este verbul „eram", nu subst. „rudă" și nici nu-l echivalăm cu un adj. posesiv: ruda *mea*);
5. **de pildă** = loc. adverbială /.../ fără fcț. sint. (fiind socotită sintagmă sau structură *incidentă*; vezi *Indice selectiv al dificultăților*);
6. **de fapt** = idem „de pildă" (supra);
7. **Petea** = subst. /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de atr. substantival apozițional (apoziție simplă).

208

(1) Tăcerea i-o ghicii dintr-o dată = /p.v./ prop. principală (C2; C3);
(2) îi era așternută pe chip ca o lespede = /p.v./ prop. principală (C1; C3);
(3) și nu neapărat = /pred. eliptic, reprezentat doar de adverbul „nu",

Scanned with OKEN Scanner

care ar fi dat forma negativă verbului-predicat, dacă ar fi fost exprimat/ prop. principală (C1; C2);
(4) pentru că gândea = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R3; C5);
(5) ci pentru că /.../ peste el stăpânea o mască de bronz = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R3; C4);
(6) chiar dacă era în ea un vid = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R5).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

dintr-o dată = loc. adverbială /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de mod.

209

(1) Nineta era o sufletistă, cu moartea în poșetă = /p.n.c., cu nume predicativ multiplu/ prop. principală;
(2) în timp ce această Tamară /.../ cred = /p.v./ prop. circumst. opozițională (R1);
(3) dacă gândea ceva = /p.v./ prop. circumst. condițională (R4);
(4) că se gândea = /p.v./ prop. compl. directă (R2);
(5) nu cum să-și dea ei însăși moartea = /p.v./ prop. compl. indirectă (R4; C6; C7);
(6) ci cum s-o dea altora = /p.v./ prop. compl. indirectă (R4; C5; C7);
(7) să-i ajute (în orice caz) = /p.v./ prop. compl. indirectă (R4; C5; C6);
(8) cât se poate de eficient = /p.v./ prop. circumst. de mod (R7);
(9) să și-o ia singuri = /p.v./ prop. circumst. de relație (R7).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **(cu) moartea** = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de nume predicativ (dacă nu ar fi fost virgula care îi precedă, ar fi avut fcț. sint. de atribut subst. prep.; dacă verbul regent, *era,* nu ar fi fost copulativ, ci un verb predicativ, ar fi avut fcț. sint. de compl. circumstanțial sociativ);

2. **însăși** = adj. pronominal de întărire /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de atr. adj. (regentul său este subst. „moartea"; dacă regentul ar fi fost pron. „ei", ar fi apărut situația lingvistică ...ei *înseși*..., care este un dezacord!);

3. **în orice caz** = sintagmă complexă; compl. circumstanțial concesiv (regentul său este „să ajute", nu „să dea");
   a. *(în) /.../ caz* = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial concesiv în cadrul sintagmei complexe „în orice caz";
   b. *orice* = adj. pronominal nehotărât /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de atr. adj. în cadrul sintagmei complexe „în orice caz";

I. În propoziția (8), cinstrucția *cât se poate de* poate fi interpretată și ca loc. adverbială (echivalentă cu *foarte*);

II. Propoziția (5) exprimă timpul în care se săvârșește acțiunea regentei, deși are element de relație semispecializat în exprimarea condiției;

II. Propoziția (9) este circumst. de relație dacă se acceptă contragerea: ...să-i ajute *în privința sinuciderii*... ; este compl. indirectă dacă se acceptă contragerea: ...să-i ajute *la ceva*...

Scanned with OKEN Scanner

210

(1) Acest scaun mă umilise = /p.v./ prop. principală (C2; C3; C4; C5);
(2) și nu Petea = /pred. eliptic, reprezentat doar de adverbul „nu", care ar fi dat forma negativă verbului-predicat, dacă ar fi fost exprimat/ prop. principală (C1; C3; C4; C5);
(3) și de aceea mă ridicasem apoi = /p.v./ prop. principală (C1; C2; C4; C5);
(4) și-l vârâsem pe acesta în perete = /p.v./ prop. principală (C1; C2; C3; C5);
(5) și îl gâtuisem = /p.v./ prop. principală (C1; C2; C3; C4);
(6) Masa corpului său era inertă = /p.n.c./ prop. principală (C7; C8; C9);
(7) nu fizic era el violent, /.../ ci psihic = /p.n.c./ prop. principală (C6; C8; C9);
(8) altfel ar fi reacționat = /p.v./ prop. principală (C6; C7; C9);
(9) și ne-am fi bătut = /p.v./ prop. principală (C6; C7; C8);
(10) deși cu astfel de tipi nu se știe în mod sigur = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R9);
(11) dacă /.../ nu te apucă el de gât = /p.v./ prop. subiectivă (R10; C13);
(12) chiar fără să-i răspunzi la provocări = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R11);
(13) și nu te scuipă în ochi = /p.v./ prop. subiectivă (R10; C11).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **de aceea** = loc. adverbială /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de cauză;
2. **fizic** = adverb /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de relație;
3. **altfel** = adverb /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial condițional;
4. **psihic** = adverb /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de relație;
5. **cu astfel de tipi**
   a. *cu /.../ tipi* = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de relație;
   b. *astfel de* = loc. adj. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de atr. adj.
6. **dacă** = conjuncție subordonatoare, simplă, semispecializată (în exprimarea condiției), relația frastică: este element de relație subordonator pentru propoziția (11), nu are funcție sintactică (vezi, la textul 213, schema de analiză a conjuncției).

211

(1) În clipa următoare pusei mâna pe polonic = /p.v./ prop. principală (C2; C6; C8; C10);
(2) și îl pocnii între ochi cu atâta furie = /p.v./ prop. principală (C1; C6; C8; C10);
(3) încât linguroiul de alamă se rupse în locul /.../ lovitură ratată = /p.v./ prop. circumst. consecutivă (R2);
(4) unde era lipit de brat = /p.v./ prop. atributivă (R3);
(5) care nu mă descumpăni = /p.v./ prop. atributivă (R3);
(6) apucai marmita = /p.v./ prop. principală (C1; C2; C8; C10);

Scanned with OKEN Scanner

(7) care mai avea în ea borș = /p.v./ prop. atributivă (R6);
(8) și i-o vârâi pe cap = /p.v./ prop. principală (C1; C2; C6; C10);
(9) în timp ce îl izbeam cu picioarele la țurloaie, cu bocancii duri = /p.v./ prop. circumst. de timp (R8);
(10) și nu mă oprii = /p.v./ prop. principală (C1; C2; C6; C8);
(11) până nu-l văzui la pământ = /p.v./ prop. circumst. de timp (R10).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **ratată** = verb /.../ participiu (presupune un compl. de agent – *de către cineva*– nu un grad de comp. – *foarte* ratată) /.../ fcț. sint. de atr. adj.;
2. **i-o**
   a. *i* = pron. personal /.../ dativ /.../ fcț. sint. de compl. indirect;
   b. *-o* = pron. personal /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. direct.

212

(1) Nu-mi aminteam = /p.v./ prop. principală;
(2) să fi fost vreodată atât de vulgar, nu față de cineva, ci față de mine însumi = /p.n.c./ prop. compl. directă (R1);
(3) fiindcă mi se întâmplase nu o dată = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R1);
(4) să gândesc = /p.v./ prop. subiectivă (R3);
(5) sunt vulgar cu ăsta sau cu asta, cu intenția de a insulta = /p.n.c./ prop. compl. directă apozitivă (R4; C6; C8);
(6) eu nu sunt = /p.n.i./ prop. compl. directă apozitivă (R4; C5; C8);
(7) ceea ce exprim = /p.v./ prop. predicativă (R6);
(8) cuvintele nu mă ating = /p.v./ prop. compl. directă apozitivă (R4; C5; C6);
(9) deși eu sunt acela = /p.n.c./ prop. circumst. concesivă (R8);
(10) care le rostesc = /p.v./ prop. atributivă (R9).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **atât de vulgar** = adj. /.../ gradul superlativ absolut (realizat prin morfeme nespecifice: adverbul „atât" și prep. „de", echivalând cu „foarte") /.../ fcț. sint. de nume predicativ (sau jumătate din p.n.c., cealaltă jumătate fiind semipredicatul „să fi fost");
2. **o dată** = numeral cardinal adverbial (de repetiție) /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de mod.

Propoziția (2) este compl. directă dacă se acceptă contragerea: ...nu-mi aminteam *ceva*...; este compl. indirectă dacă se acceptă contragerea: ...nu-mi aminteam *de ceva*...

213

(1) Și, desigur = /p.v./ prop. principală;
(2) toată lumea văzuse = /p.v./ prop. subiectivă (R1; C3);
(3) și mă disprețuise, lucru = /p.v./ prop. subiectivă (R1; C2);

Scanned with OKEN Scanner

(4) pe care nu-l mai premeditasem = /p.v./ prop. atributivă (R3);
(5) fiindcă /.../ nu dorisem = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R4; C9);
(6) deși hotărâsem = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R5);
(7) să nu-i mai văd de-aici înainte = /p.v./ prop. circumst. de relație (R6);
(8) să le ofer o astfel de imagine = /p.v./ prop. compl. directă (R5);
(9) erau totuși rudele Matildei = /p.n.c./ prop. circumst. de cauză (R4; C5);
(10) căreia nu puteam = /p.v./ prop. atributivă (R9);
(11) să-i cer = /p.v./ prop. compl. directă (R10);
(12) să rupă cu ei = /p.v./ prop. compl. directă (R11);
(13) fiindcă nu mă primiseră ei bine = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R12).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **o astfel de imagine**
   a. (*o*) /.../ *imagine* = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. direct;
   b. *astfel de* = loc. adj. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de atr. adj.;
2. **totuși** = adverb /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial concesiv;
3. **fiindcă** = conjuncție subordonatoare, compusă, specializată (în exprimarea cauzalității), relația frastică: este element de relație subordonator pentru propoziția (13), nu are funcție sintactică.

(***N. B.***) ***Conjuncția*** se analizează conform schemei următoare:

(I) denumirea;	(V) (domeniul specializării–semispecializării);
(II) subordonatoare–ordonatoare;	(VI) relația sintactică/frastică;
(III) simplă/compusă/locuțiune;	(VII) particularități;
(IV) specializată, semispecializată, nespecializată;	(VIII) funcția sintactică.

214

(1) Dar eu știu, /.../ și mai ales = /p.v./ prop. principală;
(2) aproape = /p.v./ prop. principală independentă;
(3) că strigă ea = /p.v./ prop. subiectivă (R2);
(4) de când te iubesc pe tine = /p.v./ prop. circumst. de timp (R1);
(5) că nu e așa = /p.n.c./ prop. compl. directă (R1; C6);
(6) că nu sunt un om și jumătate = /p.n.c./ propoziție completivă directă (R1; C5);
(7) fiindcă nu sunt stăpână pe mine = /p.n.c./ prop. circumst. de cauză (R6).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **aproape** = adverb predicativ /.../ fcț. sint. de pred. verbal;
2. **mai ales** = loc. adv. /.../ fără fcț. sintactică;
3. **un om și jumătate** = loc. adj. /.../ fcț. sint. de nume predicativ (sau jumătate din p.n.c., cealaltă jumătate fiind semipredicatul „nu sunt").

Scanned with OKEN Scanner

215

(1) În loc să-mi spună simplu = /p.v./ prop. circumst. opozițională (R8);
(2) Victor, te iubesc = /p.v./ prop. compl. directă (R1; C3; C5);
(3) nu lua în seamă = /p.v./ prop. compl. directă (R1; C2; C5);
(4) ce mi se întâmplă mie = /p.v./ prop. compl. directă (R3);
(5) lucrurile astea n-au importanță = /p.v./ prop. compl. directă (R1; C2; C3);
(6) față de ceea ce știm noi = /p.v./ prop. circumst. de relație (R5);
(7) că simțim unul pentru altul = /p.v./ prop. compl. directă (R6);
(8) ea continua = /p.v./ prop. principală;
(9) să stea alături de mine cu chipul desfigurat, străină și mortificată = /p.v./ prop. compl. directă (R8);
(10) cu toate că eu o acoperisem spunându-i = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R8);
(11) că de fapt nu s-a întâmplat chiar nimic = /p.v./ prop. compl. directă (R10; C12);
(12) și n-avea rost = /p.v./ prop. compl. directă (R10; C11);
(13) să se complacă în starea aceea = /p.v./ prop. subiectivă (R12).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **(față de) ceea ce** = pron. relativ compus /.../ acuzativ (are locuțiunea prepozițională „față de") /.../ fcț. sint. de compl. indirect (regentul său este în propoziția (5), iar locul său este în propoziția (6); fenomenul se numește *împletirea regentei cu subordonata*);

2. **străină și mortificată**
   a. *străină* = adj. /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de elem. predicativ suplimentar;
   b. *și* = conjuncție coord. copulativă, simplă, fără fcț. sint.;
   c. *mortificată* = adj. /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de elem. predicativ suplimentar;

3. **spunând(u)** = verb /.../ gerunziu /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial instrumental;

4. (n-avea) **rost** = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. direct (nu formează o locuțiune împreună cu verbul „n-avea", datorită topicii mobile și posibilității de a primi determinări adjectivale; v. îndeosebi textul 26).

216

(1) Abia acum pot = /p.v./ prop. principală;
(2) să spun = /p.v./ prop. compl. directă (R1);
(3) că ideile erau blestemul ei = /p.n.c./ prop. compl. directă (R2; C4);
(4) și /.../ însemna = /p.n.i./ prop. compl. directă (R2; C3);
(5) când reușea = /p.v./ prop. circumst. de timp (R8);
(6) să se ferească = /p.v./ prop. compl. directă (R5; C7);
(7) și să nu intre în jocul lor și mai ales cu mine = /p.v./ prop. compl. directă (R5; C6);
(8) că mă iubea foarte tare în acele clipe = /p.v./ prop. predicativă (R4; C9);
(9) și se temea de ceva = /p.v./ prop. predicativă (R4; C8).

Scanned with OKEN Scanner

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **mai ales** = loc. adverbială (echivalentă cu *îndeosebi*) /.../ fără fcț. sint. fiind socotită sintagmă incidentă (vezi *Index selectiv al dificultăților*);
2. **(de) ceva** = pronume nehotărât /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. indirect.

217

(1) Firește = /p.v./ prop. principală;
(2) că începui = /p.v./ prop. subiectivă (R1);
(3) să ies și eu singur = /p.v./ prop. compl. directă (R2);
(4) fără să mai mă obosesc = /p.v./ prop. pred. suplimentară (R3);
(5) s-o invit = /p.v./ prop. circumst. de relație (R4).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **singur** = adj. /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de elem. predicativ suplimentar.

În stabilirea funcției sintactice a propoziției (4), am avut în vedere și raportul realizat între aceasta și elem. predicativ suplimentar „singur", fără de care (sau în corelație cu un compl. circumstanțial de mod) ar fi fost prop. circumstanțială de mod.

218

(1) Oricât am filozofa pregătindu-ne de moarte = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R2);
(2) nu ne pregătim deloc = /p.v./ prop. principală (C3; C6);
(3) ideea e o pură vanitate a gândirii = /p.n.c./ prop. principală (C2; C6);
(4) care ne sugerează falsa certitudine = /p.v./ prop. atributivă (R3);
(5) că prin filozofie putem trece bine înarmați Marele Prag = /p.v./ prop. atributivă (R4);
(6) ți-o spun cu majuscule = /p.v./ prop. principală (C2; C3).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

pregătindu-ne de moarte

a. *pregătind(u)* = verb /.../ diateza reflexivă (realizată prin pron. reflexiv „ne") /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de timp;
b. *ne* = pron. reflexiv (provine dintr-un pron. personal) /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. direct;
c. (*de*) *moarte* = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. indirect, dacă se acceptă extensia: ...pregătindu-ne[1]/ *de ceea ce va urma*...[2]/; compl. circumstanțial de relație, dacă se acceptă extensia: ...pregătindu-ne[1]/ *în ceea ce privește urmarea*...[2]/.

219

(1) Firește = /p.v./ prop. principală (C4);
(2) că mă așteptam și la o sancțiune gravă = /p.v./ prop. subiectivă (R1);

Scanned with OKEN Scanner

(3) adică să mi se ia catedra = /p.v./ prop. compl. indirectă (R2);
(4) dar nu credeam = /p.v./ prop. principală (C1);
(5) că o să fiu întâmpinat la poarta universității de un individ brutal = /p.v./ prop. compl. directă (R4);
(6) care să-mi notifice cu o dușmănie personală = /p.v./ prop. atributivă (R5);
(7) că n-aveam, de-aici înainte, ce mai căuta în această clădire = /p.v./ prop. compl. directă (R6).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **(de un) individ** = subst. /.../ articulat (are art. nehotărât proclitic „un") /.../ acuzativ (are prep. simplă „de") /.../ fcț. sint. de compl. de agent;
2. **ce mai căuta**
   a. *ce /.../ căuta* = construcție (sintagmă) infinitivală; compl. direct;
      ce = pron. interogativ-relativ /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. direct în cadrul construcției infinitivale „ce căuta" (regentul său este verbul „căuta");
      căuta = verb /.../ infinitiv /.../ fcț. sint. de compl. direct în cadrul construcției infinitivale „ce căuta" (regentul său este verbul „n-aveam");
   b. *mai* = (semi)adverb /.../ fără fcț. sint.

220

(1) Caloriferistul /.../ m-a poftit în biroul lui de secretar al celulei de partid = /p.v./ prop. principală (C5);
(2) continuă marele poet = /p.v./ prop. principală independentă;
(3) unde, cu alte cuvinte, bineînțeles, mi-a confirmat = /p.v./ prop. atributivă (R1);
(4) ceea ce îmi spusese celălalt = /p.v./ prop. compl. directă (R3);
(5) el era în măsură = /p.n.c./ prop. principală (C1);
(6) să-mi spună = /p.v./ prop. compl. indirectă (R5);
(7) că pot ocupa postul de șef al bibliotecii municipale = /p.v./ prop. compl. directă (R6);
(8) unde pot foarte bine = /p.v./ prop. atributivă (R7);
(9) să citesc = /p.v./ prop. compl. directă (R8; C11; C12);
(10) nu-i așa = /p.n.c./ prop. principală incidentă;
(11) să scriu poezii = /p.v./ prop. compl. directă (R8; C9; C12);
(12) să-mi continui studiile = /p.v./ prop. compl. directă (R8; C9; C11);
(13) care mă interesează = /p.v./ prop. atributivă (R12).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **în măsură** = locuțiune adjectivală /.../ fcț. sint. de nume predicativ (sau jumătate din p.n.c., cealaltă jumătate fiind semipredicatul „era");
2. **ocupa** = verb /.../ infinitiv /.../ fcț. sint. de compl. direct;
3. (să)-**mi** (continui) = pron. personal /.../ dativ (posesiv) /.../ fcț. sint. de compl. indirect.

Scanned with OKEN Scanner

221

(1) N-aşi putea = /p.v./ prop. principală;
(2) să spun = /p.v./ prop. compl. directă (R1);
(3) pe ce se baza instinctul meu = /p.v./ prop. compl. directă (R2);
(4) care mă îndemna = /p.v./ prop. atributivă (R3);
(5) să nu accept anomalia = /p.v./ prop. compl. indirectă (R4);
(6) căci aşa îmi părea situaţia = /p.n.c./ prop. circumst. de cauză (R5);
(7) care se crease la facultate în urma îndepărtării marelui poet şi filozof = /p.v./ prop. atributivă (R6).

Dificultăţi. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

(pe) ce = pron. interogativ-relativ (aici are doar valoare relativă) /.../ acuzativ /.../ fcţ. sint. de compl. indirect.

222

(1) Un tâmpit = /p.n.c., cu semipredicatul subînţeles/ prop. principală (C3);
(2) zise el tare = /p.v./ prop. principală independentă;
(3) e aşa de bou = /p.n.c./ prop. principală (C1);
(4) încât îşi închipuie = /p.v./ prop. circumst. consecutivă (R3);
(5) că nu-l ia nimeni în seamă = /p.v./ prop. compl. directă (R4; C6);
(6) şi poate el = /p.v./ prop. completivă directă (R4; C5);
(7) să tragă cu urechea = /p.v./ prop. compl. directă (R6; C8);
(8) şi să-şi facă pe urmă liniştit raportul către şefi = /p.v./ prop. compl. directă (R6; C7).

Dificultăţi. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **aşa de bou**
   a. *aşa de* = loc. adj. /.../ fcţ. sint. de atr. adj.;
   b. *bou* = subst. /.../ nominativ /.../ fcţ. sint. de nume predicativ (sau jumătate din p.n.c., cealaltă jumătate fiind semipredicatul „e");
2. **să tragă cu urechea** = loc. verbală, alcătuită din verbul „a trage" şi din subst. „ureche"; fcţ. sint. de predicat verbal;
   a. *să tragă* = verb /.../ predicativ /.../ conjunctiv /.../ fcţ. sint. de pred. verbal în cadrul loc. verbale „să tragă cu urechea";
   b. (*cu*) *urechea* = subst. /.../ acuzativ /.../ fcţ. sint. de compl. circumstanţial instrumental în cadrul loc. verbale „să tragă cu urechea".

223

(1) Al nostru îşi lasă fiul = /p.v./ prop. principală (C3);
(2) să fie răstignit = /p.v./ prop. pred. suplimentară (R1);
(3) îl părăseşte = /p.v./ prop. principală (C1);
(4) cu toate că acesta se rugase în grădina Ghetsemani cuprins de o spaimă atât de mare = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R3);

Scanned with OKEN Scanner

(5) încât sudoarea /.../ era de sânge = /p.n.c./ prop. circumst. consecutivă (R4);
(6) care îi țâșnise pe frunte = /p.v./ prop. atributivă (R5);
(7) dacă, /.../ ar putea = /p.v./ prop. condițională (R9);
(8) zicea = /p.v./ prop. principală independentă;
(9) să treacă de la el paharul acesta = /p.v./ prop. compl. indirectă (R4).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **își** (lasă) = pron. reflexiv (realizează reflexivul posesiv pentru verbul „a lăsa") /.../ fcț. sint. de compl. indirect;

2. **atât de mare** = adj. /.../ nominativ /.../ gradul superlativ absolut (realizat prin morfeme nespecifice: adverbul „atât" și prep. „de", echivalând cu „foarte");

3. **de sânge** = loc. adj. /.../ fcț. sint. de nume predicativ (sau jumătate din p.n.c., cealaltă jumătate fiind semipredicatul „era");

Propoziția (7) exprimă o cauză, nu o condiție, deși are elem. de relație semi-specializat „dacă".

224

(1) Dacă e = /p.v./ prop. circumst. condițională (R5);
(2) să continuăm analogia = /p.v./ prop. subiectivă (R1; C3);
(3) și să ne întrebăm = /p.v./ prop. subiectivă (R1; C2);
(4) în ce consta totuși puterea lor = /p.v./ prop. completivă directă (R3);
(5) eu ași afirma = /p.v./ prop. principală;
(6) că sunt de acord cu tine = /p.v./ prop. compl. directă (R5);
(7) că o primesc, de la mase = /p.v./ prop. circumst. de relație (R6; C8);
(8) dar n-o mai restituie = /p.v./ prop. circumst. de relație (R6; C7);
(9) fiindcă... = /pred. eliptic/ prop. neanalizabilă; dacă ar fi avut componentele necesare, ar fi fost circumst. de cauză, întrucât are element de relație specializat în exprimarea cauzalității (R8).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **(în) ce** = pron. interogativ-relativ (aici are doar valoare relativă) /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. indirect;

2. **sunt de acord** = expresie verbală /.../ fcț. sint. de pred. nominal complet;
   a. *sunt* = verb copulativ /.../ fcț. sint. de semipredicat în cadrul expresiei verbale „sunt de acord" (sau jumătate din p.n.c., cealaltă jumătate fiind numele pred. „de acord");
   b. *de acord* = loc. adj. /.../ fcț. sint. de nume predicativ în cadrul expresiei verbale „sunt de acord" (sau jumătate din p.n.c., cealaltă jumătate fiind semipredicatul „sunt").

225

(1) Ei bine = /p.v./ prop. principală incidentă;
(2) masele nu l-au sprijinit = /p.v./ prop. principală;
(3) să nu fie asasinat de puternicii aristocrați ai senatului = /p.v./ prop. circumst. de relație (R2);

Scanned with OKEN Scanner

(4) cu toate că la auzul știrii și-au exprimat revolta = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R2; C5);
(5) și asasinii au trebuit = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R2; C4);
(6) să fugă = /p.v./ prop. compl. directă (R5).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **și**(-au exprimat) = pron. reflexiv (realizează reflexivul posesiv pentru verbul „a exprima") /.../ fcț. sint. de compl. indirect;
2. **au trebuit** = verb personal (de aceea poate guverna o prop. compl. directă) /.../ fcț. sint. de pred. verbal;

Propoziția (3) este circumst. de relație, dacă se acceptă contragerea: ...nu l-au sprijinit *în privința asasinării*...; este compl. indirectă dacă se acceptă contragerea: ...nu l-au sprijinit *la ceva/în ceva* ...

226

(1) Încercai zadarnic = /p.v./ prop. principală;
(2) să continuu spunându-i = /p.v./ prop. compl. directă (R1);
(3) că și eu fac parte din mase = /p.v./ prop. compl. directă (R2; C4; C6);
(4) și am trăit destul = /p.v./ prop. compl. directă (R2; C3; C6);
(5) ca să le cunosc = /p.v./ prop. circumst. consecutivă (R4);
(6) n-am descoperit în psihologia părinților și rudelor mele, a rudelor rudelor mele și a prietenilor tuturor acestora nici un apetit obscur de dominație și autoritate, în afara unor prejudecăți curente, moștenite prin tradiție = /p.v./ prop. compl. directă (R2; C3; C4);
(7) să nu te vorbească de rău lumea = /p.v./ prop. atributivă (R6; C8; C9; C13);
(8) să nu te faci de râs = /p.v./ prop. atributivă (R6; C7; C9; C13);
(9) să nu te-arate cu degetul = /p.v./ prop. atributivă (R6; C7; C8; C13);
(10) chiar dacă e în joc ceva = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R9);
(11) care ție ți se pare = /p.n.i./ prop. atributivă (R10);
(12) că ar fi fericirea = /p.n.c./ prop. predicativă (R11);
(13) această fericire să fie în rândul lumii ețetera, ețetera! = /p.v./ prop. atributivă (R6; C7; C8; C9).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **în afara unor prejudecăți**
   a. (*în afara*) /.../ *prejudecăți* = subst. /.../ acuzativ (are loc. prep. „în afara") /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de excepție;
   b. *unor* = adj. pronominal nehotărât (aici nu este art. nehotărât, pentru că nu se realizează opoziția tipică articolelor nehotărâte: *o* (prejudecată)/*niște* (prejudecăți), ci opoziția pronumelor (adj. pronominale) nehotărâte: *o* (prejudecată)/*altă* (prejudecată)/*alte* (prejudecăți);

Există în această frază câteva structuri (*fac parte*; *să nu (te) vorbească de rău*; *să nu (te) faci de râs*; *să nu (te)-arate cu degetul*; *e în joc*) aparent asemănătoare;

Scanned with OKEN Scanner

diferențierea lor se face, pe lângă mijloacele știute, mai ales prin: a) topică; b) acceptarea/neacceptarea unor determinări; c) posibilitatea/imposibilitatea înlocuirii unor componente prin sinonimele lor.

227

(1) E drept = /p.n.c./ prop. principală;
(2) că nici el nu m-a recunoscut, lucru = /p.v./ prop. subiectivă (R1);
(3) care complică problema = /p.v./ prop. atributivă (R2);
(4) Însă nu arăta nici o urmă = /p.v./ prop. principală;
(5) că ar fi fost torturat = /p.v./ prop. circumst. de relație (R4);
(6) în timp ce eu arătam = /p.v./ prop. circumst. opozițională (R4).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

drept = adverb predicativ /.../ fcț. sint. de nume predicativ (sau jumătate din p.n.c., cealaltă jumătate fiind semipredicatul „e").

228

(1) Ioane, /.../ aș fi studiat mai puțin liniștit pe Hegel = /p.v./ prop. principală;
(2) zic = /p.v./ prop. principală independentă;
(3) dacă aș fi știut = /p.v./ prop. circumst. condițională (R1; C5; C6);
(4) că un student din generația mea e torturat în beciurile Siguranței = /p.v./ prop. compl. directă (R3);
(5) și bineînțeles dacă aș fi aflat și de ce = /p.v./ prop. condițională (R1; C3; C6);
(6) dacă, adică, experiențele noastre ar fi coincis = /p.v./ prop. condițională (R1; C3; C5).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **mai puțin liniștit** = adj. /.../ gradul comp. de inferioritate /.../ nominativ /.../ fcț. sint de elem. predicativ suplimentar;

2. **de ce** = loc. adverbială /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de cauză (nu este element de relație subordonator).

229

(1) Va învinge cel = /p.v./ prop. principală;
(2) ce are răbdare = /p.v./ prop. atributivă (R1);
(3) să aștepte = /p.v./ prop. atributivă (R2);
(4) fără să se lase ispitit de orgoliul de a acționa = /p.v./ prop. circumst. de mod (R3);
(5) când timpul nu e favorabil acțiunii = /p.n.c./ prop. circumst. de timp (R4).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

cel ce (unii specialiști îl socotesc pron. relativ compus și îl tratează, ca atare, atât morfologic, sintactic, cât și la nivel frastic);

Scanned with OKEN Scanner

a. *cel* = pron. demonstrativ semiindependent, de depărtare /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de subiect;
b. *ce* = pron. interogativ-relativ (aici are doar valoare relativă) /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de subiect; la nivel frastic este element de relație subordonator nespecializat.

Propoziția (3) nu poate fi, după cum pare, nici circumstanțială (de scop, de relație, consecutivă etc.), nici completivă (directă sau indirectă), pentru că regentul ei nu este verbul „a avea", ci subst. „răbdare", de aceea am considerat-o atributivă.

230

(1) Și gândirea nu înseamnă = /p.n.i./ prop. principală;
(2) să-ți spargi capul reflectând în singurătate = /p.v./ prop. predicativă (R1; C3);
(3) ci să fii atent = /p.n.c./ prop. predicativă (R1; C2);
(4) la ceea ce se întâmplă în jurul tău = /p.v./ prop. compl. indirectă (R3).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. (să-)**ți** (spargi capul) = pron. reflexiv (este provenit dintr-un pron. personal; dă verbului „a sparge", din locuțiune, forma de reflexiv posesiv) /.../ dativ /.../ fcț. sint. de compl. indirect;

2. **reflectând** = verb /.../ gerunziu /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de cauză, dacă se acceptă extensia: ...să-ți spargi capul[1]/ *fiindcă reflectezi în singurătate*...[2]/; compl. circumstanțial de timp, dacă se acceptă extensia: ...să-ți spargi capul[1]/ *când reflectezi în singurătate*...[2]/;

3. (**la**) **ceea ce** = pron. relativ compus /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. indirect; la nivel frastic este element de relație subordonator nespecializat (regentul său este în propoziția (3), iar locul său este în propoziția (4); fenomenul se numește *împletirea regentei cu subordonata*).

231

(1) Or, americanii nu mai aveau nici un chef = /p.v./ prop. principală (C3; C7);
(2) să mai moară = /p.v./ prop. atributivă (R1);
(3) și atunci domnul Truman, în acord cu poporul său, a gândit = /p.v./ prop. principală (C1; C7);
(4) de ce să nu moară ei, japonezii = /p.v./ prop. compl. directă (R3; C10);
(5) dacă continuă = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R4);
(6) să le placă războiul = /p.v./ prop. compl. directă (R5);
(7) (și trebuie = /p.v./ prop. principală (C1; C3);
(8) să nu uităm = /p.v./ prop. subiectivă (R7);
(9) că le cam plăcea și cam omorâseră o grămadă de chinezi timp de ani de zile) = /p.v./ prop. compl. directă (R8);
(10) de ce să nu le dăm o bombă în cap = /p.v./ prop. compl. directă (R3; C4; C7);
(11) să-i săturăm = /p.v./ prop. circumst. consecutivă (R10).

Scanned with OKEN Scanner

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **nici un chef**
   a. *nici un* = adj. pronominal negativ /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de atr. adj.;
   b. *chef* = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. direct;
2. **de ce** = loc. adverbială /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de cauză.

Propoziția (5) exprimă o potențială cauză a acțiunii regentei, nu o condiție (chiar dacă are element de relație subordonator semispecializat în exprimarea condiției), nici o opoziție, cum ar părea.

232

(1) Cine e puternic = /p.n.c./ prop. subiectivă (R2);
(2) nu rezistă = /p.v./ prop. principală;
(3) să nu te facă = /p.v./ prop. circumst. de relație (R2);
(4) să simți această putere = /p.v./ prop. pred. suplimentară (R3).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

Propoziția (3) este circumst. de relație dacă se acceptă contragerea: ...nu rezistă *în privința producerii*...; este compl. indirectă dacă se acceptă contragerea: ...nu rezistă *la ceva*...

233

(1) Într-un fel va arăta cel chinezesc (desigur cu chinezării) = /p.n.c./ prop. principală (C2);
(2) și altfel cel francez = /p.n.c, cu semipredicat subînțeles/ prop. principală (C1);
(3) care e greu de imaginat = /p.n.c./ prop. atributivă (R2);
(4) că va părăsi cuceririle anterioare ale revoluției burgheze = /p.v./ prop. compl. directă (R3);
(5) va trebui = /p.v./ prop. principală;
(6) să-și lepede (africanul) repede belciugul din nas și concepția tribală = /p.v./ prop. subiectivă (R5; C8; C9; C10);
(7) dacă poate fi numită concepție = /p.v./ prop. principală incidentă;
(8) și să cucerească ideea de națiune și de libertate = /p.v./ prop. subiectivă (R5; C6; C9; C10);
(9) iar mulătrimea sud-americană să-și tempereze carnavalurile = /p.v./ prop. subiectivă (R5; C6; C8; C10);
(10) și să părăsească ideea = /p.v./ prop. subiectivă (R5; C6; C8; C9);
(11) că amorul singur le poate ajuta = /p.v./ prop. atributivă (R10);
(12) să-i alunge pe dictatori = /p.v./ prop. circumst. de relație (R11).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **într-un fel** = loc. adverbială (v. și opoziția contextuală cu „altfel") /.../ fcț. sint. de nume predicativ (v. textul 16);
2. **cel** (chinezesc) = pron. demonstrativ semiindependent /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de subiect;

Scanned with OKEN Scanner

3. **cel** (francez) = idem „cel“ (supra);
4. **de imaginat** = verb /.../ supin /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de relație;
5. **fi numită concepție** = sintagmă complexă; compl. direct;
   a. *fi numită* = verb, forma inițială (sau forma-tip, de infinitiv) „a numi“ /.../ diateza pasivă, mod infinitiv /.../ fcț. sint. de compl. direct în cadrul sintagmei complexe „fi numită concepție“;
   b. *concepție* = subst. /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de nume predicativ în cadrul sintagmei complexe „fi numită concepție“.

Propoziția (12) este circumst. de relație, dacă se acceptă contragerea: ...singur le poate ajuta *în privința alungării*...; este compl. indirectă, dacă se acceptă contragerea: ...singur le poate ajuta *la alungare*...

234

(1) Poate = /p.v./ prop. principală;
(2) că aceste două lumi, resemnându-se cu ideea /.../ vor începe prin a se apropia = /p.v./ prop. subiectivă (R1; C4);
(3) că nici una dintre ele nu e sortită pieirii = /p.v./ prop. atributivă (R2);
(4) și vor sfârși prin a depune eforturi comune pentru a feri civilizația noastră de pericole mult mai mari = /p.v./ prop. subiectivă (R1; C2);
(5) decât reprezintă pentru una capitalismul = /p.v./ prop. circumst. de mod (R4; C6);
(6) și pentru alta comunismul = /pred. eliptic/ prop. circumst. de mod (R4; C5).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **resemnându-(se)** = verb /.../ diateza reflexivă, mod gerunziu /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de timp, dacă se acceptă extensia: ...prin a se apropia[1]/ *când se vor fi resemnat*...[2]/; compl. circumstanțial de cauză, dacă se acceptă extensia: ...prin a se apropia[1]/ *fiindcă se vor fi resemnat*...[2]/;
2. **(prin) a (se) apropia** = verb /.../ infinitiv /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial instrumental;
3. **(prin) a depune** = idem „prin a se apropia“ (supra);
4. **(pentru) a feri** = verb /.../ infinitiv /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de scop.

235

(1) După tine ar trebui = /p.v./ prop. principală;
(2) ca proletariatul să se revolte fără un țel precis = /p.v./ prop. subiectivă (R1; C3; C4; C5; C6; C7; C8);
(3) să fie reprimat sângeros, în genul Griviței = /p.v./ prop. subiectivă (R1; C2; C4; C5; C6; C7; C8);
(4) să aștepte un moment istoric favorabil = /p.v./ prop. subiectivă (R1; C2; C3; C5; C6; C7; C8);
(5) să-și câștige restul populației = /p.v./ prop. subiectivă (R1; C2; C3;

Scanned with OKEN Scanner

C4; C6; C7; C8);
(6) să-și definească mai clar țelul = /p.v./ prop. subiectivă (R1; C2; C3; C4; C5; C7; C8);
(7) și abia atunci să facă revoluție = /p.v./ prop. subiectivă (R1; C2; C3; C4; C5; C6; C8);
(8) și să-i pice în gură para mălăiață a puterii = /p.v./ prop. subiectivă (R1; C2; C3; C4; C5; C6; C7).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **sângeros** = adverb /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de mod;
2. **să facă revoluție**
   a. *să facă* = verb /.../ conjunctiv /.../ fcț. sint. de predicat verbal;
   b. *revoluție* = substantiv /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. direct.

236

(1) Vroiam = /p.v./ prop. principală;
(2) să înțeleg de la el = /p.v./ prop. compl. directă (R1);
(3) de ce retragerea mea din universitate nu-mi punea la adăpost vocația (un protest organizat pentru reintegrarea marelui poet fiind acum tardiv) = /p.v./ prop. compl. directă (R2);
(4) întrucât aș fi fost amenințat = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R3; C7; C9);
(5) dacă m-aș fi dus = /p.v./ prop. circumst. condițională (R4);
(6) să predau copiilor abecedarul = /p.v./ prop. circumst. de scop (R5);
(7) Fiindcă una e = /p.n.i./ prop. circumst. de cauză (R3; C3; C9);
(8) să cunoști amenințările din istorie = /p.v./ prop. predicativă (R7);
(9) și alta e = /p.n.i./ prop. circumst. de cauză (R3; C4; C7);
(10) să le cunoști pe cele = /p.v./ prop. predicativă (R9);
(11) care te pândesc pe tine însuți, în timpul unei istorii vii = /p.v./ prop. atributivă (R10);
(12) care se face sub ochii tăi și în țara ta = /p.v./ prop. atributivă (R11).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **de ce** = loc. adverbială /.../ fcț. sint de compl. circumstanțial de cauză; la nivel frastic este element de relație subordonator nespecializat;
2. **(pentru) reintegrarea** = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de scop.

Propozițiile (7) și (9) par să nu aibă regente, din cauza utilizării, cu valoare stilistică, a punctului.

237

(1) Dimpotrivă, simțeam o furie împotriva ei = /p.v./ prop. principală;
(2) când îndată după masă se ridica = /p.v./ prop. circumst. de timp (R1; C3);
(3) și dracu știe = /p.v./ prop. circumst. de timp (R1; C2);

Scanned with OKEN Scanner

(4) ce făcea la bucătărie cu servitoarea = /p.v./ prop. compl. directă (R3);
(5) în timp ce aşi fi dorit = /p.v./ prop. circumst. opoziţională (R4);
(6) să lase totul baltă = /p.v./ prop. compl. directă (R5; C7);
(7) şi să mai stăm împreună = /p.v./ prop. compl. directă (R5; C6).

Dificultăţi. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. (cu) **servitoarea** = subst. /.../ acuzativ /.../ fcţ. sint. de compl. circumstanţial sociativ;

2. (să lase) **baltă** = subst. (particularităţi: este component al unei loc. verbale) /.../ nominativ /.../ fcţ. sint. de elem. predicativ suplimentar în cadrul loc. verbale „să lase baltă".

238

(1) Această oră, nouă seara, devenise treptat ora înstrăinării ei totale de mine = /p.n.c./ prop. principală (C2; C3; C5; C6);
(2) parcă nici nu mai mă cunoştea = /p.v./ prop. principală (C1; C3; C5; C6);
(3) trebuia = /p.v./ prop. principală (C1; C2; C5; C6);
(4) să se culce, (ea la ora aceea) = /p.v./ prop. subiectivă (R3);
(5) parcă intra sub o narcoză = /p.v./ prop. principală (C1; C2; C3; C6);
(6) şi nu suporta nici cea mai uşoară mângâiere, chiar ideea = /p.v./ prop. principală (C1; C2; C3; C5);
(7) că aşi putea = /p.v./ prop. atributivă (R6);
(8) să-i spun ceva tandru o enerva dinainte = /p.v./ prop. compl. directă (R7);
(9) căci asemenea strigoilor, chiar de pe la ora aceea începeam eu = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R8;C11);
(10) să mă simt minunat = /p.v./ prop. compl. directă (R9);
(11) şi asta nu = /pred. eliptic, reprezentat doar de adverbul „nu", care ar fi dat forma negativă verbului-predicat, dacă ar fi fost exprimat/ prop. circumst. de cauză (R8; C9);
(12) pentru că în timpul zilei aşi fi fost apatic = /p.n.c./ prop. circumst. de cauză (R11; C13; C14; C15);
(13) ci pentru că seara aveam altă stare = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R11; C12; C14; C15);
(14) atunci o iubeam cel mai mult = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R11; C12; C13; C15);
(15) şi aşi fi vrut = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R11; C12; C13; C14);
(16) să stau cu ea până în zori = /p.v./ prop. compl. directă (R15).

Dificultăţi. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **asemenea** (strigoilor) = prepoziţie simplă (care cere cazul dativ), singură nu are fcţ. sint., ci împreună cu subst. regent; deci: *asemenea strigoilor* = compl. circumstanţial de mod;

2. **cel mai mult** = adverb de mod, simplu, gradul superlativ relativ (realizat prin

Scanned with OKEN Scanner

„cel", fost articol, folosit cu valoare semiadverbială și prin semiadverbul „mai"), funcția sintactică de compl. circumstanțial de mod.

(*N. B.*) ***Adverbul*** se analizează conform schemei următoare:

(I) denumirea; (II) felul; (III) simplu/compus; (IV) gradul de comparație (realizat prin…);	(V) particularități; (VI) funcție sintactică; (VII) valoare afectiv-stilistică.

239

(1) Intuiam = /p.v./ prop. principală (C2; C5);
(2) dar nu puteam = /p.v./ prop. principală (C1; C5);
(3) să înțeleg = /p.v./ prop. compl. directă (R2);
(4) cum reușise = /p.v./ prop. compl. directă (R3);
(5) și /.../ era faptul = /p.n.c./ prop. principală (C1; C2);
(6) ceea ce mă neliniștea = /p.v./ prop. subiectivă (R5);
(7) că seara Matilda era pentru mine o surpriză continuă = /p.n.c./ prop. atributivă (R5);
(8) căci înstrăinările ei nu erau totdeauna aceleași, totdeauna rele = /p.n.c., cu nume predicativ multiplu/ prop. circumst. de cauză (R7; C9);
(9) dar mereu inventive = /p.n.c., cu semipredicatul subînțeles/ prop. circumst. de cauză (R7; C8).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **ceea ce** = pron. relativ compus /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de subiect;
2. (**pentru**) **mine** = pron. personal /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de relație.

240

(1) Numai că ale ei erau naturale = /p.n.c./ prop. principală;
(2) în timp ce eu tăceam prin voință = /p.v./ prop. circumst. opozițională (R1; C3);
(3) și în realitate nici nu tăceam = /p.v./ prop. circumst. opozițională (R1; C2);
(4) fiindcă gândul nu se desprindea de ea = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R3; C5);
(5) și continuam = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R3; C4);
(6) să mă întreb = /p.v./ prop. compl. directă (R5);
(7) ce avea = /p.v./ prop. circumst. de relație (R6);
(8) fără să reușesc = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R6);
(9) să găsesc un răspuns = /p.v./ prop. compl. directă (R8).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **numai că** = loc. adverbială (cu val. restrictivă, echivalentă cu *doar*) /.../ fără

Scanned with OKEN Scanner

fcț. sint. (în alt context, poate fi elem. de rel. subordonator; v. textul 104);

2. **(prin) voință** = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de cauză;

3. **fără să** (reușesc) = loc. conj. (de semnalat dubla valoare concomitentă a conjuncției „să": componentă a loc. conjuncționale *fără să* și morfem specific pentru conjunctiv, *să reușesc*; deci, se va analiza din ambele puncte de vedere), fără fcț. sint.

241

(1) Nu era cazul meu = /p.n.c./ prop. principală (C2);
(2) dar ceva pe-aproape tot era = /p.n.c./ prop. principală (C1);
(3) fiindcă mă uitam la prietenul meu cu alți ochi = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R2; C4; C6);
(4) și însăși starea dramatică /.../ scădea în intensitate = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R2; C3; C6);
(5) în care mă aflasem înainte = /p.v./ prop. atributivă (R4);
(6) și mă domina gândul = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R2; C3; C4);
(7) va să zică ea nu dormea = /p.v./ prop. atributivă apozitivă (R6; C8);
(8) va să zică la ora nouă seara nevoia ei de a dormi nu mai apăruse în mod irezistibil = /p.v./ prop. atributivă apozitivă (R6; C7).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **pe-aproape** = loc. adverbială /.../ fcț. sint. de atr. adverbial;
2. **va să zică** = loc. conjuncțională (echivalentă cu *deci*) /.../ fără fcț. sintactică.

242

(1) Îmi trecu chiar prin minte = /p.v./ prop. principală (C4; C5; C9; C11; C12);
(2) să-mi iau la revedere de la Ion = /p.v./ prop. subiectivă (R1; C3);
(3) și să plec = /p.v./ prop. subiectivă (R1; C2);
(4) dar alungai acest gând = /p.v./ prop. principală (C1; C5; C9; C11; C12);
(5) n-avea = /p.v./ prop. principală (C1; C4; C9; C11; C12);
(6) îmi spusei = /p.v./ prop. principală independentă;
(7) decât să mă aștepte = /p.v./ prop. compl. directă (R5);
(8) dacă chiar mă aștepta = /p.v./ prop. circumst. condițională (R7);
(9) și mai bine ar fi = /p.v./ prop. principală (C1; C4; C5; C11; C12);
(10) dacă s-ar culca = /p.v./ prop. subiectivă (R9);
(11) e în joc destinul meu = /p.v./ prop. principală (C1; C4; C5; C9; C12);
(12) trebuie = /p.v./ prop. principală (C1; C4; C5; C9; C11);
(13) să aflu azi, /.../ azi = /p.v./ prop. subiectivă (R12; C14; C22);
(14) și nu mâine = /pred. eliptic, reprezentat doar de adverbul „nu", care ar fi dat forma negativă verbului-predicat, dacă ar fi fost exprimat/ prop. subiectivă (R12; C13; C22);
(15) ce-o să fie cu mine = /p.v./ prop. compl. directă (R13);
(16) când simt = /p.v./ prop. circumst. de timp (R13; C18);
(17) că sunt eroul ființei mele conștiente = /p.n.c./ prop. compl. directă (R16);

Scanned with OKEN Scanner

(18) când concep = /p.v./ prop. circumst. de timp (R13; C16);
(19) că /.../ îmi apare ca o sinteză inspirată = /p.n.c./ prop. compl. directă (R18);
(20) ceea ce gândesc = /p.v./ prop. subiectivă (R19);
(21) după ceea ce reprezint = /p.v./ prop. compl. indirectă (R19);
(22) și nu mâine = /pred. eliptic, reprezentat doar de adverbul „nu", care ar fi dat forma negativă verbului-predicat, dacă ar fi fost exprimat/ prop. subiectivă (R12; C13; C14);
(23) când s-ar putea = /p.v./ prop. circumst. de timp (R22);
(24) s-o iau de la cap, cu „dar dacă", și „dacă totuși" = /p.v./ prop. subiectivă (R23; C25);
(25) și voința mea, /.../ să înceapă din pricina gândirii de relație, de împrejurări = /p.v./ prop. subiectivă (R23; C24);
(26) cum spune Hamlet = /p.v./ prop. principală incidentă;
(27) să șovăie = /p.v./ prop. compl. directă (R25; C28);
(28) și să devin un laș = /p.n.c./ prop. compl. directă (R25; C27).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **(în) joc** = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. indirect;
2. **o să fie cu mine**

a. *o să fie* = verb /.../ viitor (formă populară realizată cu auxiliarul „a avea" și conjuncția „să") /.../ fcț. sint. de pred. verbal;

b. *(cu) mine* = pron. personal /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de relație.

243

(1) Dacă împăratul Chinei și-ar fi făcut tălpile lui la papuci ca împărat și nu ca simplu cetățean = /p.v./ prop. circumst. condițională (R3);
(2) fără doar și poate = /p.v./ prop. principală;
(3) că s-ar fi găsit în Confucius un text = /p.v./ prop. subiectivă (R2);
(4) care să atribuie acestui gest nu știu ce virtute = /p.v./ prop. atributivă (R3).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **fără doar și poate** = loc. adverbială predicativă /.../ fcț. sint. de pred. verbal;
2. **nu știu ce** (virtute) = locuțiune adjectivală pronominală nehotărâtă (echivalentă cu *oarecare, ceva*) /.../ fcț. sint. de atr. adj.

244

(1) Ca simplu cetățean, împăratul Chinei, aruncat de pe orbita sa, aruncat adică, nu socialmente, ci în sine, /.../ să fi ajuns nu în starea simplă a unui simplu chinez, ci într-una de îndobitocire = /p.n.c., cu nume predicativ multiplu/ prop. subiectivă (R5);
(2) când datorită „reeducării" s-ar fi convins cu adevărat = /p.v./ prop. circumst. de timp (R1);

Scanned with OKEN Scanner

(3) că e cu mult mai minunat = /p.n.c./ prop. compl. indirectă (R2);
(4) să împletești un coș = /p.v./ prop. subiectivă (R3);
(5) decât să fii împărat = /p.n.c./ prop. circumst. opozițională (R4);
(6) trebuie = /p.v./ prop. principală;
(7) dacă e = /p.v./ prop. circumst. condițională (R1);
(8) să-l credem pe cel = /p.v./ prop. subiectivă (R7);
(9) care cu un patos stupid a scris povestind despre metamorfoza împăratului = /p.v./ prop. atributivă (R8).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **aruncat** = verb /.../ participiu /.../ fcț. sint. de: compl. circumstanțial condițional, dacă se acceptă extensia: ...s-ar fi convins[1]/ *dacă ar fi fost aruncat...*[2]/; compl. circumstanțial de timp, dacă se acceptă extensia: ...s-ar fi convins[1]/ *când ar fi fost aruncat...*[2]/;
2. **socialmente** = adverb /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de relație;
3. **(datorită) reeducării** = subst. /.../ dativ /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial instrumental;
4. **cu adevărat** = loc. adv. /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de mod;
5. **cu mult** = loc. adv. /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de mod;
6. **(într-)una** = pron. nehotărât /.../ acuzativ (are prep. simplă *întru*) /.../ fcț. sint. de nume predicativ (vezi supra);
7. **e** = verb /.../ verb unipersonal (*trebuie*; *se întâmplă*) /.../ fcț. sint. de pred. verbal;
8. **(pe) cel** = pron. demonstrativ semiindependent /.../ acuzativ (are prep. simplă „pe") /.../ fcț. sint. de compl. direct;
9. **povestind** = verb /.../ gerunziu /.../ fcț. sint de: compl. circumstanțial instrumental, dacă se acceptă extensia: ...a scris[1]/ *prin ceea ce a povestit...*[2]/; compl. circumstanțial de timp, dacă se acceptă extensia: ...a scris[1]/ *când povestea...*[2]/.

245

(1) Prin urmare, o cădere a mea n-ar fi fost spectaculoasă sociâlmente, ca a împăratului Chinei = /p.n.c./ prop. principală (C5);
(2) (la noi în Europa s-ar fi râs = /p.v./ prop. principală;
(3) dacă noi românii, lipsindu-l pe Mihai I de tron și păstrându-l în țară, l-am fi „reeducat" = /p.v./ prop. circumst. condițională (R2);
(4) să simtă bucuria simplă de a lucra la un strung) = /p.v./ prop. circumst. de scop (R3);
(5) dar ar fi fost spectaculoasă în interior, acceptând = /p.n.c./ prop. principală (C1);
(6) să nu mă las ghidat de idei clare și distincte = /p.v./ prop. compl. directă (R5; C7);
(7) adică să nu concep căderea mea = /p.v./ prop. compl. directă (R5; C6);
(8) cum nu putem concepe = /p.v./ prop. circumst. de mod (R7);
(9) cu ceea ce e viu în noi = /p.n.c./ prop. circumst. instrumentală (R8);
(10) că într-o zi n-o să mai fim vii = /p.n.c./ prop. compl. directă (R8; C11);

Scanned with OKEN Scanner

(11) dar <u>știm</u> = /p.v./ prop. compl. directă (R8; C10);
(12) că asta <u>e inevitabil</u> prin idee = /p.n.c./ prop. compl. directă (R11).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **prin urmare** = loc. adverbială (adverb de mod consideră *Gramatica Academiei*, vol. I, p. 319, loc. conjuncțională, consideră aceeași *Gramatica Academiei*, vol. II, p. 252); fără fcț. sinactică.;
2. **socialmente** = adverb /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de relație;
3. **lipsindu-l**
   a. *lipsind(u)* = verb /.../ gerunziu /.../ fcț. sint. de: compl. circumstanțial instrumental, dacă se acceptă extensia: ...l-am fi „reeducat"[1]/ *prin ceea ce îi lipsea...*[2]/; compl. circumstanțial condițional, dacă se acceptă extensia: ...l-am fi „reeducat"[1]/ *dacă îl lipseam de...*[2]/;
   b. *-l* = pron. personal /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. direct;
4. **acceptând** = verb /.../ gerunziu /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial condițional;
5. **ghidat de idei**
   a. *ghidat* = verb /.../ participiu /.../ fcț. sint. de elem. predicativ suplimentar;
   b. (*de*) *idei* = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. de agent;
6. **concepe** = verb /.../ infinitiv /.../ fcț. sint. de compl. direct;
7. **(prin) idee** = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. circumst. instrum.

Verificarea funcției sintactice a propoziției (9):
- este o propoziție subordonată;
- regentul să este un verb („concepe");
- are echivalent general: CU AJUTORUL/PRIN INTERMEDIUL CUIVA;
- prin contragere, ar trebui să rezulte un complement circumst. instrumental;
- iată contragerea: ...nu putem concepe *prin vitalitate*...;
- sintagma *prin vitalitate* este compl. circumstanțial instrumental;
- propoziția (9) este circumstanțială instrumentală;
- între aceste două noțiuni (*prop. circumst. instrumentală–compl. circumst. instrumental*) avem corespondență nominală;
- deci: analiza este corect făcută.

246

(1) <u>Puteam</u> distinge apoi și indivizi infatuați, /.../ indivizi având de obicei un vocabular inacceptabil, frizând nepolitețea, tutuind oameni /.../ legându-se de fizicul lor, /.../ agitându-se pe scaun, surzi = /p.v./ prop. principală;
(2) care <u>țin</u>, dintr-o pornire irezistibilă = /p.v./ prop. atributivă (R1; C6; C7; C10);
(3) <u>să vorbească</u> numai ei = /p.v./ prop. compl. indirectă (R2);
(4) deși astfel <u>nu exprimau</u> decât marea nerozie, și aceea nesărată, /.../ a întregii lor personalități = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R3);
(5) fiindcă <u>există</u> și nerozii interesante = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R4);
(6) pe care abia îi <u>cunoșteau</u> = /p.v./ prop. atributivă (R1; C2; C7; C10);
(7) care <u>ar exprima</u> = /p.v./ prop. atributivă (R1; C2; C6; C10);

Scanned with OKEN Scanner

(8) că nu stăteai prea bine cu nu știu ce = /p.v./ prop. compl. directă (R7);
(9) la ceea ce li se spunea = /p.v./ prop. compl. indirectă (R1);
(10) puteai = /p.v./ prop. atributivă (R1; C2; C6; C7);
(11) să-i înjuri și de mamă = /p.v./ prop. compl. directă (R10);
(12) fără să-i clintești = /p.v./ prop. circumst. consecutivă (R11);
(13) (eu însumi procedasem astfel cu unul = /p.v./ prop. principală (C14);
(14) și, /.../ afișase o politețe afectată, spunându-mi = /p.v./ prop. principală (C13);
(15) în loc să se indigneze = /p.v./ prop. circumst. opozițională (R14);
(16) că buna-creștere îl împiedică = /p.v./ prop. compl. directă (R14);
(17) să-mi răspundă cu aceeași monedă) = /p.v./ prop. compl. indirectă (R16).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. (**dintr-o**) **pornire** = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de cauză;
2. (indivizi) **având/ frizând/ tutuind** = verbe la gerunziu /.../ fcț. sint. de atribute verbale;
3. (indivizi) **surzi** = adj. /.../ fcț. sint. de atr. adj.;
4. (cu) **nu știu ce** = locuțiune pentru pron. nehotărât *ceva* /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de relație;
5. (**de**) **mamă** = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de relație.

Propoziția (3) nu poate fi contrasă la un complement direct: ...care țin *ceva* (țin *vorbire* ?!), ci la un complement indirect: ...care țin *la ceva* (țin *la vorbire*).

247

(1) Domn Jenică, fă-mi un „génie du christianisme" = /p.v./ prop. principală;
(2) ceru el = /p.v./ prop. principală independentă;
(3) ca și când l-ar fi implorat, dând din cap sceptic, cu sensul = /p.v./ prop. circumst. de mod (R2);
(4) că nu i se va face = /p.v./ prop. atributivă (R3; C6);
(5) ceea ce cere = /p.v./ prop. subiectivă (R4);
(6) dar speră = /p.v./ prop. atributivă (R3; C4);
(7) că omul din fața lui îl va servi totuși = /p.v./ prop. compl. indirectă (R6).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

(**din fața**) **lui** = pron. personal /.../ genitiv (are locuțiunea prepozițională „din fața") /.../ fcț. sint. de atr. pronominal.

248

(1) Era o sugestie jignitoare pentru mine = /p.n.c./ prop. principală (C6; C7);
(2) care mă complexa = /p.v./ prop. atributivă (R1);
(3) să zic = /p.v./ prop. compl. directă (R6);
(4) că nu înțelegea = /p.v./ prop. compl. directă (R3);

Scanned with OKEN Scanner

(5) ce-i spuneam în chiar clipele acelea = /p.v./ prop. compl. directă (R4);
(6) nu puteam = /p.v./ prop. principală (C1; C7);
(7) însemna = /p.v./ prop. principală (C1; C6);
(8) că nu-l înțelegeam eu = /p.v./ prop. subiectivă (R7; C9);
(9) că discuția mă depășea = /p.v./ prop. subiectivă (R7; C8).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

să (zic) = conjuncție subordonatoare, simplă, nespecializată, relația frastică: este element de relație subordonator pentru propoziția (3) și, totodată, morfem (marcă) pentru conjunctiv; în calitate de conjuncție, nu are funcție sintactică, dar ca morfem de conjunctiv, intră în componența predicatului; deci: *să zic* = predicat verbal (vezi, la textul 213, schema de analiză a conjuncției).

249

(1) El râse din nou, mai puțin excitat, dar mai îndelung = /p.v./ prop. principală;
(2) ca și când ar fi vrut = /p.v./ prop. circumst. de mod (R1);
(3) să spună = /p.v./ prop. compl. directă (R2);
(4) că nici el n-o ignora pe cea = /p.v./ propoziție completivă directă (R3);
(5) care mă aștepta și pe mine printre atâtea posibilități = /p.v./ prop. atributivă (R4).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

(pe) cea = pron. demonstrativ semiindependent /.../ fcț. sint. de compl. direct.

250

(1) Firește = /p.v./ prop. principală;
(2) nu e vorba de înflorirea în natură = /p.v./ prop. subiectivă (R1; C3; C4; C7);
(3) eu mă simțeam înflorind, un sentiment de forță = /p.v./ prop. subiectivă (R1; C2; C4; C7);
(4) dar nu puteam = /p.v./ prop. subiectivă (R1; C2; C3; C7);
(5) să afirm = /p.v./ prop. compl. directă (R4);
(6) că sunt fericit = /p.n.c./ prop. compl. directă (R5);
(7) nici nu știam = /p.v./ prop. subiectivă (R1; C2; C3; C4);
(8) ce înseamnă acest lucru = /p.n.c./ propoziție completivă directă (R7; C9);
(9) nu-l puteam concepe = /p.v./ prop. compl. directă (R7; C8).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **vorba** = subst. /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de subiect;
2. **înflorind** = verb /.../ gerunziu /.../ fcț. sint. de elem. predicativ suplimentar.

Scanned with OKEN Scanner

251

(1) Vedeam = /p.v./ prop. principală (C4; C6; C8);
(2) că nu vroia = /p.v./ prop. compl. directă (R1);
(3) să vină = /p.v./ prop. compl. directă (R2);
(4) dar eu vroiam = /p.v./ prop. principală (C1; C6; C8);
(5) să vină = /p.v./ prop. compl. directă (R4);
(6) știam = /p.v./ prop. principală (C1; C4; C8);
(7) că e trează = /p.n.c./ prop. compl. directă (R6);
(8) vroiam = /p.v./ prop. principală (C1; C4; C6);
(9) să vină = /p.v./ prop. compl. directă (R8).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **(nu) vroia** = verb /.../ forma negativă /.../; particularități: este o formă hibridă (neacceptată de *DOOM*), din verbele „a vrea" și „a voi"/.../; funcție sintactică de predicat verbal.

252

(1) În fața acestei catastrofe, /.../ sentimentul /.../ masca hidoasă pierise atât de total = /p.v./ prop. principală;
(2) căci asta exprima acum chipul ei = /p.v./ propoziție circumstanțială de cauză (R1);
(3) că se petrecuse o catastrofă = /p.v./ prop. atributivă (R1);
(4) încât avui și eu sentimentul = /p.v./ propoziție circumstanțială consecutivă (R1);
(5) că altcineva fusese în încăpere = /p.v./ prop. atributivă (R4; C6);
(6) nu Matilda = /pred. eliptic, reprezentat doar de adverbul „nu", care ar fi dat forma negativă verbului-predicat, dacă ar fi fost exprimat/ prop. atributivă (R4; C5).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

atât de total = adj. /.../ nominativ /.../ gradul superlativ absolut (formularea este incorectă, însă autorul vrea să dea impresia de vorbire liberă) /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de mod.

253

(1) Foarte bine = /p.v./ prop. principală (C2; C3);
(2) pot = /p.v./ prop. principală (C1; C3);
(3) s-o iubesc și fără asta = /p.v./ prop. completivă directă (C1; C2);
(4) mi-am spus, nu fără desamăgire = /p.v./ prop. principală independentă;
(5) fiindcă victoriile în spirit sunt turburate de singurătatea = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R2);
(6) în care ne condamnă familia, odată întorși acasă din cetate = /p.v./ prop. atributivă (R4);
(7) unde suntem sărbătoriți = /p.v./ prop. atributivă (R5).

Scanned with OKEN Scanner

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

întorși = verb /.../ participiu /.../ fcț. sint de compl. circumstanțial de timp.

254

(1) Poate = /p.v./ prop. principală (C3; C5);
(2) că ea nu pusese nimic între ghilimele = /p.v./ prop. subiectivă (R1);
(3) poate = /p.v./ prop. principală (C1; C5);
(4) că nu rânjise răsfoind caietele = /p.v./ prop. subiectivă (R3);
(5) poate = /p.v./ prop. principală (C1; C3);
(6) că aceste caiete nici măcar nu fuseseră răsfoite cu dispreț, ci doar cu grabă, gelozia, nedumerirea fiind singurele sentimente = /p.v./ prop. subiectivă (R5);
(7) care o ghidaseră = /p.v./ prop. atributivă (R6);
(8) mă întrebai privindu-i palma = /p.v./ prop. principală independentă;
(9) pe care continua = /p.v./ prop. atributivă (R8);
(10) s-o țină pe obrazul lovit = /p.v./ prop. compl. directă (R9).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **(între) ghilimele** = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. indirect;
2. **răsfoind** = verb /.../ gerunziu /.../ fcț. sint de compl. circumstanțial de timp;
3. **privind(u)** = verb /.../ gerunziu /.../ fcț. sint de compl. circumstanțial de timp.

255

(1) Ai rostit acele cuvinte = /p.v./ prop. principală (C2);
(2) și n-ai bănuit = /p.v./ prop. principală (C1);
(3) că pot avea o consecință = /p.v./ prop. compl. directă (R2);
(4) mai ales că știai bine = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R3);
(5) ce spui = /p.v./ prop. compl. directă (R4).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

mai ales = loc. adverbială /.../ fără fcț. sint. (sintagmă incidentă).

256

(1) trebuia în orice caz = /p.v./ prop. principală;
(2) să fie (Soneria) pentru tine buzduganul smeului = /p.n.c./ prop. subiectivă (R1);
(3) care își anunță sosirea = /p.v./ prop. atributivă (R2; C4; C5);
(4) intră în casă = /p.v./ prop. atributivă (R2; C3; C5);
(5) și se așează singur într-un cui = /p.v./ prop. atributivă (R2; C3; C4);
(6) dacă nu era semnalul iubitului = /p.n.c./ prop. circumst. opozițională (R2);
(7) care vine acasă = /p.v./ prop. atributivă (R6; C8; C9);
(8) a cărui inimă bate pentru tine = /p.v./ prop. atributivă (R6; C7; C9);

Scanned with OKEN Scanner

(9) și e nerăbdător = /p.n.c./ prop. atributivă (R6; C7; C8);
(10) să te vadă = /p.v./ prop. circumst. de relație (R9; C11; C12);
(11) să te ia în brațe = /p.v./ prop. circumst. de relație (R9; C10; C12);
(12) și să te strângă = /p.v./ prop. circumst. de relație (R9; C10; C11);
(13) ca și când te-ar fi regăsit după luni de așteptare = /p.v./ prop. circumst. de mod (R12).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

în orice caz = loc. adverbială /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial concesiv.

257

(1) Da, iată = /p.v./ prop. principală (C5; C6; C7);
(2) de aceea desigur palma mea din astă seară nu fusese pentru ea o catastrofă = /p.n.c./ prop. compl. directă (R1; C3);
(3) fusesem în stare = /p.n.c./ prop. compl. directă (R1; C2);
(4) să i-o dau = /p.v./ prop. compl. indirectă (R3);
(5) ea mă provocase = /p.v./ prop. principală (C1; C6; C7);
(6) eu i-o dădusem = /p.v./ prop. principală (C1; C5; C7);
(7) și ea căpătase confirmarea = /p.v./ prop. principală (C1; C5; C6);
(8) că nu se înșelase asupra mea = /p.v./ prop. atributivă (R7).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **iată** = interjecție, simplă, exprimă o acțiune/un îndemn /.../ funcția sintactică de predicat verbal;

(*N. B.*) ***Interjecția*** se analizează conform schemei următoare:

(I) denumirea;	(IV) particularități;
(II) simplă/compusă;	(V) funcția sintactică;
(III) exprimă;	(VI) valoarea stilistică.

2. **de aceea** = loc. adverbială /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de cauză;
3. **în stare** = loc. adj. /.../ fcț. sint. de nume predicativ (sau jumătate din p.n.c., cealaltă jumătate fiind semipredicatul „fusesem");
4. (**asupra**) **mea** = pron. posesiv /.../ genitiv /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de relație.

258

(1) Cei fără experiență se duc spre ea = /p.v./ prop. principală (C6);
(2) fără să-și dea seama = /p.v./ prop. circumst. de mod (R1);
(3) că acea privire e o cursă = /p.n.c./ propoziție completivă indirectă (R2);
(4) în care trebuie = /p.v./ prop. atributivă (R3);
(5) să cazi, pentru a fi mai bine lovit = /p.v./ propoziție subiectivă (R4);
(6) cei orgolioși rămân pe loc bănuitori, bănuială = /p.v./ propoziție principală (C1);
(7) care li se confirmă = /p.v./ prop. atributivă (R6).

Scanned with OKEN Scanner

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. (**fără**) **experiență** = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de atr. substantival prepozițional (regent este pron. demonstrativ semiindependent „cei");
2. **pentru a fi mai bine lovit**
   a. (*pentru*) *a fi* /.../ *lovit* = verb, forma inițială (sau forma-tip, de infinitiv) „a lovi" /.../ diateza pasivă, mod infinitiv /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de scop;
   b. *mai bine* = adverb /.../ gradul comp. de superioritate /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de mod;
3. **bănuitori** = adj. /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de elem. predicativ suplimentar.

259

(1) Dacă nu mă mai iubește = /p.v./ prop. circumst. condițională (R3; C2);
(2) și nu mă mai poate suporta = /p.v./ prop. circumst. condițională (R3; C1);
(3) trebuie = /p.v./ prop. principală;
(4) să ne despărțim = /p.v./ prop. subiectivă (R3).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

suporta = verb /.../ infinitiv /.../ fcț. sint. de compl. direct.

260

(1) Era limpede = /p.n.c./ prop. principală;
(2) că nu mă mai iubea = /p.v./ prop. subiectivă (R1; C3; C4);
(3) că adică oglinda era întoarsă = /p.n.c./ prop. subiectivă (R1; C2; C4);
(4) dar ceva a făcut-o = /p.v./ prop. subiectivă (R1; C2; C3);
(5) să se întoarcă = /p.v./ prop. pred. suplimentară (R4);
(6) ce anume = /pred. eliptic/ prop. atributivă (R4).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **limpede** = adverb predicativ /.../ fcț. sint. de nume predicativ;
2. **anume** = substantiv /.../ particularități: are capacitatea de a fi regent pentru adj. pronominal „ce"; provine dintr-un adj. invariabil /.../ fcț. sint. de subiect, într-o propoziție cu predicat eliptic.

261

(1) Nu cumva a vrut = /p.v./ prop. principală;
(2) să spună = /p.v./ prop. compl. directă (R1);
(3) că /.../ nu trebuia = /p.v./ prop. compl. directă (R2);
(4) să accept (eu) = /p.v./ prop. subiectivă (R4; C6);
(5) ca ea să taie punțile = /p.v./ prop. compl. directă (R4);
(6) să resping deci prezentul = /p.v./ prop. subiectivă (R4; C4);
(7) pe care mi-l oferea = /p.v./ prop. atributivă (R6).

Scanned with OKEN Scanner

pe care mi-l

a. (*pe*) *care* = pronume interogativ-relativ /.../ fcț. sint. de compl. direct;
b. *mi* = pronume personal /.../ dativ, fcț. sint. de compl. indirect;
c. *-l* = pronume personal /.../ dativ, fcț. sint. de compl. direct.

262

(1) Și simții bucuria = /p.v./ prop. principală;
(2) că ea era însărcinată = /p.n.c./ prop. atributivă (R1; C3; C6);
(3) și că despărțirea, /.../ ea va dori-o = /p.v./ prop. atributivă (R1; C2; C6);
(4) chiar dacă împinsă de determinări fatale = /p.v., cu verbul auxiliar pentru diateza pasivă subînțeles/ prop. circumst. concesivă (R3);
(5) care îmi scăpau = /p.v./ prop. atributivă (R4);
(6) nu era nici pentru mâine și nici pentru un viitor apropiat = /p.v./ prop. atributivă (R1; C2; C3);
(7) nici o femeie nu deschide un divorț fiind borțoasă = /p.v./ prop. circumst. de cauză apozitivă (R6).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

fiind borțoasă = sintagmă complexă; compl. circumstanțial de cauză;
a. *fiind* = verb /.../ gerunziu /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de cauză în cadrul sintagmei complexe „fiind borțoasă";
b. *borțoasă* = adj. /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de nume predicativ în cadrul sintagmei complexe „fiind borțoasă";

Am considerat propoziția (2) atributivă, întrucât regentul ei pare să fie substantivul „bucuria"; dacă se folosea virgula înaintea lui *că*, propoziția (2) ar fi fost cauzală (regent fiind atunci verbul „simții").

263

(1) Cele mai mari necazuri /.../ le are cel = /p.v./ prop. principală;
(2) a continuat el = /p.v./ prop. principală independentă;
(3) care e inteligent = /p.n.c./ prop. atributivă (R1; C4);
(4) dar nu știe = /p.v./ prop. atributivă (R1; C3);
(5) că îi e propriu inteligenței = /p.n.c./ prop. compl. directă (R4);
(6) să nu se indigneze pe cel așa-zis prost = /p.v./ prop. subiectivă (R5).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. (**pe**) **cel** = pron. demonstrativ semiindependent /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. indirect;
2. **așa-zis** = adj. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de atr. adjectival;
3. **prost** = subst. /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de atr. substantival apozițional (dacă ar fi lipsit adj. „așa-zis", cuvântul „prost" ar fi fost adjectiv, respectiv, atr. adjectival).

Scanned with OKEN Scanner

264

(1) Abia după ce omul neînsemnat, universitar și el, a devenit secretar cu agitația și propaganda în comitetul județean de partid = /p.n.c./ prop. circumst. de timp (R2);
(2) i-am înțeles = /p.v./ prop. principală (C3);
(3) dar n-am înțeles = /p.v./ prop. principală (C2);
(4) ce dracu sperau ei de la el = /p.v./ prop. compl. directă (R3);
(5) fiindcă /.../ dimpotrivă, el i-a lăsat pe amândoi în plata ședințelor purificatoare de mentalitate burgheză și cosmopolitism = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R3; C8);
(6) în loc cel puțin să-i protejeze = /p.v./ prop. circumst. opozițională (R5);
(7) în care au picat = /p.v./ prop. atributivă (R5);
(8) și n-a mișcat un deget = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R3; C5);
(9) când au fost dați afară din universitate = /p.v./ prop. circumst. de timp (R8).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **ce dracu'**
   a. *ce* = pron. interogativ-relativ (aici are doar valoare relativă) /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. direct;
   b. *dracu'* = subst. /.../ nominativ exclamativ /.../ fără fcț. sint.;
2. **cel puțin** = loc. adverbială /.../ fără fcț. sint.

265

(1) Să-i citești pe Rimbaud, Verlaine și Samain = /p.v./ prop. subiectivă (R4; C2);
(2) și să afle asta chiar omul complexat = /p.v./ prop. subiectivă (R4; C1);
(3) că nu se putea delecta cu acești poeți = /p.v./ prop. compl. directă (R2);
(4) asta, în acea vreme, era cu adevărat o dovadă de prostie și nu de inteligență = /p.v./ prop. principală;
(5) fiindcă omul neînsemnat /.../ n-ar fi putut = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R4; C8);
(6) chiar dacă ar fi vrut = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R5);
(7) să-i apere = /p.v./ prop. compl. directă (R6);
(8) știa și el = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R4; C5);
(9) că cei trei erau niște „cosmopoliți" = /p.n.c./ prop. compl. directă (R8).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

cu acești poeți, asta
a. (*cu*) */.../ poeți* = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. indirect;
b. *acești* = adj. pronominal demonstrativ /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de atr. adj.;
c. *asta* = pron. demonstrativ (formă populară) /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de

Scanned with OKEN Scanner

subiect (reluat; pentru acest motiv am considerat că propozițiile (1) și (2) sunt subiective).

266

(1) Poți, pe baza însăși a experienței = /p.v./ prop. principală;
(2) care te-a dus la pierderea lor = /p.v./ prop. atributivă (R1);
(3) să capeți altele, de pildă, în cazul de față = /p.v./ prop. compl. directă (R1; C4);
(4) să ajungi la convingerea = /p.v./ prop. compl. directă (R1; C3);
(5) că un comunism /.../ nu e cel bun = /p.n.c./ prop. atributivă (R4);
(6) care înjosește omul silindu-l = /p.v./ prop. atributivă (R5);
(7) să ții o conferință scabroasă = /p.v./ prop. compl. indirectă (R6);
(8) fără ca neapărat să încetezi = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R1);
(9) să mai crezi în idealurile comunismului = /p.v./ prop. compl. directă (R8).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **pe baza însăși a experienței**
   a. (*pe*) *baza* = subst. /.../ acuzativ (are prep. simplă „pe") /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial instrumental;
   b. *însăși* = adj. pronominal de întărire /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de atr. adj.;
   c. (*a*) *experienței* = subst. /.../ genitiv /.../ fcț. sint. de atr. substantival genitival;

2. **silind(u-l)** = verb /.../ gerunziu /.../ fcț. sint. de: compl. circumstanțial instrum., dacă se acceptă extensia: ...care înjosește omul[1]/ *prin ceea ce se cheamă siluire...*[2]/; compl. circumstanțial condițional, dacă se acceptă extensia: ...care înjosește omul[1]/ *dacă este siluit...*[2]/; compl. circumstanțial de timp, dacă se acceptă extensia: ...care înjosește omul[1]/ *când este siluit...*[2]/.

267

(1) Așadar, /.../ accepți = /p.v./ prop. principală (C5; C9);
(2) am încheiat eu = /p.v./ prop. principală independentă;
(3) să te umilești din pricina acestei pasiuni = /p.v./ prop. compl. directă (R1);
(4) care nici măcar nu e una nobilă = /p.n.c./ prop. atributivă (R3);
(5) și tu știi acest lucru = /p.v./ prop. principală (C1; C9);
(6) din moment ce constați în conștiința ta = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R5);
(7) că nu e indestructibilă = /p.n.c./ prop. compl. directă (R6);
(8) cum să-ți spun = /p.v./ prop. principală incidentă;
(9) faptul /.../ nu te tulbură = /p.v./ prop. principală (C1; C5);
(10) că poți fi arestat pe nedrept = /p.v./ prop. atributivă (R9).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **din pricina acestei pasiuni**
   a. (*din pricina*) /.../ *pasiuni* = subst. /.../ genitiv (are locuțiunea prepozițională „din pricina") /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de cauză;

Scanned with OKEN Scanner

b. *acestei* = adj. pronominal demonstrativ /.../ genitiv /.../ fcț. sint. de atr. adj.;
2. (poți) **fi arestat** = verb /.../ diateza pasivă, mod infinitiv /.../ fcț. sint. de compl. direct.

268

(1) Și de-acolo de la București din cabinetul acelui membru al Biroului politic /.../ porni cu brutalitate ordinul telefonic = /p.v./ prop. principală;
(2) pe care odată Ion Micu îl înfruntase la reprosul aceluia = /p.v./ prop. atributivă (R1);
(3) că de ce n-am învățat încă rusește întrebându-l = /p.v./ prop. atributivă (R2);
(4) când are de gând = /p.v./ prop. compl. directă (R3);
(5) să învețe și el românește = /p.v./ prop. compl. directă (R4);
(6) cum să i se facă dreptate poetului = /p.v./ prop. circumst. de relație (R1).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **că de ce**
   a. *că* = conjuncție subordonatoare simplă, nespecializată, fără fcț. sint.;
   b. *de ce* = loc. adverbială /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de cauză;
2. (să i se facă) **dreptate** = subst. /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de subiect.

269

(1) Dar ranchiuna omului politic se distilează = /p.v./ prop. principală (C2);
(2) el preferă câteodată = /p.v./ prop. principală (C1);
(3) să te lase = /p.v./ prop. compl. directă (R2);
(4) doar să știi = /p.v./ prop. pred. suplimentară (R3);
(5) că poate veni și asta = /p.v./ prop. compl. directă (R4);
(6) dacă, ei da, dacă îți vei mai permite = /p.v./ prop. circumst. condițională (R5);
(7) să-i dai replici dure = /p.v./ prop. compl. directă (R6; C8);
(8) și încă de față cu alții = /pred. eliptic/ prop. compl. directă (R6; C7).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

veni și asta
a. *veni* = verb /.../ infinitiv /.../ fcț. sint. de compl. direct;
b. *și* = (semi)adverb /.../ fără fcț. sint.;
c. *asta* = pron. demonstrativ (formă populară) /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de subiect.

270

(1) Mă plimbam prin parc = /p.v./ prop. principală (C2);
(2) și l-am văzut de departe după mers și apoi și după surâsul larg = /p.v./ prop. principală (C1);

Scanned with OKEN Scanner

(3) care îi lumina chipul = /p.v./ prop. atributivă (R2);
(4) că e un om în primul rând comunicativ și cu suflet încăpător = /p.n.c./ prop. pred. suplimentară (R2; C5);
(5) își permite = /p.v./ prop. pred. suplimentară (R2; C4);
(6) să-și arate bucuria = /p.v./ prop. compl. directă (R5);
(7) care îl stăpânea = /p.v./ prop. atributivă (R6);
(8) deși privirea inteligentă dovedea = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R5);
(9) că știe = /p.v./ prop. compl. directă (R8);
(10) că oamenii au treburile lor = /p.v./ prop. compl. directă (R9; C11);
(11) și poate nu le arde de unul = /p.v./ prop. compl. directă (R9; C10);
(12) care părea = /p.n.i./ prop. atributivă (R11);
(13) să n-aibă nici una = /p.v./ prop. predicativă (R12; C14);
(14) și să fie extrem de încântat și mulțumit de sine = /p.n.c., cu nume predicativ multiplu/ prop. predicativă (R12; C13).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. (**cu**) **suflet** = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de nume predicativ;
2. **poate** = adverb de mod /.../ fără fcț. sint. (este socotit cuvânt incident; v. *Indice selectiv al dificultăților*);
3. **nici una** = pron. negativ /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. direct.

Propozițiile (4) și (5) ar fi completive directe, dacă din regenta lor ar lipsi complementul direct *l-*.

271

(1) A surâs și el, confirmând = /p.v./ prop. principală (C2; C15);
(2) și-a ridicat fruntea mai sus, gest = /p.v./ prop. principală (C1; C15);
(3) care sugera = /p.v./ prop. atributivă (R2);
(4) că /.../ are nevoie de perspectivă = /p.v./ prop. compl. directă (R3);
(5) atunci când omul vorbește = /p.v./ prop. circumst. de timp (R4);
(6) să-și pună, /.../ interlocutorul în peisaj = /p.v./ prop. circumst. de scop (R4);
(7) ca să zic așa, /.../ gest = /p.v./ prop. principală incidentă;
(8) pe care apoi aveam = /p.v./ prop. atributivă (R7);
(9) să-l îndrăgesc foarte tare la el = /p.v./ prop. compl. directă (R8);
(10) fiindcă aveam = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R9);
(11) să descopăr = /p.v./ prop. compl. directă (R10);
(12) că în acea clipă el gândea = /p.v./ prop. compl. directă (R11; C13);
(13) nu-i ieșeau cuvintele din gură = /p.v./ prop. compl. directă (R11; C12);
(14) doar ca să exprime ceva previzibil = /p.v./ prop. circumst. de scop (R13);
(15) și mi-a răspuns cu o uimire de sine și cu o sinceritate în glas = /p.v./ prop. principală (C1; C2);
(16) ca și când s-ar fi întâlnit cu un vechi prieten = /p.v./ prop. circumst. de mod (R15);
(17) „Păi dacă am scăpat de belea" = /p.v./ prop. compl. directă apozitivă (R15).

Scanned with OKEN Scanner

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. (nu)-**i** (ieșeau) = pron. personal /.../ dativ (posesiv) /.../ fcț. sint. de compl. indirect (regent este verbul „ieșeau");

2. **(cu o) uimire** = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial sociativ.

272

(1) Și respingea acuzația = /p.v./ prop. principală (C2; C11);
(2) și îl achita pe inculpat = /p.v./ prop. principală (C1; C11);
(3) care nici el nu părea = /p.n.i./ prop. atributivă (R2; C5; C6);
(4) să fie o lumină = /p.n.c./ prop. predicativă (R3);
(5) se uita posomorât la judecător = /p.v./ prop. atributivă (R2; C3; C6);
(6) și avea aerul = /p.v./ prop. atributivă (R2; C3; C5);
(7) că nu crede = /p.v./ prop. atributivă (R6);
(8) că verdictul acestuia va fi respectat = /p.v./ prop. compl. directă (R7; C9);
(9) și i se va da drumul = /p.v./ prop. compl. directă (R7; C8);
(10) să plece acasă = /p.v./ prop. circumst. de scop (R9);
(11) știa el = /p.v./ prop. principală (C1; C2);
(12) ce știa! = /p.v./ prop. compl. directă (R11).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **posomorât** = adj. /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de elem. predicativ suplimentar;
2. **avea aerul** = loc. verbală /.../ fcț. sint. de pred. verbal;
3. **se va da drumul** = loc. verbală /.../ fcț. sint. de pred. verbal.

273

(1) Un unic caz senzațional îi picase în relativ scurta lui carieră de judecător = /p.v./ prop. principală (C2);
(2) dar cuvântul senzațional nu e cel potrivit = /p.n.c./ prop. principală (C1);
(3) fiindcă ar fi trebuit = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R2);
(4) ca acest caz să producă acea senzație = /p.v./ propoziție subiectivă (R3; C5);
(5) să fie adică adus sub toate aspectele la cunoștința publicului = /p.v./ prop. subiectivă (R3; C4);
(6) ca să-și merite numele = /p.v./ propoziție circumstanțială consecutivă (R5).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

relativ = adverb /.../ fără fcț. sint.

274

(1) Femeia este împinsă înăuntru = /p.v./ prop. principală (C2; C3; C5);
(2) și în ciuda strigătelor ei, șoferul, impasibil, pentru 25 de lei bacșiș

Scanned with OKEN Scanner

pornește mașina = /p.v./ prop. principală (C1; C3; C5);
(3) și /.../ îi ajută pe huligani = /p.v./ propoziție principală (C1; C2; C5);
(4) în loc să oprească la primul post de miliție = /p.v./ prop. circumst. opozițională (R3);
(5) și-i duce la destinație = /p.v./ propoziție principală (C1; C2; C3);
(6) unde femeia este târâtă = /p.v./ prop. atributivă (R5; C7);
(7) și violată = /p.v., cu vb. auxiliar subînțeles/ prop. atributivă (R5; C6).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

(în ciuda) strigătelor = subst. /.../ genitiv (are locuțiunea prepozițională „în ciuda") /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial concesiv.

275

(1) Nu se știe = /p.v./ prop. principală (C10);
(2) pe ce căi /.../ soția șoferului îl caută = /p.v./ prop. subiectivă (R1; C4);
(3) (fiindcă o atitudine demnă din fericire se află la fel de rapid și pe căi la fel de uimitoare ca și una nedemnă) = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R2);
(4) și îi spuse = /p.v./ prop. subiectivă (R1; C2);
(5) că știe totul = /p.v./ propoziție completivă directă (R2; C6; C8; C9; C20);
(6) cum a refuzat el = /p.v./ prop. compl. directă (R2; C5; C8; C9; C20);
(7) să asculte de un ordin superior = /p.v./ propoziție completivă directă (R6);
(8) cum i s-a luat dosarul = /p.v./ prop. compl. directă (R2; C5; C6; C9; C20);
(9) și cum în urma verdictului el și-a dat demisia = /p.v./ prop. compl. directă (R2; C5; C6; C8; C20);
(10) îl ruga = /p.v./ prop. principală (C1);
(11) s-o ajute = /p.v./ prop. compl. directă (R10);
(12) să-și scoată bărbatul din închisoare = /p.v./ prop. circumst. de relație (R11);
(13) care a fost lovit rău = /p.v./ prop. atributivă (R12; C14);
(14) fusese exclus din partid înainte de a fi arestat, într-o ședință = /p.v./ prop. atributivă (R12; C13);
(15) în care organizația n-a votat pentru excludere = /p.v./ prop. atributivă (R14; C16; C17; C19);
(16) totuși l-au exclus din ordin de sus = /p.v./ prop. atributivă (R14; C15; C17; C19);
(17) și el săracu nici n-a fost chemat = /p.v./ prop. atributivă (R14; C15; C16; C19);
(18) să fie de față = /p.n.c./ propoziție circumstanțială de scop (R17);
(19) l-au judecat în lipsă = /p.v./ propoziție atributivă (R14; C15; C16; C17);
(20) și că s-a interesat de femeia aceea = /p.v./ prop. compl. directă (R4; C5; C6; C8; C9).

Scanned with OKEN Scanner

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **la fel de rapid** = adverb /.../ gradul comp. de egalitate /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de mod;

2. **la fel de uimitoare ca și una**

a. *la fel de uimitoare* = adj. /.../ gradul comp. de egalitate /.../ fcț. sint. de atr. adjectival;

b. (*ca și*) *una* = pron. nehotărât /.../ acuzativ (are locuțiunea prepozițională „ca și") /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de mod;

3. **și**(-a dat demisia) = pron. reflexiv (dă verbului „a da" forma de reflexiv posesiv) /.../ dativ /.../ fcț. sint. de compl. indirect;

4. (să-)**și** (scoată) = idem *și* (supra);

5. (**înainte de**) **a fi arestat** = verb /.../ diateza pasivă, mod nepersonal-nepredicativ (infinitiv) /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de timp;

6. (**pentru**) **excludere** = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. indirect;

7. **săracu'** = subst. /.../ nominativ (exclamativ) /.../ fără fcț. sint.;

8. (să fie) **de față** = loc. adverbială (echivalentă cu *acolo*) /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de loc.

276

(1) Tot cartierul o cunoaște = /p.v./ prop. principală (C2; C5; C9);
(2) bărbatul ei e un bețiv = /p.n.c./ prop. principală (C1; C5; C9);
(3) care în seara cu violul a trimis-o după băutură = /p.v./ propoziție atributivă (R2);
(4) dar fără să-i dea bani = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R3);
(5) ea s-a încurcat cu cei doi neisprăviți pentru suma de două sute de lei = /p.v./ prop. principală (C1; C2; C9);
(6) pe care aceștia /.../ nu i-au mai dat = /p.v./ prop. atributivă (R5);
(7) după ce s-au distrat cu ea = /p.v./ prop. circumst. de timp (R6);
(8) fiindcă n-aveau = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R6);
(9) și atunci asta, /.../ i-a spus bărbatului ei = /p.v./ prop. principală (C1; C2; C5);
(10) ca să justifice acasă = /p.v./ prop. circumst. de scop (R9; C12);
(11) de ce a lipsit atâta = /p.v./ propoziție completivă directă (R10; C13);
(12) dar să se și răzbune pe cei doi = /p.v./ prop. circumst. de scop (R9; C10);
(13) și mai ales de ce n-a adus băutură = /p.v./ prop. compl. directă (R10; C11);
(14) că a fost violată = /p.v./ prop. compl. directă (R9).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **după ce** = loc. adverbială /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de timp; la nivel frastic este element de relație subordonator semispecializat;

2. **atâta** = adv. /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de timp.

Dacă propoziția (11) ar fi avut regent un verb reflexiv (...ca să *se* justifice acasă...), ar fi fost circumstanțială de relație.

Scanned with OKEN Scanner

277

(1) Nu mai aveam familie = /p.v./ prop. principală (C2);
(2) totul era pierdut pentru mine = /p.v./ prop. principală (C1);
(3) fiindcă bucuria de a avea copii e atât de indestructibil legată și de mama = /p.n.c./ prop. circumst. de cauză (R2);
(4) care i-a făcut = /p.v./ prop. atributivă (R3);
(5) încât vederea lor, a copiilor, devine intolerabilă prin gândul eșecului /.../ prin inocența lor, mai rău decât prezența mamei, însuși eșecul = /p.n.c./ prop. circumst. consecutivă (R3);
(6) de care îți amintesc = /p.v./ prop. atributivă (R5).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **atât de indestructibil legată**
   a. (*atât de*) /.../ *legată* = adj. (provenit dintr-un participiu verbal) /.../ gradul superlativ absolut (realizat prin morfeme nespecifice: adverbul „atât" și prep. „de", echivalând cu „foarte") /.../ fcț. sint. de nume predicativ;
   b. *indestructibil* = adverb /.../ nu are grad de comp. /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de mod;
2. **(prin) gândul** = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de cauză.

278

(1) Trăia cu o altă femeie = /p.v./ prop. principală (C2; C4; C6; C7; C8; C10);
(2) nu = /pred. eliptic, reprezentat doar de adverbul „nu", care ar fi dat forma negativă verbului-predicat, dacă ar fi fost exprimat/ prop. principală (C1; C4; C6; C7; C8; C10);
(3) pentru că nu-și iubise soția = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R2);
(4) ci dimpotrivă = /pred. eliptic/ prop. principală (C1; C2; C6; C7; C8; C10);
(5) o iubise prea mult = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R4);
(6) dar în cele din urmă se săturase = /p.v./ prop. principală (C1; C2; C4; C7; C8; C10);
(7) și se scârbise de refuzurile ei pline de fumuri și dispreț = /p.v./ prop. principală (C1; C2; C4; C6; C8; C10);
(8) și, în ciuda faptului /.../ îi părăsise pe toți = /p.v./ prop. principală (C1; C2; C4; C6; C7; C10);
(9) că aveau împreună copii încă mici = /p.v./ prop. atributivă (R8; C10);
(10) și aproape = /p.v./ prop. principală (C1; C2; C4; C6; C7; C8);
(11) că nu-i mai revăzuse decât în cazuri de boală și de moarte = /p.v./ prop. subiectivă (R10).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **cu o altă femeie**
   a. (*cu o*) /.../ *femeie* = subst. /.../ articulat (are art. nehotărât proclitic, neaglutinat „o") /.../ acuzativ (are prep. simplă „cu") /.../ fcț. sint. de compl. circumst. sociativ;

Scanned with OKEN Scanner

b. *altă* = adj. pronominal nehotărât /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de atr. adjectival;

2. **(în ciuda) faptului** = subst. /.../ articulat (are art. hot. enclitic, aglutinat „lui") /.../ genitiv (are locuțiunea prepozițională „în ciuda") /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial concesiv;

3. **aproape** = adverb predicativ /.../ fcț. sint. de pred. verbal;

4. **(în) cazuri** = subst. /.../ nearticulat /.../ acuzativ (are prep. simplă „în") /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de timp (nu este nici complement indirect, nici condițional, nici de excepție).

279

(1) Nu mă gândeam = /p.v./ prop. principală (C2);
(2) și nu făceam altceva /.../ bucurie = /p.v./ prop. principală (C1);
(3) decât să scriu = /p.v./ prop. circumst. de excepție (R2);
(4) care se prelungea = /p.v./ prop. atributivă (R2);
(5) și când mă opream = /p.v./ prop. circumst. de timp (R4);
(6) ca să mănânc = /p.v./ prop. circumst. de scop (R5; C7);
(7) și să dorm = /p.v./ prop. circumst. de scop (R5; C6).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **și** (nu făceam) = conjuncție coord. copulativă, simplă, fără fcț. sint.;
2. **și** (când mă opream) = (semi)adverb /.../ fără fcț. sint.;
3. **și** (să dorm) = conjuncție coord. copulativă, simplă, fără fcț. sint.;

Verificarea funcției sintactice a propoziției (3):

- este o propoziție subordonată;
- regentul său este un verb („nu făceam");
- are echivalent general: EXCEPTÂND CEVA;
- prin contragere, ar trebui să rezulte un complement circumst. de excepție;
- iată contragerea: ...nu făceam altceva *în afară de scris*...;
- sintagma *în afară de scris* este complement circumst. de excepție;
- propoziția (3) este circumstanțială de excepție;
- între aceste două noțiuni (*prop. circumst. de excepție–complement circumst. de excepție*) avem corespondență nominală;
- deci: analiza este corect făcută.

280

(1) E bine = /p.v./ prop. principală (C3);
(2) să-l am la mine din timp = /p.v./ prop. subiectivă (R1);
(3) și îți promit = /p.v./ prop. principală (C1);
(4) că nu-l voi folosi = /p.v./ prop. compl. directă (R3);
(5) dacă nu va fi cazul = /p.v./ prop. circumst. condițională (R4).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

nu va fi cazul

a. (*nu*) *va fi* = verb predicativ (echivalent cu *nu va exista*) /.../ fcț. sint. de pred. verbal;

Scanned with OKEN Scanner

b. *cazul* = subst. /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de subiect.

281

(1) Gândul meu liniștitor /.../ fu ghicit parcă de ea = /p.v./ prop. principală (C4; C5; C6; C10);
(2) că sarcina Matildei mă punea la adăpost vreme îndelungată de o eventuală despărțire = /p.v./ prop. atributivă (R1);
(3) fiindcă a doua zi dimineața, la ceai, se uită la mine cu chipul ei de altădată = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R1);
(4) și eu tresării recunoscând-o = /p.v./ prop. principală (C1; C5; C6; C10);
(5) era de o stranie frumusețe = /p.n.c./ prop. principală (C1; C4; C6; C10);
(6) și tot /.../ mi se păru = /p.n.c./ prop. principală (C1; C4; C5; C10);
(7) ceea ce se petrecuse aseară = /p.v./ prop. atributivă (R6);
(8) că pierise din sufletul ei = /p.v./ prop. predicativă (R6);
(9) fără să lase vreo urmă = /p.v./ propoziție circumstanțială de mod (R8);
(10) și îmi spuse = /p.v./ prop. principală (C1; C4; C5; C6);
(11) Ei, când pleci = /p.v./ propoziție completivă directă apozitivă (R10).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **de altădată** = loc. adverbială /.../ fcț. sint. de atr. adverbial;
2. **recunoscând**(-o) = verb /.../ gerunziu /.../ fcț. sint. de compl. circumst. de timp.

282

(1) Mai bună fusese prima reacție, violența = /p.n.c./ prop. principală (C2; C4);
(2) apoi fusese bine = /p.v./ prop. principală (C1; C4);
(3) că mă stăpânisem totuși = /p.v./ prop. subiectivă (R2);
(4) ar fi trebuit, apoi = /p.v./ prop. principală (C1; C2);
(5) dacă nu puteam = /p.v./ propoziție circumstanțială condițională (R6);
(6) să plec chiar imediat = /p.v./ compl. directă (R5);
(7) să rup cu ea în mine însumi = /p.v./ prop. subiectivă (R4; C8; C9; C10; C11);
(8) să nu-i mai vorbesc = /p.v./ prop. subiectivă (R4; C7; C9; C10; C11);
(9) să mă mut în birou = /p.v./ prop. subiectivă (R4; C7; C8; C10; C11);
(10) să nu mai dorm cu ea = /p.v./ prop. subiectivă (R4; C7; C8; C9; C11);
(11) și să aștept = /p.v./ prop. = /p.v./ prop. subiectivă (R4; C7; C8; C9; C10);
(12) să văd = /p.v./ prop. circumst. de scop (R11);
(13) ce se mai întâmplă = /p.v./ prop. compl. directă (R12);
(14) până când voi căpăta convingerea = /p.v./ prop. circumst. de timp (R11);
(15) că totul se sfârșise între noi = /p.v./ prop. atributivă (R14; C16);
(16) și într-adevăr să plec apoi definitiv = /p.v./ prop. atributivă (R14; C15).

Scanned with OKEN Scanner

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **violența** = subst. /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de atr. substantival apozițional (apoziție simplă);

2. **(cu) ea** = pron. personal /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial sociativ;

3. **însumi** = pronume de întărire, forma inițială (sau forma-tip, de nom.) „însumi", genul masculin, nr. singular, cazul acuzativ (se acordă în gen, nr. și, caz cu numele regent); particularități: la origine există două elemente de compunere, deci se poate considera cuvânt compus; genul este stabilit prin deducție logică și contextuală, știind cine este naratorul, întrucât regentul, pronumele „eu", nu are gen; /.../ funcția sintactică de atribut adjectival.

(*N. B.*) ***Pronumele de întărire*** se analizează conform schemei următoare:

(I)	denumire;	(IV)	numărul;
(II)	forma inițială (sau forma-tip, de nom.);	(V)	cazul;
		(VI)	funcția sintactică;
(III)	genul;	(VII)	valoarea stilistică.

283

(1) Iar mie mi se păru = /p.n.i./ prop. principală;
(2) că /.../ însemna = /p.v./ prop. predicativă (R1);
(3) dacă mă prefac = /p.v./ prop. circumst. condițională (R2);
(4) că nu acord nici o importanță scenei /.../ cuvintelor spuse de ea, tăcerii ei = /p.v./ prop. pred. suplimentară (R3);
(5) care avusese loc = /p.v./ prop. atributivă (R4; C6);
(6) care urmă = /p.v./ prop. atributivă (R4; C5);
(7) că nici n-o aveau = /p.v./ prop. subiectivă (R2; C8);
(8) și că până la urmă totul va reintra în normal = /p.v./ prop. subiectivă (R2; C7).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

până la urmă totul

a. *până la urmă* = loc. adverbială /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de timp;
b. *totul* = pron. nehotărât /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de subiect.

284

(1) Desigur = /p.v./ prop. principală (C3; C4; C6);
(2) mă vedea = /p.v./ prop. subiectivă (R1);
(3) dar nu se mai uita la mine = /p.v./ prop. principală (C1; C4; C6);
(4) și nu = /pred. eliptic, reprezentat doar de adverbul „nu", care ar fi dat forma negativă verbului-predicat, dacă ar fi fost exprimat/ prop. principală (C1; C3; C6);
(5) pentru că nu vroia = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R4);

Scanned with OKEN Scanner

(6) ci = /pred. eliptic/ prop. principală (C1; C3; C4);
(7) pentru că eu nu mai existam = /p.v./ propoziție circumstanțială de cauză (R6; C8);
(8) îi eram străin = /p.n.c./ prop. circumst. de cauză (R6; C7).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

îi (eram străin) = pron. personal /.../ dativ (etic) /.../ fără fcț. sint.

285

(1) Nu luasem o asemenea hotărâre = /p.v./ prop. principală (C2);
(2) și /.../ spusesem = /p.v./ prop. principală (C1);
(3) în loc să-mi reamintesc de pitagoricieni = /p.v./ prop. circumst. opozițională (R2; C4; C5; C6; C7; C8);
(4) și să tac = /p.v./ prop. circumst. opozițională (R2; C3; C5; C6; C7; C8);
(5) în orice caz să nu cedez impulsului de a-i răspunde = /p.v./ prop. circumst. opozițională (R2; C3; C4; C6; C7; C8);
(6) și să mă gândesc înainte de a vorbi = /p.v./ prop. circumst. opozițională (R2; C3; C4; C5; C7; C8);
(7) s-o ascult încă = /p.v./ prop. circumst. opozițională (R2; C3; C4; C5; C6; C8);
(8) să văd = /p.v./ prop. circumst. opozițională (R2; C3; C4; C5; C6; C7);
(9) ce mai urmează = /p.v./ prop. compl. directă (R8);
(10) ceea ce nu gândisem, dându-i ei avantajul de a tăcea îndelung și de a-și continua pasența cu o expresie impenetrabilă = /p.v./ prop. compl. directă (R2).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **(în) orice caz** = sintagmă complexă; compl. circumstanțial concesiv;
   a. *în /.../ caz* = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial concesiv în cadrul sintagmei complexe „în orice caz";
   b. *orice* = adj. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de atr. adj. în cadrul sintagmei complexe „în orice caz";
2. **de a-i răspunde**
   a. (*de*) *a /.../ răspunde* = verb /.../ infinitiv /.../ fcț. sint. de atr. verbal;
   b. *-i* = pron. personal /.../ dativ /.../ fcț. sint. de compl. indirect;
3. **dându-i**
   a. *dând(u)* = verb /.../ gerunziu /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de mod;
   b. *-i* = pron. personal /.../ dativ /.../ fcț. sint. de compl. indirect;
4. (**cu o**) **expresie** = subst. /.../ articulat (are art. nehotărât proclitic, neaglutinat „o") /.../ acuzativ (are prep. simplă „cu") /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial sociativ.

Dacă propoziția (8) nu ar fi fost despărțită prin virgulă de propoziția (7), aceasta din urmă ar fi devenit regenta ei, iar propoziția (8) ar fi exprimat o finalitate, deci ar fi fost circumstanțială de scop.

Scanned with OKEN Scanner

286

(1) Și nu te hazarda în ironii pe presupunerea unei asemănări a mea cu Petrică = /p.v./ prop. principală;
(2) fiindcă te poți trezi = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R1);
(3) că n-o să fac joc de ironii cu tine = /p.v./ prop. compl. indirectă (R2; C4);
(4) ci cu totul altceva = /pred. eliptic/ prop. compl. indirectă (R2; C3);
(5) chiar dacă te crezi intangibilă = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R2);
(6) fiindcă ești însărcinată = /p.n.c./ prop. circumst. de cauză (R5).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **în ironii pe presupunerea**
   a. (*în*) *ironii* = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. indirect;
   b. (*pe*) *presupunerea* = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de atr. substantival prepozițional;

2. (**cu**) **Petrică** = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de atr. substantival prepozițional;

3. **te poți** (trezi)
   a. *te* = pron. reflexiv (intră în componența diatezei reflexive a verbului „a trezi", nu a verbului „a putea") /.../ singur nu are fcț. sint., ci împreună cu verbul regent; deci: *te* /.../ *trezi* = compl. direct;
   b. *poți* = verb /.../ diateza activă (pron. reflexiv „te" aparține verbului „trezi") /.../ fcț. sint. de pred. verbal;

4. **cu totul** = loc. adverbială /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de mod;
5. **intangibilă** = adj. /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de elem. predicativ suplimentar;
6. **însărcinată** = adj. /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de nume predicativ (sau jumătate din p.n.c., cealaltă jumătate fiind semipredicatul „ești");

Dacă exista același subiect pentru predicatele din propozițiile (2) și (3), ...fiindcă te poți trezi (tu)/că n-o să faci (tu) joc de ironii cu mine..., propoziția (3) ar fi devenit predicativă suplimentară.

287

(1) Avui intuiția fundamentală = /p.v./ prop. principală;
(2) că n-o să realizez nimic în viață = /p.v./ prop. atributivă (R1; C5);
(3) dacă voi continua = /p.v./ prop. circumst. condițională (R2);
(4) să urmăresc holbat starea de spirit a soției mele = /p.v./ prop. compl. directă (R3);
(5) și că în viața comună asta acapara forțele vitale ale tuturor, o veșnică pândă, ori a bărbatului, ori a femeii, a fiecărui gest, fiecărui cuvânt, fiecărui ceas petrecut de celălalt în absență, dar și în prezență, în societate, la petreceri = /p.v./ prop. atributivă (R1; C2);
(6) și chiar când erau nas în nas = /p.v./ prop. circumst. de timp (R5);
(7) de ce te-ai uitat în lături = /p.v./ prop. principală (C8; C9; C11);
(8) de ce ai trântit ușa = /p.v./ prop. principală (C7; C9; C11);
(9) de ce ți-ai ferit privirile = /p.v./ prop. principală (C7; C8; C11);

Scanned with OKEN Scanner

(10) când m-ai sărutat = /p.v./ prop. circumst. de timp (R9);
(11) de ce nu mi-ai dat telefon = /p.v./ prop. principală (C7; C8; C9);
(12) când... = /pred. eliptic/ prop. circumst. de timp, neanalizabilă.

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **holbat** = adj. /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de elem. predicativ suplimentar;
2. **(de) celălalt** = pron. demonstrativ /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. de agent;
3. **nas în nas** = loc. adverbială /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de mod;
4. **ți**(-ai ferit privirile) = pron. personal /.../ dativ (posesiv) /.../ fcț. sint. de compl. indirect (regentul său este verbul „a feri", nu substantivul „privirile").

288

(1) Ai ajuns = /p.n.i./ prop. principală (C3; C4; C6);
(2) să mă plictisești de moarte cu stările tale sufletești abisale = /p.v./ prop. predicativă (R1);
(3) fii fără grijă = /p.n.c./ prop. principală (C1; C4; C6);
(4) n-o să te bat = /p.v./ prop. principală (C1; C3; C6);
(5) decât dacă ai să mă provoci = /p.v./ prop. circumst. de excepție (R4);
(6) trebuie = /p.v./ prop. principală (C1; C3; C4);
(7) să știi = /p.v./ prop. subiectivă (R6);
(8) că eu sunt un om bun și blând = /p.n.c./ prop. compl. directă (R7; C9);
(9) dar răspund la provocări = /p.v./ prop. compl. directă (R7; C8);
(10) deși în marea tactică, în lupta pentru cucerirea puterii a clasei muncitoare, /.../ s-a lansat și lozinca = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R9);
(11) adăugai eu divagând ironic = /p.v./ prop. principală independentă;
(12) tovarăși, nu răspundeți la provocări = /p.v./ prop. atr. apozitivă (R10).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **de moarte cu stările**
   a. (*de*) *moarte* = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial consecutiv;
   b. (*cu*) *stările* = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial instrumental;
2. (fii) **fără grijă** = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de nume predicativ (sau jumătate din p.n.c., cealaltă jumătate fiind semipredicatul „fii");
3. **divagând** = verb /.../ gerunziu /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de timp;
4. (**la**) **provocări** = subst. /.../ acuzativ (formal este acuzativ, dar înțelesul este de dativ: *nu răspund provocărilor*) /.../ fcț. sint. de compl. indirect.

289

(1) Cine a putut iubi doi ani = /p.v./ prop. subiectivă (R3);
(2) așa cum mă iubise ea = /p.v./ prop. circumst. de mod (R1);

Scanned with OKEN Scanner

(3) poate uita o vreme fericirea de atunci = /p.v./ prop. principală (C4);
(4) dar ea va înflori din nou, cu alt chip, din același izvor = /p.v./ prop. principală (C3);
(5) fiindcă un om nu poate avea două suflete = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R4; C6);
(6) și mai ales nu poate trăi fără iubire = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R4; C5).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **iubi** = verb /.../ infinitiv /.../ fcț. sint. de compl. direct;
2. **uita** = verb /.../ infinitiv /.../ fcț. sint. de compl. direct;
3. **de atunci** = loc. adverbială /.../ fcț. sint. de atr. adverbial;
4. **din nou** = loc. adverbială /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de mod;
5. **avea** = verb /.../ infinitiv /.../ fcț. sint. de compl. direct;
6. **trăi fără iubire**
   a. *trăi* = verb /.../ infinitiv /.../ fcț. sint. de compl. direct;
   b. (*fără*) *iubire* = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial sociativ.

De remarcat frecventa utilizare a infinitivului–complement direct în subordonarea verbului „a putea" (*a putut iubi*; *poate uita*; *poate avea*; *nu poate trăi*).

290

(1) Reîncepu și ea = /p.v./ prop. principală (C4; C6);
(2) să-mi povestească = /p.v./ prop. compl. directă (R1);
(3) așa cum făcuse înainte = /p.v./ prop. circumst. de mod (R2);
(4) și descoperii = /p.v./ prop. principală (C1; C6);
(5) că se putea trăi plăcut și fără iubire = /p.v./ prop. compl. directă (R4);
(6) ba chiar mi se păru = /p.v./ prop. principală (C1; C4);
(7) că era chiar mai bine = /p.v./ prop. subiectivă (R6);
(8) lucram liniștit = /p.v./ prop. circumst. de cauză, cu element de relație „fiindcă" subînțeles (R7; C9);
(9) și în timpul lucrului nu-mi mai apărea, trăsnindu-mă parcă, gândul unui eșec al meu cu Matilda, un cuțit = /p.v./ prop. circumst. de cauză, cu element de relație, „fiindcă", subînțeles (R7; C8);
(10) care mi se înfigea în inimă = /p.v./ prop. atributivă (R9);
(11) de ce mi-a spus = /p.v./ prop. principală (C13);
(12) ceea ce mi-a spus = /p.v./ prop. compl. directă (R11);
(13) cum a putut = /p.v./ prop. principală (C11);
(14) s-o facă = /p.v./ prop. compl. directă (C13).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **așa cum** = adverb compus /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de mod; la nivel frastic este element de relație subordonator semispecializat (vezi cele trei situații ale acestei structuri);

Scanned with OKEN Scanner

2. **liniștit** = adj. /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de elem. predicativ suplimentar;
3. **trăsnind(u)** = verb /.../ gerunziu /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de mod;
4. **al meu** = pronume posesiv, forma inițială (sau forma-tip, de nom.) „al meu", formă proprie, genul posesorului – masculin, genul obiectului posedat – neutru, nr. posesorului – singular, nr. obiectului posedat – singular, cazul genitiv; particularități: în acest context, *al* nu este doar marcă (morfem) pentru pronumele posesiv, ci și articol posesiv-genitival (de aceea pronumele este în cazul genitiv); funcția sintactică de atribut pronominal.

(*N. B.*) ***Pronumele posesiv*** se analizează conform schemei următoare:

(I) denumirea;	b. genul obiectului posedat);
(II) felul;	(VI) numărul (a. numărul posesorului;
(III) forma inițială (sau forma-tip, de nominativ);	b. numărul obiectului posedat);
(IV) formă proprie/formă împrumutată;	(VIII) cazul;
(V) genul (a. genul posesorului;	(IX) particularități;
	(X) funcție sintactică;
	(XI) valoare afectiv-stilistică.

291

(1) De două ori numai această pace fu turburată = /p.v./ prop. principală (C2; C3; C5);
(2) într-o zi nu veni la masă = /p.v./ prop. principală (C1; C3; C5);
(3) și avu chef = /p.v./ prop. principală (C1; C2; C5);
(4) să nu-mi explice de ce = /p.v./ prop. compl. indirectă (R3);
(5) și îi spusei pe un ton amenințător = /p.v./ prop. principală (C1; C2; C3);
(6) că /.../ masa e sfântă = /p.n.c./ prop. compl. directă (R5; C8);
(7) orice s-ar întâmpla între noi = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R6);
(8) și că /.../ n-o să fie bine = /p.v./ prop. compl. directă (R5; C6);
(9) dacă are de gând = /p.v./ prop. subiectivă (R8);
(10) să repete istoria cu Petrică = /p.v./ prop. compl. directă (R9).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **de două ori** = numeral cardinal adverbial (de repetiție) /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de mod;
2. (avu) **chef** = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. direct (nu intră într-o posibilă loc. verbală, deoarece topica sa este mobilă și nu acceptă determinări adjectivale, articol etc.)
3. **de ce** = loc. adverbială /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de cauză.

❗Regent pentru propoziția (4) nu este nici substantivul „chef", nici verbul „avu", ci întregul grup verbal „avu chef".

292

(1) Datoria e una = /p.n.c./ prop. principală (C2; C3);
(2) și dragostea e alta = /p.n.c./ prop. principală (C1; C3);

Scanned with OKEN Scanner

(3) datoria e neclintită = /p.v./ prop. principală (C1; C2);
(4) în timp ce dragostea poate = /p.v./ prop. circumst. opoziţională (R3; C6);
(5) să-şi facă de cap = /p.v./ prop. compl. directă (R4);
(6) depinde de norocul omului = /p.v./ prop. circumst. opoziţională (R3; C4).

Dificultăţi. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **alta** = pronume nehotărât, forma iniţială (sau forma-tip, de nom.) „alta", simplu articulat (are art. hotărât enclitic, aglutinat, „a"), genul feminin, nr. singular, cazul nominativ, funcţia sintactică de nume predicativ (sau jumătate din p.n.c., cealaltă jumătate fiind semipredicatul „e").

(*N. B.*) ***Pronumele nehotărât*** se analizează conform schemei următoare:

(I) denumirea;	(VI) genul;
(II) forma iniţială (sau forma-tip, de nom.);	(VII) numărul;
	(VIII) cazul;
(III) simplu/compus;	(IX) particularităţi;
(IV) articulat/nearticulat;	(X) funcţie sintactică;
(V) (felul articolului);	(XI) valoare afectiv-stilistică.

2. (e) **neclintită** = verb /.../ diateza pasivă (dată de auxiliarul „a fi"), participiu (reclamă un compl. de agent: *de către ceva/cineva*, nu un grad de comparaţie, pentru a-l socoti adjectiv).

293

(1) Ea se împotrivi cu adevărat = /p.v./ prop. principală (C2);
(2) (nu era vorba de împotrivirile ei obişnuite /.../ ci o împotrivire totală, însoţită de o forţă fizică neobişnuită = /p.v./ prop. principală (C1);
(3) care-i veneau dintr-o temere obscură, dintr-o idee a ei intuită doar de mine = /p.v./ prop. atributivă (R2);
(4) că intra într-un tărâm = /p.v./ prop. atributivă (R3);
(5) în care o altă Matildă ar fi putut = /p.v./ prop. atributivă (R4);
(6) să învingă în viaţa ei, acel abandon, acea părăsire = /p.v./ prop. compl. directă (R5);
(7) care /.../ ar fi robit-o fără scăpare = /p.v./ prop. atributivă (R6; C9);
(8) dacă ar fi biruit = /p.v./ prop. circumst. condiţională (R7);
(9) şi nu mai ştia = /p.v./ prop. atributivă (R6; C7);
(10) ce-ar deveni = /p.n.c./ prop. compl. directă (R9).

Dificultăţi. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. (nu era) **vorba** = subst. /.../ nominativ /.../ fcţ. sint. de subiect;
2. **ce**(-ar deveni) = pron. interogativ-relativ (aici are doar valoare relativă) /.../ nominativ /.../ fcţ. sint. de nume predicativ (sau jumătate din p.n.c., cealaltă jumătate fiind semipredicatul „ar deveni").

294

(1) Ahhh! = /pred. eliptic/ prop. principală (C3; C5; C6; C7);
(2) strigă în prada unei imense surprize = /p.v./ prop. principală

Scanned with OKEN Scanner

independentă (C3);
(3) și începu = /p.v./ prop. principală (C1; C5; C6; C7);
(4) să se zbată = /p.v./ prop. compl. directă (R3);
(5) dar era prea târziu = /p.n.c./ prop. principală (C1; C3; C6; C7);
(6) zbaterile, /.../ îi topeau voința ca prin farmec = /p.v./ prop. principală (C2);
(7) știam asta = /p.v./ prop. principală (C1; C3; C5; C6);
(8) căci astfel era ea făcută, cedând la doi demoni, ideile /.../ și îmbrățișările mele = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R7);
(9) care aveau asupra ei efectul unui drog = /p.v./ prop. atributivă (R8; C10);
(10) care o împingeau spre tărâmul abandonului = /p.v./ prop. atributivă (R8; C9);
(11) în care celălalt demon, /.../ o lua la goană schelălăind = /p.v./ prop. atributivă (R10);
(12) pe care de fapt ea îl iubea = /p.v./ prop. atributivă (R11);
(13) căci o făcea = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R12);
(14) să fie admirată de lume = /p.v./ prop. pred. suplimentară (R13);
(15) deși știa = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R13);
(16) că devenea odioasă = /p.n.c./ prop. compl. directă (R15).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **cedând la doi demoni**

a. *cedând* = verb /.../ gerunziu /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de mod;

b. (*la*) /.../ *demoni* = subst. /.../ acuzativ (formal, dar conținutul este de dativ: *demonilor*) /.../ fcț. sint. de compl. indirect;

c. *doi* = numeral cardinal propriu-zis, simplu /.../ fcț. sint. de atr. adjectival;

2. (**de**) **lume** = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. de agent (care este și argument (marcă) pentru diateza pasivă a verbului regent „să fie admirată").

295

(1) De obicei nu revenea din el cel puțin o zi = /p.v./ prop. principală;
(2) când se întâmpla = /p.v./ prop. circumst. de timp (R1);
(3) ca trecând pe lângă ea să-și întoarcă privirea după mine /.../ privire = /p.v./ prop. subiectivă (R2; C4);
(4) și să-i întâlnesc minunații ei ochi = /p.v./ prop. subiectivă (R2; C3);
(5) în care licărea ceva fără nume, indefinitul = /p.v./ prop. atributivă (R4);
(6) pe care i-o descoperisem numai trăind împreună = /p.v./ prop. atributivă (R3);
(7) de fapt te iubesc = /p.v./ prop. principală (C9);
(8) parcă îmi spunea = /p.v./ prop. principală independentă;
(9) asta e ceva = /p.n.c./ prop. principală (C7);
(10) care nici eu nu știu = /p.v./ prop. atributivă (R9);
(11) ce e = /p.n.c./ prop. compl. directă (R10);
(12) vezi = /p.v./ prop. principală (C13; C14);
(13) îți dai seama = /p.v./ prop. principală (C12; C14);
(14) mai ai îndoieli = /p.v./ prop. principală (C12; C13).

Scanned with OKEN Scanner

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **trecând** = verb /.../ gerunziu /.../ funcție sintactică de complement circumstanțial de timp;
2. (**fără**) **nume** = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de atr. substantival prepozițional;
3. **indefinitul** = subst. /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de atr. substantival apozițional (apoziție simplă);
4. **privire** = subst. /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de atr. substantival apozițional (apoziție simplă);
5. **trăind** = verb /.../ gerunziu /.../ funcție sintactică de complement circumstanțial de timp.

296

(1) Dacă totul poate fi numit minciună = /p.v./ prop. circumst. opozițională (R2);
(2) ne vom strădui = /p.v./ prop. principală;
(3) ca totul să nu mai însemne nimic = /p.n.c./ propoziție circumstanțială de scop (R2);
(4) chiar dacă un adevăr ne-ar năuci cu lumina lui orbitoare = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R2).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **fi numit minciună** = sintagmă complexă; compl. direct;
   a. *fi numit* = verb /.../ diateza pasivă, mod infinitiv /.../ fcț. sint. de compl. direct în cadrul sintagmei complexe „fi numit minciună";
   b. *minciună* = subst. /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de nume predicativ în cadrul sintagmei complexe „fi numit minciună";
2. **nimic** = pron. negativ /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de nume predicativ (sau jumătate din p.n.c., cealaltă jumătate fiind semipredicatul „să nu însemne");
3. (**cu**) **lumina** = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial instrumental.

297

(1) Studentul inteligent putea = /p.v./ prop. principală;
(2) să-și dea singur seama = /p.v./ propoziție completivă directă (R1);
(3) dacă era cazul = /p.v./ propoziție completivă indirectă (R2; C4; C7);
(4) sau nu = /pred. eliptic, reprezentat doar de adverbul „nu", care ar fi dat forma negativă verbului-predicat, dacă ar fi fost exprimat/ prop. compl. indirectă (R2; C3; C7);
(5) s-o combată = /p.v./ prop. atributivă (R3; C6);
(6) să lupte împotriva ei = /p.v./ prop. atributivă (R3; C5);
(7) dacă era propriu filozofiei în general și celei idealiste în special = /p.n.c./ prop. compl. indirectă (R2; C3; C4);
(8) să fie considerată una justă și alta o primejdie = /p.v./ prop. subiectivă (R7).

Scanned with OKEN Scanner

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **cazul** = subst. /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de subiect;
2. **justă** = adj. /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de elem. predicativ suplimentar;
3. **primejdie** = subst. /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de elem. predicativ suplimentar.

298

(1) Și apoi /.../ era o mare desfătare = /p.n.c/ prop. principală;
(2) chiar dacă trebuia = /p.v./ prop. circumstanțială concesivă (R1);
(3) să zici = /p.v./ prop. subiectivă (R2);
(4) că /.../ trebuia răsturnată cu capul în jos (dialectica hegeliană) = /p.v./ prop. compl. directă (R3);
(5) ca să devină o adevărată dialectică = /p.n.c./ prop. circumst. de scop (R4);
(6) că totuși putea fi predat = /p.v./ prop. subiectivă (R1);
(7) fără să lupți împotriva lui = /p.v./ prop. circumst. de mod (R6).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. (dialectica trebuia) **răsturnată** = verb /.../ participiu /.../ fcț. sint. (v. observațiile de la textul 109)

2. (putea) **fi predat** = verb /.../ diateza pasivă, mod infinitiv /.../ fcț. sint. de compl. direct.

299

(1) Bineînțeles = /p.v./ prop. principală;
(2) că există necesitate = /p.v./ prop. subiectivă (R1);
(3) care trebuie înțeleasă = /p.v./ prop. atributivă (R2; C4; C6);
(4) dar mai întâi trebuie = /p.v./ prop. atributivă (R2; C3; C6);
(5) s-o înțelegi în mod liber = /p.v./ prop. subiectivă (R4);
(6) și, al doilea, /.../ nu înseamnă = /p.v./ prop. atributivă (R2; C3; C4);
(7) dacă n-o înțeleg = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R8);
(8) că mi-am pierdut libertatea = /p.v./ prop. subiectivă (R6).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. (care trebuie) **înțeleasă** = verb /.../ participiu /.../ fcț. sint. (v. observațiile de la textul 109);

2. **mai întâi** = adverb (provenit dintr-un numeral) /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de mod;

3. **al doilea** = adverb (provenit dintr-un numeral) /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de mod;

4. **mi**(-am pierdut libertatea) = pron. personal /.../ dativ (posesiv) /.../ fcț. sint. de compl. indirect (regent este verbul „a pierde, nu subst. „libertatea").

Propoziția (7) exprimă o cauză, nu o condiție, deși are element de relație semispecializat în exprimarea condiției.

Scanned with OKEN Scanner

300

(1) Dar tot atât de adevărat era faptul = /p.n.c./ prop. principală;
(2) că, /.../ nu-i vorbisem niciodată de Matilda = /p.v./ prop. atributivă (R1);
(3) fără să-mi dau seama de ce = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R2);
(4) în timp ce el venea totdeauna la braserie cu Clara, soția lui încă studentă = /p.v./ prop. circumst. opozițională (R2).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

tot atât de adevărat = adj. /.../ gradul comp. de egalitate /.../ fcț. sint. de nume predicativ (sau jumătate din p.n.c., cealaltă jumătate fiind semipredicatul „era").

301

(1) Mai târziu, /.../ subiectul poate distra pe toată lumea = /p.v./ prop. principală;
(2) când relațiile devin familiare = /p.n.c./ prop. circumst. de timp (R1);
(3) și dacă gazda are destul spirit = /p.v./ prop. circumst. condițională (R1);
(4) să facă la rândul ei considerații nu prea măgulitoare pentru bărbați = /p.v./ prop. circumst. consecutivă (R3).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

distra = verb /.../ infinitiv /.../ fcț. sint. de compl. direct.

302

(1) Da = /predicat eliptic/ prop. principală neanalizabilă (C3);
(2) zise Matilda = /p.v./ prop. principală independentă;
(3) dar o iubea umil = /p.v./ prop. principală independentă (C1);
(4) în loc să-i taie capul = /p.v./ prop. circumst. opozițională (R3; C5);
(5) sau s-o bage într-o mânăstire, pe Josephine = /p.v./ prop. circumst. opozițională (R3; C4);
(6) deși știa = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R3);
(7) că ea îl înșeală, tocmai pe el, marele împărat = /p.v./ prop. compl. directă (R6).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

umil = adj. /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de elem. predicativ suplimentar.

303

(1) Sclavia femeii a încetat în clipa = /p.v./ prop. principală;
(2) când o femeie poate = /p.v./ prop. atributivă (R1);
(3) să-i facă unui bărbat toate acele lucruri = /p.v./ prop. completivă

Scanned with OKEN Scanner

directă (R2);
(4) pe care el i le face = /p.v./ prop. atributivă (R3).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

el i le

a. *el* = pron. personal, forma inițială (sau forma-tip, de nom.) „el", nominativ, fcț. sint. de subiect;
b. *i* = pron. personal, forma inițială (sau forma-tip, de nom.) „ea", dativ, forma atonică (scurtă sau neaccentuată) fcț. sint. de compl. indirect anticipat;
c. *le* = pron. personal, forma inițială (sau forma-tip, de nom.) „ea", dativ, forma tonică (lungă sau accentuată) fcț. sint. de compl. indirect.

304

(1) Cu o feministă lucrurile sunt măcar clare, din motive biologice = /p.n.c./ prop. principală (C2);
(2) nu poți = /p.v./ prop. principală (C1);
(3) să te culci cu ea = /p.v./ prop. compl. directă (R2);
(4) pentru că ai tot timpul sentimentul = /p.v./ prop. circumstanțială de cauză (R2);
(5) că e indignată = /p.n.c./ prop. atributivă (R4);
(6) că trebuie = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R5);
(7) să desfacă picioarele = /p.v./ prop. subiectivă (R6; C8);
(8) și să stea cu fața în sus = /p.v./ prop. subiectivă (R6; C7).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. (**cu o**) **feministă** = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de relație;
2. **măcar** = adv. /.../ fără fcț. sint.;
3. (**din**) **motive** = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de cauză.

305

(1) Așa = /predicat eliptic/ prop. principală (C12; C15);
(2) zise Matilda = /p.v./ prop. principală independentă;
(3) pentru că un bărbat nu are farmec = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R12);
(4) în timp ce femeia e plină = /p.n.c./ prop. circumst. opozițională (R3; C5);
(5) și farmecele ei îl zăpăcesc = /p.v./ prop. circumst. opozițională (R3; C4);
(6) pentru că ea poate = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R5; C8; C10);
(7) să le și joace = /p.v./ prop. compl. directă (R6);
(8) iubește, /.../ puțin = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R5; C6; C10);
(9) să zicem = /p.v./ prop. principală incidentă;
(10) dar dă ochii peste cap = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R5; C6; C8);
(11) ca și când ar muri de iubire = /p.v./ prop. circumst. de mod (R10);
(12) și atunci /.../ gata = /p.v./ prop. principală (C1; C15);
(13) când ea nu mai vrea = /p.v./ prop. circumst. de timp (R12);

Scanned with OKEN Scanner

(14) să joace comedia = /p.v./ prop. compl. directă (R13);
(15) le monsieur începe = /p.v./ prop. principală (C1; C12);
(16) să disprețuiască femeile = /p.v./ prop. compl. directă (R15).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. (să le) **și** (joace) = (semi)adverb /.../ fără fcț. sint.;
2. (**de**) **iubire** = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de cauză.

306

(1) Or, după mine, /.../ trebuie = /p.v./ prop. principală;
(2) să fie (omul) superior altfel decât înșelând = /p.n.c./ prop. subiectivă (R1; C3);
(3) să-și depășească natura, fie și pentru simplul motiv = /p.v./ prop. subiectivă (R1; C2);
(4) că odată copiii făcuți, viața devine cam searbădă = /p.n.c./ prop. atributivă (R3);
(5) pentru că creșterea lor nu poate suplini = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R4);
(6) ceea ce Eminescu numea „acel farmec sfânt" = /p.v./ prop. compl. directă (R5);
(7) care poate suplini absența copiilor = /p.v./ prop. atributivă (R6);
(8) chiar dacă suferința de a nu-i avea n-ar lipsi = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R7).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. (**după**) **mine** = pron. personal /.../ acuzativ, forma accentuată (lungă sau tonică) /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de relație;
2. **fie și pentru simplul motiv**
   a. *fie* = conjuncție coordonatore disjunctivă, simplă, fără fcț. sint.;
   b. *și* = (semi)adverb /.../ fără fcț. sint.;
   c. *(pentru) /.../ motiv* = subst. /.../ nearticulat (articolul său a fost preluat de adj. antepus, „simplul") /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. circumst. de scop;
   d. *simplul* = adj. /.../ articulat (articolul a fost preluat de la subst. regent „motiv") acuzativ /.../ fcț. sint. de atr. adjectival;
3. **„acel farmec sfânt"** = sintagmă complexă; elem. pred. suplimentar;
   a. *acel* = adj. pronominal demonstrativ /.../ fcț. sint de atr. adj. în cadrul sintagmei complexe „acel farmec sfânt";
   b. *farmec* = subst. /.../ fcț. sint de elem. pred. suplimentar în cadrul sintagmei complexe „acel farmec sfânt";
   c. *sfânt* = adj. /.../ fcț. sint de atr. adj. în cadrul sintagmei complexe „acel farmec sfânt";
4. **de a nu-i avea**
   a. *(de) a (nu) /.../ avea* = verb /.../ infinitiv /.../ fcț. sint. de atr. verbal;
   b. *-i* = pron. personal /.../ acuzativ, forma neaccentuată (scurtă sau atonică) /.../ fcț. sint. de compl. direct.

Scanned with OKEN Scanner

307

(1) De ce l-ați chemat = /p.v./ prop. principală (C3; C5);
(2) zic = /p.v./ prop. principală independentă;
(3) acolo la țară e tot atât de important = /p.n.c./ prop. principală (C1; C5);
(4) dacă n-avem de mâncare = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R5);
(5) n-o să roadem, în loc de carne, fontă la grătar = /p.v./ prop. principală (C1; C3).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **de ce** = loc. adverbială /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de cauză (nu este element de relație subordonator);

2. **tot atât de important** = adj. /.../ gradul comp. de egalitate /.../ fcț. sint. de nume predicativ (sau jumătate din p.n.c., cealaltă jumătate fiind semipredicatul „e");

3. **(în loc de) carne** = subst. /.../ acuzativ (are locuțiunea prepozițională „în loc de") /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial opozițional.

Propoziția (4) exprimă o cauză pentru regenta sa, nu o condiție.

308

(1) Era o fată odihnitoare = /p.n.c./ prop. principală;
(2) care știa = /p.v./ prop. atributivă (R1; C4);
(3) să asculte = /p.v./ prop. compl. directă (R2);
(4) și era plină de farmec = /p.n.c./ prop. atributivă (R1; C2);
(5) când te gândeai = /p.v./ prop. circumst. de timp (R4);
(6) că, deși frumoasă (o frumusețe îndelung șlefuită și conștientă /.../ nici un gest, nici un cuvânt nu trădau = /p.v./ prop. compl. indirectă (R5);
(7) că între oameni superiori cochetăria și credința femeii frumoase /.../ nu țineau) = /p.v./ prop. compl. indirectă (R6);
(8) că ar fi irezistibilă = /p.n.c./ prop. atributivă (R7);
(9) că trebuia crezută pe cuvânt sau pe temperament = /p.v./ prop. compl. directă (R6).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **deși frumoasă** = conj. + adj. /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial concesiv (în această situație nu se consideră că ar fi vorba de o prop. concesivă cu semipredicat subînțeles).

2. **crezută** = verb /.../ participiu /.../ fcț. sint. de subiect (*ARG*: prin extensie se obține o prop. subiectivă: ...trebuie[1]/ *să fie crezută*...[2]/).

309

(1) Nu i-am văzut de pildă niciodată dând semne /.../ nici cel mai mic, = /p.v./ prop. principală (C3);

Scanned with OKEN Scanner

(2) că se iubesc = /p.v./ prop. circumst. de relație (R1);
(3) dar gândul acela secret /.../ și modestia /.../ erau semnul superior unei mângâieri /.../ unei tandreți în voce, unei priviri revelatoare, adesea neștiute = /p.n.c./ prop. principală (C1);
(4) pe care el i-l adresa = /p.v./ prop. atributivă (R3; C5);
(5) cu care ea îl primea = /p.v./ prop. atributivă (R3; C4);
(6) fără să fie tentată = /p.v./ prop. circumst. de mod (R5);
(7) să-l desvăluie = /p.v./ prop. compl. indirectă (R6);
(8) care n-ar fi avut nimic nenatural = /p.v./ prop. atributivă (R3);
(9) de cei ce se iubesc = /p.v./ prop. compl. de agent (R3).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **de pildă** = loc. adverbială /.../ fără fcț. sint. (fiind socotită sintagmă sau structură *incidentă*; vezi *Indice selectiv al dificultăților*);

2. **dând** = verb /.../ gerunziu /.../ fcț. sint. de compl. direct (regentul său este verbul „am văzut");

3. **semne** = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. direct (regentul său este verbul „dând");

4. **tentată** = verb, forma inițială (forma-tip, de infinitiv) „a tenta" /.../ participu (care, împreună cu auxiliarele „a fi" și „a avea", formează condiționalul-optativ perfect) /.../ singur nu are fcț. sint. ci împreună cu cele două auxiliare și cu adv. negativ „nu"; deci: *nu ar fi tentată* = predicat verbal. (pentru a fi socotit adjectiv, ar fi trebuit să presupună un grad de comp., iar aici presupune un compl. de agent: *de către ceva*).

I. Propoziția (2) este circumst. de relație dacă se acceptă contragerea: ...dând semne *în privința iubirii*...; este atributivă dacă se acceptă contragerea: ...dând semne *de iubire*...;

II. Verificarea funcției sintactice a propoziției (9):

- este o propoziție subordonată;
- regentul său este un verb („neștiute");
- verbul regent nu este copulativ;
- verbul regent este la modul participiu (care este, de fapt, jumătate din diateza pasivă; regentul putea fi la diateza pasivă ori la diateza reflexivă);
- are echivalent general: DE CĂTRE CINEVA;
- prin contragere, ar trebui să rezulte un compl. de agent;
- iată contragerea: ...neștiute *de către cineva*/*de către îndrăgostiți*...;
- sintagma *de către îndrăgostiți* este compl. de agent;
- propoziția (9) este completivă de agent;
- între aceste două noțiuni (*completivă de agent–complement de agent*) avem o corespondență nominală;
- deci: analiza este corect făcută.

310

(1) Fiind vie și nu rece, atât de delicat făcută, mă trezeam în mine cu o dorință pură de a o mângâia = /p.v./ prop. principală (C2);
(2) și era pentru mine o mare bucurie = /p.n.c./ prop. principală (C1);

Scanned with OKEN Scanner

(3) când îmi vorbea direct = /p.v./ prop. subiectivă (R2);
(4) chiar dacă nu făcea decât = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R3);
(5) să mă întrebe de chirie sau de alte lucruri obișnuite = /p.v./ prop. circumst. de excepție (R4);
(6) cum făcuse mai înainte = /p.v./ prop. circumst. de mod (R5).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **fiind vie și nu rece**
   a. *fiind vie* = sintagmă complexă; compl. circumstanțial de cauză;
      fiind = verb /.../ gerunziu /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de cauză în cadrul sintagmei complexe „fiind vie";
      vie = adj. /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de nume predicativ în cadrul sintagmei complexe „fiind vie";
   b. *și* = conjuncție coordonatoare copulativă, simplă, fără fcț. sint.;
   c. *nu* = (semi)adverb /.../ ar fi dat forma negativă (dacă era exprimat) verbului „a fi" dintr-o posibilă sintagmă complexă „nefiind rece";
   d. *rece* = adj. /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de nume predicativ în cadrul posibilei sintagme complexe „nefiind rece";

2. **atât de delicat** = adv. /.../ gradul superlativ absolut (realizat prin morfeme nespecifice: adverbul „atât" și prep. „de", echivalând cu „foarte");

3. (nu făcea) **decât** (să mă întrebe de chirie) = adverb modal de restricție; dacă restricția se referă la verbul „nu făcea", adverbul va aparține propoziției (4), iar propoziția (5) va fi circumst. de excepție; dacă restricția se referă la verbul „să întrebe", *decât* va aparține propoziției (5), iar propoziția (4) va fi compl. directă.

311

(1) Rămase câteva clipe perplexă = /p.n.c./ prop. principală (C3; C4);
(2) (în loc să fi urmat, ca la început, calea reflecției) = /p.v./ prop. circumst. opozițională (R1);
(3) apoi se decise = /p.v./ prop. principală (C1; C4);
(4) și, /.../ se supuse riscului de a-l ocoli = /p.v./ prop. principală (C1; C3);
(5) în loc să învingă obstacolul = /p.v./ prop. circumst. opozițională (R4).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **perplexă** = adj. /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de elem. pred. suplimentar;

2. **în loc** = subst. cu prep. (nu se analizează singur), component al locuțiunii conjcț. „în loc să", specializată în relaționarea propozițiilor circumstanțiale opoziționale.

312

(1) Sufletul omului e mult mai larg = /p.n.c./ prop. principală (C5; C6; C7);
(2) dacă l-ar deschide = /p.v./ prop. circumst. condițională (R5);
(3) ceea ce ne face astăzi = /p.v./ prop. subiectivă (R4);
(4) să suferim = /p.v./ prop. pred. suplimentară (R3);

Scanned with OKEN Scanner

(5) s-ar pierde în lărgimea asta = /p.v./ prop. principală (C1; C6; C7);
(6) ar deveni meschin, stupid = /p.n.c., cu nume predicativ multiplu/ prop. principală (C1; C5; C7);
(7) am râde toți = /p.v./ prop. principală (C1; C5; C6);
(8) de ceea ce ne-a făcut odată = /p.v./ prop. compl. indirectă (R7);
(9) să fim atât de crispați și atât de lași = /p.n.c., cu nume predicativ multiplu/ prop. pred. suplimentară (R8).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **mult** (mai larg) = adverb de mod /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de mod;
2. **atât de crispați** = adj. /.../ gradul superlativ absolut (realizat prin morfeme nespecifice: adverbul „atât" și prep. „de", echivalând cu „foarte").

313

(1) Văd = /p.v./ prop. principală;
(2) zisei = /p.v./ prop. principală independentă;
(3) că nu vrei = /p.v./ prop. compl. directă (R1);
(4) să infirmi = /p.v./ prop. compl. directă (R3);
(5) ce se spune = /p.v./ prop. compl. directă (R4; C6; C7);
(6) că abia pleacă musafirii = /p.v./ prop. compl. directă (R4; C5; C7);
(7) și gazdele încep = /p.v./ prop. compl. directă (R4; C5; C6);
(8) să-i bârfească = /p.v./ prop. compl. directă (R7).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **ce** = pron. interogativ-relativ (aici are doar valoare relativă) /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. direct; la nivel de frază este elem. de relație nespecializat;
2. **i** = pron. personal /.../ dativ, forma atonică (scurtă sau neaccentuată) fcț. sint. de compl. indirect.

314

(1) Eu sunt = /p.n.i./ prop. principală;
(2) cum vreau eu = /p.v./ prop. predicativă (R1);
(3) dacă e = /p.v./ prop. circumst. condițională (R1);
(4) să vorbim sincer = /p.v./ prop. subiectivă (R3).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **e** = verb predicativ, unipersonal în formă, impersonal în conținut (*trebuie*; *e necesar*; *se întâmplă* – pentru aceasta el subordonează o prop. subiectivă) /.../ fcț. sint. de pred. verbal.

315

(1) Am vrut = /p.v./ prop. principală;
(2) s-o fac de două ori, o dată /.../ și a doua oară = /p.v./ prop. compl. directă (R1);

Scanned with OKEN Scanner

(3) când am intrat = /p.v./ prop. circumst. de timp (R2; C4; C7);
(4) dar m-am reținut = /p.v./ prop. circumst. de timp (R2; C3; C7);
(5) fiindcă aveai aerul = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R4);
(6) că nici nu mă cunoști = /p.v./ prop. atributivă (R5);
(7) când ai formulat tu celebra idee = /p.v./ prop. circumst. de timp (R2; C4; C5);
(8) că Artimon o iubește pe Tamara = /p.v./ prop. atributivă (R7);
(9) fiindcă n-o iubește = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R8).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

de două ori, o dată

a. *de două ori* = numeral cardinal adverbial (de repetiție) /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de mod;
b. *o dată* = numeral cardinal adverbial (de repetiție) /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de mod.

316

(1) Înseamnă = /p.v./ prop. principală;
(2) că nici actuala, „discreta", nu e mai brează = /p.n.c./ prop. subiectivă (R1; C4);
(3) în loc să învețe sanscrita = /p.v./ prop. circumst. opozițională (R4);
(4) mai bine s-ar ocupa puțin de sentimentele bărbatului ei pentru cealaltă = /p.v./ prop. subiectivă (R1; C2).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **înseamnă** = verb predicativ, impersonal /.../ fcț. sint. de pred. verbal;
2. **mai bine** = adverb de mod (aici nu este adv. predicativ) /.../ fcț. sint de compl. circumstanțial de mod.

317

(1) Dar asta o gândesc acum = /p.v./ prop. principală (C4; C7);
(2) dacă aș fi știut atunci = /p.v./ prop. circumst. condițională (R4);
(3) că ăsta e un remediu sigur și eficace împotriva nepăsării unei femei = /p.n.c./ prop. compl. directă (R2);
(4) nu eu i-aș mai fi urmărit stările ei schimbătoare = /p.v./ prop. principală (C1; C7);
(5) care nu încetau = /p.v./ prop. atributivă (R4);
(6) să mă ia fără veste = /p.v./ prop. circumst. de relație (R5);
(7) ci ea s-ar fi neliniștit de-ale mele, gustând din această papară numită nesiguranță = /p.v./ prop. principală (C1; C4).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **fără veste** = loc. adverbială /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de mod;
2. **de-ale mele, gustând**
   a. *de-ale* = pronume demonstrativ /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl.

Scanned with OKEN Scanner

circumstanțial de cauză;
b. *mele* = adj. pronominal posesiv /.../ fcț. sint. de atr. adjectival;
c. *gustând* = verb /.../ gerunziu /.../ fcț. sint. de: compl. circumstanțial condițional (dacă se acceptă extensia: ...s-ar fi neliniștit[1]/ *dacă ar fi gustat din această papară...*[2]/); compl. circumstanțial de timp (dacă se acceptă extensia: ...s-ar fi neliniștit[1]/ *când ar fi gustat din această papară...*[2]/).

318

(1) Îl doream acest copil = /p.v./ prop. principală (C2; C5);
(2) și mai ales îi doream = /p.v./ prop. principală (C1; C5);
(3) să-l iubească foarte tare = /p.v./ prop. compl. directă (R2; C4);
(4) și să mă neglijeze = /p.v./ prop. compl. directă (R2; C3);
(5) nu = /pred. eliptic, reprezentat doar de adverbul „nu", care ar fi dat forma negativă verbului-predicat, dacă ar fi fost exprimat/ prop. principală (C1; C2);
(6) cum îi spusesem în seara aceea = /p.v./ prop. compl. directă (R5);
(7) că /.../ nu trebuie = /p.v./ prop. compl. directă (R6);
(8) s-o determine (nașterea lui) = /p.v./ prop. subiectivă (R7);
(9) să se înstrăineze de mine = /p.v./ prop. circumst. de relație (R8).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

Propoziția (9) este circumst. de relație, dacă se acceptă contragerea: ...s-o determine *în privința înstrăinării*...; este compl. indirectă, dacă se acceptă contragerea: ...s-o determine *spre/către/la ceva*...

319

(1) În timp ce lucram = /p.v./ prop. circumst. de timp (R3);
(2) și mai ales dacă lucram bine = /p.v./ prop. circumst. condițională (R3);
(3) mi se făcea dor de ea = /p.v./ prop. principală (C4; C5; C7; C8);
(4) nu mai aveam nimic în minte = /p.v./ prop. principală (C3; C5; C7; C8);
(5) siguranța se restabilea în mine = /p.v./ prop. principală (C3; C4);
(6) ca și când nimic nu s-ar fi întâmplat între noi = /p.v./ prop. circumst. de mod (R6);
(7) reveneau cu putere scene din primele noastre întâlniri = /p.v./ prop. principală (C3; C4; C5; C8);
(8) și, prins de o puternică iluzie /.../ și stăpânit de o jubilațiune interioară /.../ mă făceau = /p.v./ prop. principală (C3; C4; C5; C7);
(9) că o s-o regăsesc = /p.v./ prop. atributivă (R8);
(10) care era o expresie a certitudinii = /p.n.c./ prop. atributivă (R8);
(11) că visul meu se realizează = /p.v./ prop. atributivă (R10);
(12) (ceea ce scriam = /p.v./ prop. subiectivă (R13);
(13) era filozofie proprie = /p.n.c./ prop. principală (C14; C15; C16);
(14) nu simple însăilări datorită contactului cu marile sisteme = /p.n.c., cu semipredicatul subînțeles, reprezentat doar de adverbul „nu", care ar fi dat forma negativă verbului-semipredicat, dacă ar fi fost exprimat/

Scanned with OKEN Scanner

prop. principală (C13; C15; C16);
(15) examinam textul = /p.v./ prop. principală (C13; C14; C16);
(16) și îmi dădeam seama = /p.v./ prop. principală (C13; C14; C15);
(17) că atât ideea cât și exprimarea erau armonioase) = /p.n.c./ prop. compl. indirectă (R16);
(18) să plasez pe undeva pe planul cinci conflictul surd dintre mine și Matilda = /p.v./ prop. pred. suplimentară (R8; C19);
(19) și să cred = /p.v./ prop. pred. suplimentară (R8; C18);
(20) că simpla mea bucurie de a o vedea era suficientă = /p.n.c./ prop. compl. directă (R19);
(21) ca ea să cedeze = /p.v./ prop. circumst. consecutivă (R20).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **mai ales** = loc. adverbială /.../ fără fcț. sint. (fiind socotită sintagmă incidentă; vezi *Indice selectiv al dificultăților*);
2. (mi se făcea) **dor** = subst. /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de subiect;
3. **nimic** = pron. negativ /.../ nominativ /.../ subiect;
4. **prins** = verb /.../ participiu /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de cauză;
5. **stăpânit** = verb /.../ participiu /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de cauză;
6. **dintre mine și Matilda** = sintagmă complexă; atribut;
   a. (*dintre*) *mine* = pron. personal /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de atribut pronominal în cadrul sintagmei complexe „dintre mine și Matilda;"
   b. *și* = conjuncție coordonatoare copulativă, simplă, fără fcț. sintactică;
   c. (dintre) *Matilda* = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de atribut subst. prep. în cadrul sintagmei complexe „dintre mine și Matilda".

320

(1) Nu s-ar mira = /p.v./ prop. principală;
(2) nici dacă ar afla = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R1);
(3) că o înșel = /p.v./ prop. compl. directă (R2; C4; C5; C6);
(4) că aș putea veni seara târziu beat acasă = /p.v./ prop. compl. directă (R2; C3; C5; C6);
(5) și să fac scandal = /p.v./ prop. compl. directă (R2; C3; C4; C6);
(6) sau să nu vin decât în zori = /p.v./ prop. compl. directă (R2; C3; C4; C5).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **beat** = adj. /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de elem. predicativ suplimentar;
2. **scandal** = subst. („a face scandal" nu constituie o locuțiune) /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. direct;
3. **decât** = (semi)adverb /.../ fără fcț. sint.

321

(1) Și reintram în biroul meu, crezând = /p.v./ prop. principală;
(2) că ea va veni după mine = /p.v./ prop. compl. directă (R1; C5);

Scanned with OKEN Scanner

(3) să-mi spună = /p.v./ prop. circumst. de scop (R2);
(4) că n-am deranjat-o deloc = /p.v./ prop. compl. directă (R3);
(5) și să se mire = /p.v./ prop. compl. directă (R1; C2);
(6) ce m-a apucat = /p.v./ prop. compl. indirectă (R5).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

crezând = verb /.../ gerunziu /.../ fcț. sint. de elem. predicativ suplimentar.

322

(1) Și chiar mă simțeam perfect liber = /p.v./ prop. principală;
(2) fiindcă brutalitatea reacției ei înlătura din mine strângerea de inimă, neliniștea = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R1);
(3) în timp ce puterea de a iubi nu se mai scurgea = /p.v./ prop. circumst. opozițională (R2);
(4) fiindcă în acele clipe n-o mai iubeam deloc = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R3).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

perfect liber

a. *perfect* = adverb /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de mod;
b. *liber* = adj. /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de elem. predicativ suplimentar.

Verificarea funcției sintactice a propoziției (1)

- constituie singură o comunicare inteligibilă;
- deci, are, singură, un înțeles deplin;
- nu are (nici nu presupune) un cuvânt de relație subordonator;
- chiar dacă are un cuvânt de relație coordonator, *și*, acesta nu-i influențează statutul;
- deci: analiza este corect făcută.

323

(1) El ciugulea niște struguri = /p.v./ prop. principală (C2; C3);
(2) ea stătea alături = /p.v./ prop. principală (C1; C3);
(3) și era veselă = /p.n.c./ prop. principală (C1; C2);
(4) căci uriașul îi povestea ceva cu glasul lui bâlbâit = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R3);
(5) în care bucuria de a trăi era atât de îmbulzită în gândurile lui înecate de băutură = /p.n.c./ prop. atributivă (R4);
(6) încât /.../ înțelegeai = /p.v./ prop. circumst. consecutivă (R5);
(7) numai dacă erai foarte atent = /p.n.c./ prop. circumst. condițională (R6);
(8) ce spune = /p.v./ prop. compl. indirectă (R7).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **(cu) glasul** = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial sociativ

Scanned with OKEN Scanner

(exprimă mai degrabă ideea de asociere decât pe aceea de instrument);

2. **atât de îmbulzită** = adjectiv /.../ gradul superlativ absolut (realizat prin morfeme nespecifice: adverbul „atât" și prep. „de", echivalând cu „foarte") /.../ fcț. sint. de nume predicativ;

3. **înecate de băutură**

a. *înecate* = verb /.../ participiu /.../ fcț. sint. de atribut adjectival;

b. (*de*) *băutură* = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. circumst. de cauză.

324

(1) Spre o astfel de ticăloșie alunecam și eu cu Matilda = /p.v./ prop. principală (C2; C4);
(2) îmi spusese = /p.v./ prop. principală (C1; C4);
(3) că îi e scârbă de mine = /p.v./ prop. compl. directă (R2);
(4) și /.../ o înjurasem și eu cu satisfacția grasă a unei eliberări = /p.v./ prop. principală (C1; C2);
(5) în loc să plec de îndată și pentru totdeauna din casa ei = /p.v./ prop. circumst. opozițională (R4);
(6) Urma = /p.v./ prop. principală;
(7) să ne împăcăm = /p.v./ prop. subiectivă (R6; C8);
(8) și să ne proptim capetele într-o dulce tandrețe = /p.v./ prop. subiectivă (R6; C7).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **scârbă** = subst. /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de subiect;
2. (**cu**) **satisfacția** = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. circumst. sociativ.

325

(1) Cu cine vorbeai la telefon = /p.v./ prop. principală;
(2) o întrebai totuși flegmatic, ținându-mi bine hățurile în mâini = /p.v./ prop. principală independentă;
(3) căci furia ei de a se fi simțit surprinsă și nestăpânita ură a acelui „ce vrei" mi se transmiseseră și mie = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R2; C4; C6);
(4) îmi venea = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R2; C3; C6);
(5) s-o calc în picioare = /p.v./ prop. subiectivă (R5);
(6) și așa s-ar fi întâmplat = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R2; C3; C4);
(7) dacă n-ar fi fost însărcinată = /p.v./ prop. circumst. condițională (R6).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **flegmatic, ținându-mi**

a. *flegmatic* = adverb /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de mod;

b. *ținând(u)* = verb /.../ gerunziu /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de timp;

c. *-mi* = pron. personal /.../ dativ (posesiv) /.../ fcț. sint. de compl. indirect;

Scanned with OKEN Scanner

2. **de a se fi simțit surprinsă**
   a. (*de*) *a* (*se*) *fi simțit* = verb /.../ infinitiv /.../ fcț. sint. de atr. verbal;
   b. *surprinsă* = verb /.../ participiu (presupune, prin logica textului, un compl. de agent, *de ceva*, nu un grad de comparație, pentru a-l socoti adjectiv) /.../ fcț. sint. de elem. predicativ suplimentar;
3. **ce vrei** = sintagmă complexă; atribut;
   a. *ce* = pron. interogativ-relativ /.../ acuzativ /.../ fcț. sint de compl. direct în cadrul sintagmei complexe „ce vrei";
   b. *vrei* = verb /.../ predicativ /.../ fcț. sint de predicat verbal în cadrul sintagmei complexe „ce vrei";

Propoziția (6) este circumstanțială de cauză, chiar dacă regentul său este un verb impersonal reflexiv.

326

(1) Bineînțeles = /p.v./ prop. principală (C4);
(2) că nu mă privește = /p.v./ prop. subiectivă (R1);
(3) spusei eu cu dispreț = /p.v./ prop. principală independentă;
(4) și mă mir = /p.v./ prop. principală (C1);
(5) că ai întrerupt brusc convorbirea = /p.v./ prop. compl. indirectă (R4);
(6) ca și când m-ar fi interesat pe mine = /p.v./ prop. circumst. de mod (R5);
(7) cu cine pălăvrăgești tu la telefon = /p.v./ prop. subiectivă (R6).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

I. Verificarea funcției sintactice a propoziției (3):
- este propoziție principală;
- constituie singură o comunicare inteligibilă;
- nu are legătură cu principala propriu-zisă a frazei;
- nu intră în îmbinări cu alte propoziții ale textului de bază, dar poate avea una sau mai multe subordonate proprii;
- conține afirmațiile naratorului (ale autorului sau ale unui personaj);
- predicatul ei este unul dintre verbele de zicere (un „verbum dicendi" – *spusei*);
- este despărțită de celelalte propoziții atât prin intonație, cât și prin virgule;
- deci: analiza este corect efectuată.

II. Propoziția (5) este compl. indirectă; regentul său este verbul „mă mir"; dacă regentul era *mă miră*, propoziția (5) ar fi fost subiectivă.

327

(1) Te sfătuiesc = /p.v./ prop. principală (C6; C7);
(2) îi mai spusei = /p.v./ prop. principală independentă;
(3) să-ți porți ura liniștită = /p.v./ prop. circumst. de relație (R1; C4);
(4) să nu crezi = /p.v./ prop. circumst. de relație (R1; C3);
(5) că sarcina e o pavăză = /p.n.c./ prop. compl. directă (R3);
(6) n-am să te calc în picioare = /p.v./ prop. principală (C1; C7);
(7) dar găsesc eu ac de cojocul tău = /p.v./ prop. principală (C1; C6);
(8) fără să dăunăm copilului = /p.v./ prop. circumst. consecutivă (R7).

Scanned with OKEN Scanner

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **ți** = pron. personal /.../ dativ (posesiv) /.../ fcț. sint. de compl. indirect;
2. **liniștită** = adj. /.../ nomintiv /.../ fcț. sint. de elem. predicativ suplimentar.

328

(1) Mă hotărâi = /p.v./ prop. principală (C2; C4);
(2) (și avui o clipă impulsul = /p.v./ prop. principală (C1; C4);
(3) să i-o și spun = /p.v./ prop. atributivă (R2);
(4) dar mă abținui din instinct în ultima clipă) = /p.v./ prop. principală (C1; C2);
(5) să mă port ireproșabil cu ea = /p.v./ prop. circumst. de relație (R1);
(6) orice mi-ar face = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R5).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

(**din**) **instinct** = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de cauză.

329

(1) O singură dată intrai peste ea = /p.v./ prop. principală (C10; C11);
(2) (aveam și eu nevoie de telefon = /p.v./ prop. principală (C3; C8);
(3) dar nu mă gândii = /p.v./ prop. principală (C2; C8);
(4) să bat la ușa propriei mele neveste = /p.v./ prop. compl. indirectă (R3);
(5) care ar avea secrete = /p.v./ prop. atributivă (R4);
(6) pe care /.../ nu trebuia = /p.v./ prop. atributivă (R5);
(7) să le aud (eu) = /p.v./ prop. subiectivă (R6);
(8) asta ar fi fost culmea = /p.n.c./ prop. principală; (C2; C3);
(9) să-i mai respect și secretele) = /p.v./ prop. subiectivă (R8);
(10) și într-adevăr o găsii întinsă în pat, foarte veselă de astă dată = /p.v./ prop. principală (C1; C11);
(11) și nu închise = /p.v./ prop. principală (C1; C10);
(12) când eu intrai = /p.v./ prop. circumst. de timp (R11).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **o singură dată** = sintagmă complexă; compl. circumstanțial de timp;
   a. (*o*) */.../ dată* = subst. (nu este numeral cardinal de repetiție; *ARG*: prezența adj. *singură*) /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de timp în cadrul sintagmei complexe „o singură dată";
   b. *singură* = adj. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint de atr. adj. în cadrul sintagmei complexe „o singură dată";
2. **asta** = pron. demonstrativ /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de subiect;
3. **întinsă** = adj. /.../ nominativ, gradul pozitiv /.../ fcț. sint. de elem. pred. suplimentar;
4. **foarte veselă de astă dată**
   a. (*foarte*) *veselă* = adj. /.../ gradul superlativ absolut /.../ fcț. sint. de elem.

Scanned with OKEN Scanner

pred. suplimentar;

b. *de astă dată* = sintagmă complexă; compl. circumstanțial de timp;
de /.../ dată = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. circumst. de timp în cadrul sintagmei complexe „de astă dată";
astă = adj. pronominal demonstrativ /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de atr. adj. în cadrul sintagmei complexe „de astă dată".

Verificarea funcției sintactice a propoziției (12):

- este o propoziție subordonată;
- regentul său este un verb („nu închise");
- verbul regent nu este unipersonal/impersonal-reflexiv/copulativ;
- are echivalent general: CÂNDVA/ATUNCI;
- prin contragere, ar trebui să rezulte un complement circumst. de timp;
- iată contragerea: ...nu închise *atunci/în momentul acela...*;
- sintagma *în momentul* este complement circumst. de timp;
- propoziția (12) este circumstanțială de timp;
- între aceste două noțiuni (*prop. circumst. de timp–complement circumst. de timp*) avem o corespondență nominală;
- deci: analiza este corect făcută.

330

(1) Dar trebuie = /p.v./ prop. principală;
(2) să spun = /p.v./ prop. subiectivă (R1);
(3) că înseninarea ei nu mă mai făcu = /p.v./ prop. compl. directă (R2; C5);
(4) să uit = /p.v./ prop. pred. suplimentară (R3);
(5) apele despicate nu se mai împreunau = /p.v./ prop. compl. directă (R2; C3);
(6) să arunce în uitare scena = /p.v./ prop. circumst. consecutivă (R5);
(7) care se petrecuse în ziua aceea = /p.v./ prop. atributivă (R6).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

Propoziția (6) exprimă consecința acțiunii din regentă, iar elementul de relație „să" are sensul de „încât"; aici nu este vorba de exprimarea unui scop.

331

(1) Eram hotărât = /p.n.c./ prop. principală (C4);
(2) s-o ignor = /p.v./ prop. circumst. de relație (R1; C3);
(3) și să n-o alimentez = /p.v./ prop. circumst. de relație (R1; C2);
(4) poate = /p.v./ prop. principală (C1);
(5) că avea viață scurtă = /p.v./ prop. subiectivă (R4).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **s-o** (ignor)

a. *s* = conj. simplă, este morfem al modului conjunctiv; fără fcț. sintactică;

Scanned with OKEN Scanner

b. *-o* = pron. personal, forma inițială (sau forma-tip, de nom.) „ea", acuzativ, forma atonică (scurtă sau neaccentuată) fcț. sint. de compl. direct;

2. (să) **n-o** (alimentez)

a. *n(u)* = adverb modal de negație /.../; particularități: dă formă negativă verbului regent, singur nu are fcț. sintactică, ci împreună cu verbul, deci: *nu alimentez* = predicat verbal.

b. *-o* = idem 1b.

332

(1) Auzind-o inima îmi bătu cu un svâcnet = /p.v./ prop. principală;
(2) care mă făcu, ca odinioară = /p.v./ prop. atributivă (R1);
(3) când venise prima dată la mine = /p.v./ prop. circumst. de timp (R2);
(4) să simt un fulger prin șale în zig-zag = /p.v./ prop. pred. suplimentară (R2);
(5) care îmi tăie răsuflarea = /p.v./ prop. atributivă (R4).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **auzind** = verb /.../ gerunziu /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de timp;

2. (**cu un**) **svâcnet** = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial sociativ;

3. (**în**) **zig-zag** = subst. (nu este loc. adverbială) /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de atr. substantival prepozițional.

333

(1) Nu mai știu = /p.v./ prop. principală (C3);
(2) ce-ar fi făcut după aceea = /p.v./ prop. compl. directă (R1);
(3) dar știu = /p.v./ prop. principală (C1);
(4) ce-aș fi făcut eu = /p.v./ propoziție completivă directă (R3; C5; C6);
(5) aș fi așteptat-o la ieșire = /p.v./ propoziție completivă directă (R3; C4; C6);
(6) și aș fi adus-o acasă cu povara tuturor acestor variante în spinare = /p.v./ prop. compl. directă (R3; C4; C5);
(7) dintre care pentru ultima /.../ nu m-ar fi cruțat = /p.v./ prop. atributivă (R6; C10);
(8) că am lăsat-o = /p.v./ prop. atributivă (R7);
(9) să nască singură = /p.v./ prop. predicativă suplimentară (R8);
(10) și mi-ar fi reproșat-o în eternitate = /p.v./ prop. atributivă (R6; C7).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **după aceea** = loc. adverbială /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de timp;

2. (**cu**) **povara** = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial sociativ;

3. (**în**) **spinare** = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de atr. substantival prepozițional;

4. (**pentru**) **ultima** = subst. (provenit din adjectiv prin articulare) /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de cauză;

5. **singură** = adj. /.../ fcț. sint. de elem. predicativ suplimentar.

Scanned with OKEN Scanner

334

(1) Și toate acestea nu erau justificate a posteriori = /p.v./ prop. principală (C8);
(2) pentru că nu exista în mine curajul = /p.v./ prop. cauzală (R1);
(3) s-o /.../ las = /p.v./ prop. atributivă (R2);
(4) să plece = /p.v./ prop. pred. suplimentară (R3);
(5) chiar dacă asi fi fost gata = /p.v./ prop. concesivă (R3);
(6) să accept în sinea mea = /p.v./ prop. completivă indirectă (R5);
(7) că nu avusesem atunci pe loc chiar intuiția acelor variante = /p.v./ prop. completivă directă (R6);
(8) simțisem însă = /p.v./ prop. principală (C1);
(9) că nu era bine = /p.v./ prop. completivă directă (R8);
(10) s-o abandonez pe Matilda pe un drum = /p.v./ prop. subiectivă (R9);
(11) de ale cărei consecințe nu era conștientă în pornirea ei = /p.n.c./ prop. atributivă (R10).

335

(1) Și încă eu eram oarecum la adăpost = /p.v./ prop. principală (C4; C7);
(2) continuai = /p.v./ prop. principală independentă;
(3) să raționez în singurătatea biroului meu = /p.v./ prop. completivă directă (R2);
(4) mai tânăr ca ea puteam fi înțeles = /p.v./ prop. principală (C1; C7) ;
(5) că nu știu încă = /p.v./ prop. circumst. de relație (R4);
(6) să mă port cu o femeie = /p.v./ prop. completivă directă (R5);
(7) dar ea /.../ de ce nu știa = /p.v./ prop. principală (C1; C4);
(8) care era la a treia căsătorie = /p.v./ prop. atributivă (R7);
(9) să se poarte cu un bărbat = /p.v./ prop. completivă directă (R7).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

Propoziția (5) poate fi considerată, în egală măsură, în funcție de intenția autorului, o propoziție circumstanțială de relație sau o propoziție circumstanțială de cauză.

336

(1) Aveam = /p.v./ prop. principală;
(2) s-o aflu curând, după două luni de la nașterea copilului = /p.v./ prop. completivă directă (R1);
(3) când credeam = /p.v./ prop. circumst. de timp (R2);
(4) că amenințările mele anterioare o vor face = /p.v./ prop. completivă directă (R3);

Scanned with OKEN Scanner

(5) cum îi spusesem = /p.v./ prop. circumst. de mod (R4);
(6) să-și poarte ura liniștită = /p.v./ prop. pred. suplimentară (R4);
(7) dacă acest eveniment biologic, etern și fundamental /.../ n-o să-i schimbe starea de spirit = /p.v./ prop. circumst. condițională (R6);
(8) care marchează aproape totdeauna în bine viața unui cuplu = /p.v./ prop. atributivă (R7; C9);
(9) cum e nașterea unui copil = /p.n.c./ prop. atributivă (R7; C8).

337

(1) Trebuie = /p.v., jumătate din expresia verbală *e foarte bine!* prop. principală;
(2) să spun însă = /p.v./ prop. subiectivă (R1);
(3) că n-ar mai fi apărut această iluzie = /p.v./ prop. completivă directă (R2);
(4) dacă în tot acest timp, adică începând după scena cu fugitul ei de-acasă și până la acea sărbătoare de botez, cu Matilda nu s-ar fi petrecut totuși ceva, și anume apariția unei stări de calm, de tandrețe și chiar de fericire, sentimente = /p.v./ prop. circumst. condițională (R3);
(5) care e adevărat = /p.n.c./ prop. atributivă (R4; C7);
(6) că nu-mi erau adresate = /p.v./ prop. subiectivă (R5);
(7) dar pe care nu și le mai reprima ca înainte = /p.v./ prop. atributivă (R4; C5);
(8) când mă bucuram = /p.v./ prop. circumst. de timp (R7);
(9) că le avea = /p.v./ prop. completivă indirectă (R8).

338

(1) Foarte bine = /p.v./ prop. principală (C3; C6);
(2) gândii = /p.v./ prop. principală independentă;
(3) văd = /p.v./ prop. principală (C1; C6);
(4) că îți place = /p.v./ prop. completivă directă (R3);
(5) să te joci cu el încă de pe acum = /p.v./ prop. subiectivă (R4);
(6) înseamnă = /p.v./ prop. principală (C1; C3);
(7) că n-o să mai ai timp de mine = /p.v./ prop. subiectivă (R6; C8);
(8) o să pot = /p.v./ prop. subiectivă (R6; C7);
(9) să mă ocup liniștit de filozofie = /p.v./ prop. completivă directă (R8).

339

(1) Matilda nu mă văzu = /p.v./ prop. principală;
(2) deși tocmai /.../ ea cu perna în brațe, se muta de la un capăt la celălalt al patului = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R1);
(3) când lipeam ușa = /p.v./ prop. circumst. de timp (R2).

340

(1) Doamna /.../ a întors capul = /p.v./ prop. principală;
(2) când a auzit = /p.v./ prop. circumst. de timp (R1);

Scanned with OKEN Scanner

(3) dă-o-ncolo = /p.v./ prop. principală (C5);
(4) a zis = /p.v./ prop. principală independentă;
(5) credeam = /p.v./ prop. principală (C3);
(6) că e băiat = /p.n.c./ prop. completivă directă (R5);
(7) Dar pe urmă nu mai putea de dorul = /p.v./ prop. principală;
(8) s-o vadă = /p.v./ prop. atributivă (R7);
(9) când o duceam cu căruciorul în rezervă = /p.v./ prop. circumst. de timp (R8);
(10) unde e = /p.v./ prop. principală (C12);
(11) zicea = /p.v./ prop. principală independentă;
(12) vreau = /p.v./ prop. principală (C10);
(13) s-o văd = /p.v./ prop. completivă directă (R12).

341

(1) În timpul lehuziei vorbisem zilnic împreună la telefon = /p.v./ prop. principală;
(2) deși prindeam foarte greu maternitatea = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R1);
(3) suna veșnic ocupat = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R2; C4; C6; C7);
(4) și tot din aceeași pricină nici ea nu putea = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R2; C3; C6; C7);
(5) să mă cheme = /p.v./ prop. completivă directă (R4);
(6) telefonul era pe coridor = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R2; C3; C4; C7);
(7) și nu putea = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R2; C3; C4; C6);
(8) să aștepte în picioare = /p.v./ prop. completivă directă (R7; C10);
(9) să-i vie rândul = /p.v./ prop. circumst. de scop (R8);
(10) și nici să vorbim mult = /p.v./ prop. completivă directă (R7; C8).

342

(1) Știam = /p.v./ prop. principală (C4);
(2) că totuși nașterea putea = /p.v./ prop. completivă directă (R1);
(3) să vină abia peste câteva zile = /p.v./ prop. completivă directă (R2);
(4) dar e adevărat = /p.n.c./ prop. principală (C1);
(5) că putea surveni și peste câteva ore sau chiar imediat = /p.v./ prop. subiectivă (R4);
(6) Întors acasă pusesem ceasul /.../ și telefonul alături = /p.v./ prop. principală;
(7) să mă scoale după două ore = /p.v./ prop. circumst. de scop (R6; C8);
(8) să mă sune aceeași infirmieră = /p.v./ prop. circumst. de scop (R6; C7);
(9) dacă se întâmplă ceva = /p.v./ prop. circumst. condițională (R8).

343

(1) Vrusei = /p.v./ prop. principală (C5; C6);
(2) să-i spun = /p.v./ prop. completivă directă (R1);

Scanned with OKEN Scanner

(3) că, /.../ s-o lase în pace = /p.v./ prop. completivă directă (R2);
(4) dacă doarme = /p.v./ prop. circumst. condițională (R3);
(5) dar ea părăsi receptorul = /p.v./ prop. principală (C1; C6);
(6) și după câtva timp auzii vocea Matildei = /p.v./ prop. principală (C1; C5);
(7) care nu știa = /p.v./ prop. atributivă (R6; C9);
(8) ce vorbește = /p.v./ prop. completivă directă (R7);
(9) nu-mi auzea glasul = /p.v./ prop. atributivă (R6; C7);
(10) da, da,... am văzut-o = /p.v./ prop. principală (C11; C12);
(11) mi-au luat-o = /p.v./ prop. principală (C10; C12);
(12) mi-e somn = /p.v./ prop. principală (C10; C11).

344

(1) Acolo, /.../ fiecare gravidă își alege un ginecolog = /p.v./ prop. principală;
(2) reîncepu Matilda cu un glas șoptit, semn = /p.v./ prop. principală independentă;
(3) că trebuia = /p.v./ prop. atributivă (R2; C5);
(4) să fiu atent = /p.n.c./ prop. subiectivă (R3);
(5) că o să mor de râs = /p.v./ prop. atributivă (R2; C3);
(6) s-o asiste = /p.v./ prop. circumst. de scop (R1; C7);
(7) să aibă adică mai multă grijă de ea = /p.v./ prop. circumst. de scop (R1; C6);
(8) să nască ușor = /p.v./ prop. circumst. de scop (R7; C9);
(9) să nu se chinuie mult = /p.v./ prop. circumst. de scop (R7; C8).

345

(1) Dar cine își mai aducea aminte = /p.v./ prop. principală;
(2) când îl vedea pe urmă pe-ăla micu' orăcăind, /.../ jalnic = /p.v./ prop. circumst. de timp (R1; C3);
(3) când același medic i-l arăta triumfător = /p.n.c./ prop. circumst. de timp (R1; C2);
(4) de îți venea = /p.v./ prop. circumst. consecutivă (R2);
(5) să plângi = /p.v./ prop. subiectivă (R4);
(6) când îi vedeai gurița disperată răcnind = /p.v./ propoziție circumstanțială de timp (R5);
(7) că fusese alungat de-acolo = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R6);
(8) de unde îi era atât de bine = /p.v./ prop. circumst. de loc (R7).

346

(1) E uimitor = /p.n.c./ prop. principală;
(2) să-ți vezi părinții încă tineri = /p.v./ prop. subiectivă (R1);
(3) în timp ce ai devenit tu însuți un bărbat = /p.n.c./ prop. circumst. opozițională (R2);
(4) care s-a însurat = /p.v./ prop. atributivă (R3; C5);
(5) și are și un copil = /p.v./ prop. atributivă (R3; C4).

Scanned with OKEN Scanner

347

(1) O femeie /.../ să stea lângă bărbatul ei și lângă părinții acestuia = /p.v./ prop. subiectivă (R2);
(2) trebuie = /p.v./ prop. principală (C3);
(3) nu = /pred. eliptic, reprezentat de adv. „nu", care ar fi dat forma negativă verbului-predicat/ prop. principală (C2);
(4) cum făcea ea acum = /p.v./ prop. circumst. de mod (R3);
(5) că i se auzea râsul printre străini = /p.v./ prop. circumst. consecutivă (R4; C6);
(6) și la ei nu venea = /p.v./ propoziție circumstanțială consecutivă (R4; C6);
(7) să-i întrebe măcar de sănătate = /p.v./ prop. circumst. de scop (R6).

348

(1) Tu să iei una mai tânără = /p.v./ prop. principală;
(2) îl întrebă bunica uitându-se la el cu același humor senin al bătrânilor = /p.v./ prop. principală independentă;
(3) care au trăit = /p.v./ prop. atributivă (R2; C4; C6);
(4) și s-au înțeles bine = /p.v./ prop. atributivă (R2; C3; C6);
(5) cât au fost în putere = /p.n.c./ prop. circumst. de timp (R4);
(6) și a căror singură distracție în doi era acum = /p.n.i./ prop. atributivă (R2; C3; C4);
(7) să-și spună unul altuia = /p.v./ prop. predicativă (R6);
(8) cât de bătrâni au ajuns = /p.n.c./ prop. completivă directă (R7);
(9) încât nu mai fac amândoi nici cât o ceapă degerată = /p.v./ prop. circumst. consecutivă (R8).

349

(1) Olandezul, /.../ produce cantități considerabile de lapte, brânză și carne = /p.v./ prop. principală (C5; C7);
(2) fără să fie colectivizat = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R1);
(3) în timp ce e îndoielnic = /p.n.c./ prop. circumst. opozițională (R1);
(4) că ar produce mai mult = /p.v./ prop. subiectivă (R3);
(5) dimpotrivă ar intra într-o depresiune și penurie cronică = /p.v./ prop. principală (C1; C7);
(6) dacă s-ar colectiviza = /p.v./ prop. circumst. condițională (R5);
(7) și iată de ce = /p.v./ prop. principală (C1; C5);
(8) inițiativa pentru sine /.../ inițiativa pentru sine e mai productivă decât inițiativa pentru toți = /p.n.c./ prop. circumst. de cauză apozitivă (R7);
(9) când trebuie = /p.v./ prop. circumst. de timp (R8);
(10) să produci lucruri atât de variate = /p.v./ prop. subiectivă (R9);
(11) și care cer atâta grijă = /p.v./ prop. atributivă (R10);
(12) cum ar fi verdețurile, legumele, carnea de toate soiurile, toată gama de produse = /p.n.c./ prop. atributivă (R10);
(13) care /.../ ne fac viața atât de plăcută, în etapa actuală a civilizației

Scanned with OKEN Scanner

noastre = /p.v./ prop. atributivă (R12);
(14) dacă sunt de calitate = /p.n.c./ prop. circumst. condițională (R13).

350

(1) Legea unirii forțelor, în mod paradoxal, n-ar mai funcționa = /p.v./ prop. principală;
(2) fiindcă oamenii răspund la chemare = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R1; C3; C5; C7; C13);
(3) și se unesc doar în fața primejdiilor, inundații (chiar cazul Olandei, /.../ foc, secetă generalizată, război = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R1; C2; C5; C7; C13);
(4) care și-a construit cunoscutele diguri în fața mării) = /p.v./ prop. atributivă (R3);
(5) dar /.../ se întorc în ei înșiși = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R1; C2; C3; C7);
(6) după ce toate acestea trec = /p.v./ prop. circumst. de timp (R5);
(7) și doresc = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R1; C2; C3; C5);
(8) să trăiască = /p.v./ prop. completivă directă (R7; C10);
(9) așa cum le place = /p.v./ prop. circumst. de mod (R8); ;
(10) să se spetească muncind, /.../ în vederea unui câștig = /p.v./ prop. completivă directă (R7; C8);
(11) dacă asta îi pasionează = /p.v./ prop. circumst. condițională (R10);
(12) care ar fi măsura efortului depus = /p.n.c./ prop. atributivă (R10);
(13) și nu = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R1; C2; C3; C5; C7);
(14) să depună un efort în pagubă = /p.v./ prop. completivă directă (R13);
(15) fiindcă, /.../ degeaba ar munci ei din toate puterile în colectiv = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R13);
(16) să fim atenți = /p.n.c./ prop. principală incidentă;
(17) dacă alții ar sta = /p.v./ prop. circumst. condițională (R15; C18);
(18) și ar munci prost = /p.v./ prop. circumst. condițională (R15; C17);
(19) gospodăria colectivă ar fi săracă sau mediocră = /p.n.c., cu nume pred. multiplu/ prop. circumst. de cauză apozitivă (R15; C20);
(20) și valoarea zilei de muncă ar fi scăzută = /p.n.c./ prop. circumst. de cauză apozitivă (R15; C19).

351

(1) Eu râd = /p.v./ prop. principală (C4);
(2) când e rău = /p.n.c./ prop. circumst. de timp (R1);
(3) fiindcă o să fie bine = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R1);
(4) și nu râd deloc = /p.v./ prop. principală (C1);
(5) când e bine = /p.v./ prop. circumst. de timp (R4);
(6) pentru că știu = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R4);
(7) că o să fie rău = /p.n.c./ prop. completivă directă (R6);
(8) zise Micu = /p.v./ prop. principală independentă;
(9) și spre uluirea mea toată lumea izbucni în hohote = /p.v./ prop. principală (C8).

Scanned with OKEN Scanner

352

(1) Părerea mea e = /p.n.i./ prop. principală;
(2) că e mai bine = /p.v./ prop. predicativă (R1);
(3) să nu pleci = /p.v./ prop. subiectivă (R2);
(4) desființarea unei catedre ar fi un fapt obiectiv = /p.n.c./ prop. circumst. de cauză (R3; C5);
(5) nu te-ar putea învinui nimeni de ceva = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R3; C4);
(6) n-ai fi în situația marelui filozof = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R3; C4; C5);
(7) căruia i s-a desființat catedra = /p.v./ prop. atributivă (R6);
(8) numai ca să-l dea pe el afară = /p.v./ prop. circumst. de scop (R7).

353

(1) Bătrânul, /.../ să suporte trufia unor ființe = /p.v./ prop. subiectivă (R3)
(2) cum îi spunea Einstein lui Dumnezeu = /p.n.c./ prop. princ. incidentă;
(3) va trebui = /p.v./ prop. principală;
(4) care i-au smuls multe secrete = /p.v./ prop. atributivă (R1; C5);
(5) și care astăzi (în posesia mijloacelor de a explora atât atomul, considerat ultima particulă și ultimul dintre secrete, cât și marele cosmos), pot = /p.v./ prop. atributivă (R1; C4);
(6) să-și permită = /p.v./ prop. completivă directă (R5);
(7) să gândească nu numai pe plan existențial, ca domnul Sartre = /p.v./ prop. completivă directă (R6);
(8) că angajarea mea angajează totul, dar numai pe planul unei conștiințe doar în relații cu o alta nu și cu cea a unui câine sau a unui cal, ci pur științific = /p.v./ prop. completivă indirectă (R7; C9);
(9) că sunt angajat la nivel cosmic = /p.v./ prop. compl. indirectă (R7; C8).

354

(1) Asta ar însemna = /p.n.i./ prop. principală;
(2) că /.../ trebuie = /p.v./ prop. predicativă (R1);
(3) dacă există gândire în univers = /p.v./ prop. circumst. condițională (R4);
(4) să ne abținem = /p.v./ prop. subiectivă (R2; C6);
(5) s-o opunem materiei = /p.v./ prop. circumst. de relație (R4);
(6) să nu mai credem în această dualitate = /p.v./ prop. subiectivă (R2; C4);
(7) care presupune o natură scizionată = /p.v./ prop. atributivă (R6);
(8) care ar face de neînțeles postulatul /.../ postulat de nerespins = /p.v./ prop. atributivă (R7);
(9) gândesc în cosmos = /p.v./ prop. atributivă apozitivă (R8);
(10) pentru că eu gândesc = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R9).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

Propoziția (5) este propoziție circumstanțială de relație, dacă se acceptă contragerea: ...să ne abținem *în privința opoziției*...; este completivă indirectă, dacă se

Scanned with OKEN Scanner

acceptă contragerea: ...să ne abținem *de la ceva*...

355

(1) Marele Vasile părea = /p.n.i./ prop. principală;
(2) să rumege ceva în sensul = /p.v./ prop. predicativă (R1);
(3) că nu era bine = /p.v./ prop. atributivă (R2; C5);
(4) ce se întâmplă = /p.v./ prop. subiectivă (R3);
(5) dar nici n-avea = /p.v./ prop. atributivă (R2; C3);
(6) ce să facă = /p.v./ prop. completivă directă (R5).

356

(1) Înseamnă = /p.v./ prop. principală;
(2) că nu te-a bătut bine = /p.v./ prop. subiectivă (R1);
(3) răspunse bunicul = /p.v./ prop. principală independentă;
(4) care știa el adevăruri fundamentale = /p.v./ prop. atributivă (R3; C6);
(5) că numai un bețiv și un stricat își bate nevasta degeaba = /p.v./ prop. completivă directă (R4);
(6) și n-avea el nevoie = /p.v./ prop. atributivă (R3; C4);
(7) să mă audă pe mine negând = /p.v./ prop. completivă indirectă (R6);
(8) ca să se convingă = /p.v./ prop. circumst. de scop (R7);
(9) că nu eram dintre aceștia = /p.n.c./ prop. circumst. de relație (R8; C10);
(10) și că deci n-am bătut-o eu fără motiv = /p.v./ prop. circumst. de relație (R8; C9).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

I. Propoziția (9) este propoziție circumstanțială de relație, dacă se acceptă contragerea: ...să se convingă *în privința adevărului*...; este completivă indirectă, dacă se acceptă contragerea: ...să se convingă *de ceva/ de adevăr*...

II. Idem propoziția (10).

357

(1) A mai omorât el pe cineva, o fată /.../ o studentă = /p.v./ prop. principală;
(2) cu care a trăit = /p.v./ prop. atributivă (R1; C3; C4; C7);
(3) a lăsat-o însărcinată = /p.v./ prop. atributivă (R1; C2; C4; C7);
(4) și /.../ a dus-o la un doctor, un criminal = /p.v./ prop. atributivă (R1; C2; C3; C7);
(5) în loc să se însoare cu ea = /p.v./ propoziție circumst. opozițională (R4);
(6) că altul n-a mai găsit = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R4);
(7) și așa a scăpat de ea = /p.v./ prop. atributivă (R1; C2; C3; C4).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

Propozițiile (3), (4), (7) pot fi supuse și altei interpretări: propoziții principale, în raport de coordonare cu propoziția (1).

Scanned with OKEN Scanner

358

(1) Vroiam = /p.v./ prop. principală (C3);
(2) s-o mai ascult = /p.v./ prop. completivă directă (R1);
(3) mi-era chiar frică = /p.v./ prop. principală (C1);
(4) să nu înceteze = /p.v./ prop. completivă indirectă (R3; C5; C6);
(5) să treacă la sentimente mai bune = /p.v./ prop. completivă indirectă (R3; C4; C6);
(6) și rudele, /.../ să nu încerce apoi, văzând = /p.v./ prop. completivă indirectă (R3; C4; C5);
(7) care sunt setoase de spectacol ca toți oamenii = /p.n.c./ prop. atributivă (R6);
(8) că gluma se îngroașă = /p.v./ prop. completivă directă (R6);
(9) să micșoreze proporțiile catastrofei = /p.v./ prop. completivă directă (R6; C10);
(10) să ne îndemne la împăcare = /p.v./ prop. completivă directă (R6; C9);
(11) nu s-a întâmplat nimic = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R10; C12; C14; C15; C17; C18; C19; C20; C21);
(12) așa fac cei = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R10; C11; C14; C15; C17; C18; C19; C20; C21);
(13) care se iubesc = /p.v./ prop. atributivă (R12);
(14) aveți un copil = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R10; C11; C12; C15; C17; C18; C19; C20; C21);
(15) trebuie = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R10; C11; C12; C14; C17; C18; C19; C20; C21);
(16) să vă înțelegeți = /p.v./ prop. subiectivă (R15);
(17) mai lasă unul = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R10; C11; C12; C14; C15; C18; C19; C20; C21);
(18) mai închide ochii altul = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R10; C11; C12; C14; C15; C17; C19; C20; C21);
(19) sunteți tineri = /p.n.c./ prop. circumst. de cauză (R10; C11; C12; C14; C15; C17; C18; C20; C21);
(20) aveți sângele fierbinte = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R10; C11; C12; C14; C15; C17; C18; C19; C21);
(21) n-aveți minte deloc = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R10; C11; C12; C14; C15; C17; C18; C19; C20).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

În legătură cu propozițiile (11), (12), (14), (15), (17), (18), (19), (20), (21) vezi observațiile de la textul precedent.

359

(1) Era prieten cu ultimul meu bărbat = /p.n.c./ prop. principală (C5; C7; C8; C10; C11; C12; C13; C14; C15; C16);
(2) care a făcut prostia = /p.v./ prop. atributivă (R1);
(3) să-i povestească aproape tot = /p.v./ prop. atributivă (R2);
(4) ce se întâmpla la noi în casă = /p.v./ prop. atributivă (R3);
(5) nu ne prea înțelegeam = /p.v./ prop. principală (C1; C7; C8; C10;

Scanned with OKEN Scanner

C11; C12; C13; C14; C15; C16);
(6) recunosc = /p.v./ prop. principală incidentă;
(7) dar a venit el = /p.v./ prop. principală (C1; C5; C8; C10; C11; C12; C13; C14; C15; C16);
(8) și a început = /p.v./ prop. principală (C1; C5; C7; C10; C11; C12; C13; C14; C15; C16);
(9) să-l îndemne = /p.v./ prop. completivă directă (R8);
(10) zilnic îl îndemna = /p.v./ prop. principală (C1; C5; C7; C8; C11; C12; C13; C14; C15; C16);
(11) el mi-a povestit = /p.v./ prop. principală incidentă;
(12) divorțează = /p.v./ prop. principală (C1; C5; C7; C8; C10; C11; C13; C14; C15; C16);
(13) desparte-te = /p.v./ prop. principală (C1; C5; C7; C8; C10; C11; C12; C14; C15; C16);
(14) îți ratezi viața = /p.v./ prop. principală (C1; C5; C7; C8; C10; C11; C12; C13; C15; C16);
(15) tu ești poet = /p.n.c./ prop. principală (C1; C5; C7; C8; C10; C11; C12; C13; C14; C16);
(16) te împiedică = /p.v./ prop. principală (C1; C5; C7; C8; C10; C11; C12; C13; C14; C15);
(17) să scrii = /p.v./ prop. completivă indirectă (R16).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

I. Propozițiile (14), (15), (16) pot fi socotite circumstanțiale de cauză, dacă vom considera că autorul a folosit o exprimare eliptică, renunțând la elementul de relație „fiindcă", așa cum ne permite logica texului să interpretăm.

II. Propozițiile (5), (7), (8), (10) pot fi considerate, similar, completive directe – ar putea avea regentă, propoziția (3).

360

(1) Poate = /p.v./ prop. principală (C3; C4);
(2) că așa ași fi făcut = /p.v./ prop. subiectivă (R1);
(3) dar lui Petrică nu i-a venit ideea = /p.v./ prop. principală (C1; C4);
(4) a preferat = /p.v./ prop. principală (C1; C3);
(5) să insinueze = /p.v./ prop. completivă directă (R4);
(6) că nu pe Matilda o iubeam eu, ci frumoasa ei casă = /p.v./ prop. completivă directă (R5);
(7) cum încercase = /p.v./ prop. circumst. de mod (R5);
(8) să-i sugereze și lui taică-său = /p.v./ prop. completivă directă (R7).

361

(1) Bunicul începu = /p.v./ prop. principală (C3);
(2) să mă irite cu intervențiile lui = /p.v./ propoziție completivă directă (R1);
(3) mă uitai la Matilda crunt, simulând = /p.v./ propoziție principală (C1);
(4) că ași fi copleșit și furios = /p.n.c., cu nume pred. multiplu/ prop. completivă directă (R3);

Scanned with OKEN Scanner

(5) ca să-mi dea adică noi lovituri = /p.v./ prop. circumst. condițională (R4; C6);
(6) să nu se oprească acum, la mijloc = /p.v./ prop. circumst. condițională (R4; C5);
(7) când tocmai aflam = /p.v./ propoziție circumstanțială de timp (R6);
(8) că infama Tamara îi povestise totul, nu numai scena de la Tasia, ci și în mod sigur, /.../ și istoria cu Nineta Romulus și cu Căprioara = /p.v./ prop. completivă directă (R7);
(9) cum aveam = /p.v./ prop. circumstanțială de mod (R8);
(10) să aflu o oră mai târziu = /p.v./ prop. completivă directă (R9);
(11) se interesase = /p.v./ prop. completivă directă (R10; C12; C14; C19; C20);
(12) făcuse, /.../ investigații = /p.v./ prop. completivă directă (R10; C11; C14; C19; C20);
(13) cum se zice = /p.v./ prop. principală independentă;
(14) și trebuie = /p.v./ prop. completivă directă (R10; C11; C12; C19; C20);
(15) să recunosc = /p.v./ prop. subiectivă (R14);
(16) că tot /.../ era exact, în afară de câteva lucruri esențiale = /p.n.c./ prop. completivă directă (R15);
(17) ceea ce aflase = /p.v./ prop. atributivă (R16);
(18) în ceea ce o privea pe Căprioara = /p.v./ prop. circumst. de relație (R17);
(19) și venise = /p.v./ prop. completivă directă (R10; C11; C12; C14; C20);
(20) și-i spusese Matildei = /p.v./ prop. completivă directă (R10; C11; C12; C14; C19);
(21) o făcuse din proprie inițiativă = /p.v./ prop. principală;
(22) asta era neîndoielnic = /p.n.c./ prop. principală;
(23) o crezusem femeie fatală = /p.v./ propoziție subiectivă apozitivă (R22);
(24) când colo era o poamă vanitoasă = /p.n.c./ prop. circumst. opozițională (R23);
(25) care ținea la cinstea bărbatului = /p.v./ propoziție atributivă (R24);
(26) pe care îl înșela pe toate drumurile = /p.v./ prop. atributivă (R25; C27; C28);
(27) da /.../ trebuie = /p.v./ prop. atributivă (R25; C26; C28);
(28) dar îl înșela ea = /p.v./ prop. atributivă (R25; C26; C27);
(29) să continuăm (noi) = /p.v./ prop. subiectivă (R28; C32);
(30) să-l respectăm = /p.v./ propoziție completivă directă (R29; C31);
(31) și pe ea în primul rând = /pred. eliptic/ propoziție completivă directă (R29; C30);
(32) să nu-i spunem la masă = /p.v./ propoziție subiectivă (R28; C29);
(33) ce nu trebuie = /p.v./ propoziție completivă directă (R32).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

Cosiderând că propoziția (23) este apozitivă, va trebui să socotim că pronumele „asta" (din propoziția regentă) este subiect anticipat.

Scanned with OKEN Scanner

362

(1) Pe urmă, /.../ tot el m-a făcut = /p.v./ prop. principală;
(2) continuă Matilda = /p.v./ prop. principală independentă;
(3) să nu dorm două săptămâni = /p.v./ prop. pred. suplimentară (R1);
(4) că de ce nu m-am uitat la el = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R3; C4; C5; C7; C8);
(5) de ce am închis ușa = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R3; C4; C7; C8);
(6) nu știu cum = /p.v./ prop. circumst. de mod (R5);
(7) că am fost odioasă = /p.n.c./ prop. circumst. de cauză (R3; C4; C5; C8);
(8) mă urâțisem = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R3; C4; C5; C7);
(9) îmbătrânisem cu cinci ani = /p.v./ prop. circumst. consecutivă (R8);
(10) de câte mi-a făcut = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R9).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

Ideea de cauzalitate dispare din propoziția (9), fiind anulată de subordonata ei, propoziția (10), chiar dacă propoziția (9) se înscrie în logica motivațiilor din propozițiile precedente; ar părea ilogic reprosul personajului că *...a îmbătrânit din cauza celor făcute de către el însuși*!).

363

(1) Nu vroiam = /p.v./ prop. principală;
(2) să văd totul altfel = /p.v./ prop. completivă directă (R1; C5);
(3) cum spusese șeful clanului = /p.v./ prop. circumst. de mod (R2);
(4) că o să se întâmple după acest vin = /p.v./ prop. completivă directă (R3);
(5) ci, dimpotrivă, să amplific = /p.v./ prop. completivă directă (R1; C2);
(6) ceea ce trăisem = /p.v./ prop. completivă directă (R5);
(7) ca să văd apoi mai clar = /p.v./ prop. circumst. de scop (R5);
(8) ceea ce o să vie după = /p.v./ prop. completivă directă (R7).

364

(1) Se potolise = /p.v./ prop. principală (C2);
(2) își permitea chiar, grijuliu = /p.v./ prop. principală (C1);
(3) să ne spulbere orice iluzie = /p.v./ prop. completivă directă (R2);
(4) să știm de pe acum = /p.v./ propoziție circumstanțială de scop (R3; C6);
(5) că nimic nu-mi va ajuta = /p.v./ prop. completivă directă (R4);
(6) să nu mai cheltuim degeaba și bani cu avocatul = /p.v./ prop. circumst. de scop (R3; C6).

365

(1) Mă trezii /.../ simțind = /p.v./ prop. principală;
(2) fără să fi deschis ochii = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R1);
(3) că am adormit cu capul pe biroul meu cu lumina aprinsă = /p.v./ prop. completivă directă (R1).

Scanned with OKEN Scanner

366

(1) Așadar, să dărâmăm cu gândul această celulă = /p.v./ prop. principală;
(2) în care n-am = /p.v./ prop. atributivă (R1; C4);
(3) ce să caut = /p.v./ prop. completivă directă (R2);
(4) și din care trebuie = /p.v./ prop. atributivă (R1; C2);
(5) să ies cât mai curând = /p.v./ prop. subiectivă (R4; C7; C9);
(6) fiindcă sunt nevinovat = /p.n.c./ prop. circumstanțială de cauză (R5);
(7) și să practic un exercițiu preventiv = /p.v./ prop. subiectivă (R4; C5; C9);
(8) care să mă ferească de surprize = /p.v./ prop. atributivă (R7);
(9) și să pot accepta = /p.v./ prop. subiectivă (R4; C5; C7);
(10) ce e mai rău = /p.n.c./ prop. completivă directă (R9).

367

(1) Acești domni au fost acuzați = /p.v./ prop. principală (C3; C5; C7);
(2) că au trimis în Elveția valori stoarse din bunuri naționale = /p.v./ prop. completivă indirectă (R1);
(3) e foarte posibil = /p.n.c./ prop. principală (C1; C5; C7);
(4) să fi trimis = /p.v./ prop. subiectivă (R3);
(5) e chiar neverosimil = /p.n.c./ prop. principală (C1; C3; C7);
(6) să nu fi trimis = /p.v./ prop. subiectivă (R3);
(7) oricum, nu gândul meu putea fi solidar cu ei = /p.v./ prop. principală (C1; C3; C5);
(8) care, /.../ erau vinovați de altele (de pildă, de mizeria materială a muncitorilor /.../ solidari cu un regim nu atât de liberal = /p.n.c., cu nume pred. multiplu/ prop. atributivă (R7);
(9) chiar dacă nu erau vinovați de aceste crime = /p.n.c./ prop. circumst. concesivă (R8);
(10) care au lucrat în industriile lor = /p.v./ prop. atributivă (R8);
(11) ca să îngăduie o puternică mișcare sindicală, existentă în lumea civilizată = /p.v./ prop. circumst. consecutivă (R8);
(12) care să-i împiedice = /p.v./ prop. atributivă (R11);
(13) să fie stăpâni absoluți ai efortului uman = /p.n.c./ prop. completivă indirectă (R12).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

Propoziția (2) este completivă indirectă, dacă se acceptă contragerea: ...au fost acuzați *de ceva/de trimiterea* valorilor...; este circumstanțială de cauză, dacă se acceptă contragerea: ...au fost acuzați *datorită trimiterii* valorilor...

368

(1) Au știut = /p.v./ prop. principală (C7);
(2) să sugereze (cu abilitate) oamenilor = /p.v./ prop. completivă directă (R1);
(3) că sărăcia și chiar mizeria e o stare naturală = /p.n.c./ prop.

Scanned with OKEN Scanner

completivă directă (R2);
(4) cu care trebuie = /p.v./ prop. atributivă (R3);
(5) să te obișnuiești = /p.v./ prop. subiectivă (R4);
(6) deși timpurile se schimbaseră = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R5);
(7) au speculat geniul oamenilor simpli de a putea trăi din salarii mici, de a se descurca, /.../ de la o lună la alta, veșnic îndatorați și traversând o viață fără speranța unei ușurări de greutatea ei = /p.v./ prop. principală (C1);
(8) numai ei știau cum = /p.v./ prop. circumst. de mod (R7);
(9) care le apăsa umerii = /p.v./ prop. atributivă (R7).

369

(1) Și = /pred. eliptic/ prop. principală, neanalizabilă;
(2) ce era mai curios = /p.n.c./ prop. subiectivă (regenta neexprimată)
(3) erau recrutați chiar dintre ei, dintre oamenii simpli = /p.v./ prop. predicativă (regenta neexprimată; C4);
(4) și se amestecau cu ei prin tramvaie și autobuze, pe stradă și în restaurante, cu aerul cel mai firesc, cu capelele și uniformele lor cu însemne albastre = /p.v./ prop. predicativă (regenta neexprimată; C3);
(5) ca și când numai lucruri inocente ar fi făcut ei prin acele clădiri cu celule jos în beciuri = /p.v./ propoziție circumst. de mod (R4).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

Fraza poate fi un model de concizie, îndeosebi prin renunțarea la propoziția principală și la elementul de relație subordonator pentru propoziția (3). Este clar că ideea, exprimată prin toate mijloacele lexicale, ar fi apărut astfel: Și[1]/ ce era mai curios[2]/ *este*[1]/ *că* erau recrutați...[3]/.

370

(1) Înțelesei = /p.v./ prop. principală;
(2) că, /.../ suprimarea libertății mele nu avea urmări de conștiință, ci în instincte, ca la sticleți = /p.v./ prop. completivă directă (R1);
(3) fără să fi știut vreodată = /p.v./ propoziție circumstanțială concesivă (R1);
(4) (o surpriză greu de suportat) = /predicat eliptic/ prop. atributivă apozitivă (R3);
(5) care își bagă gheara în gât = /p.v./ prop. atributivă (R2);
(6) dacă îi închizi în colivie = /p.v./ propoziție circumstanțială condițională (R5).

371

(1) Într-adevăr, /.../ îmi dădui seama = /p.v./ prop. principală;
(2) deși reușii = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R1);
(3) să mă liniștesc în gândurile mele = /p.v./ propoziție completivă directă (R2);
(4) că mă simt rău în ființa mea = /p.v./ propoziție completivă indirectă (R1).

Scanned with OKEN Scanner

372

(1) Aceste gânduri și sentimente și mai ales această lumină îndepărtată /.../ îmi apărură abia = /p.v./ prop. principală;
(2) care era viitorul meu = /p.n.c./ prop. atributivă (R1);
(3) după ce, /.../ un ofițer superior, /.../ mă chemă la el la orele opt = /p.v./ prop. circumst. de timp (R1);
(4) așa cum dorisem = /p.v./ prop. circumst. de mod (R3; C5);
(5) și nu sperasem = /p.v./ prop. circumst. de mod (R3; C4);
(6) să se întâmple = /p.v./ prop. completivă indirectă (R5);
(7) nu știu = /p.v./ prop. atributivă (R3);
(8) dacă era general = /p.n.c./ prop. completivă directă (R7; C9);
(9) sau chiar Generalul, șeful Securității regionale = /p.n.c., cu semipredicatul subînțeles/ prop. completivă directă (R7; C8).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

Propoziția (6) este completivă directă, dacă se acceptă contragerea: ...nu sperasem *a se întâmpla*...; este completivă indirectă, dacă se acceptă contragerea: ...nu sperasem *la ceva/la* vreo *întâmplare*...

373

(1) Se înfuriase = /p.v./ prop. principală (C2; C3);
(2) se făcuse roșu = /p.n.c./ prop. principală (C1; C3);
(3) dar ochii săi orbi, holbați asupra mea, îmi făcură în mod straniu impresia = /p.v./ prop. principală (C1; C2);
(4) că, pentru o clipă, implorau dintr-ai mei, /.../ adevărul acestei lumi = /p.v./ prop. atributivă (R3);
(5) care îl măsurau neclintiți și cu aviditate = /p.v./ prop. atributivă (R4; C6);
(6) care îl urcase atât de sus, sugerându-i în același timp temerea, din practica lucrurilor = /p.v./ prop. atributivă (R4; C5);
(7) pe care fusese pus = /p.v./ prop. atributivă (R6);
(8) să le comită = /p.v./ prop. completivă indirectă (R7);
(9) că ar putea ajunge și el, la fel de vertiginos, în locul meu = /p.v./ prop. atributivă (R6).

374

(1) Deși îmi dădeam seama = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R4);
(2) că n-aveam nimic de sperat din judecata unui om = /p.v./ prop. completivă indirectă (R1);
(3) care făcea confuzie între șovinism și discriminare rasială = /p.v./ prop. atributivă (R2);
(4) mă agățai totuși de acea luminiță de o clipă = /p.v./ prop. principală (C6);
(5) care lucise în privirea sa înecată în întunericul furiei = /p.v./ prop. atributivă (R4);
(6) și prinsei curaj = /p.v./ prop. principală (C4);
(7) să-l înfrunt = /p.v./ prop. circumst. consecutivă (R6; C8);
(8) și să mă salvez = /p.v./ prop. circumst. consecutivă (R6; C7);

Scanned with OKEN Scanner

(9) de-aia ne-a trimis aici partidul și poporul = /p.v./ prop. completivă directă apozitivă (regenta neexprimată);
(10) să apărăm cuceririle politice ale clasei muncitoare = /p.v./ prop. circumst. de scop (R9);
(11) încheie el izbind cu pumnul în birou = /p.v./ prop. principală independentă;
(12) intelectuali, oameni cu carte, uneltesc = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R9);
(13) să se întoarcă în vremurile apuse = /p.v./ prop. circumst. de scop (R12).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

Un statut special are locuțiunea adverbială „de-aia", din propoziția (9): a) în calitate de corelativ al propoziției (10), este complement circumstanțial de scop; b) în calitate de corelativ al propoziției (12), este complement circumstanțial de cauză; deci *de-aia* are sensul de *ca să* în propoziția (10) și sensul de *fiindcă* în propoziția (12).

375

(1) Eram concentrat = /p.n.c./ prop. principală (C3);
(2) cum să-mi conduc atacul = /p.v./ prop. circumst. de relație (R1);
(3) și nu mai auzisem clar = /p.v./ prop. principală (C1);
(4) ce spusese mai înainte = /p.v./ prop. completivă directă (R3).

376

(1) Aici scrie clar = /p.v./ prop. principală;
(2) dai ordine = /p.v./ prop. completivă directă apozitivă (R1; C3; C4);
(3) și primești = /p.v./ prop. completivă directă apozitivă (R1; C2; C4);
(4) trebuie = /p.v./ prop. completivă directă apozitivă (R1; C2; C3);
(5) să mărturisești ce fel de ordine = /p.v./ prop. subiectivă (R4);
(6) dacă nu = /predicat eliptic, reprezentat doar de adverbul „nu", care ar fi dat forma negativă verbului-predicat, dacă ar fi fost exprimat/ prop. circumst. de cauză (R7);
(7) te așteaptă plutonul de execuție = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R5).

377

(1) Totuși, e un drept absolut al acuzatului = /p.n.c./ prop. principală;
(2) să se apere = /p.v./ prop. subiectivă (R1);
(3) când viața lui e în joc = /p.v./ prop. circumst. de timp (R2);
(4) spusei deloc speriat, aproape zâmbind, dar fără sfidare, ci cu certitudinea = /p.v./ prop. principală independentă;
(5) că voi fi ascultat = /p.v./ prop. atributivă (R4).

378

(1) Puteți accepta ideea = /p.v./ prop. principală;
(2) că /.../ s-ar putea = /p.v./ prop. atributivă (R1; C3);

Scanned with OKEN Scanner

(3) să fie nevinovat (un om arestat de dumneavoastră) = /p.n.c./ prop. subiectivă (R2);
(4) și că nu e cazul = /p.v./ prop. atributivă (R1; C2);
(5) să fie trimis în instanță = /p.v./ prop. atributivă (R4).

379

(1) Asta era = /p.n.c./ prop. principală (C2);
(2) și nu știam atunci = /p.v./ prop. principală (C1);
(3) că îndată după arestare nu se căutau motive de a elibera prizonierul, ci de a-l condamna = /p.v./ prop. completivă directă (R2);
(4) chiar dacă acesta își proba nevinovăția = /p.v./ prop. concesivă (R3).

380

(1) Apropierea, confuzia fonetică între „ordine" și „ordonanțe" era o subtilitate derizorie pentru un om = /p.n.c./ prop. principală;
(2) care urmărea fugari periculoși, bandiți porci, /.../ și cine știe ce alte cazuri de spioni și sabotori = /p.v./ prop. atributivă (R1);
(3) cum era cel = /p.n.c./ prop. atributivă (R2);
(4) care trebuia chiar acum arestat = /p.v./ prop. atributivă (R3);
(5) care alimentau = /p.v./ prop. atributivă (R2; C6);
(6) și justificau existența acestei clădiri și a lucrătorilor din ea = /p.v./ prop. atributivă (R2; C5).

381

(1) Gândul îi sbura pesemne la cei trei /.../ și la alții, desigur = /p.v./ prop. principală;
(2) care s-ar fi putut = /p.v./ prop. atributivă (R1; C4);
(3) să-i scape = /p.v./ prop. subiectivă (R2);
(4) care erau urmăriți = /p.v./ prop. atributivă (R1; C2).

382

(1) Trebuie = /p.v./ prop. principală (C5);
(2) să spui tot = /p.v./ prop. subiectivă (R1);
(3) ce știi în legătură cu acest Iustin Comănescu = /p.v./ prop. atributivă (R2);
(4) cu care ai fost prieten = /p.n.c./ prop. atributivă (R3);
(5) și, /.../ ești liber = /p.n.c./ prop. principală (C1);
(6) dacă se va dovedi = /p.v./ prop. circumst. condițională (R5);
(7) că ești nevinovat = /p.n.c./ prop. subiectivă (R6).

383

(1) O să ți se dea drumul = /p.v./ prop. principală;
(2) murmură el absent și întunecat = /p.v./ prop. principală independentă;

Scanned with OKEN Scanner

(3) dacă se va dovedi = /p.v./ prop. circumst. condițională (R1);
(4) că n-ai nici o legătură cu Sumanele Negre = /p.v./ prop. subiectivă (R3);
(5) și o să explici detailat = /p.v./ prop. circumst. condițională (R1; C3);
(6) ce este cu aceste ordine = /p.v./ prop. completivă directă (R5).

384

(1) Am văzut noi alții = /p.v./ prop. principală;
(2) care se declarau și mai nevinovați decât tine = /p.v./ prop. atributivă (R1; C3);
(3) și în realitate = /pred. eliptic/ prop. atributivă, neanalizabilă (R1; C2).

385

(1) Nu mă dădui însă bătut în fața acestui om = /p.v./ prop. principală;
(2) care nu avea forța necesară a inteligenței și a instinctului de a tresări înaintea unui om acuzat numai = /p.v./ prop. atributivă (R1);
(3) pentru că într-o scrisoare i s-a spus o propoziție ridiculă = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R2).

386

(1) Pentru a aresta pe cineva, trebuie o dovadă de vinovăție – în cazul meu = /p.v./ prop. principală;
(2) că am făcut parte din organizația Sumanele Negre = /p.v./ prop. atributivă (R1).

387

(1) Aveam intuiția = /p.v./ prop. principală (C8);
(2) că nu stătea în puterea acestui om = /p.v./ prop. atributivă (R1; C5; C6);
(3) să micșoreze răul = /p.v./ prop. subiectivă (R2);
(4) care se abătuse asupra mea = /p.v./ prop. atributivă (R4);
(5) era și incapabil și orb = /p.n.c., cu nume pred. multiplu/ prop. atributivă (R1; C2; C6);
(6) nu cunoștea legile /.../ nici cele făcute de ei, nici cele divine = /p.v./ prop. atributivă (R1; C2; C5);
(7) care guvernează viața oamenilor = /p.v./ prop. atributivă (R6);
(8) dar, /.../ nici mai mult rău nu putea = /p.v./ prop. principală (C1);
(9) credeam eu = /p.v./ prop. principală independentă;
(10) să-mi facă decât cel /.../ adică cel mai mare = /p.v./ prop. completivă directă (R8);
(11) pe care vroia = /p.v./ prop. atributivă (R10);
(12) să mi-l facă = /p.v./ prop. completivă directă (R11; C13);
(13) să mă arunce în mecanismul unei anchete /.../ și al unui proces = /p.v./ prop. completivă directă (R11; C12);
(14) care nu trebuia = /p.v./ prop. atributivă (R13);
(15) să dea greș = /p.v./ prop. subiectivă (R14);

Scanned with OKEN Scanner

(16) pe care ei nu-și puteau îngădui = /p.v./ prop. atributivă (R13; C17);
(17) și nu îngăduiau = /p.v./ prop. atributivă (R13; C16);
(18) să-l piardă = /p.v./ prop. completivă directă (R17).

388

(1) Trebuie = /p.v./ prop. principală;
(2) să spun = /p.v./ prop. subiectivă (R1);
(3) că /.../ aveam = /p.v./ prop. completivă directă (R2; C5; C6);
(4) să-l aflăm (acest adevăr) noi toți mai târziu, ca adevăr clar și distinct = /p.v./ prop. completivă directă (R3; C5);
(5) dar arestarea noastră pune sub stare de alarmă toate instinctele = /p.v./ prop. completivă directă (R2; C3; C6);
(6) și numai cei neavertizați, cei naivi, cei /.../ și strigau = /p.v./ prop. completivă directă (R2; C3; C5; C9);
(7) care puteau fi uluiți = /p.v./ prop. atributivă (R6);
(8) când erau arestați = /p.v./ prop. circumst. de timp (R7);
(9) dar n-am făcut nimic = /p.v./ prop. completivă directă (R6).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

și (strigau) = semiadverb (echivalent cu *îndată, brusc, imediat*) /.../ fără fcț. sintactică.

389

(1) În clipa aceea însă mi s-a trezit cu putere dorința de a-l smulge pe acest om din mecanismul /.../ și a-l face = /p.v./ prop. principală;
(2) al cărui instrument era = /p.n.c./ prop. atributivă (R1);
(3) să înțeleagă = /p.v./ prop. pred. suplimentară (R1);
(4) că poate = /p.v./ prop. completivă directă (R3);
(5) și altfel să-și folosească puterea = /p.v./ prop. completivă directă (R4; C6; C7);
(6) și anume să judece singur = /p.v./ prop. completivă directă (R4; C5; C7);
(7) și pur și simplu să-mi dea drumul = /p.v./ prop. completivă directă (R4; C5; C6).

390

(1) Și dacă nu pot = /p.v./ prop. principală (C4);
(2) să vă dovedesc = /p.v./ prop. completivă directă (R1);
(3) am reluat = /p.v./ prop. principală independentă;
(4) Dacă toți cei /.../ din frică /.../ vor spune = /p.v./ prop. principală (C1);
(5) care mă cunosc = /p.v./ prop. atributivă (R4; C6);
(6) să nu fie ei înșiși arestați arbitrar = /p.v./ prop. atributivă (R4; C5);
(7) așa cum arbitrară e și arestarea mea = /p.n.c./ prop. circumst. de mod (R6);
(8) da, l-am văzut = /p.v./ prop. completivă directă apozitivă (R4; C10; C11; C12);
(9) că e în oraș = /p.v./ prop. predicativă suplimentară (R6);

Scanned with OKEN Scanner

(10) dar n-am stat cu ochii pe el = /p.v./ prop. completivă directă apozitivă (R4; C8; C11; C12);
(11) am avut alte griji = /p.v./ prop. completivă directă apozitivă (R4; C8; C10; C12);
(12) nu știm exact = /p.v./ prop. completivă directă apozitivă (R4; C8; C10; C11);
(13) dacă a lipsit = /p.v./ prop. completivă directă (R12; C14; C15);
(14) sau nu = /predicat eliptic, reprezentat doar de adverbul „nu", care ar fi dat forma negativă verbului-predicat, dacă ar fi fost exprimat/ prop. completivă directă (R12; C13; C15);
(15) dacă a stat tot timpul în oraș = /p.v./ prop. completivă directă (R12; C13; C14).

391

(1) Uneori cu lampa de birou în ochi, cu un bec orbitor, alteori silindu-mă /.../ plimbarea odihnită de-a lungul și de-a latul biroului, ajunsesem = /p.n.i./ prop. principală;
(2) să-l urmăresc = /p.v./ prop. completivă indirectă (R1);
(3) ca să-i pot auzi întrebările = /p.v./ prop. circumst. de scop (R2);
(4) să mă gândesc cu nostalgie la primirea și interogatoriul colonelului ungur în biroul = /p.v./ prop. predicativă (R1);
(5) căruia nimerisem parcă din întâmplare în seara = /p.v./ prop. atributivă (R4);
(6) când fusesem arestat = /p.v./ prop. atributivă (R5).

392

(1) Anchetatorul era altul = /p.n.c./ prop. principală (C2; C4; C6);
(2) poate = /p.v./ prop. principală (C1; C4; C6);
(3) că (el) nu știa = /p.v./ prop. subiectivă (R2);
(4) sau poate = /p.v./ prop. principală (C1; C2; C6);
(5) era mai inteligent decât ceilalți = /p.v./ prop. subiectivă (R4);
(6) și s-ar putea = /p.v./ prop. principală (C1; C2; C4);
(7) ca, auzindu-te, să înțeleagă = /p.v./ prop. subiectivă (R6; C8);
(8) să fie ultimul interogatoriu = /p.n.c./ prop. subiectivă (R6; C7);
(9) care ți se mai ia = /p.v./ prop. atributivă (R8).

393

(1) Aici însă trebuie făcută o precizare = /p.v./ prop. principală;
(2) e vorba de cinismul /.../ cinism menit = /p.v./ prop. atributivă apozitivă (R1);
(3) care se instalează în închisori = /p.v./ prop. atributivă (R2);
(4) să-i facă pe toți egali = /p.v./ prop. completivă indirectă (R2);
(5) să poată trăi = /p.v./ prop. circumst. de scop (R4);
(6) fără să-și piardă sarcasmul, umorul devenit negru și toată gama de sentimente umane = /p.v./ prop. circumst. de mod (R5);
(7) care îți dau certitudinea = /p.v./ prop. atributivă (R6);

Scanned with OKEN Scanner

(8) că, deși închis, nu ți-ai pierdut judecata = /p.v./ prop. atributivă (R7; C9);
(9) și nu te poate duce nimeni de nas = /p.v./ prop. atributivă (R7; C8).

394

(1) Unul e cel = /p.n.c./ prop. principală (C3; C6; C8; C10);
(2) pe care îl spune el = /p.v./ prop. atributivă (R1);
(3) altul e cel = /p.n.c./ prop. principală (C1; C6; C8; C10);
(4) pe care îl știe doar el = /p.v./ prop. atributivă (R3; C5);
(5) și nu-l spune = /p.v./ prop. atributivă (R3; C4);
(6) altul = /pred. eliptic/ prop. principală (C1; C3; C8; C10);
(7) pe care îl știu alții despre el = /p.v./ prop. atributivă (R6);
(8) altul = /pred. eliptic/ prop. principală (C1; C3; C6; C10);
(9) pe care îl știe Securitatea = /p.v./ prop. atributivă (R8);
(10) și mai e un adevăr = /p.v./ prop. principală (C1; C3; C6; C8);
(11) pe care nu-l știe nimeni = /p.v./ prop. atributivă (R10; C12);
(12) dar care va apărea prea târziu = /p.v./ prop. atributivă (R10; C11);
(13) când n-o să mai intereseze pe nimeni = /p.v./ prop. circumst. de timp (R12).

395

(1) N-am fost judecat după ele = /p.v./ prop. principală (C2; C5);
(2) probabil = /p.n.c., cu semipredicatul subînțeles/ prop. principală (C1; C5);
(3) că n-au avut un expert = /p.v./ prop. subiectivă (R2);
(4) să le studieze = /p.v./ prop. atributivă (R3);
(5) sau poate = /p.v./ prop. principală (C1; C2);
(6) că expertul nu era un idiot = /p.n.c./ prop. subiectivă (R5; C7);
(7) și n-a făcut un referat = /p.v./ prop. subiectivă (R5; C6);
(8) care să mă acuze = /p.v./ prop. atributivă (R7).

396

(1) Și mai era adevărul gândirii mele intime, /.../ adevăr = /p.v./ prop. principală;
(2) pe care o cunoștea doar Ion Micu = /p.v./ prop. atributivă (R1; C3);
(3) pe care îl formulasem în acea memorabilă discuție de la braserie = /p.v./ prop. atributivă (R1; C2);
(4) cu care el nu fusese de acord = /p.v./ prop. atributivă (R3);
(5) că o revoluție trebuie întâi pregătită și apoi declanșată = /p.v./ prop. circumst. de relație apozitivă (R4);
(6) ca să poată cu adevărat = /p.v./ prop. circumst. de scop (R5);
(7) să ne dea tuturor sentimentul jubilator al unei profunde eliberări = /p.v./ prop. completivă directă (R6).

397

(1) Fuseseră smulși din familiile lor = /p.n.c./ prop. principală;
(2) unde ar fi putut duce o viață demnă, oferindu-și serviciile noii

Scanned with OKEN Scanner

(8) că, deși închis, nu ți-ai pierdut judecata = /p.v./ prop. atributivă (R7; C9);
(9) și nu te poate duce nimeni de nas = /p.v./ prop. atributivă (R7; C8).

394

(1) Unul e cel = /p.n.c./ prop. principală (C3; C6; C8; C10);
(2) pe care îl spune el = /p.v./ prop. atributivă (R1);
(3) altul e cel = /p.n.c./ prop. principală (C1; C6; C8; C10);
(4) pe care îl știe doar el = /p.v./ prop. atributivă (R3; C5);
(5) și nu-l spune = /p.v./ prop. atributivă (R3; C4);
(6) altul = /pred. eliptic/ prop. principală (C1; C3; C8; C10);
(7) pe care îl știu alții despre el = /p.v./ prop. atributivă (R6);
(8) altul = /pred. eliptic/ prop. principală (C1; C3; C6; C10);
(9) pe care îl știe Securitatea = /p.v./ prop. atributivă (R8);
(10) și mai e un adevăr = /p.v./ prop. principală (C1; C3; C6; C8);
(11) pe care nu-l știe nimeni = /p.v./ prop. atributivă (R10; C12);
(12) dar care va apărea prea târziu = /p.v./ prop. atributivă (R10; C11);
(13) când n-o să mai intereseze pe nimeni = /p.v./ prop. circumst. de timp (R12).

395

(1) N-am fost judecat după ele = /p.v./ prop. principală (C2; C5);
(2) probabil = /p.n.c., cu semipredicatul subînțeles/ prop. principală (C1; C5);
(3) că n-au avut un expert = /p.v./ prop. subiectivă (R2);
(4) să le studieze = /p.v./ prop. atributivă (R3);
(5) sau poate = /p.v./ prop. principală (C1; C2);
(6) că expertul nu era un idiot = /p.n.c./ prop. subiectivă (R5; C7);
(7) și n-a făcut un referat = /p.v./ prop. subiectivă (R5; C6);
(8) care să mă acuze = /p.v./ prop. atributivă (R7).

396

(1) Și mai era adevărul gândirii mele intime, /.../ adevăr = /p.v./ prop. principală;
(2) pe care o cunoștea doar Ion Micu = /p.v./ prop. atributivă (R1; C3);
(3) pe care îl formulasem în acea memorabilă discuție de la braserie = /p.v./ prop. atributivă (R1; C2);
(4) cu care el nu fusese de acord = /p.v./ prop. atributivă (R3);
(5) că o revoluție trebuie întâi pregătită și apoi declanșată = /p.v./ prop. circumst. de relație apozitivă (R4);
(6) ca să poată cu adevărat = /p.v./ prop. circumst. de scop (R5);
(7) să ne dea tuturor sentimentul jubilator al unei profunde eliberări = /p.v./ prop. completivă directă (R6).

397

(1) Fuseseră smulși din familiile lor = /p.n.c./ prop. principală;
(2) unde ar fi putut duce o viață demnă, oferindu-și serviciile noii

Scanned with OKEN Scanner

societăți = /p.v./ prop. atributivă (R1);
(3) căci Marx nu scrie nicăieri = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R1; C6);
(4) că trebuiesc urmăriți oamenii = /p.v./ prop. completivă directă (R3; C5);
(5) ci desființat doar sistemul, regimul capitalist = /pred. eliptic/ prop. completivă directă (R3; C4);
(6) ba chiar el scrie undeva = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R1; C3);
(7) că fostul proprietar de uzină are dreptul la o despăgubire = /p.v./ prop. completivă directă (R5);
(8) fiindcă nu e el vinovat ca individ = /p.n.c./ prop. circumst. de cauză (R7);
(9) că a acționat în unicul cadru al unui sistem de producție considerat atâtea secole drept natural = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R8);
(10) era un produs istoric al dezvoltării, și nu al unei conspirații individuale împotriva poporului = /p.n.c./ prop. circumst. de cauză apozitivă (R7);
(11) ca să poată fi apoi judecat și pedepsit = /p.v./ prop. circumst. consecutivă (R10).

398

(1) Se povestea acolo în închisoare = /p.v./ prop. principală;
(2) că fusese trimis de Scânteia = /p.v./ prop. subiectivă (R1);
(3) să scrie un reportaj de la un proces al unor teroriști = /p.v./ prop. circumst. de scop (R2);
(4) care se judeca la Timișoara, orașul său natal = /p.v./ prop. atributivă (R3);
(5) L-a scris = /p.v./ prop. principală;
(6) deși știa = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R5);
(7) că același tribunal avea și pe rol și jos în beci pe tatăl său = /p.v./ prop. completivă directă (R6);
(8) căruia trebuia = /p.v./ prop. atributivă (R7);
(9) să-i vie rândul = /p.v./ prop. subiectivă (R8).

399

(1) Cine vroia = /p.v./ prop. subiectivă (R4);
(2) să se poarte = /p.v./ prop. completivă directă (R1);
(3) ca și când ar mai fi însemnat ceva = /p.n.c./ prop. circumst. de mod (R2);
(4) era luat în derâdere = /p.v./ prop. principală (C5; C7; C8);
(5) și degeaba ascultam șoaptele unui poet = /p.v./ prop. principală (C4; C7; C8);
(6) care îi cunoștea pe toți = /p.v./ prop. atributivă (R5);
(7) rangurile, meritele, mărimile mi se învălmășeau în minte = /p.v./ prop. principală (C4; C5; C8);
(8) și nu reușeam = /p.v./ prop. principală (C4; C5; C7);
(9) să le rețin numele = /p.v./ prop. completivă directă (R8);
(10) mai ales că n-am stat mult printre ei = /p.v./ propoziție circumst. de cauză (R9).

Scanned with OKEN Scanner

400

(1) Poetul, un ins înalt ca o prăjină, semănând cu o barză, bucureștean, avea parcă tot timpul un surâs sarcastic pe buze, dar un sarcasm bonom sau mai bine zis boem = /p.v./ prop. principală;
(2) ca și când nu putea uita cafenelele și viața literară = /p.v./ prop. circumst. de mod (R1);
(3) din care fusese smuls = /p.v./ prop. atributivă (R2);
(4) fiindcă fusese prieten cu doi critici țărăniști = /p.n.c./ prop. circumst. de cauză (R3);
(5) care îl cultivau = /p.v./ prop. atributivă (R4).

401

(1) Bineînțeles = /p.v./ prop. principală (C3);
(2) că nu-l credeam = /p.v./ prop. subiectivă (R1);
(3) foarte rapid mi se impusese cinismul = /p.v./ prop. principală (C1);
(4) de care am pomenit = /p.v./ prop. atributivă (R3; C5; C7)
(5) să nu crezi = /p.v./ prop. atributivă (R3; C4; C7)
(6) ce ți se spune = /p.v./ prop. completivă directă (R5);
(7) și să nu te miri = /p.v./ prop. atributivă (R3; C4; C5)
(8) dacă /.../ se adevărește într-o zi = /p.v./ propoziție circumstanțială condițională (R7);
(9) ceea ce ți se spune = /p.v./ prop. subiectivă (R8);
(10) că n-a fost minciună sau prefăcătorie = /p.n.c., cu nume pred. multiplu/ prop. predicativă suplimentară (R9).

402

(1) În ingeniozitatea sa, /.../ țăranul își împletește un coș = /p.v./ prop. principală (C5; C7);
(2) fără să măsoare cu nimic = /p.v./ propoziție circumstanțială concesivă (R1);
(3) care îi permite = /p.v./ prop. atributivă (R1);
(4) să-și evalueze fără alte măsurători recolta sa de porumb pe un pogon = /p.v./ prop. completivă directă (R3);
(5) adică numără = /p.v./ prop. principală (C1; C7);
(6) câte coșuri a adus acasă = /p.v./ propoziție completivă directă (R5);
(7) și știe = /p.v./ prop. principală (C1; C5);
(8) câte duble a făcut, calcul = /p.v./ prop. completivă directă (R7);
(9) care îi permite = /p.v./ prop. atributivă (R8);
(10) să-și dea seama = /p.v./ prop. completivă directă (R9);
(11) cât poate = /p.v./ prop. completivă indirectă (R10);
(12) să vândă pe piață = /p.v./ prop. completivă directă (R11; C13);
(13) și cât să-i rămână pentru hrana sa zilnică, pentru însămânțat și pentru orătăniile = /p.v./ prop. completivă directă (R11; C12);
(14) pe care le are el în curtea sa = /p.v./ prop. atributivă (R13).

Scanned with OKEN Scanner

403

(1) E îndoielnic = /p.n.c./ prop. principală;
(2) că împăratul Chinei a avut de-a face cu un mai ingenios maistru = /p.v./ prop. subiectivă (R1);
(3) care să-i dezvăluie mai repede secretul producerii revelației unei noi conștiințe = /p.v./ prop. atributivă (R2);
(4) fiindcă /.../ drumul lui a fost lung = /p.n.c./ prop. circumst. de cauză (R1);
(5) după câte am înțeles eu = /p.v./ prop. principală incidentă.

404

(1) Nu păstrez astfel de amintiri din minele de la Baia-Sprie = /p.v./ prop. principală;
(2) unde am fost trimis cu poetul = /p.v./ prop. atributivă (R1);
(3) care a murit acolo = /p.v./ prop. atributivă (R2).

405

(1) „Victor" = /pred. eliptic/ prop. principală;
(2) strigă ea /.../ plimbându-și întâi privirea asupra chipului meu = /p.v./ prop. principală independentă;
(3) când mă văzu în prag = /p.v./ prop. circumst. de timp (R2);
(4) ca și când nu i-ar fi venit = /p.v./ prop. circumst. de mod (R2);
(5) să-și creadă ochilor = /p.v./ prop. subiectivă (R4);
(6) sufletul însă îmi era inert, ascuns și tăcut = /p.n.c., cu nume pred. multiplu/ prop. principală;
(7) încât mă ferii de această privire = /p.v./ prop. circumst. consecutivă (R6; C8; C9; C11);
(8) mă uitai într-o parte = /p.v./ prop. circumst. consecutivă (R6;C7; C9; C11);
(9) închisei ușa = /p.v./ prop. circumst. consecutivă (R6; C7; C8; C11);
(10) pe care o băteau rafalele viscolului = /p.v./ prop. atributivă (R9);
(11) și uitai = /p.v./ prop. circumst. consecutivă (R6; C7; C8; C9);
(12) că sosisem acasă = /p.v./ prop. completivă directă (R11);
(13) deși sosisem aievea = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R11; C14);
(14) și într-o fracțiune de secundă văzusem ochii ei încărcați de iubirea de altădată = /p.v./ prop. concesivă (R11; C13).

406

(1) Deplasarea gândirii și amintirilor mele fusese aproape totală = /p.n.c./ prop. principală;
(2) ca să pot = /p.v./ prop. circumst. consecutivă (R1; C7);
(3) să trăiesc mai departe = /p.v./ prop. completivă directă (R2; C4; C5);
(4) să râd = /p.v./ prop. completivă directă (R2; C3; C5);
(5) să gândesc = /p.v./ prop. completivă directă (R2; C3; C4);
(6) la ceea ce vedeam = /p.v./ prop. completivă indirectă (R5);
(7) să pot = /p.v./ prop. circumst. consecutivă (R1; C2);

Scanned with OKEN Scanner

(8) să mănânc = /p.v./ prop. completivă directă (R7; C9; C10);
(9) să mă culc = /p.v./ prop. completivă directă (R7; C8; C10);
(10) și să dorm = /p.v./ prop. completivă directă (R7; C8; C9).

407

(1) Eu mă pregătisem atât de bine = /p.v./ prop. principală;
(2) încât, /.../ n-aș fi fost nici prea surprins, nici prea disperat = /p.n.c., cu nume predicativ multiplu/ prop. circumst. consecutivă (R1);
(3) dacă la expirarea termenului, /.../ mi s-ar fi spus = /p.v./ prop. circumst. condițională (R2);
(4) în loc să mi se dea drumul = /p.v./ prop. circumst. opozițională (R5);
(5) că mi-a sosit o nouă condamnare = /p.v./ prop. subiectivă (R2; C6; C7);
(6) (și acest lucru nu era absurd = /p.n.c./ prop. subiectivă (R2; C5; C7);
(7) li se întâmplase unora) = /p.v./ prop. subiectivă (R2; C5; C6).

408

(1) A te mai gândi la cea mai mică urmă de iubire ar fi fost o prostie și o orbire = /p.n.c., cu nume pred. multiplu/ prop. principală;
(2) n-ajunge = /p.v./ prop. circumst. de cauză apozitivă (R4; C5);
(3) că iubești tu = /p.v./ prop. subiectivă (R2);
(4) iubește = /p.v./ prop. principală (C1);
(5) aici e totul = /p.v./ prop. circumst. de cauză apozitivă (R4; C2);
(6) căci ea înțelegea = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R5);
(7) să rămână activă în viața cu tine = /p.n.c./ prop. completivă directă (R6);
(8) până când = /pred. eliptic/ prop. circumst. de timp, neanalizabilă (R7; C10);
(9) Ei, până când = /pred. eliptic/ prop. principală, neanalizabilă;
(10) Până când n-o s-o mai iubești nici tu =/p.v./ prop. circumst. de timp (R7; C8);
(11) Și pe urmă = /pred. eliptic/ prop. principală, neanalizabilă;
(12) Pe urmă vom mai vedea = /p.v./ prop. principală.

409

(1) Era amețitor = /p.n.c./ prop. principală;
(2) cum mă privea = /p.v./ prop. subiectivă (R1; C3);
(3) se uita în lături, într-o parte, apoi în cealaltă, apoi iar la mine, calmă, puțin uimită, cu o ezitare a mișcării de întoarcere a gâtului = /p.v./ prop. subiectivă (R1; C2);
(4) ca și când între timp i-ar fi mers mintea = /p.v./ prop. circumst. de mod (R3; C5);
(5) s-ar fi gândit, fără gesturi necontrolate, fără grimase de dorințe de copil = /p.v./ prop. circumst. de mod (R3; C4);
(6) care nu poate sta locului mai mult de câteva clipe = /p.v./ prop. atributivă (R5);
(7) cum erau alții = /p.n.c./ propoziție atributivă (R5; regent este subst. „copil").

Scanned with OKEN Scanner

410

(1) Căldura dulce a corpului ei mi se transmise = /p.v./ prop. principală (C2; C3; C4; C5);
(2) și mă turbură = /p.v./ prop. principală (C1; C3; C4; C5);
(3) și o pace adâncă se lăsă asupra mea = /p.v./ prop. principală (C1; C2; C4; C5);
(4) o încordare ascunsă se despleți în mine = /p.v./ prop. principală (C1; C2; C3; C5);
(5) neliniștea, privind această minune /.../ mă părăsi = /p.v./ prop. principală (C1; C2; C3; C4);
(6) care nu sperasem = /p.v./ prop. atributivă (R5);
(7) să arate astfel = /p.n.c./ prop. completivă indirectă (R6).

411

(1) „Fetița asta nu e proastă" = /p.n.c./ prop. principală;
(2) murmurai răgușit de o emoție copleșitoare, nemaiștiind = /p.v./ prop. principală independentă;
(3) ce spun = /p.v./ prop. completivă directă (R2);
(4) căci nu ăsta era gândul meu din acea clipă = /p.n.c./ prop. circumst. de cauză (R3; C5);
(5) ci un altul, /.../ de recunoștință pentru cea = /pred. eliptic/ prop. circumst. de cauză (R3; C4);
(6) pe care nu vroiam = /p.v./ prop. atributivă (R5);
(7) să-l exprim = /p.v./ prop. completivă directă (R6);
(8) care o făcuse = /p.v./ prop. atributivă (R5; C9);
(9) și o învățase în lipsa mea /.../ pentru Matilda = /p.v./ prop. atributivă (R5; C8);
(10) să spună tată = /p.v./ prop. completivă directă (R9).

412

(1) Cel puțin șapte, /.../ pentru nimic se dă trei ani = /p.v./ prop. principală (C5);
(2) căci așa am aflat = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R1);
(3) să aibă ei timp = /p.v./ prop. circumst. de scop (R1);
(4) să-ți răscolească viața = /p.v./ prop. atributivă (R3);
(5) și /.../ îți mai dau = /p.v./ prop. principală (C1);
(6) dacă găsesc ceva = /p.v./ prop. circumst. condițională (R5).

413

(1) Poate = /p.v./ prop. principală (C4; C6; C7; C10);
(2) că ar mai fi fost, /.../ mai târziu = /p.v./ prop. subiectivă (R1);
(3) cine știe = /p.v./ prop. principală incidentă;
(4) poate = /p.v./ prop. principală (C1; C6; C7; C10);
(5) că ar fi fost trimise chiar la București = /p.v./ prop. subiectivă (R4);

Scanned with OKEN Scanner

(6) dar am intervenit și eu = /p.v./ prop. principală (C1; C4; C7; C10);
(7) și mi le-au trimis acasă = /p.v./ prop. principală (C1; C4; C6; C10);
(8) mai spuse Matilda = /p.v./ prop. principală independentă;
(9) în timp ce mă spăla pe spinare = /p.v./ prop. circumst. de timp (R8);
(10) în orice caz, /.../ trebuie = /p.v./ prop. principală (C1; C4; C6; C7);
(11) (ori) să le pitești bine = /p.v./ prop. subiectivă (R10; C12);
(12) ori să le arzi = /p.v./ prop. subiectivă (R10; C11).

414

(1) Ăsta e un om = /p.n.c./ prop. principală (C3; C5);
(2) am gândit eu despre Mircea = /p.v./ prop. principală independentă;
(3) nu știu = /p.v./ prop. principală (C1; C5);
(4) dacă a învățat el marxismul în toată litera lui = /p.v./ prop. completivă directă (R3);
(5) dar uite = /p.v./ prop. principală (C1; C3);
(6) că i-au rămas în minte și alte lucruri = /p.v./ prop. completivă directă (R5);
(7) pe care le și aplică = /p.v./ prop. atributivă (R6).

415

(1) I-am povestit totul = /p.v./ prop. principală (C2);
(2) i-am spus = /p.v./ prop. principală (C1);
(3) că /.../ atunci eu l-aș ruga = /p.v./ prop. completivă directă (R2);
(4) dacă mai e posibil = /p.n.c./ prop. circumst. condițională (R6);
(5) să credem în oameni = /p.v./ prop. subiectivă (R4);
(6) să mă creadă și pe mine = /p.v./ prop. completivă directă (R3);
(7) bărbatul meu e nevinovat = /p.n.c./ prop. circumst. de rel., apozitivă (R6).

416

(1) Și /.../ atunci îți promit eu = /p.v./ prop. principală (C3);
(2) dacă e nevinovat = /p.n.c./ prop. circumst. condițională (R6);
(3) și eu te cred = /p.v./ prop. principală (C1; C5);
(4) că dumneata crezi = /p.v./ prop. pred. suplimentară (R3);
(5) dar totuși trebuiesc văzute motivele lor = /p.v./ prop. principală (C1; C3);
(6) că n-o să pățească nimic = /p.v./ prop. completivă directă (R1).

417

(1) Să vedem pentru cine = /p.v./ prop. principală;
(2) că /.../ a pățit-o = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R1);
(3) dacă vine pentru el = /p.v./ prop. circumst. condițională (R2);
(4) îl trimit la canal = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R1; C2).

418

(1) Sunt trimis = /p.v./ prop. principală (C4);

Scanned with OKEN Scanner

(2) să văd = /p.v./ prop. circumst. de scop (R1);
(3) dacă îl aveți = /p.v./ prop. completivă directă (R2);
(4) altfel telefonez imediat chiar la Securitate = /p.v./ prop. principală (C1);
(5) să vină = /p.v./ prop. circumst. de scop (R4);
(6) să vă aresteze pentru abuz = /p.v./ prop. circumst. de scop (R5).

419

(1) Nu mă credea = /p.v./ prop. principală (C3);
(2) că nu te cunoșteam cu mult mai înainte = /p.v./ prop. circumst. de relație (R1);
(3) ba chiar e sigur = /p.n.c./ prop. principală (C1);
(4) că știa totul despre mine = /p.v./ prop. subiectivă (R3; C5);
(5) nu se împrietenesc ei cu cineva = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R3);
(6) fără să se informeze = /p.v./ prop. circumst. condițională (R5).

420

(1) Cel mai firesc ar fi fost = /p.n.c./ prop. principală (C3; C8; C9);
(2) să ceară = /p.v./ prop. subiectivă (R1; C6; C7);
(3) nu = /predicat eliptic, reprezentat doar de adverbul „nu", care ar fi dat forma negativă verbului-predicat, dacă ar fi fost exprimat/ prop. principală (C1; C8; C9);
(4) să mă vadă = /p.v./ prop. subiectivă (R3);
(5) n-aș fi avut pretenția asta = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R3);
(6) dar să ceară pur și simplu o declarație scrisă din partea bănuitului = /p.v./ prop. subiectivă (R1; C2; C7);
(7) și s-o citească = /p.v./ prop. subiectivă (R1; C2; C6);
(8) această declarație o fi cerut-o = /p.v./ prop. principală (C1; C3; C9);
(9) dar de unde să le-o dea = /p.v./ prop. principală (C1; C3; C8).

421

(1) să dau (altfel de declarație) = /p.v./ prop. subiectivă (R2; C5);
(2) trebuia = /p.v./ prop. principală;
(3) în care să recunosc = /p.v./ prop. atributivă (R1);
(4) că am făcut parte din numita bandă = /p.v./ propoziție completivă directă (R3);
(5) și să dau numele celor = /p.v./ prop. subiectivă (R2; C1);
(6) pe care i-am cunoscut acolo în nordul Ardealului = /p.v./ prop. atributivă (R5);
(7) unde am luat parte la acte teroriste = /p.v./ prop. atributivă (R6).

422

(1) Și-a dat seama = /p.v./ prop. principală;
(2) ce e cu ele = /p.v./ prop. completivă indirectă (R1);
(3) căci i-a spus = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R1);

Scanned with OKEN Scanner

(4) că /.../ nu luam numai trei ani = /p.v./ prop. completivă directă (R3);
(5) dacă mă judecau după ele = /p.v./ prop. circumst. condițională (R4).

423

(1) Și eu eram curios /.../ în afara faptului = /p.n.c./ prop. principală;
(2) să aflu = /p.v./ prop. circumst. de relație (R1);
(3) cum a fost el dus de nas de către general = /p.v./ prop. compl. dir. (R2);
(4) că vroiam = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R1);
(5) să-l rog = /p.v./ prop. completivă directă (R4);
(6) să-mi aprobe = /p.v./ prop. completivă directă (R5);
(7) să lucrez de pildă la vreo bibliotecă = /p.v./ prop. completivă directă (R6);
(8) așa cum se procedase cu marele poet și filozof = /p.v./ prop. circumst. de mod (R7).

424

(1) Era un om /.../ nici un fir de păr alb, voinic, figură de ins experimentat, cunoscător de oameni, cu gesturi puține, fizionomie /.../ reflexiv însă = /p.n.c./ prop. principală (C5);
(2) care nu-și arăta vârsta = /p.v./ prop. atributivă (R1; C3; C4);
(3) părea mult mai tânăr = /p.n.c./ prop. atributivă (R1; C2; C4);
(4) care semăna cu a tatălui meu = /p.v./ prop. atributivă (R1; C2; C3);
(5) și greu de presupus = /p.n.c., cu semipredicatul subînțeles/ prop. principală (C1);
(6) că se putea înfuria vreodată = /p.v./ prop. completivă directă (R5).

425

(1) Dar /.../ se agățau de caiete = /p.v./ prop. principală (C4; C6; C7; C8);
(2) dacă insistam = /p.v./ prop. circumst. condițională (R1);
(3) să ți se dea drumul = /p.v./ prop. circumst. de relație (R2);
(4) și mi-ar fi putut spune = /p.v./ prop. principală (C1; C6; C7; C8);
(5) că le-au și trimis la București = /p.v./ prop. completivă directă (R4);
(6) și chiar le-ar fi trimis = /p.v./ prop. principală (C1; C4; C7; C8);
(7) și pe urmă le coroborau, aceste două probe și caietele și scrisoarea = /p.v./ prop. principală (C1; C4; C6; C8);
(8) și te-ar fi expediat și pe tine la București = /p.v./ prop. principală (C1; C4; C6; C7).

426

(1) De ce să silești copilul = /p.v./ prop. principală (C3);
(2) s-o învețe de mic = /p.v./ prop. circumst. de relație (R1);
(3) e o chestiune de conștiință = /p.n.c./ prop. principală (C1);
(4) să decidă singur la maturitate = /p.v./ prop. subiectivă (R3);
(5) dacă îi e = /p.n.c., cu numele predicativ subînțeles, deoarece apare în prop. următoare/ prop. circumst. de relație (R4; C6);
(6) sau nu de folos = /p.n.c., cu semipredicatul subînțeles, deoarece apare în prop. precedentă/ prop. circumst. de relație (R4; C5).

Scanned with OKEN Scanner

427

(1) Îi spuse acelui Vătămanu = /p.v./ prop. principală (C4);
(2) să-mi rezolve pe parcurs situația mea = /p.v./ prop. completivă directă (R1; C3);
(3) adică să-mi găsească totuși un loc la o bibliotecă = /p.v./ prop. completivă directă (R1; C2);
(4) și înțelesei = /p.v./ prop. principală (C1);
(5) că trebuie = /p.v./ prop. completivă directă (R4);
(6) să mă ridic = /p.v./ prop. subiectivă (R5; C7);
(7) și să plec = /p.v./ prop. subiectivă (R5; C6).

428

(1) Și ieșii = /p.v./ prop. principală;
(2) nu fără să observ = /p.v./ prop. circumst. de mod (R1);
(3) că nici secretarul și nici activistul nu schițaseră vreun gest = /p.v./ prop. completivă directă (R2);
(4) din care să înțeleg = /p.v./ prop. atributivă (R3);
(5) că, /.../ ași fi putut = /p.v./ prop. completivă directă (R4);
(6) dacă nu-mi întindeau ei mâna = /p.v./ prop. circumst. condițională (R5);
(7) s-o întind eu = /p.v./ prop. completivă directă (R5).

429

(1) Îmi spusese = /p.v./ prop. principală (C4);
(2) că /.../ trebuie = /p.v./ prop. completivă directă (R1);
(3) să fie liber (omul) de orice religie = /p.n.c./ prop. subiectivă (R2);
(4) dar era el liber de altele = /p.n.c./ prop. principală (C1);
(5) când experiența îi spunea = /p.v./ prop. circumst. opozițională (R4);
(6) că nu = /predicat eliptic, reprezentat doar de adverbul „nu", care ar fi dat forma negativă verbului-predicat, dacă ar fi fost exprimat/ prop. completivă directă (R5);
(7) de pildă să se poată apăra = /p.v./ prop. circumst. de relație (R6);
(8) când era arestat arbitrar = /p.n.c./ prop. circumst. de timp (R7; C9);
(9) și pus = /p.v., cu auxiliarul „a fi" subînțeles/ prop. circumst. de timp (R7; C8);
(10) să se învinuiască singur = /p.v./ prop. completivă indirectă (R9);
(11) ca să poată fi condamnat = /p.v./ prop. circumst. de scop (R10).

430

(1) Încetul cu încetul mă obișnuii cu gândul = /p.v./ prop. principală (C3; C6);
(2) că sunt liber = /p.n.c./ prop. atributivă (R1);
(3) și amintirile și sentimentul acela bizar de complicitate cu minele /.../ și cu oamenii de-acolo /.../ începură = /p.v./ prop. principală (C1; C6);
(4) în care lucrasem = /p.v./ prop. atributivă (R3);

Scanned with OKEN Scanner

(5) să se retragă = /p.v./ prop. completivă directă (R4);
(6) și în același timp și apropierea de Matilda, de astă dată sub semnul unei profunde melancolii, începu = /p.v./ prop. principală (C1; C3);
(7) să-mi reînvie sentimente retrase, speranțe închise = /p.v./ prop. compl. directă (R6).

431

(1) Și /.../ vocea avea parcă accente lirice = /p.v./ prop. principală (C3);
(2) când se spunea „organele noastre de securitate" = /p.v./ prop. circumst. de timp (R1);
(3) erau „ale noastre", aceste organe = /p.n.c./ prop. principală (C1);
(4) ca și când ar fi fost rude apropiate, copiii noștri dragi, sânge din sângele nostru = /p.n.c./ prop. circumst. de mod (R3).

432

(1) A te îndoi de justețea acțiunilor lor era = /p.n.i./ prop. principală;
(2) ca și când te-ai fi îndoit de tine însuți = /p.v./ prop. predicativă (R1).

433

(1) Asta nu mai era întrebare = /p.n.c./ prop. principală (C2);
(2) avansând, înainte de a aștepta răspunsul, judecata /.../ sugera adunării = /p.v./ prop. principală (C1);
(3) că el n-o mai putea considera tovarășă = /p.v./ prop. completivă directă (R2; C4; C7);
(4) că el știe = /p.v./ prop. completivă directă (R2; C3; C7);
(5) că ea n-a făcut acest lucru = /p.v./ prop. completivă directă (R4; C9);
(6) adică să-și denunțe soțul = /p.v./ prop. atributivă apozitivă (R5);
(7) și deci nu va avea = /p.v./ prop. completivă directă (R2; C3; C4);
(8) ce să răspundă = /p.v./ prop. completivă directă (R7);
(9) era vinovată = /p.n.c./ prop. completivă directă (R4; C5).

434

(1) Eu, /.../ pun întrebarea = /p.v./ prop. principală;
(2) a spus altul = /p.v./ prop. principală independentă;
(3) dacă e întâmplător faptul = /p.n.c./ prop. atributivă (R1);
(4) că și-a ales un astfel de soț = /p.v./ prop. atributivă (R3).

435

(1) În realitate, /.../ era un ins = /p.n.c./ prop. principală;
(2) cum avea = /p.v./ prop. principală incidentă;
(3) să i se spună după aceea = /p.v./ prop. completivă directă (R2);
(4) de care toată lumea se ferea = /p.v./ prop. atributivă (R1);
(5) fiindcă îi pândea pe toți = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R4; C6);
(6) și fusese dovedit = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R4; C5);

Scanned with OKEN Scanner

(7) că era în slujba instituției = /p.v./ prop. subiectivă (R6);
(8) de care pomenise cu atâta lirism = /p.v./ prop. atributivă (R7).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

Dacă regentul „fusese dovedit" are valoare unipersonală (*se dovedise*), propoziția (7) este subiectivă; dacă are valoare personală (*acela fusese dovedit; aceea fusese dovedită*), propoziția (7) este predicativă suplimentară.

436

(1) Al doilea, /.../ era un muncitor = /p.n.c./ prop. principală (C9);
(2) care se și grăbise = /p.v./ prop. atributivă (R1; C4);
(3) să n-o mai considere tovarășă = /p.v./ prop. compl. indirectă (R2);
(4) o vedea adică deja exclusă = /p.v./ prop. atributivă (R1; C2);
(5) care ai fi zis = /p.v./ prop. atributivă (R1; C7; C11; C12);
(6) că e inocent = /p.n.c./ prop. completivă directă (R5);
(7) dar iată = /p.v./ prop. atributivă (R1; C5; C11; C12);
(8) ce ieșea din el = /p.v./ prop. completivă directă (R7);
(9) pe-ăsta Matilda îl cunoștea bine = /p.v./ prop. principală (C1);
(10) credea ea = /p.v./ prop. principală incidentă;
(11) totdeauna vesel, zâmbăreț, adică „optimist" ducea o viață de familie infernală = /p.v., cu semipredicatul subînțeles, cu nume pred. multiplu/ prop. atributivă (R1; C5; C7; C12);
(12) îl bătea nevastă-sa, exasperată de optimismul lui stupid = /p.v./ prop. atributivă (R1; C5; C7; C11);
(13) când ea se chinuia cu cinci copii încă mici = /p.v./ prop. circumst. opozițională (R12; C14);
(14) și muncea ca o roabă spălând rufele altora, singura sursă de câștig = /p.v./ prop. circumst. opozițională (R12; C13);
(15) care se mai adăuga la salariul lui de zidar, nu mai mic decât al altora, dar insuficient = /p.v./ prop. atributivă (R14);
(16) să-și hrănească = /p.v./ prop. circumst. compl. indirectă (R15; C17);
(17) și să-și îmbrace atâția copii = /p.v./ prop. completivă indirectă (R15; C16).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **tovarășă** = subst. /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de elem. pred. suplimentar;
2. **exclusă** = verb /.../ participiu /.../ fcț. sint. de elem. pred. suplimentar;
3. **iată** = interjecție predicativă /.../ fcț. sint. de predicat verbal;
4. **exasperată de optimismul**
   a. *exasperată* = verb /.../ participiu /.../ fcț. sint. de compl. circumst. de cauză;
   b. (*de*) *optimismul* = subst. /.../ acuzativ (este însoțit de prepoziția simplă „de") /.../ fcț. sint. de compl. de agent;
5. **spălând** = verb /.../ participiu /.../ fcț. sint. de compl. circumst. instrumental;
6. **singura sursă de câștig**
   a. *singura* = adj. /.../ articulat (are articol hotărât enclitic preluat de la subst. regent „sursă", întrucât se află în procliza acestuia) /.../ fcț. sint. de atr. adj.;
   b. *sursă* = subst. /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de compl. circ. de cauză (extensia acestuia va duce la o prop. circumst. de cauză);

Scanned with OKEN Scanner

c. (*de*) *câștig* = subst. /.../ acuzativ (este însoțit de prepoziția simplă „de") /.../ fcț. sint. de atr. subst. prep.;

7. **decât al altora**

a. *decât* = (semi)adverb /.../ fără fcț. sintactică;

b. (*al*) *altora* = pron. nehot. /.../ genitiv, articulat (este însoțit de articolul posesiv-genitival „al") /.../ fcț. sint. de compl. circumst. de mod;

8. (să-)**și** (hrănească) = pronume reflexiv /.../ dativ (posesiv) /.../ fcț. sint. de compl. indirect;

9. **și** (să-și îmbrace) = conjuncție coordonatoare copulativă, simplă, fără fcț. sint.; la nivel frastic realizează un raport de coordonare între propozițiile (17) și (16);

10. (să-)**și** (îmbrace) = pronume reflexiv /.../ dativ (posesiv) /.../ fcț. sint. de compl. indirect.

Propozițiile (13) și (14) pot fi circumstanțiale de timp, dacă le vom raporta la propoziția (12), considerând că ele exprimă *timpul/durata* când era *exasperată de optimismul lui stupid*.

437

(1) Era promoție proaspătă = /p.n.c./ prop. principală (C2);
(2) și nici măcar meserie nu știa = /p.v./ prop. principală (C1);
(3) ca să compenseze cu ceva urâtele-i calități = /p.v./ prop. circumst. consecutivă (R2).

438

(1) Matilda nu era speriată = /p.n.c./ prop. principală (C2; C4);
(2) înțelesese = /p.v./ prop. principală (C1; C4);
(3) că o vor exclude = /p.v./ prop. completivă directă (R2);
(4) și era hotărâtă = /p.n.c./ prop. principală (C1; C2);
(5) să nu facă nici o concesie = /p.v./ prop. circumst. de relație (R4; C6);
(6) să declare = /p.v./ prop. circumst. de relație (R4; C5);
(7) că soțul ei e nevinovat = /p.n.c./ prop. completivă directă (R6; C8; C10);
(8) și că timpul va dovedi = /p.v./ prop. completivă directă (R6; C7; C10);
(9) că s-a greșit cu arestarea și condamnarea lui = /p.v./ prop. completivă directă (R8);
(10) deci n-avea = /p.v./ prop. completivă directă (R6; C7; C8);
(11) ce să fi anunțat în organizație = /p.v./ prop. completivă directă (R10);
(12) nu era nici reacționar, nici contrarevoluționar = /p.n.c., cu nume pred. multiplu/ prop. circumst. de cauză (R10; C13);
(13) și a știut bine = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R10; C12);
(14) cu cine s-a căsătorit = /p.v./ prop. completivă directă (R13).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **nici o concesie**

a. *nici o* = adj. pron. negativ /.../ fcț. sint. de atr. adjectival;

b. *concesie* = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. direct;

2. **cu arestarea și condamnarea**

a. (*cu*) *arestarea* = subst. /.../ acuzativ (este însoțit de prepoziția simplă „cu")

Scanned with OKEN Scanner

c. (*de*) *câștig* = subst. /.../ acuzativ (este însoțit de prepoziția simplă „de") /.../ fcț. sint. de atr. subst. prep.;

7. **decât al altora**
   a. *decât* = (semi)adverb /.../ fără fcț. sintactică;
   b. (*al*) *altora* = pron. nehot. /.../ genitiv, articulat (este însoțit de articolul posesiv-genitival „al") /.../ fcț. sint. de compl. circumst. de mod;

8. (să-)**și** (hrănească) = pronume reflexiv /.../ dativ (posesiv) /.../ fcț. sint. de compl. indirect;

9. **și** (să-și îmbrace) = conjuncție coordonatoare copulativă, simplă, fără fcț. sint.; la nivel frastic realizează un raport de coordonare între propozițiile (17) și (16);

10. (să-)**și** (îmbrace) = pronume reflexiv /.../ dativ (posesiv) /.../ fcț. sint. de compl. indirect.

Propozițiile (13) și (14) pot fi circumstanțiale de timp, dacă le vom raporta la propoziția (12), considerând că ele exprimă *timpul/durata* când era *exasperată de optimismul lui stupid*.

437

(1) Era promoție proaspătă = /p.n.c./ prop. principală (C2);
(2) și nici măcar meserie nu știa = /p.v./ prop. principală (C1);
(3) ca să compenseze cu ceva urâtele-i calități = /p.v./ prop. circumst. consecutivă (R2).

438

(1) Matilda nu era speriată = /p.n.c./ prop. principală (C2; C4);
(2) înțelesese = /p.v./ prop. principală (C1; C4);
(3) că o vor exclude = /p.v./ prop. completivă directă (R2);
(4) și era hotărâtă = /p.n.c./ prop. principală (C1; C2);
(5) să nu facă nici o concesie = /p.v./ prop. circumst. de relație (R4; C6);
(6) să declare = /p.v./ prop. circumst. de relație (R4; C5);
(7) că soțul ei e nevinovat = /p.n.c./ prop. completivă directă (R6; C8; C10);
(8) și că timpul va dovedi = /p.v./ prop. completivă directă (R6; C7; C10);
(9) că s-a greșit cu arestarea și condamnarea lui = /p.v./ prop. completivă directă (R8);
(10) deci n-avea = /p.v./ prop. completivă directă (R6; C7; C8);
(11) ce să fi anunțat în organizație = /p.v./ prop. completivă directă (R10);
(12) nu era nici reacționar, nici contrarevoluționar = /p.n.c., cu nume pred. multiplu/ prop. circumst. de cauză (R10; C13);
(13) și a știut bine = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R10; C12);
(14) cu cine s-a căsătorit = /p.v./ prop. completivă directă (R13).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **nici o concesie**
   a. *nici o* = adj. pron. negativ /.../ fcț. sint. de atr. adjectival;
   b. *concesie* = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. direct;

2. **cu arestarea și condamnarea**
   a. (*cu*) *arestarea* = subst. /.../ acuzativ (este însoțit de prepoziția simplă „cu")

Scanned with OKEN Scanner

/.../ fcț. sint. de compl. circ. de relație;
b. *și* = conjuncție coordonatoare. copulativă, simplă, fără fcț. sint.;
c. *condamnarea* = subst. /.../ acuzativ /.../ fcț. sint. de compl. circ. de relație;
3. **cu cine** = pron. interogativ-relativ /.../ fcț. sint. de compl. indirect; la nivel frastic este elem. de rel. subordonator nespecializat.

Propoziția (6) este circumstanțială instrumentală, dacă vom considera că regenta sa este propoziția (5) și că desemnează instrumentul prin care nu se face concesia (reamintim că propoziția circumstanțială instrumentală desemnează instrumentul cu ajutorul căruia se face/nu se face acțiunea regentei).

439

(1) Se pomeni, în acea pauză = /p.v./ prop. principală;
(2) în care toată lumea afecta = /p.v./ prop. atributivă (R1);
(3) că nu se întâmplă nimic în afară de faptul = /p.v./ prop. compl. dir. (R2);
(4) că se prefăceau toți = /p.v./ prop. atributivă (R3);
(5) că nu vor = /p.v./ prop. pred. suplimentară (R4);
(6) s-o evite = /p.v./ prop. completivă directă (R5);
(7) deși o evitau în mod discret, lăsând-o singură pe scaunul ei = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R5);
(8) de unde nu se ridică = /p.v./ prop. atributivă (R7);
(9) decât să se uite liniștită pe geam, chemată în camera biroului organizației = /p.v./ prop. circumst. de scop (R8);
(10) unde se retrăseseră doar betonistul și activistul de la sector = /p.v./ prop. atributivă (R9);
(11) care lua de obicei parte la ședințe = /p.v./ prop. atributivă (R10).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

1. **(în afară de) faptul** = subst. /.../ acuzativ (are loc. prep. „în afară de") /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de excepție;
2. **singură** = adj. /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de elem. predicativ suplimentar;
3. **decât** = adverb (semiadverb) /.../ fără fcț. sint. (dacă restricția vizează verbul „se ridică", va apărea în propoziția (8), iar dacă vizează verbul „să se uite", va fi în propoziția (9); în această ultimă situație, dacă ar fi avut și un element de referire la propoziția regentă (8), ...nu se ridică pentru altceva[8]/ *decât să se uite liniștită...*[9]/, propoziția (9) ar fi fost circumst. de excepție;
4. **liniștită** = adj. /.../ nominativ /.../ fcț. sint. de elem. predicativ suplimentar;
5. **chemată** = verb /.../ participiu /.../ fcț. sint. de compl. circumstanțial de timp;

Propoziția (9) nu exprimă nici modalitatea, nici opoziția; semiadverbul „decât" nu intră în combinație cu „să", ca dovadă că locul său nu este fix: *decât* să se uite liniștită/să se uite liniștită *decât*.

440

(1) Ba nicidecum = /pred. eliptic/ prop. principală (C3; C4);
(2) a zis Matilda = /p.v./ prop. principală independentă;
(3) am știut = /p.v./ prop. principală (C1; C4);

Scanned with OKEN Scanner

(4) de ce să-mi acuz bărbatul sugerând = /p.v./ prop. principală (C1; C3);
(5) că, /.../ el a putut totuși = /p.v./ prop. completivă directă (R4);
(6) deși n-am știut = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R5);
(7) să se ascundă de mine = /p.v./ prop. completivă directă (R5).

441

(1) Aveți un copil = /p.v./ prop. principală (C2);
(2) o să vă fie foarte greu = /p.n.c./ prop. principală (C1);
(3) să ajungeți din arhitectă /.../ funcționară la poștă = /p.n.c./ prop. subiectivă (R2; C5);
(4) cine știe pe unde = /p.v./ prop. circumst. de loc (R3);
(5) sau și mai rău = /p.n.c., cu semipredicatul subînțeles/ prop. subiectivă (R2; C3);
(6) să spălați coridoarele = /p.v./ prop. circumst. consecutivă (R5).

442

(1) Bine = /p.v./ prop. principală (C3; C4);
(2) se adresase ea celor doi = /p.v./ prop. principală independentă;
(3) accept = /p.v./ prop. principală (C1; C4);
(4) dar două cuvinte tot o să-i spun colegului meu, acest incapabil = /p.v./ prop. principală (C1; C3);
(5) care și-a permis = /p.v./ prop. atributivă (R4);
(6) să afirme = /p.v./ prop. completivă directă (R5);
(7) că soțul meu „s-a strecurat" în Universitate = /p.v./ prop. completivă directă (R6).

443

(1) Puteți = /p.v./ prop. principală (C4; C7);
(2) să-i spuneți și trei cuvinte = /p.v./ prop. completivă directă (R1);
(3) a zis betonistul zâmbind greu = /p.v./ prop. principală independentă;
(4) ăsta ar merita = /p.v./ prop. principală (C1; C7);
(5) să fie trimis la țară = /p.v./ prop. completivă directă (R4);
(6) să construiască și el cotețe = /p.v./ prop. circumst. de scop (R5);
(7) nu = /predicat eliptic, reprezentat doar de adverbul „nu", care ar fi dat forma negativă verbului-predicat, dacă ar fi fost exprimat/ prop. principală (C1; C4);
(8) să facă aici pe arhitectul = /p.v./ prop. completivă directă (R7; C9);
(9) și să strige la muncitori ca un patron de pe vremuri = /p.v./ prop. compl. directă (R7; C8).

444

(1) Ședința s-a reluat după această lungă pauză = /p.v./ prop. principală (C2);
(2) și i s-a dat cuvântul Matildei = /p.v./ prop. principală (C1);
(3) fără să mai fie întrebată adunarea = /p.v./ prop. circumst. de mod (R2; C5);

Scanned with OKEN Scanner

(4) dacă mai sunt întrebări = /p.v./ prop. circumst. de relație (R3; C5);
(5) și mai ales fără să se mai treacă la discuții, ca într-un fel de încheiere = /p.v./ prop. circumst. de mod (R2; C3).

445

(1) Alții /.../ s-au strecurat printre arhitecți, încasând salariul degeaba = /p.v./ prop. subiectivă (R2);
(2) poate = /p.v./ prop. principală;
(3) ca să vină aici = /p.v./ prop. circumst. de scop (R1; C4);
(4) și să acuze pe alții = /p.v./ prop. circumst. de scop (R1; C3);
(5) când mai bine ar fi = /p.v./ prop. opozițională (R4);
(6) să pună mâna = /p.v./ prop. subiectivă (R5; C7);
(7) și să învețe meseria = /p.v./ prop. subiectivă (R5; C6);
(8) să nu se facă de râsul muncitorilor = /p.v./ prop. circumst. de scop (R7);
(9) la care își permit = /p.v./ prop. atributivă (R8);
(10) să strige = /p.v./ prop. completivă directă (R9).

446

(1) Mama nu se întrebase = /p.v./ prop. principală (C6);
(2) dacă sunt = /p.n.c., cu nume pred. subînțeles, care apare în prop. următoare/ prop. circumst. de relație (R1; C3);
(3) sau nu vinovat = /p.n.c., cu semipredicatul subînțeles, reprezentat de adv. „nu", care apare în prop. precedentă/ prop. circumst. de relație (R1; C2);
(4) (copilul ei rămânea nevinovat = /p.n.c./ prop. principală;
(5) orice-ar fi făcut) = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R4);
(6) rea era doar nenorocirea = /p.n.c./ prop. principală (C1);
(7) cum ar fi boala și moartea sau infirmitatea pe viață = /p.n.c./ prop. atributivă (R6).

447

(1) Părea sigur = /p.v./ prop. principală (C3);
(2) de ceea ce spunea = /p.v./ prop. completivă indirectă (R1);
(3) de unde înțelesei = /p.v./ prop. principală (C1);
(4) că alții avuseseră grijă = /p.v./ prop. completivă directă (R3);
(5) să-i smulgă orice iluzie, cu brutalitatea oamenilor simpli = /p.v./ prop. completivă indirectă (R4);
(6) care consideră = /p.v./ prop. atributivă (R5);
(7) că prezentul e dat pentru totdeauna = /p.v./ prop. completivă directă (R6; C8; C9);
(8) și că, odată căzut, nu te mai ridici = /p.v./ prop. completivă directă (R6; C7; C9);
(9) inconștienți, ca animalele, se cred la adăpost, gândind /.../ (admițând în sinea lor) = /p.v./ prop. completivă directă (R6; C7; C8);
(10) cine vrea = /p.v./ prop. subiectivă (R12);

Scanned with OKEN Scanner

(11) să fie mare = /p.n.c./ prop. completivă directă (R10);
(12) ajunge tot mic = /p.n.c./ prop. completivă directă apozitivă (R9);
(13) (că numai din lumea celor mari ies = /p.n.c., cu numele predicativ subînțeles, care apare în prop. următoare/ prop. completivă directă (R9; C14);
(14) și rămân oameni mari = /p.n.c./ prop. completivă directă (R9; C13);
(15) deși trăiau acum niște vremuri = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R9);
(16) când tocmai ei, cei mici și obscuri, erau chemați = /p.v./ prop. atributivă (R15);
(17) să se considere „conducători", clasa conducătoare = /p.n.c./ prop. completivă indirectă (R16);
(18) nu credeau deci în această lozincă = /p.v./ prop. principală;
(19) pe care o citeau zilnic pe pereții uzinelor = /p.v./ prop. atributivă (R18);
(20) în care munceau) = /p.v./ prop. atributivă (R19).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

I. Dacă substantivul „vremuri", din propoziția (15), ar fi fost articulat, propoziția (16) ar fi fost atributivă.

II. Propoziția (18) poate fi considerată atributivă, dacă se va raporta la propoziția (15), intrând în coordonare cu propoziția (6).

448

(1) Tată, /.../ mă aștept**am** = /p.v./ prop. principală;
(2) îi spus**ei** = /p.v./ prop. principală independentă;
(3) să-mi spui = /p.v./ prop. completivă indirectă (R1);
(4) că a munci cu lopata nu e o rușine = /p.n.c./ prop. completivă directă (R3; C5; C7);
(5) și că tot /.../ s-a făcut cu lopata și târnăcopul = /p.v./ prop. completivă directă (R3; C4; C7);
(6) ce există = /p.v./ prop. atributivă (R5);
(7) și că nu e vina mea = /p.v./ prop. completivă directă (R3; C4; C5);
(8) că învățând carte n-o să-i pot învăța la rândul meu pe alții = /p.v./ prop. subiectivă (R7).

449

(1) Mie să-mi spui = /p.v./ prop. principală;
(2) ce prostie ai făcut = /p.v./ prop. completivă directă (R1);
(3) fiindcă degeaba nu te-au arestat ei = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R1);
(4) zise cu un glas aproape de furie, nu împotriva mea, dar nici împotiva celor = /p.v./ prop. principală independentă (C6);
(5) care mă arestaseră = /p.v./ prop. atributivă (R4);
(6) nici el nu știa împotriva cui, nici măcar împotriva soartei = /p.v./ prop. atributivă (C4);
(7) fiindcă asta ar fi însemnat = /p.n.i./ prop. circumst. de cauză (R4);

Scanned with OKEN Scanner

(8) să aibă o idee despre soartă = /p.v./ prop. predicativă (R7; C10);
(9) cum avea mama = /p.v./ prop. circumst. de mod (R8);
(10) și să gândească simplu = /p.v./ prop. predicativă (R7; C8);
(11) bine = /p.v./ prop. completivă directă (R10);
(12) că a trecut = /p.v./ prop. subiectivă (R11; C13);
(13) și n-a fost mai rău = /p.n.c./ prop. subiectivă (R11; C12).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

Propoziția (6) este atributivă, dacă vom considera că regentul său este subst. „glas"; este completivă indirectă, dacă vom considera că regentul său este verbul „zise".

450

(1) Starea lui de spirit se strecură însă în sufletul meu ca o realitate inexorabilă = /p.v./ prop. principală;
(2) de care nimeni n-avea de gând = /p.v./ prop. atributivă (R1);
(3) să mă elibereze = /p.v./ prop. completivă directă (R2);
(4) căci înțelesei = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R2);
(5) că oamenii /.../ chiar și prietenii, gândeau astfel = /p.v./ prop. completivă directă (R4; C7);
(6) cu care muncea el acolo în uzină = /p.v./ prop. atributivă (R5);
(7) și el, tatăl meu, nu era deosebit de ei = /p.n.c./ prop. completivă directă (R4; C5);
(8) deși în cauză era propriul său fiu = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R7).

451

(1) Așa va să zică, /.../ multe = /pred. eliptic/ prop. principală;
(2) râsei eu din nou = /p.v./ prop. principală independentă;
(3) Bravo, mă Ioane = /p.v./ prop. principală (C4);
(4) bine, Ioane = /p.v./ prop. principală (C3);
(5) repetai = /p.v./ prop. principală independentă;
(6) ca și când aș fi vrut = /p.v./ prop. circumst. de mod (R5);
(7) să-l consolez eu pe el = /p.v./ prop. completivă directă (R6; C8; C9);
(8) în orice caz să-i confirm = /p.v./ prop. completivă directă (R6; C7; C9);
(9) sau mai degrabă să-i spulber temerea = /p.v./ prop. completivă directă (R6; C7; C8);
(10) că aș vrea cumva = /p.v./ prop. atributivă (R9);
(11) să-l văd = /p.v./ prop. completivă directă (R10; C12);
(12) și să mai mergem ca odinioară la braserie = /p.v./ prop. completivă directă (R10; C11);
(13) Adio braserie = /p.v./ prop. principală (C14; C15; C16);
(14) eu sunt mai departe la închisoare = /p.v./ prop. principală (C13; C15; C16);
(15) bine = /p.v./ prop. principală (C13; C14; C16);
(16) bine = /p.v./ prop. principală (C13; C14; C15);
(17) și închisei eu telefonul, tot așa, cu grijă pentru el = /p.v./ prop. principală independentă;

Scanned with OKEN Scanner

(18) să nu se simtă prost = /p.v./ prop. circumst. de scop (R17);
(19) că nu mai vroia = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R18);
(20) să se vadă cu mine = /p.v./ prop. completivă directă (R19; C21);
(21) și nici telefon să nu-i mai dau = /p.v./ prop. completivă directă (R19; C20).

452

(1) Eu însă nu-l încurajai = /p.v./ prop. principală (C2);
(2) dar el își întârzie mâna pe brațul meu = /p.v./ prop. principală (C1);
(3) pe care mi-l strângea, contemplându-mă = /p.v./ prop. atributivă (R2);
(4) să vadă parcă = /p.v./ prop. circumst. de scop (R2);
(5) dacă sunt întreg = /p.n.c./ prop. completivă directă (R4).

453

(1) Nu mă întrebă nimic = /p.v./ prop. principală (C2; C4);
(2) nu-l interesa = /p.v./ prop. principală (C1; C4);
(3) ceea ce mi se întâmplase = /p.v./ prop. subiectivă (R2);
(4) nu-l interesa decât = /p.v./ prop. principală (C1; C2);
(5) ceea ce i se întâmpla lui = /p.v./ prop. subiectivă (R4).

454

(1) Viața mea cu Matilda fusese cumva atât de greu fisurată = /p.v./ prop. principală;
(2) încât în ciuda faptului /.../ fisura nu se lipea = /p.v./ prop. circumst. consecutivă (R1; C5);
(3) că acum ea mă iubea ca la început = /p.v./ prop. atributivă (R2);
(4) când ne cunoscurăm = /p.v./ prop. circumst. de timp (R3);
(5) și îmi dădea această durere adâncă = /p.v./ prop. circumst. consecutivă (R1; C2);
(6) pe care eu vroiam = /p.v./ prop. atributivă (R5; C8);
(7) s-o ignor = /p.v./ prop. completivă directă (R6);
(8) dar nu mă ignora ea pe mine = /p.v./ prop. atributivă (R5; C6).

455

(1) Da = /pred. eliptic/ prop. principală neanalizabilă (C2; C3; C4; C7);
(2) mă gândeam la acest lucru = /p.v./ prop. principală (C1; C3; C4; C7);
(3) dar eram pregătit = /p.n.c./ prop. principală (C1; C2; C4; C7);
(4) sau mai bine zis resemnat = /p.n.c., cu semipredicatul subînțeles/ prop. principală (C1; C2; C3; C7);
(5) că va fi inevitabil = /p.n.c./ prop. circumst. de relație (R4; C6);
(6) asta îmi era soarta = /p.n.c./ prop. circumst. de relație (R4; C5);
(7) și aveam speranța = /p.v./ prop. principală (C1; C2; C3; C4);
(8) că această acumulare să dureze cât mai mult = /p.v./ prop. atributivă (R7; C9);

Scanned with OKEN Scanner

(9) și poate = /p.v./ prop. atributivă (R7; C8);
(10) să ducă (cu anii) la izbucniri din ce în ce mai rare = /p.v./ prop. compl. directă (R9).

456

(1) În minele de plumb de la Baia-Sprie omorâsem pe unul = /p.v./ prop. principală (C7);
(2) fiindcă îl văzusem la față = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R1; C3; C4; C5);
(3) îi suportasem ura = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R1; C2; C4; C5);
(4) ne priviserăm ochi în ochi = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R1; C2; C3; C5);
(5) și gândul uciderii se născuse în mine cu o forță copleșitoare = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R1; C2; C3; C4);
(6) când se împlinise = /p.v./ prop. circumst. de timp (R7);
(7) nicicând nu simțisem un sentiment atât de puternic de libertate = /p.v./ prop. principală (C1);
(8) deși știam bine = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R7);
(9) că eram închis într-un lagăr = /p.v./ prop. completivă directă (R8; C10);
(10) și silit = /p.v., cu auxiliarul „a fi" subînțeles, care apare în prop. precedentă/ prop. completivă directă (R8; C9);
(11) să cobor în mină = /p.v./ prop. completivă indirectă (R10; C12);
(12) și să muncesc din greu câte șaisprezece ore pe zi = /p.v./ prop. completivă indirectă (R10; C11).

457

(1) Munca devenise infinit mai ușoară = /p.n.c./ prop. principală (C2);
(2) și /.../ mi se părea = /p.v./ prop. principală (C1);
(3) că (marii bolovani de minereu) sunt nu din plumb, ci din pâslă = /p.n.c., cu nume pred. multiplu/ prop. subiectivă (R2);
(4) pe care trebuia = /p.v./ prop. atributivă (R3);
(5) să-i împing spre gura = /p.v./ prop. subiectivă (R4);
(6) prin care cădeau în vagoneți = /p.v./ prop. atributivă (R5).

458

(1) Chiar moartea /.../ dădea clipelor o tensiune de înfrățire cu această boltă = /p.v./ prop. principală;
(2) în preajma căreia munceam clipă de clipă = /p.v./ prop. atributivă (R1);
(3) (căci oricând se puteau desprinde din bolta minei /.../ bucăți mari de pământ dislocate de pârâitul perforatoarelor = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R1);
(4) și să te strivească = /p.v./ prop. completivă directă (R3);
(5) cum se și desprinseseră = /p.v./ prop. circumst. de mod (R3; C6);
(6) și striviseră pe unii dintre noi) = /p.v./ prop. circumst. de mod (R3; C5);
(7) cum probabil se întâmplă în război = /p.v./ prop. circumst. de mod (R1);

Scanned with OKEN Scanner

(8) când se naște un sentiment straniu de simpatie între bătaia inimii /.../ și bomba însăși = /p.v./ prop. circumst. de timp (R7);
(9) care aude șuieratul bombei = /p.v./ prop. atributivă (R8);
(10) că n-a căzut pe tine = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R8; C11);
(11) și poate = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R8; C10);
(12) că n-o să cadă niciodată = /p.v./ prop. subiectivă (R11).

459

(1) La intrarea în galerie, treceam prin fața unei gherete = /p.v./ prop. principală;
(2) în care stătea la căldură, /.../ un gardian = /p.v./ prop. atributivă (R1);
(3) în timp ce noi tremuram de frig = /p.v./ prop. circumst. opozițională (R2);
(4) căruia trebuia = /p.v./ prop. atributivă (R2);
(5) să-i spunem = /p.v./ prop. subiectivă (R4);
(6) ce număr suntem = /p.n.c./ prop. completivă directă (R5);
(7) (fiindcă nu mai aveam nume = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R5; C8);
(8) eram numere) = /p.n.c./ prop. circumst. de cauză (R5; C7).

460

(1) Intrând în lagărul din apropierea minelor avui surpriza = /p.v./ prop. principală;
(2) să constat = /p.v./ prop. atributivă (R1);
(3) că înăuntru era cald = /p.v./ prop. completivă directă (R2; C4; C5; C6);
(4) că la masă pâinea era la discreție = /p.v./ prop. completivă directă (R2; C3; C5; C6);
(5) și că în fiecare zi aveam carne și lapte = /p.v./ prop. completivă directă (R2; C3; C4; C6);
(6) iar paturile aveau saltele și pături = /p.v./ prop. completivă directă (R2; C3; C4; C5);
(7) (e drept = /p.n.c./ prop. principală;
(8) păturile erau scorțoase și vechi = /p.n.c., cu nume pred. multiplu/ prop. subiectivă (R7; C9; C10);
(9) puteau a sudoare de cal = /p.v./ prop. subiectivă (R7; C8; C10);
(10) dar erau totuși pături) = /p.n.c./ prop. subiectivă (R7; C8; C9).

461

(1) Gardienii lansară svonul = /p.v./ prop. principală;
(2) că au fost toți împușcați = /p.v./ prop. atributivă (R1; C3);
(3) în realitate, /.../ au fost împrăștiați prin alte închisori și lagăre = /p.v./ prop. atributivă (R1; C2);
(4) cum aflarăm mai târziu = /p.v./ prop. circumst. de mod (R3);
(5) unde au devenit cumpliți torționari = /p.n.c./ prop. circumst. de loc (R3; C6);
(6) înaintați deci în grad sub amenințarea reală = /p.v., cu auxiliarul „a fi" subînțeles/ prop. circumst. de loc (R3; C5);

Scanned with OKEN Scanner

(7) că /.../ vor fi executați pentru evadarea de la Baia-Sprie = /p.v./ prop. atributivă (R6);
(8) dacă nu vor dori = /p.v./ prop. circumst. condițională (R7);
(9) să execute = /p.v./ prop. completivă directă (R8);
(10) ceea ce li se cerea = /p.v./ prop. completivă directă (R9).

462

(1) Credeam = /p.v./ prop. principală (C5; C6; C8);
(2) că e vorba doar de un val de represiune = /p.v./ prop. completivă directă (R1);
(3) ca să ne învețe minte = /p.v./ prop. circumst. de scop (R2);
(4) să nu mai evadăm = /p.v./ prop. circumst. de relație (R3);
(5) dar brutalitățile continuau = /p.v./ prop. principală (C1; C6; C8);
(6) și, chinuit de nesomn și de aceste culcări /.../ într-o noapte rămăsei în picioare = /p.v./ prop. principală (C1; C5; C8);
(7) care mă trimiteau istovit în mină = /p.v./ prop. atributivă (R6);
(8) refuzai = /p.v./ prop. principală (C1; C5; C6);
(9) să mă mai culc = /p.v./ prop. completivă directă (R8).

463

(1) Unii își spuneau = /p.v./ prop. principală (C2);
(2) (cei mai mulți) = /p.n.c., cu semipredicatul subînțeles/ prop. principală (C1);
(3) că trebuie = /p.v./ prop. completivă directă (R1);
(4) să se miște = /p.v./ prop. subiectivă (R3);
(5) să nu înghețe = /p.v./ prop. circumst. de scop (R4; C6);
(6) și să moară = /p.v./ prop. circumst. consecutivă (R4; C5).

464

(1) Mă făcui deci covrig = /p.v./ prop. principală (C2; C3; C4);
(2) îmi strânsei brațele la piept = /p.v./ prop. principală (C1; C3; C4);
(3) îmi pusei capul pe genunchi = /p.v./ prop. principală (C1; C2; C4);
(4) și adormii lipit de scândura, /.../ a acestei invenții menite = /p.v./ prop. principală (C1; C2; C3);
(5) care mi se păru caldă = /p.n.c./ prop. atributivă (R4);
(6) să elimine pe cei = /p.v./ prop. completivă indirectă (R4);
(7) care odată închiși mai vroiau = /p.v./ prop. atributivă (R6);
(8) să rămână oameni = /p.n.c./ prop. completivă directă (R7; C9);
(9) și să reacționeze ca ființe umane = /p.v./ prop. completivă directă (R7; C8).

465

(1) „Nu e bine" = /p.v./ prop. principală;
(2) îi răspunsei, cu speranța = /p.v./ prop. principală independentă;
(3) pe care glasul său mă făcea = /p.v./ prop. atributivă (R2);

Scanned with OKEN Scanner

(4) s-o întrevăd = /p.v./ prop. pred. suplimentară (R3);
(5) că de-aia venise la mine = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R2);
(6) să-mi dea drumul = /p.v./ prop. circumst. de scop (R5; C7);
(7) și să mă duc în dormitor = /p.v./ prop. circumst. de scop (R5; C6).

466

(1) Îmi aminteam acolo în carceră = /p.v./ prop. principală;
(2) cu câtă abilitate încercau anchetatorii = /p.v./ prop. completivă indirectă (R1; C6; C18; C19);
(3) să mă facă = /p.v./ prop. completivă directă (R2);
(4) să recunosc = /p.v./ prop. circumst. pred. suplimentară (R3);
(5) ceea ce nu făcusem = /p.v./ prop. completivă directă (R4);
(6) cum își alternau rolurile, unul era blând și cinic = /p.v./ prop. completivă indirectă (R1; C2; C18; C19);
(7) („bine = /p.v./ prop. principală;
(8) îmi spunea = /p.v./ prop. principală independentă (C10);
(9) nu recunoști acum = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R11);
(10) și se uita la ceas = /p.v./ prop. principală independentă (C8);
(11) o să recunoști mâine dimineață la patru = /p.v./ prop. completivă directă apozitivă (R8; C13; C15; C16; C17);
(12) n-o să recunoști la patru = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R13);
(13) o să recunoști la zece = /p.v./ prop. completivă directă apozitivă (R8; C11; C15; C16; C17);
(14) n-o să recunoști la zece = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R15);
(15) o să recunoști peste trei zile, sau peste trei luni, sau peste zece ani = /p.v./ prop. completivă directă apozitivă (R8; C11; C13; C16; C17);
(16) e timp = /p.v./ prop. completivă directă apozitivă (R8;C11;C13;C15;C17);
(17) nu ne grăbim...") = /p.v./ compl. directă apozitivă (R8; C11; C13; C15; C19);
(18) altul mă înjura în mod ordinar de mamă = /p.v./ prop. completivă indirectă (R1; C2; C6; C19);
(19) mă ținea în picioare opt ore = /p.v./ prop. completivă indirectă (R1; C2; C6; C18);
(20) în timp ce el mânca sandviciuri = /p.v./ prop. circumst. opozițională (R19; C21; C22; C23; C26; C27; C28);
(21) bea cafele = /p.v./ prop. circumst. opozițională (R19; C20; C22; C23; C26; C27; C28);
(22) fuma = /p.v./ prop. circumst. opozițională (R19; C20; C21; C22; C26; C27; C28);
(23) după ce în prealabil avusese grijă = /p.v./ prop. circumst. de timp (R22);
(24) să nu mi se dea = /p.v./ prop. completivă indirectă (R23);
(25) să mănânc în ziua aceea = /p.v./ prop. completivă directă (R24);
(26) și râgâia = /p.v./ prop. circumst. opozițională (R19; C20; C21; C22; C27; C28);
(27) se scobea în măsele = /p.v./ prop. circumst. opozițională (R19; C20; C21; C22; C26; C28);
(28) și mă asigura = /p.v./ prop. circumst. opozițională (R19; C20; C21;

Scanned with OKEN Scanner

C22; C26; C27);
(29) că singura mea șansă e = /p.n.i./ prop. circumst. de relație (R28);
(30) să recunosc = /p.v./ prop. predicativă (R29; C34);
(31) să fiu condamnat = /p.v./ prop. circumst. consecutivă (R29; C32; C33);
(32) să ispășesc pedeapsa = /p.v./ prop. consecutivă (R29; C31; C33);
(33) și să scap... = /p.v./ prop. consecutivă (R29; C31; C32);
(34) să mă orientez în direcția asta = /p.v./ prop. predicativă (R29; C30);
(35) fiindcă nu exista alta = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R34; C36);
(36) și atunci toate acestea, celulă, interogatoriu, nopți nedormite, or să înceteze = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R34; C35).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

I. Propoziția (2) este completivă directă, dacă se acceptă contragerea: ...îmi amintesc *ceva/încercarea*...); este completivă indirectă, dacă se acceptă contragerea: ...îmi amintesc *de ceva/de încercarea*...);

II. Idem pentru propozițiile (6), (18), (19).

III. Propozițiile (9), (12), (14) sunt condiționale, dacă vom presupune că au elementul de relație „dacă" și că exprimă câte o *condiție*; sunt concesive, dacă vom presupune că au elementul de relație „chiar dacă/deși" și că exprimă câte o *concesie;*

IV. Propozițiile (31), (32), (33) nu au putut fi considerate predicative, deci coordonate cu propoziția (30), pentru că în regentă este vorba despre „*singura* șansă"; altfel ar fi trebuit să se vorbească despre mai multe „șanse" (mai exact, de patru), iar circumstanțiale de scop nu le-am considerat, pentru că scopul nu intră în logica textului.

467

(1) El nu trăia într-un joc complicat de smulgere a unei recunoașteri, ca aceia = /p.v./ prop. principală (C4; C5; C9);
(2) care mă trimiseseră aici = /p.v./ prop. atributivă (R1; C3);
(3) în fața cărora spiritul meu se putea mobiliza = /p.v./ prop. atributivă (R1; C2);
(4) el era un om simplu = /p.n.c./ prop. principală (C1; C5; C9);
(5) și iată = /p.v./ prop. principală (C1; C4; C9);
(6) ce vroia = /p.v./ prop. completivă directă (R5);
(7) să-mi facă el mie = /p.v./ prop. completivă directă (R6; C8);
(8) să mă lovească în cap = /p.v./ prop. completivă directă (R6; C7);
(9) da, descoperise locul = /p.v./ prop. principală (C1; C4; C5).

468

(1) Ceea ce spusese el în acea mare discuție de la braserie = /p.v./ prop. subiectivă (R2);
(2) îmi sunase atunci prea abstract = /p.v./ prop. principală (C3; C5);
(3) dar el știuse = /p.v./ prop. principală (C2; C5);
(4) ce spune = /p.v./ prop. completivă directă (R3);
(5) și de aceea acceptase o clipă de umilință = /p.v./ prop. principală (C2; C3);
(6) numai să nu mai trăiască încă o dată = /p.v./ prop. circumst. de scop (R5);

Scanned with OKEN Scanner

(7) ceea ce trăiam și eu acum = /p.v./ prop. completivă directă (R6).

469

(1) Zguduirea, șocul mâhnirii încetă apoi după asalturi repetate = /p.v./ prop. principală;
(2) în care suferința atingea creasta înaltă a eliberării, eliminând, ca pe-un microb periculos, duioșia abjectă a stârpiturii umane, gardianul = /p.v./ prop. atributivă (R1);
(3) care crezusem o clipă = /p.v./ prop. atributivă (R2);
(4) că venise = /p.v./ prop. completivă directă (R3);
(5) să-mi dea drumul = /p.v./ prop. circumst. de scop (R4);
(6) să mă duc în dormitor = /p.v./ prop. circumst. de scop (R5; C7);
(7) și să dorm cu ceilalți = /p.v./ prop. circumst. de scop (R5; C6).

470

(1) Ei bine = /p.v./ prop. principală (C4; C5);
(2) îmi spusei, cu o hotărâre mai rece decât frigul = /p.v./ prop. principală independentă;
(3) care mă învălui = /p.v./ prop. atributivă (R2);
(4) n-o să mor = /p.v./ prop. principală (C1; C5);
(5) dar în schimb o să te omor eu pe tine = /p.v./ prop. principală (C1; C4);
(6) dacă nu cumva mi-e scris = /p.v./ prop. circumst. condițională (R5);
(7) să mor totuși eu = /p.v./ prop. subiectivă (R6; C8; C9);
(8) și tu să trăiești = /p.v./ prop. subiectivă (R6; C7; C9);
(9) și să înfloreşti mai departe = /p.v./ prop. subiectivă (R6; C7; C8).

471

(1) Ar fi trebuit = /p.v./ prop. principală (C3);
(2) să mă curăț = /p.v./ prop. subiectivă (R1);
(3) și m-aș fi curățat = /p.v./ prop. principală (C1);
(4) dacă gardianului i-ar fi trecut prin cap = /p.v./ prop. circumst. condițională (R3);
(5) să-mi descheie cămașa = /p.v./ prop. subiectivă (R4).

472

(1) Ah = /pred. eliptic/ prop. principală neanalizabilă (C4; C7);
(2) strigă Matilda = /p.v./ prop. principală independentă;
(3) când auzi = /p.v./ prop. circumst. de timp (R2);
(4) trebuia = /p.v./ prop. principală (C1; C7);
(5) să insiști = /p.v./ prop. subiectivă (R4; C6);
(6) și să nu te încăpățânezi la o bibliotecă = /p.v./ prop. subiectivă (R4; C5);
(7) trebuia = /p.v./ prop. principală (C1; C4);
(8) să te fi dus iar la Mircea = /p.v./ prop. subiectivă (R7; C9);
(9) și să-i spui = /p.v./ prop. subiectivă (R7; C8);

Scanned with OKEN Scanner

(10) că /.../ să-ți dea altceva = /p.v./ prop. completivă directă (R9);
(11) dacă nu sunt locuri de bibliotecar = /p.v./prop. circumst. condițională (R10).

473

(1) Ți-au trebuit câteva luni = /p.v./ prop. principală (C3);
(2) să te odihnești = /p.v./ prop. circumst. de scop (R1);
(3) dar acum e timpul = /p.v./ prop. principală (C1);
(4) să ieși din letargie = /p.v./ prop. atributivă (R3).

474

(1) Dacă ai încredere = /p.v./ prop. circumst. condițională (R5);
(2) că viața e = /p.n.i./ prop. completivă indirectă (R1);
(3) așa cum zici = /p.v./ prop. predicativă (R2);
(4) că e = /p.v./ prop. completivă directă (R3);
(5) trebuie = /p.v./ prop. principală;
(6) să fii pregătit, nu cu o carte, cu mai multe = /p.v./ prop. subiectivă (R5);
(7) Nu abia atunci /.../ să te-apuci = /p.v./ prop. principală (C10; C11);
(8) după ce-o să îmbătrânești = /p.v./ prop. circumst. de timp (R7);
(9) să le scrii = /p.v./ prop. completivă indirectă (R7);
(10) atunci n-o să mai scrii nimic = /p.v./ prop. principală (C7; C11);
(11) or să vină alții mai tineri = /p.v./ prop. principală (C7; C10);
(12) care or să fie luați în seamă = /p.v./ prop. atributivă (R11).

475

(1) Pe urmă nu mai știu = /p.v./ prop. principală (C3);
(2) ce este = /p.n.c./ prop. completivă directă (R1);
(3) dar nu pot = /p.v./ prop. principală (C1);
(4) să cred = /p.v./ prop. completivă directă (R3);
(5) că paharul ăsta /.../ e spirit = /p.n.c./ prop. completivă directă (R4);
(6) din care beau apă = /p.v./ prop. atributivă (R5).

476

(1) Fui îndrumat într-un birou = /p.v./ prop. principală;
(2) unde mi se dădu = /p.v./ prop. circumst. de loc (R1; C4);
(3) să completez un formular = /p.v./ prop. compl. directă (R2);
(4) și un individ îmi puse câteva întrebări suplimentare = /p.v./ prop. circumst. de loc (R1; C2);
(5) printre care și aceea = /pred. eliptic/ prop. atributivă (R4);
(6) dacă am suferit condamnări = /p.v./ prop. atributivă (R5).

477

(1) Mi s-a spus = /p.v./ prop. principală;
(2) să vă comunic = /p.v./ prop. subiectivă (R1);

Scanned with OKEN Scanner

(3) că /.../ degeaba vă mai duceți pe la ei = /p.v./ prop. completivă directă (R2);
(4) dacă refuzați = /p.v./ prop. circumst. condițională (R3).

478

(1) Ajunseseră lângă puț = /p.v./ prop. principală (C2; C6; C7; C8; C9);
(2) și începură = /p.v./ prop. principală (C1; C6; C7; C8; C9);
(3) să bea apă dintr-un vas mare = /p.v./ prop. completivă directă (R2);
(4) pe care totdeauna mama avea grijă = /p.v./ prop. atributivă (R3);
(5) să-l umple pentru orătănii = /p.v./ prop. completivă indirectă (R4);
(6) apoi reveniră în același șir indian = /p.v./ prop. principală (C1; C2; C7; C8; C9);
(7) și dispărură fără grabă = /p.v./ propoziție principală (C1; C2; C6; C8; C9);
(8) n-aveau frică = /p.v./ prop. principală (C1; C2; C6; C7; C9);
(9) se pare = /p.v./ prop. principală (C1; C2; C6; C7; C8);
(10) că moartea nu-i speria = /p.v./ prop. subiectivă (R9).

479

(1) Și atunci se supune = /p.v./ prop. principală (C2);
(2) și, /.../ îl acceptă pe *sil* cu fanatism, lăsându-se umilit și martirizat, umilind și martirizând la rândul lui pe alții și, /.../ întreaga lume = /p.v./ prop. principală (C1);
(3) ca să-și ascundă înfrângerea = /p.v./ propoziție circumstanțială de scop (R2);
(4) dacă s-ar putea = /p.v./ prop. circumst. condițională (R3).

480

(1) Dar, /.../ poate la bătrânețe = /p.v./ prop. principală;
(2) gândii = /p.v./ prop. principală independentă;
(3) s-o scriu = /p.v./ prop. subiectivă (R1; C5);
(4) când n-o să-mi mai pese de nimic = /p.v./ prop. circumst. de timp (R3);
(5) și s-o las moștenire Silviei = /p.v./ prop. subiectivă (R1; C3);
(6) s-o publice ea sau copiii ei = /p.v./ prop. circumst. de scop (R5);
(7) dacă o să mai intereseze atunci pe cineva un astfel de subiect = /p.v./ prop. circumst. condițională (R6).

481

(1) Desigur = /p.v./ prop. principală;
(2) care /.../ avea un nivel teoretic foarte scăzut = /p.v./ propoziție atributivă (R4);
(3) deși era membră de partid = /p.n.c./ propoziție circumstanțială concesivă (R2);
(4) n-avea (Matilda) = /p.v./ prop. subiectivă (R1);
(5) să înțeleagă această „necesitate" = /p.v./ prop. completivă directă (R4).

Scanned with OKEN Scanner

482

(1) Bineînțeles = /p.v./ prop. principală (C3);
(2) că nu-i voi spune nimic = /p.v./ prop. subiectivă (R1);
(3) iar /.../ o să vedem atunci = /p.v./ prop. principală (C1);
(4) dacă avea să afle = /p.v./ prop. circumst. condițională (R3);
(5) ce mai e de făcut = /p.v./ prop. completivă directă (R3).

483

(1) Nu știu = /p.v./ prop. principală (C3);
(2) ce-i spunea paingului = /p.v./ prop. completivă directă (R1);
(3) în orice caz acela își permitea = /p.v./ prop. principală (C1);
(4) să surâdă cu gura lui ca o tăietură de buzunar = /p.v./ prop. completivă directă (R3; C5);
(5) și din timp în timp să-l ia peste picior cu o voce cântată, afectând avertismente neduse până la capăt = /p.v./ prop. completivă directă (R3; C4).

484

(1) Iar de mine se lipi un individ = /p.v./ prop. principală;
(2) care părea = /p.n.i./ prop. atributivă (R1; C4; C6);
(3) să fie un famen, cu un ten de adolescent și păr albit la tâmple = /p.n.c./ prop. predicativă (R2);
(4) ai fi zis simpatic și inocent = /p.v./ prop. atributivă (R1; C2; C6);
(5) dacă gura și ochii nu te-ar fi izbit prin ceva indefinibil murdar = /p.v./ prop. circumst. condițională (R4);
(6) și care, de îndată și fără introducere, /.../ începu = /p.v./ prop. atributivă (R1; C2; C4);
(7) ca și când ne-am fi cunoscut de mulți ani = /p.v./ prop. circumst. de mod (R6);
(8) să-mi facă, vorbind tare, și cu o pasiune rece și indiferentă, teoria șobolanului = /p.v./ prop. completivă directă (R6).

485

(1) Aflai astfel în timpul drumului = /p.v./ prop. principală;
(2) (după ce mai întâi ne oprirăm = /p.v./ prop. circumst. de timp (R1; C3; C4; C5);
(3) și intrarăm într-un fel de garaj = /p.v./ prop. circumst. de timp (R1; C2; C4; C5);
(4) și un ins ne deschise = /p.v./ prop. circumst. de timp (R1; C2; C3; C5);
(5) și ne încărcarăm fiecare cu aparate numite vermorele, cu material de lipit crăpăturile și încheieturile ușilor și ferestrelor și câteva scări) = /p.v./ prop. circumst. de timp (R1; C2; C3; C4);
(6) că șobolănimea nu trăiește în desordine = /p.v./ prop. completivă directă (R1; C7; C9; C11; C12);

Scanned with OKEN Scanner

(7) că se organizează /.../ în colonii și pe clanuri, fiecare cu familia lui, soț, soție și copii = /p.v./ prop. completivă directă (R1; C6; C9; C11; C12);
(8) acolo unde sunt condiții, adică apă și mâncare = /p.v./ prop. circumst. de loc (R7);
(9) și că la maturizarea fetelor /.../ șeful de clan își omoară nevasta = /p.v./ prop. completivă directă (R1; C6; C7; C11; C12);
(10) (așa le numea famenul, fete) = /p.n.c./ prop. atributivă apozitivă (R9);
(11) și alege dintre tinerele copile pe cea mai drăguță și mai aptă în înmulțire = /p.v./ prop. completivă directă (R1; C6; C7; C9; C12);
(12) și reîncepe ciclul de reproducere = /p.v./ prop. compl. directă (R1; C6; C7; C9; C11).

486

(1) Așa sunt ei dați de la Dumnezeu = /p.v./ prop. principală;
(2) să le crească dinții = /p.v./ prop. circumst. consecutivă (R1; C3; C4);
(3) și să nu mai poată mânca = /p.v./ prop. circumst. consecutivă (R1; C2; C4);
(4) și să moară de foame = /p.v./ prop. circumst. consecutivă (R1; C2; C3);
(5) dacă nu rod tot timpul lemn = /p.v./ prop. circumst. condițională (R4).

487

(1) Sunt și basme = /p.v./ prop. principală;
(2) continuă famenul = /p.v./ prop. principală independentă;
(3) că îi poți goni dintr-un loc = /p.v./ prop. atributivă (R1);
(4) dacă prinzi unul = /p.v./ prop. circumst. condițională (R3; C5; C6; C7; C8; C9; C10);
(5) îi dai foc cu benzină = /p.v./ prop. circumst. condițională (R3; C4; C6; C7; C8; C9; C10);
(6) sau îl jupoi de viu = /p.v./ prop. circumst. condițională (R3; C4; C5; C7; C8; C9; C10);
(7) și îi dai drumul = /p.v./ prop. circumst. condițională (R3; C4; C5; C6; C8; C9; C10);
(8) și ăsta fuge în colonie = /p.v./ prop. circumst. condițională (R3; C4; C5; C6; C7; C9; C10);
(9) și îi sperie pe toți = /p.v./ prop. circumst. condițională (R3; C4; C5; C6; C7; C8; C10);
(10) și fug = /p.v./ prop. circumst. condițională (R3; C4; C5; C6; C7; C8; C9).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

I. Propoziția (3) este subiectivă, dacă vom considera că în regentă (propoziția 1), avem predicat nominal complet (*sunt basme*), rezultând contragerea: ...sunt basme *încercările* de a goni...

II. Propozițiile (9) și (10) sunt circumstanțiale consecutive, dacă vom considera a) că ele exprimă niște consecințe și b) că presupun elementul de relație *încât*, nu *dacă*, așa cum presupun propozițiile (4), (5), (6), (7), (8).

Scanned with OKEN Scanner

488

(1) Pesemne = /p.v./ prop. principală;
(2) că în cinstea mea ținură toți = /p.v./ prop. subiectivă (R1);
(3) să-mi arate = /p.v./ prop. completivă indirectă (R2);
(4) că munca noastră avea mai mult haz decât a altora = /p.v./ prop. completivă directă (R3);
(5) care se credeau = /p.v./ prop. atributivă (R4; C6; C7; C8);
(6) adică nu se credeau = /p.v./ prop. atributivă (R4; C5; C7; C8);
(7) chiar erau mari șefi = /p.n.c./ prop. atributivă (R4; C5; C6; C8);
(8) dar în fond se plictiseau = /p.v./ prop. atributivă (R4; C5; C6; C7);
(9) fiindcă erau prizonieri într-un aer rarefiat de răspunderi = /p.n.c./ prop. circumst. de cauză (R8);
(10) în care viața se golea de concret = /p.v./ prop. atributivă (R9).

489

(1) Ei = /pred. eliptic/ prop. principală, neanalizabilă (C2);
(2) de ce credeți = /p.v./ prop. principală (C1);
(3) că l-au dat = /p.v./ prop. completivă directă (R2);
(4) mă întrebă Vintilă cu superioritatea celui = /p.v./ prop. principală independentă;
(5) care, /.../ pretinde = /p.v./ prop. atributivă (R4);
(6) deși nu ți-a oferit nici o cifră a ecuației = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R5);
(7) să vadă de la tine = /p.v./ prop. completivă directă (R5);
(8) că ești la fel de deștept ca el = /p.n.c./ prop. completivă directă (R7; C9);
(9) și o să ghicești = /p.v./ prop. completivă directă (R7; C8).

490

(1) Dom' Bacaloglu, lasă-i dracului = /p.v./ prop. principală (C4);
(2) că mor și singuri = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R1);
(3) zise țiganul = /p.v./ prop. principală independentă;
(4) hai = /p.v./ prop. principală (C1);
(5) să terminăm repede = /p.v./ prop. completivă indirectă (R4; C6);
(6) să mergem și noi = /p.v./ prop. completivă indirectă (R4; C5);
(7) să bem un șpriț = /p.v./ prop. circumst. de scop (R6);
(8) face cinste dom' profesor de facultate = /p.v./ prop. circumst. de cauză (cu elem. de rel. „fiindcă", subînțeles; R7).

491

(1) Bufetierul, /.../ goni cu brutalitate un bătrân = /p.v./ prop. principală;
(2) ca să ne unească două mese = /p.v./ prop. circumst. de scop (R1);
(3) care /.../ stătea și el acolo degeaba = /p.v./ prop. atributivă (R1; C5);
(4) după cât se părea = /p.v./ prop. circumst. de mod (R4);
(5) și nu consuma nimic = /p.v./ prop. atributivă (R1; C3).

Scanned with OKEN Scanner

492

(1) Țiganul fluieră a pagubă = /p.v./ prop. principală (C2; C3);
(2) și se holbă la mine = /p.v./ prop. principală (C1; C3);
(3) dar fără respect = /pred. eliptic/ prop. principală (C1; C2);
(4) parcă ar fi vrut = /p.v./ prop. circumst. de mod (R2);
(5) să spună = /p.v./ prop. completivă directă (R4);
(6) că /.../ atunci ce dracu mai căutam acolo printre ei = /p.v./ prop. completivă directă (R5);
(7) dacă am chiar atâția bani = /p.v./ prop. circumst. opozițională (R6);
(8) să comand salam de Sibiu = /p.v./ prop. circumst. consecutivă (R7).

493

(1) Tu ești un mare povestitor, mă Vintilă = /p.n.c./ prop. principală (C4);
(2) zise Bacaloglu cu un glas = /p.v./ prop. principală independentă;
(3) care afecta semeția ironică și detașată = /p.v./ prop. atributivă (R2);
(4) în aceste timpuri, /.../ ajungeai scriitor = /p.n.c./ prop. principală (C1);
(5) dacă ai fi avut mai multă ambiție și nici o condamnare = /p.v./ prop. circumst. condițională (R4);
(6) fiindcă ai un patetism bine controlat = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R4; C7; C8);
(7) și mergi direct la esență = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R4; C6; C8);
(8) nu te încurci în descripții inutile și biografii fastidioase = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R4; C6; C7).

494

(1) Alo, domnu' Calistrat, /.../ domnul Calistrat, fii atent, domn'e = /p.n.c./ prop. principală (C6);
(2) susură Bacaloglu subliniindu-și printr-o nepăsare parcă adormită înfrângerea = /p.v./ prop. principală independentă;
(3) (nu reușise = /p.v./ prop. principală (C5);
(4) să-l intimideze pe Vintilă = /p.v./ prop. completivă directă (R3);
(5) dimpotrivă, îi stârnise și mai mult verva sarcastică) = /p.v./ prop. principală (C3);
(6) nu te lansa = /p.v./ prop. principală (C1);
(7) fiindcă s-ar putea = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R6);
(8) să rămâi foarte ușor = /p.n.c./ prop. subiectivă (R7);
(9) deși ești așa de gras = /p.n.c./ prop. circumst. concesivă (R8).

495

(1) Făcui un semn vag, atent la țigan = /p.v./ prop. principală;
(2) fiindcă știam = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R1);
(3) că ei se prefac blânzi și supuși = /p.n.c., cu nume pred. multiplu/ prop. completivă directă (R2);
(4) după ce îi lovești = /p.v./ prop. circumst. de timp (R3; C5; C6);

Scanned with OKEN Scanner

(5) până ce deodată pun mâna pe-o sticlă = /p.v./ prop. circumst. de timp (R3; C4; C6);
(6) și te pocnesc în cap pe neașteptate = /p.v./ prop. circumst. de timp (R3; C4; C5).

496

(1) Da = /pred. eliptic/ prop. principală, neanalizabilă;
(2) nu poți niciodată = /p.v./ prop. principală (C4; C6);
(3) să-ți imaginezi un astfel de eveniment = /p.v./ prop. completivă directă (R2);
(4) nu e = /p.n.i./ prop. principală (C2; C6);
(5) cum crezi = /p.v./ prop. predicativă (R4);
(6) și nu vine = /p.v./ prop. principală (C2; C4);
(7) când ți se pare inevitabil = /p.n.c./ prop. circumst. de timp (R6);
(8) Seamănă cu moartea = /p.v./ prop. principală;
(9) când simți = /p.v./ prop. circumst. de timp (R8);
(10) că apropierea ei este neîndoielnică = /p.n.c./ prop. completivă directă (R9; C11);
(11) și de astă dată nu te va cruța = /p.v./ prop. completivă directă (R9; C10);
(12) e foarte rău = /p.n.c./ propoziție circumstanțială de cauză apozitivă (R11; C13);
(13) nu seamănă cu morțile = /p.v./ prop. circumst. de cauză apozitivă (R11; C12);
(14) care până atunci îți reamintiseră doar = /p.v./ prop. atributivă (R13);
(15) că ea există = /p.v./ prop. completivă directă (R14; C16);
(16) și că /.../ nu trebuie = /p.v./ prop. completivă directă (R14; C15);
(17) să uiți (trăind) sfârșitul = /p.v./ prop. subiectivă (R16).

497

(1) Te desparți de mai multe ori = /p.v./ prop. principală (C4);
(2) până te desparți = /p.v./ prop. circumst. de timp (R1);
(3) (cum mi se întâmplase mie până atunci) = /p.v./ prop. circumst. de mod (R1);
(4) iar /.../ simți = /p.v./ prop. principală (C1);
(5) când e = /p.v./ prop. circumst. de timp (R4);
(6) să fie de-adevăratelea = /p.n.c./ prop. subiectivă (R5);
(7) cum moare pentru tine speranța fericirii = /p.v./ prop. completivă directă (R4);
(8) despre care nu bănuiești = /p.v./ prop. atributivă (R7);
(9) ce întindere are în ființa ta = /p.v./ prop. completivă directă (R8; C10);
(10) și cât de adânc este ea împletită cu bucuria de a trăi, bucurie = /p.v./ prop. completivă directă (R8; C9);
(11) care până atunci crezuseși = /p.v./ prop. atributivă (R10);
(12) că e autonomă = /p.n.c./ prop. completivă directă (R11; C13);
(13) și nu poate fi alungată de nimic = /p.v./ prop. completivă directă (R11; C12).

Scanned with OKEN Scanner

498

(1) Pasăre rănită, /.../ inima mea agoniza cu aripile tăiate = /p.v./ prop. principală (C4);
(2) care spera = /p.v./ prop. atributivă (R1);
(3) să se vindece = /p.v./ prop. completivă indirectă (R2);
(4) și gândul /.../ veni ca o liniștită salvare = /p.v./ propoziție principală (C1);
(5) ar fi mai bine = /p.v./ prop. atributivă (R4);
(6) să mor = /p.v./ prop. subiectivă (R5).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

I. Propoziția (3) este completivă indirectă, dacă se acceptă contragerea: ...spera *într-o vindecare*...; este completivă directă, dacă se acceptă contragerea: ...spera *a se vindeca*...;

II. ar fi mai bine să mor = sintagmă complexă; atribut.

499

(1) Cine știe = /p.v./ prop. principală;
(2) ce porcărie o fi pus bufetierul acela în vin = /p.v./ prop. completivă directă (R1);
(3) ca să poată turna apă, metabisulfit = /p.v./ propoziție circumstanțială de scop (R2);
(4) de dracul să-l pieptene = /p.v./ prop. atributivă (R3);
(5) deși se zicea = /p.v./ propoziție circumstanțială concesivă (R2);
(6) că vinul roșu nu poate fi dres = /p.v./ prop. subiectivă (R5);
(7) fiindcă i se schimbă culoarea = /p.v./ propoziție circumstanțială de cauză (R6).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

de dracul să-l pieptene = sintagmă complexă; atribut (pentru analiza cuvintelor din cadrul sintagmei, vezi soluțiile setului I de texte).

500

(1) Istoriile astea dintre inși /.../ n-au în ele nimic catastrofic, cu condiția, desigur = /p.v./ prop. principală;
(2) care s-au iubit = /p.v./ prop. atributivă (R1; C3; C4; C5);
(3) apoi nu se mai iubesc = /p.v./ prop. atributivă (R1; C2; C4; C5);
(4) apoi se urăsc = /p.v./ prop. atributivă (R1; C2; C3; C5);
(5) și apoi se despart = /p.v./ prop. atributivă (R1; C2; C3; C4);
(6) să fii tânăr = /p.n.c./ prop. atributivă (R1; C7; C8; C9);
(7) și s-o poți lua de la capăt, bineînțeles cu mai multă minte = /p.v./ prop. atributivă (R1; C6; C8; C9);
(8) și să găsești una mai bună = /p.v./ prop. atributivă (R1; C6; C7; C9);
(9) să nu cazi, adică, din lac în puț = /p.v./ propoziție atributivă (R1; C6; C7; C8).

Scanned with OKEN Scanner

501

(1) Pentru mine n-are nici o importanță = /p.v./ prop. principală;
(2) care dintre noi a vrut-o = /p.v./ prop. subiectivă (R1; C3);
(3) sau dacă am vrut-o împreună = /p.v./ prop. subiectivă (R1; C2).

502

(1) Trei șobolani /.../ întrerupseră această discuție = /p.v./ prop. principală;
(2) care țâșniră rapid unul după altul = /p.v./ prop. atributivă (R1; C3);
(3) și se îndreptară în goană în trei direcții diferite = /p.v./ prop. atributivă (R1; C2);
(4) ca și când ar fi meditat înăuntru = /p.v./ prop. circumst. de mod (R3);
(5) cum să procedeze = /p.v./ prop. circumst. de relație (R4);
(6) ca să scape = /p.v./ prop. circumst. de scop (R5);
(7) care promitea multe = /p.v./ prop. atributivă (R1).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

Propoziția (5) este circumstanțială de relație, dacă se acceptă contragerea: ...ar fi meditat *în legătură cu procedeul...*; este completivă indirectă, dacă se acceptă contragerea: ...ar fi meditat *despre procedeul...*

503

(1) Ăștia au un plan fin de evadare = /p.v./ prop. principală (C3);
(2) zise Bacaloglu = /p.v./ prop. principală independentă;
(3) trebuie = /p.v./ prop. principală (C3);
(4) să ne așteptăm la cine știe ce altă metodă ingenioasă = /p.v./ prop. subiectivă (R3);
(5) deși nu văd = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R4).

504

(1) Ce să faci tu acuma = /p.v./ prop. principală;
(2) Că /.../ nu poți = /p.v./ prop. circumst. de cauză (regentă neexprimată, v. textul 187);
(3) să stai (nici pe capul nevesti-tii) = /p.v./ prop. completivă directă (R2; C4);
(4) și să nu faci nimic = /p.v./ prop. completivă directă (R2; C3);
(5) ai fi putut sta un oarecare timp = /p.v./ prop. principală (C11; C13);
(6) dacă ai fi luat și tu o fată cu scaun la cap = /p.v./ prop. circumst. condițională (R5);
(7) să înțeleagă = /p.v./ prop. circumst. consecutivă (R6);
(8) că acuma ți-e și ție greu = /p.v./ prop. completivă directă (R7; C10);
(9) până trece greul = /p.v./ prop. circumst. de timp (R8);
(10) că n-o să țină așa cu metodele astea în vecii vecilor = /p.v./ prop. completivă directă (R7; C8);

Scanned with OKEN Scanner

(11) dar muierea ta, /.../ e femeie trufașă = /p.n.c./ prop. principală (C5; C13);
(12) ce să mai vorbim = /p.v./ prop. principală incidentă;
(13) și, /.../ cam nesăbuită = /p.n.c., cu semipredicatul subînțeles/ prop. principală (C5; C11);
(14) nu te supăra = /p.v./ prop. principală (C16);
(15) că ți-o spun = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R14);
(16) te înțeleg și pe tine = /p.v./ prop. principală (C14);
(17) că nu poți = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R16; C21);
(18) să mănânci liniștit din ciorba aia = /p.v./ prop. completivă directă (R17);
(19) pe care o să ți-o pună pe masă = /p.v./ prop. atributivă (R18);
(20) fără să-ți scoată ochii = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R19);
(21) dar nici acolo, /.../ nu poți = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R16; C17);
(22) să omori șobolani = /p.v./ prop. circumst. de scop (R23);
(23) să rămâi = /p.v./ prop. completivă directă (R21).

505

(1) Și /.../ vine altul mai vigilent = /p.v./ prop. principală (C3);
(2) chiar dacă din întâmplare mă angajează unul = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R1);
(3) și o să mă dea repede afară zicând = /p.v./ prop. principală (C1);
(4) că „m-am strecurat" în sânul clasei muncitoare = /p.v./ prop. completivă directă (R3);
(5) să fac = /p.v./ prop. circumst. de scop (R4; C6);
(6) și să dreg = /p.v./ prop. circumst. de scop (R4; C5).

506

(1) Adică toți aveam câte ceva, eu /.../ nevastă-mea /.../ mama /.../ bunicul /.../ iar el, tata = /p.v./ prop. principală (C7; C9; C10; C11);
(2) că lucram = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R1; C4; C6; C8);
(3) unde lucram = /p.v./ prop. circumst. de loc (R2);
(4) că era = /p.n.i./ prop. circumst. de cauză (R1; C2; C6; C8);
(5) așa cum era = /p.n.c./ prop. predicativă (R5);
(6) că era cam bolnavă = /p.n.i./ prop. circumst. de cauză (R1; C2; C4; C8);
(7) știam și eu = /p.v./ prop. principală (C1; C9; C10; C11);
(8) că nu mai simțea nici o bucurie de viață = /p.v./ prop. compl. directă (R7);
(9) ce să facă el acuma = /p.v./ prop. principală (C1; C7; C10; C11);
(10) să mai încerce = /p.v./ prop. principală (C1; C7; C9; C11);
(11) sau să nu mai încerce = /p.v./ prop. principală (C1; C7; C9; C10);
(12) să mă aducă la el în uzină = /p.v./ prop. completivă directă (R11).

507

(1) Bularca, /.../ fusese muncitor ca și noi = /p.n.c./ prop. principală (C3);
(2) înainte să ajungă director general = /p.n.c./ prop. circumst. de timp (R1);
(3) aș fi vrut = /p.v./ prop. principală (C1);
(4) să-l aud = /p.v./ prop. completivă directă (R3);

Scanned with OKEN Scanner

(5) că nu mă ascultă = /p.v./ prop. pred. suplimentară (R4; C6; C7; C9);
(6) că mă trimite la ăsta = /p.v./ prop. pred. suplimentară (R4; C5; C7; C9);
(7) că refuză = /p.v./ prop. pred. suplimentară (R4; C5; C6; C9);
(8) să-și exercite drepturile lui de șef = /p.v./ propoziție completivă directă (R7);
(9) și se spală pe mâini de răspunderea de a judeca și singur și a angaja un băiat tânăr = /p.v./ prop. pred. suplimentară (R4; C5; C6; C7);
(10) care a suferit o condamnare pe nedrept = /p.v./ prop. atributivă (R9).

508

(1) Dacă tata era atât de naiv = /p.n.c./ prop. completivă directă (R5; C2);
(2) și nu știa = /p.v./ prop. completivă directă (R5; C1);
(3) cine e un șef de cadre = /p.n.c./ prop. completivă directă (R2; C4);
(4) cine anume îl susține, ce instituție = /p.v./ prop. completivă directă (R2; C3);
(5) era greu de crezut = /p.n.c./ prop. principală;
(6) că directorul său general nu știa = /p.v./ prop. completivă directă (R5).

509

(1) Poate = /p.v./ prop. principală;
(2) că /.../ trufia ta nu m-ar fi rănit atât de tare = /p.v./ prop. subiectivă (R1; C6);
(3) dacă te iubeam mai puțin = /p.v./ propoziție circumstanțială condițională (R2);
(4) mai spusei = /p.v./ prop. principală independentă;
(5) cine știe = /p.v./ prop. principală incidentă;
(6) și viața mea cu tine ar fi fost, poate, tolerabilă = /p.v./ prop. subiectivă (R1; C2);
(7) dacă bineînțeles n-ar fi survenit trădarea de o parte și de alta = /p.v./ prop. circumst. condițională (R6).

510

(1) Aș fi înghițit = /p.v./ prop. principală (C2);
(2) sau ar fi trebuit = /p.v./ prop. principală (C1);
(3) să tac = /p.v./ prop. subiectivă (R2; C4);
(4) să nu întreb niciodată = /p.v./ prop. subiectivă (R2; C3);
(5) unde te duci = /p.v./ prop. completivă directă (R4; C7; C8);
(6) de îți pui cel mai frumos costum și cea mai frumoasă cravată la cea mai frumoasă cămașă, spălată și apretată de mine = /p.v./ prop. circumst. consecutivă (R5);
(7) și unde întârzii = /p.v./ prop. completivă directă (R4; C5; C8);
(8) sau îți petreci nopțile = /p.v./ prop. completivă directă (R4; C5; C7);
(9) în timp ce eu te-aș aștepta încercând zadarnic = /p.v./ prop. circumst. de opoziționlă (R7);
(10) să dorm = /p.v./ prop. completivă directă (R9).

Scanned with OKEN Scanner

511

(1) Atunci, da, în anul acela m-ai iubit = /p.v./ prop. principală (C4; C11);
(2) când ți-era frică = /p.v./ prop. circumst. de timp (R1);
(3) să nu mă pierzi = /p.v./ prop. completivă indirectă (R2);
(4) nu știai sigur = /p.v./ prop. principală (C1; C11);
(5) dacă într-o zi n-o să-ți spun = /p.v./ prop. completivă directă (R4);
(6) că renunț la divorț = /p.v./ prop. completivă directă (R5; C7);
(7) și mă întorc la Petrică = /p.v./ prop. completivă directă (R5; C6);
(8) după ce te-ai convins = /p.v./ prop. circumst. de timp (R11);
(9) că nu = /predicat eliptic, reprezentat doar de adverbul „nu", care ar fi dat forma negativă verbului-predicat, dacă ar fi fost exprimat/ prop. completivă indirectă (R8);
(10) (și Matilda făcu cu degetele în aer o mișcare de împrăștiere) = /p.v./ prop. principală incidentă;
(11) adio, iubire! = /p.v./ prop. principală (C1; C4).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

Propoziția (9) este completivă indirectă, dacă se acceptă contragerea: …te-ai convins *de ceva*…; este circumstanțială de relație, dacă se acceptă contragerea: …te-ai convins *în privința întoarcerii*…

512

(1) Așadar, o atrăsese un individ total străin de firea ei = /p.v./ prop. principală (C6);
(2) dacă ar fi = /p.v./ prop. circumst. opozițională (R1);
(3) să admit = /p.v./ prop. subiectivă (R2);
(4) că, /…/ astfel arătam = /p.n.c./ prop. completivă directă (R3);
(5) fără să știu eu = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R4);
(6) asta era imaginea = /p.n.c./ prop. principală (C1);
(7) pe care i-o oferisem = /p.v./ prop. atributivă (R6).

513

(1) Silvia își vedea cuminte de mica ei viață = /p.v./ prop. principală (C2);
(2) și era aproape în mod egal atașată de maică-sa și de mine = /p.v./ prop. principală (C1);
(3) deși Matilda nu se bucura câtuși de puțin = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R2);
(4) când o vedea = /p.v./ prop. circumst. de timp (R3);
(5) că mi se urca veselă în brațe = /p.v./ prop. pred. suplimentară (R4);
(6) se predase = /p.v./ prop. circumst. de cauză apozitivă (R3; C7; C8);
(7) dar și pusese stăpânire pe ea = /p.v./ prop. circumst. de cauză apozitivă (R3; C6; C8);
(8) și nu-și ascundea iritarea = /p.v./ prop. circumst. de cauză apozitivă (R3; C6; C7);
(9) că Silvia descoperise o a doua ființă în viața ei = /p.v./ propoziție atributivă (R8);

Scanned with OKEN Scanner

(10) căreia îi spunea „tata“ = /p.v./ prop. atributivă (R9; C11);
(11) și care o lua aproape zilnic la plimbare în oraș = /p.v./ prop. atributivă (R9; C10).

514

(1) Vitrinele strălucitoare o atrăgeau ca un magnet = /p.v./ prop. principală (C2; C8);
(2) și vigoarea bruscă de opoziție /.../ mă făcea = /p.v./ prop. principală (C1; C8);
(3) pe care mi-o transmitea trupul ei = /p.v./ prop. atributivă (R2);
(4) când vroiam = /p.v./ prop. circumst. de timp (R3);
(5) să plec = /p.v./ prop. completivă directă (R4);
(6) să înțeleg = /p.v./ prop. pred. suplimentară (R2);
(7) că de fapt o vrăjeau = /p.v./ prop. completivă directă (R6);
(8) și ar fi vrut = /p.v./ prop. principală (C1; C2);
(9) să stăm acolo = /p.v./ prop. completivă directă (R8; C10);
(10) și să ne uităm un timp nedefinit = /p.v./ prop. completivă directă (R8; C9).

515

(1) O să i le spună fetiței = /p.v./ prop. principală;
(2) când s-o face mare = /p.v./ prop. circumst. de timp (R1);
(3) să știe și ea = /p.v./ prop. circumst. de scop (R1);
(4) ce fel de tată a avut = /p.v./ prop. completivă directă (R3; C5);
(5) și cât de mult a dorit el = /p.v./ prop. completivă directă (R3; C4);
(6) să vie ea pe lume = /p.v./ prop. completivă directă (R5).

516

(1) Dacă ar fi înțeles = /p.v./ prop. circumst. condițională (R11);
(2) că în acea clipă am fost atins de bagheta magică a tot /.../ speranța, visul, bucuria = /p.v./ prop. completivă directă (R1; C9; C10);
(3) ceea ce poate = /p.v./ prop. completivă directă (R2);
(4) să ne uimească pe această lume = /p.v./ prop. completivă directă (R3);
(5) că aspirațiile noastre nu sunt deșarte = /p.n.c./ prop. atributivă (R2; C6);
(6) și că se împlinesc undeva = /p.v./ prop. atributivă (R2; C5);
(7) chiar dacă nu cu noi = /predicat eliptic, reprezentat doar de adverbul „nu“, care ar fi dat forma negativă verbului-predicat, dacă ar fi fost exprimat/ prop. circumst. concesivă (R6; C8);
(8) adică nu încă = /predicat eliptic, reprezentat doar de adverbul „nu“, care ar fi dat forma negativă verbului-predicat, dacă ar fi fost exprimat/ prop. circumst. concesivă (R6; C7);
(9) și că privirea mea nu era decât expresia unei adânci turburări, a unui cutremurat regret, a unei dureroase melancolii = /p.n.c./ prop. completivă directă (R1; C2; C10);
(10) că n-o s-o mai întâlnesc niciodată = /p.v./ prop. completivă directă (R1; C2; C9);
(11) ar fi dat din umeri cu nepăsare = /p.v./ prop. principală (C12);

Scanned with OKEN Scanner

(12) și nu s-ar fi îndrăgostit de mine = /p.v./ prop. principală (C11);
(13) căci astfel de sentimente i le dăruise din plin Petrică = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R12).

517

(1) Nu = /predicat eliptic, reprezentat doar de adverbul „nu", care ar fi dat forma negativă verbului-predicat, dacă ar fi fost exprimat/ prop. principală (C2; C3);
(2) ea exprima de fapt = /p.v./ prop. principală (C1; C3);
(3) și extindea acum asupra întregului nostru trecut idei = /p.v./ prop. principală (C1; C2);
(4) care nu erau decât ale degradării /.../ ale degradării rapide a iubirii ei pentru mine = /p.n.c./ prop. atributivă (R3);
(5) care urmase = /p.v./ prop. atributivă (R4; C6; C8);
(6) și pe care eu o urmărisem = /p.v./ prop. atributivă (R4; C5; C8);
(7) fără s-o înțeleg = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R6);
(8) și n-o înțelegeam nici astăzi = /p.v./ prop. atributivă (R4; C5; C6);
(9) deși avusesem destul timp = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R8);
(10) să mă opun = /p.v./ prop. atributivă (R9; C11; C12; C14);
(11) să sufăr pentru ea = /p.v./ prop. atributivă (R9; C10; C12; C14);
(12) să sper = /p.v./ prop. atributivă (R9; C10; C11; C14);
(13) că se va opri în cădere = /p.v./ prop. completivă indirectă (R12);
(14) și să meditez îndelung asupra faptului = /p.v./ prop. atributivă (R9; C10; C11; C12);
(15) dacă nu cumva eu eram cel vinovat = /p.n.c./ prop. atributivă (R14).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

În stabilirea funcției sintctice a propoziției (10), un rol important îl are topica: propoziția (10) este atributivă (regent este substantivul „timp", se poate verifica prin contragere; dacă regenta apărea astfel: ...deși destul timp *avusesem...*, propoziția (10) ar fi fost completivă indirectă (regentul fiind verbul „avusesem", ceea ce se poate verifica tot prin contragere); tot completivă indirectă ar fi fost și dacă consideram regent grupul verbal „ avusesem timp".

518

(1) Cât privește băile = /p.v./ prop. circumst. de relație (R2);
(2) o vreme, după căsătorie, în clipele calme ale vieții noastre zilnice, mă spăla adesea pe spinare = /p.v./ prop. principală (C3);
(3) și se minuna de netezimea pielii mele = /p.v./ prop. principală (C2);
(4) și că i-ar plăcea = /p.v./ prop. completivă indirectă (R3);
(5) să fie și a ei la fel = /p.n.c./ prop. subiectivă (R4; C6);
(6) să facă (adică săpunul) și pe ea de la început un clăbuc atât de abundent și curat = /p.v./ prop. subiectivă (R4; C5).

519

(1) Nu-l negai = /p.v./ prop. principală;
(2) ca să înțeleagă și ea = /p.v./ prop. circumst. de scop (R1);

Scanned with OKEN Scanner

(3) ce înseamnă = /p.n.c./ prop. completivă directă (R2);
(4) să aluneci în zone = /p.v./ prop. subiectivă (R3);
(5) care trebuie = /p.v./ prop. atributivă (R4);
(6) să rămână intangibile = /p.n.c./ prop. subiectivă (R5).

520

(1) În ce mă privește = /p.v./ prop. circumst. de relație (R2);
(2) o să încerc și eu = /p.v./ prop. principală (C5);
(3) să înțeleg = /p.v./ prop. completivă directă (R2; C4);
(4) ba chiar înțeleg de pe acum = /p.v./ prop. completivă directă (R2; C3);
(5) și îmi dau seama = /p.v./ prop. principală (C2);
(6) că /.../ e o pură sminteală = /p.n.c./ prop. completivă indirectă (R5);
(7) după ce un om e lovit = /p.v./ prop. circumst. de timp (R8);
(8) să mai crezi = /p.v./ prop. subiectivă (R6);
(9) că după aceea cuvintele /.../ or să-i mai pară inocente și cu atât mai puțin o expresie a iubirii = /p.n.c./ prop. completivă directă (R8);
(10) pe care i le mai spui = /p.v./ prop. atributivă (R9);
(11) (deși marea ta scenă de la botez, /.../ te-a pufnit râsul = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R9; C13; C22; C23; C25);
(12) când am rămas singuri = /p.n.c./ prop. circumst. de timp (R11);
(13) și mi-ai spus = /p.v./ prop. concesivă (R9; C11; C22; C23; C25);
(14) că nebună mai ești și tu = /p.n.c./ prop. completivă directă (R13; C15);
(15) și /.../ n-ai fi făcut = /p.v./ prop. completivă directă (R13; C14);
(16) dacă nu m-ai fi iubit = /p.v./ prop. circumst. condițională (R15);
(17) ce-ai făcut = /p.v./ prop. completivă directă (R15; C18; C19);
(18) adică să arunci cu vasul în mine = /p.v./ prop. apozitivă completivă directă (R15; C17; C19);
(19) și să-mi sfâșii obrazul = /p.v./ prop. apoz. compl. directă (R15; C17; C18);
(20) fără să mai vorbesc de cuvintele = /p.v./ propoziție circumst. cumulativă (R18; R19);
(21) care ți-au ieșit din gură = /p.v./ prop. atributivă (R20);
(22) și eu te-am crezut = /p.v./ propoziție concesivă (R9; C11; C13; C23; C25);
(23) ți-am spus doar = /p.v./ prop. concesivă (R9; C11; C13; C22; C25);
(24) că am căzut amândoi în ticăloșie, ca vecinul părinților mei, Acojocăriței = /p.v./ prop. completivă directă (R23);
(25) și îți spun acum = /p.v./ prop. concesivă (R9; C11; C13; C22; C23);
(26) că /.../ ne-am fi iubit și noi în noaptea aceea exact ca acela = /p.v./ prop. completivă directă (R25);
(27) dacă n-aș fi fost arestat chiar atunci = /p.v./ prop. circumst. condițională (R26).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

Propoziția (20) este circumstanțială cumulativă, dacă vom considera că exprimă un adaos (cumul) la acțiunile de *a arunca* și de *a sfâșia* din posibilele regente (18) și (19); este circumstanțială de excepție, dacă vom considera că ea exprimă o excepție de la acțiunea din posibila regentă (15).

Scanned with OKEN Scanner

521

(1) Tu, dimpotrivă, /.../ ai continuat = /p.v./ prop. principală (C5; C6; C11);
(2) deși aproape = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R1);
(3) am îngenuncheat lângă tine = /p.v./ prop. subiectivă (R2);
(4) să simți acele nenorocite de cuvinte drept o continuare a violenței fizice = /p.v./ prop. completivă directă (R1);
(5) ai căzut și tu în genunchi = /p.v./ prop. principală (C1; C6; C11);
(6) și /.../ mi-ai spus, cu o disperare = /p.v./ prop. principală (C1; C5; C11);
(7) deși îți evocasem trecutul nostru și speranța mea într-o întoarcere în acel trecut = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R6);
(8) care nici nu era așa departe de noi, doar câteva luni = /p.v./ prop. atributivă (R7);
(9) care m-a uimit = /p.v./ prop. atributivă (R6);
(10) să plec chiar în clipa aceea = /p.v./ prop. completivă directă (R6);
(11) și, /.../ ai strigat împreunându-ți mâinile = /p.v./ prop. principală (C1; C5; C6);
(12) cum nu te înțelegeam = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R11; C13);
(13) dar nici nu-mi dădeai răgaz = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R11; C12);
(14) să încerc = /p.v./ prop. circumst. de relație (R13);
(15) s-o fac = /p.v./ prop. completivă directă (R14);
(16) Mă rog de tine = /p.v./ prop. completivă directă apozitivă (R11);
(17) să pleci = /p.v./ prop. circumst. de scop (R16).

522

(1) Iată-l acceptând cu mare deliciu căderea = /p.v./ prop. principală;
(2) cu toate că s-a purtat bine cu el = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R1);
(3) după ce s-a întors de-acolo = /p.v./ prop. circumst. de timp (R2);
(4) ca să descopere = /p.v./ prop. circumst. consecutivă (R2);
(5) că n-are nici o voință = /p.v./ prop. completivă directă (R4; C6);
(6) și vrea el = /p.v./ prop. completivă directă (R4; C5);
(7) să ne judece pe toți = /p.v./ prop. completivă directă (R6);
(8) că nu mai credem în valorile absolute = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R7).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

Propoziția (4) poate să exprime consecința acțiunii de *a se purta*, dar în egală măsură și scopul respectivei acțiuni; alegerea depinde de unghiul din care privim mesajul naratorului.

523

(1) Nu mai era însă ridicolă, ca atunci = /p.n.c./ prop. principală (C3; C4);
(2) când își fredona acel *tibia* al ei = /p.v./ prop. circumst. de timp (R1);

Scanned with OKEN Scanner

(3) dimpotrivă, îmi părea iar minunată, ca odinioară = /p.n.c./ prop. principală (C1; C4);
(4) o dilemă tărăgănată, o indecizie veselă și în același timp nostalgică, de o mare puritate și hrănită de o credință = /pred. eliptic/ prop. principală (C1; C3);
(5) că oricum ea tot va fi fericită = /p.n.c./ prop. atributivă (R4);
(6) chiar dacă, /.../ nu știa = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R5);
(7) așa cum spunea cântecul = /p.v./ prop. circumst. de mod (R6);
(8) pe cine să aleagă = /p.v./ prop. completivă directă (R6).

524

(1) Femeia nu uită nimic, dom' profesor = /p.v./ prop. principală (C2; C4; C9; C10);
(2) ea doar se preface = /p.v./ prop. principală (C1; C4; C9; C10);
(3) că uită = /p.v./ prop. pred. suplimentară (R2);
(4) din veselă /.../ odată o trăznește gândul = /p.v./ prop. principală (C1; C2; C9; C10);
(5) ce e = /p.n.c./ prop. circumst. de mod (R4);
(6) fie că ești acasă = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R4; C7);
(7) fie că ești cu ea în vizită la rude sau la un prieten = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R4; C6);
(8) care a stat pitit în mintea ei = /p.v./ prop. atributivă (R7);
(9) și îți strică toată distracția = /p.v./ propoziție principală (C1; C2; C4; C10);
(10) îți scoate pe nas toate clipele fericite = /p.v./ prop. principală (C1; C2; C4; C9);
(11) pe care ea ți le-a dăruit = /p.v./ prop. atributivă (R10).

525

(1) Era atât de liniștit și somnolent = /p.n.c., cu nume pred. multiplu/ prop. principală;
(2) încât vrăbiile îți păreau = /p.n.i./ propoziție circumstanțială consecutivă (R1);
(3) că fac o gălăgie asurzitoare = /p.v./ prop. predicativă (R2);
(4) Sau poate totul era în mine somnolent = /p.n.c./ propoziție principală (C5; C6);
(5) și numai prezența și istorisirile lui Vintilă mă țineau treaz = /p.v./ prop. principală (C4; C6);
(6) și mă făceau, în mod straniu = /p.v./ prop. principală (C4; C6);
(7) să simt = /p.v./ prop. pred. suplimentară (R6);
(8) că orașul, /.../ și locuitorii lui demult împrăștiați în uzine și fabrici, prin școli și instituții, /.../ se înțeleseseră între ei = /p.v./ prop. completivă directă (R7);
(9) deși era dimineață = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R8);
(10) să rămână toți în paturi = /p.v./ propoziție circumstanțială de relație (R8).

Scanned with OKEN Scanner

526

(1) Domnișoară, /.../ prietenul dumneavoastră v-a trădat = /p.v./ prop. principală;
(2) zic = /p.v./ prop. principală independentă;
(3) De ce = /pred. eliptic/ prop. principală;
(4) zice = /p.v./ prop. principală independentă;
(5) Fiindcă nu se mai întoarce = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R6);
(6) așa că /.../ eu vă conduc = /p.v./ prop. principală (C9; C11);
(7) dacă prezența mea vă cauzează o neplăcere = /p.v./ prop. circumst. condițională (R6);
(8) până unde doriți = /p.v./ prop. circumst. de loc (R6);
(9) sau /.../ nu vă conduc = /p.v./ prop. principală (C6; C11);
(10) dacă vreți = /p.v./ prop. circumst. condițională (R9);
(11) și puteți = /p.v./ prop. principală (C6; C9);
(12) să plecați = /p.v./ prop. completivă directă (R12).

527

(1) În raza vederii mele îmi dădui seama = /p.v./ prop. principală;
(2) că fostul meu prieten se îngrășase foarte tare = /p.v./ prop. completivă indirectă (R1; C3);
(3) și că, /.../ el răsufla greu = /p.v./ prop. completivă indirectă (R1; C2);
(4) deși noi mergeam încet = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R3).

528

(1) Era adevărat, însă = /p.n.c./ prop. principală;
(2) că nici eu n-aveam chef = /p.v./ prop. subiectivă (R1);
(3) să tresar la auzul cuvântului prietenie = /p.v./ prop. completivă indirectă (R2; C4);
(4) și să-l ajut = /p.v./ prop. completivă indirectă (R2; C3);
(5) să fie mai convingător = /p.n.c./ prop. completivă indirectă (R4).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

Propoziția (5) este completivă indirectă, dacă se acceptă contragerea: ...să-l ajut *la ceva...*; este circumstanțială de relație, dacă se acceptă contragerea: ...să-l ajut *în privința convingerii...*; (ideea că această propoziție este circumstanțială de scop nu ni se pare acceptabilă).

529

(1) De ce /.../ trebuia = /p.v./ prop. principală;
(2) să stea mereu acolo (altul) = /p.v./ prop. subiectivă (R1; C3);
(3) și să se plimbe prin fața ei în pijama = /p.v./ prop. subiectivă (R1; C2);
(4) Sau și mai rău = /p.n.c., cu semipredicatul subînțeles/ prop. principală;
(5) să aibă (Silvia) un suflet prea fragil = /p.v./ prop. subiectivă (R4; C6; C8);

Scanned with OKEN Scanner

(6) și să înceapă = /p.v./ prop. subiectivă (R4; C5; C8);
(7) să țină la acel individ = /p.v./ prop. completivă directă (R6);
(8) și, /.../ cei mai curați ani ai ei /.../ să și-i trăiască totuși mai mult cu el, și nu cu mine = /p.v./ prop. subiectivă (R4; C5; C6);
(9) deși n-avea = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R8);
(10) să uite = /p.v./ prop. completivă directă (R9);
(11) că are un tată = /p.v./ prop. completivă directă (R10).

530

(1) Mă hotărâi = /p.v./ prop. principală;
(2) să rămân în oraș = /p.v./ prop. circumst. de relație (R1; C3; C4; C5; C6);
(3) să mă plimb = /p.v./ prop. circumst. de relație (R1; C2; C4; C5; C6);
(4) să văd cerul = /p.v./ prop. circumst. de relație (R1; C2; C3; C5; C6);
(5) să văd poate oameni fericiți = /p.v./ prop. circumst. de relație (R1; C2; C3; C4; C6);
(6) să scap de tristețea = /p.v./ prop. circumst. de relație (R1; C2; C3; C4; C5);
(7) care /.../ începea = /p.v./ prop. atributivă (R6);
(8) când rămâneam singur = /p.v./ prop. circumst. de timp (R7);
(9) să se infiltreze din adâncuri în ritmul totuși liniștit al inimii mele = /p.v./ prop. completivă directă (R7).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

Propozițiile (2), (3), (4), (5), (6) sunt circumstanțiale de relație, dacă se acceptă următoarea contragere: ...mă hotărâi *în privința rămânerii/plimbării*...; sunt completive indirecte, dacă se acceptă contragerea: ...mă hotărâi *la/pentru ceva.*

531

(1) Crezusem = /p.v./ prop. principală;
(2) că puteam opera prin reducere la o idee = /p.v./ prop. completivă directă (R1);
(3) că n-am cunoscut-o niciodată pe Matilda = /p.v./ prop. atributivă apozitivă (R2; C4; C5; C6; C7);
(4) că n-am iubit-o = /p.v./ prop. atributivă apozitivă (R2; C3; C5; C6; C7);
(5) că n-am avut nici un copil = /p.v./ prop. atributivă apozitivă (R2; C3; C4; C6; C7);
(6) că n-am fost închis = /p.v./ prop. atributivă apozitivă (R2; C3; C4; C5; C7);
(7) ba chiar că nici nu m-am despărțit de ea = /p.v./ prop. atributivă apozitivă (R2; C3; C4; C5; C6).

532

(1) Să-mi imaginez = /p.v./ prop. principală;
(2) îmi ziceam = /p.v./ prop. principală independentă;
(3) că timp de cinci-șase ani am suferit de o amnezie = /p.v./ prop. completivă directă (R1; C4; C5);

Scanned with OKEN Scanner

(4) și am dormit tot timpul = /p.v./ prop. completivă directă (R1; C3; C5);
(5) și poate doar în vis mi s-a părut = /p.v./ prop. completivă directă (R1; C3; C4);
(6) că am fost profesor la școala normală = /p.n.c./ prop. subiectivă (R5; C7);
(7) și am cunoscut pe un oarecare Petrică Nicolau și pe o anume Matilda, soția lui = /p.v./ prop. subiectivă (R5; C6);
(8) cu care am trăit o istorie turbure = /p.v./ prop. atributivă (R7).

533

(1) Trebuia = /p.v./ prop. principală;
(2) de îndată ce mi-am dat seama = /p.v./ prop. circumst. de timp (R4);
(3) că Matilda nu mai e Matilda = /p.n.c./ prop. completivă indirectă (R2);
(4) să încetez = /p.v./ prop. subiectivă (R1; C8; C9);
(5) să mai sper în reîntoarcerea ei, chiar din prima zi, din clipa = /p.v./ prop. completivă directă (R4);
(6) când intrând la rudele ei, la acea faimoasă petrecere, când se făcuse = /p.v./ prop. atributivă (R5);
(7) că nu mă cunoaște = /p.v./ prop. pred. suplimentară (R6);
(8) să părăsesc casa ei blestemată = /p.v./ prop. subiectivă (R1; C4; C9);
(9) și să plec imediat = /p.v./ prop. subiectivă (R1; C4; C8).

534

(1) Suntem uimiți = /p.n.c./ prop. principală;
(2) când auzim = /p.v./ prop. circumst. de timp (R1);
(3) cum doi inși se despart = /p.v./ prop. completivă directă (R2);
(4) îndată ce au început = /p.v./ prop. circumst. de timp (R3);
(5) să trăiască împreună = /p.v./ prop. completivă directă (R4);
(6) fără să ne dăm seama = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R2);
(7) că unul din ei a auzit la celălalt o notă nebănuită, o notă profundă și rău prevestitoare = /p.v./ prop. completivă indirectă (R6);
(8) care turbura deodată marele cântec = /p.v./ prop. atributivă (R7);
(9) care până atunci îl vrăjise = /p.v./ prop. atributivă (R8).

535

(1) Deși adânc turburat, sufletul meu fusese greoi, robit unei puternice reprezentări = /p.n.c./ prop. principală (C3);
(2) cu toate că iubirea mea pentru ea nu era totală = /p.n.c./ prop. circumst. concesivă (R1; C3);
(3) sau poate tocmai de-aceea = /pred. eliptic/ prop circumst. concesivă (R1; C2).

536

(1) N-aveam însă = /p.v./ prop. principală;
(2) de ce să mă plâng = /p.v./ prop. completivă directă (R1);
(3) fiindcă avusesem totuși la timp revelația disarmoniei vieții = /p.v./

Scanned with OKEN Scanner

prop. circumst. de cauză (R1);
(4) în care eram atras = /p.v./ prop. atributivă (R3);
(5) Putea fi și mai rău, ba chiar răul total = /p.v./ prop. principală (C6);
(6) să nu am (adică) nici o revelație = /p.v./ prop. subiectivă (R5; C7; C8);
(7) să trăiesc într-o perpetuă nedumerire și suferință = /p.v./ prop. subiectivă (R5; C6; C8);
(8) și să mă trezesc prea târziu = /p.v./ prop. subiectivă (R5; C6; C7);
(9) când n-aș mai fi avut douăzeci și șapte de ani, ci patruzeci sau șaizeci = /p.v./ prop. circumst. de timp (R8).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

Putea, din propoziția (5), are dublă valoare concomitentă: a) verb predicativ față de sintagma complexă *fi mai rău*; b) verb impersonal (cu se sensul „se putea") față de propozițiile (7) și (8).

537

(1) Nu mai știam sigur = /p.v./ prop. principală (C4; C6; C8);
(2) dacă ți-am spus = /p.v./ prop. completivă directă (R1);
(3) să vii chiar azi = /p.v./ prop. completivă directă (R2);
(4) mi s-a părut = /p.v./ prop. principală (C1; C6; C8);
(5) că ți-am spus = /p.v./ prop. subiectivă (R4);
(6) dar /.../ m-am zăpăcit = /p.v./ prop. principală (C1; C4; C8);
(7) fiindcă m-ai luat tare = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R6);
(8) și... = /pred. eliptic/ prop. principală, neanalizabilă (C1; C4; C6).

538

(1) Destupă = /p.v./ prop. principală;
(2) zise Clara = /p.v./ prop. principală independentă (C3);
(3) și mi se păru = /p.v./ prop. principală independentă (C2);
(4) că disting în glasul ei ceva nou, o nădejde proaspătă = /p.v./ prop. subiectivă (R3; C7);
(5) că apariția mea, încărcată de grele experiențe, va schimba, poate, viața monotonă a bărbatului ei, prinsă între această cămășuială și destupare = /p.v./ prop. circumst. de relație (R4);
(6) de care nu se săturase = /p.v./ prop. atributivă (R5);
(7) dar ar fi vrut = /p.v./ prop. subiectivă (R3; C4);
(8) dacă se putea = /p.v./ prop. circumst. condițională (R7);
(9) s-o schimbe = /p.v./ prop. completivă directă (R8);
(10) cu toate că legea ei, dibuită în vechile rostiri sanscrite, îi spunea = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R9);
(11) că schimbările nu sunt în bine = /p.n.c./ prop. completivă directă (R10).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

Propoziția (5) are regent grupul verbal *disting o nădejde*; dacă substantivul *nădejde* ar fi fost articulat (*nădejdea*), propoziția (5) ar fi fost atributivă.

Scanned with OKEN Scanner

539

(1) Eu spusesem asta pe-atunci = /p.v./ prop. principală (C2);
(2) și iată = /p.v./ prop. principală (C1);
(3) în mod naiv vroia = /p.v./ prop. completivă directă (R2);
(4) să redevin vesel = /p.n.c./ prop. completivă directă (R3; C5);
(5) să potențez adică iarăși prin prezența mea afecțiunea ei bleagă pentru bărbatu-său = /p.v./ prop. completivă directă (R3; C4);
(6) care, desigur, îi spusese = /p.v./ prop. atributivă (R5; C8);
(7) că sunt liber = /p.n.c./ prop. completivă directă (R6);
(8) și totuși nu-i trecuse prin minte = /p.v./ prop. atributivă (R5; C6);
(9) că ar fi putut = /p.v./ prop. subiectivă (R8);
(10) să-mi dea un telefon = /p.v./ prop. completivă directă (R9).

540

(1) Desigur = /p.v./ prop. principală (C3);
(2) discutaseră între ei = /p.v./ prop. subiectivă (R1);
(3) și probabil = /p.v./ prop. principală (C1);
(4) că el îi dăduse un consemn = /p.v./ prop. subiectivă (R3);
(5) pe care ea nu îndrăznise = /p.v./ prop. atributivă (R4);
(6) să-l calce = /p.v./ prop. completivă directă (R5).

541

(1) Mă ispitise gândul = /p.v./ prop. principală;
(2) că întreaga ei ființă e numai spirit = /p.n.c./ prop. atributivă (R1; C3);
(3) și că /.../ m-aș fi spiritualizat și eu = /p.v./ prop. atributivă (R1; C2);
(4) dacă aș fi iubit-o = /p.v./ prop. circumst. condițională (R3).

542

(1) Acum el gândește = /p.v./ prop. principală (C2; C5);
(2) și asta îi vine dintr-o prise de conscience = /p.v./ prop. principală (C1; C5);
(3) că reprezintă și el ceva = /p.n.c./ prop. atributivă (R2; C4);
(4) nu numai tu = /pred. eliptic/ prop. atributivă (R2; C3);
(5) ba chiar crede = /p.v./ prop. principală (C1; C2);
(6) că îți e superior = /p.n.c./ prop. completivă directă (R5);
(7) fiindcă el e cu masele = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R6);
(8) care nu l-au pus acolo de florile mărului, ci tocmai = /p.v./ prop. atributivă (R7);
(9) ca să te stârpească pe tine = /p.v./ propoziție circumstanțială de scop (R8).

543

(1) „Să mori simțind = /p.v./ prop. subiectivă (R3);
(2) că odată cu tine îți mor și ideile = /p.v./ prop. completivă directă (R1);

Scanned with OKEN Scanner

(3) iată o ruptură între existență și esență = /p.v./ prop. principală;
(4) pe care martirii celor două milenii ale erei noastre n-au cunoscut-o“ = /p.v./ prop. atributivă (R3);
(5) zise Micu în sfârșit instalat înaintea filtrului și a scrumierei sale pline de mucuri și cenușă = /p.v./ prop. principală independentă.

544

(1) Gravitatea responsabilă /.../ nu-mi mai spunea însă astăzi nimic = /p.v./ prop. principală (C3);
(2) cu care vorbea ca și la început = /p.v./ prop. atributivă (R1);
(3) nu mă mai fascina = /p.v./ prop. principală (C1);
(4) Fiindcă cel mai ușor pentru un om /.../ este = /p.n.c./ prop. circumst. de cauză (R3; C7);
(5) care are obișnuința gândirii = /p.v./ prop. atributivă (R4);
(6) să aibă dreptate = /p.v./ prop. subiectivă (R4);
(7) și cel mai greu = /p.n.c., cu semipredicatul subînțeles/ prop. circumst. de cauză (R3; C4);
(8) să te facă = /p.v./ prop. subiectivă (R7);
(9) să simți = /p.v./ prop. pred. suplimentară (R8);
(10) că are și o acoperire sau măcar o neliniște sau rezervă interioară dictată în cazul lui de conștiința fisurării ființei sale = /p.v./ prop. completivă directă (R9).

545

(1) Fără să parcurgă cu el o atât de lungă experiență = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R3);
(2) cum parcursesem eu cu el = /p.v./ prop. circumst. de mod (R1);
(3) Matilda îl intuise de la prima întâlnire = /p.v./ prop. principală (C4);
(4) și provocările ei de atunci, /.../ nu fuseseră mai puțin eficace = /p.n.c./ prop. principală (C3);
(5) care mi se păruseră = /p.n.c., cu numele predicativ subînțeles, întrucât apare în prop. următoare/ prop. atributivă (R4; C6);
(6) și chiar erau grosolane = /p.n.c./ prop. atributivă (R4; C5);
(7) deși în acele clipe Ion Micu păruse = /p.n.i./ prop. circumst. concesivă (R4);
(8) că el o studiază pe Matilda = /p.v./ prop. predicativă (R7; C9);
(9) și nu Matilda pe el = /pred. eliptic/ prop. predicativă (R7; C8).

546

(1) Mă gândeam acum = /p.v./ prop. principală;
(2) cât de fericit aș fi fost azi = /p.n.c./ prop. completivă indirectă (R1);
(3) să-i pot spune = /p.v./ prop. circumst. condițională (R2; C5);
(4) că avusese dreptate = /p.v./ prop. completivă directă (R3);
(5) să-i mărturisesc adică un lucru de preț = /p.v./ prop. condițională (R2; C3);
(6) că nu numai că o iubeam = /p.v./ prop. completivă directă (R5; C7);

Scanned with OKEN Scanner

(7) dar ea îmi rămăsese și singurul prieten adevărat = /p.n.c./ prop. completivă directă (R5; C6).

547

(1) Atunci eu spusei = /p.v./ prop. principală;
(2) că bogomilismul e mai aproape de adevăr = /p.v./ prop. completivă directă (R1; C4);
(3) în ceea ce privește relațiile dintre Dumnezeu și Lucifer = /p.v./ prop. circumst. de relație (R2);
(4) și că în lumea de azi ar fi mai bine = /p.v./ prop. completivă directă (R1; C2);
(5) dacă oamenii din această parte a pământului /.../ bulgarii și alți vecini, ar recunoaște în mod rațional adevărul acestei vechi erezii = /p.v./ prop. subiectivă (R4);
(6) unde trăim noi = /p.v./ prop. atributivă (R5).

548

(1) N-o spusei cu ironie, ci cu o împăcată nepăsare = /p.v./ prop. principală (C2);
(2) și începui = /p.v./ prop. principală (C1);
(3) să mă uit peste mesele pline ale frumoasei braserii, cu gândul la discuția de neuitat = /p.v./ prop. completivă directă (R2);
(4) pe care o avusesem cu el în acea zi = /p.v./ prop. atributivă (R3);
(5) când vrusesem = /p.v./ prop. circumst. de timp (R4; C7);
(6) să plec de la facultate = /p.v./ prop. completivă directă (R5);
(7) și el cheltuise o multitudine de argumente = /p.v./ prop. circumst. de timp (R4; C5);
(8) să mă împiedice = /p.v./ prop. circumst. de scop (R7);
(9) s-o fac = /p.v./ prop. completivă indirectă (R8).

549

(1) E drept = /p.n.c./ prop. principală;
(2) că /.../ poate = /p.v./ prop. subiectivă (R1);
(3) n-ar fi apărut „caietele" (rupând contactul cu studenții mei) = /p.v./ prop. subiectivă (R2);
(4) dacă ar fi = /p.v./ prop. circumst. condițională (R3);
(5) să cred = /p.v./ prop. subiectivă (R4);
(6) că aceste caiete l-au împiedicat pe primul-secretar Mircea = /p.v./ prop. completivă directă (R5);
(7) să mă apere până la capăt = /p.v./ prop. completivă indirectă (R6).

550

(1) Au cam fost = /p.v./ prop. principală (C3);
(2) zise Micu = /p.v./ prop. principală independentă;

Scanned with OKEN Scanner

(3) și râse sincopat și îndelung, cu privirea sticlind de o bizară satisfacție = /p.v./ prop. principală (C1);
(4) ca și când ar fi fost bine = /p.v./ prop. circumst. de mod (R3);
(5) că acei deviatori fuseseră mai numeroși = /p.n.c./ prop. subiectivă (R4);
(6) decât se credea = /p.v./ prop. circumst. de mod (R5).

551

(1) Trecuse la atac = /p.v./ prop. principală;
(2) ca și când s-ar fi dovedit între timp cu prisosință = /p.v./ prop. circumst. de mod (R1);
(3) că n-a fost un laș = /p.v./ prop. subiectivă (R2; C4);
(4) și avea acum resentimente împotriva tuturor celor = /p.v./ prop. subiectivă (R2; C3);
(5) care îl blamaseră = /p.v./ prop. atributivă (R4).

552

(1) Îl lăsai /.../ înțelegând în același timp = /p.v./ prop. principală;
(2) să creadă = /p.v./ prop. pred. suplimentară (R1);
(3) ce vrea = /p.v./ prop. completivă directă (R2);
(4) de ce nu-i mai era frică acum = /p.v./ prop. completivă directă (R1);
(5) să stea cu mine de vorbă într-o braserie = /p.v./ prop. compl. indirectă (R4);
(6) situația se schimbase = /p.v./ prop. circumst. de cauză apozitivă (R5; C7; C11);
(7) puternicul personaj /.../ fusese zgâlțâit = /p.v./ prop. circumst. de cauză apozitivă (R5; C6; C11);
(8) pe care îl înfruntase odată în aula Universității = /p.v./ prop. atributivă (R7; C9);
(9) și care îi făcuse „două lucruri" = /p.v./ prop. atributivă (R7; C8);
(10) (eu știam numai unul) = /p.v./ prop. principală incidentă;
(11) și destinul său de lider, pecetluit = /p.v., cu auxiliarul „a fi" subînțeles/ prop. circumst. de cauză apozitivă (R5; C6; C7);
(12) chiar dacă poza lui va mai continua o vreme = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R11);
(13) să apară purtată de mulțime la manifestații = /p.v./ prop. completivă directă (R12; C14);
(14) și numele lui să nu lipsească din lista marilor protocoale = /p.v./ prop. completivă directă (R12; C13).

553

(1) Îmi dădui seama = /p.v./ prop. principală;
(2) că încă mai țineam la el = /p.v./ prop. completivă indirectă (R1);
(3) dacă, în ciuda antipatiei /.../ continuam = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R2);

Scanned with OKEN Scanner

(4) pe care mi-o inspira starea lui de spirit = /p.v./ prop. atributivă (R3);
(5) să beau bere acolo = /p.v./ prop. completivă directă (R3);
(6) în loc să mă ridic = /p.v./ prop. circumst. opozițională (R5; C7);
(7) și să plec = /p.v./ prop. circumst. opozițională (R5; C6).

554

(1) Primul lucru /.../ de neiertat /.../ a fost = /p.n.i./ prop. principală;
(2) pe care mi l-a făcut = /p.v./ prop. atributivă (R1);
(3) începu Micu = /p.v./ prop. principală independentă;
(4) să lovească în idealul meu = /p.v./ prop. predicativă (R1);
(5) care nu e numai al meu = /p.n.c./ prop. atributivă (R4);
(6) că trebuie = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R4);
(7) să schimbăm în adânc natura umană = /p.v./ prop. subiectivă (R6; C8);
(8) și să trecem de la relațiile pe bază de conflict, de luptă între indivizi, la relații de colaborare, visul umanității = /p.v./ prop. subiectivă (R6; C7);
(9) Asta nu înseamnă = /p.n.i./ prop. principală;
(10) că vom putea = /p.v./ prop. predicativă (R9);
(11) să suprimăm inegalitatea dintre indivizi = /p.v./ prop. completivă directă (R10);
(12) unul, de pildă, e idiot din naștere = /p.n.c./ prop. circumst. de cauză (R11; C13);
(13) și /.../ trebuie = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R11; C12);
(14) dacă spune o prostie = /p.v./ prop. circumst. condițională (R16);
(15) care are consecințe sociale = /p.v./ prop. atributivă (R14);
(16) să ne astupăm (noi) urechile = /p.v./ prop. subiectivă (R13).

555

(1) În loc să înghită = /p.v./ prop. circumst. opozițională (R3; C2);
(2) și să se corecteze = /p.v./ prop. circumst. opozițională (R3; C1);
(3) uită = /p.v./ prop. principală (C5; C7);
(4) că avem idealuri comune = /p.v./ prop. completivă directă (R3);
(5) și abuzează de puterea = /p.v./ prop. principală (C3; C7);
(6) pe care o deține în numele lor = /p.v./ prop. atributivă (R5);
(7) și mă amenință cu închisoarea = /p.v./ prop. principală (C3; C5).

556

(1) Faptul /.../ ține de intuiția colectivă = /p.v./ prop. principală;
(2) că nu există nici unul = /p.v./ prop. atributivă (R1; C3);
(3) care îți șoptește = /p.v./ prop. atributivă (R1; C2);
(4) că /.../ nu va urma al doilea, al treilea, ețetera = /p.v./ prop. completivă directă (R3; C6);
(5) dacă vei fi primul = /p.n.c./ prop. circumst. condițională (R4);
(6) și vei rămâne singurul = /p.n.c./ prop. completivă directă (R3; C4).

Scanned with OKEN Scanner

557

(1) Rămăsei stupefiat pomenindu-mă = /p.n.c./ prop. principală;
(2) că îi dădeam dreptate = /p.v./ prop. pred. suplimentară (R1);
(3) deși simțeam în forul meu interior = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R2);
(4) că nu avea = /p.v./ prop. completivă directă (R3).

558

(1) Nu pot = /p.v./ prop. principală (C4; C5);
(2) să presupun = /p.v./ prop. completivă directă (R1);
(3) că adeziunea maselor e totală = /p.n.c./ prop. completivă directă (R2);
(4) asta ar fi imposibil = /p.n.c./ prop. principală (C1; C5);
(5) și nu pot = /p.v./ prop. principală (C1; C4);
(6) să presupun = /p.v./ prop. completivă directă (R5);
(7) că ești singurul = /p.n.c./ prop. completivă directă (R6);
(8) care n-ai fi acceptat = /p.v./ prop. atributivă (R7);
(9) să fii umilit = /p.v./ prop. completivă directă (R8).

559

(1) Când ai fost tu arestat = /p.v./ prop. circumst. de timp (R2);
(2) nu s-au cumulat în conștiința mea fapte = /p.v./ prop. principală;
(3) care să-mi dovedească mie însumi = /p.v./ prop. atributivă (R2);
(4) că ai fi nevinovat = /p.n.c./ prop. completivă directă (R3; C5);
(5) ci dimpotrivă = /pred. eliptic/ prop. completivă directă (R3; C4);
(6) că ești în mod obiectiv vinovat, adică fără voia ta, în sensul = /p.n.c./ prop. completivă directă (R5);
(7) că în mod conștient ai fi săvârșit vreo acțiune contrarevoluționară = /p.v./ prop. atributivă (R6);
(8) fiindcă te cunoșteam = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R2);
(9) că ești un om cinstit = /p.n.c./ prop. pred. suplimentară (R8).

560

(1) În această perioadă de tranziție, liberalismul tău, deși subiectiv, nu a făcut din tine un anticomunist = /p.v./ prop. principală (C3);
(2) (sunt eu martor în acest sens) = /p.n.c./ prop. principală (C6; C8; C12; C13; C15)
(3) în mod obiectiv te-a plasat în categoria reacționarilor = /p.v./ prop. principală (C1);
(4) fie că ai vrut = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R3; C5);
(5) fie că n-ai vrut = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R3; C4);
(6) și eu știu = /p.v./ prop. principală (C2; C8; C12; C13; C15)
(7) că n-ai vrut = /p.v./ prop. completivă directă (R6);
(8) și /.../ aș fi depus mărturie = /p.v./ prop. principală (C2; C6; C12; C13; C15);

Scanned with OKEN Scanner

(9) dacă aș fi fost chemat la procesul tău = /p.v./ prop. circumst. condițională (R8);
(10) de care, de altfel nu s-ar fi ținut seama = /p.v./ prop. atributivă (R8);
(11) că ești nevinovat = /p.n.c./ prop. circumst. de cauză (R10);
(12) am și depus = /p.v./ prop. principală (C2; C6; C8; C13; C15)
(13) am fost chemat = /p.v./ prop. principală (C2; C6; C8; C12; C15)
(14) să dau o declarație = /p.v./ prop. circumst. de scop (R13);
(15) și am dat-o exact în acest sens = /p.v./ prop. principală (C2; C6; C8; C12; C13)
(16) fiindcă /.../ eram convins = /p.n.c./ prop. circumst. de cauză (R15);
(17) fără să știu = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R16);
(18) ce e în dosarul tău = /p.v./ prop. completivă directă (R17);
(19) că n-ai făcut nimic = /p.v./ prop. completivă indirectă (R16).

561

(1) L-am convins = /p.v./ prop. principală;
(2) să riște = /p.v./ prop. circumst. de relație (R1; C3);
(3) și să facă un referat = /p.v./ prop. circumst. de relație (R1; C2);
(4) care să nu țină seama = /p.v./ prop. atributivă (R3);
(5) de ce concepție despre lume reiese din ele = /p.v./ prop. completivă indirectă (R4).

562

(1) Și, /.../ continui = /p.v./ prop. principală;
(2) deși tu ai fost acolo = /p.v./ propoziție circumstanțială concesivă (R1; C3);
(3) și afli acum = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R1; C2);
(4) ce se gândea afară = /p.v./ prop. completivă directă (R3);
(5) să faci supoziția = /p.v./ prop. completivă directă (R1);
(6) că /.../ acțiunea aceasta a mea ar fi avut vreun ecou = /p.v./ prop. atributivă (R5);
(7) dacă l-ați fi înfruntat mai departe pe I.C. = /p.v./ prop. circumst. condițională (R6).

563

(1) Degeaba sunteți voi precauți = /p.n.c./ prop. principală;
(2) dacă va fi = /p.v./ prop. circumst. condițională (R4);
(3) să iasă un număr câștigător = /p.n.c./ prop. subiectivă (R2);
(4) nici măcar nu se va ține seama = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R1);
(5) că ești vinovat = /p.n.c./ prop. completivă indirectă (R4).

564

(1) Voi o să picați /.../ în cu totul altceva = /p.v./ prop. principală (C4; C5);
(2) (dacă o să picați) = /p.v./ prop. circumst. condițională (R1);
(3) ce-o fi atunci = /p.v./ prop. subiectivă (R4);
(4) nu se poate prevedea = /p.v./ prop. principală (C1; C5);

Scanned with OKEN Scanner

(5) surpriza va fi, /.../ totală = /p.n.c./ prop. principală (C1; C4);
(6) când te vei trezi acolo = /p.v./ prop. circumst. de timp (R5).

565

(1) Dar mă oprii citind pe chipul lui Ion Micu iritarea lui obișnuită /.../ deci o simplă obsesie de om marcat de o anumită experiență = /p.v./ prop. principală (C3);
(2) când nu sesiza un sens = /p.v./ prop. atributivă (R1);
(3) și înțelesei = /p.v./ prop. principală (C1);
(4) că spusele mele îi păreau a fi ale unuia = /p.n.c./ prop. completivă directă (R3);
(5) care crede = /p.v./ prop. atributivă (R4);
(6) că, /.../ or să pățească și ceilalți = /p.v./ prop. completivă directă (R5);
(7) dacă a pățit el ceva = /p.v./ prop. circumst. condițională (R6);
(8) prin care trecuse = /p.v./ prop. atributivă (R1; C9);
(9) și îi amenința și pe alții = /p.v./ prop. atributivă (R1; C8);
(10) că vor păți la fel = /p.v./ prop. completivă indirectă (R9).

566

(1) Credea sincer = /p.v./ prop. principală;
(2) că /.../ ar fi fost condamnat exact = /p.v./ prop. completivă directă (R1);
(3) dacă ar fi fost arestat = /p.v./ prop. circumst. condițională (R2);
(4) pentru ce făcuse, adică pentru luarea în deriziune a poeziei și poeților = /p.v./ prop. completivă indirectă (R3);
(5) care ... = /pred. eliptic/ prop. atributivă, neanalizabilă (R4);
(6) în timp ce eu eram convins = /p.n.c./ prop. circumst. opozițională (R1);
(7) că s-ar fi trezit acuzat de cu totul altceva = /p.v./ prop. completivă indirectă (R6).

567

(1) „Ceea ce nu înțeleg unii = /p.v./ prop. subiectivă (R5);
(2) zise el = /p.v./ prop. principală independentă;
(3) ca și când n-ar fi auzit = /p.v./ prop. circumst. de mod (R2);
(4) ce-i spusesem = /p.v./ prop. completivă directă (R3);
(5) e = /p.n.i./ prop. principală;
(6) că în epoca noastră tragicul nu mai e cu putință = /p.n.c./ prop. predicativă (R5; C7);
(7) și că, astfel, tragedia e mai mare = /p.n.c./ prop. predicativă (R5; C6);
(8) pentru că s-a degradat și, odată cu ea, noi înșine.“ = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R7).

568

(1) Nu se uita nimeni la el = /p.v./ prop. principală (C4; C7);
(2) că trăgea = /p.v./ prop. circumst. de timp (R1);
(3) să moară = /p.v./ prop. completivă indirectă (R2);
(4) un așa zis medic dădu din umeri = /p.v./ prop. principală (C1; C7);

Scanned with OKEN Scanner

(5) nu avea paturi de spital = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R4);
(6) să-l scoată din celulă = /p.v./ prop. circumst. consecutivă (R5);
(7) îl părăsi acolo = /p.v./ prop. principală (C1; C4);
(8) să moară = /p.v./ prop. circumst. de scop (R7; C9);
(9) sau să trăiască = /p.v./ prop. circumst. de scop (R7; C8);
(10) să intereseze pe cineva (un legionar mai puțin) = /p.v./ prop. completivă directă (R11);
(11) întrucât putea asta = /p.v./ prop. principală.

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

I. Propoziția (2) este circumstanțială de timp, introdusă prin „că"; exprimă ideea de temporalitate, nu de cauzalitate.

II. Întrucât din propoziția (11) nu este element de relație subordonator (conjuncție), ci adverb de mod, fără capacitatea de a subordona o propoziție.

569

(1) Visul lui era = /p.n.i./ prop. principală;
(2) să fie eliberat = /p.v./ prop. predicativă (R1; C3);
(3) și să fie numit șef la un institut = /p.n.c./ prop. predicativă (R1; C2);
(4) pe care el l-ar crea = /p.v./ prop. atributivă (R3; C5);
(5) și l-ar îmbogăți cu aceste comori imprimându-le pe plăci = /p.v./ prop. atributivă (R3; C5);
(6) căci suferea = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R5);
(7) că o să treacă timpul = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R6; C10; C12);
(8) (clătina mereu din cap = /p.v./ prop. principală (C9);
(9) și ofta) = /p.v./ prop. principală (C8);
(10) nimeni, /.../ n-avea să le imprime = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R6; C7; C12);
(11) spunea = /p.v./ prop. principală independentă;
(12) și se vor pierde = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R6; C7; C10).

570

(1) Folcloristul îi pândea chipul = /p.v./ prop. principală;
(2) să-l audă vorbind = /p.v./ prop. circumst. de scop (R1);
(3) fiindcă asta ar fi însemnat = /p.n.i./ prop. circumst. de cauză (R2);
(4) că omul lui scăpase din ghearele morții = /p.v./ prop. predicativă (R3; C5; C6);
(5) că, adică, mergea hotărât spre vindecare = /p.v./ prop. predicativă (R3; C4; C6);
(6) și că stăruințele lui nu fuseseră zadarnice = /p.n.c./ prop. predicativă (R3; C4; C5).

571

(1) Deci totul a existat = /p.v./ prop. principală (C3; C8);
(2) gîndii continuîndu-mi plimbarea = /p.v./ prop. principală

Scanned with OKEN Scanner

independentă;
(3) a existat și Matilda = /p.v./ prop. principală (C1; C8);
(4) și mai ales există o fetiță numită Silvia = /p.v./ prop. principală (C1; C3);
(5) pe care va trebui = /p.v./ prop. atributivă (R4; C9; C12);
(6) să o părăsesc = /p.v./ prop. subiectivă (R5; C7);
(7) să n-o mai văd decât din când în când = /p.v./ prop. subiectivă (R5; C6);
(8) și încă asta va depinde de Matilda = /p.v./ prop. principală (C1; C3);
(9) care /.../ n-o voi mai vedea-o deloc = /p.v./ prop. atributivă (R4; C5; C12);
(10) dacă ea va socoti = /p.v./ prop. circumst. condițională (R9);
(11) că „am eșuat" = /p.v./ prop. completivă directă (R10);
(12) și numele meu nu se va mai pronunța în fața ei = /p.v./ prop. atributivă (R4; C5; C9).

572

(1) Simțeam pentru întîia oară suflul rece al singurătății iremediabile = /p.v./ prop. principală (C2; C4);
(2) și aveam revelația = /p.v./ prop. principală (C1; C4);
(3) că eram departe de a semăna, Matilda și cu mine, cu Acojocăriței și muierea lui = /p.v./ prop. atributivă (R2);
(4) la aceia spectacolul /.../ era o comedie = /p.n.c./ prop. principală (C1;C2);
(5) pe care și-l dădeau lor înșile și vecinilor = /p.v./ prop. atributivă (R4);
(6) cu care poate se distrau = /p.v./ prop. atributivă (R5);
(7) în timp ce peste noi, dincolo de cuvintele /.../ se deschidea tot mai mult, ca în basme, borta vânturilor negre ale nenorocirii = /p.v./ prop. circumst. opozițională (R6);
(8) care se spuneau, oricât de grele = /p.v./ prop. atributivă (R7).

573

(1) Aveam nevoie de ea = /p.v./ prop. principală;
(2) să apucăm amândoi mai departe de otgonul de ură = /p.v./ prop. circumst. de scop (R1; C4);
(3) care ne lega = /p.v./ prop. atributivă (R2);
(4) și să tragem de el cu toate puterile = /p.v./ prop. circumst. de scop (R1; C2);
(5) până îl vom rupe = /p.v./ prop. circumst. de mod (R4);
(6) Fiindcă simțeam = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R1);
(7) că altfel n-o pot părăsi = /p.v./ prop. completivă directă (R6);
(8) deși ieri mi se păruse = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R7);
(9) că eram liber = /p.n.c./ prop. subiectivă (R8).

574

(1) Știam = /p.v./ prop. principală (C4);
(2) ce înseamnă = /p.n.c./ prop. completivă directă (R1);
(3) să nu mai iubești = /p.v./ prop. subiectivă (R2);

Scanned with OKEN Scanner

(4) asta mi se păruse dintotdeauna simplu și firesc = /p.n.c, cu nume pred. multiplu./ prop. principală (C1);
(5) să-i spui cuiva = /p.v./ prop. subiectivă (R4; C6);
(6) sau să ți se spună = /p.v./ prop. subiectivă (R4; C5);
(7) nu te mai iubesc = /p.v./ prop. completivă directă (R6).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

I. Am considerat că propoziția (5) este subiectivă, chiar dacă regenta are subiect, având în vedere conceptul de *subiect reluat*.

II. Idem, propoziția (6).

575

(1) Mi se strângea însă inima = /p.v./ prop. principală (C2);
(2) și mă întrebam = /p.v./ prop. principală (C1);
(3) dacă nu se și scindase = /p.v./ prop. completivă indirectă (R2);
(4) când vedeam, la întoarcere = /p.v./ prop. circumst. de timp (R3);
(5) cum privirea ei atrasă de prezența mamei nu mă mai vedea = /p.v./ prop. completivă directă (R4).

576

(1) Gata = /p.v./ prop. principală (C2; C3);
(2) nu mai era a mea = /p.n.c./ prop. principală (C1; C3);
(3) intrase și ea în această lume = /p.v./ prop. principală (C1; C2);
(4) care dădea senzația = /p.v./ prop. atributivă (R3);
(5) că zbori = /p.v./ prop. atributivă (R4; C6);
(6) și te va duce departe într-o călătorie miraculoasă și fără sfârșit = /p.v./ prop. atributivă (R4; C5);
(7) când de fapt ea te întorcea în fiecare clipă înapoi în cerc, mereu înapoi în jurul axei lui = /p.v./ prop. circumst. opozițională (R5; C8; C10);
(8) stătea pe loc = /p.v./ prop. circumst. opozițională (R5; C7; C10);
(9) deși punea totul în mișcare = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R8);
(10) și în curând totul se va opri = /p.v./ prop. opozițională (R5; C7; C8).

577

(1) Uneori se prefăcea = /p.v./ prop. principală (C4);
(2) că vrea = /p.v./ prop. pred. suplimentară (R1);
(3) să muște pe copii = /p.v./ prop. completivă directă (R2);
(4) și își pleca lungul lui cap într-o parte, prins în inima lui de cal de o ciudată efuziune pentru mogâldețele acelea din jur = /p.v./ prop. principală (C1);
(5) care /.../ nu mai creșteau de loc = /p.v./ prop. atributivă (R4);
(6) de când trăia el = /p.v./ prop. circumst. de timp (R5).

578

(1) Se vedea = /p.v./ prop. principală (C5);

Scanned with OKEN Scanner

(2) că e un dulău nerod = /p.n.c./ prop. subiectivă (R1);
(3) care nu reușise și el = /p.v./ prop. atributivă (R2);
(4) să se lipească de-un stăpân = /p.v./ prop. completivă directă (R3);
(5) pesemne = /p.v./ prop. principală (C1);
(6) nimeni nu-i găsise vreo calitate = /p.v./ prop. subiectivă (R5; C7; C8);
(7) și toată lumea îl gonise = /p.v./ prop. subiectivă (R5; C6; C8);
(8) și atunci se resemnase = /p.v./ prop. subiectivă (R5; C7; C6);
(9) să trăiască pe străzi, dar având aerul = /p.v./ prop. completivă indirectă (R8);
(10) că /.../ e al tuturor = /p.n.c./ prop. atributivă (R9);
(11) dacă nu e al nimănui = /p.n.c./ prop. circumst. de cauză (R10).

579

(1) El își îndoi trupul spre o formă de covrig, chiar a îndoială = /p.v./ prop. principală (C2);
(2) și își lăsă capul în jos parcă spunând = /p.v./ prop. principală (C1);
(3) „Nu e sigur = /p.n.c./ prop. completivă directă apozitivă (C6; C8);
(4) că /.../ n-o să-mi dai un picior = /p.v./ prop. circumst. de relație (R3);
(5) dacă vin = /p.v./ prop. circumst. condițională (R4);
(6) așa că mai bine aștept = /p.v./ prop. completivă directă apozitivă (C3; C8);
(7) dacă vrei = /p.v./ prop. circumst. condițională (R8);
(8) vino tu la mine = /p.v./ prop. completivă directă apozitivă (C3; C6);
(9) deși nici atunci nu știu = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R8);
(10) dacă sunt ferit de cine știe ce surpriză = /p.v./ prop. completivă directă (R9);
(11) Încât, apropiindu-ne de el, se îndepărtă, păstrând o distanță = /p.v./ prop. principală (C12);
(12) și umilit de propria-i lașitate ne așteptă = /p.v./ prop. principală (C12);
(13) pentru ca apoi din nou să se retragă = /p.v./ prop. circumst. de consecutivă (R12).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

Propoziția (4) este circumstanțială de relație, dacă se acceptă contragerea: ...nu e sigur *în legătură cu lovirea*...; este completivă indirectă, dacă se acceptă contragerea: ...nu e sigur *de ceva*...

580

(1) Intrarăm în marea librărie centrală = /p.v./ prop. principală (C3);
(2) în care nu răsfoii nici o carte = /p.v./ prop. atributivă (R1);
(3) mă uitam doar pe deasupra = /p.v./ prop. principală (C1);
(4) în timp ce Silvia, /.../ se agățase cu mâinile de marginea mesei, curioasă = /p.v./ prop. circumst. opozițională (R3);
(5) care nu ajungea nici cu capul până la ele = /p.v./ propoziție atributivă (R4);
(6) să vadă = /p.v./ prop. circumst. de relație (R4);
(7) ce era acolo sus pe mesele lungi = /p.v./ prop. completivă directă (R6).

Scanned with OKEN Scanner

581

(1) Desigur = /p.v./ prop. principală;
(2) fiindcă nu puteam = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R7; C5);
(3) să-mi închipui = /p.v./ prop. completivă directă (R2);
(4) că i-ar fi plăcut acești ilari continuatori ai lui Slavici și Rebreanu = /p.v./ prop. completivă directă (R3);
(5) dar asta numai pentru că eu îl cunoșteam = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R7; C2);
(6) ce trebuiau = /p.v./ prop. subiectivă (R1);
(7) să creadă însă cititorii = /p.v./ prop. completivă directă (R6);
(8) care nu știau = /p.v./ prop. atributivă (R7);
(9) că redactorul șef al acestei publicații e un om atât de subtil = /p.n.c./ prop. completivă directă (R8);
(10) încât publica aceste texte = /p.v./ prop. circumst. consecutivă (R9);
(11) ca să-i înveselească = /p.v./ prop. circumst. de scop (R10).

582

(1) Nu = /pred. eliptic, reprezentat doar de adverbul „nu", care ar fi dat forma negativă verbului-predicat, dacă ar fi fost exprimat/ prop. principală (C2);
(2) n-aveam chef = /p.v./ prop. principală (C1);
(3) să învăț formele de simulare și disimulare a gândirii = /p.v./ prop. completivă indirectă (R2);
(4) ca să-mi creez iluzia = /p.v./ prop. circumst. de scop (R3);
(5) că rămâneam liber = /p.n.c./ prop. atributivă (R4);
(6) când hotăram publicarea unor texte = /p.v./ prop. circumst. de timp (R5);
(7) de a căror stupiditate eram conștient = /p.n.c./ prop. atributivă (R6).

583

(1) Mă uitai la ea = /p.v./ prop. principală;
(2) cum se așează pe un scaun alături de mine cu aerul = /p.v./ prop. pred. suplimentară (R1);
(3) că n-are nimic de spus = /p.v./ prop. atributivă (R2);
(4) deși nu numai glasul, ci și mișcările ei, mimând o discretă nepăsare afectată, arătau = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R3);
(5) că părăsise joaca cu un anumit gând = /p.v./ prop. completivă directă (R4).

584

(1) Nu eram pregătit = /p.n.c./ prop. principală (C3; C5);
(2) să-i fac față = /p.v./ prop. circumst. de relație (R1);
(3) fusesem fericit în această săptămână = /p.n.c./ prop. principală (C1; C5);
(4) cât lipsise = /p.v./ prop. atributivă (R3);
(5) îmi aminteam = /p.v./ prop. principală (C1; C3);
(6) că totuși gândul la caietele mele, /.../ o mișcare a inerției tot se

Scanned with OKEN Scanner

produsese, o vagă curiozitate de a le răsfoi = /p.v./ prop. completivă directă (R5);
(7) chiar dacă nu resuscitase în conștiința mea stinsele elanuri de altă dată = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R6);
(8) deși presimțeam = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R7);
(9) că în clipa /.../ o greutate ca de plumb îmi va apăsa mîinile = /p.v./ prop. completivă directă (R8);
(10) când aș face-o = /p.v./ prop. atributivă (R9).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

I. Dacă propoziția (4) era despărțită prin virgulă de regenta sa, ar fi fost propoziție circumstanțială de timp.

II. Propoziția (6) este completivă directă, dacă se acceptă contragerea: ...îmi aminteam *ceva/schimbarea*; este completivă indirectă, dacă se acceptă contragerea: ...îmi aminteam *de ceva/ de schimbare*.

585

(1) A fost o mare dragoste, Matilda = /p.v./ prop. principală;
(2) pe care după căsătorie, aș putea spune = /p.v./ prop. atributivă (R1);
(3) că chiar din primele zile /.../ ai început = /p.v./ prop. completivă directă (R2);
(4) când am venit la tine în casă = /p.v./ prop. circumst. de timp (R3);
(5) s-o sapi cu îndârjire la rădăcină = /p.v./ prop. completivă directă (R3; C6);
(6) și s-o distrugi = /p.v./ prop. completivă directă (R3; C5).

586

(1) Acum însă nu mă mai interesa = /p.v./ prop. principală (C2);
(2) și nepăsarea îmi dădea o astfel de jubilație = /p.v./ prop. principală (C1);
(3) încât răsturnai cu o altă lovitură de picior și fotoliul /.../ martor al atâtor scene = /p.v./ prop. circumst. consecutivă (R2);
(4) în care mă așezasem atâția ani = /p.v./ prop. atributivă (R3; C5);
(5) din care ieșisem totdeauna micșorat în proprii mei ochi, și acceptând mereu și mereu această micșorare, tot sperând = /p.v./ prop. atributivă (R3; C4);
(6) că visul meu de fericire poate fi apărat = /p.v./ prop. completivă indirectă (R5).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

Propoziția (6) este este completivă indirectă, dacă se acceptă contragerea: ...sperând *la ceva/la putința* de a apăra...; este completivă directă, dacă se acceptă contragerea: ...sperând *ceva/a putea*...

587

(1) „Bine, Matilda = /p.v./ prop. principală (C3; C13; C14; C17);
(2) continuai = /p.v./ prop. principală independentă (C7; C8; C9; C10);
(3) văd = /p.v./ prop. principală (C1; C13; C14; C17);

Scanned with OKEN Scanner

(4) că nu vrei = /p.v./ prop. completivă directă (R3);
(5) să vorbești = /p.v./ prop. completivă directă (R4);
(6) călătorie sprâncenată = /p.v., predicația rezultă din intonație/ prop. principală incidentă, neanalizabilă;
(7) (și mă apropiai din nou de ea = /p.v./ prop. principală (C2; C8; C9; C10);
(8) îi luai mâna = /p.v./ prop. principală (C2; C7; C9; C10);
(9) și i-o sărutai = /p.v./ prop. principală (C2; C7; C8; C10);
(10) ea și-o retrase = /p.v./ prop. principală (C2; C7; C8; C9);
(11) ca și când i-ar fi atins-o o viperă = /p.v./ prop. circumst. de mod (R10);
(12) căci o bruscă repulsie îi apăruse pe chip) = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R11);
(13) ai grijă de fetiță = /p.v./ prop. principală (C1; C3; C14; C17);
(14) și vezi = /p.v./ prop. principală (C1; C3; C13; C17);
(15) să nu ajungă acolo în noua ta familie o biată făptură vitregă = /p.n.c./ prop. completivă directă (R14);
(16) fiindcă n-o să fie bine = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R15);
(17) te avertizez = /p.v./ prop. principală (C1; C3; C13; C14);
(18) oricât de mare e ștabul = /p.n.c./ prop. circumst. concesivă (R16);
(19) cu care ne-ai trădat, pe mine și pe ea = /p.v./ prop. atributivă (R18);
(20) încă înainte ca ea să se fi născut = /p.v./ prop. circumst. de timp (R19).

588

(1) Cât despre ultimele lui cuvinte, atât de umane, bineînțeles = /p.v./ prop. principală (C4);
(2) că știam = /p.v./ prop. subiectivă (R1);
(3) că în acele clipe erau sincere = /p.n.c./ prop. completivă directă (R1);
(4) da, în acele clipe, desigur = /p.v./ prop. principală (C1);
(5) își adusese aminte = /p.v./ prop. subiectivă (R4; C7; C9);
(6) că e om = /p.n.c./ prop. completivă indirectă (R5; C12);
(7) dar pe urmă, /.../ ar fi uitat de această fulgerătoare iluminare a conștiinței lui nici măcar abrutizate, ci rele din naștere, din firea lui infamă = /p.v./ prop. subiectivă (R4; C5; C9);
(8) dacă l-așI fi cruțat = /p.v./ prop. circumst. condițională (R7);
(9) și nu m-ar fi cruțat el pe mine, cu atât mai mult = /p.v./ prop. subiectivă (R4; C5; C7);
(10) cu cât n-o făcuse înainte = /p.v./ prop. circumst. de mod (R9);
(11) când eu, ca om, nu-i făcusem nici un rău = /p.v./ prop. circumst. de timp (R10);
(12) dar el avusese revelația lui acolo, la gura sobei, cu vătraiul în mână = /p.v./ prop compl. indirectă (R5; C6);
(13) că /.../ trebuie = /p.v./ prop. atributivă (R12);
(14) să fiu curățat (tocmai ca om eu) = /p.v./ prop. subiectivă (R13).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

Propoziția (6) este completivă indirectă, dacă se acceptă contragerea: ...își aduse aminte *de ceva/de omenie*; este completivă directă, dacă se acceptă contragerea: ...își aduse aminte *ceva/omenia*...

Scanned with OKEN Scanner

589

(1) însă ar trebui = /p.v./ prop. principală;
(2) să ne împiedice (Interese superioare) = /p.v./ prop. subiectivă (R1);
(3) să transformăm un lucru atât de simplu /.../ într-o ruptură totală și definitivă luând în stăpânire o a treia ființă, un copil = /p.v./ prop. completivă indirectă (R2);
(4) (și ce e mai simplu = /p.n.c./ prop. principală;
(5) decât să te desparți de cineva = /p.v./ prop. circumst. de excepție (R4);
(6) dacă înțelegerea nu mai e posibilă) = /p.n.c./ prop. circumst. condițională (R5);
(7) care s-a născut într-o lume = /p.v./ prop. atributivă (R3);
(8) în care /.../ trebuia = /p.v./ prop. atributivă (R7);
(9) să aibă (acest copil) în preajma lui pe cei = /p.v./ prop. subiectivă (R8);
(10) care l-au făcut = /p.v./ prop. atributivă (R9).

590

(1) Pusese cu sarcasm cuvântul enigma între ghilimele, vrând parcă = /p.v./ prop. principală;
(2) să spună = /p.v./ prop. completivă directă (R1);
(3) că nu există nici o enigmă = /p.v./ prop. completivă directă (R2; C4);
(4) și nu dădea, /.../ nici un ban pe gândirea mea, incapabilă = /p.v./ prop. completivă directă (R2; C3);
(5) după cum nu dăduse nici până atunci = /p.v./ prop. circumst. de mod (R4);
(6) să înțeleagă în mod firesc = /p.v./ prop. completivă indirectă (R4);
(7) ceea ce e atât de firesc = /p.n.c./ prop. completivă directă (R6).

591

(1) În loc să pleci = /p.v./ prop. circumst. opozițională (R3);
(2) cum ar fi făcut orice om normal și civilizat = /p.v./ prop. circumst. de mod (R1);
(3) te-ai așezat = /p.v./ prop. principală (C4);
(4) și ai început = /p.v./ prop. principală (C3);
(5) să asculți cu o plăcere sadică = /p.v./ prop. completivă directă (R4).

592

(1) Ți-am spus atunci = /p.v./ prop. principală (C6);
(2) că Petrică a dat de scrisorile tale = /p.v./ prop. completivă directă (R1);
(3) ca să te determin = /p.v./ prop. circumst. de scop (R1);
(4) să nu-mi mai scrii = /p.v./ prop. completivă indirectă (R3);
(5) continuă ea = /p.v./ prop. principală independentă;
(6) mai ți-aduci aminte = /p.v./ prop. principală (C1);
(7) Că a venit acasă în lipsa mea = /p.v./ prop. completivă directă (R1; C8; C9);

Scanned with OKEN Scanner

(8) a scotocit peste tot = /p.v./ prop. completivă directă (R1; C7; C9);
(9) și le-a găsit = /p.v./ prop. completivă directă (R1; C7; C8);
(10) Ei, află = /p.v./ prop. principală;
(11) că nu le-a găsit el = /p.v./ prop. completivă directă (R10; C12);
(12) eu i le-am dat = /p.v./ prop. completivă directă (R10; C11);
(13) dacă vrei = /p.v./ prop. circumst. condițională (R10);
(14) să știi = /p.v./ prop. completivă directă (R13);
(15) să le citească = /p.v./ prop. circumst. de scop (R12; C16);
(16) și să vadă = /p.v./ prop. circumst. de scop (R12; C15);
(17) ce fel de om ești = /p.n.c./ prop. completivă directă (R16; C18);
(18) ce fel de prieten avea = /p.v./ prop. completivă directă (R16; 17);
(19) că murea după tine de admirație = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R12).

593

(1) Și acum mă întreb = /p.v./ prop. principală (C7);
(2) cum am putut suporta atâtea josnicii = /p.v./ prop. circumst. de relație (R1);
(3) continuă ea cu o expresie iluminată = /p.v./ prop. principală independentă;
(4) (se vedea = /p.v./ prop. principală;
(5) că nu-și încăpea în piele de mândrie = /p.v./ prop. subiectivă (R4; C6);
(6) că în sfârșit redevenise ea însăși = /p.n.c./ prop. subiectivă (R4; C5);
(7) ar fi trebuit = /p.v./ prop. principală (C1);
(8) să-ți dau pașaportul chiar de atunci = /p.v./ prop. subiectivă (R7);
(9) când în fața lui Petrică sfâșiat de durere ai încercat = /p.v./ prop. circumst. de timp (R8);
(10) să te urci pe mine = /p.v./ prop. completivă directă (R9).

594

(1) Ăsta e bărbat = /p.n.c./ prop. principală;
(2) care îmi spune = /p.v./ prop. atributivă (R1);
(3) că o să-mi pună copilul pe băț chiar în clipa = /p.v./ prop. completivă directă (R2; C6);
(4) când soția lui îl anunță = /p.v./ prop. atributivă (R3);
(5) că va fi tată = /p.n.c./ prop. completivă directă (R4);
(6) și o să-l arunce într-o prăpastie = /p.v./ prop. completivă directă (R2; C3).

595

(1) Nici eu n-o să mă apuc acum = /p.v./ prop. principală;
(2) să-ți spun = /p.v./ prop. completivă indirectă (R1);
(3) că între mintea ta și a unei măgărițe nu e nici o deosebire = /p.v./ prop. completivă directă (R2);
(4) Una /.../ al doilea = /pred. eliptic/ prop. principală;
(5) că nu te-aș putea convinge = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R4; C6);
(6) că nu sunt nici eu de fapt convins = /p.n.c./ prop. circumst. de cauză (R4; C5);

Scanned with OKEN Scanner

(7) deși am avut multă vreme senzația asta netă = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R6);
(8) care separă un om de un animal = /p.v./ prop. atributivă (R7);
(9) când ne aflăm în preajma lui = /p.v./ prop. circumst. de timp (R8);
(10) vezi = /p.v./ prop. circumst. de cauză apozitivă (R7; C15; C18; C20);
(11) că are ochi = /p.v./ prop. compl. directă (R10; C12; C23; C25; C26);
(12) are gură = /p.v./ prop. completivă directă (R10; C11; C23; C25; C26);
(13) cu care mănâncă ca și un om = /p.v./ prop. atributivă (R12);
(14) cu care te înțelegi = /p.v./ prop. atributivă (R13);
(15) se dă la o parte = /p.v./ prop. circumst. de cauză apozitivă (R7; C10; C18; C20);
(16) când îi spui = /p.v./ prop. circumst. de timp (R15);
(17) să se dea = /p.v./ prop. completivă directă (R16);
(18) muncește = /p.v./ prop. circumst. de cauză apozitivă (R7; C10; C15; C20);
(19) când îl pui la ham = /p.v./ prop. circumst. de timp (R18);
(20) și totuși simți tot timpul = /p.v./ prop. circumst. de cauză apozitivă (R7; C10; C15; C18);
(21) că între tine și el e un zid, un gol de netrecut, în ciuda comuniunii cu el a unui sentiment = /p.v./ prop. completivă directă (R20);
(22) care nu se desminte = /p.v./ prop. atributivă (R21);
(23) că suntem amândoi ființe vii = /p.n.c./ prop. completivă directă (R10; C11; C12; C25; C26);
(24) care ne ajutăm unul pe altul în această viață = /p.v./ prop. atributivă (R23);
(25) și într-o zi vom avea aceeași soartă = /p.v./ prop. completivă directă (R10; C11; C12; C23; C26);
(26) adică vom muri = /p.v./ prop. completivă directă (R10; C11; C12; C23; C25).

596

(1) Când nu mai iubești = /p.v./ prop. circumst. de timp (R3);
(2) poate = /p.v./ prop. principală (C5);
(3) să apară și această repulsie, această greață pentru un om = /p.v./ prop. subiectivă (R2);
(4) care nu-ți mai place = /p.v./ prop. atributivă (R3);
(5) dar asta nu înseamnă = /p.n.i./ prop. principală (C2);
(6) că a existat întotdeauna = /p.v./ prop. predicativă (R5).

597

(1) Cine se înșeală atât de grosolan atâta vreme = /p.v./ prop. subiectivă (R2);
(2) n-are șanse = /p.v./ prop. principală;
(3) să-i apară convingerea = /p.v./ prop. circumst. de relație (R2);
(4) că nu va cădea într-o murdărie și mai mare = /p.v./ prop. atributivă (R3).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

Propoziția (3) are regent grupul verbal *n-are șanse*; dacă subst. *șanse* ar fi fost articulat, propoziția (3) era, ca și propoziția (4), atributivă; ea este circumstanțială de relație, dacă se acceptă contragerea: ...n-are șanse *în privința convingerii*...; este

Scanned with OKEN Scanner

completivă indirectă, dacă se acceptă contragerea: ...n-are șanse *la ceva/la convingerea...*

598

(1) Nu-ți spun = /p.v./ prop. principală;
(2) ce-aș fi putut gândi eu în clipele acelea = /p.v./ prop. completivă directă (R1; C3);
(3) ce-mi sugera acel surâs = /p.v./ prop. completivă directă (R1; C2);
(4) pe care îl mai văzusem odată, pe vremuri = /p.v./ prop. atributivă (R3);
(5) fiindcă eu nu mă iau după semne de-astea = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R1);
(6) care ne pot înșela = /p.v./ prop. atributivă (R5);
(7) cum s-a întâmplat atunci, în acea noapte nefericită = /p.v./ prop. circumst. de mod (R6);
(8) când te-am lovit = /p.v./ prop. circumst. de timp (R7).

599

(1) Suntem însă făcuți = /p.v./ prop. principală;
(2) să nu putem concepe în noi înșine = /p.v./ prop. pred. suplimentară (R1; C4; C5);
(3) că am putea muri = /p.v./ prop. completivă directă (R2);
(4) să simțim adică = /p.v./ prop. pred. suplimentară (R1; C2; C5);
(5) nu doar să gândim = /p.v./ prop. pred. suplimentară (R1; C2; C4);
(6) că murim în minutul acela = /p.v./ prop. completivă directă (R4; C7);
(7) că totul s-a sfârșit = /p.v./ prop. completivă directă (R4; C6);
(8) fiindcă altfel știm prea bine = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R7);
(9) că /.../ va trebui = /p.v./ prop. completivă directă (R8);
(10) să pierim (într-o bună zi) = /p.v./ prop. subiectivă (R9).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

I. Contragerea propoziției (2) indică o predicativă suplimentară: ...suntem făcuți *neputincioși*...; este exclusă ideea de finalitate, de scop.

II. Idem pentru propozițiile (4) și (5).

600

(1) să se petreacă (Extincția vieții) simplu, undeva într-o pădure, la marginea unei ape, într-un ultim somn = /p.v./ prop. subiectivă (R3);
(2) (căci moartea nu există) = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R1);
(3) trebuie = /p.v./ prop. principală;
(4) care să te facă = /p.v./ prop. atributivă (R1);
(5) să visezi = /p.v./ prop. pred. suplimentară (R4; C7);
(6) în timp ce auzi încă foșnetul etern al copacilor și susurul undelor = /p.v./ prop. circumst. de timp (R5);
(7) și să dorești = /p.v./ prop. pred. suplimentară (R4; C5);
(8) că trebuie = /p.v./ prop. completivă directă (R7);
(9) să te trezești = /p.v./ prop. subiectivă (R8; C10; C11);

Scanned with OKEN Scanner

(10) da, de îndată, să te îmbraci = /p.v./ prop. subiectivă (R8; C9; C11);
(11) și... = /pred. eliptic/ prop. subiectivă, neanalizabilă (R8; C9; C10);
(12) fiindcă te așteaptă... minunata ei tâmplă dezvelită sub pieptănătură, surâsul ei = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R9);
(13) care... = /pred. eliptic/ prop. atributivă, neanalizabilă (R12);
(14) despre ce tâmplă și despre ce surâs era vorba = /p.v./ prop. principală.

601

(1) Spune-i, Puiule = /p.v./ prop. principală (C5);
(2) să audă = /p.v./ prop. circumst. de scop (R1);
(3) ce gândești tu despre el = /p.v./ prop. completivă directă (R2);
(4) să culeagă roadele = /p.v./ prop. circumst. consecutivă (R3);
(5) poate = /p.v./ prop. principală (C1);
(6) se face bine = /p.v./ prop. subiectivă (R5; C7);
(7) și o să-i treacă prin cap = /p.v./ prop. subiectivă (R5; C6);
(8) să vină = /p.v./ prop. subiectivă (R7);
(9) să te vadă = /p.v./ prop. circumst. de scop (R8; C10);
(10) să-ți aducă și el ție o jucărie de pomul de Crăciun = /p.v./ prop. circumst. de scop (R8; C9).

602

(1) Dacă e la epiglotă = /p.v./ prop. circumst. condițională (R3);
(2) cum e cazul dumneavoastră = /p.n.c./ prop. principală incidentă;
(3) chestiunea pare dramatică = /p.n.c./ prop. principală (C4);
(4) dar nu trebuie = /p.v./ prop. principală (C3);
(5) s-o luați în tragic = /p.v./ prop. subiectivă (R4);
(6) s-ar putea = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R4);
(7) să aveți o carență a unor vitamine din pricina anilor = /p.v./ prop. subiectivă (R6);
(8) pe care i-ați petrecut = /p.v./ prop. atributivă (R7);
(9) pe unde ați fost = /p.v./ prop. circumst. de loc (R8).

603

(1) Se putea și asta = /p.v./ prop. principală (C3; C7; C9);
(2) gândii = /p.v./ prop. principală independentă;
(3) nimeni nu poate = /p.v./ prop. principală (C1; C7; C9);
(4) să știe = /p.v./ prop. completivă directă (R3);
(5) dacă /.../ n-o pornise demult = /p.v./ prop. completivă directă (R4);
(6) până să ajungă aici = /p.v./ prop. circumst. de timp (R5);
(7) dar el, desigur, îmi spunea = /p.v./ prop. principală (C1; C3; C9);
(8) că nu = /pred. eliptic, reprezentat doar de adverbul „nu", care ar fi dat forma negativă verbului-predicat, dacă ar fi fost exprimat/ prop. completivă directă (R7);
(9) și eu n-aveam = /p.v./ prop. principală (C1; C3; C7);
(10) cum să știu = /p.v./ prop. completivă directă (R9);
(11) cum sunt acele „alte simptome" = /p.n.c./ prop. completivă directă (R10).

Scanned with OKEN Scanner

604

(1) Se ridică = /p.v./ prop. principală (C2);
(2) și ieși = /p.v./ prop. principală (C1);
(3) fără să se uite înapoi = /p.v./ prop. circumst. de mod (R2);
(4) deși o însoții cîtva timp pe lungul culoar cu o mică speranță = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R3);
(5) că s-ar putea opri = /p.v./ prop. atributivă (R4; C6);
(6) și să aflu = /p.v./ prop. atributivă (R4; C5).

605

(1) Cât despre bătrânul zimbru se poate spune = /p.v./ prop. principală;
(2) că ochiul lui vulturesc, „al unei rase necunoscute" nici nu le zărise = /p.v./ prop. completivă directă (R1; C3);
(3) și /.../ nici măcar o clipă nu se întrebase = /p.v./ prop. completivă directă (R1; C2);
(4) cine sunt = /p.n.c./ prop. circumst. de relație (R3);
(5) chiar dacă privirea sa se oprise o clipă asupra lor = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R3);
(6) cu toate că în timpul unor festivități și recepții cu protocol restrâns desigur = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R3);
(7) că avusese prilejul = /p.v./ prop. subiectivă (R6);
(8) chiar să schimbe câteva cuvinte cu ele = /p.v./ prop. atributivă (R7).

606

(1) Credeam = /p.v./ prop. principală (C3; C5);
(2) că n-o să ne ajute = /p.v./ prop. completivă directă (R1);
(3) nu speram = /p.v./ prop. principală (C1; C5);
(4) să vorbească = /p.v./ prop. completivă indirectă (R3);
(5) nici nu vedeam = /p.v./ prop. principală (C1; C3);
(6) cum ar putea el = /p.v./ prop. completivă directă (R5);
(7) să se amestece el în țelele încurcate ale acestor contemporani ai scrisului = /p.v./ prop. completivă directă (R6);
(8) de care el fugise încă din anii de ucenicie = /p.v./ prop. atributivă (R7).

607

(1) Experimentat în ședințe, având oamenii lui printre noi, el știa = /p.v./ prop. principală (C4);
(2) că aceștia nu vor întârzia = /p.v./ prop. completivă directă (R1);
(3) să recționeze = /p.v./ prop. completivă indirectă (R2);
(4) făcuse o greșeală = /p.v./ prop. principală (C1);
(5) că încercase = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R4);
(6) „să bage pumnul în gură" vorbitorilor = /p.v./ prop. compl. directă (R5);
(7) când în mod firesc scriitorii înșiși își vor băga pumnul în gură unii altora = /p.v./ prop. circumst. de timp (R6).

Scanned with OKEN Scanner

608

(1) Păi nu era bine = /p.v./ prop. principală;
(2) dacă un scriitor afirma acest lucru = /p.v./ prop. subiectivă (R1);
(3) fiindcă mulți din vechile generații se abțineau = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R1; C5);
(4) să publice = /p.v./ prop. completivă indirectă (R3);
(5) și /.../ victoria nu era mică = /p.n.c./ prop. circumst. de cauză (R1; C3);
(6) când unul dintre ei era câștigat = /p.v./ prop. circumst. de timp (R5; C7);
(7) și aveau grijă de el = /p.v./ prop. circumst. de timp (R5; C6).

609

(1) Am vrut = /p.v./ prop. principală (C7);
(2) să-i răspund = /p.v./ prop. completivă directă (R1);
(3) că individul abuziv va cădea = /p.v./ prop. completivă directă (R2; C4; C5);
(4) și el știe asta = /p.v./ prop. completivă directă (R2; C3; C5);
(5) și nu va îndrăzni = /p.v./ prop. completivă directă (R2; C3; C4);
(6) să ne sfideze aducându-l în fruntea noastră pe Amăicăliților = /p.v./ prop. completivă directă (R5);
(7) dar mi-am dat seama = /p.v./ prop. principală (C1);
(8) că nu era necesar = /p.n.c./ prop. completivă indirectă (R7; C9);
(9) știa și el = /p.v./ prop. completivă indirectă (R7; C8);
(10) că trogloditul nu era potrivit într-un astfel de post = /p.n.c./ prop. completivă directă (R9);
(11) care cerea alte calități decât agresivitatea și violența = /p.v./ prop. atributivă (R10).

610

(1) Ea nu poate = /p.v./ prop. principală;
(2) să susțină = /p.v./ prop. completivă directă (R1);
(3) că un scriitor poate fi împiedicat de cineva = /p.v./ prop. completivă directă (R2);
(4) să scrie = /p.v./ prop. completivă indirectă (R3; C5);
(5) dar nici să vadă = /p.v./ prop. completivă indirectă (R3; C4);
(6) că un secretar general promovează nulități = /p.v./ prop. completivă directă (R5; C7; C8);
(7) umple presa cu numele lor = /p.v./ prop. completivă directă (R5; C6; C8);
(8) și ni-i dă drept exemplu = /p.v./ prop. completivă directă (R5; C6; C7).

611

(1) Nu numai articolele le-am întrerupt = /p.v./ prop. principală (C13; C14);
(2) răspunse scriitorul cu o bruscă schimbare de ton = /p.v./ prop. principală independentă;
(3) din care înțelesei = /p.v./ prop. atributivă (R2);
(4) că se va lăsa acum dus de marea sa fantezie a recriminării piezișe

Scanned with OKEN Scanner

= /p.v./ prop. completivă directă (R3; C6);
(5) pe care doar puțini i-o cunoșteau = /p.v./ prop. atributivă (R4);
(6) că nu va mai vorbi cu limbajul rațiunii și al logicii, știind bine = /p.v./ prop. completivă directă (R3; C4);
(7) că în anumite împrejurări nimic nu era mai elocvent și neliniștitor = /p.n.c., cu nume pred. multiplu/ prop. completivă directă (R6);
(8) decât s-o iei razna = /p.v./ prop. circumst. de excepție (R7);
(9) să devii incontrolabil și imprevizibil, simulând în același timp exasperarea, dealtfel existentă în forul său interior = /p.n.c., cu nume pred. multiplu/ prop. subiectivă (R7);
(10) căci la vârsta lui și atât de celebru, /.../ se pomenise îndepărtat și izolat, gata = /p.n.c., cu nume pred. multiplu/ prop. circumst. de cauză (R9);
(11) după ce aderase prin 46 la P.C.R. părăsind Partidul Național Țărănesc și înjurându-l îndelung în presă = /p.v./ prop. circumst. de timp (R10);
(12) să fie exclus din partid, da = /p.v./ prop. completivă indirectă (R10);
(13) nu numai articolele le-am întrerupt = /p.v./ prop. principală (este, de fapt, prima prop., reluată) (C1; C14);
(14) ci și pagina din noul meu roman a rămas albă, roman dedicat luptei ilegale a comuniștilor = /p.n.c./ prop. principală (C1; C13).

612

(1) Nu sunt un astfel de scriitor = /p.n.c./ prop. principală;
(2) deși unii sugerează = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R1);
(3) că aș fi, nu chiar criminal = /p.n.c./ prop. completivă directă (R2);
(4) deși a-ți ponegri neamul e și asta o crimă, o trădare de patrie dintre cele mai ignobile = /p.n.c., cu nume pred. multiplu/ prop. circumst. concesivă (R3);
(5) căci patria e mama noastră a tuturor = /p.n.c./ prop. circumst. de cauză (R4; C6; C7; C8; C9);
(6) pe pământul ei am deschis ochii = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R4; C5; C7; C8; C9);
(7) pe miriștile ei am auzit ciocârlia = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R4; C5; C6; C8; C9);
(8) în ogrăzile ei am văzut răsăritul soarelui = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R4; C5; C6; C7; C9);
(9) și am auzit minunatul fluierat al graurului = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R4; C5; C6; C7; C8).

613

(1) Dar el o întinse = /p.v./ prop. principală (C2; C4);
(2) sau cel puțin așa mi se părea mie = /p.v./ prop. principală (C1; C4);
(3) fiindcă îl cunoșteam de cinci ani = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R2);
(4) o întinse după o teorie a lui = /p.v./ prop. principală (C1; C2);
(5) că trebuie = /p.v./ prop. atributivă (R4);

Scanned with OKEN Scanner

(6) s-o întinzi chiar până pleznește = /p.v./ prop. subiectivă (R5; C7; C9; C11; C12; C13; C14);
(7) și în clipa /.../ să-i dai drumul din mână = /p.v./ prop. subiectivă (R5; C6; C9; C11; C12; C13; C14);
(8) când pleznește = /p.v./ prop. atributivă (R7);
(9) și să zboare celui = /p.v./ prop. subiectivă (R5; C6; C7; C11; C12; C13; C14);
(10) pe care îl vizezi pe lângă urechi = /p.v./ prop. atributivă (R9);
(11) să-i vâjâie pe lângă tâmple = /p.v./ prop. subiectivă (R5; C6; C7; C9; C12; C13; C14);
(12) și imediat să-ți alegi altă coardă = /p.v./ prop. subiectivă (R5; C6; C7; C9; C11; C13; C14);
(13) să ai mai multe = /p.v./ prop. subiectivă (R5; C6; C7; C9; C11; C12; C14);
(14) și s-o iei de la cap = /p.v./ prop. subiectivă (R5; C6; C7; C9; C11; C12; C13).

614

(1) Când luă cuvântul cel = /p.v./ prop. circumst. de timp (R4);
(2) care ceruse = /p.v./ prop. atributivă (R1);
(3) să-i fie asigurate lemnele și un kilogram de carne pe zi = /p.v./ prop. completivă directă (R2);
(4) el îl apără pe secretarul general al Uniunii, lucru = /p.v./ prop. principală (C7; C8; C9);
(5) care mă scârbi pe mine de astă dată = /p.v./ prop. atributivă (R4);
(6) deși îl prețuiam = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R5);
(7) era și el un mare scriitor = /p.n.c./ prop. principală (C4; C8; C9);
(8) avea într-adevăr nevoie de lemne și de carne = /p.v./ prop. principală (C4; C7; C9);
(9) avea și doi copii = /p.v./ prop. principală (C4; C7; C9);
(10) dar... = /pred. eliptic/ prop. principală, neanalizabilă.

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

Logica textului permite și o altă interpretare: propoziția (7) poate exprima o cauză, dacă ar avea regentă propoziția (6); propozițiile (8) și (9) exprimă niște concesii față de acțiunea din propoziția (5), iar propoziția (10) poate să intre într-un raport de coordonare cu propoziția (5).

615

(1) Înseamnă = /p.v./ prop. principală (C4; C5);
(2) că nu e un poet = /p.n.c./ prop. subiectivă (R1; C3);
(3) ci cu totul altceva = /p.n.c., cu semipredicatul subînțeles, exprimat în prop. precedentă/ prop. subiectivă (R1; C2);
(4) nu ne interesează ce = /p.v./ prop. principală (C1; C5);
(5) într-o societate nouă apar psihologii bizare și atât de neverosimile = /p.v./ prop. principală (C1; C4);
(6) încât generațiile viitoare vor ridica din umeri = /p.v./ prop. circumst. consecutivă (R5);
(7) dacă se va găsi cineva = /p.v./ propoziție circumstanțială condi-

Scanned with OKEN Scanner

țională (R6);
(8) să le descrie = /p.v./ prop. atributivă (R7);

616

(1) Într-o astfel de ședință te pomenești = /p.v./ prop. principală;
(2) că spui = /p.v./ prop. completivă indirectă (R1; C5; C6);
(3) ceea ce n-ai dorit = /p.v./ prop. completivă directă (R2);
(4) să spui = /p.v./ prop. completivă directă (R3);
(5) și, dimpotrivă, te apucă o amnezie = /p.v./ prop. completivă indirectă (R1; C2; C6);
(6) și uiți = /p.v./ prop. completivă indirectă (R1; C2; C5);
(7) să vorbești despre lucruri = /p.v./ prop. completivă directă (R6);
(8) care te-au indignat atâta vreme = /p.v./ prop. atributivă (R7; C9);
(9) și plănuiai = /p.v./ prop. atributivă (R7; C8);
(10) să le dai la iveală = /p.v./ prop. completivă directă (R9).

617

(1) Mă întrebai = /p.v./ prop. principală (C5; C6);
(2) dacă n-ar trebui = /p.v./ prop. circumst. de relație (R1);
(3) să ies o zi din spital = /p.v./ prop. subiectivă (R2);
(4) să mă duc la înmormântarea lui = /p.v./ propoziție circumst. de scop (R3);
(5) dar găsii în forul meu interior o împotrivire = /p.v./ prop. principală (C1; C6);
(6) îi purtam pică pentru refuzul său net și agresiv de a se împăca cu mine = /p.v./ prop. principală (C1; C5);
(7) când îi telefonasem, la îndemnul Matildei = /p.v./ prop. circumst. de timp (R6; C8);
(8) și întrebasem = /p.v./ prop. circumst. de timp (R6; C7);
(9) dacă n-ar vrea = /p.v./ prop. completivă directă (R8);
(10) să ne întâlnim ca odinioară = /p.v./ propoziție completivă directă (R9; C11);
(11) și să redevenim prieteni = /p.n.c./ propoziție completivă directă (R9; C10).

618

(1) Era adevărat = /p.n.c./ prop. principală (C3; C5);
(2) că nu-mi era gândul la el = /p.v./ prop. subiectivă (R1);
(3) și, desigur = /p.v./ prop. principală (C1; C5);
(4) nici telefonul meu nu-i sugerase cine știe ce afecțiune = /p.v./ prop. subiectivă (R3);
(5) dar poate = /p.v./ prop. principală (C1; C3);
(6) că această afecțiune n-ar fi lipsit = /p.v./ prop. subiectivă (R5);
(7) dacă aș fi surprins în vocea lui o cât de vagă tresărire = /p.v./ prop. circumst. condițională (R6).

Scanned with OKEN Scanner

619

(1) Avea aerul omului mărginit dar sublim = /p.v./ prop. principală;
(2) care nu înțelege = /p.v./ prop. atributivă (R1);
(3) cum cineva, /.../ crede = /p.v./ prop. completivă directă (R2);
(4) fiindcă a răgușit = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R3);
(5) că n-o să moară = /p.v./ prop. completivă directă (R3);
(6) cu toate că văzuse = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R5);
(7) cum /.../ trebuise = /p.v./ prop. completivă directă (R6);
(8) să ispășească (un om, fiul său, deși nevinovat,) o grea pedeapsă = /p.v./ prop. subiectivă (R7).

620

(1) Asta mă făcuse = /p.v./ prop. principală;
(2) să înțeleg = /p.v./ prop. pred. suplimentară (R1);
(3) că nu credea în propria-i moarte = /p.v./ prop. completivă directă (R2; C4);
(4) și că /.../ n-ar fi cerut celor vii = /p.v./ prop. completivă directă (R2; C3);
(5) dacă totuși s-ar fi întâmplat = /p.v./ prop. circumst. condițională (R4);
(6) să creadă în ea = /p.v./ prop. completivă directă (R4; C7);
(7) ci să-și vadă dracului de viața lor = /p.v./ prop. completivă directă (R4; C6);
(8) în timp ce el și-ar fi văzut de moartea lui = /p.v./ prop. circumst. opozițională (R7);
(9) cu care singur avea răfuieli de încheiat = /p.v./ prop. atributivă (R8).

621

(1) Le vezi = /p.v./ prop. principală;
(2) cum vin la biserică la bătrânețe = /p.v./ prop. pred. suplimentară (R1; C3);
(3) și se mocăie în fața sfintei fecioare = /p.v./ prop. pred. suplimentară (R1; C2);
(4) să le ierte pentru toată viața lor = /p.v./ prop. circumst. de scop (R3);
(5) când nu le păsa = /p.v./ prop. atributivă (R4);
(6) că o să vină și ceasul căinței = /p.v./ prop. subiectivă (R5).

622

(1) Fiecare să-și vadă de el = /p.v./ prop. principală (C6; C7; C8);
(2) că vine la patul lui de moarte dracul = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R1; C3; C4; C5);
(3) și-l ia în furcă = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R1; C2; C4; C5);
(4) sau vine un înger = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R1; C2; C3; C5);
(5) și-l duce în rai = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R1; C2; C3; C4);
(6) pentru el e totuna = /p.n.c./ prop. principală (C1; C7; C8);

Scanned with OKEN Scanner

(7) de murit tot moare = /p.v./ prop. principală (C1; C6; C8);
(8) mortul de la groapă nu se mai întoarce = /p.v./ prop. principală (C1; C6; C7).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

I. Propozițiile (2), (3), (4), (5) pot fi socotite concesive, dacă vom considera că: a) au regentă propoziția (6); b) exprimă concesia față de acțiunea regentei; c) elementul de relație „că" are sensul „chiar dacă".

II. Cu argumente asemănătoare se poate pleda și pentru valoarea cauzală a propozițiilor (7) și (8): a) au regentă propoziția (6); b) exprimă cauzalitatea; c) presupun elementul de relație „fiindcă".

623

(1) Al doilea, /.../ ție nu ți s-a întâmplat = /p.v./ prop. principală;
(2) continuai eu neturburat = /p.v./ prop. principală independentă;
(3) să mergi așa pe stradă = /p.v./ prop. subiectivă (R1; C4);
(4) și să vezi un om = /p.v./ prop. subiectivă (R1; C3);
(5) pe care să ți se pară = /p.v./ prop. atributivă (R4);
(6) că l-ai mai cunoscut, ăhă, așa cândva, în altă viață = /p.v./ prop. subiectivă (R6).

624

(1) Nu mă simțem bine cu ele în casă = /p.v./ prop. principală (C2);
(2) și nu aveam sentimentul net = /p.v./ prop. principală (C1);
(3) că reprezentau o valoare în sine = /p.n.c./ prop. atributivă (R2);
(4) ca să-mi pară rău = /p.n.c./ prop. circumst. consecutivă (R3);
(5) că trebuia = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R4);
(6) să le distrug = /p.v./ prop. subiectivă (R5).

625

(1) Înțelesei din aceste confidențe = /p.v./ prop. principală;
(2) că acest om mă va angaja = /p.v./ prop. completivă directă (R1);
(3) fiindcă nu ții pe cineva = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R2);
(4) să asiste la durerea ta de cap și la preocupările tale de director al unei mari uzine = /p.v./ prop. circumst. de scop (R3);
(5) ca pe urmă să-l lași = /p.v./ prop. circumst. consecutivă (R4);
(6) să plece = /p.v./ prop. circumst. de scop (R5);
(7) așa cum a venit = /p.v./ prop. circumst. de mod (R6).

626

(1) Lăsai această întrebare fără răspuns = /p.v./ prop. principală;
(2) Stăpânit de mulțumirea /.../ în prezent /.../ nu numai că îmi făcusem norma = /p.v./ prop. principală (C10);
(3) pe care o simțeam atunci = /p.v./ prop. atributivă (R2);
(4) deși pierdusem aproape două ore așteptând = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R2);

Scanned with OKEN Scanner

(5) să vină maistrul = /p.v./ prop. completivă directă (R4);
(6) să-mi spună = /p.v./ prop. circumst. de scop (R5);
(7) dacă puteam = /p.v./ prop. completivă directă (R6; C8);
(8) sau nu = /pred. eliptic, reprezentat doar de adverbul „nu", care ar fi dat forma negativă verbului-predicat, dacă ar fi fost exprimat/ prop. completivă directă (R6; C7);
(9) să lucrez la o mașină oarbă = /p.v./ prop. completivă directă (R7);
(10) dar îmi rămăsese chiar o oră, timp = /p.v./ prop. principală (C2);
(11) pe care îl petrecusem lângă strungul celui = /p.v./ prop. atributivă (R10);
(12) care mă calificase = /p.v./ prop. atributivă (R11; C13);
(13) cu care discutasem = /p.v./ prop. atributivă (R11; C12);
(14) dacă nu s-ar putea monta în panoul meu alte beculețe decât cele originale de 25 de wați = /p.v./ prop. circumst. de relație (R13).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

nu numai că = locuțiune adverbială /.../ fcț. sint. de compl. circumst. cumulativ (aici nu este și element de relație; v. textul 104);

I. Logica textului permite și posibilitatea ca propoziția (10) să fie concesivă, subordonată propoziției (2) și în raport de coordonare adversativă cu propoziția (4).

II. Propoziția (14) este: a) circumstanțială de relație, dacă se acceptă contragerea: ...cu care discutasem *în legătură cu montarea* unor...; b) completivă indirectă, dacă se acceptă contragerea: ...cu care discutasem *despre ceva/despre montarea* unor...; c) completivă directă, dacă se acceptă contragerea: ...cu care discutasem *ceva/o problemă*...

627

(1) El avea, desigur, o mașină și un șofer = /p.v./ prop. principală (C2; C3);
(2) foarte bine = /p.v./ prop. principală (C1; C3);
(3) dar ar fi trebuit totuși = /p.v./ prop. principală (C1; C2);
(4) să se ocupe puțin și de autobuzele noastre = /p.v./ prop. subiectivă (R3);
(5) gândii eu pe drum = /p.v./ prop. principală independentă;
(6) când simții = /p.v./ prop. circumst. de timp (R5);
(7) că sunt obosit = /p.n.c./ prop. completivă directă (R6; C8);
(8) și că mi-e foame = /p.v./ prop. completivă directă (R6; C7).

628

(1) Trebuia = /p.v./ prop. principală;
(2) să fac un efort de cel puțin câteva clipe = /p.v./ prop. subiectivă (R1; C3);
(3) și să-mi spun = /p.v./ prop. subiectivă (R1; C2);
(4) că e normal = /p.n.c./ prop. completivă directă (R3; C6);
(5) ca el să gândească astfel = /p.v./ prop. subiectivă (R4);
(6) că, adică, avea dreptate = /p.v./ prop. completivă directă (R3; C4);
(7) în lumea simplă nu se judecă niciodată cauzele, /.../ ci numai efectele = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R6; C8; C9);

Scanned with OKEN Scanner

(8) sau în orice caz nu se ține prea mult timp seama de ele = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R6; C7; C9);
(9) iar /.../ trebuie = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R6; C7; C8);
(10) la care ești supus = /p.v./ prop. atributivă (R11);
(11) să o accepți (biciuirea) ca pe un stimulent și nu ca pe o umilire = /p.v./ prop. subiectivă (R9);
(12) Mai târziu, /.../ trebuie = /p.v./ prop. principală;
(13) dacă vei reuși = /p.v./ prop. circumst. condițională (R13);
(14) să reintri pe spirala = /p.v./ prop. completivă directă (R13);
(15) pe care n-ai știut = /p.v./ prop. atributivă (R14);
(16) să te mențiii = /p.v./ prop. completivă directă (R15);
(17) să mulțumești acestei lumi simple = /p.v./ prop. subiectivă (R12);
(18) că n-ai fost cruțat = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R17).

629

(1) Nu sunteți în stare = /p.n.c./ prop. principală (C4);
(2) să-i spuneți lui Bularca = /p.v./ prop. completivă indirectă (R1);
(3) în ce condiții plecați zilnic de la uzină = /p.v./ prop. completivă directă (R2);
(4) și mă judecați pe mine = /p.v./ prop. principală (C1);
(5) că am fost arestat = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R4);
(6) ca și când eu aș fi dorit = /p.v./ prop. circumst. de mod (R4; C9; C10);
(7) să fiu închis = /p.v./ prop. completivă directă (R6; C8);
(8) și trimis la ocnă = /p.v., cu auxiliarul „a fi" subînțeles/ prop. completivă directă (R6; C7);
(9) și nu m-ar fi arestat = /p.v./ prop. circumst. de mod (R4; C6; C10);
(10) și închis tot ai voștri, muncitori ajunși securiști = /p.v., cu auxiliarul „a fi" subînțeles/ prop. circumst. de mod (R4; C6; C9).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

Propoziția (5) poate fi considerată circumstanțială de relație, dacă se acceptă contragerea: ...mă judecați *în privința arestării* mele.

630

(1) Dar și eu gândii = /p.v./ prop. principală;
(2) că acest om, /.../ ar fi fost o veșnică buturugă neagră = /p.n.c./ prop. completivă directă (R1);
(3) dacă mai stăteam lângă el = /p.v./ prop. circumst. condițională (R4);
(4) de care m-aș fi împiedicat cu surprindere = /p.v./ prop. atributivă (R2);
(5) ori de câte ori aș fi intrat în casă = /p.v./ prop. circumst. de timp (R4).

631

(1) „Nu fi prost = /p.n.c./ prop. principală (C6);
(2) zise ea ferindu-se cu o tandrețe = /p.v./ prop. principală independentă;

Scanned with OKEN Scanner

(3) care acum, în celula mea, îmi apasă inima = /p.v./ prop. atributivă (R2);
(4) dacă vrei = /p.v./ prop. circumst. condițională (R1);
(5) să știi = /p.v./ prop. completivă directă (R4);
(6) atunci te iubeam cel mai mult = /p.v./ prop. principală (C1);
(7) fiindcă simțeam = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R6; C9);
(8) că ești plin de viață = /p.n.c./ prop. completivă directă (R7);
(9) și simțeam = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R6; C7);
(10) că n-o să sufăr de grijă = /p.v./ prop. completivă directă (R9);
(11) că n-o să te descurci... = /p.v./ prop. atributivă (R10).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

Propoziția (11) poate fi considerată circumstanțială de relație, dacă: a) vom considera ca regent al său grupul verbal *n-o să sufăr de grijă*; b) se acceptă contragera ...n-o să sufăr de grijă *în legătură cu neputința* lui de a se descurca...

632

(1) Nu-i căina nimeni = /p.v./ prop. principală (C2);
(2) nu era timp acolo = /p.v./ prop. principală (C1);
(3) să-ți amintești = /p.v./ prop. completivă indirectă (R2);
(4) că murise un om = /p.v./ prop. completivă directă (R3; C5);
(5) și că /.../ nici viața ta de om viu nu mai valora mare lucru = /p.v./ prop. completivă directă (R3; C4);
(6) dacă te abrutizai până într-atât = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R5);
(7) încât nu numai că nu-ți mai păsa = /p.v./ prop. circumst. consecutivă (R6; C9);
(8) când unul pierise = /p.v./ prop. subiectivă (R7);
(9) dar chiar te bucurai = /p.v./ prop. circumst. consecutivă (R6; C7);
(10) că ai scăpat de el și de avântul lui scabros = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R9).

633

(1) Descurcă-te = /p.v./ prop. principală (C2);
(2) și n-o să mă opun = /p.v./ prop. principală (C1);
(3) dacă /.../ trebuie = /p.v./ prop. circumst. condițională (R2);
(4) să-ți plătească (uzina) nu o mie de lei, ci douăzeci = /p.v./ prop. subiectivă (R3).

634

(1) Când m-am uitat la copil = /p.v./ prop. circumst. de timp (R2);
(2) senzația de realitate, atât de puternică în noi /.../ această divină senzație /.../ s-a tulburat în mine atât de tare = /p.v./ prop. principală;
(3) chiar când privim un mort = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R2; C4; C5);
(4) și ne cutremurăm = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R2; C3; C5);
(5) dar nu ne pierdem firea gândind = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R2; C3; C4);
(6) că acel mort e un om = /p.n.c./ prop. completivă directă (R5; C7);
(7) și deci și noi o să zăcem astfel într-o zi fără viață = /p.v./ prop.

Scanned with OKEN Scanner

completivă directă (R5; C6);
(8) că suntem vii = /p.n.c./ prop. atributivă (R2; C9);
(9) și că restul nu ne privește = /p.v./ prop. atributivă (R2; C8);
(10) încât înspăimântat am ieșit imediat afară = /p.v./ prop. circumst. consecutivă (R2; C11);
(11) și am plecat = /p.v./ prop. circumst. consecutivă (R2; C10);
(12) copilul Sibilei era acel monstru = /p.n.c./ prop. atributivă apozitivă (R1);
(13) pe care îl credeam o emanație a ființei mele, a creierului meu rătăcit în tenebrele somnului = /p.v./ prop. atributivă (R12).

635

(1) Tata a vorbit în numele lui = /p.v./ prop. principală (C2; C4; C5);
(2) orice tată își dorește = /p.v./ prop. principală (C1; C4; C5);
(3) ca fiul său să ocupe un post mai bun = /p.v./ prop. completivă directă (R2);
(4) intenția mea, /.../ este = /p.n.i./ prop. principală (C1; C2; C5);
(5) și v-o spun = /p.v./ prop. principală (C1; C2; C4);
(6) fiindcă văd = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R5);
(7) că ați fost sincer cu mine = /p.n.c./ prop. completivă directă (R6);
(8) să mă întorc, /.../ la Universitate = /p.v./ prop. predicativă (R4);
(9) când se va considera = /p.v./ prop. circumst. de timp (R8);
(10) că este nevoie de mine = /p.v./ prop. subiectivă (R9);
(11) pentru care am fost pregătit = /p.v./ prop. atributivă (R8).

636

(1) Aveam = /p.v./ prop. principală (C2; C4; C10);
(2) sau n-aveam noi, filozofii = /p.v./ prop. principală (C1; C4; C10);
(3) ceea ce întrebase el = /p.v./ prop. completivă directă (R2);
(4) puteam = /p.v./ prop. principală (C1; C2; C10);
(5) să avem = /p.v./ prop. completivă directă (R4; C6; C7; C8; C9);
(6) unii da = /pred. eliptic/ prop. completivă directă (R4; C5; C7; C8; C9);
(7) alții nu = /pred. eliptic, reprezentat doar de adverbul „nu", care ar fi dat forma negativă verbului-predicat, dacă ar fi fost exprimat/ prop. completivă directă (R4; C5; C6; C8; C9);
(8) unii mai puțin = /pred. eliptic/ prop. completivă directă (R4; C5; C6; C7; C9);
(9) alții mai mult, ca toți oamenii = /pred. eliptic/ prop. completivă directă (R4; C5; C6; C7; C8);
(10) dar în mod aproape sigur el nu se prea putea lăuda = /p.v./ prop. principală (C1; C2; C4);
(11) că are din plin = /p.v./ prop. completivă indirectă (R10).

637

(1) Nouă ne-ar conveni = /p.v./ prop. principală (C6; C8);
(2) fiindcă ar mai veni și ea pe-aici = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R1; C3);
(3) și i-ar plăcea = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R1; C2);

Scanned with OKEN Scanner

(4) să-și vadă mobilele = /p.v./ prop. subiectivă (R3);
(5) așa cum le-a lăsat = /p.v./ prop. pred. suplimentară (R4);
(6) e un copil = /p.n.c./ prop. principală (C1; C8);
(7) care se atașează de lucruri = /p.v./ prop. atributivă (R6);
(8) și ar fi bine = /p.v./ prop. principală (C1; C6);
(9) să-i satisfacem această dorință = /p.v./ prop. subiectivă (R8).

638

(1) „Dar nu mă simt jignită" = /p.v./ prop. principală;
(2) răspunse ea atât de jignită = /p.v./ prop. principală independentă;
(3) încât se făcu palidă = /p.n.c./ prop. circumst. consecutivă (R2; C4);
(4) și o mare tristețe i se așternu pe chipul ei = /p.v./ prop. circumst. consecutivă (R2; C3);
(5) care exprima o atât de vie sensibilitate = /p.v./ prop. atributivă (R4);
(6) încât cerea parcă o protecție perpetuă = /p.v./ prop. circumst. consecutivă (R5);
(7) care îi imprimase nu numai în privire, ci și în mișcări o veșnică suferință și timiditate = /p.v./ prop. atributivă (R6).

639

(1) O, /.../ numai rața nu ratează = /p.v./ prop. principală (C4; C6);
(2) dacă ar fi = /p.v./ prop. principală incidentă;
(3) să-l credem pe filozoful român = /p.v./ prop. subiectivă (R2);
(4) un om, adică, /.../ are totdeauna ceva de ratat = /p.v./ prop. principală (C1; C6);
(5) oricine ar fi el = /p.n.c./ prop. circumst. concesivă (R4);
(6) totdeauna descoperă = /p.v./ prop. principală (C1; C4);
(7) că a vrut ceva = /p.v./ prop. completivă directă (R6);
(8) chiar fără să știe precis = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R7);
(9) ce anume = /pred. eliptic/ prop. completivă directă (R8);
(10) i-o spun alții la urmă = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R6);
(11) când nu mai e nimic de făcut = /p.v./ prop. circumst. de timp (R10);
(12) chiar dacă el ar dori = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R10);
(13) să nu știe = /p.v./ prop. completivă directă (R12).

640

(1) Dar negustorul începu = /p.v./ prop. principală;
(2) să afle = /p.v./ prop. completivă directă (R1);
(3) deși nu dorea = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R2);
(4) fiindcă faptele /.../ vin ele spre noi = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R2);
(5) chiar dacă nu venim noi spre ele = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R4);
(6) că trecutul Ninetei, așa și pe dincolo, o istorie /.../ adică lipsa de linie dreaptă în fața majorității oamenilor, cu alte cuvinte căderi, erori prelungite, schimbarea bruscă de bară = /pred. eliptic/ prop. completivă directă (R2);

Scanned with OKEN Scanner

(7) care durează de totdeauna = /p.v./ prop. atributivă (R6; C8; C9);
(8) și va dura = /p.v./ prop. atributivă (R6; C7; C9);
(9) care naște nesiguranța, imprevizibilul, neliniștea = /p.v./ prop. atributivă (R6; C7; C8).

641

(1) „Dar nu e timpul trecut, Nineta" = /p.n.c./ prop. principală;
(2) îi șoptii gândind = /p.v./ prop. principală independentă;
(3) că /.../ nu se va mai apropia de acel timp de odinioară, singurul = /p.v./ prop. completivă directă (R2; C7);
(4) dacă o lăsam prea mult pe panta lamentărilor = /p.v./ prop. circumst. condițională (R3);
(5) în care ne puteam refugia = /p.v./ prop. atributivă (R3; C6);
(6) și iubi = /p.v./ prop. atributivă (R3; C5);
(7) ci, dimpotrivă, se va îndepărta tot mai mult și de acel timp și de mine = /p.v./ prop. completivă directă (R2; C3).

642

(1) Da = /pred. eliptic/ prop. principală, neanalizabilă (C2);
(2) după, va putea = /p.v./ prop. principală (C1);
(3) să se lamenteze în voie = /p.v./ prop. completivă directă (R2);
(4) mai gândii = /p.v./ prop. principală independentă (C5);
(5) și începui = /p.v./ prop. principală independentă (C4);
(6) să o mângâi pe chipul ei = /p.v./ prop. completivă directă (R5);
(7) în care privirea îi juca rătăcită, = /p.v./ prop. atributivă (R6)
(8) ca și când ar fi fost surprinsă, uluită = /p.n.c./ prop. circumst. de mod (R7);
(9) că după atâția ani /.../ n-o uitasem = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R7; C10);
(10) și /.../ și mai aveam pentru ea atâta tandrețe = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R7; C9);
(11) după ce eu însumi trecusem prin atâtea = /p.v./ prop. circumst. de timp (R9);
(12) deși /.../ ar fi trebuit = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R9);
(13) să-i spună (experiența) = /p.v./ prop. subiectivă (R12);
(14) că semănam în acele clipe cu flăcăul de la țară = /p.v./ prop. completivă directă (R13);
(15) care copleșit de dorință îi spune fetei = /p.v./ prop. atributivă (R14);
(16) că o s-o ia de nevastă = /p.v./ prop. completivă directă (R15);
(17) numai s-o înduplece = /p.v./ prop. circumst. de scop (R15; C18; C19);
(18) sau în orice caz s-o amețească = /p.v./ prop. circumst. de scop (R15; C17; C19);
(19) și să-i înmoaie genunchii prea strânși = /p.v./ prop. circumst. de scop (R15; C17; C18).

643

(1) Da = /pred. eliptic/ prop. principală, neanalizabilă (C3);

Scanned with OKEN Scanner

(2) murmură și ea = /p.v./ prop. principală independentă;
(3) ar fi atât de bine = /p.v./ prop. principală (C1);
(4) Pentru că, /.../ și eu te-am iubit pe tine = /p.v./ prop. circumst. de cauză (regenta neexprimată);
(5) să știi = /p.v./ prop. principală (C6; C7; C10);
(6) și te mai iubesc și acum = /p.v./ prop. principală (C5; C7; C10);
(7) nu-mi vine = /p.v./ prop. principală (C5; C6; C10);
(8) să cred = /p.v./ prop. subiectivă (R7);
(9) că nu te-am putut uita = /p.v./ prop. completivă directă (R8);
(10) dar să știi = /p.v./ prop. principală (C5; C6; C7);
(11) că te-am părăsit tocmai = /p.v./ prop. completivă directă (R10);
(12) fiindcă simțeam = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R11; C15; C16; C18);
(13) că ne pândește o mare primejdie = /p.v./ prop. completivă directă (R11);
(14) dacă nu ne despărțim = /p.v./ prop. circumst. condițională (R12);
(15) ne-am fi legat prea tare = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R11; C12; C16; C18);
(16) și tu n-ai fi putut = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R11; C12; C15; C18);
(17) să-ți mai termini studiile = /p.v./ prop. completivă directă (R16);
(18) și din ce-am mai fi trăit = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R11; C12; C14; C15).

644

(1) De fapt vroiam = /p.v./ prop. principală;
(2) să știu = /p.v./ prop. completivă directă (R1);
(3) dacă era adevărat = /p.n.c./ prop. completivă directă (R2);
(4) ceea ce auzisem despre ea de la teologul Asanache = /p.v./ prop. subiectivă (R3; C5; C10);
(5) și ceea ce aflasem eu însumi = /p.v./ prop. subiectivă (R3; C4; C10);
(6) când o căutasem la acea revistă literară = /p.v./ prop. circumst. de timp (R5);
(7) unde fusese angajată = /p.v./ prop. atributivă (R6);
(8) „să îmbunătățească compoziția socială a redacției" = /p.v./ prop. circumst. de scop (R7);
(9) cum îmi spusese cu un surâs cinic un tip de-acolo = /p.v./ prop. circumst. de mod (R8);
(10) și că nu mai lucrase la acea revistă = /p.v./ prop. subiectivă (R3; C4; C5).

645

(1) Mai rău îmi face = /p.v./ prop. principală;
(2) Sunt așa de frumoși = /p.n.c./ prop. principală (C3);
(3) și m-așI pune în patru labe în fața tatălui lor = /p.v./ prop. principală (C2);
(4) să mă întorc acasă = /p.v./ prop. circumst. de scop (R3; C5; C6; C7);
(5) și să trăiesc cu ei = /p.v./ prop. circumst. de scop (R3; C4; C6; C7);

Scanned with OKEN Scanner

(6) să am grijă de ei = /p.v./ prop. circumst. de scop (R3; C4; C5; C7);
(7) să fac = /p.v./ prop. circumst. de scop (R3; C4; C5; C6);
(8) să șteargă din mintea lor și din a mea anii = /p.v./ prop. completivă directă (R7);
(9) când i-am părăsit = /p.v./ prop. atributivă (R8).

646

(1) Am ajuns = /p.n.i./ prop. principală;
(2) să-mi doresc = /p.v./ prop. predicativă (R1)
(3) ca tatăl lor să moară = /p.v./ prop. completivă directă (R2; C4; C5);
(4) s-o gonesc pe sora lui = /p.v./ prop. completivă directă (R2; C3; C5);
(5) și să-i aduc aici = /p.v./ prop. completivă directă (R2; C3; C4).

Dificultăți. Interpretări. Valori afectiv-stilistice

Propozițiile (4) și (5) pot fi circumstanțiale consecutive, dacă vom considera că: a) exprimă consecința acțiunii din regentă; b) elementul de relație „să" are sensul „încât".

647

(1) Dar n-are de gând = /p.v./ prop. principală (C3; C5; C7; C8; C9; C10; C11);
(2) să moară = /p.v./ prop. completivă directă (R1);
(3) arată bine = /p.n.c./ prop. principală (C1; C5; C7; C8; C9; C10; C11);
(4) deși are acum șaizeci de ani = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R3);
(5) ba chiar, al dracului, ai zice = /p.v./ prop. principală (C1; C3; C7; C8; C9; C10; C11);
(6) că a întinerit = /p.v./ prop. completivă directă (R5);
(7) copiii îi dau forța asta = /p.v./ prop. principală (C1; C3; C5; C8; C9; C10; C11);
(8) îl pun la muncă = /p.v./ prop. principală (C1; C3; C5; C7; C9; C10; C11);
(9) aleargă = /p.v./ prop. principală (C1; C3; C5; C7; C8; C10; C11);
(10) se sbate = /p.v./ prop. principală (C1; C3; C5; C7; C8; C9; C11);
(11) se bagă în tot felul de combinații = /p.v./ prop. principală (C1; C3; C5; C7; C8; C9; C10);
(12) să câștige ceva bani = /p.v./ prop. circumst. de scop (R11);
(13) fiindcă cu leafa lui de vânzător n-ar putea = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R12);
(14) să-i țină = /p.v./ prop. completivă directă (R13).

648

(1) Nu m-ar mira /.../ Nineta = /p.v./ prop. principală;
(2) să aflu = /p.v./ prop. subiectivă (R1);
(3) că și turnătoriile /.../ sunt adevărate = /p.n.c./ prop. completivă directă (R2; C5);
(4) care ți se pun în cârcă = /p.v./ prop. atributivă (R3);
(5) și că, /.../ ești și tu = /p.n.c., cu semipredicatul subînțeles/ prop. completivă directă (R2; C3);

Scanned with OKEN Scanner

(6) dacă Olaru este, prin funcția lui, ca orice șef de cadre, foarte strâns legat de serviciul Securității statului = /p.v./ prop. circumst. condițională (R5).

649

(1) Dar poate = /p.v./ prop. principală (C14);
(2) că ar trebui = /p.v./ prop. subiectivă (R1);
(3) să alung această obsesie a ordinii clipelor = /p.v./ prop. subiectivă (R2);
(4) fiindcă, /.../ atunci însă s-ar mai fi putut schimba ordinea clipelor existenței mele = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R3);
(5) iată = /p.v./ prop. principală incidentă;
(6) dacă la Oraca, într-o dimineață aș fi luat din vasul lui inocentul fir de floare = /p.v./ prop. circumst. condițională (R4; C8);
(7) care apăruse pe biroul meu = /p.v./ prop. atributivă (R6);
(8) și pur și simplu l-aș fi aruncat = /p.v./ prop. circumst. condițională (R4; C6);
(9) (am avut acest impuls = /p.v./ prop. principală (C10; C11; C12);
(10) dar mi s-a părut fără sens = /p.n.c./ prop. principală (C9; C11; C12);
(11) de ce să arunc o floare = /p.v./ prop. principală (C9; C10; C12);
(12) ce rău poate = /p.v./ prop. principală (C9; C10; C11);
(13) să-mi facă un boboc roșu de trandafir = /p.v./ prop. completivă directă (R12);
(14) acum îmi spun = /p.v./ prop. principală (C1);
(15) că puteam = /p.v./ prop. completivă directă (R14);
(16) să-l păstrez = /p.v./ prop. completivă directă (R15; C17);
(17) și să alung doar sugestia lui poetică, vinovată intruziune a mâinii = /p.v./ prop. completivă directă (R15; C16);
(18) care îl pusese acolo) = /p.v./ prop. atributivă (R17).

650

(1) Teama intră în mintea mea în ebuliție = /p.v./ prop. principală (C2);
(2) și după câtva timp îmi dădui seama = /p.v./ prop. principală (C1);
(3) că era prea vastă = /p.n.c./ prop. completivă indirectă (R2; C4);
(4) nu = /predicat eliptic, reprezentat doar de adverbul „nu", care ar fi dat forma negativă verbului-predicat, dacă ar fi fost exprimat/ prop. completivă indirectă (R2; C3);
(5) fiindcă n-aș fi putut-o stăpâni = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R4; C6);
(6) ci pentru că, /.../ mi-ar fi cerut o mare încordare a spiritului = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R4; C5);
(7) așa cum spune Nietzsche = /p.v./ prop. circumst. de mod (R6);
(8) care s-ar fi transmis și cititorului = /p.v./ prop. atributivă (R6; C9);
(9) și l-ar fi obosit = /p.v./ prop. atributivă (R6; C8).

651

(1) Mi se păru firesc = /p.n.c./ prop. principală;
(2) să consider = /p.v./ prop. subiectivă (R1);

Scanned with OKEN Scanner

(3) că oamenii, /.../ nu erau conștienți = /p.n.c./ prop. completivă directă (R2);
(4) deși erau oameni = /p.n.c./ prop. circumst. concesivă (R3);
(5) care gândeau ca și mine = /p.v./ prop. atributivă (R4);
(6) că, de mii de ori mai mult ca în trecut, sunt cobai = /p.n.c./ prop. compl. indirectă (R5).

652

(1) Și poate = /p.v./ prop. principală;
(2) că pentru întâia oară în istoria cantitativă a omenirii, eliberați de credința în Dumnezeu, de chingile unei morale /.../ ticăloșii se simțeau din ce în ce mai în largul lor = /p.v./ prop. subiectivă (R1; C6; C9);
(3) căreia i se supuneau = /p.v./ prop. atributivă (R2);
(4) fiindcă știința nu sfâșiase încă vălurile divine = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R3);
(5) care le inspirau vina și teama = /p.v./ prop. atributivă (R4);
(6) și domnia /.../ nu era însoțită de nici un fel de amenințare = /p.v./ prop. subiectivă (R1; C2; C9);
(7) care li se așternea înainte = /p.v./ prop. atributivă (R6; C8);
(8) care li se prepara sub ochii noștri = /p.v./ prop. atributivă (R6; C7);
(9) și formele de ticăloșie începeau = /p.v./ prop. subiectivă (R1; C2; C6);
(10) să apară pe pământ drept cele mai fascinante spectacole, expresia de jubilațiune a ticăloșiei mai puternică, mai atractivă, mai curajoasă față de moarte (eterna tragedie) decât cea a conștiințelor pure, tot mai rarefiate = /p.n.c., cu nume pred. multiplu/ prop. completivă directă (R9);
(11) și cărora li se rânjește = /p.v./ prop. atributivă (R10);
(12) ei bine, așa este = /p.n.c./ prop. completivă directă apozitivă (C13; C14; C15; C16);
(13) recunoaștem = /p.v./ prop. completivă directă apozitivă (C12; C14; C15; C16);
(14) sunteți puri = /p.n.c./ prop. completivă directă apozitivă (C12; C13; C15; C16);
(15) aveți revelațiile voastre sublime = /p.v./ prop. completivă directă apozitivă (C12; C13; C14; C16);
(16) dar rezistă ele gândului = /p.v./ prop. completivă directă apozitivă (C12; C13; C14; C15);
(17) că până la urmă o să muriți într-un mod tot atât de scandalos ca și noi = /p.v./ prop. atributivă (R16; C18);
(18) și lespedea mormântului va închide odată cu trupurile voastre și idealurile = /p.v./ prop. atributivă (R16; C17);
(19) pentru care ați luptat = /p.v./ prop. atributivă (R18).

653

(1) După atâția ani grasul Calistrat, /.../ îmi apărea acum drept un inocent = /p.n.c./ prop. principală (C4; C5);
(2) care fusese condamnat la un an închisoare = /p.v./ prop. atributivă (R1);

Scanned with OKEN Scanner

(3) pentru că violase în deplasare o curvă = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R2);
(4) Bacaloglu un ranchiunos mai degrabă comic = /p.n.c., cu semipredicatul subînțeles/ prop. principală (C1; C5);
(5) iar faptul /.../ îmi apărea drept una din acele istorii = /p.n.c./ prop. principală (C1; C4);
(6) că își lăsase tatăl = /p.v./ prop. atributivă (R5);
(7) să cerșească afară în fața porții = /p.v./ propoziție pred. suplimentară (R6);
(8) după ce îi mâncase averea = /p.v./ prop. circumst. de timp (R7);
(9) pe care le poți auzi într-o anumită lume, ca o parabolă, foarte adesea o invenție populară menită = /p.v./ prop. atributivă (R5);
(10) să apere codul moral de dezordinea = /p.v./ prop. completivă indirectă (R9);
(11) de care se simt adesea ispitite unele vlăstare rele din naștere = /p.v./ prop. atributivă (R10).

654

(1) A mărturisit, dom' profesor, și istoria cu ștecărul = /p.v./ prop. principală (C2);
(2) nu știu cum = /p.v./ prop. principală (C1);
(3) fiindcă sunt specialiști la anchetă = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R2);
(4) care te fac = /p.v./ prop. atributivă (R3);
(5) să spui = /p.v./ prop. pred. suplimentară (R4; C7);
(6) și ce n-ai făcut = /p.v./ prop. completivă directă (R5);
(7) darămite = /pred. eliptic/ prop. pred. suplimentară, neanalizabilă (R4; C5);
(8) ce-ai făcut = /p.v./ prop. completivă directă (R7).

655

(1) „Nu vă spun" = /p.v./ prop. principală;
(2) râse el = /p.v./ prop. principală independentă;
(3) ca și când mi-ar fi sugerat = /p.v./ prop. circumst. de mod (R2);
(4) că ținea atât de mult la mine = /p.v./ prop. completivă directă (R3);
(5) încât nu vroia = /p.v./ prop. circumst. consecutivă (R4);
(6) să mă lipsească de plăcerea de a descoperi singur ceva extrem de interesant = /p.v./ prop. completivă directă (R5).

656

(1) Ca și în prima zi /.../ famenul, palidul Pantelimonescu, strelitul, mă acapară vorbindu-mi ca și atunci în șoaptă și uitându-se din când în când într-o parte = /p.v./ prop. principală;
(2) când ne cunoscuserăm la deratizare = /p.v./ prop. circumst. de timp (R1);
(3) să vadă = /p.v./ prop. circumst. de scop (R1);
(4) dacă nu-l auzea cineva = /p.v./ propoziție completivă directă (R3);
(5) deși nu-mi spunea nimic secret = /p.v./ propoziție circumstanțială concesivă (R4).

Scanned with OKEN Scanner

657

(1) În acest timp urmăream contorsiunile gurii lui = /p.v./ prop. principală;
(2) care nu știu = /p.v./ prop. atributivă (R1);
(3) de ce îmi sugera, ca și în primele clipe /.../ un nedefinit sentiment de repulsie, de murdărie, și o dorință de a mă desprinde de el = /p.v./ prop. completivă directă (R2);
(4) când îl cunoscusem = /p.v./ prop. atributivă (R3);
(5) cu toate că insul îmi făcea destăiniuri = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R3);
(6) care ar fi trebuit = /p.v./ prop. atributivă (R5);
(7) să mă acapareze = /p.v./ prop. subiectivă (R6).

658

(1) „Dom' profesor, v-o spun = /p.v./ prop. principală (C5);
(2) orice ființă umană /.../ să moară = /p.v./ prop. subiectivă (R5);
(3) dacă trebuie = /p.v./ prop. circumst. condițională (R6);
(4) să moară = /p.v./ prop. subiectivă (R3);
(5) trebuie = /p.v./ prop. principală (C1);
(6) s-o lăsăm = /p.v./ prop. subiectivă (R5);
(7) indiferent că e copil, adolescent sau matur = /p.n.c., cu nume pred. multiplu/ prop. circumst. concesivă (R5);
(8) Salvarea ei încarcă omenirea cu probleme insolubile prin simpla existență în plus a unei ființe = /p.v./ prop. principală;
(9) pe care natura a decis = /p.v./ prop. atributivă (R8);
(10) s-o înlăture = /p.v./ prop. completivă directă (R9);
(11) pentru ca marele furnicar uman să nu aibă de suferit = /p.v./ prop. circumst. de scop (R10).

659

(1) Care ar fi sensul condamnării lui = /p.n.c./ prop. principală;
(2) ca să nu se poată juca = /p.v./ prop. atributivă (R1; C3; C4);
(3) să nu poată alerga și el ca alți copii = /p.v./ prop. atributivă (R1; C2; C4);
(4) și să stea tot timpul în cărucior = /p.v./ prop. atributivă (R1; C2; C3).

660

(1) Dacă o să constatăm = /p.v./ propoziție circumstanțială condițională (R4);
(2) după ce veți fi liberă = /p.n.c./ prop. circumst. de timp (R1);
(3) că nu vă ajunge = /p.v./ prop. completivă directă (R1);
(4) o să ne mai vedem = /p.v./ prop. principală (C5);
(5) și în orice caz nu veți mai putea = /p.v./ prop. principală (C4);
(6) să-i învățați pe copii, un model de prostie = /p.v./ prop. completivă directă (R5);
(7) cum sunteți = /p.n.c./ prop. atributivă (R6).

Scanned with OKEN Scanner

661

(1) N-am putut = /p.v./ prop. principală (C4; C5; C7);
(2) s-o fac = /p.v./ prop. completivă directă (R1);
(3) dacă ea n-ar fi fost de față = /p.v./ propoziție circumstanțială condițională (R4);
(4) aș fi făcut-o = /p.v./ prop. principală (C1; C5; C7);
(5) dar /.../ n-aș fi putut auzi răspunsul la întrebarea cu copilul = /p.v./ prop. principală (C1; C4; C7);
(6) dacă n-ar fi fost de față = /p.v./ propoziție circumstanțială condițională (R5);
(7) și nu mi-aș fi dat seama = /p.v./ prop. principală (C1; C4; C5);
(8) de ceea ce înseamnă eroare = /p.n.c./ prop. completivă indirectă (R7).

662

(1) Învăluită printr-o anumită știință de a fuma într-un nor de rotocoale de fum, se uita la mine cu acel surâs și acea privire = /p.v./ prop. principală;
(2) care îți sugerează = /p.v./ prop. atributivă (R1);
(3) că /.../ te cunoaște de mult = /p.v./ propoziție completivă directă (R2; C5; C6);
(4) deși cineva te vede pentru întâia oară = /p.v./ prop. circumst. concesivă (R2);
(5) te cunoaște de mult = /p.v./ prop. completivă directă (R2; C3; C6);
(6) și ce bucuroasă ar fi = /p.v./ prop. completivă directă (R2; C3; C5);
(7) să se afle singură cu tine, la ea acasă sau la tine, cu o cafeluță alături, lângă o veioză potolită = /p.v./ prop. circumst. condițională (R6; C14);
(8) care să te facă = /p.v./ prop. atributivă (R7);
(9) să n-o vezi = /p.v./ prop. pred. suplimentară (R8);
(10) că nu mai e, desigur o fetiță = /p.n.c./ prop. pred. suplimentară (R9; C11);
(11) dar nici atât de bătrână = /p.n.c., cu semipredicatul subînțeles/ prop. pred. suplimentară (R9; C10);
(12) cum ar face-o o luminație á giorno = /p.v./ prop. circumst. de mod (R11);
(13) sub care uneori și tinerii arată ridați = /p.n.c./ prop. atributivă (R12);
(14) și să depeni cu ea amintiri, dintre cele = /p.v./ prop. circumst. condițională (R6; C7);
(15) care sporesc tandrețea sufletului = /p.v./ prop. atributivă (R14; C16; C17);
(16) topesc asperitățile = /p.v./ prop. atributivă (R14; C15; C17);
(17) nasc dorința unei intensități prezente a clipei, mai încărcată de voluptăți decât îmbrățișările tinerilor = /p.v./ prop. atributivă (R14; C15; C16);
(18) care nu au un trecut = /p.v./ prop. atributivă (R17; C19);
(19) și nu-i cunosc valoarea = /p.v./ prop. atributivă (R17; C18).

Scanned with OKEN Scanner

663

(1) Dar /.../ începui = /p.v./ prop. principală;
(2) în loc să-i răspund la privire = /p.v./ prop. circumst. opozițională (R1);
(3) să mă ocup de vecina mea, cea = /p.v./ prop. completivă directă (R1);
(4) care își pusese în gând = /p.v./ prop. atributivă (R3);
(5) să-l scape pe strelit de formidabila lui tipesă = /p.v./ prop. completivă directă (R4);
(6) din pricina căreia toate femeile păleau în ochii lui = /p.v./ prop. atributivă (R5).

664

(1) Cioară, /.../ cioară dragă, ai niște sâni minunați = /p.v./ prop. principală (C3; C4; C5);
(2) îi șoptii = /p.v./ prop. principală independentă;
(3) ei, de ce te uiți așa urât la mine = /p.v./ prop. principală (C1; C4; C5);
(4) da, arăți ca o cioară = /p.v./ prop. principală (C1; C3; C5);
(5) nu = /predicat eliptic, reprezentat doar de adverbul „nu", care ar fi dat forma negativă verbului-predicat, dacă ar fi fost exprimat/ prop. principală (C1; C3; C4);
(6) fiindcă ești brunetă = /p.n.c./ prop. circumst. de cauză (R5; C7; C8);
(7) că ai fi țigancă = /p.n.c./ prop. circumst. de cauză (R5; C6; C8);
(8) ci fiindcă mie îmi plac ciorile = /p.v./ prop. circumst. de cauză (R5; C6; C7);
(9) cum ciugulesc ele un bob de porumb nedigerat dintr-o baligă, sau păduchii din coama unui cal = /p.v./ prop. circumst. de timp (R8);
(10) pe care se așează = /p.v./ prop. atributivă (R9).

665

(1) I-ai aruncat o buca' de pâine = /p.v./ prop. principală (C3; C15);
(2) când l-ai văzut cerșetor la poarta lui = /p.v./ prop. circumst. de timp (R1);
(3) și /.../ tu i-ai zis = /p.v./ prop. principală (C1; C15);
(4) în loc să te apropii și tu cu o vorbă bună = /p.v./ prop. circumst. opozițională (R3; C5; C9);
(5) și să-i spui = /p.v./ prop. circumst. opozițională (R3; C4; C9);
(6) tăicuțule, hai în casă = /p.v./ prop. completivă directă (R5; C7);
(7) nu mai sta tu aici = /p.v./ prop. completivă directă (R5; C6);
(8) să râdă lumea de noi = /p.v./ prop. circumst. circumst. de scop (R8);
(9) și să chemi o femeie = /p.v./ prop. circumst. opozițională (R3; C4; C5);
(10) să-l desbrace = /p.v./ prop. circumst. de scop (R9; C11; C12);
(11) și să-l spele = /p.v./ prop. circumst. de scop (R9; C10; C12);
(12) și să-i facă și lui o supă grasă și fierbinte = /p.v./ prop. circumst. de scop (R9; C10; C11);
(13) să-și mai vie în fire = /p.v./ prop. circumst. de scop (R12);

Scanned with OKEN Scanner

(14) când el a spus, bogdaproste, Costaichie, bogdaproste = /p.v./ prop. circumst. de timp (R15);
(15) i-ai răspuns tu = /p.v./ prop. principală (C1; C3);
(16) să fie în c... morților = /p.v./ prop. completivă directă (R15).

666

(1) Dar /.../ individul părea = /p.n.i./ prop. principală (C4; C7);
(2) în timp ce eu mă reașezam gâfâind la masă = /p.v./ prop. circumst. opozițională (R1);
(3) să fi uitat cu totul de sine = /p.v./ prop. predicativă (R1);
(4) se vedea = /p.v./ prop. principală (C1; C7);
(5) că nu mai știe = /p.v./ prop. subiectivă (R4);
(6) ce i se întâmplă = /p.v./ prop. completivă directă (R5);
(7) atât de beat era = /p.n.c./ prop. principală (C1; C4).

Scanned with OKEN Scanner

INDICE SELECTIV AL DIFICULTĂȚILOR

MORFOLOGIA

Scheme de analiză pentru următoarele părți de vorbire:

1. **substantiv** (T. 46);
2. **pronume:**
   a. pronumele personal (T. 42);
   b. pronumele personal de politețe (T. 171);
   c. pronumele reflexiv (T. 80);
   d. pronumele negativ (T. 109);
   e. pronumele interogativ-relativ (T. 74);
   f. pronumele demonstrativ (T. 50);
   g. pronumele posesiv (T. 290);
   h. pronumele nehotărât (T. 292);
   i. pronumele de întărire (T. 282);
3. **adjectiv** (T. 25);
4. **numeral** (T. 201);
5. **verb** (T. 87);
6. **interjecție** (T. 257);
7. **adverb** (T. 238);
8. **prepoziție** (T. 116);
9. **conjuncție** (T. 213).

Valori multiple: *un* (T. 10); *niciodată / nici odată / nici o dată* (T. 67).

Dublă valoare concomitentă (T. 248)

Dativul posesiv (T. 3; 39; 42; 43; 46; 49; 82; 207; 220; 271; 287; 299; 325; 327)

Dativul etic (T. 284)

Superlativul realizat cu morfeme nespecifice

atât de, corelat cu „încât", „că" etc. sau fără corelative (T. 4; 13; 14; 61; 655);
destul de (T. 20).

Verbul *a trebui*, unipersonal (în formă), impersonal (în conținut), regent pentru un participiu (T. 109; 176; 298; 299; 308; 380; 393; 396) comparativ cu utilizarea personală a acestui verb (T. 12; 225; 473; 581).

Construcții infinitivale (T. 95; 163; 219)

Reflexivul posesiv (T. 141; 146; 155)

Forme hibride (*a vrea + a voi = vroiam, vroiai, vroia etc.*) (T. 53; 64; 204; 251; 284)

Structuri cu dificultăți:

1. *în timp ce* (T. 47);
2. *îndată ce* (T. 62; 70; 83);
3. (*se făcea*) *frig* (T. 26);
4. *a nu avea rost*; *a nu avea habar* (T. 9; 132; 215);
5. *sunt înclinat* (T. 29);

Scanned with OKEN Scanner

6. *într-adevăr* (T. 21);
7. *ce e/este* (T. 24; 54);
8. *cu cine* (T. 58).

SINTAXA PROPOZIȚIEI

Subiectul unic/multiplu (T. 3; 6; 9; 10; 19; 22; 24; 26; 34; 37; 40; 45; 47)

Predicatul

a. predicatul verbal (T. 1–>666);
b. predicatul nominal (aproape la fiecare text; T. 1–>666);
numele predicativ unic/multiplu și semipredicatul (corelat cu numele predicativ) (T. 2; 3; 6; 7; 8; 9; 10; 11; 12 ; 13; 14).

Atributul

a. substantival
genitival (T. 1; 35; 89; 102; 266);
prepozițional (T. 1; 3; 6; 30; 73; 93; 111; 116; 132; 136; 147);
în dativ (nu apare);
apozițional (T. 1; 8; 38; 89; 151; 204; 207; 263; 282; 295);
b. adjectival (adjectiv propriu-zis; adjectiv pronominal; gerunziu acordat; participiu verbal; numeral) (T. 1; 3; 6; 7; 18; 19; 20; 25; 29; 30; 31; 34; 36; 40; 42; 45; 46);
c. pronominal (T. 3; 52; 89; 138; 247; 290; 319);
d. verbal (T. 1; 11; 30; 66; 141; 152; 246; 285; 306; 325);
e. adverbial (T. 21; 281; 289).

Complementul

a. direct (T. 5; 12; 17; 22; 28; 32; 37; 43; 45; 46);
b. indirect (T. 3; 5; 9; 10; 15; 22; 28; 33; 35; 37; 39);
c. de agent (T. 4; 14; 28; 32; 46; 99; 152; 197; 198; 219; 245);
d. circumstanțial de mod (T. 3; 4; 5; 6; 7; 11; 12; 16; 28; 29; 34; 35; 36; 39);
e. circumstanțial de timp (T. 1; 6; 8; 16; 18; 19; 21; 27; 29; 45);
f. circumstanțial de loc (T. 1; 3; 36; 51; 61; 73; 86);
g. circumstanțial de cauză (T. 4; 22; 70; 71; 74; 78; 86; 91; 93; 95; 99);
h. circumstanțial de scop (T. 35; 234; 236; 258);
i. circumstanțial condițional (T. 17; 47; 89; 210; 244; 245; 317);
j. circumstanțial concesiv (T. 21; 49; 97; 108; 117; 143; 152; 172; 184; 204; 205; 209; 213; 256; 274; 278);
k. circumstanțial consecutiv (T. 27; 142; 162; 288);
l. circumstanțial instrumental (T. 4; 6; 18; 23; 53; 114; 132; 140; 169; 185; 191; 215; 222; 234; 244; 288; 296);
m. circumstanțial sociativ (T. 4; 8; 16; 41; 49; 58; 59; 92; 115; 133; 185; 203; 271; 278; 282);
n. circumstanțial de relație (T. 4; 29; 168);
o. circumstanțial cumulativ (T. 112; 150);
p. circumstanțial opozițional (T. 197; 307);
r. circumstanțial de excepție (T. 91; 96; 226).

Elementul predicativ suplimentar (T. 1; 4; 5; 18; 21; 27; 28; 32; 39; 52; 57; 60; 63; 65; 67; 83; 87; 89; 93; 100; 113; 115; 116; 121; 123; 124; 125; 134; 155; 160; 168; 172; 174; 175; 178; 182; 187; 192; 198; 207; 215; 217; 228; 245; 250; 258; 272; 286; 287; 290; 297; 302; 320; 321; 322; 325; 327; 329; 333; 439)

Structuri / construcții / sintagme complexe (T. 7; 18; 29; 30; 35; 40; 45; 51; 76; 85; 104; 105; 110; 115; 132; 150; 152; 172; 179; 182; 195; 197; 204; 209; 233; 262; 285; 296; 306; 310; 319; 325; 329; 498; 499)

Incidente: cuvânt incident; sintagmă/construcție incidentă; propoziție incidentă (T. 6; 17; 21; 44; 48; 73; 76; 95; 98; 100; 115; 134; 149; 165; 172; 179; 183; 184; 207; 255; 270; 309; 319)

Scanned with OKEN Scanner

Verificări, pentru propozițiile principale sau subordonate

Propoziții principale

a. principală, propriu-zisă (T. 322);
b. principală independentă (T. 326);
c. principală incidentă (T. 62).

Propoziții subordonate (secundare)

a. subiectivă (T. 4);
b. predicativă (T. 44);
c. atributivă (T. 6);
d. completivă directă (T. 7);
e. completivă indirectă (T. 165);
f. completivă de agent (T. 309);
g. completivă circumstanțială de mod (T. 34);
h. completivă circumstanțială de timp (T. 329);
i. completivă circumstanțială de loc (T. 71);
j. completivă circumstanțială de cauză (T. 22);
k. completivă circumstanțială de scop (T. 26);
l. completivă circumstanțială condițională (T. 51);
m. completivă circumstanțială concesivă (T. 14);
n. completivă circumstanțială consecutivă (T. 13);
o. completivă circumstanțială instrumentală (T. 245);
p. completivă circumstanțială sociativă (T. 58);
r. completivă circumstanțială de relație (T. 19);
s. completivă circumstanțială cumulativă (T. 104);
t. completivă circumstanțială opozițională (T. 10);
u. completivă circumstanțială de excepție (T. 279);
v. predicativă suplimentară (T. 81).

Propoziții incidente (T. 15; 33; 45; 53; 62; 68; 93; 101; 113; 116; 141; 149; 151; 155; 156; 173; 204; 207; 233; 242; 267; 271; 305; 350; 353; 359; 403; 413; 435; 436; 504; 509; 511; 552; 587; 602; 639; 649)

Propoziții apozitive (T. 76; 89; 95; 125; 173; 191; 204; 212; 241; 262; 271; 281; 288; 349; 350; 354; 361; 390; 393; 396; 397; 408; 415; 447; 496; 513; 521; 531; 552; 579; 595; 634; 652)

Elemente de relație subînțelese (T. 7; 80; 84; 89)

Corelative:

așa cum	precedate de virgulă (T. 116; 125; 139; 183; 289; 390; 423; 523); fără virgulă (T. 34; 134; 158; 182; 194; 290; 350; 474; 506; 625; 637; 676; 743; 981);
atunci când	cu virgulă (nu apare); fără virgulă (T. 107; 135; 204; 271; 305; 523; 838);
acolo unde	precedate de virgulă (T. 983); fără virgulă (T. 61; 485).

Împletirea regentei cu subordonata (T. 50; 58; 144; 162; 190; 215; 230)

Interpretări (T. 3; 6; 29; 37; 43; 44; 66; 68; 69; 75; 77; 84; 93; 103; 106; 112; 117; 120; 127; 132; 138; 139; 146; 149; 150; 156; 157; 168; 174; 178; 183; 192; 203; 209; 212; 218; 225; 230; 232; 233; 234; 244; 245; 262; 263; 266; 270; 276; 285; 309; 310; 317; 325; 326; 354; 356; 357; 359; 367; 372; 435; 436; 438; 439; 447; 449; 466; 487; 498; 502; 511; 517; 520; 522; 530; 538; 574; 579; 584; 586; 588; 597; 622; 626; 629; 646)

Scanned with OKEN Scanner

VALORI AFECTIV-STILISTICE „PREDISME“

NIVEL GENERAL (GENETIC)

Alternarea / întrepătrunderea planurilor narative (T. 340; 466)

NIVEL FONETIC

1. **S** (Z)

asvârlisem (T. 668); *cisme* (T. 59; 107); *desordine* (T. 17; 485; dar, la T. 653, dezordine); *desvăluire* (T. 857); *desvăluit* (T. 177); *să-l desvăluie* (T. 309); *desminte* (T. 595); *să-l desbrace* (T. 665); *desordinei* (T. 676); *desacordul* (T. 690); *desmăț* (T. 713); *să-l desarmeze* (T. 794); *te desveți* (T. 816); *să desgropăm* (T. 893); *se sbate* (T. 647); *sbura* (T. 381); *svâcnet* (T. 332); *svonul* (T. 461); *svârlită* (T. 770).

2. Transcrierea adverbelor ca locuțiuni adverbiale

*stinsele elanuri **de altă dată*** (T. 584); *mă scârbi pe mine **de astă dată*** (T. 614); *nu era **de loc** pesimist* (T. 671); *nu mai creșteau **de loc**...* (T. 577); *te cunoaște **de mult*** (T. 662).

3. **ȘEA** (ȘA)

*cum **se așează*** (T. 583); *pe care **se așează*** (T. 664); *cine **se înșeală*** (T. 597).

4. Forma palatalizată a auxiliarului de la condițional-optativ, **AȘI** (AȘ) (în toate textele)

5. Elidări (mărci ale oralității)

și să nu dai dosu' (T. 711); *dom' profesor* (T. 524; 490; 654; 658); *i-ai aruncat o buca' de pâine* (T. 665); *dom' Bacaloglu* (T. 490).

6. Forme hibride (*a voi* + *a vrea*)

nu vroiam mai mult (T. 204)

NIVEL LEXICAL (SEMANTIC)

1. Forme/structuri/variante populare

un chil de vin (T. 916); *turburase* (T. 724); *câtuși de puțin* (T. 513; 815).

2. Pleonasmul

dar ar fi trebuit totuși (T. 627)

3. Dublă valoare concomitentă (morfologică/sintactică/împletirea regentei cu subordonata etc.)

în loc să... (T. 10; 63; 82); *de ceea ce* (T. 215; 312; 447; 661).

4. Verbul *a putea*, folosit cu sau fără reflexivul „se“ (T. 536)

5. Verbul *a apărea*, cu sensul de „a părea“ copulativ („a“ fiind un fel de particulă, aptă să aducă o conotație afectiv-stilistică; v. „amiros“, din poezia „Țara“, de Nichita Stănescu):

...după atâția ani grasul Calistrat, /.../ îmi apărea acum drept un inocent; iar faptul /.../ îmi apărea drept una din acele istorii (T. 653); *...să apară pe pământ drept cele mai fascinante spectacole, expresia de jubilațiune a ticăloșiei...* (T. 652).

Scanned with OKEN Scanner

1. Condiționalul-optativ realizat cu auxiliarul în forma „așĭ", dar și în forma „aș" (uneori, chiar în aceeași frază)

*N-aș**i** putea să spun cu certitudine că chiar **aș** muri sufletește dacă **aș** accepta să-i fac pe plac Matildei și acestui Mircea...* (T. 703)

2. Pluralul (uneori, combinat cu pleonasmul)

*că micile **suferinți** mărunte...* (T. 973)

3. Superlativ realizat prin morfeme nespecifice (superlativul artistic și, uneori, pleonastic)

*„Eram **atât de fericit**, murmură el, **atât de tare fericit**, încât..."* (T. 961)

4. Grade de comparație la adjective, care sunt lipsite de categoria gramaticală a comparației

...mai proprie îi e omului înclinarea spre râs... (T. 113); *În fața acestei catastrofe, /.../ sentimentul /.../ masca hidoasă pierise **atât de total**...* (T. 252); *...încerc astăzi să înțeleg de ce pentru mine răul își pierduse sensul, de ce **atât de total** în această euforie...* (T. 749); ***...mai mort** decât moartea...* (T. 751).

5. Utilizarea persoanei I în narațiune (aproape în tot textul)

6. „Și" adverbial

*...voi trăi astfel **și** prin cei care...*; *...fiindcă familiile se sting **și** ele...* (T. 4); *Învățase **și** ea la liceu...* (T. 12); *...acolo unde se opriseră **și** ale mele...* (T. 61).

7. Interjecții și alte părți de vorbire utilizate cu valoare interjecțională (*Bine! bine!*)

8. Forme perifrastice (îndeosebi *a avea* + conjunctiv):

a. *...n-aveam să-i văd iar figura...* (T. 149); *...aveam să scriu...* (T. 190); *...gest pe care apoi aveam să-l îndrăgesc foarte tare la el fiindcă aveam să descopăr...* (T. 271); *...cum aveam să aflu...* (T. 361); *...acest adevăr aveam să-l aflăm...* (T. 388);

b. Forme apropiate de viitor/fals viitor/viitorul în forma sa populară (apare cel mai frecvent): *Bineînțeles că nu-i voi spune nimic, iar dacă avea să afle...* (T. 482); *...asta n-o să se întâmple...* (T. 9); (alte texte: 57; 58; 85; 108; 115; 126; 162; 169; 171; 180; 191; 219; 288; 338; 344; 351; 363; 383; 441; 442; 466; 470; 480; 482; 504; 505; 515; 520; 564; 569; 594; 601; 621; 634; 652; 660).

9. Verbul unipersonal *a trebui* în combinație cu participii verbale (T. 380)

10. Frecventa utilizare a verbului *a putea* complinit de infinitiv (complement direct) sau de o propoziție (completivă directă)

11. Folosirea pronumelui *care* fără prepoziție

Visul lui era să fie eliberat și să fie numit șef la un institut care el l-ar... (T. 569)

12. Genitive expresive

...împotriva soartei... (T. 449)

13. Locuțiuni

a. pronominale: *cine știe ce* (T. 380; 499; 503; 579; 618; 820; 891; 961; 987)
b. adverbiale: *de astă dată* (T. 182; 430; 496; 733; 834; 885);
nu știu cum (T. 362; 966).

Scanned with OKEN Scanner

NIVEL SINTACTIC (SINTAXA PROPOZIȚIEI)

1. Dezacordul

...și nu mai rămâne decât așteptarea, pânda... (T. 866); *...de-aia ne-a **trimis** aici **partidul și poporul**, să apărăm cuceririle politice ale clasei...* (T. 374).

2. Dezacord/interpretarea cititorului

***Zguduirea, șocul** mâhnirii **încetă** apoi după asalturi...* (T. 469; subiect multiplu sau apoziție dezvoltată?)

3. Spargerea unității sintactice

a. predicatul nominal „spart" (T. 426, prop. 5 și 6): *dacă îi e* = p.n.c., cu numele predicativ subînțeles, deoarece apare în propoziția următoare, propoziția (6): *sau nu de folos* = p.n.c., cu semipredicatul subînțeles, deoarece apare în propoziția precedentă, propoziția (5);

b. intercalări: *...auzirăm apoi palme date și țipete mult exagerate de durere nesinceră...* (T. 707);

c. atributul separat de regentul său: *...primul lucru pe care mi l-a făcut, de neiertat, începu...* (T. 554);

d. dislocarea apoziției: *Unii își spuneau (cei mai mulți) că trebuie să se miște, să nu înghețe și să moară* (T. 463);

e. spargerea unității sintactice prin intercalări (la nivel sintactic și frastic) (T. 458, prop. 8).

4. Anacolutul (combinat cu elipsa complementului reluat)

...gardianul care crezusem o clipă că venise să-mi dea drumul... (T. 469)

5. Propoziții eliptice de predicat (T. 55 este alcătuit din șase propoziții, dintre care trei sunt eliptice de predicat)

6. Subiectul reluat (T. 506 *...iar el, tata, ce să facă el acuma...*) sau subiectiva a cărei regentă conține un subiect reluat (T. 265; 574)

7. Ambiguizarea mesajului

a. prin reluarea subiectului în nume predicativ (în construcții de tip tautologic): *...că Matilda nu mai e Matilda...* (T. 533);

b. complemente interpretabile: *...că e o viziune practică, gospodărească, însă grea de un presentiment care...* (T. 670).

NIVEL FRASTIC (SINTAXA FRAZEI)

1. Propoziții principale independente coordonate cu principale propriu-zise (T. 587, propozițiile 2; 7; 8; 9; 10)

2. Reluarea (în frazele lungi) a unor propoziții, pentru refacerea unității (T. 611)

3. Falsa conjuncție *și*

(T. 463: *Unii își spuneau*[1]*/ (cei mai mulți)*[2]*/ că trebuie*[3]*/ să se miște,*[4]*/ să nu înghețe*[5]*/ și să moară*[6]*/* (prop. (4) —subiectivă, prop. (5) — circumst. de scop, prop. (6) — circumst. consecutivă; propoziția (6), coordonată copulativ cu (5), nu este circumstanțială de scop; ar fi ilogic!)

4. Fraza care începe cu *și* adverbial/narativ (în foarte multe texte)

5. Fraza care începe cu o principală (în foarte multe texte)

Scanned with OKEN Scanner

6. Fraza fără principală (acel așa-zis „că" narativ sau „fiindcă" narativ, care duc la cauzale) (T. 526; T. 573)

7. Frază „kilometrică", prolixă, cu peste 30 de propoziții (T. 361), dar și fraza concisă, scurtă, alcătuită doar din predicate, element de relație și câte un complement sau două (T. 558); unele fraze (de 392 semne/litere, 81 de cuvinte), doar cu două propoziții (T. 1), alte fraze (de 74 semne/litere, 23 de cuvinte) cu 6 propoziții (T. 114), dar și fraze (din 134 semne/litere, 43 de cuvinte) cu 10 propoziții (T. 134).

8. Multitudinea propozițiilor predicative suplimentare (v. supra)

9. Principale independente(deci și permanenta trecere de la stilul indirect la stilul direct)

10. Împletirea regentei cu subordonata (care este tot o formă de anacolut) (T. 230)

11. Multitudinea propozițiilor apozitive (v. supra)

NIVELUL TOPICII

Inversarea ordinii unor structuri deja fixate: *...mai ți-aduci aminte?* (T. 592)

NIVELUL PUNCTUAȚIEI

1. Neutilizarea virgulei în situații consacrate
...să intri în panică [,] *fiindcă anumitor persoane nu le plăcea...* (T. 920);

2. Folosirea virgulei în situații nerecomandate
...era adevărat, însă, că nici eu n-aveam... (T. 528)

3. Semnul două puncte este folosit, uneori, fără justificare (T. 361), alteori, justificat (în 70 de fraze, în trei dintre ele apărând de câte două ori) (T. 6; 61; 89; 95; 125; 151; 173; 191; 192; 201; 204; 212; 241; 262; 271; 281; 288; 290; 340; 349; 350; 354; 361; 390; 393; 396; 397; 408; 415; 447; 458; 496; 513; 521; 531; 552; 560; 574; 595; 626; 634; 652; 674; 683; 692; 696; 718; 747; 753; 770; 779; 781; 790; 820; 834; 839; 858; 863; 868; 869; 879; 888; 902).

4. Alternarea planurilor realizată cu ajutorul punctuației
Rațional ai, adică acest Mircea, are dreaptate, fiindcă... (T. 699)

5. Corelativele folosite fără virgulă (v. supra)

NIVEL STILISTIC

1. Utilizarea citatului
...că „m-am strecurat" în sânul clasei... (T. 505)

2. Întrepătrunderea/îngemănarea stilului direct cu cel indirect-liber (în foarte multe texte)

3. Elipse multiple, în lanț
a. *...și / ce era mai curios / (este / că /) erau recrutați...* (T. 369: lipsesc propoziția pricipală și elementul de relație);
b. *...pe noi, cei* [?] *la adăpost...* (T. 960);
c. elipsa/renunțarea la elementul de relație, ceea ce face posibilă dubla interpretare a

Scanned with OKEN Scanner

mesajului: T. 511, propoziția (4) este principală, formal, și cauzală, logic; T. 563, propoziția (4); T. 639, propoziția (10).

4. Frecventa utilizare a predicației reprezentate doar de adverbul *nu*, care ar fi dat predicatului forma negativă, dacă ar fi fost exprimat (T. 18; 24; 29; 35; 55; 56)

5. Informația „ocolită"

Petrecerea noastră fu reținută din pricina micuței și suferindei doamne Valer (așa îl chema pe ginerele doamnei Cucu), care nu se liniști nici după ce... (T. 882)

6. Cuvinte, sintagme, propoziții incidente (v. Sintaxa propoziției/frazei)

7. Ambiguizare prin:

a. intercalări multiple (T. 644);

b. neconcordanța timpurilor (T. 644, în propoziția (10), logic, trebuia folosit imperfectul: *că nu mai lucra la...*, în loc de: *că nu mai lucrase la...*);

c. predicatul necorelat cu subiectul (de unde și multiplele interpretări) (T. 435, dacă *fusese dovedit*, din propoziția (6) are valoare unipersonală (*se dovedise*), propoziția (7) este subiectivă; dacă are valoare personală (*acesta fusese dovedit*; *aceasta fusese dovedită*), propoziția (7) este pred. suplimentară);

d. lipsa unora dintre elementele de relație subordonatoare (T. 433);

e. utilizarea lui *nu* atât pentru negarea predicatului, cât și pentru reprezentarea predicației.

8. Ambiguitate/interpretare

„Sfânt sau nu, avusese cu el un copil, putea deci s-o roage (pe Maica Domnului), și e de închipuit ce se întâmplă cu mama când nu mult după aceea rămase însărcinată." (T. 18)

1. Sfânt = /predicat eliptic/ prop. circumst. concesivă (R3); 2. sau nu = /predicat eliptic/ prop. circumst. concesivă (R3; C1); 3. avusese cu el un copil = / p. v./ prop. principală; 4. putea deci = /p. v./ prop. principală (C3); 5. s-o roage = / p. v./ prop. compl. directă (R4); 6. și e de închipuit = /p.n.c./ prop. principală (C3, C4); 7. ce se întâmplă cu mama = /p.v./ prop. subiectivă (R6); 8. ***când nu mult după aceea rămase însărcinată = /p.n.c./ prop. circumst de timp.***	1. Sfânt = /predicat eliptic/ prop. circumst. concesivă (R3); 2. sau nu = /predicat eliptic/ prop. circumst. concesivă (R3; C1); 3. avusese cu el un copil = / p. v./ prop. principală; 4. putea deci = /p. v./ prop. principală (C3); 5. s-o roage = / p. v./ prop. compl. directă (R4); 6. și e de închipuit = /p.n.c./ prop. principală (C3, C4); 7. ce se întâmplă cu mama = /p.v./ prop. subiectivă (R6); 8. ***când nu mult după aceea rămase însărcinată = /p.n.c./ prop. circumst cauzală.***

NIVEL ESTETIC

Categorii estetice care își găsesc expresia în romanul *Cel mai iubit dintre pământeni*:

autenticul, biblicul, delicatul, descriptivul, dramaticul, epicul, eroicul, eticul, exemplarul, familiarul, fermecătorul, folcloricul, frumosul, grandiosul, grațiosul, grotescul, hazliul, istoricul, liricul, mărețul, melodramaticul, monumentalul, naturalul, național, nostalgicul, obișnuitul, pateticul, pitorescul, primitivul, realul, religiosul, respingătorul, satiricul, simplicitatea, solemnul, tipicul, tradiționalul, tragicul, umoristicul, urâtul, violentul.

Cuprins

Prefață pag. 5
Modul de lucru pag. 6
Texte propuse pag. 7
Setul I pag. 7

Textele 1 - 9 pag. 7- 8
Textele 10 - 19 pag. 8- 10
Textele 20 - 29 pag. 10- 11
Textele 30 - 39 pag. 11- 12
Textele 40 - 49 pag. 12- 13
Textele 50 - 59 pag. 13- 14
Textele 60 - 69 pag. 15- 16
Textele 70 - 79 pag. 16- 17
Textele 80 - 89 pag. 18- 19
Textele 90 - 99 pag. 19- 20
Textele **100** - 109 pag. 20- 21
Textele 110 - 119 pag. 22- 23
Textele 120 - 129 pag. 23- 24
Textele 130 - 139 pag. 24- 25
Textele 140 - 149 pag. 26- 27
Textele 150 - 159 pag. 27- 28
Textele 160 - 169 pag. 28- 29
Textele 170 - 179 pag. 29- 30
Textele 180 - 189 pag. 30- 32
Textele 190 - 199 pag. 32- 33
Textele **200** - 209 pag. 33- 35
Textele 210 - 219 pag. 35- 36
Textele 220 - 229 pag. 36- 37
Textele 230 - 239 pag. 37- 39
Textele 240 - 249 pag. 39- 40
Textele 250 - 259 pag. 40- 41
Textele 260 - 269 pag. 41- 42
Textele 270 - 279 pag. 42- 44
Textele 280 - 289 pag. 44- 45
Textele 290 - 299 pag. 45- 46
Textele **300** - 309 pag. 47- 48
Textele 310 - 319 pag. 48- 49
Textele 320 - 329 pag. 49- 50
Textele 330 - 333 pag. 50

Setul al II-lea pag. 51
Textele 334 - 339 pag. 51
Textele 340 - 349 pag. 51- 53
Textele 350 - 359 pag. 53- 54
Textele 360 - 369 pag. 54- 56
Textele 370 - 379 pag. 56- 57
Textele 380 - 389 pag. 57- 58
Textele 390 - 399 pag. 58- 59
Textele **400** - 409 pag. 60- 61
Textele 410 - 419 pag. 61- 62
Textele 420 - 429 pag. 62- 63
Textele 430 - 439 pag. 63- 64
Textele 440 - 449 pag. 64- 65
Textele 450 - 459 pag. 66- 67
Textele 460 - 469 pag. 67- 68
Textele 470 - 479 pag. 68- 69
Textele 480 - 489 pag. 69- 71
Textele 490 - 499 pag. 71- 72
Textele **500** - 509 pag. 72- 73
Textele 510 - 519 pag. 73- 74
Textele 520 - 529 pag. 75- 76
Textele 530 - 539 pag. 76- 77
Textele 540 - 549 pag. 77- 78
Textele 550 - 559 pag. 79- 80
Textele 560 - 569 pag. 80- 81
Textele 570 - 579 pag. 81- 82
Textele 580 - 589 pag. 82- 84
Textele 590 - 599 pag. 84- 85
Textele **600** - 609 pag. 85- 86
Textele 610 - 619 pag. 86- 88
Textele 620 - 629 pag. 88- 89
Textele 630 - 639 pag. 89- 90
Textele 640 - 649 pag. 90- 91
Textele 650 - 659 pag. 92- 93
Textele 660 - 666 pag. 93- 94

Setul al III-lea pag. 95
Textele 667 - 669 pag. 95
Textele 670 - 679 pag. 95- 97
Textele 680 - 689 pag. 97- 98

Textele
Textele
Textele

Textele 690 - 699 pag. 98- 99
Textele **700** - 709 pag. 99-100
Textele 710 - 719 pag. 100-102
Textele 720 - 729 pag. 102-103
Textele 730 - 739 pag. 103-104
Textele 740 - 749 pag. 104-105
Textele 750 - 759 pag. 105-107
Textele 760 - 769 pag. 107-108
Textele 770 - 779 pag. 108-109
Textele 780 - 789 pag. 109-111
Textele 790 - 799 pag. 111-112
Textele **800** - 809 pag. 112-113
Textele 810 - 819 pag. 113-114
Textele 820 - 829 pag. 114-115
Textele 830 - 839 pag. 116-117
Textele 840 - 849 pag. 117-118
Textele 850 - 859 pag. 118-119
Textele 860 - 869 pag. 119-120
Textele 870 - 879 pag. 120-121
Textele 880 - 889 pag. 122-123
Textele 890 - 899 pag. 123-124
Textele **900** - 909 pag. 124-125
Textele 910 - 919 pag. 125-126
Textele 920 - 929 pag. 126-127
Textele 930 - 939 pag. 127-128
Textele 940 - 949 pag. 129-130
Textele 950 - 959 pag. 130-131
Textele 960 - 969 pag. 131-132
Textele 970 - 979 pag. 132-133
Textele 980 - 989 pag. 133-135
Textele 990 - 999 pag. 135-136

Explicații. Soluții pag. 137

Setul I pag. 137
Textele 1 - 3 pag. 137-138
Textele 4 - 6 pag. 139-141
Textele 7 - 9 pag. 142-144
Textele 10 - 12 pag. 144-146
Textele 13 - 15 pag. 147-148
Textele 16 - 18 pag. 148-150
Textele 19 - 21 pag. 151-152
Textele 22 - 24 pag. 153-154
Textele 25 - 27 pag. 154-156
Textele 28 - 30 pag. 157-159
Textele 31 - 33 pag. 159-160
Textele 34 - 36 pag. 161-162
Textele 37 - 39 pag. 163-164
Textele 40 - 42 pag. 164-165
Textele 43 - 45 pag. 166-167
Textele 46 - 48 pag. 168-169
Textele 49 - 51 pag. 170-171
Textele 52 - 54 pag. 172-173
Textele 55 - 57 pag. 173-174
Textele 58 - 60 pag. 175-176
Textele 61 - 63 pag. 177-178
Textele 64 - 66 pag. 179-180
Textele 67 - 69 pag. 180-182
Textele 70 - 72 pag. 182-184
Textele 73 - 75 pag. 184-185
Textele 76 - 78 pag. 186-188
Textele 79 - 81 pag. 188-189
Textele 82 - 84 pag. 190-191
Textele 85 - 87 pag. 192-193
Textele 88 - 90 pag. 194-196
Textele 91 - 93 pag. 196-197
Textele 94 - 96 pag. 198-199
Textele 97 - 99 pag. 199-200
Textele **100** - 102 pag. 201-202
Textele 103 - 105 pag. 202-204
Textele 106 - 108 pag. 204-205
Textele 109 - 111 pag. 206-208
Textele 112 - 114 pag. 209-210
Textele 115 - 117 pag. 210-211
Textele 118 - 120 pag. 212-213
Textele 121 - 123 pag. 213-214
Textele 124 - 126 pag. 215-216
Textele 127 - 129 pag. 216-217
Textele 130 - 132 pag. 218
Textele 133 - 135 pag. 219-220

Scanned with OKEN Scanner

Textele	136 - 138	pag. 221
Textele	139 - 141	pag. 222-224
Textele	142 - 144	pag. 224-225
Textele	145 - 147	pag. 226-227
Textele	148 - 150	pag. 227-228
Textele	151 - 153	pag. 229-230
Textele	154 - 156	pag. 231-232
Textele	157 - 159	pag. 232-233
Textele	160 - 162	pag. 234-235
Textele	163 - 165	pag. 236-238
Textele	166 - 168	pag. 238-240
Textele	169 - 171	pag. 240-241
Textele	172 - 174	pag. 242-243
Textele	175 - 177	pag. 244-245
Textele	178 - 180	pag. 245-246
Textele	181 - 183	pag. 247-248
Textele	184 - 186	pag. 249-250
Textele	187 - 189	pag. 250-252
Textele	190 - 192	pag. 253-254
Textele	193 - 195	pag. 255
Textele	196 - 198	pag. 256-258
Textele	199 - **201**	pag. 258-259
Textele	202 - 204	pag. 260
Textele	205 - 207	pag. 261-262
Textele	208 - 210	pag. 263-265
Textele	211 - 213	pag. 265-266
Textele	214 - 216	pag. 267-268
Textele	217 - 219	pag. 269
Textele	220 - 222	pag. 270-271
Textele	223 - 225	pag. 271-272
Textele	226 - 228	pag. 273-274
Textele	229 - 231	pag. 274-275
Textele	232 - 234	pag. 276-277
Textele	235 - 237	pag. 277-278
Textele	238 - 240	pag. 279-280
Textele	241 - 243	pag. 281-282
Textele	244 - 246	pag. 282-284
Textele	247 - 249	pag. 285-286
Textele	250 - 252	pag. 286-287
Textele	253 - 255	pag. 287-288
Textele	256 - 258	pag. 288-289
Textele	259 - 261	pag. 290
Textele	262 - 264	pag. 291-292
Textele	265 - 267	pag. 292-293
Textele	268 - 270	pag. 294
Textele	271 - 273	pag. 295-296
Textele	274 - 276	pag. 296-298
Textele	277 - 279	pag. 299-300
Textele	280 - 282	pag. 300-301
Textele	283 - 285	pag. 302-303
Textele	286 - 288	pag. 304-305
Textele	289 - 291	pag. 305-307
Textele	292 - 294	pag. 307-308
Textele	295 - 297	pag. 309-310
Textele	298 - **300**	pag. 311-312
Textele	301 - 303	pag. 312
Textele	304 - 306	pag. 313-314
Textele	307 - 309	pag. 315
Textele	310 - 312	pag. 316-317
Textele	313 - 315	pag. 318
Textele	316 - 318	pag. 319-320
Textele	319 - 321	pag. 320-321
Textele	322 - 324	pag. 322-323
Textele	325 - 327	pag. 323-324
Textele	328 - 330	pag. 325-326
Textele	331 - 333	pag. 326-327
Setul al II-lea		pag. 328
Textele	334 - 336	pag. 328
Textele	337 - 339	pag. 329
Textele	340 - 342	pag. 329-330
Textele	343 - 345	pag. 330-331
Textele	346 - 348	pag. 331-332
Textele	349 - 351	pag. 332-333
Textele	352 - 354	pag. 334
Textele	355 - 357	pag. 335
Textele	358 - 360	pag. 336-337
Textele	361 - 363	pag. 337-339
Textele	364 - 366	pag. 339-340
Textele	367 - 369	pag. 340-341

Scanned with OKEN Scanner

Textele 370 - 372 pag. 341-342
Textele 373 - 375 pag. 342-343
Textele 376 - 378 pag. 343
Textele 379 - 381 pag. 344
Textele 382 - 384 pag. 344-345
Textele 385 - 387 pag. 345
Textele 388 - 390 pag. 346
Textele 391 - 393 pag. 347
Textele 394 - 396 pag. 348
Textele 397 - 399 pag. 348-349
Textele **400** - 402 pag. 350
Textele 403 - 405 pag. 351
Textele 406 - 408 pag. 351-352
Textele 409 - 411 pag. 352-353
Textele 412 - 414 pag. 353-354
Textele 415 - 417 pag. 354
Textele 418 - 420 pag. 354-355
Textele 421 - 423 pag. 355-356
Textele 424 - 426 pag. 356
Textele 427 - 429 pag. 357
Textele 430 - 432 pag. 357-358
Textele 433 - 435 pag. 358
Textele 436 - 438 pag. 359-360
Textele 439 - 441 pag. 361-362
Textele 442 - 444 pag. 362
Textele 445 - 447 pag. 363
Textele 448 - 450 pag. 364-365
Textele 451 - 453 pag. 365-366
Textele 454 - 456 pag. 366-367
Textele 457 - 459 pag. 367-368
Textele 460 - 462 pag. 368-369
Textele 463 - 465 pag. 369
Textele 466 - 468 pag. 370-371
Textele 469 - 471 pag. 372
Textele 472 - 474 pag. 372-373
Textele 475 - 477 pag. 373
Textele 478 - 480 pag. 374
Textele 481 - 483 pag. 374-375
Textele 484 - 486 pag. 375-376
Textele 487 - 489 pag. 376-377
Textele 490 - 492 pag. 377-378
Textele 493 - 495 pag. 378
Textele 496 - 498 pag. 379-380
Textele 499 - **501** pag. 380-381
Textele 502 - 504 pag. 381
Textele 505 - 507 pag. 382
Textele 508 - 510 pag. 383
Textele 511 - 513 pag. 384
Textele 514 - 516 pag. 385
Textele 517 - 519 pag. 386
Textele 520 - 522 pag. 387-388
Textele 523 - 525 pag. 388-389
Textele 526 - 528 pag. 390
Textele 529 - 531 pag. 390-391
Textele 532 - 534 pag. 391-392
Textele 535 - 537 pag. 392-393
Textele 538 - 540 pag. 393-394
Textele 541 - 543 pag. 394
Textele 544 - 546 pag. 395
Textele 547 - 549 pag. 396
Textele 550 - 552 pag. 396-397
Textele 553 - 555 pag. 397-398
Textele 556 - 558 pag. 398-399
Textele 559 - 561 pag. 399-400
Textele 562 - 564 pag. 400
Textele 565 - 567 pag. 401
Textele 568 - 570 pag. 401-402
Textele 571 - 573 pag. 402-403
Textele 574 - 576 pag. 403-404
Textele 577 - 579 pag. 404-405
Textele 580 - 582 pag. 405-406
Textele 583 - 585 pag. 406-407
Textele 586 - 588 pag. 407-408
Textele 589 - 591 pag. 409
Textele 592 - 594 pag. 409-410
Textele 595 - 597 pag. 410-411
Textele 598 - **600** pag. 412
Textele 601 - 603 pag. 413
Textele 604 - 606 pag. 414
Textele 607 - 609 pag. 414-415

Scanned with OKEN Scanner

Textele	610 - 612	pag. 415-416
Textele	613 - 615	pag. 416-417
Textele	616 - 618	pag. 418
Textele	619 - 621	pag. 419
Textele	622 - 624	pag. 420
Textele	625 - 627	pag. 420-421
Textele	628 - 630	pag. 421-422
Textele	631 - 633	pag. 422-423
Textele	634 - 636	pag. 423-424
Textele	637 - 639	pag. 424-425
Textele	640 - 642	pag. 425-426
Textele	643 - 645	pag. 426-427
Textele	646 - 648	pag. 428
Textele	649 - 651	pag. 429
Textele	652 - 654	pag. 430-431
Textele	655 - 657	pag. 431-432
Textele	658 - 660	pag. 432
Textele	661 - 663	pag. 433-434
Textele	664 - 666	pag. 434-435

Anexe pag. 436

Indice selectiv al dificultăților pag. 436

Valori afectiv-stilistice „predisme“ pag. 439

Scanned with OKEN Scanner

999

de teste cu scopul de a vă pregăti pentru:

- ✓examenul de bacalaureat
- ✓admiterea la facultate
- ✓olimpiadele și concursurile de limba română

- Modele de analiză morfologică, sintactică și semantică.
- Interpretări detaliate ale situațiilor gramaticale ambigue.
- Explicații teoretice succinte vizând părțile de vorbire care generează frecvent confuzii.

Lucrarea se adresează atât elevilor și studenților, cât și profesorilor care predau limba română, ca auxiliar în completarea manualelor și a studiilor de specialitate.

ISBN 973-8066-26-3

Scanned with OKEN Scanner